176

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΙ

ΤΟΥ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΙΣ ΕΔΡΕΥΟΝΤΟΣ

ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙ

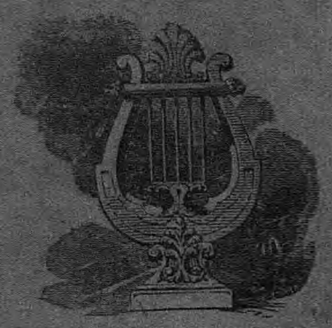
ΥΨΗΛΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗΣ ΑΔΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ

(1 Νοεμβρίου 1902)

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1902

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΩΡΕΑ
Συλλογίου Βιβλιοθήκη

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
Αριθμός εισαγωγής 66231
Ημερομηνία εισαγωγής 15-2-93
Ταξινομικός αριθμός 783.1
GR-VE 00727

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΙ

ΤΟΥ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΙΣ ΕΔΡΕΥΟΝΤΟΣ

ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙ

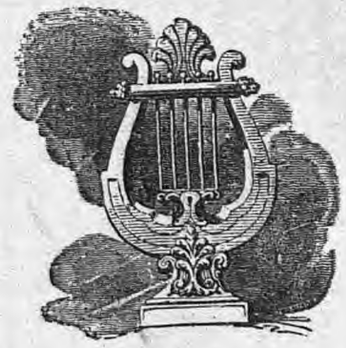
ΥΨΗΛΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗΣ ΑΔΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ

(1 Νοεμβρίου 1902)

15-3-1952
Βιβλ. Υπ. Συλλογίου

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
1902
ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Αρ. Εισ. 66231
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΜΕΛΗ

ΤΟΥ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Ἐγγραφέντα

ἀπὸ 1ης Νοεμβρίου 1901— 31 Ὀκτωβρίου 1902.

ΕΠΙΤΙΜΑ

Α.

ΑΝΑΝΙΑΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ἔμπορος καὶ μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

ΑΝΘΙΜΟΣ, μητροπολίτης Ἀμασείας.

ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ πασᾶς, πρεσβευτὴς τῆς Τουρκίας ἐν Λονδίνῳ.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ, μητροπολίτης Πετρουπόλεως.

Β.

ΒΑ·Ι·ΑΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ἐφέντης, μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

ΒΑΚΙΤΣ, πρεσβευτὴς ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ Μαυροβουνίου.

ΒΑΠΟΡΙΔΗΣ ΑΒΡΑΑΜ ἐφέντης, ἐπιθεωρητὴς τῶν βιβλιοπωλείων καὶ τυπογραφείων.

ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ἄλλοτε καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.

ΒΙΘΥΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ἐφέντης, μέλος τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους.

ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΣ, μητροπολίτης Μόσχας.

ΒΛΑΣΤΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, τραπεζίτης ἐν Κων)πόλει.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΒΛΑΧΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ, βασιλικὸς ἐπίτροπος παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τῆς Ἑλλάδος.

ΒΡΑΓΚΟΒΙΤΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ἀρχιεπίσκοπος Καρλοβιτσίου.

Γ.

ΓΑΓΚΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ἀντιπρόσωπος ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ ἡγεμόνος τῆς Σάμου καὶ μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Φ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ, δικηγόρος ἐν Κων)πόλει.

Δ.

ΔΟΥΚΟΥΔΡΑΙ ΠΟΥΡΓΚΩ, γάλλος μουσικολόγος ἐν Παρισίοις.

Ε.

ΕΥΓΕΝΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ, τραπεζίτης ἐν Κων)πόλει.

ΕΥΓΕΝΙΔΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ, τραπεζίτης ἐν Κων)πόλει.

ΕΥΘΥΜΙΟΣ, σκευοφύλαξ τοῦ Παναγίου Τάφου.

ΕΥΤΑΞΙΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, πρώην ὑπουργὸς τῆς παιδείας καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐν Ἑλλάδι.

Ζ.

ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ ΕΥΓΕΝΙΟΣ, διπλωματικὸς πράκτωρ καὶ γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐν Σοφίᾳ.

ΖΑΡΙΦΗ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΕΛΕΝΗ.

ΖΑΡΙΦΗ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΕΛΕΝΗ.

ΖΑΡΙΦΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ, τραπεζίτης ἐν Κων)πόλει.

ΖΑΡΙΦΗΣ ΠΕΡΙΚΛΗΣ, τραπεζίτης ἐν Μασσαλίᾳ.

ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ, ἐν Μασσαλίᾳ.

ΖΗΣΗ Θ. ΖΗΣΗΣ, τραπεζίτης καὶ μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

Η.

ΗΛΙΑΣΚΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, τραπεζίτης ἐν Κων)πόλει.

Θ.

ΘΕΟΓΝΩΣΤΟΣ, μητροπολίτης Κιέβου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ι.

ΙΝΝΟΚΕΝΤΙΟΣ, μητροπολίτης Σερβίας.
ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ βέης, ἀρχιτέκτων τῶν ἀνακτόρων.
ΙΩΣΗΦ, μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας.

Κ.

ΚΑΖΑΝΟΒΑΣ ΣΟΛΩΝ, τραπεζίτης καὶ μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.
ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ πασᾶς, ἀρχιμεταφραστὴς τῶν ἀνακτόρων.
ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ἐφέντης, μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.
ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ἐφέντης, πρεσβευτὴς τῆς Τουρκίας ἐν Βρυξέλλαις.
ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ ΙΟΡΔΑΝΗΣ, μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.
ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ ΠΑΥΛΟΣ, καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.
ΚΑΡΥΔΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, διευθυντὴς καὶ ἀρχισυντάκτης τῆς «Βυζαντίδος».
ΚΟΠΑΣΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ἐφέντης, μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.
ΚΟΥΡΤΖΗΣ ΠΑΝΟΣ, διευθυντὴς τῆς Τραπέζης Μιτυλήνης.

Λ.

ΛΑΜΠΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, πρόεδρος τῆς ἐν Ἀθήναις Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας καὶ γραμματεὺς τῆς βασιλίσσης τῶν Ἑλλήνων Ὄλγας.
ΛΕΒΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, πρώην ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν ἐν Ἑλλάδι.
ΛΑΜΠΡΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ, καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.

Μ.

ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ βέης, ἡγεμὼν τῆς Σάμου.
ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, τραπεζίτης ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΜΕΣΟΛΩΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.

ΜΗΤΡΟΦΑΝΗΣ. μητροπολίτης Μαυροβουνίου.

ΜΙΣΤΡΙΩΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.

ΜΟΝΑΙ ΕΝ ΑΓΙΩ ΟΡΕΙ

1) τῆς Μεγίστης Λαύρας,
2) τοῦ Βατοπεδίου,
3) τῶν Ἰβήρων,
4) τοῦ Χιλιανδαρίου,
5) τοῦ Διονυσίου,
6) τοῦ Παντοκράτορος,
7) τοῦ Ξηροποτάμου,
8) τοῦ Ζωγράφου,
9) τοῦ Κουτλουμουσίου,
10) τοῦ Δοχειαρίου,
11) τοῦ Καρακάλλου,
12) τοῦ Φιλοθέου,
13) τῆς Σιμοπέτρας.
14) τοῦ Σταυρονικήτα,
15) τοῦ Ἁγίου Παύλου,
16) τοῦ Ξενοφῶντος,
17) τοῦ Γρηγορίου,
18) τοῦ Ἐσφιγμένου,
19) τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος,
20) τοῦ Κωνσταμονίτου.

ΜΟΝΑΙ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Τραπεζοῦντος: 1) τοῦ Σουμελᾶ, 2) τοῦ Περιστερεῶτα, 3) τοῦ Βαζελῶνος.

ΜΟΝΗ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σερρῶν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.

ΜΟΝΗ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δράμας τῆς Εἰκοσιφοινίσσης.

ΜΟΝΗ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μηθύμνης τοῦ Λειμῶνος.

ΜΟΝΗ ἐν Πάτμῳ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

ΜΟΥΣΟΥΡΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ βέης, πρώην ἡγεμὼν τῆς Σάμου.

Π.

ΠΑΝΤΖΕΙΡΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ βέης, βοηθὸς διευθυντὴς τῆς Αὐτοκρ. Ὀθωμανικῆς Τραπέζης.

ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ ΜΑΤΘΑΙΟΣ, γυμνασιάρχης ἐν Τραπεζοῦντι.

ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ, διευθυντὴς τῆς Τραπέζης Ἀθηνῶν.

Ρ.

ΡΑΓΚΑΒΗΣ Α. ΚΛΕΩΝ, πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Βερολίνῳ.

ΡΑΚΤΙΒΑΝ ΜΑΝΟΥΗΛ, ἔμπορος καὶ μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΡΙΑΝΚΟΥΡ ΛΟΥΙΖΑ, ἐν Παρισίοις.
ΡΟΔΟΚΑΝΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΑ, ἐν Πετρουπόλει.

Σ.

ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ βέης, ἰατρὸς ἐν Κων)πόλει.
ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, μεγαλοεισοδηματίας.
ΣΙΝΙΟΣΟΓΛΟΥΣ ΣΥΜΕΩΝ ἐφέντης, τραπεζίτης ἐν Κων)πόλει.
ΣΙΦΝΑΙΟΣ ΜΙΧΑΗΛ, ἐμποροτραπεζίτης καὶ μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.
ΣΚΑΛΤΣΟΥΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, διευθυντὴς τῆς ἐν Ἀθήναις «Ἀναπλάσεως».
ΣΚΟΥΛΟΥΔΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ, τραπεζίτης ἐν Ἀθήναις.
ΣΟΥΡΛΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, τραπεζίτης ἐν Κων)πόλει.

Φ.

ΦΕΝΕΡΛΗΣ ΠΑΥΛΟΣ πασᾶς, ἰατρός.
ΦΙΛΩΝ ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ, γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐν Κωνσταντινουπόλει.
ΦΩΤΙΑΔΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, τραπεζίτης ἐν Κων)πόλει.
ΦΩΤΙΑΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, τραπεζίτης ἐν Κων)πόλει.

Χ.

ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

ΑΝΤΕΠΙΣΤΕΛΛΟΝΤΑ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, *ἱερεὺς ἐν Συνασῷ.*
ΘΕΟΔΩΡΩΦ ΜΑΝΑΣΣΗΣ, *ἱεροψάλτης ἐν Σαμακοβίῳ τῆς Βουλγαρίας.*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΛΑΜΨΑΚΗΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, *ἱεροψάλτης τοῦ ἐν Καλλιπόλει ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.*

ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ, *πρωτοψάλτης ἐν Ἐσκῆ-σεχήρ.*

ΠΑΣΑΝΑΝΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, *ἱεροψάλτης ἐν Σεβαστουπόλει.*

ΤΑΚΤΙΚΑ

Α.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, *μητροπολίτης Νεοκαισαρείας.*

ΑΠΕΡΗΣ ΘΕΟΦΙΛΟΣ, *ἰατρός.*

Β.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΜΑΡΚΟΣ, *μουσικολόγος καὶ γραμματεὺς τοῦ Α΄ πατριαρχικοῦ γραφείου.*

ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, *μουσικός.*

Γ.

ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ, *Μ. Πρωτοσύγκελλος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.*

ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, *ἱεροψάλτης ἐν Μάλτεπε.*

Ε.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΝΙΔΗΣ ΤΙΜΟΘΕΟΣ. *ἱεροδιάκονος ἐν τῷ Σιναϊτικῷ μετοχίῳ.*

Ζ.

ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ, *διδάσκαλος τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς.*

Θ.

ΘΕΟΧΑΡΕΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, *μηχανικὸς-ἀρχιτέκτων.*

Ι.

ΙΕΡΟΘΕΟΣ, Μ. Ἀρχιμανδρίτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας.

ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, *μητροπολίτης Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου.*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κ.

ΚΑΡΑΚΩΣΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, *δομέστικος*.

ΚΑΤΡΑΝΤΖΑΚΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ, *β΄ ψάλτης τοῦ Σιναϊτικοῦ μετοχίου*.

ΚΟΚΚΙΝΑΚΗΣ ΑΡΓΥΡΙΟΣ, *α΄ ψάλτης τῆς ἐν Ξυλοπόρτῃ ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Δημητρίου*.

ΚΟΚΚΙΝΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, *ἱεροδιάκονος*.

ΚΡΑΣΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, *δομέστικος*.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΜΙΧΑΗΛ, *α΄ ψάλτης τοῦ σιναϊτικοῦ μετοχίου*.

Μ.

ΜΙΣΙΟΣ ΗΛΙΑΣ, *νεωκόρος τῆς ἐν Πέραν ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Τριάδος*.

Π.

ΠΑΓΑΝΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, *μουσικολόγος*.

ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, *δομέστικος*.

ΠΥΛΙΑΡΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ, *β΄ ψάλτης τῆς ἐν Χάλκῃ ἱερᾶς μονῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Κρημνοῦ*.

Τ.

ΤΟΠΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, *β΄ ψάλτης τῆς ἐν Ξυλοπόρτῃ ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Δημητρίου*.

ΤΣΟΥΛΚΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, *τραπεζίτης*.

Χ.

ΧΑΤΖΗΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΜΙΧΑΗΛ, *β΄ ψάλτης τῆς ἐν Πριγκήπῳ μονῆς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ*.

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ

ΕΥΓΕΝΙΔΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ.

ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΜΕΓΑΛΟΙ ΑΦΡΗΤΑΙ

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΤΑΜΕΙΟΝ *τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.*

ΑΦΡΗΤΑΙ

Ἡ Α. Θ. Μ. ὁ *Πατριάρχης Ἱεροσολύμων* ΔΑΜΙΑΝΟΣ.
ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΕΥΓΕΝΙΔΗΣ.
ΕΥΘΥΜΙΟΣ *ἀρχιμανδρίτης, Σκευοφύλαξ τοῦ Παναγίου Τάφου.*
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ.
ΙΩΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ *βέης.*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΟΗ'.

(τακτικὴ)

τῇ 22 Νοεμβρίου 1901.

Προεδρεύοντος τοῦ σεβασμιωτάτου ἀγ. Ἀμασείας κ. Ἀνθίμου καὶ παρόντων τῶν κκ. Φωτίου Σ. Παπαδοπούλου, Γ. Ι. Παπαδοπούλου, Πέτρου Γ. Φιλανθίδου, Α. Βυζαντίου, Β. Σαραφοπούλου, Ἰωάννου Ν. Λαμπαδαρίδου, Ν. Α. Καμαράδου, Πολ. Γ. Παχείδου, Μ. Ἱερομνήμονος Ἰω. Μητάκου, Β. Μ. Γεωργιάδου, ἱερομονάχου Ἀντωνίου Φωτιάδου, Ἰ. Ναυπλιώτου, Πρωτοψάλτου Γ. Βιολάκη, Ἰωάννου Γ. Δούκα, Κ. Α. Ψάχου, Ἰωάννου Σ. Παναγιωτάκη, Μ. Συγκέλλου Νικοδήμου, Ἰωάννου Χατζηκωνσταντῆ, Στ. Ζεμπουλίδου, ἀρχιμανδρίτου Νικηφόρου Βαλτάτου, Μ. Μουρκίδου, ἀρχιμανδρίτου Κ. Δελικάνη καὶ Χρ. Παπαϊωάννου.

Μετὰ *τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως, ἀναγινώσκεται ἡ ἀλληλογραφία συγκειμένη ἐκ τῶν ἑξῆς ἐπιστολῶν*: 1) *τοῦ ἐν Βιέννῃ διακόνου κ. Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, ὑπὸ ἡμερομ.* 10 *Ὀκτωβρίου εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπι τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους καὶ ἀγγέλλοντος, ὅτι προτίθεται χρήσιμά τινα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ Συλλόγου ν' ἀποστείλῃ εἰς τὸ σωματεῖον ἐκ τῶν δύο ἀρχαίων μουσικῶν χειρογράφων, τῶν ἀποκειμένων ἐν τῇ ἐν Βιέννῃ αὐτοκρατορικῇ Βιβλιοθήκῃ·* 2) *τοῦ κ. Ν. Παγανᾶ, ὑπὸ ἡμερομηνίαν* 22 *Ὀκτωβρίου ἀγγέλλοντος ὅτι προτίθεται εἰς προσεχῆ συνεδρίασιν τοῦ Συλλόγου ν' ἀναγνώσηται μελέτην αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀπάντησις πρὸς ὅσα περὶ τῆς ἡμετέρας ἐκκλ. μουσικῆς εἶπεν ἢ ἔγραψεν ὁ κ. Δουκουδραί»·* 3) *τοῦ Ἰωάννου Ἀθανασίου Τοπίδου, ὑπὸ ἡμερ.* 22 *Ὀκτωβρίου παρακαλοῦντος τὴν Α. Θ. Π. ὅπως ἐν τῇ πατρικῇ μερίμνῃ καὶ στοργῇ Αὐτῆς συντελέσῃ ἵνα εἰσαχθῇ*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς τὴν Μουσικὴν Σχολὴν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου πρὸς τελειοποίησιν αὐτοῦ· 4) τῆς ἐν Κοντοσκαλίῳ ἀδελφότητος «Μεταμορφώσεως» ὑπὸ ἡμερομηνίαν 23 Ὀκτωβρίου, προσκαλούσης τὸν ἡμέτερον Σύλλογον, ὅπως παραστῇ εἰς τὴν Γ' ἐπέτειον αὐτῆς ἑορτήν, ἀγομένην τῇ 28 Ὀκτωβρίου· 5) τοῦ κ. Κ. Α. Ψάχου ὑπὸ ἡμερομ. 2 Νοεμβρίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του καὶ αὖθις ὡς τακτικοῦ μέλους καὶ ἀγγέλλοντος ὅτι ἐν τῇ προσεχεῖ συνεδριάσει τοῦ Συλλόγου ἀναγνώσεται τὴν παρ' αὐτῷ σωζομένην ἐπιστημονικὴν ἐπὶ τῆς κλίμακος τῆς ἐκκλ. μουσικῆς πραγματείαν τοῦ ἀει μνήστου διδασκάλου τοῦ Γένους Ἀνδρέου Σπαθάρη· 6) τῆς ἐν Φαναρίῳ Μεσαιωνολογικῆς ἑταιρίας ὑπὸ ἡμερομ. 6 Νοεμβρίου, προσκαλούσης τὸν ἡμέτερον Σύλλογον ὅπως δι' ἀντιπροσώπου παραστῇ τῇ 11 Νοεμβρίου εἰς αὐτὴν ἐπὶ τῇ ἐπαναλήψει τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς.

Εἶτα ἐκλέγονται οἱ κατὰ τὴν προηγουμένην συνεδρίασιν ὡς ἐπίτιμα, τακτικὰ καὶ ἀντεπιστέλλοντα μέλη προταθέντες. Προτείνονται δὲ δι' ἐγγράφου αἰτήσεως ὑπὸ τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Ἀμασείας κ. Ἀνθίμου, τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἀρχιμ. κ.Φωτίου καὶ τοῦ κ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου ὡς ἐπίτιμα μέλη οἱ ἐρίτιμοι κκ. Εὐστάθιος Εὐγενίδης, Θεόδ. Μαυρογορδάτος, Λεων. Ζαρίφης, ὁ ἐξοχώτατος ἄρχων Μέγας Λογοθέτης Σταυράκης βέης Ἀριστάρχης, ὁ ἐξοχ. Ἀλέξανδρος Καραθεοδωρῆ πασᾶς, οἱ πρώην ἡγεμόνες τῆς Σάμου Κωστάκης Βαϊάνης ἐφέντης καὶ Στέφανος Μουσοῦρος βέης, οἱ ἐξοχ. Συμεωνάκης Σινιόσογλους ἐφέντης, Ἀνδρέας Κοπάσης ἐφένδης, Ἀλέξανδρος Μαυρογένης βέης, Ἰωάννης Βιθυνὸς ἐφένδης, Ἀλέξανδρος Παντζείρης βέης, Ἰωάννης Ἰωαννίδης βέης, Βασίλειος Σαρακιώτης βέης, Κωνσταντῖνος Βλαστάρης, Ἰορδάνης Καρολίδης, Παῦλος Φενερλῆς πασᾶς καὶ ἡ ἐρίτιμος κυρία Ἑλένη Γεωργίου Ζαρίφη

Μετὰ ταῦτα ἀναγινώσκεται ἡ ἔκθεσις τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς, τῆς ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ θεοφιλ. ἐπισκόπου ἁγ. Παμφίλου κ. Μελισσηνοῦ καὶ τῶν κκ. Μ. Μουρκίδου καὶ Ἰακ. Ναυπλιώτου. (Βλ. τὴν ἔκθεσιν εἰς Δ΄ τεῦχος σελ. 95—96).

Εἰς τὰς ἀνακοινώσεις τοῦ προεδρείου ὁ γεν. γραμματεὺς ἀναγινώσκει Πατριαρχικὸν Πιττάκιον ὑπ' ἀριθμ. πρωτοκ. 5550 καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡμερομ. 6 Ὀκτωβρ. 1901, δι' οὗ ἡ Α. Θ. Π. ἐγκρίσει συνοδικῇ παραπέμπει εἰς τὸν Σύλλογον πρὸς μελέτην καὶ γνωμοδότησιν γράμμα καθολικοῦ τινὸς μοναχοῦ ἐκ Ρώμης, ὑποβάλλοντος ἔντυπον μελέτην περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, πρὸς δὲ καὶ ἀναφορὰν ἱκανῶν μουσικολόγων καὶ ἱεροψαλτῶν μελῶν τε καὶ μὴ τοῦ Συλλόγου, διατυπούντων παράπονα κατὰ τῆς πορείας τοῦ σωματείου καὶ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς· ἀνακοινοῖ δὲ ὁ γεν. γραμματεὺς ὅτι τὰ σχετικὰ ἔγγραφα, τὰ μετὰ τοῦ σεπτοῦ πιττακίου συναποσταλέντα εἰς τὸ προεδρεῖον τοῦ Συλλόγου ἀναγνωσθήσονται κατ' ἀπόφασιν τοῦ προεδρείου εἴς τινα τῶν προσεχῶν συνεδριάσεων τοῦ Συλλόγου· 2) ἀνακοινοῖ ὅτι ἡ μηνιαία μισθοδοσία τοῦ εἰσπράκτορος τοῦ Συλλόγου κ. Ι. Λαμπαδαρίδου ηὐξήθη ὑπὸ τοῦ προεδρείου κατὰ 20 γρόσια· γ') ὅτι ὑπὸ τοῦ γενικοῦ γραμματέως ἐπεδόθησαν τῷ κ. Γεωργίῳ Α. Βέλλῃ διευθυντῇ τοῦ «Ταχυδρόμου» τὰ ἁρμόδια τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ ἔγγραφα ὡς ἐπιτίμου μέλους, ὡς καὶ τὸ τιμητικὸν τοῦ Συλλόγου δίπλωμα· δ') ὅτι ὁ ἐκ τῶν ἀντιπροέδρων τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἀρχιμ. κ. Φώτιος ἀντιπροσώπευσε τὸν ἡμέτερον Σύλλογον κατὰ τὰς διεξαχθείσας ἐπετείους ἑορτὰς τῆς ἐν Κοντοσκαλίῳ ἀδελφότητος «Μεταμορφώσεως» καὶ τῆς ἐν Φαναρίῳ Μεσαιωνολογικῆς Ἑταιρίας· ε') ὅτι τὸν ἐνταῦθα παρεπιδημοῦντα Μακαριώτατον Πατριάρχην τῶν Ἱεροσολύμων κ. Δαμιανόν, ἐπίτιμον μέλος τοῦ Συλλόγου, τῇ 1 Νοεμβρίου, ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ του ἑορτῇ συνεχάρησαν ἐκ μέρους τοῦ Συλλόγου ἐπευξάμενοι αὐτῷ τὰ δέοντα οἱ κκ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος, Π. Γ. Φιλανθίδης καὶ Φώτιος Σ. Παπαδόπουλος· ς') ὅτι ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμ. Πατριάρχης τὰ μάλιστα ἐνδιαφερόμενος περὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Συλλόγου μετεκαλέσατο παρ' ἑαυτῷ τὸν διευθυντὴν τῆς Σχολῆς καὶ ἐζήτησε τὸν προϋπολογισμὸν αὐτῆς, ἐπιδοθέντα ἤδη Αὐτῷ· διεβεβαίωσε δ' ἅμα αὐτὸν ἡ Α.Θ.Π.ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὅτι προσεχῶς καὶ τὴν ἐτησίαν ἀτομικὴν εἰκοσάλιρον Αὐτῆς συνδρομὴν θὰ μετρήσῃ εἰς τὸν Σύλλογον καὶ θὰ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα ὅπως κατ' ἀπόφασιν τῶν δύο Σωμάτων χορηγηθῇ ὑπὲρ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου χρηματικόν τι ποσόν· προσέτι δὲ ὑπεσχέθη ἡ Α. Θ. Π. ὅτι δι' ἐγκυκλίου τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Μεγάλης Πρωτοσυγκελλίας θὰ παρακαλέσῃ πατρικῶς πάσας τὰς ἐπιτροπὰς τῶν ναῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κων)πόλεως, ὅπως ἔλθωσιν ἐπίκουροι καὶ χρηματικῶς εἰς τὸ ἔργον τῆς Σχολῆς, χορηγοῦσαι ἐτησίως εἰς αὐτὴν χρηματικὸν ποσὸν οὐχὶ ὀλιγώτερον τῆς μιᾶς ὀθωμαν. λίρας. Ἀντὶ δὲ τῆς πατριαρχικῆς προτάσεως πρὸς περιαγωγὴν κιβωτίου ἐπὶ τῷ σκοπῷ συλλογῆς χρημάτων ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Κων)πόλεως ὑπὲρ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς, ὑπὸ τοῦ προεδρείου ἀπεφασίσθη νὰ παρακληθῇ ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὅπως, εἰ δυνατόν, γείνῃ ἐνέργεια ἵνα ἐξασφαλισθῇ ὑπὲρ τῆς Σχολῆς πάγιός τις πόρος ἀλλαχόθεν· ζ') ἀνακοινοῖ ὁ γενικὸς γραμματεὺς ὅτι τὸ προεδρεῖον λαβὸν ὑπ' ὄψιν αἴτησιν τοῦ κ. Θεμ. Βυζαντίου, παρακαλοῦντος ὅπως μὴ διαγραφῇ ἐκ τῆς χορείας τῶν τακτικῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου, ὑπισχνουμένου δὲ ὅτι κατὰ μῆνα τοὐντεῦθεν ἐκτὸς τῆς τακτικῆς του συνδρομῆς θὰ καταβάλλῃ καὶ ἓν μηνιαῖον ἐκ τῶν καθυστερουμένων, ἀπεφάσισεν ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ταύτης νὰ ζητήσῃ τὴν γνώμην τῆς ὁλομελείας. Ἐπὶ τούτῳ ὁ ὁ κ. Π. Γ. Παχείδης ὑπερεξαίρων τὴν ἐπιείκειαν καὶ μετριοπάθειαν τοῦ προεδρείου ὑποστηρίζει τὴν αἴτησιν τοῦ κ. Θεμ. Βυζαντίου. Ὁ δὲ κ. Κ. Α. Ψάχος, στηριζόμενος ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὸ 10 ἄρθρον τοῦ Κανονισμοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὰς προηγουμένας ἀποφάσεις τῆς ὁλομελείας περὶ ὁριστικῆς διαγραφῆς τοῦ κ. Βυζαντίου ἐν περιπτώσει καθ' ἣν δὲν θὰ ἐπλήρωνεν οὗτος τὰς καθυστερουμένας συνδρομάς του μετὰ τὴν ἀποστολὴν πρὸς αὐτὸν ἐκ μέρους τοῦ Ταμίου τῶν τριῶν ἐγγράφων προσκλήσεων πρὸς ἀπότισιν τῶν ὀφειλομένων συνδρομῶν, προτείνει τὴν διαγραφὴν αὐτοῦ. Μυστικῆς δὲ ψηφοφορίας γενομένης μεταξὺ τῶν δύο προτάσεων, ἡ ὁλομέλεια κατὰ πλειοψηφίαν προέβη εἰς τὴν διαγραφὴν τοῦ κ. Θεμιστοκλέους Βυζαντίου.

Μετὰ ταῦτα ὁ ταμίας ἀναγινώσκει τὴν κατάστασιν τοῦ ταμείου κατὰ τὸν μῆνα Νοέμβριον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΜΗΝ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1901.

Εἰσεπράχθησαν :

ἐκ μηνιαίων συνδρομῶν	γρ.	475
» δικαιώματος διπλώματος	»	20
» δικαιώματος ἓξ (ἀρ. 6) ἀπολυτηρίων τῶν μαθητῶν τῆς Μουσικῆς Σχολῆς	»	648
		1,143
πρὸς ἐξίσωσιν		1,674,50
		2,817,50

Ἐδαπανήθησαν :

εἰς ἀγορὰν χάρτου διὰ τὸ περιοδικὸν	γρ.	90
» διάφορα ἔξοδα	»	145
» διδασκάλους Μουσικῆς Σχολῆς	»	1288
εἰς εἰσπράκτορα	»	25
		1548
ὑπόλοιπον παρελθόντος μηνὸς 8]βρίου		1,269,50
		2,817,50

Εἰς τὴν σειρὰν τῶν προτάσεων καὶ ἐπερωτήσεων ὁ κ. Π. Γ. Παχείδης ἐρωτᾷ, ἐὰν συνῳδὰ τῷ 112 ἄρθρῳ τοῦ Κανονισμοῦ καταρτίζῃ τὸ σωματεῖον βαθμηδὸν ἀποθεματικὸν κεφάλαιον ἐκ τοῦ 1)20 τῶν διαφόρων εἰσπράξεων τοῦ Συλλόγου· ὁ δὲ Γεν. Γραμματεὺς ἐξ ὀνόματος τοῦ Προεδρείου ἀπήντησεν, ὅτι ἕνεκα τῶν μεγάλων ὑποχρεώσεων τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἄχρι τοῦδε οὐδ' ὀβολὸς κατωρθώθη ἐν τῷ ταμείῳ τοῦ Συλλόγου νὰ φυλαχθῇ ὡς ἀποθεματικὸν κεφάλαιον, καὶ ὅτι τὸ προεδρεῖον προτίθεται εἰς προσεχῆ εὐκαιρίαν καὶ περὶ τῆς διατάξεως ταύτης τοῦ Κανονισμοῦ νὰ μεριμνήσῃ.

Μετὰ ταῦτα ὁ μουσικολογιώτατος κ. Κ. Α. Ψάχος ἀνέγνω τὴν παρ' αὐτῷ σωζομένην ἐπιστημονικὴν μελέτην ἐπὶ τῆς θεωρίας τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κλίμακος τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου τοῦ Γένους Ἀνδρέου Σπαθάρη. Τὸν κ. Ψάχον ἐξ ὀνόματος τοῦ προεδρείου εὐχαριστεῖ ὁ γεν. γραμματεὺς διά τε τὴν ἀναγνωσθεῖσαν μελέτην, ὡς καὶ διὰ τὰ προταχθέντα Προλεγόμενα περὶ τῆς λυσιτελοῦς ὑπὲρ τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς δράσεως τοῦ μακαρίτου σοφοῦ καθηγητοῦ.

Κατόπιν ὁ μουσικοδιδάσκαλος κ. Π. Γ. Φιλανθίδης ἀναγινώσκει τὸ τρίτον μέρος τῆς πραγματείας του τῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν μουσικὴ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀσιατικὴν καὶ τὴν εὐρωπαϊκήν», μέλψας ἅμα καὶ διάφορα ἐθνικὰ δημώδη ᾄσματα, σχετικὰ πρὸς τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον ἐπραγματεύθη.

Μετὰ τὴν ἀπονομὴν τῶν εὐχαριστηρίων τοῦ προεδρείου πρὸς τὸν κ. Φιλανθίδην διαλύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΟΘ'.

(τακτικὴ)

τῇ 18 Δεκεμβρίου 1901.

Προεδρεύοντος τοῦ ἑτέρου τῶν ἀντιπροέδρων κ. Γ. Βιολάκη, πρωτοψάλτου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ παρόντων τῶν κκ. Ἰωάννου Ν. Λαμπαδαρίδου, Θεογνώστου Ἀραβίδου, Γ. Ι. Παπαδοπούλου, Ἰωάννου Γ. Δούκα, Φωτίου Σ. Παπαδοπούλου, Α. Βυζαντίου, Ἰακ. Ι. Ναυπλιώτου, Σιλβέστρου Καμοντίδου διακόνου, Ἀντωνίου Καρδαμένη, Π. Χ. Μελαγχροινούδη, Νικολάου Ι. Κωνσταντινίδου, Πέτρου Γ. Φιλανθίδου, Μ. Ἱερομνήμονος Ι. Μητάκου, Β. Μ. Γεωργιάδου, Ἰωάννου Χατζῆ Κωνσταντῆ, Πρωτοψάλτου Γ. Βιολάκη, Μ. Συγκέλλου Νικοδήμου, † Παμφίλου Μελισσηνοῦ, Κ. Α. Ψάχου, Ἀθανασίου Κρητικοῦ, Χρ. Παπαϊωάννου, Θεοδώρου Σταυρίδου, Ἰωάννου Σ. Παναγιωτάκη, Πολ. Γ. Παχείδου, Νηλέως Α. Καμαράδου, Ν. Βασιλειάδου ἰατροῦ, ἀρχιμ. Κ. Δελικάνη, ἀρχιμ. Νικηφόρου Βαλτάτου καὶ Δημητρίου Φωκαέως.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως, ἀναγινώσκεται ἡ ἀλληλογραφία, συγ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κειμένη ἐκ τῶν ἑξῆς ἐπιστολῶν: 1) τοῦ ἐν Σύμῃ μουσικοδιδασκάλου κ. Βασιλ. Κ. Ζαχαρίου ὑπὸ ἡμερομ. 1 Νοεμβρίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους καὶ ὑποβάλλοντος τὰ μέλη δύο δημωδῶν Συμαϊκῶν ᾀσμάτων, ὧν τὸ ἓν ἐπιλέγεται «ὁ κουκουμᾶς» ᾀδόμενον τῇ 2 Μαΐου, ὅτε τελοῦσιν ἐν Σύμῃ τὸν κουκουμᾶν (τὸν ἀλλαχοῦ κλήδονα), τὸ δὲ ἀποκαλεῖται «τὸ μυρολόγι τοῦ Χριστοῦ» ᾀδόμενον κατὰ τὴν νύκτα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, μετὰ τῆς παρακλήσεως ὅπως γνωρίσῃ αὐτῷ ὁ Σύλλογος τὴν ἐπ' αὐτῶν κρίσιν αὐτοῦ, ὡς καὶ ἂν ἐγκρίνῃ νὰ τῷ ὑποβάλῃ καὶ ἄλλα ᾄσματα· 2) τοῦ ἐν Μακροχωρίῳ ἠθικοθρησκευτικοῦ Συλλόγου «ὁ Ἀπόστολος Παῦλος» ὑπὸ ἡμερομ. 3 Δεκεμβρίου, ἀγγέλλοντος, ὅτι τὸν εἰρημένον Σύλλογον ἀντιπροσωπεύσουσι κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου οἱ κκ. Νικ. Τζαννέτος καὶ Ἠλίας Ἠλιάδης. 3) Τῆς ἐν Ταταούλοις Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος ὑπὸ ἡμερ. 4 Δεκεμβρίου, παρακαλούσης τὸν ἡμέτερον Σύλλογον, ὅπως δι' ἀντιπροσώπου τιμήσῃ τὴν τεσσαρακονταετηρίδα τῆς Ἀδελφότητος, ἀγομένην τῇ 9 Δεκεμβρίου. 4) τοῦ κ. Γρηγορίου Καρύδου, διευθυντοῦ τῆς «Βυζαντίδος», ὑπὸ ἡμερομ. 4 Δεκεμβρίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του ὡς ἐπιτίμου μέλους καὶ προσεπιδηλοῦντος, ὅτι καίτοι κατὰ καθῆκον ὀφείλει ἵνα ἐν τῇ ἀσθενείᾳ τῶν δυνάμεών του συντέλῃ εἰς τὴν προκοπὴν παντὸς σωματείου κοινωφελοῦς, οἷός ἐστιν ὁ ἡμέτερος Σύλλογος, ἐνθαρρυνόμενος ἐν τούτοις διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἀποδιδομένης αὐτῷ σημασίας, θὰ ἐξακολουθήσῃ ἐντείνων τὰς δυνάμεις του πρὸς πληρεστέραν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος τούτου καὶ ὅπως, ἔστω καὶ κατ' ἐλάχιστον, ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς περὶ τούτου δικαίας προσδοκίας τοῦ Συλλόγου. 5) τοῦ ἐν Σμύρνῃ κ. Ἀλεξάνδρου Φ. Σαρίκα, ὑπὸ ἡμερ. 6 Δεκεμβρίου, δηλοῦντος ὅτι ἀπέστειλε περὶ τὰ μέσα Ἰουλίου εἰς τὸν Σύλλογον τὸν ὑπ' αὐτοῦ μελοποιηθέντα ὕμνον εἰς τὸν προστάτην τοῦ Συλλόγου ἅγ. Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, ἐπὶ στίχων τοῦ ἐν Σαμοθράκῃ ἰατροῦ κ. Νικολ. Φαρδῦ, συνῳδὰ τοῖς ὅροις τοῦ προκηρυχθέντος Διαγωνίσματος, ἔξωθι δὲ τοῦ φακέλλου τὸ ῥητὸν «τιμὴν οὐχὶ τιμάς»· καὶ ἐπειδή, ὡς πληροφορεῖται, ὁ Διαγωνισμὸς δὲν ἔλαβε δῆθεν χώραν, ζητεῖ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ χειρογράφου του. 6) Τοῦ ἐν Ἁγίῳ Στεφάνῳ ἀρχιμανδρίτου κ. Ἡσαΐου Βασιλειάδου, ὑπὸ ἡμερομ. 7 Δεκεμβρίου, γνωστοποιοῦντος τῷ Συλλόγῳ τὴν ἐκ τῆς φάλαγγος τῶν τακτικῶν μελῶν παραίτησιν αὐτοῦ, ἕνεκα οἰκονομικῶν λόγων. 7) Τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος Ταταούλων ὑπὸ ἡμερομ. 11 Δεκεμβρίου, εὐχαριστούσης τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ προσφορᾷ τοῦ Περιοδικοῦ συγγράμματος τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς ἐν λόγῳ Ἀδελφότητος. 8) Τῆς ἐν Φαναρίῳ Λέσχης «Μνημοσύνης» ὑπὸ ἡμερομ. 12 Δεκεμβρίου παρακαλούσης τὸν ἡμέτερον Σύλλογον, ὅπως τιμήσῃ δι' ἀντιπροσώπου τὴν τεσσαρακοστὴν ἐπέτειον τῶν ἐγκαινίων αὐτῆς, ἀγομένην τῇ 16 Δεκεμβρίου. 9) Τοῦ κ. Ἰακώβου Ναυπλιώτου ὑπὸ ἡμερομ. 12 Δεκεμβρίου, ζητοῦντος τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ Προεδρείου, ὅπως ἐκτελέσῃ ἐν χορῷ εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν τῆς ὁλομελείας ὕμνον πρὸς τὸν πάτρωνα τοῦ Συλλόγου ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, μελοποιηθέντα ὑφ' ἑνὸς τῶν παρ' ἡμῖν μουσικῶν ἐπὶ τῶν στίχων τῶν ποιηθέντων ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου κ. Χρ. Χατζηχρήστου. 10) Τοῦ κ. Δημοσθένους Εὐγενίδου, ὑπὸ ἡμερομ. 15 Δεκεμβρίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του ὡς ἐπιτίμου μέλους καὶ δηλοῦντος, ὅτι προσφέρει ὑπὲρ αὐτοῦ πέντε λίρας Τουρκίας.

Εἶτα ἐκλέγονται οἱ κατὰ τὴν προηγουμένην συνεδρίασιν ὡς ἐπίτιμα μέλη προταθέντες. Δι' ἐγγράφου δὲ αἰτήσεως τῶν κκ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου, Χρ. Παπαϊωάννου καὶ Ἰακ. Ναυπλιώτου προτείνονται ὡς τακτικὰ μέλη τοῦ Συλλόγου οἱ κκ. Μάρκος Βασιλείου, ἐκ τῶν γραμματέων τοῦ α' πατριαρχικοῦ γραφείου, Ν. Τσούλκας τραπεζίτης, Μ. Κωνσταντινίδης α' ψάλτης τοῦ Σιναϊτικοῦ Μετοχίου, Θεόφιλος Ἀπέρης ἰατρός, Ἠλίας Μ. Μίσιος καὶ ὁ Μέγας ἀρχιμανδρίτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Ἱερόθεος· τῇ προτάσει δὲ τοῦ σεβασμ. ἁγίου Ἀμασείας, τοῦ πρωτοψάλτου κ. Γ. Βιολάκη καὶ τοῦ κ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου ὑποδεικνύονται ὡς ἐπίτιμα μέλη ὁ ἐνταῦθα ἀναπληρωτὴς πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Κλέων Ραγκαβῆς, ὁ ἐξοχώτατος πρεσβευτὴς τοῦ Μαυροβουνίου κ. Βάκιτς, ὁ γεν. πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Ἐπαμ. Φίλων, ὁ Κωστάκης Καραθεοδωρῆς ἐφέντης, τέως τακτικὸν μέλος, ὁ Ἀβραὰμ Βαπορίδης ἐφέντης, ὁ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πανοσιολογιώτατος Μέγας Σκευοφύλαξ τοῦ Παναγίου Τάφου ἀρχιμανδρίτης κ. Εὐθύμιος καὶ ὁ Γάλλος μουσικολόγος Bourgault Ducoudray.

Εἰς τὰς ἀνακοινώσεις τοῦ προεδρείου ὁ γεν. γραμματεὺς ἀνακοινοῖ ὅτι ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκ. Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ' ἐδωρήσατο εἰς τὸν ἡμέτερον Σύλλογον ὑπὲρ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς αὐτοῦ τὴν ἐξ εἴκοσι λιρῶν Τουρκίας συγκειμένην ἐτησίαν αὐτοῦ συνδρομήν, καὶ συνῳδὰ τῷ Κανονισμῷ ἀνακηρύσσεται Μέγας Εὐεργέτης τοῦ Συλλόγου. Ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Δαμιανὸς προσενεγκὼν ἑκατὸν χρυσᾶ φράγκα ἀνακηρύσσεται Δωρητὴς τοῦ Συλλόγου. Ὁ ἐκ τῶν ἐπιτίμων μελῶν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου κ. Δημοσθ. Εὐγενίδης πέντε λίρας Τουρκίας, Δωρητὴς ὡσαύτως ἀνακηρυσσόμενος. Ὁ ἐξοχώτατος πρεσβευτὴς τῆς Σερβίας κ. Σάββας Γκρούϊτς, ἐπίτιμον μέλος τοῦ Συλλόγου, δύο λίρας Τουρκίας καὶ ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Προύσης κ. Ναθαναήλ, τακτικὸν μέλος τοῦ Συλλόγου, τὴν ἐτησίαν αὐτοῦ προσφορὰν ὑπὲρ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς, μίαν λίραν Τουρκίας· 2) ὅτι ἐπέδωκεν ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος εἰς τοὺς κκ. Δημοσθ. Εὐγενίδην καὶ Γρηγόριον Καρύδην, διευθυντὴν τῆς «Βυζαντίδος» ἐξ ὀνόματος τοῦ Συλλόγου τὰ ἁρμόδια τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν ἔγγραφα ὡς ἐπιτίμων μελῶν· 3) ὅτι τὸν Σύλλογον ἀντιπροσώπευσαν εἰς μὲν τὴν 40ετηρίδα τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος Ταταούλων ὁ γεν. γραμματεὺς κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος, εἰς δὲ τὴν ἐν Φαναρίῳ Λέσχην «Μνημοσύνην», ἄγουσαν τὴν τεσσαρακοστὴν ἐπέτειον αὐτῆς πανήγυριν ὁ πανοσιολογ. Μέγας Σύγκελλος κ. Νικόδημος, ταμίας τοῦ Συλλόγου· 4) ἀνεκοίνωσεν ὅτι τῇ 4 ὁδεύοντος μηνός, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, πανηγυρικώτατα ἐτελέσθη καὶ ἐφέτος ἡ τριετηρὶς τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου. Καὶ ἀπὸ πρωΐας μὲν ἐχοροστάτησεν ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ' ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ, ὅτε ἐτελέσθη ἀρτοκλασία, καθ' ἣν ἐμνημονεύθησαν πάντες οἱ εὐεργέται, δωρηταὶ καὶ ἑταῖροι τοῦ Συλλόγου· τῇ 2 δὲ μ. μ. ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς ἐγένετο ἡ πανηγυρικὴ τελετὴ τοῦ Συλλόγου, ἐν μέσῳ πολυπληθεστάτης ὁμηγύρεως ἐξ ἑκατέρου τῶν φύλων, προεδρεύοντος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ ἐπιτίμου προέδρου Παναγιωτάτου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', ὃν εἰδικὴ δεκαεξαμελὴς ἐπιτροπή, ἀποτελουμένη ὑπὸ τοῦ πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Φωτίου, ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου, τοῦ Μ. Συγκέλλου κ. Νικοδήμου, τοῦ Μ. Ἱερομνήμονος κ. Ι. Μητάκου, τοῦ ἄρχοντος Λαμπαδαρίου κ. Ἀριστ. Νικολαΐδου, καὶ τῶν κκ. Ἀλεξ. Βυζαντίου, Π. Φιλανθίδου, Γ. Δ. Παχτίκου, Λεων. Νικοκλέους, Κ. Κλάββα, Χρ. Παπαϊωάννου, Τιμ. Ὀνουφριάδου, Β. Γεωργιάδου, Γερ. Μακρίδου, Θεμ. Βογιατζόγλου, Δ. Φωκαέως καὶ Ι. Παναγιωτάκη, παραλαβοῦσα ἐκ τῶν Πατριαρχείων ὡδήγησε τιμητικῶς εἰς τὴν Μ. τοῦ Γ. Σχολήν, ἔνθα ἐγένετο δεκτὸς μετὰ μεγάλων τιμῶν ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου σεβασμιωτάτου ἁγίου Ἀμασείας, πάντων τῶν μελῶν τοῦ προεδρείου, τοῦ διευθυντοῦ, τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν εἰς δύο στίχους παρατεταγμένων μαθητῶν τῆς Μουσικῆς Σχολῆς. Τὴν τελετὴν ἐτίμησαν διὰ τῆς παρουσίας αὐτῶν ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Δαμιανός, ἐπίτιμον μέλος τοῦ Συλλόγου, ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. Μαυροκορδάτος, ἐπίτιμον ὡσαύτως μέλος τοῦ Συλλόγου, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν διερμηνέων τῆς πρεσβείας κ. Γ. Λαγουδάκη, ὁ β' γραμματεὺς τῆς ρωσσικῆς πρεσβείας κ. Τζερμπάσκη, ἀντιπροσωπεύων τὸν ρῶσσον πρεσβευτήν, ὁ α' διερμηνεὺς τῆς σερβικῆς πρεσβείας κ. Μ. Ἀποστόλοβιτς, ἀντιπροσωπεύων τὴν Α. Ε. τὸν πρεσβευτὴν τῆς Σερβίας κ. Σάββαν Γρουΐτς, οἱ σεβασμιώτατοι συνοδικοὶ ἀρχιερεῖς Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος, Ἀμασείας Ἄνθιμος, ὁ καὶ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου, Ἰωαννίνων Γρηγόριος, Προύσης Ναθαναήλ, Μηθύμνης Στέφανος, Βάρνης Πολύκαρπος, Χίου Κωνσταντῖνος, Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννης, ὁ παρεπιδημῶν μητροπολιτης Κασσανδρείας Λεόντιος, οἱ πρώην μητροπολῖται Δρυϊνουπόλεως Γρηγόριος καὶ Μεσημβρίας Ἄνθιμος, ὁ Ἄρχων Μ. Λογοθέτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας Σταυράκης βέης Ἀριστάρχης, ὁ Μ. Χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς Μ. Ἐκκλησίας Μ. Γεδεών, ἐπίτιμον μέλος τοῦ Συλλόγου, ὁ σεβασμιώτατος ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου ἅγιος Νεαπόλεως Ἀρσένιος μετὰ τοῦ βοηθοῦ αὐτοῦ ἀρχιμ. κ. Καλλίστου καὶ τοῦ ἀρχιδιακόνου τοῦ ἱεροσολ. θρόνου κ. Γερμανοῦ Βασιλάκη, ὁ ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὀ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρους Γέρων Γεράσιμος Λαυριώτης, ὁ σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς ἅγιος Σάρδεων Μ. Κλεόβουλος, ὁ προϊστάμενος Ταταούλων θεοφιλέστατος ἅγιος Παμφίλου Μελισσηνός, ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἐκ τῶν ἀντιπροέδρων τοῦ Συλλόγου ἀρχιμ. Φώτιος, ὁ Μ. Σύγκελλος Νικόδημος Νεοκλῆς, ὁ Μ. ἱεροκῆρυξ ἀρχιμ. Γρ. Κωνσταντινίδης, ὁ νομικὸς σύμβουλος τῶν Πατριαρχείων ἀρχιμ. Κωνστ. Βοντζαλίδης, ὁ ἀρχισυντάκτης τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» ἱερολογιώτατος Ἀθανάσιος Πιπέρας, ὁ ἡγούμενος τῆς ἐν Πριγκήπῳ ἱερᾶς μονῆς τοῦ Χριστοῦ ἀρχιμ. Μακάριος Μαρινάκης, ὁ ἱερεὺς τῆς ρωσσικῆς πρεσβείας ἱερομόναχος Παῦλος μετὰ τοῦ ἱεροδιακόνου τῆς πρεσβείας κ. Νικολάου Μάχρωφ, οἱ πλεῖστοι τῶν καθηγητῶν τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐν Πέραν Ἑλληνογαλλικοῦ Λυκείου Χρ. Χατζηχρήστου, ἡ διευθύντρια τοῦ Ἰωακειμίου Παρθεναγωγείου δεσποινὶς Ἰουστίνη Λαγουδάκη μετά τινων τῶν διδασκαλισσῶν αὐτοῦ, πλεῖστοι καθηγηταί, λόγιοι, ἰατροὶ καὶ δικηγόροι, κυρίαι καὶ δέσποινίδες πολλαί, καὶ ἐν γένει πλῆθος ἄπειρον, ἐν ᾧ ὑπερεῖχον τὸν ἀριθμὸν οἱ ψάλται. Ἡ ἔναρξις τῆς τελετῆς ἐγένετο δι' ὕμνου πρὸς τὸν ἑορταζόμενον ἅγιον, ψαλέντος ὑπὸ τοῦ χοροῦ τῶν μαθητῶν τῆς ἀνωτάτης τάξεως τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Συλλογου, ὁ δὲ ἐλλόγιμοσκ. Χρ. Χατζηχρήστου ὡς ῥήτωρ τῆς ἡμέρας διὰ θαυμαστοῦ ποιήματος εἰς δακτυλικὸν ἑξάμετρον ἔπλεξε τὸ ἐγκώμιον τῶν μελῳδῶν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ ἰδίᾳ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἐπισπασάμενος παταγώδη ἐν τέλει χειροκροτήματα. Ὁ μουσικὸς χορὸς εἶτα ἀνέμελψεν ᾆσμα εἰς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτᾶνον, ἔργον τοῦ μουσικολογ. Γ. Βιολάκη. Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος ἐξ ὀνόματος τοῦ Προεδρείου ἀνελθὼν τὸ βῆμα ηὐχαρίστησε τοὺς Πατριάρχας, τὸν πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος, τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν πρεσβευτῶν Ρωσσίας καὶ Σερβίας καὶ τοὺς ἐπισημοτέρους τῶν παρισταμένων, ἐξάρας ἰδίᾳ τὴν ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐπιδεικνυομένην ἐμπράκτως ἰδιαιτέραν πρὸς τὸν Σύλλογον συμπάθειαν καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πατρικὸν ὄντως ἐνδιαφέρον. Κατόπιν ἐπηκολούθησεν ᾆσμα πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, μεθ' ὃ ὁ Οἰκουμ. Πατριάρχης διὰ συντόμου προσλαλιᾶς·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦτο μέν, ηὐχαρίστησε πάντας τοὺς ἐπισήμους καὶ μή, τοὺς τιμήσαντας τὴν ἑορτὴν τοῦ Συλλόγου, τοῦτο δέ, ἐπῆνεσε τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἀγαθὴν δρᾶσιν τοῦ κ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου, ὀνομάσας αὐτὸν «**γεννήτορα καὶ ψυχὴν τοῦ Συλλόγου**», ἐπικαλεσθεὶς δὲ τὴν ἀντίληψιν τοῦ Ὑψίστου πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ κραταίωσιν τοῦ ἔργου τοῦ Συλλόγου, κατέληξεν εἰς εὐχὰς ὑπὲρ τοῦ Ἄνακτος. Μετὰ τὸν πατριαρχικὸν πολυχρονισμὸν ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐπεσφράγισε τὴν ἑορτὴν ἀνακοινωσάμενος ὅτι τὰ δύο Σώματα ἐψήφισαν τὴν προτεραίαν ὑπὲρ τῆς Σχολῆς τοῦ Συλλόγου χρηματικὴν προσφορὰν ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου εἰκοσιπέντε (25) λιρῶν Τουρκίας, προσθεὶς ἅμα ὅτι σὺν τῷ χρόνῳ, εὐδοκίμως τοῦ Συλλόγου λειτουργοῦντος, τὸ ἐπιχορήγημα τοῦτο διπλασιασθήσεται καὶ τριπλασιασθήσεται. Οὕτω δ' ἐπερατώθη ἡ πανηγυρικὴ αὕτη τοῦ Συλλόγου ἐπέτειος, ἥτις συνεκέντρωσεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ τοσαύτας ἐπισημότητας καὶ ἀπέδειξεν ἅπαξ ἔτι τὰς συμπαθείας, δι' ὧν τὸ δημόσιον περιβάλλει τὸν Σύλλογον.

Μετὰ ταῦτα χορός, ἀποτελούμενος ἐκ τῶν μαθητῶν τῆς Γ' τάξεως τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Συλλόγου, διευθύνοντος τοῦ κ. Ἰακ. Ναυπλιώτου, ἔψαλε τὸν εἰς τὸν ἅγ. Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν ὕμνον, περὶ οὗ μνεία ἐγένετο ἐν τῇ ἀλληλογραφίᾳ, ἀφοῦ προηγουμένως οἱ κκ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος καὶ Χρ. Παπαϊωάννου ἀπαντῶντες εἰς ἐπερώτησιν τοῦ κ. Κ. Α. Ψάχου περὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ ψαλησομένου ὕμνου διεφώτισαν τὴν ὁλομέλειαν ἐκθέντες ὅτι ὁ ἐν λόγῳ ὕμνος ἁπλῶς ἐκτελεσθήσεται καὶ οὐχὶ πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ ἐγκριθῇ ἢ μὴ ὑπὸ τῆς ὁλομελείας.

Μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ᾄσματος ὁ ἰατρὸς κ. Ν. Βασιλειάδης λαβὼν τὸν λόγον λέγει ὅτι λυπεῖται διότι ὁσάκις ἀκούει ᾄσμά τι οὐδέποτε εὑρίσκει δύο τινὰ ἐπιζητούμενα ἐν τῇ μουσικῇ, τὸ λεπτὸν τῶν στροφῶν καὶ τὴν ἰδέαν. Τὸ ψαλὲν ᾄσμα, λέγει, καλῶς ἐξετελέσθη, ἀλλὰ οὐδεμίαν ἰδέαν οὔτε λεπτότητα ἐν αὐτῷ εὑρίσκει. Ὁ κ. Ψάχος ὑποστηρίζων τὸν κ. Βασιλειάδην ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν πῶς τὸ προεδρεῖον ἐπέτρεψε νὰ ψαλῇ τοιοῦτον ᾄσμα ἐνώπιον τῆς ὁλομελείας τοῦ Συλλόγου. Ὁ κ. Χρ. Παπαϊωάννου διατείνεται ὅτι τὸ ψαλὲν ᾄσμα ὑπομιμνήσκει τὴν ἐποχὴν τοῦ εἰς ὃν ἀναφέρεται ἀ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, προστίθησι δὲ ὅτι τὸ ἐμβατήριον ᾆσμα τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου δέον νὰ ἔχῃ τὴν ἰδιότητα σοβαροῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς ἐκκλησιαστικοῦ ᾄσματος, ταύτην δὲ εὑρίσκει ἐν τῷ ψαλέντι ὑπὸ τοῦ χοροῦ ᾄσματι. Ὁ κ. Παχείδης ὑποστηρίζων τὸν κ. Παπαϊωάννου παρατηρεῖ ὅτι τὸ ἀρχαΐζον μέλος τοῦ ᾄσματος δὲν τηρεῖται ἐν τῇ ἐπῳδῷ καὶ ὅτι μικρὰ ἐπιδιόρθωσις τῆς ἐπῳδοῦ θὰ καταστήσῃ τὸ ᾆσμα τελειότερον.

Μετὰ ταῦτα ὁ ταμίας ἀναγινώσκει τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ Συλλόγου κατὰ τὸν μῆνα Δεκέμβριον.

ΜΗΝ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1901.

Εἰσεπράχθησαν :		
ἐκ μηνιαίων συνδρομῶν	γρ.	425
» δικαιώματος διπλώματος	»	20
» δωρεῶν ὑπὲρ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς :		
α΄) Οἰκουμ. Πατριάρχου κ. κ. Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄	»	2,160
β΄) Μακαρ. Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ.κ. Δαμιανοῦ	»	475
γ΄) πρεσβευτοῦ τῆς Σερβίας κ. Σάββα Γρούϊτς	»	216
δ΄) Σεβ. μητροπολίτου Προύσης κ. Ναθαναὴλ	»	108
ε΄) κ. Δημοσθένους Εὐγενίδου	»	540
		3,944
πρὸς ἐξίσωσιν		913
		4,857
Ἐδαπανήθησαν :		
εἰς ἐκτύπωσιν Περιοδικοῦ	»	500
» ἔξοδα διάφορα	»	123
» ἑορτὴν Συλλόγου	»	202.50
» διδασκάλους Μουσικῆς Σχολῆς	»	2,057
» εἰσπράκτορα	»	300
		3,182.50
ὑπόλοιπον παρελθόντος μηνὸς 9)βρίου		1,674.50
		4,857

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Εἰς τὴν σειρὰν τῶν προτάσεων καὶ ἐπερωτήσεων ὁ κ. Κ. Α. Ψάχος λαβὼν τὸν λόγον παρέστησεν ὅτι ἡ τάξις τῶν ἱεροψαλτῶν ὅλως περιφρονεῖται ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων τῶν ναῶν καὶ συχνάκις ἀδικεῖται διὰ παραλόγων παύσεων, καὶ τοῦτο διότι δὲν ὑπάρχει εἰδικὴ ἀρχὴ προνοοῦσα διοικητικῶς καὶ ὑποστηρίζουσα τοὺς ἱεροψάλτας τῶν ἐκκλησιῶν, ὡς γενικῶς ἡ Π. Κ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ προνοεῖ περὶ τῶν ἱερέων καὶ διακόνων, ἡ δὲ Ἐκπαιδευτικὴ περὶ τῶν διδασκάλων. Προτείνει δὲ ὅπως παρακληθῇ ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης νὰ διορίσῃ εἰδικὴν ἐπιτροπὴν καὶ διὰ τοὺς ψάλτας, ἀποτελουμένην ἐκ τοῦ κατὰ καιρὸν Προέδρου τοῦ Συλλόγου, τοῦ Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου, τοῦ Μεγ. ἀρχιδιακόνου, τοῦ Πρωτοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ ἑνὸς τῶν διακεκριμένων ἱεροψαλτῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κ)πόλεως, ἥτις κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, νὰ συνάπτῃ συμβόλαια μεταξὺ ψαλτῶν καὶ ἐπιτρόπων καὶ νὰ ἐκδικάζῃ τὰς μεταξὺ αὐτῶν ἀναφυομένας ἑκάστοτε διαφοράς. Ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος ἀνομολογεῖ, ὅτι δέον νὰ ληφθῇ σύντονος πρόνοια περὶ τῶν παραλόγως ἀδικουμένων καὶ συχνάκις παυομένων ἱεροψαλτῶν, παρατηρεῖ ὅμως ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐκλεγῇ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν ψαλτῶν, ἀλλὰ ἡ περὶ αὐτῶν πρόνοια ν' ἀνατεθῇ εἰς τὴν Π. Κ.Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπήν, ἀφοῦ μάλιστα ὑπάρχει καὶ εἰδικὸν ἄρθρον ἐν τῷ Κανονισμῷ αὐτῆς, ἐν τῷ ὁποίῳ γίνεται μνεία καὶ περὶ προνοίας καὶ ἐποπτείας τῶν ψαλτῶν ἐκ μέρους τῆς ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῆς. Ὁ κ. Χρ. Παπαϊωάννου συνοψίζων τὰς προτάσεις τῶν κκ. Ψάχου καὶ Παπαδοπούλου προτείνει ὅπως εἰς τὰ ὑπάρχονταμέλη τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς προστεθῶσι καὶ τρία ἄλλα πρόσωπα κατάλληλα ἐκ τοῦ μουσικοῦ κόσμου, ἐν οἷς ὁ ἄρχων Πρωτοψάλτης τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα νὰ παρεδρεύωσιν εἰς τὴν Ἐκκλ. Ἐπιτροπὴν τότε μόνον, ὅταν παρουσιάζωνται διαφοραὶ μεταξὺ ψαλτῶν καὶ ἐπιτρόπων πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν δικαίων τῶν ἱεροψαλτῶν. Ἡ πρότασις αὕτη δεκτὴ γενομένη ὑπὸ τῆς ὁλομελείας ἐνεκρίθη ν' ἀνακοινωθῇ ὑπὸ τοῦ Προεδρείου εἰς τὴν Α. Θ. Π. διὰ τὰ περαιτέρω.

Κατόπιν ὁ κ. Κ. Α. Ψάχος προέβη εἰς τὴν ἑξῆς πρότασιν: Ἂν ὑπάρχῃ, λέγει, λόγος δι' ὃν ἡ μουσικὴ ἡμῶν καταπίπτει, εἶναι ὅτι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀπὸ τῆς μεταγραφῆς τῆς ἀρχαίας γραφῆς εἰς τὸ νῦν ἐν χρήσει παρ' ἡμῖν γραφικὸν σύστημα ἀκριβὴς θεωρία τῆς μουσικῆς μας δὲν κατηρτίσθη ὡς ἔδει· ἐντεῦθεν δὲ κατάδηλον γίνεται ὅτι οἱ ξένοι, οἱ ἐπιχειροῦντες νὰ μελετήσωσι τὴν ἡμετέραν μουσικήν, ἀδυνατοῦσι νὰ κατανοήσωσιν αὐτὴν κατὰ βάθος, ἐὰν θελήσωσι νὰ στηριχθῶσιν εἰς τὰ ἀντιφατικὰ συμπεράσματα τῶν περὶ τὴν θεωρίαν τῆς μουσικῆς ἐγκυψάντων μουσικῶν μας. Προτείνει δὲ νὰ παρακληθῇ ἡ Α. Θ. Π. νὰ συστήσῃ εἰδικὴν ἐπιτροπήν, ὅλως ἀνεξάρτητον ἀπὸ τὸν Σύλλογον, ἥτις νὰ ἐκπονήσῃ Θεωρητικόν, τὸ ὁποῖον ἐγκρινόμενον ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, νὰ χρησιμεύσῃ καὶ διὰ τοὺς σπουδάζοντας καὶ μελετῶντας τὴν καθ' ἡμᾶς μουσικήν. Ὁ κ. Χρ. Παπαϊωάννου παρατηρῶν ὅτι τὰ ἐπιστημονικὰ ζητήματα δὲν λύονται διὰ τῆς ἐπιβολῆς τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ δι' ἐπιστημονικῶν συζητήσεων καὶ ὅτι πρὸς σύνταξιν Θεωρητικοῦ δέον προηγουμένως νὰ διατυπωθῶσιν ἐν μονογραφίαις πολλαὶ γνῶμαι, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων νὰ καταρτισθῇ ἔργον σχετικῶς τελειότερον, προτείνει τὴν ἀπόρριψιν τῆς προτάσεως τοῦ κ. Ψάχου. Τὴν πρότασιν τοῦ κ. Παπαϊωάννου ὑποστηρίζουσιν οἱ κκ. Ν. Βασιλειάδης ἰατρός, Μέγας Σύγκελλος Νικόδημος, Π. Γ. Παχείδης καὶ ἄλλοι, ἡ δὲ ὁλομέλεια παμψηφεὶ ἀποδέχεται αὐτήν.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Ψάχος προτείνει ὅπως χάριν τῶν εὐρωπαίων μουσικῶν ὁ Σύλλογος ἐκδίδῃ τὰς ἐν τῷ Περιοδικῷ αὐτοῦ ἐπιστημονικὰς μελέτας καὶ εἰς ἰδιαίτερον φυλλάδιον γαλλιστί. Καὶ ἡ πρότασις αὕτη ἀπορρίπτεται, τῆς ὁλομελείας παμψηφεὶ ἀποδεξαμένης τὴν παρατήρησιν τοῦ κ. Χρ. Παπαϊωάννου, ὅτι εἶναι ὅλως περιττὴ ἡ ἔκδοσις φυλλαδίου εἰς γαλλικὴν γλῶσσαν, καθόσον οἱ περὶ τὴν μουσικὴν ἀσχολούμενοι εὐρωπαῖοι γνῶσταί τυγχάνουσι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ἀκολούθως ὁ κ. Ψάχος, συνῳδὰ τῷ 44 ἄρθρῳ τοῦ Κανονισμοῦ, καθ' ὃ ἡ Τεχνικὴ Ἐπιτροπὴ καθῆκον ἔχει νὰ παρακολουθῇ τὴν κίνησιν τῆς καθόλου τέχνης καὶ νὰ ἀνακοινῇ τὰ ἀποτελέσματα τῶν μελετῶν αὐτῆς εἰς τὴν ὁλομέλειαν, προτείνει ὅπως εἰς προσεχῆ συνεδρίασιν ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη παρουσιάσῃ εἰς τὸν Σύλλογον τὸ πόρισμα τῶν μελετῶν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ πενταπλοῦ «Θεοτό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τα μέλη, τὸν αἰδεσιμώτατον πρωθιερέα κ. Κωνσταντῖνον Τ. Τσανδέκωφ ὁμογενῆ, τρόφιμον θεολογικοῦ Σεμιναρίου καὶ ἐραστὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς καὶ τὸν κ. Μιχ. Τ. Μιχαηλίδην ἔμπορον καὶ ἔνθερμον ζηλωτὴν τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλ. Μουσικῆς· 4) τοῦ ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τοῦ Συλλόγου κ. Ν. Παγανᾶ ὑπὸ ἡμερομ. 20 Δεκεμβρίου 1901 ἐκφράζοντος τὴν ἐπιθυμίαν νὰ καταταχθῇ καὶ αὖθις μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου, ἀφ' ὧν ἀπεσπάσθη κατὰ τὸ ἔτος 1898· 5) τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Δευτερεύοντος τῶν Πατριαρχικῶν διακόνων κ. Παρθενίου Βαρδάκα ὑπὸ ἡμερομ. 3 Ἰανουαρίου γνωστοποιοῦντος τῷ Συλλόγῳ ὅτι μετὰ τῶν πραγμάτων τῶν ἀνηκόντων τῷ ἀειμνήστῳ μητροπολίτῃ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Κοσμᾷ, τῇ προτάσει αὐτοῦ ὡς πατριαρχικοῦ ἐξάρχου πρὸς παραλαβὴν τῆς περιουσίας τοῦ ἀοιδίμου, δεκτῇ γενομένῃ καὶ ὑπὸ τῆς δημογεροντίας Πρεβέζης, μετεκομίσθη καὶ τὸ ἐκκλ. μουσικὸν ὄργανον, ὅπερ ὁ ἀοίδιμος ἱεράρχης μετεχειρίζετο ὡς βάσιν τοῦ μουσικοῦ αὐτοῦ συστήματος, καὶ τὸ ὁποῖον συγκαταθέσει τῆς Δημογεροντίας οὔτε ἐν τῇ ἐπὶ τόπου γενομένῃ δημοπρασίᾳ ἐξετέθη, οὔτε ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν πρὸς πώλησιν τῶν ἐνταῦθα μετακομισθέντων περιελήφθη, ἵνα ἀποκλειστικῶς δωρηθῇ τῷ Συλλόγῳ καὶ μελετηθῇ ὑπ' αὐτοῦ· 6) καὶ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τῶν κκ. Γ. Α. Βέλλη, Εὐσταθίου Εὐγενίδου καὶ τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου, εὐχαριστούντων τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτῶν ὡς ἐπιτίμων μελῶν τοῦ Συλλόγου.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀλληλογραφίας ὁ κ. Π. Γ. Παχείδης ἐκ προσώπου, ὡς εἶπε, τῶν ὑπογραψάντων τὸ προαναγνωσθὲν πρὸς τὴν Α. Θ. Π. ὑπόμνημα περὶ τῆς πορείας τοῦ τε Συλλόγου καὶ τῆς Σχολῆς, ἔρχεται νὰ δηλώσῃ ἐνώπιον τῆς ὁλομελείας ὅτι τὸ ἐν λόγῳ ὑπόμνημα δὲν πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ποσῶς, ἀφ' ἑνὸς μέν, διότι ἐγράφη ἐν στιγμῇ ἐξάψεως, προκληθείσης, συνεπείᾳ τῆς πατριαρχικῆς διαταγῆς ὅπως οἱ ἱεροψάλται τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κ)πόλεως, ἐξαιρέσει ὀλιγίστων, ἐγγραφῶσιν εἰς τὸ Μαθητολόγιον τῆς Σχολῆς, ἀφ' ἑτέρου δέ, διότι ἡ πορεία τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου σημαντικῶς ἀπό τινος ἐβελτιώθη· ἐὰν δὲ ὑπάρχῃ καί τι τὸ διορθώσεως χρῄζον, διορθωθήσεται καὶ τοῦτο ἤδη ὅτε γίνεται ἡ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀναθεώρησις τοῦ Κανονισμοῦ. Ὁ κ. Κ. Α. Ψάχος ἄξιον συγχαρητηρίων θεωρεῖ τὸν προλαλήσαντα διὰ τῆς εἰλικρινεῖς αὐτοῦ δηλώσεις, προτείνει δὲ ὅπως ὁ κ. Παχείδης τὰς δοθείσας ἐξηγήσεις ἐκ μέρους αὐτοῦ τε καὶ τῶν ὑπογραψάντων τὸ ὑπόμνημα ἐκθέσῃ γραπτῶς εἰς τὸν Πρόεδρον, δηλῶν ἅμα καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἐξουσιοδοτησάντων αὐτὸν πρὸς ἀνακοίνωσιν τῶν γενομένων δηλώσεων, ἵνα οὕτως ἀπαλλαγῇ παντὸς ἐνδεχομένου παραπόνου ἐκ μέρους τινὸς τῶν ὑπογραψάντων τὸ ὑπόμνημα, ὅστις πιθανῶς νὰ παρουσιασθῇ μὴ συμμεριζόμενος τὰς ὁμολογίας αὐτοῦ. Ὁ κ. Παχείδης δηλώσας καὶ αὖθις ὅτι, ἀρθέντων τῶν λόγων τῶν προκαλεσάντων τὴν σύνταξιν τοῦ ὑπομνήματος, αἴρεται καὶ αὐτὸ τὸ ὑπόμνημα, προστίθησιν ὅτι ἂν ὑπάρχῃ τις μὴ συμμεριζόμενος τὰς ἀνωτέρω δηλώσεις του, ἂς ἀναφερθῇ πρὸς τὴν Α. Θ. Π. παρ' Ἧς νὰ μάθῃ τὴν ἐπὶ τούτῳ ἡμετέραν γνωμοδότησιν. Ψηφοφορίας δὲ γενομένης μεταξὺ τῶν προτάσεων τῶν κκ. Ψάχου καὶ Παχείδου, κατὰ πλειονοψηφίαν ὑπὸ τῆς ὁλομελείας ἐνεκρίθη ἡ πρότασις τοῦ κ. Παχείδου καὶ ἀπεφασίσθη ὁμοφώνως ὅπως ὁ Σύλλογος γνωστοποιήσῃ εἰς τὴν Α. Θ. Π. καὶ τὴν ἱερὰν Σύνοδον τὴν συνεπείᾳ τῶν δηλώσεων τοῦ κ. Παχείδου ἀπόφασιν τῆς ὁλομελείας.

Μετὰ ταῦτα ἐκλέγονται οἱ κατὰ τὴν προηγουμένην συνεδρίασιν ὡς ἐπίτιμα, τακτικὰ καὶ ἀντεπιστέλλοντα μέλη προταθέντες. Προτείνεται δὲ ὡς ἀντεπιστέλλον μέλος ὁ ἐν Συνασῷ αἰδεσιμώτατος παπᾶ Βασίλειος ὑπὸ τῶν κκ. Κ. Α. Ψάχου, Γ. Ι. Παπαδοπούλου καὶ Φωτ. Σ. Παπαδοπούλου, ὡς τακτικὸν δὲ ὁ κ. Ἀθανάσιος παπᾶ Θεοδώρου ὑπὸ τῶν κκ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου, Φωτίου Σ. Παπαδοπούλου καὶ Ἰακ. Ναυπλιώτου.

Εἰς τὰς ἀνακοινώσεις τοῦ Προεδρείου ὁ Γεν. Γραμματεὺς ἀνακοινοῖ α') ὅτι ἐπεδόθη ὑπὸ τοῦ ἰδίου εἰς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἰωακεὶμ τὸν Γ' τὸ δίπλωμα τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ ὡς Μεγάλου Εὐεργέτου τοῦ Συλλόγου καὶ ὅτι ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Α. Θ. Π. τὴν ἀπόφασιν τῆς ὁλομελείας περὶ διορισμοῦ ἐκ μέρους Αὐτῆς τριῶν ἐγκρίτων μελῶν ἐκ τοῦ παρ' ἡμῖν μουσικοῦ κόσμου, τὰ ὁποῖα νὰ παρεδρεύωσιν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπήν, ὁσάκις ἀναφύονται διαφοραὶ μεταξὺ τῶν ἱε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ροψαλτῶν καὶ τῶν ἐπιτροπῶν τῶν ἐκκλησιῶν. Ἡ Α. Θ. Π. ἐπιδοκιμάσασα τὴν ἀπόφασιν τῆς ὁλομελείας συνέστησεν εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Συλλόγου, ὅπως τὸ Προεδρεῖον καὶ ἐγγράφως ἐκθέσῃ εἰς Αὐτὴν τὴν ἐν λόγῳ ἀπόφασιν, ἵνα ὑποβάλῃ ταύτην ὅπου δεῖ· β΄) ἀνακοινοῖ ὅτι ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐπεδόθη εἰς τὸν μεγάτιμον ὁμογενῆ κ. Εὐστάθιον Εὐγενίδην τὸ δίπλωμα τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ ὡς ἐπιτίμου μέλους τοῦ Συλλόγου. γ΄) ἀνακοινοῖ ὅτι τὸ Προεδρεῖον ἀνεκήρυξεν εὐγνωμόνως **Εὐεργέτην** τοῦ Συλλόγου τὸν κ. Εὐστάθιον Εὐγενίδην, προσενεγκόντα ὑπὲρ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς πεντήκοντα λίρας Τουρκίας, πρὸς ὃν τὸ τιμητικὸν δίπλωμα ἐπεδόθη ὑπὸ τοῦ πανοσιολογιωτάτου Μ. Συγκέλλου κ. Νικοδήμου καὶ τοῦ κ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου· δ΄) ἀγγέλλει ὅτι εὐχαριστήριος ἐπιστολὴ ἀποσταλήσεται εἰς τὰ Δύο Σώματα τῶν Πατριαρχείων διὰ τὴν ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου εἰκοσιπεντάλιρον συνδρομὴν ὑπὲρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου· ε΄) ὅτι ὁ ἐνταῦθα ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὄρους κ. Γεράσιμος Λαυριώτης δηλώσας ὅτι ἐτησίως θὰ χορηγῇ ὑπὲρ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Συλλόγου ἀνὰ μίαν λίραν τουρκίας ἀνεκηρύχθη συνῳδὰ τῷ Κανονισμῷ Δωρητὴς τοῦ Συλλόγου· ς΄) ὅτι ἀπεβίωσεν ὁ ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν ἱερομόναχος Στέφανος Βυζάντιος· ζ΄) ὅτι διαγράφονται οἱ ἀρχιμανδρῖται Νικηφόρος Βαλτᾶτος καὶ Ἡσαΐας Βασιλειάδης, καὶ οἱ κκ. Θωμᾶς Ἀποστολίδης, Γεράσιμος Παπαδόπουλος, Β. Ζαμβόκας, Γ. Μήλιος, Ἀρ. Μασόλας, Θεμ. Γεωργιάδης καὶ Γ. Γιαννάκης ἐπὶ καθυστερήσει τῶν μηνιαίων αὐτῶν συνδρομῶν· η΄) ὅτι ἐγένοντο δεκταὶ αἱ αἰτήσεις τῶν κκ. Ν. Παγανᾶ καὶ Στεφ. Κουτσογιαννοπούλου· θ΄) ὅτι ὑπὸ τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς ἀντὶ τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Βυζαντίου διωρίσθη διδάσκαλος ἐν τῇ Μουσικῇ Σχολῇ τῆς θεωρίας καὶ ὀρθογραφίας τῆς μουσικῆς ὁ μουσικοδιδάσκαλος κ. Νήλεὺς Καμαράδος· ι΄) ὅτι ὁ ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν κ. Ἀλέξ. Βυζάντιος μεταβαίνων εἰς Ἀδᾶ-παζάρ, ὅπως διαρκῶς ἐγκατασταθῇ ἐκεῖ παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ ἐγγράφεται εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀντεπιστελλόντων μελῶν· ια΄) ὅτι ἡ Εἰδικὴ Τεχνικὴ Ἐπιτροπή, ὡς ἐκ τῆς συχνάκις ἀνατιθεμένης αὐτῇ πολλῆς ἐργασίας, ἐκφράζει τὴν εὐχὴν νὰ προστεθῶσιν εἰς αὐτὴν καὶ ἄλλα μέλη, ἀφοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μάλιστα μέλη τινὰ αὐτῆς οὐδόλως προσέρχονται εἰς τὰς συνεδριάσεις· ἀποφασίζεται δὲ ὅπως εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν τῆς ὁλομελείας ἀντικατασταθῶσι τὰ μὴ προσερχόμενα εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν μέλη· ιβ΄) ὅτι ἡ κυκλοφορήσασα διάδοσις περὶ ἀπωλείας γραμμῆς τινος ἔκ τινος μαθήματος τοῦ Δοξασταρίου Ἰακώβου τοῦ Πρωτοψάλτου ἐν τῇ ἀνωτάτῃ τάξει τῆς Μουσικῆς Σχολῆς, προῆλθεν ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν ἐκδόσεων τοῦ Δοξασταρίου, ἐν αἷς παρετηρήθη ὅτι φθορά τις ἦτο τεθειμένη ἐπὶ διαφόρου ποσοτικοῦ χαρακτῆρος ἐν ἑκατέρᾳ τῶν ἐκδόσεων· ιγ΄) ὅτι ἡ Α. Θ. Π. ὁ πατριάρχης πρώην Κ)πόλεως Κωνσταντῖνος ὁ Ε΄ διατρανῶν ἐμπράκτως καὶ αὖθις τὸ ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου καὶ ἰδίᾳ τὸ ὑπὲρ τῆς διασώσεως καὶ καλλιεργείας τῆς Ἐκκλ. ἡμῶν Μουσικῆς θερμότατον ἐνδιαφέρον αὐτοῦ ἀγγέλλει εἰς τὸν Σύλλογον διὰ τοῦ κ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου, ὡς προέδρου τῆς ἐπὶ τῶν Διαγωνισμάτων Ἐπιτροπῆς, ὅτι τὸ ἐξ ἑκατὸν λιρῶν Ἀγγλίας ποσόν, ὅπερ πρὸ ἔτους κατέθηκεν εἰς τὴν Λυωνικὴν Πίστωσιν ὡς ἆθλον διὰ τὸν φιλοπονήσοντα τὸ ὁρισθὲν Διαγώνισμα περὶ στιχομετρήσεως τῆς Ὀκτωήχου καὶ τῆς εὑρέσεως τῆς σχέσεως τοῦ ποιητικοῦ πρὸς τὸν μουσικὸν ρυθμόν, ἐν ᾗ περιπτώσει οὐδὲν τῶν σταλησομένων πονημάτων μέχρι τῆς 4ης προσεχοῦς Δεκεμβρίου ἤθελε βραβευθῇ, δωρεῖται εἰς τὸν Σύλλογον, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς ἀποθεματικὸν κεφάλαιον, οὗτινος οἱ τόκοι ἐτησίως νὰ χρησιμεύωσιν πρὸς βράβευσιν μονογραφιῶν σχετιζομένων πρὸς τὸ θέμα τοῦ Διαγωνίσματος. Ἡ ὁλομέλεια μετ' ἐπευφημιῶν καὶ χειροκροτήσεων ἀποδεξαμένη τὸ εὐφρόσυνον ἄγγελμα ἀνεκήρυξε τὴν Α. Θ. Π. **Μέγαν Εὐεργέτην** καὶ ἐνεκρίθη νὰ σταλῇ αὐτῷ τὸ τιμητικὸν Δίπλωμα μετὰ θερμῆς εὐχαριστηρίου ἐπιστολῆς. Ἐκ τῆς νέας ταύτης δωρεᾶς τοῦ Παναγιωτάτου Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄ ἀφορμηθεὶς ὁ κ. Π. Γ. Παχείδης ὑπερεξῆρε τὸν ζῆλον καὶ τὰς ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου ἀόκνους προσπαθείας τοῦ κ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου.

Μετὰ ταῦτα ὁ ταμίας ἐξέθηκε τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ Συλλόγου κατὰ τὸν μῆνα Ἰανουάριον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΜΗΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1902.

Εἰσεπράχθησαν:

ἐκ μηνιαίων συνδρομῶν	γρ.	370
» δωρεῶν ὑπὲρ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς:		
Εὐσταθίου Εὐγενίδου	»	5,400
Γερασίμου Λαυριώτου	»	108
» τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου		2,700
		8,578

Ἐδαπανήθησαν:

εἰς διδασκάλους Μουσικῆς Σχολῆς	γρ.	5,324
» ἐκτύπωσιν Περιοδικοῦ	»	660
» διάφορα ἔξοδα	»	242.50
» ἐκτύπωσιν Προγραμμάτων Μουσικῆς Σχολῆς	»	120
» εἰς εἰσπράκτορα	»	489
ἔλλειμμα προηγ. μηνὸς ὀφειλόμενον τῷ Ταμίᾳ	»	913
		7,748.50
μένουσιν ἐν τῷ ταμείῳ μετρητὰ πρὸς ἐξίσωσιν		830
		8,578

Κατόπιν ὁ κ. Ν. Παγανᾶς ἀνέγνω ἀνάγνωσμα ἐπιγραφόμενον «Ἀναίρεσις τῶν γραφέντων ὑπὸ Δουκουδραὶ περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν Μουσικῆς». Ὁ κ. Κ. Α. Ψάχος μετὰ τὸ ἀνάγνωσμα εἶπε τοιαῦτα περίπου· «Συγχαίρω τὸν κ. Παγανᾶν διότι κατώρθωσεν ὅσα κατὰ καιροὺς ἐδημοσίευσε περὶ Μουσικῆς νὰ τὰ συμπεριλάβῃ εἰς τὴν ἀναγνωσθεῖσαν πραγματείαν του· περιέμενα πράγματι ἀναίρεσιν τῶν γραφέντων ὑπὸ Δουκουδραὶ ν' ἀκούσω, οὐδὲν ὅμως ἄλλο ἤκουσα ἐπὶ ὥραν ὁλόκληρον ἢ ἱερεμιάδας περὶ τῆς Μουσικῆς ἡμῶν, φαντασιώδεις φόβους καὶ ἐν τέλει εὐχὰς συνήθεις καὶ τετριμμέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νας· ἂς εὐαρεστηθῇ ὁ κ. Παγανᾶς νὰ μᾶς εἴπῃ τί ἀναιρεῖ. Ποία ἡ θέσις, τὴν ὁποίαν ἀναιρεῖ· ἐκ τῶν λεχθέντων ἠνόησα ὅτι τὸ Θεωρητικὸν τοῦ Χρυσάνθου κρίνεται ὡς ἀτελές· ἐὰν ὁ Χρύσανθος ἔχῃ ἐσφαλμένα τινὰ ἐν τῷ Θεωρητικῷ του περὶ τῆς κλίμακος δὲν εἶναι ἀξιόμεμπτος· πᾶν ὅ,τι ἐγνώριζε τὸ διέσωσε καὶ τὸ μετέδωκεν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους». Ὁ κ. Παγανᾶς λαβὼν τὸν λόγον λέγει ὅτι ὁ κ. Δουκουδραὶ ζητεῖ τὴν ἕνωσιν τῶν δύο μελῳδιῶν, τῆς εὐρωπαϊκῆς καὶ τῆς ἡμετέρας δημώδους· ἀδύνατον δὲ νὰ γείνῃ τοῦτο χωρὶς νὰ καταστραφῇ ἡ ἑλληνικὴ μελῳδία. Ἐπλανήθη ὁ κ. Δουκουδραὶ εἰπὼν ὅτι ὅλα τὰ δημώδη ᾄσματα εἶναι διατονικά. Ὁ κ. Λεωνίδας Νικοκλῆς ὑποστηρίζων τὸν κ, Ψάχον παρακαλεῖ τὸν κ. Παγανᾶν νὰ διατυπώσῃ τὸ πόρισμα τοῦ ἐκτενοῦς ἀναγνώσματός του. Ὁ κ. Παγανᾶς ἀπήντησεν ὅτι οὐδὲν ἔχει νὰ διατυπώσῃ καὶ ὅτι οἱ ἀντιφρονοῦντες αὐτῷ δύνανται μετὰ τὴν ἐν τῷ Περιοδικῷ δημοσίευσιν τοῦ ἀναγνώσματός του νὰ ἀναιρέσωσι τὰς δοξασίας του· ταῦτα δὲ εἰπὼν ἀνεχώρησε, παρὰ τὰς ἐπανειλημμένας προτροπὰς τοῦ σεβασμιωτάτου Προέδρου καὶ τοῦ Γεν. Γραμματέως ὅπως παραμείνῃ εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων καὶ δώσῃ τὰς ζητουμένας περὶ τοῦ ἀναγνώσματός του διασαφήσεις. Ὁ κ. Χρ. Παπαϊωάννου παρατηρεῖ ὅτι πάντα ὅσα εἶπεν ὁ κ. Παγανᾶς εἰς τὸ ἀνάγνωσμά του δὲν ἦσαν ἄγνωστα, καὶ ἐν γένει ἦσαν ἀναμασσήματα τῶν ὑπ' αὐτοῦ κατὰ διαφόρους καιροὺς γραφέντων. Ὡς μέλος δὲ τοῦ Συλλόγου λέγει ὅτι ἐκφράζει οὐχὶ συγχαρητήρια πρὸς τὸν ἀγορεύσαντα, ἀλλὰ συλλυπητήρια. Ὁ κ. Λ. Νικοκλῆς ἐκφράζει τὴν λύπην του, διότι ὁ κ. Ν. Παγανᾶς ἀποποιεῖται νὰ ἀπαντήσῃ εἰς ζήτημα ὑψίστης σπουδαιότητος· ἀντὶ δὲ νὰ ματαιοπονῶμεν, ὡς λέγει, λυσιτελέστερον διὰ τὸν Σύλλογον ἔσται ν' ἀποσύρῃ ὁ κ. Παγανᾶς τὸ ἀνάγνωσμά του, καθόσον αἱ θεωρίαι αὐτοῦ αὗται ἀπερρίφθησαν καὶ ἄλλοτε ὑπό τε τῆς Μουσικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου. Ὁ κ. Νικοκλῆς ἐπαναλαμβάνει ἐντονώτερον λέγων· «ἅπαντες οἱ παρεστῶτες ἐντολὴν ἔχομεν καὶ καθῆκον νὰ ὑπερασπιζώμεθα τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἐκκλ. ἡμῶν Μουσικῆς. Ἐν τῷ ἀναγνώσματι τοῦ κ. Παγανᾶ ἡ προτεινομένη εὐρωπαϊκὴ κλῖμαξ ἡμυφέσεων καὶ ἡμιδιέσεων καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ πενταγράμμου μὲ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εὐρωπαϊκοὺς μουσικοὺς χαρακτῆρας γραφὴ αὐτῆς εἶναι ἡ παλαιὰ τῶν Φράγκων κλῖμαξ, ἡ ἔχουσα τά τε ἡμιτόνια καὶ τὰ κόμματα (comma), εἶναι ἡ κλῖμαξ, ἣν εἰσήγαγεν ὁ Χαμπαρτσοὺν ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ ἣν παρεδέχθησαν καὶ οἱ ἡμέτεροι συμπολῖται Ἰσραηλῖται ἐν ταῖς Συναγωγαῖς, ὡς καὶ ἄλλοι τῆς Ἀνατολῆς λαοὶ χάριν τῆς μουσικῆς ἑνότητος μὲ τὴν εὐρωπαϊκὴν ὀργανικὴν Μουσικήν, καὶ αὐτοὶ μὲν δικαιοῦνται νὰ καταφύγωσιν εἰς τοῦτο, ἐπειδὴ γραπτὴν ἀρχαίαν ἐθνικὴν αὐτῶν μουσικὴν κληροδοτηθεῖσαν παρὰ τῶν πατέρων αὐτῶν δὲν ἔχουσιν, ὅπως ἡμεῖς. Ἐνῷ ἡμεῖς δὲν δικαιούμεθα νά πράξωμεν τοιοῦτό τι, καθόσον εὐμοιροῦμεν ἐχοντες μουσικὰς μεμβράνας, μουσικὰ χειρόγραφα γεγραμμένα πρὸ τοῦ 1400 μ. Χ., ἔχομεν μελοποιίαν ἑλληνικὴν ἐπὶ ἑλληνικῶν ἱερῶν ποιημάτων τοῦ Βυζαντίου. Ἡ ψαλτικὴ ἐκτέλεσις αὐτῆς διὰ τοῦ μείζονος, ἐλάσσονος καὶ ἐλαχίστου τόνου διὰ συναφοῦς ζώσης παραδόσεως ἐκληροδοτήθη ἡμῖν· κατὰ καιροὺς δὲ ἐν τῇ μεσολαβούσῃ ταύτῃ χρονικῇ περιόδῳ ἄγρυπνοι ἐπόπται προσήρχοντο εἰς Κων]πολιν ἐξ Ἁγίου Ὄρους πρὸς πιστὴν τήρησιν καὶ διάσωσιν τῶν τριῶν τόνων μείζονος, ἐλάσσονος καὶ ἐλαχίστου. Ἡ κλῖμαξ τοῦ μείζονος, ἐλάσσονος καὶ ἐλαχίστου τόνου ἐπιδαψιλεύει εἰς τὴν μελῳδίαν ἡμῶν πολυπληθεστέρας συμφωνίας καὶ οὐχὶ ὁμοειδεῖς ὡς τὰς τῆς κλίμακος τῶν Εὐρωπαίων, αἵτινες προέρχονται ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ δύο καὶ τῶν αὐτῶν παραγόντων τοῦ μείζονος καὶ ἐλάσσονος, ἐνῷ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ κλίμακι προέρχονται ἐκ τριῶν παραγόντων μετὰ ποικιλίας τερπνῆς, ἁρμοζούσης εἰς τὴν εὐφωνητικὴν λεπτότητα τῶν συλλαβῶν τοῦ ἑλληνικοῦ ρυθμοῦ τῶν ἑλληνικῶν ποιημάτων τοῦ Βυζαντίου, δι' ἃ προωρίσθησαν. Ὁ παρὼν Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος εἶναι συνέχεια τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Ἐπιτροπῆς· αἱ ἐργασίαι αὐτοῦ τείνουσιν οὐχὶ εἰς τὴν ἀνατροπὴν τοῦ ἔργου ἐκείνης, ἀλλὰ εἰς τὴν συμπλήρωσιν. Ἤδη κατετέθη ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ ἡμῶν πίναξ μὲ εὐρωπαϊκοὺς χαρακτῆρας ἐπὶ πενταγράμμου διὰ τὰς 73 κλεῖδας τοῦ Ἰωακειμίου Ψαλτηρίου. Ὅθεν ὁ κ. Παγανὰς ἂς μὴ ταράττῃ τοὺς κύκλους ἡμῶν μὲ τὰ ἀνατρεπτικὰ αὐτοῦ περὶ μουσικῆς κλίμακος φρονήματα. Ἐπαναλαμβάνω λοιπὸν παρακαλῶν τὸν κ. Παγανὰν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ν' ἀποσύρῃ τὸ διεξοδικὸν ἀνάγνωσμά του ὡς ἀκατάλληλον, καθόσον, ὡς προεῖπον, καὶ ἄλλοτε ἀπερρίφθησαν αἱ θεωρίαι του αὗται. Ἂς πεισθῇ δὲ ἅπαξ καὶ διαπαντὸς ὁ κ. Παγανᾶς ὅτι διὰ τῆς ζώσης πατροπαραδότου ψαλτικῆς ἐκτελέσεως τοῦ μείζονος, ἐλάσσονος καὶ ἐλαχίστου ἐπιδιώκομεν τὴν ἀνίχνευσιν καὶ συμπλήρωσιν ὀφθαλμοφανοῦς πιστοποιήσεως δι' ἀρχαίων μουσικῶν μεμβρανῶν τῆς πλήρους ταὐτότητος τῆς ἡμετέρας μουσικῆς πρὸς τὴν τῆς Ἁγίας Σοφίας». Τὸν κ. Νικοκλῆν ὑποστηρίζων ὁ κ. Ψάχος λέγει «τοιαῦτα ἀναγνώσματα δὲν πρέπει νὰ δημοσιεύωνται εἰς τὸ Περιοδικόν, καθότι παρόμοιά τινα πονήματα δημοσιευθέντα δὲν περιποιοῦσι τιμὴν εἰς τὸν Σύλλογον. Ἡ ἡμετέρα μουσική, στηρίζεται ἐπὶ τῆς θεωρίας τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ 1881· πᾶσα δὲ θεωρία ἀντικειμένη εἰς ταύτην ἐξοβελιστέα. Ἔργον τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου τυγχάνει ἡ συμπλήρωσις τῆς ἐργασίας τῆς εἰρημένης Ἐπιτροπῆς καὶ οὐχὶ ἡ ἀποδοχὴ θεωρίας ἀντικειμένης πρὸς τὴν εἰρημένην».

Ἐπὶ τούτοις διαλύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΠΑ'.

(τακτικὴ)

τῇ 14 Φεβρουαρίου 1902.

Προεδρεύοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου ἁγίου Ἀμασείας κ. Ἀνθίμου καὶ παρόντων τῶν κκ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου, Φωτίου Σ. Παπαδοπούλου, Κ. Α. Ψάχου, Ἀθανασίου Κρητικοῦ, Π. Χ. Μελαγχροινούδη, Κ. Κ. Κλάδδα, Θεοδώρου Σταυρίδου, Ἰωάννου Γ. Δούκα, Ἀντωνίου Γ. Καρδαμένη, Βασιλείου Νηλέως Καμαράδου, Ἰακ. Ι. Ναυπλιώτου, Πέτρου Γ. Φιλανθίδου, Ν. Παγανᾶ, Μ. Βασιλείου, Πρωτοψάλτου Γ. Βιολάκη, Λεωνίδα Νικοκλέους, ἀρχιμ. Κ. Δελικάνη, Νικολάου Βλαχοπούλου, Μ. Ἐκκλησιάρχου Καλλινίκου, Π. Γ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Παχείδου, Μ. Συγκέλλου Νικοδήμου, Ἰωάννου Ν. Λαμπαδαρίδου καὶ Χρ. Παπαϊωάννου.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ἡ ἀλληλογραφία, συγκειμένη ἐκ τῶν ἑξῆς ἐπιστολῶν· 1) τῆς ἐν Φαναρίῳ Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος «Ἅγιος Χαραλάμπης», ὑπὸ ἡμερομ. 6 Φεβρουαρίου προσκαλούσης τὸν ἡμέτερον Σύλλογον, ὅπως παραστῇ εἰς τὴν ἐπέτειον αὐτῆς ἑορτήν, ἀγομένην τῇ 10 Φεβρουαρίου· 2) ἐκ τῶν ἑξῆς δύο ἐπιστολῶν, ὧν ἡ μὲν ὑπὸ ἡμερομ. 8 Φεβρουαρίου 1902 τοῦ γέροντος Σκευοφύλακος τοῦ Παναγίου Τάφου κ. Εὐθυμίου, ἡ δὲ ὑπὸ ἡμερ. 22 Σεπτεμβρίου 1901 τοῦ ἐν Ρώμῃ Βενεδικτίνου Μοναχοῦ κ. Οὔγκω Γκάϊσσερ, σταλεῖσα πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμ. πατριάρχην καὶ ἀποφάσει τῆς ἱερᾶς Συνόδου εἰς τὸν Σύλλογον πρὸς μελέτην καὶ γνωμοδότησιν ἐπ' αὐτῆς. Ἀκολούθως ἐκλέγονται παμψηφεὶ οἱ κατὰ τὴν προηγουμένην συνεδρίασιν προταθέντες ὡς μέλη τοῦ Συλλόγου. Προτείνεται δὲ ὑπὸ τῶν κκ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου, Φ. Σ. Παπαδοπούλου καὶ Ἰακ. Ναυπλιώτου ὡς ἀντεπιστέλλον μέλος ὁ ἐν Καλλιπόλει κ. Δημήτριος Κ. Λαμψακηνὸς ἱεροψάλτης τοῦ ἁγίου Γεωργίου.

Εἰς τὰς ἀνακοινώσεις τοῦ Προεδρείου ὁ Γεν. Γραμματεὺς ἀνακοινοῖ α') ὅτι ἐπεδόθησαν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τοὺς κκ. Κλέωνα Ραγκαβῆν, πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος ἐν Βερολίνῳ καὶ προσωρινῶς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει διατρίβοντα, τὸν Γεν. Πρόξενον τῆς Ἑλλάδος κ. Ἐπαμεινώνδαν Φίλωνα, τὸν Κωστάκην Βαϊάνην ἐφέντην καὶ τὸν Ἀβραὰμ Βαπορίδην ἐφέντην τὰ ἁρμόδια τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν ἔγγραφα ὡς ἐπιτίμων μελῶν· β') ὅτι ὁ Σκευοφύλαξ τοῦ Παναγίου Τάφου κ. Εὐθύμιος, προσενεγκὼν εἰς τὸν Σύλλογον πέντε λίρας Τουρκίας ἀνεκηρύχθη Δωρητὴς ὑπὸ τοῦ Προεδρείου, τὸ δὲ τιμητικὸν δίπλωμα τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ ἐπεδόθη αὐτῷ ὑπὸ διμελοῦς ἐπιτροπῆς, ἀποτελουμένης ὑπὸ τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Μ. Συγκέλλου κ. Νικοδήμου καὶ τοῦ κ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου· γ') ὅτι τὸν ἡμέτερον Σύλλογον ἀντιπροσώπευσε κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τοῦ «Ἁγίου Χαραλάμπους» ὁ εἰδικὸς Γραμματεὺς τοῦ Συλλόγου κ. Φώτιος Σ. Παπαδόπουλος· δ') ὅτι ἡ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπὶ τῶν Διαγωνισμάτων Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πέρυσι ψηφισθέντων ὅρων τοῦ Κωνσταντινείου Διαγωνίσματος προκηρύξει καὶ αὖθις αὐτὸ λίαν προσεχῶς διὰ τῶν ἐφημερίδων· ε') ὅτι ἡ Εἰδικὴ Τεχνικὴ Ἐπιτροπὴ διὰ τοῦ Προεδρείου παρακαλεῖ τὴν ὁλομέλειαν, ὅπως ἐκλέξῃ ὡς μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης ἓξ ἐγκρίτους μουσικοὺς εἰς ἀντικατάστασιν ἰσαριθμῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς μὴ δυναμένων ὡς ἐκ τοῦ πολυασχόλου αὐτῶν νὰ προσέρχωνται εἰς τὰς συνεδριάσεις αὐτῆς. Τῇ προτάσει δὲ τοῦ κ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου, παμψηφεὶ ἐκλέγονται ὡς τοιοῦτοι οἱ κκ. Π. Γ. Φιλανθίδης, Ι. Ναυπλιώτης, Φώτιος Σ, Παπαδόπουλος, Μάρκος Βασιλείου, Κ. Α. Ψάχος καὶ Χρ. Παπαϊωάννου· στ') ὅτι τὸ Προεδρεῖον παρακαλεῖ τὴν ὁλομέλειαν νὰ ἐκλέξῃ εἰδικὴν ἐπιτροπήν, ἥτις νὰ μελετήσῃ τὸ κατ' ἀπόφασιν τῆς Ἱ. Συνόδου παραπεμφθὲν εἰς τὸν ἡμέτερον Σύλλογον νέον σύγγραμμα τοῦ κ. Οὔγκω Γκάϊσσερ περὶ τοῦ μουσικοῦ συστήματος τῆς ἡμετέρας μουσικῆς. Τῆς ὁλομελείας ἀποδεξαμένης τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ Προεδρείου, ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος προτείνει ὡς μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης τὸν πανοσιολογιώτατον Μ. Σύγκελλον κ. Νικ. Νεοκλῆν, τὸν ἄρχοντα Πρωτοψάλτην τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Γ. Βιολάκην καὶ τοὺς κκ. Μάρκον Βασιλείου, Χρ. Παπαϊωάννου καὶ Λεων. Νικοκλῆν· ὁ δὲ κ. Κ. Α. Ψάχος προτείνει ὡς μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης τὸν πανοσιολογιώτατον ἀρχιμ. κ. Καλλίνικον Δελικάνην καὶ τὸν κ. Ἰάκ. Ναυπλιώτην. Ἡ ὁλομέλεια παμψηφεὶ ἀπεδέξατο τοὺς προταθέντας.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος τῆς ἀναθεωρητικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Κανονισμοῦ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος ὑποβάλλει πρὸς συζήτησιν καὶ ἐπιψήφισιν τὸν νέον Κανονισμὸν τοῦ Συλλόγου, ἀπαρτιζόμενον ἐξ 135 ἄρθρων. Τῇ προτάσει τοῦ κ. Μάρκου Βασιλείου καὶ τῇ ἐγκρίσει τῆς ὁλομελείας ἐκ τοῦ 1 ἄρθρου ἀπαλείφεται ἡ φράσις **ἐξωτερικὴ μουσική,** διότι σκοπὸς τοῦ Συλλόγου εἶναι κυρίως ἡ θεωρητικῶς τε καὶ πρακτικῶς ἐξέτασις, ἀνάπτυξις καὶ καλλιέργεια τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς καὶ οὐχὶ τῆς ἐξωτερικῆς. Τῇ προτάσει ὡσαύτως τοῦ κ. Μ. Βασιλείου ἐκ τοῦ 2 ἄρθρου ἀπαλείφεται ἡ 6 καὶ 10 ὑποδιαίρεσις αὐτοῦ· τὸ δὲ ιβ' ἐδάφιον συνάπτεται

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μετὰ τοῦ α΄. Τῇ προτάσει τοῦ κ. Κ. Α. Ψάχου ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ 5 ἄρθρου ἀφαιροῦνται αἱ λέξεις **μουσικὸς ἢ λόγιος** καὶ ἀντ' αὐτῶν προστίθενται αἱ ἑξῆς: **πᾶς ἐν Κων]πόλει καὶ ἐν τοῖς προαστείοις διαμένων ὁμογενής**· ἐκ τοῦ μέσου τοῦ ἄρθρου, ἔνθα γίνεται μνεία περὶ ἀντεπιστελλόντων μελῶν, ἀφαιρεῖται ἡ λ. **λόγιοι** καὶ ἐκ τοῦ τέλους τοῦ ἄρθρου, ἔνθα γίνεται μνεία περὶ ἐπιτίμων μελῶν, ἐξαλείφονται αἱ λ. **οἱ διακρινόμενοι ἐπὶ φιλολογικαῖς καὶ ἐπιστημονικαῖς γνώσεσι.** Ἐν τῷ 14 ἄρθρῳ, τῇ προτάσει τοῦ κ. Μ. Βασιλείου, ἐγκρίνεται ὑπὸ τῆς ὁλομελείας ὅπως ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου εἶναι ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἁγ. καὶ Ἰ. Συνόδου καὶ διορίζηται ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὁ ἕτερος δὲ τῶν ἀντιπροέδρων νὰ εἶναι αὐτοδικαίως ὁ ἄρχων Πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας. Ἐν τῷ Δ΄ κεφαλαίῳ τοῦ ἐν ἰσχύι Κανονισμοῦ τῷ διαλαμβάνοντι περὶ τῶν συνεδριάσεων τῆς ὁλομελείας, τῷ προτάσει τοῦ κ. Μ. Βασιλείου ἀποφασίζεται νὰ προστεθῇ ὅτι συνεδριάσεις τοῦ Συλλόγου θὰ συγκαλῶνται δύο κατὰ μῆνα, ὧν ἡ μὲν τακτική, ἡ δέ, ἔκτακτος. Καὶ ἐν μὲν τῇ τακτικῇ συνεδριάσει θὰ ἐπιτρέπηται ἡ παρουσία παντὶ φιλομούσῳ ὡς ἀκροατῇ, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν τῇ ἐκτάκτῳ. Ἡ ἡμερησία διάταξις τῶν μὲν τακτικῶν συνεδριάσεων θ' ἀναγράφῃ θέματα, σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὴν τεχνικὴν ἢ ἐπιστημονικὴν ἰδιότητα τῆς μουσικῆς, τῆς δὲ ἐκτάκτου, ζητήματα ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας. Ἐκ τοῦ 47 ἄρθρου, τῇ προτάσει τοῦ κ. Κ. Α. Ψάχου καὶ τῇ ἐγκρίσει τῆς ὁλομελείας, ἀποφασίζεται νὰ ἐξαλειφθῇ ἡ λ. **συστηματικὴ** καὶ **ἡ μόρφωσις δοκίμων ἱεροψαλτῶν καὶ μουσικοδιδασκάλων.** Ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τοῦ 58 ἄρθρου, ἐν ᾧ γίνεται μνεία περὶ τῶν προσόντων τῶν διδασκάλων ὁ κ. Ψάχος προτείνει νὰ ἐξαλειφθῇ ἡ φράσις **καὶ μάλιστα οἱ ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ,** καθόσον ἐν τοῖς διακεκριμένοις ἱεροψάλταις κατατάσσονται πάντως καὶ οἱ πατριαρχικοὶ ἱεροψάλται· ὁ κ. Μ. Βασιλείου λέγει ὅτι τοὐναντίον φρονεῖ ὅτι ἐν τῇ Μουσικῇ Σχολῇ δέον μόνον οἱ πατριαρχικοὶ ψάλται νὰ διδάσκωσι, διότι ἐν τοῖς πατριαρχείοις διατηρεῖται τὸ ἀρχαῖον ὕφος καὶ ψάλλεται ὅ.τι δέον νὰ ψάλληται. Ὁ κ. Ψάχος ἀπαντῶν λέγει ὅτι ὕφος πατριαρχικὸν παραδέχεται ὑπάρξαν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις μέχρις Ἰωάννου Πρω-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοψάλτου ὑποσχεθεὶς ἵνα ἐν ἄλλῃ συνεδριάσει ἀναπτύξῃ τὸ ζήτημα τοῦτο. Ἐξακολουθῶν δὲ προσθέτει ὅτι ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ψάλλονται ἀκριβῶς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δὲν ἔπρεπε νὰ ψάλλωνται, καὶ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἡ τέχνη ὀφείλει νὰ διορθώσῃ εἰς τὰ στόματα τῶν ἀτέχνων ἱεροψαλτῶν· φρονεῖ δὲ ὅτι ἐκ τοῖς Πατριαρχείοις δὲν τηρεῖται τὸ ὕφος, καθόσον οἱ σημερινοὶ πατριαρχικοὶ ἱεροψάλται δὲν εἶναι διάδοχοι τῶν ἐν τοῖς πατριαρχείοις ὑπαρξάντων ἱεροψαλτῶν ὡς ἔξωθεν ἐλθόντες. Ἐπὶ τούτῳ διαμαρτύρεται ὁ ἄρχων Πρωτοψάλτης καὶ διακόπτεται ἡ συζήτησις.

Ὁ νέος δὲ Κανονισμὸς ὁ ὑποβληθεὶς, συζητηθεὶς καὶ ἐν συνόλῳ ἐπιψηφισθεὶς ὑπὸ τῆς ὁλομελείας μετὰ τὰς γενομένας τροποποιήσεις ἔχει ὧδε πως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ σκοποῦ τοῦ Συλλόγου.

ΑΡΘΡΟΝ 1. Σκοπὸς τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῷ 1898 ἱδρυθέντος καὶ λειτουργοῦντος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ὁ ἐν Κων]πόλει Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Συλλογος» εἶναι ἡ θεωρητικῶς τε καὶ πρακτικῶς ἐξέτασις, ἀνάπτυξις καὶ καλλιέργεια τῆς πατρίου ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἡ μετὰ προσοχῆς καὶ ἐμβριθείας ἐξακρίβωσις τῆς ἱστορίας αὐτῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαίων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ὁ παραλληλισμὸς πρὸς τὴν μουσικὴν ἄλλων ἐθνῶν, ἀνατολικῶν τε καὶ δυτικῶν, ἀρχαίων καὶ νεωτέρων, ἡ ἀκριβὴς διόρθωσις, ἐπιστημονικῶς τε καὶ τεχνικῶς, καὶ ἀνύψωσις εἰς τὸ ἀρχαῖον καὶ γνήσιον μέλος, πρὸς δὲ καὶ ἡ ἐντελὴς ἐκμάθησις αὐτῆς.

ΑΡΘΡΟΝ 2. Ὁ σκοπὸς τοῦ Συλλόγου ἐπιτυγχάνεται:

α') Διὰ δημοσίων διαλέξεων καὶ ἀναγνωσμάτων σχέσιν ἐχόντων πάντοτε πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν ἢ τεχνικὴν ἰδιότητα τῆς μουσικῆς καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἑξῆς προγράμματος·

1. Διασάφησις τῶν κατὰ καιροὺς διαφόρων γραφικῶν τῆς μουσικῆς μεθόδων τῶν τε ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ τῶν Χριστιανῶν μελοποιῶν·

2. Ἐξακρίβωσις τῆς τεχνικῆς ὀνοματολογίας τῆς ἀρχαίας καὶ νέας μουσικῆς καὶ τῆς ὀνοματολογίας τῆς ᾀσματουργίας·

3. Μελέτη περὶ τῶν ἔκπαλαι καὶ νῦν ἐν χρήσει κατὰ τὴν Ἀνατολὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μουσικῶν ὀργάνων, ἐντατῶν καὶ πνευστῶν, καὶ παραβολὴ αὐτῶν πρὸς τὰ τῆς Δύσεως.

4. Βιογραφίαι τῶν κατὰ καιροὺς ἀκμασάντων ἐνδόξων Ἑλλήνων μουσικῶν καὶ ἀπαρίθμησις τῶν ἑκάστῳ πεπονημένων μετὰ κριτικῶν ἐπισταστῶν καὶ παρατηρήσεων.

5. Σπουδὴ περὶ τὰς ἁρμονίας καὶ τοὺς ἤχους τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς μουσικῆς, ὡς καὶ τῆς δημοτικῆς μουσικῆς τῶν Βυζαντινῶν.

6. Χαρακτηρισμὸς τοῦ παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικοῦ ὕφους, πρὸς δὲ καὶ τῶν εἰδῶν τοῦ μέλους, οἷον στιχηραρικοῦ, εἱρμολογικοῦ, παπαδικοῦ, καλοφωνικοῦ κτλ.

7. Ἐξέτασις τῶν ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἡμῶν ᾄσμασι μουσικῶν ρυθμῶν καὶ μέτρων.

8. Δήλωσις τῶν ξενισμῶν, οἵτινες τυχὸν παρεισέφρησαν κατὰ τόπους καὶ χρόνους ἔν τισι τῶν μελῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς.

9. Πιστὴ ὅσον ἔνεστι καὶ ἀκριβὴς μεταγραφὴ τῶν ἡμετέρων μελῶν ἐκ τῆς καθ' ἡμῆς γραφικῆς μεθόδου εἰς τὴν κατὰ τοὺς Εὐρωπαίους καὶ τἀνάπαλιν.

β') Δι' ἀγωνοθεσίας μουσικῶν ζητημάτων.

γ') Δι' ἐκδόσεως μουσικοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος.

δ') Διὰ συγκροτήσεως μουσικῆς βιβλιοθήκης καὶ ὀργανοθήκης καὶ συστάσεως ἀναγνωστηρίου.

ε') Δι' ὑποστηρίξεως, ἠθικῶς τε καὶ ὑλικῶς, τῶν ἀσχολουμένων εἰς ἔργα μουσικὰ καὶ συντείνοντα εἰς τὴν βελτίωσιν καὶ ἀναμόρφωσιν τῆς μουσικῆς καὶ εἰς τὴν λύσιν μουσικῶν ζητημάτων.

ς') Διὰ τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνελεύσεως τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου, ὅπως ταῦτα ψάλλοντα σχηματίζωσι τὸ ὁμοιόμορφον ἐν τῷ ψάλλειν.

ζ') Διὰ τῆς Μουσικῆς αὐτοῦ Σχολῆς.

η') Διὰ τῆς ἐκδόσεως, εἰ δυνατόν, ἐν ἰδίῳ τεύχει πασῶν τῶν δημοσιευθεισῶν διατριβῶν καὶ πραγματειῶν κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς ἐν ἐφημερίσι καὶ περιοδικοῖς συγγράμμασι καὶ ἰδιαιτέροις φυλλαδίοις.

θ') Διὰ τῆς ἀποστολῆς εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας εἰδημόνων μουσικῶν, δυναμένων νὰ παραδώσωσι τῇ γραφῇ τῆς παρ' ἡμῖν μουσικῆς τὰ σωζόμενα ἀνὰ τὰ στόματα τοῦ λαοῦ ἀρχαῖά τε καὶ νεώτερα δημοτικὰ ἐθνικὰ ᾄσματα, ὧν νὰ προσδιορίζωσιν ἐπακριβῶς τόν τε ἦχον καὶ ρυθμόν.

ι') Διὰ τῆς ἀποστολῆς εἰς Εὐρώπην λογίων μουσικοδιδασκάλων, ἐγκρατῶν τῆς τε ἡμετέρας καὶ ὀθωμανικῆς μουσικῆς, πρὸς τελείαν καὶ ἀκρι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δῆ ἐκμάθησιν τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, θεωρητικῶς τε καὶ πρακτικῶς, πρὸς δὲ καὶ πρὸς ἀνεύρεσιν ἀρχαίων μουσικῶν χειρογράφων ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς βιβλιοθήκαις, εἰς οὕς μετὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτῶν ν' ἀνατεθῇ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡ ἔκδοσις τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων μουσικῶν συγγραφέων τῶν ὑπὸ Μωϋσωμίου ἐκδοθέντων καὶ τῶν μετὰ ταῦτα, μετὰ σχολίων ἑρμηνευτικῶν καὶ συμπαραβολῆς τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς μουσικῆς πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς ἔν τε τοῖς καθόλου καὶ τοῖς καθέκαστα.

ια') Διὰ τοῦ καταρτισμοῦ καταλλήλου μεθόδου τοῦ σπουδάζειν ἡμετέρους τε καὶ ξένους τὴν καθ' ἡμᾶς μουσικήν, εἴτε διὰ μόνης τῆς φωνητικῆς παραδόσεως εἴτε τῇ βοηθείᾳ μουσικοῦ τινος ὀργάνου, καὶ τίνος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ μελῶν.

ΑΡΘΡΟΝ 3. Τὸν Σύλλογον ἀπαρτίζουσι μέλη τακτικά, ἔκτακτα, ἀντεπιστέλλοντα καὶ ἐπίτιμα. Ἐκ τούτων τὰ τακτικά, ἔκτακτα καὶ ἀντεπιστέλλοντα προτείνονται ἐγγράφως ὑπὸ τριῶν τακτικῶν μελῶν, ὑλικῶς ὑπευθύνων τῆς πρὸς τὸν Σύλλογον ἐκπληρώσεως τῶν καθηκόντων τῶν προτεινομένων, καὶ ὧν τὰ ὀνόματα προαγγέλλονται ὑπὸ ταῦ Προεδρείου ἐν τακτικῇ συνεδριάσει καὶ ἐκλέγονται ἐν ἐπομένῃ διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας καὶ ἀπολύτου πλειονοψηφίας τῶν παρόντων τακτικῶν μελῶν.

ΑΡΘΡΟΝ 4. Καθῆκον τῶν μελῶν εἶναι ἡ πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τοῦ Συλλόγου μέριμνα καὶ συνδρομὴ αὐτῶν καὶ ἡ ἀκριβὴς ἐκτέλεσις τῶν ἀνατεθειμένων αὐτοῖς καθηκόντων.

ΑΡΘΡΟΝ 5. Τακτικὸν μέλος ἐγγράφεται πᾶς ἐν Κων]πόλει καὶ ἐν τοῖς προαστείοις διαμένων ὁμογενής, μουσικὰς γνώσεις κεκτημένος, τέκνον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ζηλωτὴς τῆς πατρίου ἡμῶν μουσικῆς, καταβάλλων μηνιαίαν συνδρομὴν πέντε γροσίων. Ἡ τάξις τῶν ἐκτάκτων μελῶν καταρτίζεται ἐξ ἀνδρῶν ἐν Κων]πόλει διαμενόντων, κεκτημένων τὰ αὐτὰ πρὸς τὰ τακτικὰ μέλη προσόντα, καὶ ἂν μὴ ὦσιν οὗτοι ὁμογενεῖς καὶ ὁμόδοξοι, παρίστανται δὲ ταῦτα εἰς τὰς συνεδριάσεις μετὰ προηγουμένην πρόσκλησιν καὶ καταβάλλουσιν ἐφάπαξ προαιρετικὴν συνδρομήν, ὡς δικαίωμα τοῦ διπλώματος αὐτῶν. Ἀντεπιστέλλοντα μέλη ἐκλέγονται ἄνδρες μουσικοὶ διαμένοντες ἐκτὸς τῆς Κων]πόλεως καὶ καταβάλλοντες ἑξάμηνον συνδρομὴν τριάκοντα γροσίων. Ἐπίτιμα δὲ ἐκλέγονται, τῇ προτάσει τοῦ Προεδρείου, ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων, οἱ περὶ τὴν μουσικὴν ἀσχολούμενοι, ἢ μεγάλως συν-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τελοῦντες εἰς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τοῦ Συλλόγου καὶ διαφοροτρόπως εὐεργετοῦντες αὐτόν.

ΑΡΘΡΟΝ 6. Πᾶν τακτικὸν μέλος τοῦ Συλλόγου μέλλον ν' ἀπουσιάσῃ τῆς Κων]πόλεως ὑπὲρ τὸ ἔτος ὀφείλει νὰ δηλώσῃ τοῦτο ἐγγράφως εἰς τὸ Προεδρεῖον, ἵνα, ἂν θέλῃ, καταταχθῇ μεταξὺ τῶν ἀντεπιστελλόντων μελῶν.

ΑΡΘΡΟΝ 7. Τὰ ἐπίτιμα καὶ ἀντεπιστέλλοντα μέλη παρεπιδημοῦντα ἐν Κων]πόλει, ὡς καὶ τὰ ἔκτακτα, παριστάμενα μετὰ προηγουμένην πρόσκλησιν ἐν ταῖς τακτικαῖς, ἢ ἐκτάκτοις συνεδριάσεσιν, ἔχουσιν ἐν αὐταῖς τὰ αὐτὰ πρὸς τὰ τακτικὰ μέλη δικαιώματα.

ΑΡΘΡΟΝ 8. Πρὸς πάντα τὰ μέλη ὁ Σύλλογος ἅμα τῇ ἐκλογῇ αὐτῶν ἀποστέλλει δι' ἐπιστολῆς τὸν ἐν ἰσχύϊ Κανονισμὸν καὶ τὸ δίπλωμα, φέρον τὴν σφραγῖδα αὐτοῦ καὶ ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Γεν. Γραμματέως.

ΑΡΘΡΟΝ 9. Τὰ τακτικὰ καὶ ἀντεπιστέλλοντα μέλη, λαμβάνοντα τὴν ἐπιστολήν, τὸ δίπλωμα καὶ τὸν Κανονισμόν ὀφείλουσι νὰ καταβάλλωσιν ἐκτὸς τῆς τακτικῆς συνδρομῆς των καὶ δικαίωμα διπλώματος ἕνα ἀργυροῦν μεδζητιέν, τὰ δὲ ἐπίτιμα, εἰς ὑποχρεωτικὴν εἰσφορὰν μὴ ὑποκείμενα, ἀγγέλλουσι δι' ἐπιστολῆς των τὴν παραλαβὴν τοῦ διπλώματος καὶ τῶν λοιπῶν ἐγγράφων, ὅτε καὶ ἐγγράφονται τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐν τῷ μητρώῳ τῶν μελῶν.

ΑΡΘΡΟΝ 10. Πᾶν μέλος τοῦ Συλλόγου, τακτικὸν μὲν ἐπὶ ἓξ μῆνας, ἀντεπιστέλλον δὲ ἐπὶ ἓν ἔτος, καθυστερῆσαν τὴν συνδρομήν του καὶ προσκληθὲν ἐγγράφως τρὶς ὑπὸ τοῦ Ταμίου, ἐὰν δὲν καταβάλῃ τὴν ὀφειλομένην συνδρομήν, διαγράφεται ἐκ τοῦ Μητρώου, ἐν τακτικῇ τοῦ Συλλόγου συνεδριάσει, προτάσει τοῦ Προεδρείου, καὶ τότε μόνον γίνεται παραδεκτόν, ὅταν δηλώσῃ πρῶτον ἐγγράφως τῷ Προεδρείῳ, ὅτι ἀποτίνει τὰς ὀφειλομένας συνδρομάς.

ΑΡΘΡΟΝ 11. Πᾶν μέλος, οὗτινος ἡ διαγωγὴ ἤθελε κριθῇ ὡς ἀπάδουσα εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν ἢ τὸ συμφέρον τοῦ Συλλόγου, ἐπὶ τῇ πρὸς τὸ Προεδρεῖον ἐγγράφῳ αἰτήσει δέκα μελῶν, διαγράφεται ἐν τῇ ἐπομένῃ τακτικῇ συνεδριάσει, τῇ ψήφῳ τῶν δύο τρίτων.

ΑΡΘΡΟΝ 12. Οἱ προταθέντες ὡς μέλη καὶ μὴ γενόμενοι δεκτοὶ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου δὲν ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ προταθῶσιν ἐκ νέου ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

ΑΡΘΡΟΝ 13. Πρὸς πάντα τὰ μέλη δίδοται δωρεὰν τὸ Περιοδικὸν σύγγραμμα τοῦ Συλλόγου καὶ πᾶν ὅ,τι ἄλλο δημοσιεύεται ὑπ' αὐτοῦ, πρὸς τὰ νέα δὲ μέλη δίδοται τὸ Περιοδικὸν ἀπὸ τοῦ ἔτους τῆς ἐκλογῆς των.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ διοικήσεως τοῦ Συλλόγου.

ΑΡΘΡΟΝ 14. Ὁ Σύλλογος διοικεῖται ὑπὸ ἐπταμελοῦς Προεδρείου ἐκλεγομένου κατ' ἔτος καὶ ἀποτελουμένου ἐκ τοῦ Προέδρου, ὄντος ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου καὶ διοριζομένου ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, δύο ἀντιπροέδρων, ὧν ὁ ἕτερος εἶναι αὐτοδικαίως ὁ ἄρχων Πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας, τῶν γραμματέων, γενικοῦ καὶ εἰδικοῦ, τοῦ ταμίου, τοῦ βιβλιοφύλακος, ὄντος ἅμα καὶ ὀργανοφύλακος.

ΑΡΘΡΟΝ 15. Ἐπίτιμος πρόεδρος καὶ ἀνώτατος προστάτης τοῦ Συλλόγου τυγχάνει ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

ΑΡΘΡΟΝ 16. Ὁ Πρόεδρος συγκαλεῖ τὰ μέλη διὰ τοῦ γεν. γραμματέως εἰς τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους συνεδριάσεις, κηρύσσει τὴν ἔναρξιν καὶ λῆξιν αὐτῶν, διευθύνει τὰς συζητήσεις, καθ' ἃς λαμβάνων μέρος, παραχωρεῖ τὴν ἕδραν τῷ ἀντιπροέδρῳ, ἐπιτηρεῖ τὴν τάξιν, εἰς ἣν ἐπαναφέρει τοὺς παρεκτρεπομένους, δίδωσι τῷ αἰτοῦντι τὸν λόγον, τίθησιν εἰς ψηφοφορίαν τὰ ζητήματα, ὑπογράφει τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων, τὰ διπλώματα, τὰ πρὸς πληρωμὴν ἐντάλματα καὶ πάντα τὰ ἐκ τοῦ Συλλόγου ἐξερχόμενα ἔγγραφα, ἐποπτεύει τῶν δημοσίων διαλέξεων, παρευρίσκεται αὐτοδικαίως ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τῶν διαφόρων ἐπιτροπῶν, ἐκτελεῖ τὰς ἀποφάσεις τοῦ Συλλόγου, ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τοῦ Κανονισμοῦ, φροντίζει περὶ τῆς παντὶ σθένει προαγωγῆς τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ· τυγχάνει δὲ καὶ πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου.

ΑΡΘΡΟΝ 17. Ἐκ τῶν ἀντιπροέδρων, ὁ μὲν ἀναπληροῖ τὸν πρόεδρον ἀπόντα ἢ κωλυόμενον καὶ ἐκτελεῖ τότε πάντα τὰ καθήκοντα αὐτοῦ, ὁ δὲ προεδρεύει τῆς τεχνικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἀναπληροῖ ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τὸν ἕτερον. Ἐν ταῖς συνεδριάσεσιν, ἀπόντων τοῦ προέδρου καὶ τῶν δύο ἀντιπροέδρων προεδρεύει ὁ γενικὸς γραμματεύς, ἀπόντος ὅμως καὶ τούτου δὲν γίνεται συνεδρίασις.

ΑΡΘΡΟΝ 18. Ὁ γενικὸς γραμματεὺς κρατεῖ τὰ ἀρχεῖα, τὸ πρωτόκολλον, τὴν σφραγῖδα τοῦ Συλλόγου, τὴν ἀλληλογραφίαν καὶ τὸ μητρῷον, ἐν ᾧ ἐγγράφει πάντα τὰ μέλη, ἀναγινώσκει ἐν ταῖς συνεδριάσεσι περίληψιν ἢ τὸ κείμενον τῶν τῷ Συλλόγῳ ἀποστελλομένων ἐγγράφων, ἀγγέλλει τῇ γνώσει τοῦ Προέδρου διὰ τῶν ἐφημερίδων τὴν ἡμέραν τῶν συνεδριάσεων καὶ τῶν δημοσίων διαλέξεων καὶ πᾶσαν ἄλλην κοινοποίησιν, τηρεῖ ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ τὰς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡμερησίας διατάξεις, συνυπογράφει αὐτὰς μετὰ τοῦ προέδρου, ἀγγέλλει τῇ γνώσει τοῦ προέδρου τοῖς ἐνδιαφερομένοις τὰς ἀποφάσεις τοῦ Συλλόγου καὶ πέμπει συνάμα τὰ πρὸς αὐτοὺς ἀναφερόμενα ἔγγραφα, δίδωσι τῷ ταμίᾳ ἀκριβῆ κατάλογον τῶν μελῶν, σφραγίζει καὶ συνυπογράφει μετὰ τοῦ προέδρου τὰ διπλώματα καὶ τὰ ἐξερχόμενα ἔγγραφα, κρατεῖ τὰ λογιστικὰ τοῦ Συλλόγου βιβλία, φροντίζει συνεννοούμενος μετὰ τοῦ ταμίου περὶ τῆς τακτικῆς διανομῆς τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου συγγράμματος καὶ τῆς ἐν καιρῷ ἀποστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὰ ἐκτὸς τῆς Κων)πόλεως διατρίβοντα μέλη καὶ εἰς διαφόρους βιβλιοθήκας κτλ. τηρῶν ἴδιον βιβλίον περὶ τούτων· οὐδενὶ ἐπιτρέπει τὴν ἐκ τοῦ Συλλόγου ἐξαγωγὴν τῶν ἐν τοῖς ἀρχείοις καὶ παρέχει τοῖς αἰτουμένοις πᾶσαν πληροφορίαν, σχέσιν πρὸς τὸ γραφεῖον τοῦ Συλλόγου ἔχουσαν, προεδρεύει τῆς ἐπὶ τῶν διαγωνισμάτων ἐπιτροπῆς καὶ ἀναπληροῖ τὸν εἰδικὸν ἀπόντα ἢ κωλυόμενον.

ΑΡΘΡΟΝ 19. Ὁ εἰδικὸς γραμματεὺς συντάσσει τὰ πρακτικὰ ἑκάστης συνεδριάσεως ἐν ἐπὶ τούτῳ βιβλίῳ, ἀναγινώσκει αὐτὰ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἑπομένης, συνυπογράφων μετὰ τοῦ Προέδρου, ἀναγράφει ἐν δυσὶν εἰδικοῖς βιβλίοις α') ἀποφάσεις συμπληρωματικὰς τοῦ Κανονισμοῦ καὶ β') ἀποφάσεις σχετικὰς πρὸς τὰ ἑκάστοτε συζητούμενα, καὶ ἀναπληροῖ τὸν γενικὸν γραμματέα ἀπόντα ἢ κωλυόμενον. Τοῦ γενικοῦ καὶ εἰδικοῦ γραμματέως ἀπόντων ἢ κωλυομένων ἀνατίθενται τὰ καθήκοντα αὐτῶν προσωρινῶς τινὶ τῶν μελῶν τοῦ προεδρείου.

ΑΡΘΡΟΝ 20. Ὁ ταμίας κρατεῖ τὸ ταμεῖον τοῦ Συλλόγου, ὑπεύθυνος ὢν διὰ πάντα τὰ ἐμπεπιστευμένα αὐτῷ χρήματα, ὡς καὶ διὰ τὰς συνδρομάς, ὧν τὴν καθυστέρησιν δὲν ἤθελεν ἀγγείλῃ τῷ Συλλόγῳ κατὰ τὸ 10 ἄρθρον. Φροντίζει περὶ τῆς ἐγκαίρου εἰσπράξεως τῶν συνδρομῶν διὰ διπλοτύπων ἀποδείξεων, ὑπογεγραμμένων ὑπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου, σεσημασμένων δὲ τῇ σφραγίδι τοῦ Συλλόγου, δαπανᾷ δι' ἐντάλματος τοῦ προέδρου, τῇ ἀποφάσει τοῦ προεδρείου, τηρεῖ τακτικῶς τὰ βιβλία τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ προέδρου στελλόμενα αὐτῷ πρὸς πληρωμὴν ἐντάλματα, ἐκτίθησι κατὰ μῆνα τὴν κατάστασιν τοῦ ταμείου εἰς τὴν ὑλομέλειαν καὶ προεδρεύει τῆς ἐπὶ τοῦ Περιοδικοῦ ἐπιτροπῆς.

ΑΡΘΡΟΝ 21. Ὁ βιβλιοφύλαξ καὶ ὀργανοφύλαξ φροντίζει περὶ τοῦ πλουτισμοῦ τῆς βιβλιοθήκης καὶ ὀργανοθήκης καὶ τοῦ ἀναγνωστηρίου, φυλάττει ἀλφαβητικὸν κατάλογον τῶν προσφερομένων βιβλίων καὶ ὀργάνων μετὰ τοῦ ὀνόματος τῶν δωρητῶν, ὑπεύθυνος ὢν δι' αὐτά, ἐὰν ἤθελον ἀπολεσθῇ, ὡς καὶ δι' ὅλα τὰ ἐμπεπιστευμένα αὐτῷ, μὴ ἐπιτρέπων τὴν ἐκ τοῦ Συλλόγου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔξοδον σπανίων βιβλίων καὶ τῶν ὀργάνων, καὶ παρέχει πᾶσαν εὐκολίαν εἰς τοὺς ἐν τῷ ἀναγνωστηρίῳ ἐργαζομένους.

ΑΡΘΡΟΝ 22. Τὸ προεδρεῖον συνέρχεται τακτικῶς δὶς τοῦ μηνός, ὡς καὶ τέσσαρας ἡμέρας πρὸ ἑκάστης συνεδριάσεως τοῦ Συλλόγου, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ προέδρου, ἵνα παρασκευάσῃ τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς ἐπομένης τακτικῆς, ἢ ἐκτάκτου συνεδριάσεως τῆς ὁλομελείας. Κατὰ τὴν λῆξιν δὲ τῆς ἐτησίας περιόδου παραδίδωσι πάντα τὰ τοῦ Συλλόγου ἐν καλῇ καταστάσει εἰς τοὺς διαδόχους αὐτοῦ, συντάσσων πρᾶξιν καταχωριζομένην ἐν τοῖς πρακτικοῖς τοῦ Προεδρείου, καὶ συνυπογεγραμμένην ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν προεδρείων.

ΑΡΘΡΟΝ 23. Πᾶν μέλος τοῦ προεδρείου ἀπουσιάσαν ἄνευ δεδικαιολογημένης αἰτίας ἐπὶ τρεῖς κατὰ σειρὰν συνεδριάσεις ἢ μὴ ἐκπληροῦν τὰ ἀνατεθειμένα αὐτῷ καθήκοντα, ἀντικαθίσταται.

ΑΡΘΡΟΝ 24. Αἱ συνεδριάσεις τοῦ προεδρείου λογίζονται πλήρεις, ὅταν παρῶσι τέσσαρα τοὐλάχιστον τῶν μελῶν αὐτοῦ, ἐν οἷς ὁ πρόεδρος ἢ εἷς τῶν ἀντιπροέδρων καὶ εἷς τῶν γραμματέων.

ΑΡΘΡΟΝ 25. Αἱ ἀποφάσεις τοῦ προεδρείου γίνονται διὰ μυστικῆς ἢ φανερᾶς ψηφοφορίας, ἐν περιπτώσει δὲ ἰσοψηφίας νικᾷ ἡ ψῆφος τοῦ προέδρου.

ΑΡΘΡΟΝ 26. Τὰς ἀποφάσεις τοῦ προεδρείου ὑποβάλλει ὁ πρόεδρος ἢ ὁ γενικὸς γραμματεὺς εἰς τὴν ὁλομέλειαν, ἥτις παραδέχεται ἢ ἀπορρίπτει αὐτάς.

ΑΡΘΡΟΝ 27. Τὸ προεδρεῖον ἐνεργεῖ ἐν ὀνόματι τῆς ὁλομελείας, ὅταν διακόπτωνται αἱ συνεδριάσεις τοῦ Συλλόγου ἐν ἐκτάκτοις περιστάσεσι.

ΑΡΘΡΟΝ 28. Ἅπαντα τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Συλλόγου ζητήματα ἀνατίθενται τῷ προεδρείῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ συνεδριάσεων τῆς ὁλομελείας.

ΑΡΘΡΟΝ 29. Αἱ συνεδριάσεις τοῦ Συλλόγου εἰσὶ τακτικαὶ καὶ ἔκτακτοι, συγκαλούμεναι ἅπαξ τοῦ μηνός· ἔκτακτος, τῇ ἀποφάσει τοῦ προεδρείου, συγκαλεῖται καὶ ὁσάκις ἂν κριθῇ ἀναγκαῖον.

ΑΡΘΡΟΝ 30. Πᾶσα συνεδρίασις τακτικὴ ἢ ἔκτακτος θεωρεῖται πλήρης ὅταν παρῶσι δεκαπέντε τοὐλάχιστον ἐκ τῶν μελῶν. Ἀπαρτίας ἅπαξ γενομένης, ἡ συνεδρίασις θεωρεῖται πλήρης, ὁσαδήποτε τῶν μελῶν ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἂν ἀποχωρήσωσι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΑΡΘΡΟΝ 31. Παντὶ φιλομούσῳ ὡς ἀκροατῇ ἡ παρουσία ἐπιτρέπεται μόνον ἐν ταῖς τακτικαῖς συνεδριάσεσι.

ΑΡΘΡΟΝ 32. Ἡ ἡμερησία διάταξις ἑκάστης τακτικῆς ἢ ἐκτάκτου συνεδριάσεως συνταξομένη ὑπὸ τοῦ προεδρείου ἀναρτᾶται ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου πρὸς γνῶσιν τῶν μελῶν καὶ ἀναγινώσκεται ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν συνεδριάσεων. Ἔχει δὲ τῆς μὲν τακτικῆς συνεδριάσεως ὡς ἑξῆς: α') ἀνάγνωσις καὶ ἐπικύρωσις τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης τακτικῆς συνεδριάσεως· β') ἀλληλογραφία σχέσιν ἔχουσα πρὸς τὴν τεχνικὴν ἢ ἐπιστημονικὴν ἰδιότητα τῆς μουσικῆς· γ') ἀναγνώσματα ἢ διαλέξεις, ἢ ψαλμῳδία διαφόρων μουσουργημάτων καὶ συζητήσεις ἐπ' αὐτῶν· δ') προτάσεις καὶ ἐπερωτήσεις. Ἐκτὸς τῶν πρακτικῶν, ἐν ἀνάγκῃ τὸ προεδρεῖον δύναται ν' ἀναβάλλῃ εἰς προσεχῆ συνεδρίασιν ὅσα ἐκ τῶν λοιπῶν ἄρθρων τῆς ἡμερησίας διατάξεως νομίζει μὴ ἐπείγοντα. Τῆς δὲ ἐκτάκτου ὡς ἑξῆς: α') ἀνάγνωσις πρακτικῶν ἐκτάκτου συνεδριάσεως· β') ἀλληλογραφία· γ') ἐκλογαὶ καὶ προτάσεις τῶν μελῶν· δ') ἀνακοινώσεις προεδρείου καὶ ἐπιτροπῶν· ε') προτάσεις καὶ ἐπερωτήσεις.

ΑΡΘΡΟΝ 33. Ἐν ταῖς συνεδριάσεσιν ὁ βουλόμενος συζητῆσαι ὀφείλει νὰ λαμβάνῃ τὸν λόγον παρὰ τοῦ προέδρου χωρὶς νὰ δύναται νὰ διακόψῃ τὸν ἀγορεύοντα, οὔτε νὰ παρεκτραπῇ τοῦ συζητουμένου, οὔτε νὰ κατέρχηται εἰς προσωπικότητας καὶ ἀποδοκιμασίας, διότι ἄλλως ἀφαιρεῖται παρ' αὐτοῦ ὁ λόγος.

ΑΡΘΡΟΝ 34. Πᾶσα σπουδαία πρότασις ἀφορῶσα προσθήκην τινὰ ἢ τροποποίησιν ἐν τῷ Κανονισμῷ ἀποστέλλεται ἐγγράφως ὑπὸ τριάκοντα μελῶν εἰς τὸ προεδρεῖον καὶ δι' αὐτοῦ, ἂν ἐγκριθῇ, εἰσάγεται εἰς τὴν ὁλομέλειαν, ἥτις ἀποδέχεται ἢ ἀπορρίπτει αὐτήν.

ΑΡΘΡΟΝ 35. Πᾶσα ἀπόφασις συνεδριάσεως εἴτε ἰσχύουσα ὡς ἄρθρον Κανονισμοῦ εἴτε μή, συζητεῖται ὡς ἀκυρώσιμος τῇ ἐγγράφῳ αἰτήσει τριάκοντα μελῶν.

ΑΡΘΡΟΝ 36. Μόνον τὰ παρόντα μέλη δικαιοῦνται νὰ μετέχωσι τῶν ἐργασιῶν τῶν συνεδριάσεων, οὐδενὶ δὲ τῶν ἀπόντων ἐπιτρέπεται νὰ πέμπῃ δι' ἄλλων τὴν ψῆφον αὐτοῦ.

ΑΡΘΡΟΝ 37. Πᾶν μέλος τοῦ Συλλόγου ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ εἰσάγειν προτάσεις ἀφορώσας εἰς τὴν πρόοδον τοῦ Συλλόγου. Πρότασις δὲ ἀπορριφθεῖσα δὲν προτείνεται ἐκ νέου ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

ΑΡΘΡΟΝ 38. Προτάσεις ἐκ τῆς συζητήσεως ἀναφυόμεναι ὑποβάλλονται ὑπὸ τοῦ προεδρεύοντος εἰς συζήτησιν καὶ ψηφοφορίαν, ἐὰν ὑποστηριχθῶσιν ὑπὸ δύο τοὐλάχιστον μελῶν. Νέαι δὲ προτάσεις, μὴ ἐγγεγραμμέναι ἐν τῇ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡμερησίᾳ διατάξει, ὑποβάλλονται ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ Συλλόγου, ἐὰν ὁ Σύλλογος ἐγκρίνῃ τὸ κατεπεῖγον.

ΑΡΘΡΟΝ 39. Ἐν τῇ συζητήσει ἕκαστον μέλος δὶς τὸ πολὺ δικαιοῦται νὰ λάβῃ τὸν λόγον περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος, τελευταίῳ δὲ ὁ λόγος δίδεται τῷ ἀνακοινουμένῳ ἢ προτείναντι τὸ περὶ οὗ ἡ συζήτησις.

ΑΡΘΡΟΝ 40. Ἡ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος συζήτησις παρατείνεται ἐν ἀνάγκῃ καὶ εἰς τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν, οὐχὶ δὲ καὶ ὑπὲρ αὐτήν.

ΑΡΘΡΟΝ 41. Ἡ πλειονοψηφία ἐκδηλοῦται ἢ δι' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν ἢ διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας. Ἐξαιρετικῶς δὲ ἐπὶ προσωπικῶν ζητημάτων ἡ μυστικὴ ψηφοφορία ἐπιτρέπεται, ἢ ὅταν τοῦτο αἰτηθῇ ὑπὸ δέκα τούλάχιστον μελῶν. Ἐν περιπτώσει δὲ ἰσοψηφίας κατὰ τὰς συνεδριάσεις τοῦ τε Συλλόγου καὶ τοῦ προεδρείου καὶ τῶν ἐπιτροπῶν νικᾷ ἡ ψῆφος τοῦ προέδρου.

ΑΡΘΡΟΝ 42. Ἡ διαλογὴ τῶν ψήφων ἐν ταῖς ψηφοφορίαις γίνεται ὑπὸ τοῦ προέδρου καὶ δύο ψηφολεκτῶν ὑπ' αὐτοῦ προσκαλουμένων.

ΑΡΘΡΟΝ 43. Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συνεδριάσεως ἅπαντα τὰ παρόντα μέλη ὑπογράφουσιν ἐν τῷ τῆς παρουσίας βιβλίῳ, τελευταῖος δὲ ὑπογράφει ὁ πρόεδρος.

ΑΡΘΡΟΝ 44. Αἱ τοῦ προεδρείου καὶ τῶν ἐπιτροπῶν προτάσεις αἰτιολογοῦνται ἰδίᾳ ἐν τῇ συζητήσει ὑπό τινος τῶν μελῶν αὐτῶν ὡς εἰσηγητοῦ.

ΑΡΘΡΟΝ 45. Αἱ τῶν ἐπιτροπῶν καὶ τῶν μελῶν προτάσεις ἀποστέλλονται τῷ προεδρείῳ πρὸς ἀναγραφὴν ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει.

ΑΡΘΡΟΝ 46. Ἀπαγορεύεται ἐν ταῖς συνεδριάσεσι πᾶσα πολιτικὴ ἢ θρησκευτικὴ συζήτησις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ ἐπιτροπῶν.

ΑΡΘΡΟΝ 47. Ὁ Σύλλογος πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ καὶ διευκόλυνσιν τῶν ἑαυτοῦ ἐργασιῶν ἔχει τέσσαρας διαρκεῖς ἐπιτροπάς, ἐκλεγομένας κατὰ τὰς ἀρχαιρεσίας μετὰ τοῦ προεδρείου, α') Ἐφορευτικὴν ἐπιτροπήν, ἐφορεύουσαν ἐπὶ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς· β') Συντακτικὴν ἐπιτροπήν, ἐπὶ τοῦ Περιοδικοῦ συγγράμματος τοῦ Συλλόγου, ἔχουσαν καὶ τὴν φροντίδα τῆς περισώσεως τῶν ἐν Κων)πόλει καὶ τῷ ἐξωτερικῷ μουσικῶν χειρογράφων καὶ λοιπῶν σχετικῶν κειμηλίων· γ') Τεχνικὴν ἐπιτροπήν, καθῆκον ἔχουσαν νὰ παρακολουθῇ τὴν κίνησιν τῆς καθόλου τέχνης καὶ νὰ προτείνῃ τὸν πορισμὸν τῶν ἀναγκαίων βιβλίων, νὰ κρίνῃ τὰς ὑπὸ τοῦ Συλλόγου παραπεμπο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μένας αὐτῆ μελέτας καὶ τὰ ἐν γενικαῖς τοῦ Συλλόγου συνεδριάσεσι ἀναφυόμενα τεχνικὰ ζητήματα, νὰ ἀνακοινοῖ τὰ ἀποτελέσματα τῶν μελετῶν αὐτῆς εἰς τὴν ὁλομέλειαν τοῦ Συλλόγου καὶ νὰ ὑποδεικνύῃ τὰ καιριώτερα τεχνικὰ ζητήματα καὶ δ') ἐπὶ τῶν διαγωνισμάτων ἐπιτροπήν, ἥτις τίθησι καὶ κρίνει τὰ διαγωνίσματα. Προσωρινὰς δὲ ἐπιτροπὰς ἐκλέγει ὅσας ἑκάστοτε αἱ ἀνάγκαι τοῦ Συλλόγου ἤθελον ὑποδεικνύῃ.

ΑΡΘΡΟΝ 48. Ἐκ τῶν διαρκῶν ἐπιτροπῶν ἡ μὲν Ἐφορευτικὴ εἶναι πενταμελής, ἡ Τεχνικὴ δωδεκαμελής, αἱ δὲ λοιπαὶ δύο ἑπταμελεῖς.

ΑΡΘΡΟΝ 49. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ συλλογικοῦ ἔτους τῇ προσκλήσει τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου συνερχόμενα ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτοῦ εἰς πρώτην συνεδρίασιν τὰ μέλη ἑκάστης τῶν ἐπιτροπῶν ἐκλέγουσι τὸν γραμματέα αὐτῆς.

ΑΡΘΡΟΝ 50. Ἑκάστη τῶν διαρκῶν ἐπιτροπῶν συνερχομένη τακτικῶς ἅπαξ τοὐλάχιστον τοῦ μηνὸς καὶ ἐκτάκτως ἐν ἀνάγκῃ κατὰ πρόσκλησιν τοῦ ἑαυτῆς προέδρου συσκέπτεται καὶ ἀποφασίζει διὰ πλειονοψηφίας τῶν παρόντων μελῶν, τηροῦσα ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων, ὑπογεγραμμένα ὑπό τε τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως αὐτῆς.

ΑΡΘΡΟΝ 51. Πᾶσα συνεννόησις τῶν ἐπιτροπῶν πρός τε ἀλλήλας καὶ πρὸς ἄλλα σωματεῖα καὶ πρόσωπα γίνεται ἔγγραφος διὰ τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου καὶ τοῦ γενικοῦ γραμματέως.

ΑΡΘΡΟΝ 52. Αἱ πρὸς τὸ προεδρεῖον ἐπιστολαὶ τῶν ἐπιτροπῶν δέον νὰ φέρωσι τὰς ὑπογραφὰς τοῦ τε προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως αὐτῶν.

ΑΡΘΡΟΝ 53. Τὰ μέλη τῶν ἐπιτροπῶν τρὶς κατὰ συνέχειαν ἀδικαιολογήτως ἀπουσιάσαντα θεωροῦνται παρητημένα καὶ δύναται ὁ Σύλλογος, τῇ προτάσει τῶν οἰκείων ἐπιτροπῶν, ν' ἀντικαταστήσῃ αὐτά.

ΑΡΘΡΟΝ 54. Αἱ προσωριναὶ ἐπιτροπαὶ ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἐπὶ ρητῇ ἐντολῇ καὶ προθεσμίᾳ, ἐν ᾗ ὀφείλουσι νὰ ὑποβάλωσιν ἔκθεσιν τῆς ἐντολῆς αὐτῶν, ἄλλως θεωροῦνται παρητημέναι, ὁ δὲ Σύλλογος προβαίνει εἰς ἀντικατάστασιν αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ',

Περὶ ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Σχολῆς.

ΑΡΘΡΟΝ 55. Σκοπὸς τῆς ὑπὸ τοῦ Συλλόγου συντηρουμένης Μουσικῆς Σχολῆς εἶναι ἡ διδασκαλία τῆς καθ' ἡμᾶς ἱερᾶς μουσικῆς εἰς τὴν μαθητεύουσαν ὁμογενῆ νεολαίαν.

ΑΡΘΡΟΝ 56. Ἡ ἐφορευτικὴ ἐπιτροπὴ διορίζει καὶ παύει τὸν διευθυν-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν καὶ τὸ διδάσκον προσωπικὸν τῆς Σχολῆς ὁρίζουσα ἅμα καὶ τὴν μισθοδοσίαν αὐτῶν, μόνον τῇ ἐγκρίσει τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

ΑΡΘΡΟΝ 57. Τὰ καθήκοντα γραμματέως τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς ἐξασκεῖ ὁ διευθυντὴς τῆς Σχολῆς.

ΑΡΘΡΟΝ 58. Ἡ ἐφορευτικὴ ἐπιτροπὴ ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ καταρτίζει τὸ πρόγραμμα τῆς διδασκαλίας καὶ ὁρίζει τὰ διδακτικὰ βιβλία.

ΑΡΘΡΟΝ 59. Ἡ ἐφορευτικὴ ἐπιτροπὴ εὑρίσκεται ἐν ἀπαρτίᾳ, παρόντων τριῶν αὐτῆς μελῶν.

ΑΡΘΡΟΝ 60. Ἡ ἐφορευτικὴ ἐπιτροπὴ κρατεῖ Μητρῷον, ἐν ᾧ διὰ τοῦ διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς ἐγγράφει τοὺς μαθητὰς ἐν τῇ οἰκείᾳ τάξει μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ διδασκαλικοῦ συλλόγου δοκιμασίαν καὶ κατάταξιν.

ΑΡΘΡΟΝ 61. Ἡ ἐφορευτικὴ ἐπιτροπὴ ὑπογράφει τὰ ἀπολυτήρια τῶν τελειοφοίτων καὶ τὰ πτυχία τῶν ἱεροψαλτῶν.

ΑΡΘΡΟΝ 62. Ἡ ἐν τῇ Σχολῇ διδασκαλία διαρκοῦσα τέσσαρα ἔτη γίνεται δωρεάν. Ὑποχρεοῦνται δὲ μόνον οἱ ἀποφοιτῶντες τῆς Σχολῆς νὰ πληρώσωσιν ἐφάπαξ διὰ τὸ ἀπολυτήριον αὐτῶν μίαν λίραν Τουρκίας.

ΑΡΘΡΟΝ 63. Τὸ σχολικὸν ἔτος ἀρχόμενον τῇ 1ῃ Σεπτεμβρίου λήγει περὶ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς Μαΐου πρὸ τῶν ἐξετάσεων τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς.

ΑΡΘΡΟΝ 64. Ἡ διδασκαλία γίνεται καθ' ἑκάστην ἀπὸ τῆς 2 1)2—4 1)2 μ. μ. ἐκτὸς τῶν Σαββάτων, τῶν Κυριακῶν, τοῦ Δωδεκαημέρου, τῆς Μ. Ἑβδομάδος καὶ τῆς Διακαινησίμου, τῆς καθαρᾶς Δευτέρας καὶ Τρίτης, τῶν Παρασκευῶν τῆς Μ.Τεσσαρακοστῆς, τῶν ἑορτῶν, καὶ τῶν παραμονῶν τῶν ἑορτῶν.

ΑΡΘΡΟΝ 65. Ὁ διευθυντὴς τὴν ἐσωτερικὴν διεύθυνσιν τῆς Σχολῆς ἔχων ἐπιβλέπει τὴν μέθοδον τῆς διδασκαλίας, παρευρισκόμενος συχνάκις εἰς τὰς παραδόσεις, κατ' ἰδίαν ποιεῖται τὰς δεούσας παρατηρήσεις εἰς τὸν διδάσκαλον τὸν μὴ ἀκολουθοῦντα τὴν διαγεγραμμένην μέθοδον ἢ μὴ θέλοντα διδάσκειν κατὰ τὸ ὡρισμένον τῆς διδασκαλίας πρόγραμμα, ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Σχολῆς καὶ ἐξελέγχει πᾶσαν τῶν διατάξεων αὐτοῦ παράβασιν, προτείνει εἰς τὴν ἐφορευτικὴν ἐπιτροπὴν πᾶσαν βελτίωσιν, ἣν ἤθελε κρίνῃ λυσιτελῆ πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς Σχολῆς, κατὰ τὸ τέλος ἑκάστου μηνὸς συντάσσει τὸν μηνιαῖον μισθολογικὸν πίνακα τῶν διδασκάλων καὶ διαβιβάζει αὐτὸν διὰ τοῦ προέδρου τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς, τοῦ καὶ προέδρου τοῦ Συλλόγου, εἰς τὸν ταμίαν. Οἱ διδάσκαλοι ὀφείλουσιν ἐκ παντὸς τρόπου ν' ἀποφεύγωσι πᾶν ὅ,τι θὰ ἠδύνατο νὰ προσβάλῃ τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς Σχολῆς.

ΑΡΘΡΟΝ 66. Διδάσκαλοι διορίζονται διὰ μὲν τὸ τεχνικὸν μέρος καὶ τὰς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

παρομαρτούσας αὐτῷ γνώσεις οἱ ἐκ τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ διαμενόντων μο νίμως ἱεροψαλτῶν δεκαετῆ πεῖραν κεκτημένοι καὶ δεδοκιμασμένης ἐμπειρία καὶ τέχνης, καὶ μάλιστα οἱ ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ· διὰ δὲ τὰ εἰδικὰ μα θήματα τῆς θεωρίας, ὀρθογραφίας καὶ ἱστορίας τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς, ὡ καὶ τῆς γραφῆς τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς οἱ κάτοχοι τῆς προσηκούσης εἰ δικῆς μορφώσεως.

ΑΡΘΡΟΝ 67. Ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐποπτείαν τοῦ διευθυντοῦ διατελεῖ τὸ διδάσκον προσωπικὸν τῆς Σχολῆς.

ΑΡΘΡΟΝ 68. Ἕκαστος τῶν διδασκάλων ὀφείλει νὰ εὑρίσκηται ἐν τῇ Σχολῇ δέκα λεπτὰ τοὐλάχιστον πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων.

ΑΡΘΡΟΝ 69. Οἱ διδάσκαλοι τῆς Σχολῆς προσκαλούμενοι ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ ὑποχρεοῦνται νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὰς ἑκάστοτε συνεδριάσεις.

ΑΡΘΡΟΝ 70. Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ μαθήματος ὁ διδάσκαλος ἀναγι νώσκει τὸν κατάλογον τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως καὶ σημειοῖ τοὺς ἀπόντας, ἀναγράφει δὲ ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει τοὺς βαθμοὺς τῶν μαθητῶν καὶ φυλάττει τὸν κατάλογον.

ΑΡΘΡΟΝ 71. Ἕκαστος τῶν διδασκάλων εἶναι ὑπεύθυνος δι' ὅ,τι ἂν συμβῇ ἐν τῇ τάξει κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς παραδόσεως.

ΑΡΘΡΟΝ 72. Ἕκαστος διδάσκαλος τὸν ἀτακτοῦντα μαθητὴν ἀποβάλλει τῆς παραδόσεως καταγγέλλων αὐτὸν τῇ διευθύνσει διὰ τὰ περαιτέρω.

ΑΡΘΡΟΝ 73. Πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐποπτείας ἐν τῇ τάξει ἕκαστος τῶν διδασκάλων δύναται νὰ ἐκλέξῃ καὶ ὑποδείξῃ τῇ διευθύνσει, οὓς ἂν ἐγ κρίνῃ, ὡς βοηθοὺς καὶ κορυφαίους τῶν χορῶν.

ΑΡΘΡΟΝ 74. Ὁ δι' ἀσθένειαν ἢ ἄλλον τινὰ λόγον ἀπουσιάσων τοῦ μα θήματος διδάσκαλος, ὀφείλει ἐγκαίρως ν' ἀναγγέλλῃ τοῦτο τῷ διευθυντῇ τῆς Σχολῆς.

ΑΡΘΡΟΝ 75. Οἱ διδάσκαλοι ὀφείλουσιν ἐκ παντὸς τρόπου νὰ συμβοη θῶσι τὸν διευθυντὴν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἑκάστοτε ἀναγκαίων πειθαρχικῶν διατάξεων.

ΑΡΘΡΟΝ 76. Ὁ διδάσκαλος, ὅστις ἕνεκα ἀσθενείας ἀναγκάζεται ν' ἀπουσιάσῃ πλέον τοῦ μηνός, ἀντικαθίσταται προσωρινῶς.

ΑΡΘΡΟΝ 77. Ἡ μισθοδοσία ἑκάστου διδασκάλου ὁρίζεται ἀναλόγως τῶν ὡρῶν τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ ἢ τοῦ εἴδους τοῦ διδασκομένου μαθή ματος.

ΑΡΘΡΟΝ 78. Ἡ εἰς τὰς παραδόσεις εἴσοδος παντὸς μέλους τοῦ Συλ λόγου ἢ καὶ φιλομούσου εἶναι ἐπιτετραμμένη μόνον εἰς τοὺς ἔχοντας ἄδειαν τῆς διευθύνσεως.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΑΡΘΡΟΝ 79. Μαθηταὶ τῆς Σχολῆς προσλαμβάνονται πλὴν τῶν φοιτώντων εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Μεγάλην τοῦ Γένους Σχολὴν καὶ πᾶς ὀρθόδοξος καλλίφωνος καὶ ἐντριδὴς τῆς ἱερᾶς ψαλμῳδίας.

ΑΡΘΡΟΝ 80. Οἱ μαθηταὶ γίνονται δεκτοὶ εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστου σχολικοῦ ἔτους, τοῦ προεδρείου ἐγκαίρως γνωστοποιοῦντος διὰ τῶν ἐφημερίδων τὴν ἔναρξιν τῶν ἐγγραφῶν.

ΑΡΘΡΟΝ 81. Οἱ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν μαθημάτων προσερχόμενοι, ὅπως ἀνανεώσωσι τὴν ἐγγραφὴν αὐτῶν ἐν τῇ Σχ λῇ, ὀφείλουσι νὰ παρουσιάζωσι τὸ ἐνδεικτικὸν τοῦ προηγουμένου ἔτους.

ΑΡΘΡΟΝ 82. Οἱ μαθηταὶ ὀφείλουσι νὰ φοιτῶσιν ἀνελλιπῶς, νὰ ἀκροῶνται μετὰ προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας τοῦ μαθήματος καὶ νὰ φέρωνται μετὰ τῆς προσηκούσης εἰς τὴν ἱερὰν τέχνην ἐμμελείας καὶ εὐκοσμίας.

ΑΡΘΡΟΝ 83. Ὁ μαθητὴς ὀφείλει ν' ἀποδέχηται εὐπειθῶς τὰς παρὰ τοῦ διδασκάλου γενομένας αὐτῷ παρατηρήσεις καὶ νουθεσίας, ἀπειθῶν δὲ ἀποκλείεται τοῦ μαθήματος τῆς παραδόσεως. Ἐν ὑποτροπῇ δὲ ἢ ἐμμονῇ ἐν τῇ ἀπειθείᾳ διαγράφεται τοῦ Μητρώου τῆς Σχολῆς ὑπὸ τῆς διευθύνσεως.

ΑΡΘΡΟΝ 84. Ὁ μὴ τυχὼν προβιβασίμου βαθμοῦ μένει ἐν τῇ αὐτῇ τάξει.

ΑΡΘΡΟΝ 85. Βαθμοὶ προβιβάζοντες εἶναι τρεῖς: Ἄριστα, Πάνυ καλῶς καὶ Καλῶς.

ΑΡΘΡΟΝ 86. Εἰς τὸν ἐπιτυχῶς διανύσαντα τὰ μαθήματα τῆς ἀνωτάτης τάξεως ἐπιδίδοται τὸ προσῆκον ἀπολυτήριον ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τῶν διδασκάλων, τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ τῆς διευθύνσεως, σεσημασμένον δὲ τῇ σφραγῖδι τοῦ Συλλόγου. Τὰ ἀπολυτήρια ὡς καὶ τὰ πτυχία ἐπικυροῦνται προσέτι καὶ διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

ΑΡΘΡΟΝ 87. Ἡ Σχολὴ τελεῖ τὰς ἐνιαυσίους αὐτῆς ἐξετάσεις κατὰ τὸ δεύτερον δεκαήμερον τοῦ μηνὸς Μαΐου. Εἶναι δὲ ἀτομικαὶ ἀπὸ πίνακος καὶ διῳθέρας, καὶ γενικαὶ ἐν χορῳδίᾳ. Τὴν δὲ πρὸ τῆς 21 Μαΐου Κυριακὴν ἀνακηρύσσεται δημοτελῶς τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐξετάσεων καὶ γίνεται ἡ ἀπονομὴ τῶν ἀπολυτηρίων εἰς τοὺς τελειοφοίτους ὑπὸ τοῦ ἐπιτίμου προέδρου.

ΑΡΘΡΟΝ 88. Ὁ θέλων νὰ τύχῃ πτυχίου ἱεροψάλτου ὑποβάλλεται εἰς πρακτικὰς ἐξετάσεις ἐνώπιον ἰδίας ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς, συγκειμένης ἐκ τῶν ἐφόρων, τοῦ ἄρχοντος Πρωτοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας, τοῦ ἄρχοντος Λαμπαδαρίου καὶ τῶν διδασκάλων τῆς Σχολῆς.

ΑΡΘΡΟΝ 89. Πόροι τῆς Σχολῆς εἰσι: 1) τὸ ὡς δικαίωμα διπλώματος ὑφ' ἑκάστου μέλους διδόμενον ποσόν· 2) τὸ ἥμισυ τῶν τακτικῶν εἰσφορῶν τῶν μελῶν· 3) πᾶσα δωρεὰ εἰς ὄνομα τῆς Σχολῆς γινομένη εἴτε ἀπ' εὐθείας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἴτε διὰ τοῦ Συλλόγου· 4) τὸ δικαίωμα ἀπολυτηρίου τῶν τελειοφοίτων τῆς Σχολῆς· 5) ἡ εἰκοσάλιρος ἐτησία συνδρομὴ τῆς Α. Θ. Π. Ἰωακεὶμ τοῦ Γ'. 6) ἡ ἐτησίως παρασχεθησομένη χρηματικὴ χορηγία παρὰ τῶν εἰκοσιιερῶν μονῶν τοῦ ἁγιωνύμου ὄρους Ἄθω καὶ ἄλλων εὐπορουσῶν σταυροπηγιακῶν μονῶν· 7) ἡ παρ' ἑκάστης ἐκκλησίας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κ)πόλεως χορηγουμένη ἐτησίως συνδρομή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ περιοδικοῦ συγγράμματος καὶ ἐπιστημονικῶν σχέσεων τοῦ Συλλόγου.

ΑΡΘΡΟΝ 90. Ἡ συντακτικὴ ἐπιτροπὴ διευθύνει τὸ ἅπαξ ἢ δὶς τοῦ ἔτους ἐκδιδόμενον περιοδικὸν τοῦ Συλλόγου ὑπὸ τὸν τίτλαν «Ἐργασίαι τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἑδρεύοντος καὶ δυνάμει ὑψηλῆς Κυβερνητικῆς ἀδείας λειτουργοῦντος Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου», περιέχον κατάλογον τῶν μελῶν, δωρητῶν καὶ εὐεργετῶν τοῦ Συλλόγου, τὰ ἔργα τοῦ Συλλόγου, οἷον ἀναγνώσματα, πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων ἐν περιλήψει, ἐκθέσεις τῶν ἐπιτροπῶν, τὰ προγράμματα τῶν διαγωνισμάτων, κατάλογον τῶν χρηματικῶν δωρεῶν καὶ χορηγιῶν κτλ.

ΑΡΘΡΟΝ 91. Ἡ συντακτικὴ ἐπιτροπὴ δημοσιεύει τὰς διὰ τοῦ προεδρείου πεμπομένας αὐτῇ διατριβὰς καὶ ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς κατατάξεως τῆς ὕλης.

ΑΡΘΡΟΝ 92. Ἡ συντακτικὴ ἐπιτροπὴ ὑποβάλλει ἐγκαίρως εἰς τὴν ὁλομέλειαν τὸν προϋπολογισμὸν τῶν ἐξόδων τῆς ἐκτυπώσεως, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ ποιεῖται διὰ τοῦ προέδρου αὐτῆς τὰς σχετικὰς πληρωμάς.

ΑΡΘΡΟΝ 93. Αἱ ἀποφάσεις τῆς ἐπιτροπῆς, αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὴν περισυλλογὴν ἢ διάσωσιν μουσικῶν κειμηλίων, ἔχουσιν ἰσχύν, μόνον ἐὰν τύχωσι τῆς ἐγκρίσεως τῆς ὁλομελείας τοῦ Συλλόγου.

ΑΡΘΡΟΝ 94. Ὁ Σύλλογος διατηρεῖ σχέσεις μετὰ τῶν σωματείων, τῶν προτιθεμένων ἐπιστημονικὸν καὶ ἰδίᾳ μουσικὸν σκοπόν, τῆς ἐπὶ τούτῳ φροντίδος ἀνατιθεμένης τῷ προεδρείῳ· πρὸς τὰ σωματεῖα ταῦτα πέμπει δωρεὰν ὁ,τιδήποτε ἑκάστοτε δημοσιεύει καὶ πᾶσαν παρέχει αἰτουμένην ἀνακοίνωσιν ἢ διασάφησιν περὶ μουσικῶν ζητημάτων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ διαγωνισμάτων.

ΑΡΘΡΟΝ 95. Ἡ ἐπὶ τῶν διαγωνισμάτων ἐπιτροπή, πρὸς καλλιέργειαν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς καὶ ἐξακρίβωσιν τῆς ἱστορίας αὐτῆς, τίθησι διαγωνίσματα γραπτά, χορηγούντων πρὸς τοῦτο φιλομούσων ἀνδρῶν.

ΑΡΘΡΟΝ 96. Ἑκάστου διαγωνίσματος δημοσιεύεται τὸ πρόγραμμα, ἐν ᾧ καθορίζεται ἀκριβῶς τό τε θέμα καὶ τὸ βραβεῖον.

ΑΡΘΡΟΝ 97. Τοῖς ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς μετέχουσι τοῦ διαγωνισμοῦ ἀπαγορεύεται ἡ ἐν τῇ περὶ βραβεύσεως συνεδριάσει τῆς ἐπιτροπῆς συζήτησις καὶ ψηφοφορία, ἀντικαθισταμένοις ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καταλλήλως ὑπὸ τοῦ Συλλόγου.

ΑΡΘΡΟΝ 98. Ἡ κρίσις ἑκάστου διαγωνίσματος ἀναγινώσκεται ἐν τακτικῇ συνεδριάσει τοῦ Συλλόγου ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς ἐπιτροπῆς.

ΑΡΘΡΟΝ 99. Τὰ χειρόγραφα τῶν εἰς διαγώνισμα ἀποστελλομένων πονημάτων μετὰ τὴν κρίσιν γενόμενα κτῆμα τοῦ Συλλόγου κατατίθενται ἐν τοῖς ἀρχείοις αὐτοῦ, ὁπόθεν ὁ ἀποστείλας μόνος αὐτὸς δύναται νὰ λάβῃ ἀντίγραφον αὐτῶν.

ΑΡΘΡΟΝ 100. Ἐὰν μηδὲν πόνημα κριθῇ βραβεύσιμον, ὁ ἀγὼν παρατείνεται, ἂν δὲ καὶ πάλιν οὐδεμία πραγματεία κριθῇ βραβεύσεως ἀξία, ὁ Σύλλογος λαμβάνων καὶ τὴν γνώμην τοῦ ἀγωνοθέτου ἢ μεταβάλλει τὸ θέμα, ἢ δαπανᾷ τὰ χρήματα πρὸς ἀγορὰν περὶ μουσικῆς πραγματευομένων συγγραμμάτων ἢ ἐκτύπωσιν καταλλήλων διδακτικῶν βιβλίων διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς μουσικῆς σχολῆς τοῦ Συλλόγου.

ΑΡΘΡΟΝ 101. Οἱ ἀγωνοθέται ἀναλόγως τῆς προσφορᾶς αὐτῶν ἀνακηρύσσονται ὑπὸ τοῦ Συλλόγου Δωρηταὶ ἢ Εὐεργέται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ δημοσίων μαθημάτων καὶ ἀναγνωσμάτων.

ΑΡΘΡΟΝ 102. Τὰ δημόσια μαθήματα καὶ ἀναγνώσματα πραγματεύονται ἐν γλώσσῃ καταληπτῇ θέματα μουσικὰ ἢ σχέσιν πρὸς τὴν μουσικὴν ἔχοντα.

ΑΡΘΡΟΝ 103. Πάντα τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου δικαιοῦνται ν' ἀναγινώ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σκωσιν ἀναγνώσματα ἢ ν' ἀναλάβωσι μαθήματα. Τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναγινώσκειν ἀναγνώσματα δίδοται καὶ παντὶ μουσικολόγῳ, βουλομένῳ ἵν' ἀποστείλῃ πρὸς ἀνάγνωσιν, ἢ ν' ἀναγνώσῃ αὐτὸ ἐν συνεδριάσει τοῦ Συλλόγου.

ΑΡΘΡΟΝ 104. Ὁ βουλόμενος ἀναγνῶσαι ἀνάγνωσμά τι ἐν τῷ Συλλόγῳ δέον, ἵνα εἰδοποιήσῃ ἐγγράφως τὸ προεδρεῖον περὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ, ὁπότε ὁρίζεται ὑπ' αὐτοῦ ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν θέλει ἀναγνωσθῇ. Τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἐκτὸς τῆς Κ)πόλεως διατριβόντων μελῶν ἀποστελλόμενα ἀναγνώσματα ἀναγινώσκονται ἐν συνεδριάσει τῆς ὁλομελείας ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ γραμματέως.

ΑΡΘΡΟΝ 105. Ἐπὶ τῶν δημοσίων μαθημάτων ἢ διαλέξεων οὐδεμία ἐπιτρέπεται συζήτησις, ἐπὶ τῶν ἀναγνωσμάτων συζητήσεις γίνονται μετὰ τὴν λῆξιν αὐτῶν δημοσίᾳ.

ΑΡΘΡΟΝ 106. Πᾶσα ἐπιστημονικὴ ἀνακοίνωσις ἅμα ἀναγνωσθεῖσα παραδίδοται τῷ γενικῷ γραμματεῖ καὶ κατατίθεται ἐν τῷ γραφείῳ πρὸς μελέτην αὐτῆς ὑπὸ τῶν βουλομένων μελῶν.

ΑΡΘΡΟΝ 107. Πάντα τὰ ἐν τῷ Συλλόγῳ ἀναγινωσκόμενα ἀναγνώσματα κατατίθενται ἐν τοῖς ἀρχείοις καὶ δημοσιεύονται ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι, ἂν ἐγκριθῶσιν ὑπὸ τῆς ὁλομελείας· ἐκτὸς ἐὰν ὁ ἀναγνοὺς ἐκδῷ ἰδιαιτέρως, ὁπότε ὑποχρεοῦται ἵνα χορηγήσῃ τῷ Συλλόγῳ πλέον τῶν πεντήκοντα ἀντιτύπων. Μὴ δημοσιευομένου δὲ τοῦ ἀναγνώσματος ἐντὸς ἑνὸς ἔτους ἐν τῷ Περιοδικῷ, τὸ χειρόγραφον περιέρχεται εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἀναγνόντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι',

Περὶ Βιβλιοθήκης, Ἀναγνωστηρίου καὶ Ὀργανοθήκης.

ΑΡΘΡΟΝ 108. Ἡ Βιβλιοθήκη καὶ τὸ Ἀναγνωστήριον συγκείμενα ἐκ τῶν παρὰ τῶν μελῶν καὶ παντὸς φιλομούσου προσφερομένων βιβλίων καὶ ἐφημερίδων, ἀνοίγονται πρὸς ἀνάγνωσιν εἰς ὡρισμένας ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος καὶ ἐπιτρέπεται ἡ εἴσοδος τοῖς μέλεσιν, ὡς καὶ παντὶ φιλομούσῳ, φέροντι εἰσιτήριον ἐκδεδομένον ὑπὸ τοῦ προεδρείου, κεκυρωμένον μὲν ταῖς ὑπογραφαῖς τοῦ τε προέδρου καὶ τοῦ γενικοῦ γραμματέως, σεσημασμένον δὲ τῇ σφραγῖδι τοῦ Συλλόγου.

ΑΡΘΡΟΝ 109. Ἕκαστον βιβλίον τοῦ Συλλόγου φέρει ἐξωθεν μὲν αὔξοντα ἀριθμόν, ἔσωθεν δὲ τὸ τοῦ δωρητοῦ ὄνομα καὶ τὴν σφραγῖδα τοῦ Συλλόγου.

ΑΡΘΡΟΝ 110. Τὰ μέλη μόνα τοῦ Συλλόγου δικαιοῦνται νὰ λαμβάνω-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σιν ἐκ τῆς Βιβλιοθήκης ἐπὶ διπλοτύπῳ ἀποδείξει ἓν τὸ πολὺ βιβλίον καὶ αὐτὸ ἔντυπον καὶ οὐχὶ χειρόγραφον ἢ σπάνιον ἔντυπον, ὅπερ ὀφείλουσι ν' ἀποδίδωσιν ἐντὸς μηνὸς τῷ βιβλιοφύλακι· πρὸ τῆς ἀποδόσεως δὲ τούτου δὲν δίδονται αὐτοῖς ἄλλα.

ΑΡΘΡΟΝ 111. Ἡ χρῆσις μελάνης ἀπαγορεύεται τοῖς ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ μελετῶσιν.

ΑΡΘΡΟΝ 112. Ὁ ἀπολέσας ἢ φθείρας ἢ καταστρέψας βιβλίον τῆς Βιβλιοθήκης ὀφείλει νὰ καταβάλῃ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ.

ΑΡΘΡΟΝ 113. Ἕνα μῆνα πρὸ τῆς λήξεως τοῦ Συλλογικοῦ ἔτους οἱ ἔχοντες βιβλία τῆς Βιβλιοθήκης ὀφείλουσι ν' ἀποδίδωσιν αὐτά· τοὺς δὲ παραβάτας ὁ βιβλιοφύλαξ καταγγέλλει διὰ τοῦ προεδρείου τῷ Συλλόγῳ, ὅστις ἀποφαίνεται περὶ τοῦ πρακτέου.

ΑΡΘΡΟΝ 114. Ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς ἡ ἐκ τῆς Ὀργανοθήκης ἐξαγωγὴ μουσικοῦ ὀργάνου.

ΑΡΘΡΟΝ 115. Τὸ καπνίζειν καὶ διαλέγεσθαι ἀπαγορεύεται ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ καὶ τῷ Ἀναγνωστηρίῳ.

ΑΡΘΡΟΝ 116. Ὁ ὀργανοφύλαξ φροντίζει περὶ τῆς καλῆς διαχειρίσεως τῶν μουσικῶν ὀργάνων καὶ τηρεῖ βιβλίον, ἐν ᾧ ἐγγράφει τὰ εἴτε ἐξ ἀγορᾶς εἴτε ἐκ δωρεῶν προερχόμενα τοιαῦτα.

ΑΡΘΡΟΝ 117. Ὁ Σύλλογος ἐν τῷ προϋπολογισμῷ αὐτοῦ ὁρίζει κατ' ἔτος ποσόν τι χρηματικὸν πρὸς διατήρησιν καὶ πλουτισμὸν τῆς Βιβλιοθήκης, τοῦ Ἀναγνωστηρίου καὶ τῆς Ὀργανοθήκης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ Δωρητῶν καὶ Εὐεργετῶν.

ΑΡΘΡΟΝ 118. Δωρηταὶ ἀναγράφονται οἱ ἐφάπαξ πέντε λίρας προσφέροντες, ἢ μίαν ἐτησίως. Μεγάλοι Δωρηταὶ οἱ μέχρις εἴκοσι λιρῶν προσφέροντες, ἢ τέσσαρας ἐτησίως. Εὐεργέται ἀνακηρύσσονται οἱ μέχρι πεντήκοντα λιρῶν προσφέροντες, ἢ δέκα ἐτησίως. Μεγάλοι Εὐεργέται οἱ ἄνω τῶν ἑκατὸν λιρῶν, ἢ εἴκοσιν ἐτησίως.

ΑΡΘΡΟΝ 119. Τὰ ὀνόματα τῶν Δωρητῶν, τῶν Μεγάλων Δωρητῶν, Εὐεργετῶν καὶ Μεγάλων Εὐεργετῶν ἀναγραφόμενα ἐν ἰδιαιτέρῳ πίνακι ἀναρτῶνται ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου.

ΑΡΘΡΟΝ 120. Τοῖς χορηγοῦσι τῷ Συλλόγῳ χρηματικὰς δωρεὰς ἀποστέλλεται μετὰ τῆς εὐχαριστηρίου ἐπιστολῆς καὶ τὸ σχετικὸν περίχρυσον δίπλωμα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΑΡΘΡΟΝ 121. Αἱ εἰκόνες τῶν Εὐεργετῶν καὶ Μεγάλων Εὐεργετῶν ἀναρτῶνται εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Συλλόγου.

ΑΡΘΡΟΝ 122. Τοῖς ἐκτάκτους χορηγίας ποιησαμένοις, ἐκτάκτους ὁ Σύλλογος ἀπονέμει ἐκάστοτε καὶ τὰς τιμάς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ πόρων καὶ δαπανῶν.

ΑΡΘΡΟΝ 123. Οἱ πόροι τοῦ Συλλόγου σύγκεινται α') ἐκ τῆς μηνιαίας τῶν μελῶν συνδρομῆς, β') ἐκ τῆς πωλήσεως τοῦ Περιοδικοῦ καὶ τῶν ἐκδόσεων τοῦ Συλλόγου καὶ γ') ἐκ τῶν δωρεῶν τῶν μελῶν καὶ τῶν φιλομούσων ἀνδρῶν.

ΑΡΘΡΟΝ 124. Ἐκ τοῦ $^1/_{20}$ τῶν ἀνωτέρω διαφόρων εἰσπράξεων τοῦ Συλλόγου καταρτίζεται βαθμηδὸν κεφάλαιον, διατιθέμενον ἀποκλειστικῶς πρὸς γηροκομίαν ἢ ὑποστήριξιν τῶν ἀναξιοπαθούντων ἱεροψαλτῶν. Ἐκ τούτου δὲ τὸ Προεδρεῖον δικαιοῦται νὰ δαπανήσῃ ἐφάπαξ πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν ἐν ἐπειγούσῃ ἀνάγκῃ οὐχὶ πλέον τῶν διακοσίων γροσίων.

ΑΡΘΡΟΝ 125. Ἐπιτρέπεται τῷ προεδρείῳ νὰ δαπανήσῃ ἐν τῷ συλλογικῷ ἔτει ἐκ διαλειμμάτων, ἄνευ ἀποφάσεως τῆς ὁλομελείας, μέχρις ἑξακοσίων γροσίων εἰς ἐκτάκτους τοῦ Συλλόγου ἀπροόπτους ἀνάγκας.

ΑΡΘΡΟΝ 126. Οὐδενὸς τῶν τοῦ Συλλόγου ἀπαλλοτρίωσις γίνεται, ἂν μὴ πρότερον, προτάσει τοῦ Προεδρείου, ἀποφασίσῃ ὁ Σύλλογος.

ΑΡΘΡΟΝ 127. Τὰ εἰς Τράπεζαν κατατεθειμένα χρήματα ἢ μέρος αὐτῶν λαμβάνονται τῇ ἀποφάσει τοῦ Συλλόγου δι' **ἐπιταγῆς**, ὑπογεγραμμένης ὑπό τε τοῦ προέδρου καὶ τοῦ ταμίου.

ΑΡΘΡΟΝ 128. Οἱ διορισμοὶ καὶ αἱ παύσεις καὶ οἱ μισθοὶ τῶν ἐμμίσθων ὑπαλλήλων τοῦ Συλλόγου ὁρίζονται ὑπὸ τῆς ὁλομελείας, τῇ προτάσει τοῦ Προεδρείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ ἀντιπροσώπων τοῦ Συλλόγου.

ΑΡΘΡΟΝ 129. Ὁ Σύλλογος διορίζει ἀντιπροσώπους ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, μεθ' ὧν συνεννοεῖται δι' ἐπιστολῶν. Καθήκοντα δὲ τῶν ἀντιπροσώπων εἰσίν,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αἱ ἐγγραφαὶ ἀντεπιστελλόντων μελῶν, εἰςπράξεις τῶν συνδρομῶν αὐτῶν κα παραλαβὴ βιβλίων ἢ ἄλλων ἀντικειμένων, πεμπομένων τῷ Συλλόγῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Ἀρχαιρεσίαι καὶ ἐπέτειος πανήγυρις.

ΑΡΘΡΟΝ 130. Ἐν συνεδριάσει, γινομένῃ κατὰ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ μηνὸς Ἰουνίου, ὁ μὲν Σύλλογος ἐκλέγει πρὸς ἐξέλεγξιν τοῦ ταμείου, τῶν ἀρχείων, τῆς Βιβλιοθήκης, ττς Ὀργανοθήκης καὶ τῆς λοιπῆς συλλογικῆς περιουσίας τριμελῆ ἐπιτροπήν, ὀφείλουσαν ἐν γενικῇ συνεδριάσει νὰ ὑποβάλῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, ἥτις καὶ παρευρίσκεται κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς περιουσίας εἰς τὸ νέον προεδρεῖον, γενομένην κατὰ τὸ πρῶτον μετὰ τῆς ἀρχαιρεσίας δεκαήμερον, ὁ δὲ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου ἀναγινώσκει ἔκθεσιν τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος πεπραγμένων.

ΑΡΘΡΟΝ 131. Ἐν συνεδριάσει, γινομένῃ κατὰ τὸ τελευταῖον δεκαήμερον τοῦ Ἰουνίου, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς, ὁ Συλλογος προβαίνει εἰς ἐκλογὴν νέου προεδρείου διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας καὶ ἀπολύτου πλειονοψηφίας ἐκ τῶν τακτικῶν αὐτοῦ μελῶν, θεωρουμένων ἐκλεξίμων καὶ τῶν ἀποχωρούντων. Μὴ ἐπιτευχθείσης δὲ ἐν τῇ πρώτῃ ψηφοφορίᾳ τῆς ἀπολύτου πλειονοψηφίας ἡ ψηφοφορία ἐπαναλαμβάνεται, ἐὰν δὲ μηδὲ τὸ δεύτερον ἐπιτευχθῇ, ἡ ψηφοφορία περιορίζεται μεταξὺ τῶν δύο σχετικῶς πλειονοψηφισάντων ἢ καὶ πλειόνων ἴσον ἀριθμὸν ψήφων λαβόντων.

ΑΡΘΡΟΝ 132. Ὁ Σύλλογος πανηγυρίζει τὴν ἐπέτειον αὐτοῦ τῇ 4 Δεκεμβρίου, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἐν ἁγίοις Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, θεμελιωτοῦ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν Μουσικῆς, διὰ λειτουργίας ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ, καθ' ἣν χοροστατεῖ ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Ἐν τῇ αἰθούσῃ δὲ τοῦ Συλλόγου, ῥήτωρ πρὸ τριμηνίας ἐκλεγεὶς ἀπαγγέλλει τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας, ψάλλονται δὲ καὶ διάφορα ᾄσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ σφραγῖδος.

ΑΡΘΡΟΝ 133. Ἡ σφραγὶς τοῦ Συλλόγου οὖσα στρογγύλη φέρει πέριξ μὲν τὰς λέξεις «**Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς**

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Σύλλογος 1898», ἐν τῷ μέσῳ δὲ τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, καὶ φυλάττεται ὑπὸ τοῦ γενικοῦ γραμματέως, ὅστις σφραγίζει δι' αὐτῆς πάντα τὰ τοῦ Συλλόγου ἔγγραφα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Περὶ κύρους τοῦ Κανονισμοῦ.

ΑΡΘΡΟΝ 134. Ὁ ἀνὰ χεῖρας Κανονισμὸς ἰσχύει ἐπὶ τριετίαν, μεθ' ἣν ἐπιτρέπεται ἡ ἀναθεώρησις αὐτοῦ, ἂν αἰτήσωσι ταύτην ἐγγράφως τριάκοντα τοὐλάχιστον μέλη καὶ ἐγκρίνῃ ὁ Σύλλογος.

ΑΡΘΡΟΝ 135. Πᾶσα ἀπόφασις τοῦ Συλλόγου ἀντικειμένη τῷ Κανονισμῷ τῷδε εἶναι ἄκυρος.

Ἐπὶ τούτοις διαλύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΠΒ'.

(τακτικὴ)

τῇ 26 Μαρτίου 1902.

Προεδρεύοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου ἁγίου Ἀμασείας κ. Ἀνθίμου καὶ παρόντων τῶν κκ. Φ. Σ. Παπαδοπούλου, Ἰακ. Ι. Ναυπλιώτου, Δημητρίου Χ. Βαφειάδου, ἀρχιμ. Κωνσταντίου Μαυραγάννη, ἀρχιμ. Γ. Ἀμαξοπούλου, Ν. Α. Καμαράδου, Γ. Ι. Παπαδοπούλου, † Παμφίλου Μελισσηνοῦ, Ἰωάννου Ν. Λαμπαδαρίδου, Πρωτοψάλτου Γ. Βιολάκη, Βασιλείου Μ. Γεωργιάδου, Γ. Δ. Παχτίκου, Β. Ν. Καμαράδου, Μ. Βασιλείου, Ἀντωνίου Γ. Κρασσᾶ, Ἰωάν. Γ. Δούκα, Μ. Ἐκκλησιάρχου Καλλινίκου, Χρ. Παπαϊωάννου, Π. Γ. Φιλανθίδου, † Κορυτσᾶς Φωτίου, Ἀθ. Παπαθεοδώρου καὶ Λεωνίδα Νικοκλέους.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ἡ ἀλληλογραφία, συγκειμένη ἐξ ἐπιστολῶν τοῦ Ἐξοχωτάτου κ. Κωνστ. Βαϊάνη ἐφέντη, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς ἐπιτίμου μέλους καὶ τῆς ἐν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Γαλατᾷ θρησκευτικῆς ἀδελφότητος «Ὀρθοδοξίας» προσκαλούσης τὸν ἡμέτερον Σύλλογον εἰς τὴν Ε΄ ἐπέτειον αὐτῆς πανήγυριν, ἀγομένην τῇ 3 Μαρτίου, Κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας.

Μετὰ ταῦτα ἐκλέγονται οἱ κατὰ τὴν προηγουμένην συνεδρίασιν ὡς ἀντεπιστέλλοντα μέλη προταθέντες· προὐτάθησαν δὲ ὡς τακτικὰ μέλη ὑπὸ τῶν κκ. Γ. Παπαδοπούλου, Φ. Σ. Παπαδοπούλου καὶ Ἰακώβου Ναυπλιώτου ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Νεοκαισαρείας κ. Ἀλέξανδρος, ὁ κ. Κυριακὸς Κατραντζόγλους, β΄ ψάλτης τοῦ Σιναϊτικοῦ Μετοχίου καὶ ὁ κ. Γ. Θεοχαρίδης μηχανικός· ὡς ἐπίτιμα δὲ οἱ κκ. Ζήσης Θ. Ζήση, Α. Γάγκος, Τζὼν Χατζόπουλος, Σόλων Καζανόβας, Κ. Ἀνανιάδης, Μιχ. Σιφναῖος, Μ. Ρακτιβάν, μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, προτεινόμενοι ὑπὸ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ἀμασείας καὶ τῶν κκ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου καὶ Φωτ. Σ. Παπαδοπούλου.

Εἶτα ὁ Γεν. Γραμματεὺς ἐξ ὀνόματος τοῦ Προεδρείου ἐποιήσατο τὰς ἑξῆς ἀνακοινώσεις· α΄) μετὰ λύπης ἀνήγγειλε τὸν θάνατον τοῦ ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ τῆς Ρουμανίας Ἀλεξ. Γκίκα, ἐπιτίμου μέλους τοῦ Συλλόγου, προσθεὶς ὅτι, εἰς τὸ ὑπὲρ ἀναπαύσεως αὐτοῦ τελεσθὲν μνημόσυνον ἐν τῷ ἐν Πέραν ἱερῷ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος, τὸν Σύλλογον ἀντιπροσώπευσεν, ἐντολῇ τοῦ Προεδρείου, ὁ ἴδιος· — β΄) ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ κ. Κλέων Ραγκαβῆς, ἀναπληρωτὴς ἐνταῦθα τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπίτιμον μέλος τοῦ Συλλόγου ἐπισκεψάμενος κατ᾽ οἶκον τὸν Γεν. Γραμματέα τοῦ Συλλόγου τῇ 17 Φεβρουαρίου παρεκάλεσεν αὐτόν, ὅπως διαβιβάσῃ εἰς τὸν Σύλλογον τὰς θερμὰς εὐχαριστίας τῆς Α. Ἐξοχότητος ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του ὡς ἐπιτίμου μέλους· — γ΄) ὅτι ὁ κ. Κ. Βαϊάνης ἐφέντης ἐδωρήσατο εἰς τὸν Σύλλογον δύο λίρας Τουρκίας· — δ΄) ὅτι ὁ κ. Λεων. Νικοκλῆς ἀντιπροσώπευσε τὸν ἡμέτερον Σύλλογον κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῆς ἐν Γαλατᾷ ἀδελφότητος «Ὀρθοδοξίας»· — ε΄) ὅτι ὑπὸ τοῦ Γεν. Γραμματέως ἐπεδόθησαν εἰς τοὺς Ἐξοχωτάτους Κ. Καραθεοδωρῆν, Ἀνδρ. Κοπάσην, Ἀλέξ. Μαυρογένην, Ι. Βιθυνὸν καὶ Ἰορδάνην Καρολίδην τὰ τιμητικὰ διπλώματα τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν ὡς ἐπιτίμων μελῶν· — στ΄) ὅτι ὑπὸ τοῦ Γεν. Γραμματέως ἐπεδόθη ὁ νέος Κανονισμὸς τοῦ Συλλόγου εἰς τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ὅστις συνοδικῶς διώρισε διμελῆ ἐπιτροπήν, συγκειμένην ἐκ τοῦ σεβασμιωτάτου ἁγίου Λιτίτσης κ. Νικηφόρου καὶ τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου πρώην Δρυϊνουπόλεως κ. Γρηγορίου πρὸς μελέτην αὐτοῦ· — ζ΄) ὅτι ὑπὸ τῶν δύο διοικητικῶν τῆς Ἐκκλησίας Σωμάτων δὲν ἐνεκρίθησαν αἱ δύο προτάσεις τοῦ Συλλόγου, ὧν ἡ μὲν ἀπέβλεπεν εἰς τὸν διπλασιασμὸν κατὰ τὸ ὁδεῦον ἔτος 1902 τοῦ πέρυσι χορηγηθέντος ἐκ μέρους τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου εἰκοσιπενταλίρου ποσοῦ ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Συλλόγου, ἡ δὲ εἰς τὸν διορισμὸν τριῶν μουσικῶν, ὡς μελῶν τῆς κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, οἵτινες νὰ παρεδρεύωσιν ἐν αὐτῇ τότε μόνον, ὅταν ἐκδικάζωνται ἐν τῇ ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῇ διαφοραὶ μεταξὺ ἱεροψαλτῶν καὶ τῶν ἐπιτρόπων τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐν αἷς χοροστατοῦσι ψάλλοντες· — η΄) ὅτι ἕνεκα οἰκονομικῶν λόγων ὑποβάλλουσι τὰς παραιτήσεις αὐτῶν οἱ ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν κκ. Ἰωάννης Μητάκος Μ. ἱερομνήμων τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας καὶ Θεμιστοκλῆς Βογζατζόγλους· — θ΄) ὅτι οἱ πανιερώτατοι μητροπολῖται Νικοπόλεως Δωρόθεος καὶ Κορυτσᾶς Γερβάσιος, τέως τακτικὰ μέλη τοῦ Συλλόγου, ἐνεγράφησαν εἰς τὴν φάλαγγα τῶν ἀντεπιστελλόντων μελῶν, ἅτε ἐγκατασταθέντες διαρκῶς εἰς τὰς ἐπαρχίας των· — ι΄) ὅτι ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐπεδόθη εἰς τὸν Παναγιώτατον πρώην Κων]πόλεως Κωνσταντῖνον τὸν Ε΄ τὸ τιμητικὸν δίπλωμα τῆς ἐκλογῆς του ὡς Μεγάλου Εὐεργέτου τοῦ Συλλόγου· — ια΄) ὅτι τὸ Προεδρεῖον ἐνέγραψε τὸν Σύλλογον δι' ἑκατὸν σώματα ὡς συνδρομητὴν εἰς τὸ προσεχῶς ἐκδοθησόμενον ἱστορικὸν περὶ Μουσικῆς σύγγραμμα τοῦ κ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου· — ιβ΄) ὅτι τὸ Προεδρεῖον ἀπεφάσισεν νὰ δημοσιεύσῃ τμηματικῶς τὸ εἰς τὸν ἐξοχώτατον κ. Γ. Μαρασλῆν πρὸ πολλοῦ σταλὲν πρὸς δημοσίευσιν ἐν τῇ ἐκδιδομένῃ «Βιβλιοθήκῃ» αὐτοῦ παλαιογραφικὸν περὶ μουσικῆς σύγγραμμα τοῦ μακαρίτου Χ" Παναγιώτου Κηλτζανίδου ἐν τῷ Περιοδικῷ τοῦ Συλλόγου, καὶ ὅτι προτίθεται τὸ προεδρεῖον νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν συνδρομὴν τοῦ κ. Μαρασλῆ πρὸς θεραπείαν ἄλλης σημαντικωτέρας ἀνάγκης τοῦ Συλλόγου· — ιγ΄) ὅτι προτάσει τῆς Τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἐγκρίσει τοῦ Προεδρείου τοῦ Συλλόγου, ἀπεφασίσθη ὅπως τοὐντεῦθεν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὰ πρακτικὰ τῆς εἰρημένης ἐπιτροπῆς ἀναγινώσκωνται ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τοῦ Συλλόγου καὶ συνεπῶς νὰ περιλαμβάνωνται ἐν τοῖς πρακτικοῖς καὶ νὰ δημοσιεύωνται ἐν τῷ Περιοδικῷ.

Αἱ ἀνακοινώσεις αὗται τοῦ Προεδρείου ἐγένοντο παμψηφεὶ ἀποδεκταί.

Κατόπιν ὁ Γεν. Γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὸ πρακτικὸν τῆς ιβ΄ συνεδριάσεως τῆς Τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς, ἔχον ὡς ἑξῆς:

«Συνεδρίασις ΙΒ΄ γενομένη ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς Μεγ. Συγκελλίας τῇ 2 Μαρτίου 1902 προεδρεύοντος, ἀντὶ τοῦ ἀσθενοῦντος ἄρχοντος Πρωτοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας, τοῦ Γραμματέως τῆς ἐπιτροπῆς κ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου, καὶ παρόντων τοῦ πανοσιολογιωτάτου Μ. Συγκέλλου κ. Νικοδήμου καὶ τῶν κκ. Ν. Α. Καμαράδου, Π. Γ. Φιλανθίδου, Ἰακ. Ναυπλιώτου, Μάρκου Βασιλείου, Κ. Α. Ψάχου, Πολυχρ. Παχείδου καὶ Φωτίου Σ. Παπαδοπούλου. Κηρυχθείσης τῆς ἐνάρξεως τῆς συνεδριάσεως, ὁ προεδρεύων προσαγορεύει τὰ νέα ἓξ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ἤτοι τοὺς κκ. Φώτιον Σ. Παπαδόπουλον, Κ. Α. Ψάχον, Μάρκον Βασιλείου, Ἰ. Ναυπλιώτην, Π. Φιλανθίδην καὶ Χρ. Παπαϊωάννου, εὐξάμενος ὅπως μετὰ ζήλου ἐργασθῶσι πρὸς τελεσφόρον ἐξάνυσιν τοῦ σκοποῦ τῆς Τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου. Εἶτα ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, γραμματεύοντος τοῦ κ. Π. Γ. Φιλανθίδου. Ἀκολούθως ἤρξατο ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ ἔργου της ἀπὸ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Πεντηκοσταρίου τοῦ ἐν Μιτυλήνῃ μουσικοῦ κ. Σίμου Ἀβαγιανοῦ, ὅπερ εἶχον ἀναλάβει νὰ μελετήσωσι κατ' ἰδίαν ὁ ἄρχων πρωτοψ. κ. Γ. Βιολάκης, ὁ Μ. Σύγκελλος καὶ ὁ κ. Ν. Καμαράδος. Τὴν γνώμην τοῦ ἀπουσιάζοντος κ. Γ. Βιολάκη ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος εἰπὼν ὅτι ὁ ἄρχων Πρωτοψάλτης φρονεῖ ὅτι τὸ Πεντηκοστάριον δὲν πρέπει νὰ ἐγκριθῇ ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, διότι ἐν αὐτῷ τροποποιοῦνται τὰ ἀρχαῖα μέλη καὶ παραμορφοῦνται αἱ καθιερωμέναι μουσικαὶ γραμμαί. Ὁ δὲ Μ. Σύγκελλος Νικόδημος ἐκτίθησι τὸ πόρισμα τῆς μελέτης του ὡς ἑξῆς: Ἡ συγγραφὴ τοῦ κ. Ἀβαγιανοῦ παρουσιάζει ἐκτὸς ὀλίγων ξενικῶν γραμμῶν καὶ ἰδίας αὐτοῦ γραμμάς, αἵτινες δὲν ἀφίστανται πολὺ τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀρχαίου μέλους. Ἐπειδὴ ὅμως διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ γραμμῶν τροποποιεῖται τὸ καθεστὼς καὶ παραμορφοῦνται αἱ ἐγκεκριμέναι κλασικαὶ τῆς ἐκκλησίας μελῳδίαι, διὰ τοῦτο δὲν πρέπει τὸ Πεντηκοστάριον τοῦ κ. Σ. Ἀβαγιανοῦ νὰ τύχῃ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐγκρίσεως. Κατόπιν ὁ κ. Ν. Καμαράδος χαρακτηρίζει ὅλας τὰς ἐν τῷ Πεντηκοσταρίῳ ἰδίας τοῦ κ. Ἀβαγιανοῦ γραμμὰς ὡς ἀδοκίμους καὶ οὐχὶ καλλιτεχνικάς, τὸ δὲ ὅλον ἔργον κρίνει ἀκατάλληλον πρὸς ἔγκρισιν ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων. Τὰς γνωμοδοτήσεις τῶν κκ. Γ. Βιολάκη, Μ. Συγκέλλου καὶ Ν. Καμαράδου διὰ μακρῶν ὑποστηρίζουσιν οἱ κκ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος, Μάρκ. Βασιλείου καὶ Κ. Α. Ψάχος, ἀποφασίζεται δ' ὑπὸ πάντων τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπως δηλωθῇ ἐπισήμως εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπήν ὅτι ὁ ἡμέτερος Σύλλογος δὲν θεωρεῖ τὸ ἔργον τοῦ κ. Ἀβαγιανοῦ ἄξιον ἐκκλησιαστικῆς ἐγκρίσεως, ἀφ' ἑνὸς μέν, διότι τὸ πλεῖστον περιέχει γραμμὰς συνήθεις εὑρισκομένας ἐν τοῖς ἐκδεδομένοις γνωστοῖς Πεντακοσταρίοις, ἀφ' ἑτέρου δέ, διότι ἐκεῖ ὅπου ἠθέλησεν ὁ μελοποιὸς νὰ παρενθέσῃ ἰδίας αὐτοῦ γραμμὰς ἐτροποποίησε τὸ καθεστὼς καὶ παρεμόρφωσε τὰς καθιερωμένας κλασικὰς μελῳδικὰς γραμμὰς ἔν τε τῷ στιχηραρικῷ μέλει καὶ τῷ Εἱρμολογικῷ.

» Ἀναφορικῶς δὲ πρὸς τὰ Προλεγόμενα τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Ἀβαγιανοῦ, ἔνθα πραγματεύεται περὶ τοῦ ἐναρμονίου γένους, ἀποφασίζεται ὅπως ταῦτα μελετηθῶσιν ἰδίᾳ ὑπὸ τῶν κκ. Ν. Καμαράδου καὶ Μ. Βασιλείου καὶ εἰς προσεχῆ συνεδρίασιν ν' ἀνακοινώσωσιν οὗτοι εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τὸ πόρισμα τῆς μελέτης των.

» Μετὰ ταῦτα ὁ πανοσ. Μ. Σύγκελλος ἀνεκοίνωσεν ὅτι μελετήσας τὸ τοῦ ἐν Χάσκιοϊ ἱεροψάλτου κ. Βασιλ. Γεωργιάδου πρὸς τὸν Πατριάρχην ᾆσμα εἰς Εὐρωπαϊκὸν μέλος, εὗρεν αὐτὸ παρόμοιον πρὸς τὸ ἐν τῇ 16 σελίδι τοῦ Β' τόμου τοῦ Ἀπανθίσματος τοῦ μακαρίτου Κέϊβελη εὑρισκόμενον καὶ δὴ λελανθασμένως μεταγεγραμμένον. Προτείνει δὲ τὴν ἀπόρριψιν τοῦ ἔργου τούτου, οὐ μόνον ὡς μεταγεγραμμένου ἐξ ἔργου προεκδεδομένου, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ Σύλλογος δὲν ἀσχολεῖται εἰς μελῳδίας εὐρωπ. μουσικῆς, ἀλλὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκκλησιαστικῆς. Ἡ πρότασις τοῦ πανοσιολ. Μ. Συγκέλλου παμψηφεὶ ἐγένετο ἀποδεκτή.

» Κατόπιν ὁ Μ. Σύγκελλος κ. Νικόδημος ἀνήγγειλεν ὅτι μελετήσας τὸ «Ἐκκλησιαστικὸν Μουσικὸν Δελτίον» τοῦ ἐν Χατζηγηρίῳ τῆς Κεσσάνης ἱερέως κ. Συμεών Μανασσείδου, εὗρεν ἐν τοῖς ᾄσμασιν αὐτοῦ τὴν μουσικὴν γραμμὴν κεκλασμένην καὶ συνεπῶς τὴν μελῳδίαν ἀνειμμένην, πολλὰς θέσεις τοῦ Ἀναστασιματαρίου Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου παρεφθαρμένας, καὶ τὰ παπαδικὰ μέλη αὐτοῦ μεστὰ ἐξωτερικῶν γραμμῶν. Ἀποφασίζεται δὲ παμψηφεὶ ὅπως, διὰ τὴν δωρηθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν Σύλλογον «Συλλογὴν τῶν δημῳδῶν ᾀσμάτων», ὧν ἡ μελέτη ἀνετέθη εἰς τὸν ἄρχοντα Πρωτοψάλτην, ἐκφρασθῶσι πρὸς τὸν συλλογέα τῶν ᾀσμάτων τὰ θερμὰ εὐχαριστήρια τοῦ Συλλόγου, ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ «Ἐκκλ. Μουσικὸν Δελτίον» αὐτοῦ νὰ δοθῇ εἰς τὸν κ. Μανασσείδην ἀπάντησις ταὐτόσημος σχεδὸν πρὸς τὴν δοθησομένην τῷ κ. Σίμῳ Ἀβαγιανῷ.

» Ὁ κ. Ν. Καμαράδος περὶ τοῦ «Μουσικοῦ κόσμου» τοῦ κ. Ν. Παγανᾶ ἀνεκοίνωσεν ὅτι τὸ εἰς ἦχον Βαρὺν «Μακάριος ἀνὴρ» Ματθαίου τοῦ Βατοπεδινοῦ εἶναι ἔργον μελοποιοῦ καλλίστου καὶ ὅτι αἱ ἐν αὐτῷ παρατηρούμεναι εἴς τινας στίχους παραφθοραὶ ὡς πρὸς τὸ μέλος, τὸν ρυθμὸν καὶ τὴν γραφὴν μᾶλλον πρέπει ν' ἀποδοθῶσιν εἰς τὸν ἐκδότην, ἢ εἰς τὸν Βατοπεδινὸν Ματθαῖον. Ἐν τῷ αὐτῷ Α΄ τεύχει τοῦ «Μουσικοῦ κόσμου» μετὰ τὸ «Μακάριος ἀνὴρ» ὁ κ. Παγανᾶς δημοσιεύει ἴδια ἔργα, συγκείμενα ἐκ Κεκραγαρίου, Ἑσπερίων, Δογματικοῦ, Ἀποστίχων καὶ Αἴνων μετὰ τοῦ Ἐωθινοῦ τοῦ Βαρέως Διατονικοῦ ἤχου ἐκ τοῦ κάτω Ζω καὶ τὰ ὁποῖα ὁρίζει ὡς ἀναγόμενα εἰς τὸν πλ. Γ΄ ἦχον καὶ εἰς ἐναρμόνιον γένος. Ὁ κ. Καμαράδος φρονεῖ ὅτι ὁ πλ. Γ΄ ἦχος ἢ Βαρὺς πρέπει ν' ἀπέχῃ τοῦ κυρίου του, ἤτοι τοῦ Γ΄ κατὰ ἓν πλῆρες καὶ τέλειον πεντάχορδον, ἔχον μῆκος χορδῆς 3 πρὸς 2, ἐνῷ τὸ πεντάχορδον τοῦ Βαρέως διατονικοῦ ἤχου εἶναι ἀτελὲς ἔχον μῆκος χορδῆς 64 πρὸς 45· ὡς ἐκ τούτου λοιπὸν τὸ ἀτελὲς πεντάχορδον τοῦ Βαρέως διατονικοῦ δὲν δύναται νὰ ἔχῃ πλ. Γ΄ ἦχου μέλος, καθόσον μάλιστα δὲν συμφωνεῖ τὸ σχῆμα τῆς Διαπασῶν αὐτοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πρὸς τὸ σχῆμα τῆς Διαπασῶν τοῦ Γ΄ ἤχου, καὶ τοῦτο διότι τοῦ μὲν Βαρέως ἤχου ἡ Διαπασῶν ἄρχεται ἐξ ἐλαχίστου τόνου, ἐνῷ τοῦ Γ΄ ἄρχεται ἐκ μείζονος. π. χ. Δι—Κε (Δ΄ ἦχος), Νη—Πα (πλ. Δ΄), Κε—Ζω (Α΄ ἦχος), Πα—Βου (πλ. τοῦ Α΄) καὶ οὕτω καθεξῆς. Ὡς δὲ ὑπάρχει σχέσις μεταξὺ κυρίου καὶ πλαγίου ὡς πρὸς τὸ σχῆμα τῆς Διαπασῶν, οὕτω πρέπει νὰ ὑπάρχῃ σχέσις καὶ ὡς πρὸς τὸ τετράχορδον ἢ τρίχορδον σύστημα· π. χ. ὁ Δ΄ ἦχος συμφωνεῖ μετὰ τοῦ πλαγίου του κατὰ τὸ τετράχορδον σύστημα. Τὸ σχῆμα τοῦ τετραχόρδου Δι—Νη (Δ΄ ἦχος), ὅμοιον πρὸς Νη—Γα (πλ. Δ΄). Ὁ Α΄ ἦχος συμφωνεῖ μετὰ τοῦ πλαγίου του κατὰ τὸ τετράχορδον σύστημα Κε—Πα (Α΄ ἦχος), Πα—Δι (πλ. Α΄). Ἐνῷ ὁ Γ΄ ἔχων σχῆμα τετραχόρδου ἀνόμοιον πρὸς τὸ τοῦ Βαρέως διατονικοῦ δὲν δύναται νὰ σχηματίσῃ πλάγιον. Συνεχίζων ὁ κ. Καμαράδος τὴν ἀνακοίνωσιν αὐτοῦ περὶ τοῦ «Μακάριος ἀνὴρ» παρατηρεῖ ὅτι ὑπὸ τοῦ κ. Παγανᾶ ὁ φύσει διατονικὸς βαρὺς ὀνομάζεται «ἐναρμόνιον μέλος», τοῦθ' ὅπερ, λέγει, ἄτοπον, διότι οὐδὲν χαρακτηριστικὸν ἐναρμονίου μέλους ἔχει ὁ βαρὺς διατονικός.

» Περὶ τῆς Δοξολογίας τοῦ κ. Παγανᾶ ὁ κ. Καμαράδος φρονεῖ, ὅτι αὕτη δὲν ἐτέθη εἰς τὴν θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν ἀνῆκεν ὡς πρὸς τὸν φυσικὸν φθόγγον αὐτῆς, καθότι αὕτη ἄρχεται ἀπὸ χλιδανὸν ἢ καθ' ὕφεσιν ὑψηλὸν Ζω καὶ περατοῦται εἰς τὸν Πα καὶ οὕτω σχηματίζει τὸ μέλος τῆς συμφωνίας τὴν δι' ἓξ μικρὰν ἀτελῆ συμφωνίαν, ἥτις καθ' ἡμᾶς μὲν καλεῖται ἦχος πλ. Α΄ πενταφωνος ἐλάσσων ἀτελής, κατὰ δὲ τοὺς ἐξωτερικοὺς ὀνομάζεται «Σὶρφ ἀτζέμ», ὅπερ εὑρίσκεται μεταξὺ τοῦ «Χουσεϊνὶ» (ὑψηλοῦ Κε) καὶ «Γκερδανιὲ» (ὑψηλοῦ Νη). Τοὐναντίον δὲ ὁ κ. Παγανᾶς τὸν ἦχον τῆς Δοξολογίας ταύτης ἐχαρακτήρισεν ἀρχόμενον ἐκ τοῦ φθόγγου Γα καὶ περατούμενον ἐπὶ τοῦ κάτω Κε. Τοῦτο δὲ μαρτυρεῖ ὅτι ὁ κ. Παγανᾶς εἶναι, λέγει ὁ κ. Καμαράδος, ἀδαὴς τῆς ἐξωτερικῆς μουσικῆς ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἡμετέραν ἐκκλησιαστικήν.

» Περὶ τῆς εἰς ἦχον Γ΄ ἑτέρας δοξολογίας, τῆς ἀρχομένης ἐκ τοῦ κάτω Νη φθόγγου καὶ περατουμένης ἐπὶ τοῦ κάτω Γα, καὶ ἥτις ὑπὸ τοῦ κ. Παγανᾶ χαρακτηρίζεται ὡς «Σέφκου ἐβζὰ μακαμί», ὁ κ. Καμαράδος λέγει ὅτι καὶ αὕτη ἡ Δοξολογία δὲν φέρει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν προσήκουσαν βάσιν, διότι ἔδει νὰ φέρῃ βάσιν τοῦ χλιδανοῦ κάτω Ζω, καὶ νὰ ἄρχηται ἡ Δοξολογία κατὰ τετραφωνίαν ἐκ τοῦ φυσικοῦ Γα. Ἡ δοξολογία αὕτη τοῦ κ. Παγανᾶ, λέγει ὁ κ. Καμαράδος, δύναται νὰ ὀνομασθῇ καθ' ἡμᾶς τετράφωνος τέλειος βαρὺς ἦχος ἐκ τοῦ χλιδανοῦ κάτω Ζω· ὡς ἔχουσα δὲ πλήρες πεντάχορδον τοῦ πλαγίου πρὸς τὸν κύριον ἦχον, δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Καμαράδου, ὡς ἦχος πλ. Γ'. Ὁ κ. Καμαράδος φρονεῖ ὅτι ἡ Δοξολογία δὲν φέρει, ὡς θέλει ὁ κ. Παγανᾶς, τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ «Σέβκου ἐβζά».

» Τὰ δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Παγανᾶ ἐπεξεργασθέντα καὶ ἐν τέλει τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ὑπάρχοντα τρία Δοξαστικά, χαρακτηρίζει ὁ κ. Καμαράδος ὡς κακότεχνα καὶ ἰδίᾳ τὰς γραμμάς, ἃς ἤθέλησε νὰ καλλωπίσῃ.

» Μετὰ τὰς ἀνακοινώσεις ταύτας τοῦ κ. Καμαράδου τὰς ὑπὸ τῆς ὁλομελείας τῆς Ἐπιτροπῆς ἀποδεκτὰς γενομένας διαλύεται ἡ συνεδρίασις.».

Κατόπιν ἀναγινώσκει ὁ Ταμίας τὸν ἰσολογισμὸν τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου ἔχοντα ὡς ἑξῆς :

ΜΗΝ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1902.

Εἰσεπράχθησαν :		
ἐκ μηνιαίων συνδρομῶν	γρ.	280
» δικαιώματος διπλωμάτων	»	160
» δωρεῶν ὑπὲρ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς :		
Σκευοφύλακος τοῦ Παναγίου Τάφου,		
πανοσ. ἀρχιμ. κ. Εὐθυμίου	»	540
Κωνσταντίνου Βαϊάνη εφέντη	»	216
		1,196
» ἐκ περισσ. πρ. μηνὸς Ἰανουαρίου		830
		2,026
μένουσιν μετρητὰ ἐν τῷ ταμείῳ		604
		1,422

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐδαπανήθησαν :

εἰς ἐκτύπωσιν Περιοδικοῦ	γρ.	455
» διδασκάλους Μουσικῆς Σχολῆς	»	788
» εἰσπράκτορα	»	90
» διάφορα ἔξοδα	»	89
		1,422

Ἀκολούθως ὁ κ. Π. Γ. Φιλανθίδης ἀνέγνω μελέτην αὐτοῦ «περὶ τῶν δημωδῶν ἡμῶν μελῳδιῶν ἐν γένει καὶ τῶν διαφόρων ἐν αὐτοῖς ρυθμῶν ἰδίᾳ», ἄσας ἐν τῷ μεταξὺ καὶ διάφορα ᾄσματα πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ θέματος αὐτοῦ. Ἐπὶ τοῦ ἀναγνώσματος τοῦ κ. Φιλανθίδου ἐγένοντο παρατηρήσεις τινὲς ἐκ μέρους τῶν κκ. Κ. Α. Ψάχου καὶ Μάρκου Βασιλείου ἀναφορικῶς πρὸς τὸν ρυθμὸν ᾀσμάτων τινῶν ψαλέντων ὑπὸ τοῦ κ. Φιλανθίδου σημειούμενον διὰ τοῦ σταυροῦ μεθ' ἁπλῆς +, ἰδίᾳ δὲ ὁ κ. Ψάχος ἀνέπτυξεν ὅτι τὰ ᾄσματα τῆς ἐξωτερικῆς μουσικῆς ἄλλως γράφονται καὶ ψάλλονται ἄλλως, ὁ δὲ κ. Μ. Βασιλείου ἀνέπτυξεν ὅτι ὁ τρόπος τῆς γραφῆς τῆς ἐξωτερικῆς μουσικῆς εἶναι ἀκατάληπτος. Πᾶν δὲ ᾆσμα τῆς ἐξωτερικῆς μουσικῆς γεγραμμένον διὰ τῆς ἡμετέρας παρασημαντικῆς εἶναι δι' αὐτὸν ἀσαφὲς καὶ ἀκατάληπτον, ἐνῷ πᾶν ᾆσμα τῆς εὐρωπ. μουσικῆς εἶναι δυνατὸν νὰ μετενεχθῇ εἰς τὴν ἡμετέραν μουσικὴν σαφέστερον καὶ καταληπτότερον. Τὴν ἀτέλειαν τῆς ἡμετέρας μουσικῆς πρὸς πιστὴν παράστασιν τῶν ᾀσμάτων τῆς ἐξωτερικῆς μουσικῆς ἀνωμολόγησαν οἱ κκ. Μ. Σύγκελλος Νικόδημος, Ν. Παγανᾶς, Ν. Καμαράδος καὶ Π. Παχείδης, παρενείραντες πρὸς τοῦτο καὶ διάφορα παραδείγματα διὰ ζώσης καὶ ἐπὶ τοῦ μελανοπίνακος.

Ἐπὶ τούτοις διαλύεται ἡ συνεδρίασις.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΠΓ'.

(τακτικὴ)

τῇ 3 Μαΐου 1902.

Προεδρεύοντος τοῦ σεβ. ἁγίου Ἀμασείας κ. Ἀνθίμου καὶ παρόντων τῶν κκ. Πολ. Παχείδου, Π. Φιλανθίδου, Π. Γ. Μελαγχροινούδη, Γ. Ι. Παπαδοπούλου, Φωτίου Σ. Παπαδοπούλου, Ἀθανασίου Κρητικοῦ, Θεοδώρου Β. Σταυρίδου, Ἀθ. Παπαθεοδώρου, Ν. Α. Καμαράδου, Κ. Κ. Κλάδδα, Α. Γ. Κρασᾶ, Μ. Βασιλείου, Πρωτοψάλτου Γ. Βιολάκη, † Παμφίλου Μελισσηνοῦ, Κ. Α. Ψάχου, Ι. Λαμπαδαρίδου, Ν. Παγανᾶ, Λεωνίδα Νικοκλέους, Μ. Ἐκκλησιάρχου Καλλινίκου, ἱερομ. Ἀντωνίου Φωτιάδου, Ι. Ναυπλιώτου, Χρ. Παπαϊωάννου καὶ Μ. Συγκέλλου Νικοδήμου.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ἡ ἀλληλογραφία, συγκειμένη ἐκ τῶν ἑξῆς ἐπιστολῶν: 1) τῆς τοῦ κ. Ἀλεξ. Μαυρογένους, ἡγεμόνος τῆς Σάμου, ὑπὸ ἡμερομ. 8 Ἀπριλίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του ὡς ἐπιτίμου μέλους· 2) τῆς τοῦ κ. Γρηγ. Μαρασλῆ, ἐπιτίμου μέλους τοῦ Συλλόγου, ὑπὸ ἡμερομ. 11 Ἀπριλίου, δηλοῦντος ὅτι, ὅσον ἀφορᾷ τὴν περὶ ἀνεγέρσεως Συλλογικοῦ κτιρίου δαπάναις τῆς Α. Ἐξοχότητος, δὲν δύναται τό γε νῦν νὰ λάβῃ ὁριστικήν τινα ἀπόφασιν, ἕνεκα τῶν πολλῶν καὶ γνωστῶν ὑποχρεώσεών του, ἀναβάλλων ἐς ἄλλοτε τὴν περὶ τούτου κρίσιν· 3) τῆς ὑπὸ ἡμερομ. 18 Ἀπριλ. τοῦ διδασκάλου κ. Γ. Δ. Κρατεροῦ, ἀγγέλλοντος τῷ Συλλόγῳ ὅτι προσφέρει εἰς τὴν Βιβλιοθήκην αὐτοῦ δέκα σώματα τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντος παιδαγωγικοῦ συγγράμματος· 4) τῆς ὑπὸ ἡμερομ. 24 Ἀπριλίου ἐπιστολῆς τοῦ διαχειριστοῦ τῆς ἐφημερίδος «Κωνσταντινουπόλεως» κ. Δ. Σωφρονιάδου συναποστέλλοντος περικλείστως δύο Λαχείου γραμμάτια, τιμώμενα ἀντὶ μιᾶς λίρας Τουρκίας ἕκαστον μετὰ τῆς παρακλήσεως ὅπως ὁ Σύλλογος ἐγκρίνῃ τὴν ἀποδοχὴν αὐτῶν καὶ ἀποστείλῃ τὸ ἰσότιμον, παρέχων οὕτω πολύτιμον συναντίληψιν εἰς τὴν πραγμάτωσιν τοῦ διὰ τῆς εἰς Λαχεῖον ἐκδόσεως δύο μεγά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λων Βιβλιοθηκῶν, περιεχουσῶν ἀνὰ 500 τόμους καλῶς δεδεμένους καὶ ὕλης διαφόρου, ἐπιδιωκομένου σκοποῦ τοῦ γραφείου τῆς ἐφημερίδος.

Εἶτα ἐκλέγονται οἱ κατὰ τὴν προηγουμένην συνεδρίασιν ὡς ἐπίτιμα καὶ τακτικὰ μέλη προταθέντες. Προτείνονται δὲ ὑπὸ τῶν κκ. Λεων. Νικοκλέους, Γ. Ι. Παπαδοπούλου καὶ Φ. Σ. Παπαδοπούλου ὡς ἐπίτιμα μὲν μέλη ὁ ἐν Σοφίᾳ γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Εὐγ. Ζαλοκώστας, ὁ ἐνταῦθα παρεπιδημῶν μεγαλέμπορος κ. Κωνστ. Εὐστρατίου Σεβαστόπουλος, ὡς τακτικὸν δὲ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καλλιουπόλεως κ. Ἱερώνυμος.

Εἰς τὰς ἀνακοινώσεις τοῦ προεδρείου ὁ γεν. γραμματεὺς ἀνακοινοῖ α') τὸν θάνατον τοῦ ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τοῦ Συλλόγου καὶ μέλους διατελέσαντος ἐπὶ ὅλην τετραετίαν τῆς τε Ἐφορευτικῆς καὶ τῆς ἐπὶ τῶν Διαγωνισμάτων ἐπιτροπῆς Εὐαγγέλου Ἀμαξοπούλου, καθηγητοῦ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς· προσέθηκε δὲ ὅτι τὸ προεδρεῖον ἅμα τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρὸς συνελθὸν εἰς ἔκτακτον συνεδρίασιν ἐψηφίσατο: 1) νὰ ἐκφρασθῶσι τὰ συλλυπητήρια τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου τοῖς οἰκείοις τοῦ μακαρίτου· 2) νὰ συνοδεύσωσι τὴν κηδείαν αὐτοῦ ὁ διευθυντὴς, οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ μαθηταὶ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Συλλόγου· 3) νὰ διακοπῶσιν αἱ συνεδριάσεις τοῦ Συλλόγου ἐπὶ δεκαπενθήμερον καὶ 4) νὰ προσφωνήσῃ τὸν νεκρὸν ὁ ἐκ τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ καὶ διδάσκαλος τῆς Μουσικῆς Σχολῆς κ. Π. Γ. Φιλανθίδης.

Ὁ γεν. γραμματεὺς συνεχίζων τὰς ἀνακοινώσεις τοῦ προεδρείου ἀγγέλλει τὴν συνῳδὰ τῷ 10ῳ ἄρθρῳ τοῦ Κανονισμοῦ διαγραφὴν τῶν ἐξῆς τακτικῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου, ἤτοι τοῦ μητροπολίτου Λέρου καὶ Καλύμνου καὶ τῶν κκ. Σταύρου Ζεμπουλίδου, Ἰωάννου Χατζηκωνσταντῆ τοῦ Ρυσίου, Θεογνώστου Ἀραβίδου, Κλεοβ. Κοκκολάτου καὶ Νικολ. Λουκᾶ καὶ τὴν παραίτησιν τοῦ μητροπολίτου Καισαρείας Γερβασίου καὶ τοῦ κ. Ι. Δ. Ταντηλίδου· δ') ἀνακοινοῖ ὅτι ἀποφάσει τῆς Ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς ἀπὸ τῆς 13ης ὁδεύοντος μηνὸς ἄρχονται αἱ ἐξετάσεις τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Συλλόγου, παρατεινόμεναι μέχρι τῆς 17ης, καὶ ὅτι ἡ τελετὴ τῆς ἐπιδόσεως τῶν ἀπολυτηρίων εἰς τοὺς τελειοφοίτους μαθητὰς γενή-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σεται τῇ 19ῃ Μαΐου ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὅτε καὶ ψαλήσονται διάφορα ᾄσματα, ἐν οἷς καὶ δύο ἀρτίως μελουργηθέντες ὕμνοι εἰς τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωάν. τὸν Δαμασκηνὸν καὶ εἰς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὑπὸ τοῦ κ. Μάρκου Βασιλείου, τακτικοῦ μέλους τοῦ Συλλόγου.

Εἰς τὰς ἀνακοινώσεις τοῦ Προεδρείου ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος ὑπομιμνήσκει ἅμα εἰς τὴν ὁλομέλειαν ὅτι δέον νὰ προβῇ αὕτη καὶ εἰς ἐκλογὴν δύο μελῶν, ὧν τὸ ἕν ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν μακαρίτην Ἀμαξόπουλον εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Συλλόγου ἐφορευτικὴν ἐπιτροπήν, τὸ δὲ ἕτερον εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Διαγωνισμάτων. Προτείνει δὲ τὸν θεοφιλ. ἐπίσκοπον Παμφίλου κ. Μελισσηνὸν μέλος τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς, τὸν δὲ κ. Μάρκον Βασιλείου μέλος τῆς ἐπὶ τῶν Διαγωνισμάτων ἐπιτροπῆς. Ἐπὶ τούτῳ ὁ κ. Κ. Α. Ψάχος ἐκφράζει τὴν εὐχὴν ὅπως συμφώνως πρὸς τὸ 49 ἄρθρον τοῦ Κανονισμοῦ, καθ' ὃ ὁ εἷς τῶν πέντε ἐφόρων τῆς μουσ. Σχολῆς δέον νὰ ᾖ ἐκ τῶν λογιωτέρων ἱεροψαλτῶν, ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου προταθέντος, ἐκλεγῇ ὡς ἔφορος εἷς τῶν παρ' ἡμῖν ἱεροψαλτῶν. Ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος ὑποστηρίζων τὴν πρότασίν του διατείνεται ὅτι τὸ 49 ἄρθρον οὐδόλως παραβιάζεται, ὡς φρονεῖ ὁ κ. Ψάχος, ἄτε δὴ τοῦ ἁγίου Παμφίλου ὄντος ἐκ τῶν περὶ τὴν μουσικὴν ἐντριβεστάτων ἱεραρχῶν, ἱεροψάλτου ἄλλοτε διατελέσαντος, φέροντος δὲ εἰς ἐπίμετρον οὐχὶ ὡς ὁρίζει ὁ Κανονισμὸς γυμνασιακὸν ἀπολυτήριον, ἀλλὰ πτυχίον τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Μυστικῆς δὲ ψηφοφορίας γενομένης ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Ψάχου περὶ πιστῆς τηρήσεως τοῦ 49 ἄρθρου καὶ τῆς τοῦ κ. Παπαδοπούλου, ἡ ὁλομέλεια κατὰ πλειονοψηφίαν ἀποδέχεται τὴν πρότασιν τοῦ κ. Παπαδοπούλου, ὁ δὲ κ. Ψάχος ἐγερθεὶς ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐπειπὼν ὅτι τοιούτου παρανομοῦντος Σωματείου δὲν ἐννοεῖ νὰ εἶναι τοὐντεῦθεν μέλος, ἀναχωρεῖ ἐκ τῆς αἰθούσης τῆς συνεδριάσεως.

Μετὰ ταῦτα ὁ θεοφιλέστατος ἅγιος Παμφίλου ἐπερωτᾷ, διατί τὸ εἰς ἦχον β' ψαλλόμενον ἐνταῦθα Ἐξαποστειλάριον τοῦ Πάσχα «Σαρκὶ ὑπνώσας ὡς θνητὸς» ἀλλαχοῦ νὰ ψάλληται καὶ εἰς ἦχον Γ'; Προτείνει δὲ νὰ γείνῃ ἔρευνα εἰς τὰ ἀρχαῖα χειρόγραφα τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐνταῦθα Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπῆς, ἀποτελουμένης ὑπὸ τῶν κκ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου, Μ. Βασιλείου καὶ Χρ. Παπαϊωάννου ἂν τὸ πάλαι ἐψάλλετο τὸ ἐν λόγῳ Ἐξαποστειλάριον καὶ εἰς Γ' ἦχον. Ὁ δὲ κ. Φώτιος Σ. Παπαδόπουλος προτείνει ὅπως ἡ αὐτὴ τριμελὴς ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐξακριβώσῃ εἰς ποῖον ἦχον ἐψάλλετο τὸ πάλαι καὶ τὸ Ἀπολυτίκιον τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης «Τοῦ σταυροῦ σου τὸν τύπον», καθότι συνήθως ψάλλεται καὶ τοῦτο εἰς Δ' ἦχον, ἐνῷ ἐν τῷ Μηναίῳ τοῦ Μαΐου ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡρολογίῳ εὕρηται φέρον ἐν κεφαλίδι τὸν ἦχον πλάγιος τοῦ Δ'.

Εἶτα ὁ κ. Μ. Βασιλείου ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ τῆς μικρᾶς συζητήσεως, ἥτις ἐγένετο κατὰ τὴν τελευταίαν ἀναθεώρησιν τοῦ Κανονισμοῦ καὶ καθ' ἣν τινὰ μὲν τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου ὑπεστήριξαν ὅτι δέον ν' ἀποκλεισθῇ πᾶσα νεωτέρα μελοποιΐα, τινὰ δὲ ἐν οἷς καὶ οὗτος ὅλως τοὐναντίον, ἐθεώρησε καλὸν ὑπὸ τύπον ἰδίου ἀναγνώσματος ν' ἀναπτύξῃ τὴν γνώμην αὐτοῦ εἰπών, ὅτι πάντοτε ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τῶν πρώτων αἰώνων διὰ συνοδικῶν ὅρων καὶ κανόνων ἠθέλησε νὰ προφυλάξῃ τὴν ἰδίαν αὐτῆς μουσικὴν ἀπὸ κακοζήλων καὶ ἀπειροκάλων καινοτομιῶν, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλους τοὺς χρόνους φαίνονται νεώτεροι μελοποιοί, οἵτινες ἐπλούτιζον τὸ ἐκκλησιαστικὸν ᾄσματολόγιον διὰ συνθέσεων τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐμπνεύσεως καὶ ἀρεσκείας. Κατὰ τὸν κ. Βασιλείου εἶναι ἔργον τῆς ἱστορίας ν' ἀποδείξῃ κατὰ πόσον ὁ χαρακτὴρ τῆς μουσικῆς παρέμεινε διὰ τῶν αἰώνων ἀκραιφνὴς καὶ οἷος διετυπώθη ὑπὸ τῶν πρώτων μελῳδῶν τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν σφάλλεταί τις ὅμως φρονῶν ὅτι οἱαδήτις καὶ ἂν ἐπῆλθε μεταβολὴ κατ' ἀναγκαίαν ἀπαίτησιν τοῦ χρόνου καὶ τῶν περιστάσεων, ἡ ὑφὴ ὅμως καὶ τὸ πνεῦμα τῆς μουσικῆς μικρὸν ἔπαθον, διότι παρὰ τοῖς διδασκάλοις ὅλων τῶν ἐποχῶν παρατηρεῖται ὁ φιλότιμος ζῆλος τῆς ἀπομιμήσεως τῶν ἔργων τῶν προγενεστέρων αὐτῶν. Ὑπὸ τοιοῦτο πνεῦμα ἐννοῶν ὁ κ. Βασιλείου πᾶσαν νεωτέραν μελοποιΐαν συνέστησε τοῖς ἡμετέροις μουσικοῖς τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων μουσουργημάτων, ἅτινα ἀπόκεινται εἰς τὴν ἐνταῦθα Βιβλιοθήκην τοῦ Παναγίου Τάφου ὡς πλοῦτος ἄθικτος καὶ ἀνεκμετάλλευτος, τὴν ἀποχὴν δὲ καὶ τὴν ἀπό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κρουσιν πάσης ἄλλης πηγῆς, ἀφ' ἧς συνήθως οἱ νεώτεροι μελοποιοὶ ἀρύονται τὰς ἀφορμὰς καὶ τὰς ἐμπνεύσεις τῆς μελουργικῆς αὐτῶν ἐργασίας.

Ἐπὶ τούτοις διελύθη ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΠΑ'.

(τακτικὴ)

τῇ 13 Ἰουνίου 1902.

Προεδρεύοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου ἁγίου Ἀμασείας κ. Ἀνθίμου καὶ παρόντων τῶν κκ. Φ. Σ. Παπαδοπούλου, Ἰακ. Ι. Ναυπλιώτου, Δημητρίου Χ. Βαφειάδου, ἀρχιμ. Κωνσταντίου Μαυραγάνη, ἀρχιμ. Γ. Ἀμαξοπούλου, Ν. Α. Καμαράδου, Γ. Ι. Παπαδοπούλου, † Παμφίλου Μελισσηνοῦ, Ι. Λαμπαδαρίδου, Πρωτοψάλτου Γ. Βιολάκη, Β. Μ. Γεωργιάδου, Γ. Δ. Παχτίκου, Β. Ν. Καμαράδου, Μ. Βασιλείου, Α. Γ. Κρασᾶ, Ι. Δούκα, Μ. Ἐκκλησιάρχου Καλλινίκου, Χρ. Παπαϊωάννου, Π. Φιλανθίδου, † Κορυτσᾶς Φωτίου, Ἀθ. Παπαθεοδώρου καὶ Λεωνίδα Νικοκλέους.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ἡ ἀλληλογραφία, συγκειμένη ἐκ τῶν ἑξῆς ἐπιστολῶν, τῶν κκ. Κ. Βλαστάρη, Μ. Ρακτιβάν, Μιχ. Σιφναίου, Ι. Ἰωαννίδου, Ζ. Ζήση, Β. Σαρακιώτου, Ἀλ. Γάγκου καὶ Στ. Μουσούρου, δι' ὧν εὐχαριστοῦσι τὸν Σύλλογον ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτῶν ὡς ἐπιτίμων μελῶν· β') ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ μουσικοδιδασκάλου κ. Πέτρου Γ. Φιλανθίδου, ὑπὸ ἡμερομ. 5 Μαΐου, ἀγγέλλοντος τὴν προσεχῆ ἔκδοσιν τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐνεργηθείσης συλλογῆς τῶν δημωδῶν ἡμῶν μελῳδιῶν διὰ τῆς παρασημαντικῆς τῆς τε ἡμετέρας μουσικῆς καὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς, καὶ παρακαλοῦντος τὸν Σύλλογον, ἵνα ἔλθῃ ἐπίκουρος πρὸς ἔκδοσιν τοῦ ἐν λόγῳ ἔργου· γ') ἐξ ἐπιστολῆς τῆς ἐν Ξυλοπόρτῃ Ἀδελφότητος τῶν «Ἐν-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νέα Μουσῶν», ὑπὸ ἡμερομ. 6 Μαΐου, προσκαλούσης τὸν ἡμέτερον Σύλλογον εἰς τὴν λδ' ἐπετηρίδα αὐτῆς, ἀγομένην τῇ 12ῃ Μαΐου· δ') τοῦ ἐν Βίγᾳ ἀντεπιστέλλοντος μέλους τοῦ Συλλόγου κ. Θεοδ. Ι. Τσακάλογλου, ὑπὸ ἡμερομ. 16 Μαΐου, δηλοῦντος, ὅτι ἀποστέλλει εἰς τὸν Σύλλογον δημώδη τινὰ ᾄσματα ὑπ' αὐτοῦ τονισθέντα, τὰ ὁποῖα ἀντέγραψεν ἐκ τῆς μεγάλης αὐτοῦ συλλογῆς· ε') τοῦ ἐν Μακροχωρίῳ ἠθικοθρησκευτικοῦ Συλλόγου «Ἀποστόλου Παύλου», ὑπὸ ἡμερομ. 19 Μαΐου, δηλοῦντος ὅτι τὸν εἰρημένον Σύλλογον ἀντιπροσωπεύσει κατὰ τὴν αὐθημερὸν τελουμένην ἑορτὴν τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ὁ ἐλλόγιμος κ. Ἀπόστολος Σπορίδης· ς') τοῦ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἀντεπιστέλλοντος μέλους τοῦ Συλλόγου κ. Ἀλεξ. Ε. Λαυριώτου, ὑπὸ ἡμερομ. 30 Μαΐου, δηλοῦντος ὅτι ἀποστέλλει ἐσωκλείστως διὰ τὸν Σύλλογον ὅπως ἀναρτηθῶσιν ἐν τῇ αἰθούσῃ αὐτοῦ φωτογραφικὰ πανομοιότυπα τοῦ ὁσίου Ἰωάννου τοῦ Κουκκουζέλη καὶ τοῦ πρωτοψάλτου Ἰωάννου τοῦ Γλυκέως (τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις κατὰ μετάφρασιν ἐπιλεγομένου Ταταλῆ), ἅπερ ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 165 θέσ. λ. ἀρχαίου μουσικοῦ χειρογράφου τῆς ἱερᾶς μονῆς Μεγίστης Λαύρας· ζ') τοῦ κ. Δημ. Χ. Βαφειάδου, ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου, ὑπὸ ἡμερομ. 13 Ἰουνίου, παρακαλοῦντος τὸν Σύλλογον νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ ἀνακριβῶς γραφὲν ἐν τῇ ἐνταῦθα ἐκδιδομένῃ ἐφημερίδι «Προόδῳ», ὅτι ὁ ἐκ τῶν ἐφετεινῶν τελειοφοίτων τῆς Μουσικῆς Σχολῆς κ. Κωνστ. Κ. Μαυρίδης ἔλαβε δῆθεν τὸ πρῶτον «Ἄριστα», ἐνῷ ὁ λαβὼν αὐτὸ εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος ἤτοι ὁ Δημ. Βαφειάδης.

Μετὰ ταῦτα ἐκλέγονται οἱ κατὰ τὴν προηγουμένην συνεδρίασιν ὡς τακτικὰ καὶ ἐπίτιμα μέλη προταθέντες.

Εἰς τὰς ἀνακοινώσεις τοῦ προεδρείου ὁ γεν. γραμματεὺς ἀγγέλλει ὅτι, προτάσει τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τὸ προεδρεῖον εἰς τὴν χορείαν τῶν ἐπιτίμων μελῶν τοῦ Συλλόγου ἀνέγραψε τὰς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει τοῦ Ἄθωνος εἴκοσιν ἱερὰς Μονάς, ἤτοι τὴν τῆς Μεγίστης Λαύρας, τοῦ Βατοπεδίου, τῶν Ἰβήρων, τοῦ Χιλιανδαρίου, τοῦ Διονυσίου, τοῦ Παντοκράτορος, τοῦ Ξηροποτάμου, τοῦ Ζωγράφου, τοῦ Κουτλουμουσίου, τοῦ Δοχειαρίου, τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Καρακάλλου, τοῦ Φιλοθέου, τῆς Σιμοπέτρας, τοῦ Σταυρονικήτα, τοῦ Ἁγίου Παύλου, τοῦ Ξενοφῶντος, τοῦ Γρηγορίου, τοῦ Ἐσφιγμένου, τοῦ ρωσσικοῦ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος καὶ τοῦ Κωνσταμονίτου, τὰς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Τραπεζοῦντος τρεῖς σταυροπηγιακὰς μονάς, Σουμελᾶ, Περιστερεώτα καὶ Βαζελῶνος, τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σερρῶν μονὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δράμας μονὴν τῆς Εἰκοσιφοινίσσης, τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μηθύμνης μονὴν τοῦ Λειμῶνος καὶ τὴν ἐν Πάτμῳ μονὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου· β΄) ἀνακοινοῖ ὅτι τὸ προεδρεῖον ἀπεφάσισε νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν συλλογὴν τῶν δημωδῶν ᾀσμάτων τοῦ κ. Π. Γ. Φιλανθίδου ἀναλόγως τῶν πόρων αὐτοῦ· γ΄) τὸν ἡμέτερον Σύλλογον κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῆς Ἀδελφότητος τῶν «Ἐννέα Μουσῶν» ἀντεπροσώπευσεν ὁ γεν. γραμματεὺς τοῦ Συλλόγου προσφωνήσας ὧδέ πως :

Ἀξιότιμοι κύριοι οἱ συγχροτοῦντες τὴν Ἀδελφότητα τῶν «Ἐννέα Μουσῶν»,

Ὁ ἐν τοῖς πατριαρχείοις ἑδρεύων Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος, συμμεριζόμενος τὴν χαρὰν τῆς ὑμετέρας πρεσβυγενοῦς Ἀδελφότητος ἐπὶ τῇ ἀγομένῃ σήμερον ΛΔ΄ ἀμφιετηρίδι αὐτῆς, ἐνετείλατό μοι, ὅπως διαβιβάσω ὑμῖν τὰ ἐγκαρδιώτατα συγχαρητήρια αὐτοῦ καὶ νὰ διατρανώσω πρὸς ὑμᾶς ὅτι ὁ Σύλλογος ἡμῶν, ἰδιαιτέραν ὅλως αἰσθάνεται ἀδελφικὴν στοργὴν πρὸς τὸ ὑμέτερον Σωματεῖον διὰ τὴν ὑπάρχουσαν στενὴν ἐν τῇ ὀνοματολογίᾳ σχέσιν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς ὑμετέρας Ἀδελφότητος. Ναί. Ἡ Μουσικὴ ὑπῆρξε θυγάτηρ τῶν Μουσῶν καὶ ἡ κατ' ἐξοχὴν τῶν Ἑλικωνιάδων ἐννέα παρθένων ἐνασχόλησις, ὡς κατέχουσα ἡ ὡραία αὕτη τέχνη ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας τέχνας τὴν ἔξοχον ἰδιότητα τοῦ συναρπάζειν διὰ τῆς ἀλληλουχίας τῶν ἤχων καὶ μετάγειν εἰς ὑπερνεφέλους ὀπτασίας καὶ δυσθεώρητα ὕψη τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα. Ἐξ αὐτῶν τῶν παραδόσεων τῆς Μυθολογίας, ἤτοι ἀπὸ τοῦ μουσηγέτου Ἀπόλλωνος, τοῦ συντελοῦντος νὰ ὀρχῶνται ὑπὸ τοὺς ρυθμικοὺς ῥθόγγους τῆς λύρας αὐτοῦ αἱ ἐννέα τῆς Πιερίας παρθένοι αἱ ἐκπροσωποῦσαι πάσας τὰς ἐλευθερίους τέχνας καὶ ἐπιστήμας, μέχρι τοῦ μάγου Ὀρφέως τοῦ δαμάζοντος καὶ σαγηνεύοντος τά τε ἄψυχα καὶ ἔμψυχα, ἀπὸ τοῦ συγχρόνου αὐτῷ καὶ ὁμοτέχνου Λίνου μέχρι τοῦ Ἀμφίωνος τοῦ κτίσαντος, κατὰ τὴν Μυθολογίαν, τὰς Θήβας διὰ μόνης τῆς ὑπερφυοῦς δυνά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μεως τῆς Μουσικῆς, ἐκ πάντων τούτων μανθάνομεν τὸ γεγονὸς περὶ τῆς θαυματουργοῦ δυνάμεως τῆς ἀποδιδομένης ὑπὸ τῶν προπατόρων μας εἰς τὴν γοητευτικὴν ἐπίδρασιν τῶν μουσικῶν τόνων.

Σχέσιν δὲ μεταξὺ τῆς ὑμετέρας Ἀδελφότητος καὶ τοῦ Συλλόγου ἡμῶν εὑρίσκομεν οὐ μόνον ἐν τῇ ὀνοματολογίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ὑφ' ἑκατέρου τῶν σωματείων καλλιεργείᾳ δύο ἐθνικῶν κειμηλίων, καθότι ἡ μὲν ὑμετέρα Ἀδελφότης συντηροῦσα καὶ προστατεύουσα τὰς ἄριστα λειτουργούσας σχολὰς τῆς ἄρρενος καὶ θηλείας νεότητος τῆς συνοικίας ταύτης καλλιεργεῖ τὴν γλῶσσαν τῶν ἀθανάτων ἡμῶν προγόνων, ὁ δὲ ἡμέτερος Σύλλογος καλλιεργεῖ τὸ μετὰ τὴν γλῶσσαν τιμαλφέστερον ἐθνικὸν κειμήλιον, τὴν πάτριον μουσικήν.

Ἐπιτρέψατέ μοι δέ, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ νὰ διατρανώσω δημοσίᾳ καὶ τὴν εἰλικρινῆ χαρὰν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἐπὶ τῷ ὅτι, κατ' ἀγαθὴν σύμπτωσιν, τῆς Ἀδελφότητος τῶν «Ἐννέα Μουσῶν» προΐσταται μουσοτραφὴς καὶ κράτιστος τῆς ἱερᾶς ψαλμῳδίας ἐκτελεστὴς πολλὰ δὲ ὑπισχνούμενος ἐν τῷ μέλλοντι τῇ ἱερᾷ τοῦ θείου Δαμασκηνοῦ καὶ Κουκκουζέλη τέχνῃ.

Ἐπαναλαμβάνοντες δὲ ἐπὶ τῇ ἀγομένῃ σήμερον ὑμετέρᾳ ἑορτῇ τὰ θερμὰ συγχαρητήρια τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου πρὸς τὴν Ἀδελφότητα ὑμῶν, εὐχόμεθα ὁλοψύχως αὐτῇ τὰ κρείττω καὶ βελτίω, τὰ ἀγαθὰ καὶ παναίσια πρὸς τελεσφόρον ἐξάνυσιν τοῦ σκοποῦ, ὃν φιλοτίμως ἐπιδιώκει αὕτη διὰ τῶν θερμουργῶν αὐτῆς μελῶν.

δ') *ὁ γενικὸς γραμματεὺς ἀνακοινοῖ ὅτι τὸ προεδρεῖον ἀναλαμβάνει νὰ ἐνεργήσῃ ἁρμοδίως τὰ δέοντα, ὅπως ἡ ἐφημερὶς «Πρόοδος» δημοσιεύσῃ ἐν νεωτέρῳ αὐτῆς φύλλῳ, ὅτι ὁ λαβὼν ἐφέτος τὸ πρῶτον «Ἄριστα» ἐκ τῶν τελειοφοίτων τῆς Μουσικῆς Σχολῆς εἶναι ὁ κ. Δ. Βαφειάδης καὶ οὐχὶ ὁ κ. Κωνστ. Μαυρίδης· ε') ὅτι εἰς τὴν φάλαγγα τῶν ἀντεπιστελλόντων μελῶν τοῦ Συλλόγου ἐνεγράφησαν οἱ σεβασμιώτατοι μητροπολῖται Ἡρακλείας Γρηγόριος, Δράμας Χρυσόστομος καὶ Κορυτσᾶς Φώτιος, τέως τακτικὰ μέλη τοῦ Συλλόγου· ς') ὅτι οἱ κκ. Θεόδ. Μαυρογορδάτος, τραπεζίτης καὶ Γιάγκος βέης Ἰωαννίδης, ἀνακτορικὸς ἀρχιτέκτων, ἐδωρήσαντο εἰς τὸν Σύλλογον ἀνὰ πέντε λίρας Τουρκίας, ὁ δὲ ἐξοχώτατος Ἀλέξ. Καραθεοδωρῆ πασᾶς μίαν λίραν*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τουρκίας, καὶ ὅτι συνῳδὰ τῷ Κανονισμῷ οἱ δύο πρῶτοι ἀνεκηρύχθησαν Δωρηταὶ τοῦ Συλλόγου· ζ') ὅτι κελεύσει πατριαρχικῇ ἐξεδόθη, ὑπὸ ἡμερομ. 17 Μαΐου, ἐγκύκλιος τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας, δι' ἧς προτρέπονται ἅπασαι αἱ ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κων)πόλεως ἱεραὶ ἐκκλησίαι, ὅπως ἐγγραφῶσιν ἀρωγοὶ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου διὰ ποσὸν μὴ ἐλαττούμενον τῆς μιᾶς λίρας Τουρκίας ἐτησίως. Τὸ κείμενον τῆς ἐν λόγῳ ἐγκυκλίου ἔχει ὡς ἑξῆς:

Τιμιώτατοι κύριοι Ἐπίτροποι τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως ἱερῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἂν ἀληθὲς καὶ ἀναμφισβήτητον τυγχάνει ὅτι τὰ ἀπὸ τῶν Πατέρων καταγόμενα διὰ πολλῆς ὀφείλομεν ἔχειν τιμῆς καὶ εὐλαβείας, οὐχ ἧκιστα τοῦτο ἁρμόζει λεγόμενον περὶ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἣν ἔχομεν ἀπὸ τῶν Πατέρων μέχρις ἡμῶν σχεδὸν ἀδιάφθορον κατελθοῦσαν καί, ὡς οἱ μετ' ἐμβριθείας εἰς τὴν μελέτην αὐτῆς ἐγκύψαντες σοφοὶ ἀνακηρύττουσιν, οὐδενὸς ἑτέρου χρήζουσαν, εἰμὴ δεξιῶν καὶ ἐπιστημόνων ἐρευνητῶν, ἵνα τὸ σεμνοπρεπὲς καὶ ἐπιδάλλον αὐτῆς κάλλος τέλεον ἀναλάμψῃ καὶ ὑπέροχον καταδειχθῇ. Διὸ καὶ ἡ Μ. Ἐκκλησία, πρωτίστην ἑαυτῆς λογιζομένη φροντίδα, ὅπως ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ πρωτοστατῇ, αὐτὴ πρώτη δεικνῦσα ἑκάστοτε τοῖς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτῆς διοίκησιν τεταγμένοις τὸ καθῆκον ἑκάστου, πολλάκις μὲν τὴν ἑαυτῆς προσοχὴν ἔστρεψε καὶ ἐπὶ τῆς ὄντως μεγάλης ταύτης ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἐθνικῆς ἀνάγκης, οὐ πρὸ πολλοῦ δ' αὖθις ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἑαυτῆς προστασίαν ἀναλαβοῦσα τὸν Ἐκκλησιαστικὸν Μουσικὸν Σύλλογον ἵδρυσε σύναμα ἐπὶ χρησταῖς ταῖς ἐλπίσι τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν σχολήν, ἧς τοὺς καρποὺς ἡδίστους ἀνωμολόγησαν, ὅσαι ἐνορίαι τῶν πρωτολείων αὐτῆς πεῖραν ἔλαβον. Ἀλλ' ἵνα τὸ ἱερὸν τοῦτο ἔργον χωρήσῃ προαγόμενον, πρὸς ταῖς εὐλογίαις καὶ τῇ ἄλλῃ ἠθικῇ καὶ ὑλικῇ προστασίᾳ, τῇ παρεχομένῃ αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου ἐκκλησιαστικοῦ καὶ ἐθνικοῦ κέντρου, ἀνάγκην ἔχει καὶ τῆς ἐν ἔργοις ἐκδηλουμένης ἀγάπης καὶ ὑποστηρίζεως ἁπάσης τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας. Ἡ δὲ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης, Ἧς ἀπὸ τῆς πρώτης ἥδη Πατριαρχείας ἁπτὰ ἔχομεν τὰ τεκμήρια τῆς ἰδιαζούσης ἐκείνης στοργῆς, ἣν οὐ παύεται ἐπιδεικνυμένη πρὸς τὰ συντελοῦντα εἰς ἔξαρσιν τοῦ γοήτρου τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, καὶ ἄλλα μὲν γενναῖα ὑπὲρ τοῦ εἰρημένου Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου καὶ τῆς συνημμένης αὐτῷ ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σχολῆς καὶ εἰσηγήσατο καὶ ἐπραγμάτωσεν ἁρμοδίως, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἔγνω ἐν τῇ σοφῇ Αὐτῆς προνοίᾳ προσῆκον γενέσθαι, ὅπως δῆλα δὴ ἅπασαι αἱ ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως ἱεραὶ Ἐκκλησίαι, ὡς πρῶται αὐταὶ τοὺς καρποὺς τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς σχολῆς δρεψόμεναι, πρῶται καὶ συμβάλωνται εἰς τελειότερον καταρτισμὸν τοῦ φυτωρίου τούτου, ἐγγραφόμεναι ἀρωγοὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου ἑκάστη κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἰδίας ὑλικῆς εὐπορίας, πάντως δμως διὰ ποσὸν μὴ ἐλαττούμενον τῆς μιᾶς τουρκικῆς λίρας ἐτησίως. Πεποιθότες ὅτι, ὡς ἐν παντί, οὕτω καὶ ἐν τούτῳ οὐ μόνον συμμορφωθήσεσθε τῷ προσκυνητῷ ὁρισμῷ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ πανσεβάστου καὶ προσκυνητοῦ ἡμῶν Πατρὸς καὶ Πατριάρχου, ἀλλὰ καὶ ἐπιδείξεσθε τὴν τὸ ἡμέτερον κατακοσμοῦσαν Γένος φιλότιμον ἅμιλλαν τίς τίνα ὑπερβῇ κατὰ τὴν ἐλευθεριότητα ἐν τῇ ἐγγραφῇ τῆς ἐτησίας τῶν ὑπὸ τὴν ὑμετέραν ὑλικὴν διαχείρισιν ἱερῶν ναῶν συνδρομῆς, διαβιβάζομεν ἅπασιν ὑμῖν τὰς παναγίους πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας καὶ γνωρίζομεν ὑμῖν σύναμα ὅτι διὰ τὸ σχολικὸν τοῦτο ἔτος εἰσπράκτωρ ἐπὶ τούτῳ διωρίσθη ὁ ἐκ τῶν πατριαρχικῶν Εὐταξιῶν κ. Ι. Βογιατζῆς, ᾧ καὶ καταβληθήσεται ἡ ἐτησία ἑκάστης ἱερᾶς Ἐκκλησίας συνδρομὴ ἐπὶ διπλοτύπῳ ἀποδείξει τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, προσηκόντως ὑπογεγραμμένη καὶ ἐσφραγισμένη. Ἐπὶ δὲ τούτοις εἶπτε ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 17 Μαΐου 1902.

† Ὁ Μέγας Ηρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

η΄.) Ὅτι ὑπὸ τοῦ Γεν. Γραμματέως ἐπεδόθησαν τὰ τιμητικὰ διπλώματα τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν ὡς ἐπιτίμων μελῶν εἰς τοὺς κκ. Ἀλεξ. Καραθεοδωρῆ πασᾶν, Στ. Μουσοῦρον πασᾶν, Θ. Μαυρογορδάτον, Σ. Σινιόσογλουν ἐφένδην, Γιάγκον βέην Ἰωαννίδην, Ἀλέξανδρον Παντζίρην βέην, Β. Σαρακιώτην βέην, Κ. Βλαστάρην, τραπεζίτην, Π. Φενερλῆ πασᾶν, καὶ εἰς τὰ ἑξῆς μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, Ζ. Θ. Ζήσην, Ι. Κ. Χατζόπουλον, Σόλ. Κ. Καζανόβαν, Μιχ. Σιφναῖον, Ἀλ. Γάγκον, Μ. Ρακτιβὰν, Κ. Ἀνανιάδην· καὶ τὴν εὐγενεστάτην κυρίαν Ἑλένην Γ. Ζαρίφη. θ΄.) ἀνακοινοῖ ὅτι τὸ προεδρεῖον λαβὸν ὑπ' ὄψιν τὴν κατὰ τὴν προηγουμένην συνεδρίασιν ἀνοικείως ὑποβληθεῖσαν προφορικὴν παραίτησιν τοῦ κ. Κ. Α. Ψάχου, τακτικοῦ μέλους τοῦ Συλλόγου, οὐ μόνον ταύτην

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀπεδέξατο; ἀλλά, ἐπινεύσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, καὶ ἀπεφάσισεν, ὅπως μὴ ἐπιτραπῇ αὐτῷ καὶ αὖθις ἐν τῷ μέλλοντι ἡ ἐκ τρίτου ἐγγραφὴ αὐτοῦ ὡς μέλους τοῦ Συλλόγου, καθότι τὸ δεύτερον ἤδη ὁ Σύλλογος λαμβάνων πεῖραν τῆς ἀνευλαβοῦς αὐτοῦ πρὸς σεπτὰ πρόσωπα καὶ πρὸς τὴν ὁλομέλειαν ἐν γένει συμπεριφορᾶς αὐτοῦ, ἀναγκάζεται ἐξ ἀβροφροσύνης, νὰ μὴ διαγράψῃ αὐτόν, συνῳδὰ τῷ 11 ἄρθρῳ τοῦ Κανονισμοῦ, ἀλλὰ νὰ ἀποδεχθῇ ἁπλῶς τὴν ὑποβληθεῖσαν παραίτησιν αὐτοῦ. Ἡ πρότασις αὕτη τοῦ Προεδρείου ὑπὸ πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν μελῶν τῆς συνεδριάσεως ἐπιδοκιμασθεῖσα, παμψηφεὶ γίνεται ἀποδεκτή. ι΄.) Ὁ Γεν. Γραμματεὺς συνεχίζων τὰς ἀνακοινώσεις τοῦ Προεδρείου ἐξέθηκε τὰ κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἐπιδόσεως τῶν ἀπολυτηρίων εἰς τοὺς τελειοφοίτους τῆς ἀπὸ τετραετίας λειτουργούσης Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Συλλόγου. Ἡ τελετὴ διεξήχθη, ὡς ἐξέθηκεν, ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῆς Πατριαρχικῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, ἐν μέσῳ κόσμου ἀπειροπληθοῦς· προΐστατο δὲ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄, ἐπίτιμος πρόεδρος καὶ ἀνώτερος προστάτης τοῦ Συλλόγου, ὃν εἰδικὴ εἰκοσαμελὴς ἐπιτροπὴ τοῦ Συλλόγου παραλαβοῦσα ἐκ τῶν Πατριαρχείων ὡδήγησεν εἰς τὴν Σχολήν, ὅπου ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τῆς Ἐφορείας, τοῦ Διευθυντοῦ, τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς, παρατεταγμένων εἰς δύο στίχους. Παρίσταντο προσέτι εἰς τὴν τελετὴν οἱ σεβασμιώτατοι μητροπολῖται Ἀμασείας Ἄνθιμος, ὁ καὶ πρόεδρος τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, Ἰωαννίνων Γρηγόριος, Προύσης Ναθαναήλ, Νεοκαισαρείας Ἀλέξανδρος, Σμύρνης Βασίλειος, Διδυμοτείχου Φιλάρετος, Χίου Κωνσταντῖνος, Βάρνης Πολύκαρπος, Ξάνθης Ἰωακείμ, Βοδενῶν Νικόδημος, Κασσανδρείας Λεόντιος, Λιτίτσης Νικηφόρος, Ἡλιουπόλεως Ταράσιος καὶ Καλλιουπόλεως Ἱερώνυμος· ὁ ἐξοχώτατος πρεσβευτὴς τῆς Σερβίας στρατηγὸς Σάββας Γρουΐτς, ἐπίτιμον μέλος τοῦ Συλλόγου μετὰ τοῦ πρώτου διερμηνέως τῆς πρεσβείας κ. Μιλάνου Ἀποστόλοβιτς, ὁ ἐκ τῶν γραμματέων τῆς ρωσσικῆς πρεσβείας κ. Ὀνοῦ, ἀντιπροσωπεύων τὸν ρῶσσον πρεσβευτὴν κ. Ζηνόβιεφ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ πρωθιερέως τοῦ ρωσσικοῦ νοσοκομείου κ. Σεργίου Ὀρλὼφ καὶ τοῦ δια-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κόνου τῆς ρωσσικῆς πρεσβείας κ. Νικολ. Μάχρωφ· οἱ πανιερώτατοι μητροπολῖται Σάρδεων Μιχαὴλ, Χαλεπίου Νεκτάριος, Ἀμίδης Βενιαμίν, πρώην Μελενίκου Κωνσταντῖνος, πρώην Κώου Παῦλος, πρώην Μεσημβρίας Ἄνθιμος, πρώην Δισκάτης Ἰωαννίκιος, ὁ ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου ἀρχιμ. Κάλλιστος, ὁ ἐπίτροπος τοῦ Σινᾶ Δανιὴλ Σουλίδης, ὁ ἐπίτροπος τοῦ ἁγίου Ὄρους Γεράσιμος Λαυριώτης, ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου κ. Μ. Ρακτιβάν, ὁ Μ. Χαρτοφύλαξ κ. Μ. Γεδεών, ὁ Μ. ἱεροκῆρυξ Γρηγόριος Κωνσταντινίδης, ὁ κ. Β. Σαρακιώτης βέης, οἱ καθηγηταὶ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἑλληνογαλλικοῦ Λυκείου κ. Χρ. Χατζηχρήστου, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων Συλλόγων καὶ Ἀδελφοτήτων τῆς πόλεως ἡμῶν, οἱ ἔφοροι καὶ οἱ καθηγηταὶ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς, πολλοὶ τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων, πλεῖστοι ἄλλοι φιλόμουσοι καὶ κόσμος πολύς, ἐν ᾧ εὐρύτατα ἀντεπροσωπεύετο τὸ γυναικεῖον φῦλον. Πρὸς τὸ βάθος τῆς αἰθούσης ἦν ἐγκατεστημένος ὁ χορὸς τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς, ὅστις, χοραρχοῦντος τοῦ κ. Ι. Ναυπλιώτου, α΄ δομεστίκου τῆς Μ. Ἐκκλησίας, καὶ συνοδεύοντος τοῦ πανοσιολογιωτάτου Μ. Συγκέλλου κ. Νικοδήμου διὰ τοῦ μουσικοῦ ὀργάνου, κατήρξατο τῆς τελετῆς ἀναμέλψας μετὰ περισσῆς τέχνης, τὸ «Βασιλεῦ οὐράνιε» Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου, ὡς καὶ πάντα τὰ λοιπὰ ᾄσματα τοῦ προγράμματος. Ἐπηκολούθησεν ὕμνος εἰς τὸν πάτρωνα τοῦ Συλλόγου ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν πρὸς μέλος τοῦ κ. Μ. Βασιλείου, τακτικοῦ μέλους τοῦ Συλλόγου. Τὸν ὕμνον τοῦτον, ὡς καὶ τοὺς κατόπιν πρός τε τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτάνον καὶ τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ἡ ὁμήγυρις ἤκουσεν ἐπὶ ποδός. Ἀκολούθως ἀνῆλθε τὸ βῆμα ὁ διευθυντὴς τῆς Σχολῆς, ὅστις ἐξέθηκεν ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὴν κατάστασιν τῆς Σχολῆς κατὰ τὸ λῆξαν τέταρτον σχολικὸν ἔτος ἀναγνοὺς ἅμα καὶ τὸ ἐξῆς Πρακτικὸν βαθμολογίας τῶν τελειοφοίτων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1901—1902:

«Σήμερον, 14 μαΐου 1902, συνελθόντες ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἐλλογίμου διευθυντοῦ κ. Γεωργίου Ι. Παπαδο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πούλου οἱ τὸν διδασκαλικὸν σύλλογον τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου ἀποτελοῦντες, προέβημεν εἰς τὴν βαθμολογίαν τῶν ἀπολυτηρίων τῶν τελειοφοίτων Δημητρίου Βαφειάδου, Ἀργυρίου Κοκκινάκη, Ἐμμανουὴλ Σωτηριάδου, Παναγιώτου Παπαευστρατίου, Κωνσταντίνου Μαυρίδου, Εὐσταθίου Τσουρούκογλου, Δημητρίου Γεωργιάδου, Δημητρίου Σλαύτζοβιτς, Θεοδώρου Σταυρίδου, Παναγιώτου Καραμανίδου, Δημητρίου Γαβριήλ, Παντολέοντος Μελαγχροινούδη καὶ Γεωργίου Μπολιτάκη, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γενικῶν βαθμῶν τοῦ ἔτους καὶ τῶν ἐνιαυσίων ἐξετάσεων. Οὕτω λογισάμενοι εὕρομεν ὅτι δέκα (10) μὲν τῶν τελειοφοίτων τούτων ἀξιοῦνται τοῦ βαθμοῦ **ἄριστα**, τρεῖς (3) δὲ τοῦ βαθμοῦ **πάνυ καλῶς**.

Ἐπὶ τούτοις διελύθη ἡ συνεδρίασις.

Ὁ διευθυντὴς
Γ. Ι. Παπαδόπουλος

Οἱ διδάσκαλοι
ὁ Πρωτοψάλτης **Γ. Βιολάκης**
Νηλεὺς Α. Καμαράδος
Ἰάκωβος Ι. Ναυπλιώτης
Φώτιος Σ. Παπαδόπουλος
Πέτρος Γ. Φιλανθίδης»

Εἶτα ἐψάλησαν μετὰ θαυμαστῆς ἐπιτυχίας ὁ πολυέλεος Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου «Δοῦλοι Κυρίου» καὶ τὸ «Γεύσασθε» Ἰωάννου τοῦ Κλαδᾶ.

Κατόπιν ἡ Α. Θ. Π. ἐπιδοῦσα τὰ ἀπολυτήρια εἰς τοὺς δεκατρεῖς τελειοφοίτους τῆς Σχολῆς προσεφώνησεν αὐτοῖς ὡς ἑξῆς:

«Χαιρετῶ πάντας ὑμᾶς, φίλα τέκνα, παριστάμενος κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην, καθ' ἣν εἰς ὑμᾶς ἡ ἡμετέρα Σχολὴ ἀπονέμει τὰ ἀπολυτήρια ταῦτα, διανύσαντας τὸ τετραετὲς στάδιον τῶν σπουδῶν σας καὶ ἀνταξίως τῶν πόνων σας βραβευομένους ἤδη. Χαίρω παριστάμενος εἰς τὴν τελετὴν ταύτην, μετ' εὐλαβείας δὲ ἠκροάσθημεν πάντες τῶν ψαλέντων ᾀσμάτων. Τὸ ἔργον εἰς ὃ ἀπὸ τῆς σήμερον ἀπεκδύεσθε δὲν εἶναι ἁπλοῦν ἐπάγγελμα, ἀλλὰ ἔργον ἱερόν, ἐκτελούμενον ἐν προσευχῇ καὶ κατανύξει. Ὁ καλὸς ψάλτης κατ' ἐμὲ κριτήν, πρέπει νὰ συνδυάζῃ τὴν μουσικὴν αὐτοῦ τέχνην μετὰ τῆς δεούσης εὐσεβείας. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι τοιαῦτα διδάγματα ἐδιδάχθητε ἐν τῇ σχολῇ καὶ τοιαῦτα ἔχετε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἀπεκδυόμενοι εἰς τὸ στάδιον, ὅπερ ἐξελέξατε. Εὔχομαι νὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐνισχύῃ ὑμᾶς ὁ Ὕψιστος εἰς πᾶν ἀγαθόν. Ἀλλὰ προστίθημι καὶ τοῦτο, ὅτι οὐδέποτε νὰ ἐπιλάθησθε, ὅτι ἐν τῇ Σχολῇ, ἥτις σήμερον ἀπολύει ὑμᾶς, δὲν ἐξεμάθετε τὸ πᾶν. Δέον νὰ ἐξακολουθῆτε πάντοτε ἐγκύπτοντες εἰς τὴν σπουδὴν καὶ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς καὶ ἐπιστημονικώτερον ἐν τῇ σπουδῇ ταύτῃ ὁσημέραι καταρτιζόμενοι».

Μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῶν ἀπολυτηρίων ὁ χορὸς τῶν μαθητῶν ἔψαλε τὸν πολυχρονισμὸν τῆς Α. Θ. Π. ὃν ἐπὶ ποδὸς ἠκροάσατο ἡ ὁμήγυρις, τὴν δὲ τελετὴν ἐπεσφράγισεν ὁ Πατριάρχης ὡς ἑξῆς:

«Μετὰ τὰ καλλιεπῶς καὶ εὐφραδῶς ὑπὸ τοῦ ὀτρηροῦ διευθυντοῦ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς καὶ γενικοῦ γραμματέως τοῦ Συλλόγου πρὸ μικροῦ λεχθέντα, καὶ μετὰ τὰ ἀφθόνως ἀπὸ μέρους ἑαυτοῦ καὶ τοῦ Συλλόγου ἐκφρασθέντα εὐχαριστήρια πρὸς πάντας τοὺς ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Συλλόγου σκοποῦ ἐργαζομένους καὶ κοπιῶντας, ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς νὰ προσθέσωμεν μίαν λέξιν. Ὀφείλομεν νὰ ἐκφράσωμεν καὶ δημοσίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην ἐμοῦ τε καὶ τῶν περὶ ἐμὲ ἁγίων ἀδελφῶν πρὸς τὸν σεβασμιώτατον καὶ παναγιώτατον προκάτοχόν μου, τὸν μουσοτραφῆ καὶ μουσοφιλῆ Πατριάρχην Κωνσταντῖνον διὰ τὴν ἀναστήλωσιν τῆς Μουσικῆς ταύτης Σχολῆς. Ἀληθῆ ὀφείλομεν αὐτῷ ἐπὶ τούτῳ εὐγνωμοσύνην.

» Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὰ λεχθέντα εὐχαριστήρια, οὐδαμῶς κωλυόμεθα ἵνα καὶ ἡμεῖς πρὸς πάντας τοὺς ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου κοπιῶντας ἐκφράσωμεν εὐχαριστήρια. Ἰδιαίτατα δὲ εὐχαριστοῦμεν τὸν Ἐξ. πρεσβευτὴν τῆς Σερβίας, διότι εὐηρεστήθη καὶ πάλιν νὰ τιμήσῃ τὴν ἑορτὴν ταύτην διὰ τῆς παρουσίας του, δεικνύων οὕτω στοργὴν πρὸς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ἣν ὁμολογουμένως οἱ Σέρβοι ὑπερβαλλόντως σέβονται. Εὐχαριστίας ὁμοίως ὀφείλομεν καὶ πᾶσι τοῖς εὐεργέταις τοῦ Συλλόγου, οἵτινες διὰ τοῦ ὀβολοῦ αὐτῶν ἔδωκαν ἔλαιον εἰς τὸν λύχνον τῆς Σχολῆς. Ὁμοίως εὐχαριστίας ὁμολογοῦμεν καὶ τῷ γέροντι προέδρῳ τοῦ Συλλόγου, τῷ σεβασμιωτάτῳ ἀδελφῷ ἁγίῳ Ἀμασείας, δι' ὅσας προσπαθείας κατέβαλε καὶ καταβάλλει ὑπὲρ τῆς προκοπῆς τοῦ ὑπ' αὐτὸν ἔργου, εὔχομαι δὲ ὅπως καὶ γενναιότερόν πως ἐπιδείξῃ τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐμφωλεῦον φιλόμουσον αἴσθημα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

» Νομίζω ὅτι ὁ Σύλλογος δύναται νὰ ἀνακουφίσῃ τὰς πολλαπλᾶς αὐτοῦ ἀνάγκας ἀναγορεύων πάσας τὰς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Μονὰς ἐπίτιμα αὐτοῦ μέλη, ἅπερ καθηκόντως ὀφείλουσι νὰ θεραπεύσωσι τὸν ἱερὸν σκοπὸν τοῦ σωματείου ὑμῶν. Ἐπὶ πᾶσι τούτοις εὔχομαι ἵνα εἰσακουσθῇ ἡ φωνὴ τοῦ ἀγορεύσαντος καὶ εὑρεθῇ τις τῶν ὁμογενῶν, ὅστις νὰ προσενέγκῃ τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν πρὸς ἵδρυσιν ἰδίου τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς Σχολῆς κτιρίου. Εὔχομαι ἵνα καὶ τὸ προσεχὲς ἔτος συνεορτάσωμεν πάντες ὁμοῦ τὴν ἑορτὴν ταύτην ὑγιαίνοντες».

ια΄.) Ἀφοῦ ὁ γεν. γραμματεὺς ἐξέθηκε τὰ κατὰ τὴν τελετὴν τῆς Σχολῆς τοῦ Συλλόγου, εἶτα κατ' ἀπόφασιν τοῦ προεδρείου προὔτεινε νὰ ἐκφρασθῶσι τὰ εὐχαριστήρια τοῦ Συλλόγου πρὸς τὸν κ. Ι. Ναυπλιώτην, τὸν διευθύναντα τὸν μουσικὸν χορὸν τῆς ἑορτῆς, καὶ πρὸς τὸν κ. Μ. Βασιλείου, εἰς τὴν Μοῦσαν τοῦ ὁποίου ὀφείλονται ὁ εἰς τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν ψαλεὶς ὕμνος καὶ ὁ εἰς τὸν Πατριάρχην. Ἐνταῦθα ὁ γεν. γραμματεὺς προσέθηκεν ὅτι, ἐπειδὴ ὁ κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Συλλόγου ψαλεὶς ἐμμελέστατος ὕμνος εἰς Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, ὁ μελοποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Βασιλείου ἔτυχε τῆς γενικῆς ἐπιδοκιμασίας καὶ ἐγκρίσεως, ἅτε μεμελισμένος διὰ μέλους σοβαροῦ, ἀρχαΐζοντος καὶ συμφώνου κατὰ πάντα πρὸς τοὺς ὅρους τοῦ προκηρυχθέντος ἄλλοτε Διαγωνίσματος εἰς μέλισιν τοιούτου ὕμνου, καλὸν ἤθελεν εἶσθαι, ὅπως ὁ ὕμνος οὗτος καθιερωθῇ καὶ θεσπισθῇ τοὐντεῦθεν ὡς ὁ ἐπίσημος συλλογικὸς ὕμνος, ἀφοῦ μάλιστα οὐδὲν παρόμοιον ἔργον κατὰ τὸν προκηρυχθέντα ὑπὸ τοῦ Συλλόγου διαγωνισμὸν ἔτυχε τῆς δάφνης. Ἡ πρότασις αὕτη παμψηφεὶ ἐγένετο ἀποδεκτή.

ιβ΄.) Ὁ γεν. γραμματεὺς ἀνακοινοῖ, ὅτι ἡ ἐφορία τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Συλλόγου διώρισεν ἀρτίως τοὺς διδάξοντας κατὰ τὸ προσεχὲς νέον πέμπτον σχολικὸν ἔτος. Ἐν τῇ Α΄ τάξει τὴν ψαλμῳδίαν μετὰ στοιχείων θεωρίας καὶ ὀρθογραφίας διδάξει ἐφέτος τὸ πρῶτον προσληφθείς, ἀντὶ τοῦ οἰκειοθελῆ παραίτησιν ὑποβαλόντος μουσικοδιδασκάλου κ. Πέτρου Φιλανθίδου, ὁ κ. Πολυχρόνιος Γ. Παχείδης. Ἐν τῇ Β΄ τάξει τὰ αὐτὰ μαθήματα ὁ κ. Φώ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τιος Σ. Παπαδόπουλος, Α΄ ψάλτης τοῦ ἐν Φαναρίῳ Ἁγιοταφιτικοῦ Μετοχίου. Ἐν τῇ Γ΄ τὴν μὲν ψαλμῳδίαν μετὰ τοῦ θεωρητικοῦ καὶ τῆς ὀρθογραφίας ὁ κ. Ἰάκ. Ναυπλιώτης α΄ δομέστικος τῆς Μ. Ἐκκλησίας, τὴν δὲ ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς ὁ διευθυντὴς τῆς Σχολῆς κ. Γεώργιος Ι. Παπαδόπουλος. Ἐν τῇ Δ΄ τάξει τὴν ψαλμῳδίαν, θεωρητικόν, ὀρθογραφίαν καὶ μελοποιΐαν ὁ κ. Νηλεὺς Α. Καμαράδος, Α΄ ψάλτης τῆς ἐν Γαλατᾷ ἐκκλησίας Παναγίας τῆς Καφατιανῆς, τὴν δὲ ἱστορίαν τῆς μουσικῆς ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος. Ἀπεφασίσθη δὲ οἱ διδάσκαλοι κκ. Ι. Ναυπλιώτης, Φ. Σ. Παπαδόπουλος καὶ Π. Γ. Παχείδης νὰ λαμβάνωσι δι' ἕκαστον μάθημα 20 γρόσια, ὁ δὲ κ. Ν. Α. Καμαράδος ὡς ἀνέκαθεν 40 γρόσια. Εἰς τὴν πεντηκοντάλιρον δὲ ἐτησίαν μισθοδοσίαν τοῦ διευθυντοῦ τῆς σχολῆς κ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου προσετέθησαν δέκα ἔτι λίραι διὰ τὸ νέον σχολικὸν ἔτος, ἤτοι ἑξήκοντα λίραι τὸ ὅλον. Ἡ ἀπόφασις αὕτη τῆς ἐφορείας ἀνακοινωθεῖσα ἁρμοδίως εἰς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ὑποβάλλεται ἤδη εἰς τὸν Σύλλογον διὰ τὰ περαιτέρω.

ιγ΄) Ἀνακοινοῖ ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ Περιοδικοῦ συγγράμματος τοῦ Συλλόγου συντακτικὴ ἐπιτροπὴ συνελθοῦσα καὶ κανονίσασα τὰ κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ε΄ τεύχους τοῦ Περιοδικοῦ ἀπεφάσισε πρὸς ταῖς ἄλλαις πραγματείαις νὰ δημοσιεύσῃ καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Ψάχου ἀναγνωσθεῖσαν ἐν τῷ Συλλόγῳ θεωρητικὴν μελέτην τοῦ ἀοιδίμου καθηγητοῦ Ἀνδρέου Σπαθάρη κατὰ τῆς θεωρίας τοῦ κ. Ν. Παγανᾶ, ἀφοῦ προηγουμένως ὑποχρεωθῇ ὁ κ. Ψάχος νὰ παρουσιάσῃ ἐνώπιον τοῦ προεδρείου τὸ αὐτόγραφον τοῦ ἀειμνήστου Σπαθάρη.

ιδ΄) Ἀναγινώσκει τὸ ἑξῆς πρακτικὸν τῆς Τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου:

Συνεδρίασις ΙΓ΄ γενομένη ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Μεγάλης Συγκελλίας τῇ 20 μαρτίου 1902 προεδρεύοντος τοῦ ἄρχοντος Πρωτοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Γ. Βιολάκη καὶ παρόντων τῶν κκ. Ν. Α. Καμαράδου, Μάρκου Βασιλείου, Χρ. Παπαϊωάννου, Κ. Α. Ψάχου, Μ. Συγκέλλου Νικοδήμου Νεοκλέους, Ἰακ. Ναυπλιώτου, Φ. Σ. Παπαδοπούλου, Π. Γ. Φιλανθίδου καὶ Γ. Ι. Παπαδοπούλου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως, ὁ κ. Μάρκος Βασιλείου ἀνακοινοῖ ὅτι μελετήσας τὰ «Περὶ ἐναρμονίου γένους» Προλεγόμενα τοῦ συγγράμματος τοῦ κ. Σίμου Ἀδαγιανοῦ εὗρεν ἐν αὐτοῖς παραλογισμούς, πολλὰς ἀντιφάσεις καὶ πράγματα μὴ ἔχοντα οὐδεμίαν σπουδαιότητα. Καὶ ὁ κ. Ν. Α. Καμαράδος, μελετήσας κατ' ἰδίαν τὰ Προλεγόμενα τοῦ κ. Ἀδαγιανοῦ, ἀσπάζεται τὴν γνώμην τοῦ κ. Μ. Βασιλείου, ἀφορμηθεὶς δὲ ἐκ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ κ. Ἀδαγιανοῦ, παραδεχομένου ὅτι τὸ ἐναρμόνιον γένος ὑπάρχει μὲν ἐν τῇ πράξει, δὲν σώζεται ὅμως ἐν τῇ γραφῇ, καὶ ὅτι ὁ ὁρισμὸς τοῦ ἐναρμονίου γένους τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων εὑρίσκεται καὶ εἰς τὸ ἐναρμόνιον γένος τῆς ἡμετέρας ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ὡς μύθους ἐχαρακτήρισε τὰς γνώμας ταύτας τοῦ κ. Ἀδαγιανοῦ, ἰσχυρισθεὶς ἅμα ὅτι δὲν ἔχομεν ἐν τῇ μουσικῇ ἡμῶν τὸ ἐναρμόνιον γένος. Παμψηφεὶ δὲ ἐγκρίνεται ὅπως ἐν τῇ ἀπαντήσει τῇ γενησομένῃ πρὸς τὴν Κ. Ἐκκλ. Ἐπιτροπὴν περὶ τοῦ ὅλου συγγράμματος τοῦ κ. Σ. Ἀδαγιανοῦ σημειωθῇ συνάμα καὶ ἡ περὶ τῶν Προλεγομένων του γνωμοδότησις τῶν κκ. Μ. Βασιλείου καὶ Ν. Α. Καμαράδου ὡς κρίσις τῆς Τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς.

Μετὰ ταῦτα ὁ πανοσιολ. Μ. Σύγκελλος κ. Νικόδημος Νεοκλῆς ἀνεκοίνωσεν ὅτι μελετήσας τὸ εἰς αὐτὸν ἀνατεθὲν ἐν προηγουμένῃ συνεδριάσει τῆς ἐπιτροπῆς «Ἱερατικὸν ἐγκόλπιον» τοῦ κ. Δημ. Κυφιώτου εὗρεν ἐν αὐτῷ διάφορα μαθήματα ἀρχαῖα καὶ ἄλλα συγχρόνων μουσικῶν, ὡς Χερουβικά, «Ἄξιόν ἐστιν» καὶ λοιπά, τὰ ὁποῖα δὲν τολμᾷ νὰ συστήσῃ ὡς περιέχοντα γραμμὰς νεωτεριστικάς. Ἐπὶ τούτῳ λαβὼν τὸν λόγον ὁ κ. Κ. Α. Ψάχος λέγει ὅτι τὰ περισσότερα τῶν ἀρχαίων ᾀσμάτων τῆς Ἐκκλησίας, τῶν περιεχομένων ἐν τῷ «Ἱερατικῷ Ἐγκολπίῳ» εἶναι κατεστραμμένα, ὡς τὸ «Τῇ ὑπερμάχῳ», τὸ «Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος Σαβαώθ», τὸ «Κατευθυνθήτω», καὶ προτείνει ὅπως ὁ Σύλλογος καταδικάσῃ τὸ βιβλίον ἵνα μὴ ἦναι ἐν χρήσει ἐν ταῖς ἐκκλησίαις. Ἡ ἐπιτροπὴ ὁμοφώνως ἀπεδέξατο τὴν ἀνωτέρω πρότασιν.

Κατόπιν δέ, τῇ προτάσει τοῦ κ. Ψάχου καὶ τῇ ἐγκρίσει τῆς ἐπιτροπῆς, ἀποφασίζεται ὅπως τὰ πρακτικὰ τῆς Τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς, τὰ περιέχοντα ἐπιστημονικὰς συζητήσεις δημοσιεύωνται εἰς τὸ Περιοδικὸν τοῦ Συλλόγου.

Ἐπὶ τούτοις διελύθη ἡ συνεδρίασις, ἀναβληθείσης εἰς προσεχῆ συνεδρίασιν τῆς ἀνακοινώσεως τῆς γνωμοδοτήσεως τοῦ πανοσιολ. Μ. Συγκέλλου περὶ τῶν ᾀσμάτων τοῦ ἐν Σύμῃ μουσικοδιδασκάλου κ. Β. Ζαχαρίου, καὶ τοῦ κ. Πολ. Γ. Παχείδου περὶ τοῦ πενταπλοῦ «Θεοτόκε Παρθένε».

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ιε') Ἀνακοινοῖ τὴν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου δωρεὰν ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Δ. Παχτίκου τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων ἀρτίως δύο τευχῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ μελοποιΐα τῶν χορικῶν καὶ τῶν κομμῶν Ἰφιγενείας τῆς ἐν Ταύροις».

ις') Ἀνακοινοῖ ὅτι ἡ κατὰ τὴν προηγουμένην συνεδρίασιν ἐκλεγεῖσα τριμελὴς ἐπιτροπή, ἡ ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κκ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου, Μ. Βασιλείου καὶ Χρ. Παπαϊωάννου πρὸς ἐξακρίβωσιν ἐκ τῶν χειρογράφων τῆς ἐν Φαναρίῳ Ἁγιοταφιτικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ ἤχου εἰς ὃν τὸ πάλαι ἐψάλλοντο τὸ Ἐξαποστειλάριον τοῦ Πάσχα «Σαρκὶ ὑπνώσας ὡς θνητὸς» καὶ τὸ Ἀπολυτίκιον τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου «Τοῦ σταυροῦ σου τὸν τύπον», ἐκπληρώσασα τὴν συλλογικὴν ἐντολὴν εὗρεν τὸ μὲν Ἐξαποστειλάριον φέρον ἐν κεφαλίδι τὸν ἦχον β', τὸ δὲ Ἀπολυτίκιον τὸν ἦχον πλάγ. τοῦ δ'.

ιζ') Ἀνακοινοῖ ὅτι δέον ἡ ὁλομέλεια νὰ προβῇ εἰς ἐκλογὴν ἑνὸς μέλους τῆς Τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ κ. Κ. Α. Ψάχου. Ἡ ὁλομέλεια ἀποδεξαμένη τὴν πρότασιν τοῦ προεδρείου ἐξέλεξε διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας κατὰ πλειονοψηφίαν τὸν κ. Στέφανον Ἀναστασιάδην, α' ψάλτην τῆς ἐν Νεοχωρίῳ ἐκκλησίας τῆς Παναγίας.

ιη') Ἀνακοινοῖ ὅτι ὁ κ. Βασ. Σαρακιώτης βέης ἐδωρήσατο εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου πολύτιμον ἀρχαῖον μουσικὸν χειρόγραφον.

Μετὰ τὰς ἀνακοινώσεις τοῦ προεδρείου καὶ τῶν ἐπιτροπῶν ὁ εἰδικὸς γραμματεὺς ἀνέγνω τὸ ὑπὸ τοῦ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει κ. Ἀλεξάνδρου Ε. Λαυριώτου ἀντιγραφὲν καὶ σταλὲν εἰς τὸν Σύλλογον κείμενον «περὶ χειρονομίας», ἔχον ὧδέ πως:

(Ἐκ τοῦ ἀνεκδότου Λεξικοῦ Μαξίμου Μαργουνίου ἐπισκόπου Κυθήρων).

Χειρονομία. Εἴθισται τοῖς ψάλταις, ὅτι ἐπειδὴ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος κατασκεύασται ὁ ἄνθρωπος, δέον ψυχῇ καὶ σώματι τῷ Θεῷ τὴν ὑμνωδίαν προσάγειν. Ὥσπερ οὖν ὀφθαλμῶν ἐκτάσει, καὶ χειρῶν ἐπάρσει καὶ κινήσει, καὶ ποδῶν στάσει καὶ βαδίσει καὶ γλώττης καὶ χειλέων, οὕτω καὶ διὰ ψυχῆς. «Πρὸς σὲ ἦρα τὴν ψυχήν μου ὁ Θεός μου» καὶ «Εὐλόγει ἡ ψυχή μου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸν Κύριον». Ἐχρῆν οὖν καὶ τὰς χεῖρας συμπαραλαβέσθαι εἰς τὸν ὕμνον τοῦ Δημιουργοῦ. Ἀλλ' ὥσπερ ὁ Δαβὶδ φησὶν ὅτι «ἡ αἴνεσίς σου ἐπὶ τὰ πέρατα τῆς γῆς» οὕτω καὶ ἐπὶ τὰ τοῦ γηΐνου καὶ βροτείου σώματος τετραπέρατα, κεφαλὴν φημὶ καὶ πόδας καὶ ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας ἡ αἴνεσις τοῦ Θεοῦ τῶν ὅλων ἀποτελεῖται.

Τοῦτο γοῦν ἔοικα δηλοῦν κἀκεῖνα τὸ Δαυϊτικὸν ἔπος. «Ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς πρὸς σὲ ἐκέκραξα» τοὐτέστιν ἀπὸ τῶν ἤδη ρηθέντων περάτων τοῦ γηΐνου σώματος. Πότε γὰρ ὁ Δαβὶδ εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς ἐπορεύθη, ὅπου γε μόλις ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐνδιατρίψαι ἐκ τῶν περὶ αὐτοῦ ἱστορηθέντων ἔξεστι γνῶναι. Διὰ τοῦτο, φησί, καὶ περὶ χειρῶν «ὅλην τὴν ἡμέραν διεπέτασα πρὸς σὲ τὰς χεῖρας μου» καὶ «εἰ διεπετάσαμεν χεῖρας ἡμῶν πρὸς Θεὸν ἀλλότριον» καὶ «ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου». Τοῦτο δὲ καὶ ἐκ τῶν ἐπ' ἐκκλησίας κηρυττόντων θεολόγων, καὶ τῶν ἐν δικαστηρίοις ρητορευόντων, δῆλον ἅμα τῇ γλώττῃ καὶ τὰς χεῖρας κινούντων.

(Νικόλαος ὁ Μαλαξὸς ἐν τῷ «Τίνος χάριν εἴθισται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ χειρονομία»).

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Πέτρος Φιλανθίδης *ἀνέγνω πραγματείαν του «περὶ τῶν ἐν ταῖς δημώδεσι μελῳδίαις διαφόρων ρυθμῶν», ἀναπτύξας πῶς δέον γράφειν καὶ πῶς ἐκτελεῖν τοὺς ρυθμοὺς τῶν μελῳδιῶν.* Μετὰ τὸ *ἀνάγνωσμα λαβὼν τὸν λόγον ὁ κ. Γ. Παχτίκος λέγει, ὅτι δὲν ἔχει ἀνάγκην συγχαρητηρίων ὁ κ. Φιλανθίδης διὰ τὸ ὡραῖον ἀναγνωσμά του, ἐκφράζει δὲ μόνον τὴν λύπην αὐτοῦ διὰ τὴν ἐν τῷ ἀναγνώσματι παρατηρουμένην ἐπίθεσιν κατὰ τῶν εὐρωπαίων μουσικῶν, τῶν μετὰ μεγάλης στοργῆς καὶ ἀγάπης ἐγκυπτόντων εἰς τὴν μελέτην τῆς ἡμετέρας μουσικῆς, ὡς ὁ Δουκουδραὶ καὶ ἄλλοι. Ἐξακολουθῶν δὲ λέγει ὅτι ὁ ρυθμὸς $^5/_8$ δὲν εἶναι εὐρωπαϊκός, ὡς παραδέχεται ὁ κ. Φιλανθίδης, ἀλλ' ἑλληνικώτατος, εἶναι ὁ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις παιωνικὸς ρυθμός, τὸν ὁποῖον δὲν ἐθεώρουν σύνθετον ἐκ δισήμου καὶ τρισήμου, ἢ τρισήμου καὶ δισήμου, ἀλλ' ἐκ πέντε χρόνων τοιούτων, ὥστε εἷς καὶ μόνος κτύπος ἰσχυρότατος μεταξὺ αὐτῶν νὰ ἀκούηται· ὁ ρυθμὸς οὗτος καὶ παρ' ἐκείνοις ἦτο σπανιώτατος· εὑρίσκεται π. χ. εἰς τὸν ὕμνον τοῦ Ἀπόλλωνος· κατὰ τὴν γνώμην δὲ αὐτοῦ τὴν σήμερον δὲν ὑπάρχει. Χάριτας δέ, λέγει, θὰ ὀφείλωμεν εἰς τὸν κ. Φιλανθίδην, ἂν οὗτος ἀνακαλύψῃ ποτὲ εἰς τοὺς*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χορευτάς, ὅτι συμπίπτει ὁ κτύπος τοῦ ποδὸς ἀκριβῶς πρὸς τὸ ἰσχυρότατον τοῦ ρυθμοῦ τούτου πάθος. Ἂν δέ, λέγει, πρόκηται νὰ μᾶς εἴπῃ ὁ κ. Φιλανθίδης ἁπλῶς περὶ τοῦ πεντασήμου ρυθμοῦ, τοῦ συνθέτου δηλαδὴ ἐκ τρισήμου καὶ δισήμου, ἢ δισήμου καὶ τρισήμου, τότε πρέπει νὰ φροντίσωμεν νὰ εὕρωμεν τὸν τρόπον, ὃν δέον νὰ προτιμήσωμεν πρὸς παρασήμανσιν αὐτοῦ. Ὁ κ. Φιλανθίδης ἁπαντῶν λέγει, ὅτι ἀγνοεῖ ἂν ὑπάρχῃ καὶ ἄλλος τρόπος πρὸς παρασήμανσιν· ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν παρατήρησιν τοῦ κ. Παχτίκου ἂν ἅπαξ κτυπᾶται ὁ πεντάσημος, περὶ τούτου δὲν δύναται, λέγει, νὰ τὸν διαβεβαιώσῃ, καθότι ἡ τοιαύτη ἔρευνα καὶ κόπους ἀπαιτεῖ καὶ δαπάνας. Κατόπιν δὲ ἐπερωτήσεών τινων γενομένων ἐκ μέρους τοῦ θεοφιλεστάτου ἁγίου Παμφίλου, τοῦ ἄρχοντος πρωτοψάλτου κ. Γ. Βιολάκη καὶ τῶν κκ. Νηλέως Καμαράδου, Μ. Βασιλείου καὶ Χρ. Παπαϊωάννου πρὸς τὸν ἀγορεύσαντα, οὗτος κατέληξεν ἰσχυρισθεὶς ὅτι ὁ τρόπος καθ' ὃν γράφει τὰ μέλη εἶναι τοιοῦτος ὥστε νὰ παριστᾷ ἐπακριβῶς τὰ καθ' ἡμᾶς μέλη.

Ἐπὶ τῇ λήξει τῆς συζητήσεως ταύτης προσῆλθεν εἰς τὴν συνεδρίασιν καὶ ὁ λίαν προσεχῶς εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ἀπερχόμενος νέος μητροπολίτης Κορυτσᾶς κ. Φώτιος, πρὸς ὃν ἐξ ὀνόματος τοῦ Συλλόγου προσεφώνησεν ὁ Γεν. Γραμματεὺς κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος διὰ τῶν ἑξῆς:

«Πανιερώτατε,

Ὁ ἡμέτερος Σύλλογος, ὁ σχὼν τὸ εὐτύχημα νὰ διατελέσῃ ἐπὶ ὅλην τριετίαν ὑπὸ τὴν ἀντιπροεδρείαν τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος, ἐπὶ τῇ σήμερον χαρμοσύνῳ εὐκαιρίᾳ τῆς παρουσίας αὐτῆς ἐν τῇ συνεδριάσει αὐτοῦ διατρανοῖ τὴν ἄῤῥητον χαρὰν αὐτοῦ διὰ τὸ εὐῴρόσυνον γεγονὸς τῆς ἀναδείξεως αὐτῆς εἰς τὸ ὑψηλὸν ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα, εἰς ὃ πάνυ δικαίως ἀνύψωσαν αὐτὴν ὁ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πρωθιεράρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ' μετὰ τοῦ γεραροῦ τῶν σεβασμιωτάτων συνοδικῶν ἀρχιερέων θιάσου, κατιδόντες τὰ περικοσμοῦντα αὐτὴν προσόντα καὶ ἀμείβοντες τὰς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ὑπηρεσίας αὐτῆς.

Σύμπας δὲ ὁ Σύλλογος σήμερον μετὰ ζωηρᾶς συγκινήσεως ὑποδεχόμενός Σε ἐν τῇ συνεδριάσει ταύτῃ ὡς μητροπολίτην τῆς ἁγιωτάτης μητροπό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιος

λεως Κορυτσᾶς, τὰ πλημμυροῦντα τὴν καρδίαν τῶν μελῶν αὐτοῦ αἰσθήματα χαρᾶς ἀφάτου ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει Σου εἰς ἐμπρέπουσαν περιωπήν, διερμηνεύει δι' ἐμοῦ τοῦ ἐλαχίστου ἐν τῷ μουσικῷ τούτῳ ἐργαστηρίῳ συναδέλφου σου, ὅστις ἐκ τῶν πρώτων ἐξετίμησεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν μεμαρτυρημένην σύνεσίν Σου, τὴν ἱκανότητα, τὴν ἀρετήν, τὸν ζῆλον καὶ τὴν εἰς τὸ καθῆκον αὐταπάρνησίν Σου. Τὴν χαρὰν ἡμῶν ταύτην ζωηρῶς ἐπαυξάνει καὶ ἡ γλυκεῖα ἐλπίς, ἣν πάντες τρέφομεν, ὅτι καὶ μακρόθεν ἡ ὑμετέρα Πανιερότης θὰ ἐξακολουθῇ περιβάλλουσα διὰ τῆς αὐτῆς ἀγάπης τὸ ἐθνωφελὲς ἔργον τοῦ Συλλόγου.

Τὸ ἡμέτερον σωματεῖον, πανιερώτατε, οὐκ ἐπιλησθήσεται τῆς εἰλικρινοῦς συμπράξεως ὑμῶν ἐν τῷ ἐθνικῷ ἔργῳ αὐτοῦ καὶ τῆς ἐν τῷ προεδρείῳ τελεσφόρου δράσεως ὑμῶν καὶ τῆς προθύμου ἀναπληρώσεως ἔστιν ὅτε ἐν τῇ προεδρικῇ ἕδρᾳ τοῦ σεπτοῦ προέδρου ἡμῶν γερασμιωτάτου γέροντος ἁγίου Ἀμασείας, τοῦ γεραροῦ τούτου τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους σεμνώματος. Διὸ καὶ διερμηνεύω τὰς βαθυτάτας εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου, ἀνθ' ὧν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπράξατε κατὰ τὸ τριετὲς τῆς ἀντιπροεδρείας ὑμῶν διάστημα.

Δεόμενοι τοῦ Ὑψίστου, ἵνα χαρίζηται ὑμῖν ἔτη ὅ,τι πλεῖστα καὶ πανευδαίμονα, ὑγείαν ἀστεμφῆ καὶ ἀκλόνητον, εὐημερίαν ἀδιάπτωτον καὶ ἀγαλλίασιν ψυχῆς πρὸς δόξαν καὶ εὐφροσύνην τῆς μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας ἐν γένει, καὶ τοῦ λογικοῦ ὑμῶν ποιμνίου ἰδίᾳ, ἐπικαλούμεθα τὰς πανιέρους ὑμῶν εὐχὰς πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου καὶ τὰς εὐλογίας ὑμῶν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τοὺς κοπιῶντας καὶ ἐργαζομένους ἐν τῷ μουσικῷ τούτῳ ἀμπελῶνι, τῷ φυτευθέντι πρὸ τετραετίας ἐν τῷ πατριαρχικῷ οἴκῳ διὰ τῶν παναγίων χειρῶν μεμουσωμένου Πατριάρχου πρὸς διάδοσιν καὶ καλλιέργειαν τῆς ἱερᾶς τῶν πατέρων ἡμῶν μουσικῆς. Γένοιτο».

Εἰς τὴν προσφώνησιν ταύτην τοῦ κ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου *ἁπάντων ὁ ἅγιος* Κορυτσᾶς *ηὐχαρίστησε θερμῶς τὸν Σύλλογον διὰ τὰ εἰλικρινῆ συγχαρητήρια αὐτοῦ ἐπὶ τῇ προαγωγῇ του εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα, ἐξέφρασε τὴν λύπην αὐτοῦ ἐπὶ τῇ κατ' ἀνάγκην ἀποχωρήσει του ἐκ τοῦ προεδρείου, μεθ' οὗ ἐπὶ ὅλην τριετίαν ἐν παραδειγματικῇ ἁρμονίᾳ συνειργάσθη, ὑπεσχέθη ὅτι καὶ ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ νὰ δείξῃ ἐμπράκτως τὸ ὑπὲρ τοῦ σωματείου ζωηρὸν ἐνδιαφέρον αὐτοῦ καὶ ἐν τέλει ηὔξατο ὑπὲρ τῆς προόδου τοῦ Συλλόγου διὰ τῆς ἐν ἀγάπῃ καὶ ὁμονοίᾳ κοινῆς συνεργασίας.*

Μετὰ ταῦτα προέβη ἡ ὁλομέλεια εἰς ἐκλογὴν νέου ἀντιπροέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δρου, ἀντὶ τοῦ παραιτησαμένου ἁγίου Κορυτσᾶς. Τῇ προτάσει δὲ τοῦ κ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου καὶ τῇ ἐνθέρμῳ ὑποστηρίξει τῶν ἐν τῇ συνεδριάσει παρισταμένων μελῶν παμψηφεὶ καὶ ὁμοφώνως πρῶτος ἀντιπρόεδρος τοῦ Συλλόγου ἀνεδείχθη ὁ ἐκ τῶν σεβασμιωτάτων συνοδικῶν ἀρχιερέων ἅγιος Λιτίτζης κ. Νικηφόρος, ἐντριβὴς τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς.

Μετὰ ταῦτα ὁ ταμίας ἀναγινώσκει τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ Συλλόγου κατὰ τοὺς μῆνας Μάρτιον, Ἀπρίλιον καὶ Μάϊον·

ΜΗΝ ΜΑΡΤΙΟΣ 1902.

Εἰσεπράχθησαν:

ἐκ μηνιαίων συνδρομῶν	γρ.	615
» δικαιώματος διπλώματος	»	20
		635
» περισσ. πρ. μηνὸς Φεβρουαρίου		604
		1,239

Ἐδαπανήθησαν:

εἰς ἐκτύπωσιν Περιοδικοῦ	γρ.	570
» διδασκάλους Μουσικῆς Σχολῆς	»	205
» εἰσπράκτορα	»	25
» διάφορα ἔξοδα	»	60
		860
ὑπόλοιπον εἰς μετρητὰ		379
		1,239

ΜΗΝ ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1902.

Εἰσεπράχθησαν:

ἐκ μηνιαίων συνδρομῶν	γρ.	215
» δικαιώματος διπλώματος	»	20
		235
» περισσ. πρ. μηνὸς Μαρτίου		379
		614

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐδαπανήθησαν:

εἰς διάφορα ἔξοδα	γρ.	64
» διδασκάλους Μουσικῆς Σχολῆς	»	330
» εἰσπράκτορα	»	85
		479
ὑπόλοιπον εἰς μετρητὰ		135
		614

ΜΗΝ ΜΑΙΟΣ 1902.

Εἰσεπράχθησαν:

ἐκ μηνιαίων συνδρομῶν	γρ.	445
» δωρεῶν ὑπὲρ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς		
α') Θ. Μαυρογορδάτου τραπεζίτου	»	540
β') Γιάγκου ἐφένδη Ἰωαννίδου	»	540
γ') Ἀλεξάνδρου Καραθεοδωρῆ πασᾶ	»	108
		1,633
ἐκ διπλώματος μαθητοῦ Μουσικῆς Σχολῆς		108
» περισσ. πρ. μηνὸς Ἀπριλίου		135
		1,876

Ἐδαπανήθησαν:

εἰς ἀγορὰν βιβλίων	γρ.	65
» ἑορτὴν Μουσικῆς Σχολῆς	»	522
» γραμμάτιον λαχείου Δημητρίου Νικολαΐδου διευθυντοῦ «Κωνσταντινουπόλεως»	»	108
» διάφορα ἔξοδα	»	220
» εἰσπράκτορα	»	265
» εἰς διδασκάλους Μουσικῆς Σχολῆς	»	796
		1,976
ἔλλειμμα ἐν τῷ ταμείῳ		100

Ἐπὶ τούτοις διελύθη ἡ συνεδρίασις.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΠΕ'.

(τακτική)

τῇ 31 Ἰουλίου 1902.

Προεδρεύοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου ἁγίου Ἀμασείας κ. Ἀνθίμου καὶ παρόντων τῶν κκ. Ἰωάννου Ν. Λαμπαδαρίδου, Γ. Ι. Παπαδοπούλου, Φωτίου Σ. Παπαδοπούλου, ἀρχιμ. Γενναδίου Ἀμαξοπούλου, Π. Γ. Παχείδου, Β. Μ. Γεωργιάδου, Ι. Γ. Δούκα, πρωτοψάλτου Γ. Βιολάκη, ἀρχιμ. Κωνσταντίου Μαυραγάνη, Ν. Παγανᾶ, Θεοδώρου Β. Σταυρίδου. Ἀντωνίου Γ. Καρδαμένη, Ἀθ. Παπαθεοδώρου, Μ. Βασιλείου, Ἰακ. Ι. Ναυπλιώτου, Β. Κ. Πανοικίδου, Λεωνίδα Νικοκλέους, Χρ. Παπαϊωάννου, Μ. Ἐκκλησιάρχου Καλλινίκου, καὶ Μ. Συγκέλλου Νικοδήμου.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ἡ ἀλληλογραφία συγκειμένη α') ἐκ τοῦ ἑξῆς πατριαρχικοῦ πιττακίου:

ΙΩΑΚΕΙΜ, ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Ἱερώτατε Μητροπολῖτα Ἀμασείας, ὑπέρτιμε καὶ ἔξαρχε παντὸς Εὐξείνου Πόντου, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κὺρ Ἄνθιμε, Πρόεδρε τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, χάρις εἴη τῇ αὐτῆς Ἱερότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Δεξάμενοι καὶ διεξελθόντες μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς ἱερᾶς Συνόδου ἐπιστολὴν τοῦ ἐλλογιμωτάτου κυρίου Ν. Λεβίδου, βουλευτοῦ Ἀττικῆς ἐν τῇ Βουλῇ Ἀθηνῶν, δι' ἧς προβάλλονται ἀπορίαι τινὲς καὶ ἐρωτήσεις περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, συνοδικῇ διαγνώμῃ, παραπέμπομεν ταύτην διὰ τῆς φίλης αὐτῆς Ἱερότητος εἰς τὸ περὶ αὐτὴν ἔντιμον Πρεσβεῖον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, προτρεπόμενον ἵνα σκεφθῇ καὶ ὑποβάλῃ ἡμῖν ἐν τῇ ἁρμοδιότητι αὐτοῦ τὴν περὶ τοῦ προκειμένου τεχνικοῦ ζητήματος γνώμην αὐτοῦ. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς αὐτῆς Ἱερότητος.

ᾳ͵ϡϐ', Ἰουλίου ι'.

† Ὁ **Κωνσταντινουπόλεως ΙΩΑΚΕΙΜ** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

β΄.) Ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ Ἐξοχ. κ. Ἀλεξάνδρου Παντζίρη βέη, ὑπὸ ἡμερομ. 31 Μαΐου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του ὡς ἐπιτίμου μέλους· γ΄) ἐξ ἐπιστολῆς ὑπὸ ἡμερομ. 20 Ἰουνίου τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου ἁγίου Λιτίτσης κ. Νικηφόρου, δι' ἧς εὐχαριστεῖ τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του ὡς α΄ ἀντιπροέδρου· δ΄) τοῦ Ἐξοχ. κ. Ἀνδρέου Κοπάση ἐφέντη, ὑπὸ ἡμερομ. 20 Ἰουνίου, δι' ἧς εὐχαριστεῖ τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του ὡς ἐπιτίμου μέλους καὶ ἀγγέλλει ὅτι δωρεῖται αὐτῷ 200 γρόσια· ε΄) ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ κ. Βασιλ. Μ. Γεωργιάδου α΄ ψάλτου τῆς ἐν Χάσκιοϊ ἱερᾶς ἐκκλησίας ὑπὸ ἡμερομ. 22 Ἰουνίου, παρακαλοῦντος τὸν Σύλλογον νὰ γνωρίσῃ αὐτῷ τὴν κρίσιν τῆς Τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς περὶ τοῦ εἰς αὐτὴν παραπεμφθέντος πρὸς μελέτην πατριαρχικοῦ του ὕμνου· ς΄) ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ κ. Εὐγενίου Γ. Ζαλοκώστα, γενικοῦ προξένου τῆς Ἑλλάδος ἐν Σοφίᾳ, ὑπὸ ἡμερομ. 28 Ἰουνίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του ὡς ἐπιτίμου μέλους.

Εἶτα ὑπὸ τῶν κκ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου, Φωτίου Σ. Παπαδοπούλου καὶ Ἰακώβου Ναυπλιώτου προτείνονται ὡς ἐπίτιμα μέλη οἱ κκ. Πᾶνος Κουρτζῆς, Κωνσταντῖνος Ἀνθόπουλος πασᾶς, Γεώργιος Μελαγχροινὸς ἐφέντης, Ἀντώνιος Σούρλας, Ματθαῖος Παρανίκας· Ἄγγελος Βλάχος, Στέφανος Σκουλούδης, Γεώργιος Μιστριώτης, Παῦλος Καρολίδης, Ἑλένη Ν. Ζαρίφη, Χαρίκλεια Στ. Ζαφειροπούλου, ἡ Γαλλὶς κόμησσα Λουΐζα Δὲ Ριαγκούρ, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Καρλοβιτζίου Γεώργιος Βράγκοβιτς, Πετρουπόλεως Ἀντώνιος, Κιέβου Θεόγνωστος, Μόσχας Βλαδίμηρος, Οὐγγροβλαχίας Ἰωσήφ, Σερβίας Ἰννοκέντιος, Μαυροβουνίου Μητροφάνης, ὁ ἄλλοτε ἐν Βρυξέλλαις πρεσβευτὴς τῆς Τουρκίας κ. Στέφ. Καραθεοδωρῆς, Αἰκατερίνη Ροδοκανάκη, Νικόλ. Λεβίδης, Ἀθανάσιος Εὐταξίας, Δημήτριος Βερναρδάκης, Ἰωάν. Μεσολωρᾶς, Ἰωάν. Σκαλτσούνης, Ἰωάν. Πεσματζόγλους, Γεώργ. Λαμπάκης, Περικλῆς Ζαρίφης, Κωνστ. Ἠλιάσκος, Σπυρίδων Λάμπρος, Νικόλαος Φωτιάδης, Ἀλέξ. Φωτιάδης καὶ Νικόλ. Φ. Γεωργιάδης, ὡς τακτικὰ δὲ μέλη ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Καλλίνικος Γεωργιάδης, οἱ ἱεροδιάκονοι Τιμόθεος Εὐαγγελινίδης καὶ Ἰωάννης Κοκκινάκης καὶ οἱ κκ. Γεώργιος Καρακώστας, δομέστικος Δημήτριος Βυζάντιος νεωκόρος τῆς ἐν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Μουχλίῳ ἱερᾶς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας, Ἀργύριος Κοκκινάκης α΄ ψάλτης τῆς ἐν Ξυλοπόρτῃ ἱερᾶς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Δημητρίου, Κυριακὸς Πυλιαρὸς ἱεροψάλτης τῆς ἐν Χάλκῃ ἱερᾶς Μονῆς τοῦ ἁγ. Γεωργίου τοῦ Κρημνοῦ, Κλεόβουλος Ζαχαριάδης, Μιχαὴλ Χατζῆ Ἀθανασίου καὶ Ἰωάνν. Τοπίδης, ὡς ἀντεπιστέλλοντα δὲ ὁ ἐν Σαμακοβίῳ τῆς Βουλγαρίας ἱεροψάλτης καὶ διδάσκαλος κ. Μανασσῆς Θεοδωρώφ, ὁ ἐν Γαλαζίῳ πρωτοψάλτης κ. Νικόλαος Παπαδόπουλος Ρύσιος καὶ ὁ κ. Σωτήριος Νικόπουλος α΄ ψάλτης ἐν Ἐσκῆσεχίρ.

Εἰς τὰς ἀνακοινώσεις τοῦ προεδρείου ὁ γεν. γραμματεὺς ἀνακοινοῖ, ὅτι τὸ προεδρεῖον τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἐπὶ τῇ λήψει τοῦ σήμερον ἀναγνωσθέντος πατριαρχικοῦ πιττακίου συνελθὸν εἰς κοινὴν συνεδρίασιν μετὰ τῆς Τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου καὶ διεξελθὸν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ κ. Λεβίδου συνέταξε καὶ ὑπέβαλεν εἰς τὴν Α. Θ. Π. τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν ὑπὸ ἡμερομ. 8 Αὐγούστου καὶ ἀριθμ. Πρωτ. 353 καὶ Διεκπ. 171.

«Παναγιώτατε Δέσποτα,

Τὸ προεδρεῖον τοῦ ἡμετέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου συνελθὸν ἐν κοινῇ συνεδριάσει μετὰ τῆς Τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς αὐτοῦ, ἀνέγνω τὸ ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 4016 καὶ ἡμερομ. 10 παρελθόντος μηνὸς σεπτὸν πιττάκιον τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης καὶ προσκυνητῆς ἡμῖν Παναγιότητος, δι' οὗ παραπέμπεται αὐτῷ πρὸς μελέτην καὶ γνωμάτευσιν ἐπιστολὴ τοῦ ἐντιμοτάτου κ. Ν. Λεβίδου, βουλευτοῦ Ἀττικῆς ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Ἀθηνῶν, ὑποβάλλουσα τεχνικάς τινας ἐρωτήσεις περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Διεξελθὸν δὲ ταύτην μετὰ τῶν συνεπισυναπτομένων σχετικῶν ἐν τῷ τύπῳ δημοσιεύσεων τῆς Αὐτοῦ Ἐντιμότητος, προάγεται ἵνα ὑποβάλῃ τῇ Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι εἰς ἀπάντησιν τὴν ταπεινὴν αὐτοῦ γνώμην, ἔχουσαν ὧδε: Ὅτι μὲν τὰ ἐν χρήσει μουσικὰ ὄργανα τῆς Δύσεως, τὰ ἔχοντα σταθεροὺς καὶ ὡρισμένους τοὺς φθόγγους αὐτῶν δὲν δύνανται ν' ἀποδώσωσι πιστῶς καὶ ἀκριβῶς τὰ μέλη τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλ. μουσικῆς, τοῦτο δὲν ἐπιδέχεται ἀμφισβήτησιν ἕνεκα λόγων φυσικῶν καὶ τεχνικῶν μὴ παραγνωριζομένων καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν εὐρωπαίων μουσικοδιδασκάλων, τῶν καὶ μικρὰν πεῖραν λαβόντων τοῦ πράγματος τούτου. Δὲν παραδέχεται ὅμως

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁ ἡμέτερος Σύλλογος, ὅτι εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς μουσικὴν ἐκτελουμένην βεβαίως ἐκτὸς τοῦ ναοῦ δύναται νὰ ἐπέλθῃ καὶ μικρά τις τεχνικὴ βλάβη δι' ἁπλῆς ὑποκρούσεως, οὐχὶ δὲ διαρκοῦς συνοδείας τῶν μουσικῶν τούτων ὀργάνων, φρονῶν τοὐναντίον ὅτι τὸ τεχνητὸν τοῦτο μέσον συντελεῖ εἰς ἀνάδειξιν τοῦ μέλους καὶ εἰς συγκράτησιν καὶ ἐνίσχυσιν τοῦ ᾄδοντος χοροῦ. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν ἑτέραν ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ κ. Λεβίδου ἐρώτησιν περὶ εὐρωπαϊκῆς τετραφωνίας, ἢ κανταδορικοῦ μέλους, ὁ Σύλλογος θεωρεῖ ἑαυτὸν ἀναρμόδιον νὰ ὑποδάλῃ οἱανδήτινα γνώμην, καθόσον πρόκειται περὶ ζητήματος ἀρχῆς περὶ τοῦ ὁποίου ἄλλως τε οὐχ ἅπαξ ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία μέχρι τοῦδε περιῆλθεν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἀποφανθῇ σοφώτατα καὶ ἐν ὀρθοτάτῃ συνειδήσει, στοργῇ τε ἅμα καὶ διακρίσει τῶν ἑαυτῆς ἀπὸ τῶν ὀθνείων καὶ ξένων. Ἐπὶ τούτοις διατελοῦμεν μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ.

Τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος ταπεινοὶ θεράποντες

Ὁ πρόεδρος — Ὁ γεν. γραμματεὺς

† Ὁ Ἀμαθείας ΑΝΘΙΜΟΣ — Γ. Ι. Παπαδόπουλος».

β') Συνεχίζων ὁ Γεν. Γραμματεὺς τὰς ἀνακοινώσεις τοῦ προεδρείου ἀγγέλλει, ὅτι ὁ κ. Λεωνίδας Καλαμίδας ἐδηλοποίησεν εἰς τὸ προεδρεῖον τοῦ Συλλόγου ὅτι παρὰ τῇ ὀρθοδόξῳ κοινότητι Ἀγκύρας ὑπάρχει μουσικὴ βίβλος ἀρχαία, ἀπαρτιζομένη ἐκ φύλλων μεμβράνης περίπου τριακοσίων, ὕψους μὲν 34, πλάτους δὲ 22 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, δεδεμένη μὲ σανίδας ἔξωθεν, λίαν καλλιγεγραμμένη, περιέχουσα τροπάρια, περικοπὰς Εὐαγγελίων κτλ. Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς πρώτης σελίδος κεφαλαίοις γράμμασι περιπλόκοις ἀνέγνω ὁ κ. Καλαμίδας τάδε· «Τριῴδιον σὺν Θεῷ ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου μέχρι τῶν Ἁγίων Πάντων, περιέχον τὰ Ἰδιόμελα». Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἐν τῇ συνεδριάσει παρόντες, λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὴν ἀρχαϊκὴν μουσικὴν γραφὴν τῆς βίβλου ἐχαρακτήρισαν τὸ ἔργον περισπούδαστον καὶ ἄξιον ἰδιαιτέρας μελέτης, ἀπεφασίσθη τῇ προτάσει τοῦ κ. Μ. Βασιλείου, ὅπως ὁ Σύλλογος διὰ τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου Ἀγκύρας ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα πρὸς ἀπόκτησιν αὐτοῦ.

γ') Ἀνακοινοῖ ὅτι ὁ ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου ἀρχιμ. κ. Κωνστάντιος Μαυραγάνης προσέφερεν εἰς τὸν Σύλλογον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ᾄσματά τινα τῶν κάτω χρόνων ἀνέκδοτα. — δ') ἀνακοινοῖ ὅτι ἐπεδόθησαν ὑπ' αὐτοῦ τῷ κ. Εὐγενίῳ Ζαλοκώστᾳ τῇ 19 Ἰουνίου εἰς τὸ ἐν Νεοχωρίῳ θέρετρον τοῦ κ. Δ. Εὐγενίδου τὰ ἁρμόδια τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ ἔγγραφα ὡς ἐπιτίμου μέλους. — ε') ὅτι τὸν πανιερώτατον μητροπολίτην Κορυτσᾶς κ. Φώτιον, τέως ἀντιπρόεδρον τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει του ἐκ τῆς ἡμετέρας πόλεως εἰς τὴν ἐπαρχίαν του προέπεμψαν ἐξ ὀνόματος τοῦ Συλλόγου ὁ Γεν. Γραμματεὺς μετὰ τοῦ Εἰδικοῦ Γραμματέως. — ς') ὅτι τοὺς ἐκ τῆς ἡμετέρας πόλεως ἀπελθόντας εἰς τὰς ἐπαρχίας των πανιερωτάτους μητροπολίτας Ἡρακλείας κ. Γρηγόριον καὶ Δράμας κ. Χρυσόστομον, τακτικὰ μέλη τοῦ Συλλόγου, προέπεμψεν ὁ Γεν. Γραμματεύς. — ζ') ἀγγέλλει τὴν παραίτησιν τοῦ σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Προύσης κ. Ναθαναὴλ καὶ τῶν ἀρχιμανδριτῶν Εἰρηναίου Κωνσταντινίδου καὶ Γενναδίου Ἀμαξοπούλου, τὴν διαγραφὴν δὲ τῶν ἀντεπιστελλόντων μελῶν κκ. Ἐμμανουὴλ Κρεμέζη, Ἰακώβου Ἀρχατζικάκη, καὶ Μακαρίου Σκλαβίδου καὶ τῶν τακτικῶν μελῶν κκ. Γεωργίου Πρωγάκη, Τιμολέοντος Ὀνουφριάδου καὶ Λεωνίδα Χριστοδούλου. — η') προτείνει τὸ προεδρεῖον τὴν ἐκλογὴν καταλλήλου ἀντιπροσώπου ἐν Ἁγίῳ Ὄρει καὶ τὴν ἀντικατάστασιν ἐν τῇ Τεχνικῇ Ἐπιτροπῇ τοῦ κ. Πέτρου Φιλανθίδου, ἀπελθόντος ἐκ τῆς ἡμετέρας πόλεως καὶ ἐγκατασταθέντος ἐκ Πανόρμῳ. — θ') ὅτι οἱ ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν κκ. Θεόδωρος Σταυρίδης, Ἀντώνιος Καρδαμένης καὶ Γεράσιμος Μακρίδης ὡς ἐγκατασταθέντες ὁ μὲν ἐν Συνασῷ, ὁ δὲ ἐν Ραιδεστῷ καὶ ὁ τρίτος ἐν Καλάμαις, ἐγγράφονται εἰς τὴν φάλαγγα τῶν ἀντεπιστελλόντων μελῶν.

Πασῶν τῶν ἀνακοινώσεων τοῦ προεδρείου ἐγκριθεισῶν ὑπὸ τῆς ὁλομελείας, ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος προτείνει ὡς ἀντιπρόσωπον μὲν τοῦ Συλλόγου ἐν Ἁγίῳ Ὄρει τὸν ἐκ τῶν διακεκριμένων ἁγιορειτῶν πατέρων κ. Ἀλέξανδρον Λαυριώτην, εἰς ἀντικατάστασιν δὲ τοῦ κ. Φιλανθίδου τὸν κ. Βασίλειον Πανοικίδην δικηγόρον. Οἱ προταθέντες παμψηφεὶ ἐγένοντο ἀποδεκτοί.

Μετὰ ταῦτα ὁ ταμίας ἀναγινώσκει τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ Συλλόγου κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούνιον καὶ Ἰούλιον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΜΗΝ ΙΟΥΝΙΟΣ 1902.

Εἰσεπράχθησαν:

ἐκ μηνιαίων συνδρομῶν	γρ.	515
» δικαιώματος διπλώματος	»	20
» δωρεᾶς Ἀνδρέου Κοπάση ἐφέντη ὑπὲρ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς	»	200
» πρεσβευτοῦ τῆς Σερβίας στρατηγοῦ Σάββα Γρούϊτς	»	216
		951
ἔλλειμμα		1,918
		2,869

Ἐδαπανήθησαν:

εἰς διάφορα ἔξοδα	γρ.	154
» ὑποστήριξιν ἱστορικοῦ Μουσικοῦ συγγράμματος Γ. Ι. Παπαδοπούλου	»	1,080
» διδασκάλους Μουσικῆς Σχολῆς	»	1,092
» ἐκτύπωσιν διπλοτύπων ἀποδείξεων καὶ ἄλλων	»	135
» εἰσπράκτορα	»	200
πρόχειρα παρὰ τοῦ Ταμίου	»	208
		2,869

ΜΗΝ ΙΟΥΛΙΟΣ 1902.

Εἰσεπράχθησαν:

ἐκ μηνιαίων συνδρομῶν	γρ.	400
» δικαιώματος διπλώματος	»	40
		440
ἔλλειμμα		1,944
		2,384

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐδαπανήθησαν :

εἰς φωτογράφον	γρ.	200
» διάφορα	»	86
» διδασκάλους Μουσικῆς Σχολῆς	»	100
» εἰσπράκτορα	»	80
ἔλλειμμα πρ. μηνὸς Ἰουνίου	»	1,918
		2,384

Μετὰ ταῦτα ὁ ἄρχων πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Γ. Βιολάκης ἀνέγνω μέρος τοῦ παρ' αὐτῷ σωζομένου ἀνεκδότου θεωρητικοῦ τοῦ πρὸ ἑνὸς αἰῶνος ἀκμάσαντος ἰατροφιλοσόφου μουσικοῦ Βασιλείου Στεφανίδου τοῦ Βυζαντίου. Μετὰ τὰ ἀπονεμηθέντα αὐτῷ εὐχαριστήρια ὑπὸ τοῦ προεδρείου, ὁ κ. Π. Γ. Παχείδης ἀνέγνω μελέτην αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ ρυθμὸς καὶ ὁ ἔντεχνος τρόπος ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς ψαλμῳδίας». Ὁ κ. Μ. Βασιλείου καὶ ὁ Μ. Σύγκελλος κ. Νικόδημος ἐποιήσαντο παρατηρήσεις τινὰς ἐπὶ τῶν θεωριῶν τοῦ κ. Παχείδου προσαγαγόντες καὶ παραδείγματά τινα, εἰς ἃς ὁ κ. Παχείδης ἐπεφυλάχθη ν' ἀπαντήσῃ εἰς προσεχῆ συνεδρίασιν ὡς ἐκ τοῦ προκεχωρηκότος τῆς ὥρας.

Εἶτα διαλύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΠΕ'.

(τακτικὴ)

τῇ 20 Σεπτεμβρίου 1902.

Προεδρεύοντος τοῦ σεβ. ἁγίου Ἀμασείας κ. Ἀνθίμου καὶ παρόντων τῶν κκ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου, Φωτίου Σ. Παπαδοπούλου, Π. Γ. Παχείδου, Μελετίου Η. Ἡλιάδου, Ἀθ. Παπαθεοδώρου, Ἰωάννου Γ. Δούκα, Μ. Συγκέλλου Νικοδήμου, Βασιλείου Μ. Γεωργιάδου. Μ. Ἐκκλησιάρχου Καλλινίκου,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ν. Α. Καμαράδου, Ἰωάνν. Παναγιωτάκη, Ἠλία Μίσιου, Ἀρχιμ. Κωνσταντίου Μαυραγάνη, Ἀντωνίου Φωτιάδου ἱερομονάχου, Ἰακ. Ι. Ναυπλιώτου, Μ. Βασιλείου, Πρωτοψ. Γ. Βιολάκη, Ν. Παγανᾶ, Σιλδέστρου ἱεροδιακόνου, Δημητρίου Χ. Βαφειάδου, Ἰωάννου Ν. Λαμπαδαρίδου, † Παμφίλου Μελισσηνοῦ καὶ Λεωνίδα Νικοκλέους.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως, ὁ σεβασμιώτατος πρόεδρος τοῦ Συλλόγου μητροπολίτης Ἀμασείας κ. Ἄνθιμος ἀνέγνω σύντομον ἔκθεσιν τῶν κατὰ τὸ Δ΄ συλλογικὸν ἔτος πεπραγμένων τῷ Συλλόγῳ, ὑποβαλὼν ἐν τέλει καὶ τὴν ἀπὸ τῆς προεδρικῆς ἕδρας παραίτησιν αὐτοῦ, ἅτε ἀπερχομένου μετὰ τριήμερον εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ. Ἐπὶ τούτῳ ἐγερθεὶς ὁ Γεν. Γραμματεὺς κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος προσεφώνησεν ἐξ ὀνόματος τοῦ Συλλόγου τὴν Α. Σεβ. ὡς ἑξῆς:

Σεβασμιώτατε,

Βαρυαλγούσῃ τῇ καρδίᾳ ἀποδέχεται ὁ ἡμέτερος Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος τὴν ἀπὸ τῆς προεδρικῆς ἕδρας ὑποβαλλομένην σήμερον παραίτησιν τῆς ὑμετέρας γερασμιωτάτης Σεβασμιότητος. Ἐπιβάλλεται δὲ ἡμῖν καθῆκον ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, ὅτε πρόκειται ἡ ὑμετέρα Σεβασμιότης νὰ κλείσῃ ἐπὶ τῇ μεταβάσει αὐτῆς εἰς τὴν θεοφιλῶς ἀπὸ δεκαπενταετίας ποιμαινομένην ἐπαρχίαν αὐτῆς τὸ ὑπερτριετὲς στάδιον τῆς μακρᾶς προεδρείας Αὐτῆς ἐν τῷ ἡμετέρῳ Συλλόγῳ, νὰ ἐκφράσωμεν πρὸς Αὐτὴν ἅπαξ ἔτι ἐν γενικῇ συλλογικῇ συνεδριάσει τὰς ἐνθερμοτάτας εὐχαριστίας καὶ τὴν εἰλικρινῆ εὐγνωμοσύνην τοῦ μουσοφιλοῦς ἡμῶν σωματείου διὰ τὰς ἐξαιρέτους ὑπηρεσίας, ἃς εἰς αὐτὸ ὡς πρόεδρος τοῦ Συλλόγου παρέσχεν Αὐτη, συναγωνιζομένη μετὰ πάντων ἡμῶν τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ὑπὲρ τῆς διασώσεως καὶ καλλιεργείας τῆς πατρίου ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς. Ναί, Σεβασμιώτατε, ὁ ἔχων τὴν τιμὴν νὰ λέγῃ ταῦτα ἐξ ὀνόματος τοῦ Συλλόγου, ἀχωρίστως συνεργασθεὶς μετὰ τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς εὐκλεοῦς προεδρείας Αὐτῆς, εἴπερ τις καὶ ἄλλος ἐξετίμησε τὴν εἰς τὸ καθῆκον ἄκραν ἀφοσίωσιν, τὴν σύνεσιν καὶ φρόνησιν καὶ ἀμφιλαφῆ μάθησιν, τὴν εὐθύτητα καὶ τιμιότητα τοῦ χαρακτῆρος, τὴν πολυπειρίαν, τὴν φιλεργίαν, τὸ ἀδρόφρον καὶ εὐγενὲς τῶν τρόπων καὶ τὸν ἔνθεον ζῆλον Αὐτῆς ὑπὲρ τῶν προγονικῶν κειμηλίων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Παρακαλοῦμεν δὲ θερμῶς τὴν ὑμετέραν Σεβασμιότητα ὅπως ἐξακολουθήσῃ καὶ μακρόθεν εὐλογοῦσα τὸ ἔργον τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου καὶ πάντας ἡμᾶς τοὺς ἐν τῷ μουσικῷ τούτῳ ἐργαστηρίῳ κοπιῶντας καὶ ἐργαζομένους. Εἰς ἔνδειξιν δὲ τῆς βαθείας αὐτοῦ εὐγνωμοσύνης ὁ Σύλλογος, ἀνθ' ὧν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπράξατε κατὰ τὸ ὑπερτριετὲς τῆς προεδρείας ὑμῶν διάστημα, ἀπονέμει ὑμῖν σήμερον τὸν τίτλον τοῦ **ἐπιτίμου μέλους**, δι' οὗ μέχρι τοῦδε ἐκ τῆς ἱεραρχίας μόνον πατριάρχας ἐτίμησεν.

Εἴθε δέ, γηραιὲ λειτουργὲ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ν' ἀπολαύσητε τῇ θείᾳ χάριτι ἐς τοὔπιὸν μακράς, ἡσύχους καὶ εὐτυχεῖς ἡμέρας ἐν μέσῳ τοῦ λογικοῦ ὑμῶν ποιμνίου πρὸς χαρὰν πάντων ἡμῶν τῶν συγκροτούντων τὸν Ἐκκλησιαστικὸν Μουσικὸν Σύλλογον, ἰδίᾳ δὲ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας τυγχάνετε πανθομολογουμένως εἷς τῶν λόγῳ μορφώσεως καὶ ἀρετῆς ἐπιφανῶν ἱεραρχῶν τῶν κατακοσμούντων τὴν ἀνωτέραν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν ἱεραρχίαν.

Εἰς *τὴν προσφώνησιν ταύτην ὁ σεβασμ. ἅγιος Ἀμασείας βαθύτατα συγκεκινημένος ἀπήντησε τάδε*:

Κύριοι συνάδελφοι,

Μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς ἠκροασάμην τῆς ἄρτι ἀπαγγελθείσης μοι φιλόφρονος προσφωνήσεως ὑπὸ τοῦ ἐλλογιμωτάτου γενικοῦ γραμματέως ἐξ ἑαυτοῦ καὶ ἐκ μέρους πάντων τῶν ἐντίμων μελῶν τοῦ ἡμετέρου ἐκκλησιαστικοῦ μουσικοῦ Συλλόγου. Αἱ εὐγενεῖς καὶ λίαν δι' ἐμὲ κολακευτικαὶ φράσεις, αἵτινες ἐν τῇ ῥύμῃ τοῦ λόγου ἐνηχήθησαν εἰς τὰ ὦτά μου, καὶ αἱ πανηγυρικαί, οὕτως εἰπεῖν, ἐνδείξεις τιμῆς καὶ ἀγάπης πρὸς ἐμέ, βαθέως συγκινοῦσι τὴν καρδίαν μου, διότι ἐν αὐτῇ ἐγείρεται σοβαρώτερον τὸ αἴσθημα τῆς ὀφειλομένης ὑπ' ἐμοῦ εὐχαριστίας καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς ὑμᾶς, κύριοι, οἵτινες πρὸ τεσσάρων ἐτῶν εὐμενεῖ ὑμῶν ψήφῳ μὲ ἀνεδείξατε πρόεδρον καὶ ἐπὶ τοσοῦτον μακρὸν χρονικὸν διάστημα ὡς τοιοῦτον μὲ διετηρήσατε, υἱϊκὴν εὐλάβειαν πάντοτε ἀπονέμοντές μοι καὶ ἐπιεικῶς παραβλέποντες τὰς ἐλλείψεις μου.

Καὶ δὴ ἀποχωριζόμενος ἀφ' ὑμῶν, σᾶς διαβεβαιῶ ὅτι καὶ μακρόθεν δὲν θέλω λείψει ἀναμιμνησκόμενος τῶν εὐφροσύνων ἡμερῶν τῆς μεθ' ὑμῶν εἰρηνικῆς συνεργασίας καὶ ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου φίλα φρονῶν καὶ τὴν δρᾶσιν αὐτοῦ καρποφόρον εὐχόμενος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐφ' ὑμᾶς ἐξαιτούμενος τὴν οὐράνιον εὐλογίαν καὶ ἐνίσχυσιν ὑμῶν εἰς τὸ ἱερὸν καὶ εὐγενὲς ἔργον ὡς μελῶν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθησαν αἱ ἑξῆς τέσσαρες ἐπιστολαί: α') ἡ ὑπὸ ἡμερομην. 5 Αὐγούστου τοῦ ἐριτίμου ὁμογενοῦς κ. Κωνσταντίνου Εὐστρατίου Σεβαστοπούλου, δι' ἧς ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ πρὸς τὸν Σύλλογον ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του ὡς ἐπιτίμου μέλους, ἅμα δὲ ἀγγέλλει, ὅτι προσφέρει ὑπὲρ τῆς ἀξιοπρεποῦς συντηρήσεως τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Σωματείου τὸ ποσὸν πεντήκοντα (ἀριθ. 50) λιρῶν Τουρκίας· β') ἡ τοῦ κ. Στεφάνου Δ. Κουτσογιαννοπούλου, α΄ ψάλτου τῆς ἐν Βατοὺμ ὀρθοδόξου ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, ὑπὸ ἡμερομ. 12 Αὐγούστου, ἀγγέλλοντος ὅτι πέμπει τὰς εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Συλλόγου ὀφειλομένας συνδρομὰς αὐτοῦ, συνάμα δὲ καὶ «Σχεδίασμά τι διδασκαλίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς», συνταχθὲν ἐξ ὑπογυίου ὑπ' αὐτοῦ, πρὸς χρῆσιν τῶν κατοίκων τῶν περὶ τὸ Κὰρς τοῦ Καυκάσου ἑκατὸν περίπου ἑλληνοφώνων χωρίων, πρὸς οὓς ἡ Α. Α. Μ. ὁ Αὐτοκράτωρ πασῶν τῶν Ρωσσιῶν ἐπέτρεψε τὴν χρῆσιν τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ ὅπερ λιθογραφηθὲν δαπάναις αὐτοῦ ὑποβάλλει ἤδη εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Συλλόγου· προσέτι δὲ ἐκφράζει τὴν εὐχὴν ὅπως ὁ Σύλλογος ἐκδίδῃ ἑβδομαδιαίαν μουσικὴν ἐφημερίδα, καταδεικνύων ἅμα καὶ τὴν ἀνάγκην συντάξεως καὶ ἐκδόσεως νέου καταλλήλου Θεωρητικοῦ. Ἐν τέλει δὲ ἀναφέρων ὅτι μέλλει ν' ἀπέλθῃ εἰς Κὰρς τοῦ Καυκάσου ὅπως διδάξῃ τὴν καθ' ἡμᾶς μουσικὴν καὶ ὅτι στερεῖται τοῦ τὰ μάλιστα ἀναγκαίου ἐν Ρωσσίᾳ διπλώματος, παρακαλεῖ θερμῶς τὸν Σύλλογον, ἵνα χορηγήσῃ αὐτῷ τοιοῦτον, ἀφοῦ ἤδη τυγχάνει γνωστὸς καὶ τοῖς μέλεσι τοῦ Συλλόγου, ὡς μαθητεύσας παρὰ τοῖς ἀειμνήστοις μουσικοδιδασκάλοις Ι. Καββάδᾳ, Ἀλεξ. Γεωργιάδῃ, Γ. Ραιδεστηνῷ καὶ τῷ ἐπιζῶντι μουσικῷ κ. Θεμιστοκλεῖ Βυζαντίῳ· γ') ἡ ὑπὸ ἡμερομ. 22 Αὐγούστου τοῦ ἐν Λευκωσίᾳ τῆς Κύπρου κ. Κλεοβούλου Κ. Ἀρτεμιάδου, α΄ ψάλτου Φανερωμένης καὶ μουσικοδιδασκάλου ἐν τῷ Παγκυπρίῳ Γυμνασίῳ, δι' ἧς ἀγγέλλει ὅτι ὑποβάλλει εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Συλλόγου τὰ πεμπόμενα δύο φύλλα τῆς «Χριστιανικῆς Ἀληθείας», ἐν οἷς ὑπάρχουσι δημοσιεύματα αὐτοῦ περὶ ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Ἐρασίμολπος»· δ') ἡ ὑπὸ ἡμερομ. 25 Αὐγούστου τοῦ διευθυντοῦ καὶ συντάκτου τῆς ἐν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀθήναις ἀπὸ ἑνὸς ἤδη ἔτους ἀνελλιπῶς ἐκδιδομένης μουσικῆς ἐφημερίδος «Φόρμιγγος» κ. Ι. Τσώκλη, δι' ἧς ἀγγέλλει τὴν πρὸς τὸν Σύλλογον ἀποστολὴν πάντων τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων φύλλων καὶ τῶν σχετικῶν μηνιαίων μουσικῶν ταύτης τευχῶν, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ὁ Σύλλογος θὰ ἐκτιμήσῃ τὸν σκοπόν, ὃν ἐπιδιώκει ἡ διεύθυνσις τῆς «Φόρμιγγος» καὶ θὰ συντελέσῃ κατὰ τὸ ἐφικτὸν αὐτῷ εἰς τὴν τελείαν εὐόδωσιν τοῦ προγράμματός της, ἰδίως διὰ τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ ἀρωγῆς, ὅπως οὕτως ἡ ἐφημερὶς καταστήσῃ κοινωνοὺς τῶν ἰδεῶν τοῦ Συλλόγου πάντας τοὺς ἁπανταχοῦ μουσικούς, ὧν οἱ πλεῖστοι εὑρίσκονται τανῦν ἐν τῷ σκότει, ἐλλείψει προφανῶς καταλλήλου μέσου πρὸς διαφώτισιν.

Εἰς τὰς ἀνακοινώσεις τοῦ προεδρείου ὁ γεν. γραμματεὺς ἀγγέλλει, ὅτι τῇ 5 Αὐγούστου μεταβὰς εἰς Θεραπεῖα ἐπέδωκε τῷ κ. Κωνσταντίνῳ Εὐστρατίου Σεβαστοπούλῳ, ἐξ ἐπιφανοῦς ἀρχαίας φαναριωτικῆς οἰκογενείας ἔλκοντι τὸ γένος καὶ ἐπὶ ἥμισυν αἰῶνα ἐν Ρωσσίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ ὡς ἐμπόρῳ διακριθέντι, ἀρτίως δὲ εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν ἀφιχθέντι, τὰ ἁρμόδια τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ ἔγγραφα ὡς ἐπιτίμου μέλους, ἐκθεὶς διὰ βραχέων τὸ πρόγραμμα τοῦ Συλλόγου καὶ τὰς πρὸς πραγμάτωσιν αὐτοῦ ὡς καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ συντηρουμένης Μουσικῆς αὐτοῦ Σχολῆς ἀπαιτουμένας χρηματικὰς ἀνάγκας, εἰς ἃς δὲν ἐπαρκεῖ τὸ ταμεῖον τοῦ Συλλόγου. Πληροφορηθεὶς δὲ ὁ μεγάτιμος ὁμογενής, ὅτι πρὸς κάλυψιν τοῦ ἐλλείμματος τοῦ λήξαντος ἤδη Δ' ἔτους τῆς Μουσικῆς Σχολῆς ἔχει ἀνάγκην ὁ Σύλλογος πεντήκοντα ἔτι λιρῶν Τουρκίας, ἐδήλωσε τῷ ἀντιπροσώπῳ τοῦ Συλλόγου κ. Γ. Ι. Παπαδοπούλῳ, ὅτι προθύμως ἀναλαμβάνει νὰ καλύψῃ τὸ ρηθὲν ἔλλειμμα, ἀποστέλλων λίαν προσεχῶς εἰς τὸν Σύλλογον διὰ τοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου κ. Λεωνίδα Νικοκλέους τὸ πεντηκοντάλιρον ποσόν. Ἐπὶ τούτῳ ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος ἐκφράζει πρὸς τὸν μεγαλόδωρον Εὐεργέτην τοῦ Συλλόγου τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην καὶ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας τοῦ σωματείου, προσεπιδηλώσας ὅτι τὴν δωρεὰν ταύτην κατερχόμενος εἰς Φανάριον θὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τὸ προεδρεῖον καὶ εἰς τὸν Παναγιώτατον Οἰκουμε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νικὸν Πατριάρχην Ἰωακεὶμ τὸν Γ' τὸν καὶ ἐπίτιμον πρόεδρον τοῦ Συλλόγου.

Ὁ γεν. γραμματεὺς συνεχίζων τὰς ἀνακοινώσεις τοῦ προεδρείου ἀνήγγειλεν ὅτι τὸ προεδρεῖον μετὰ τὴν παραλαβὴν τῆς πεντηκονταλίρου προσφορᾶς, συνελθὸν τῇ 13 Αὐγούστου ἀνεκήρυξε τὸν κ. Κ. Ε. Σεβαστόπουλον, συνῳδὰ τῷ Κανονισμῷ, Εὐεργέτην τοῦ Συλλόγου, ἐκλέξαν ἅμα καὶ διμελῆ ἐπιτροπήν, ἀποτελουμένην ἐκ τοῦ ταμίου τοῦ Συλλόγου πανοσιολογιωτάτου Μ. Συγκέλλου κ. Νικοδήμου καὶ τοῦ γεν. γραμματέως, ἥτις αὐθημερὸν μεταβᾶσα εἰς Θεραπεῖα ἐπέδωκε τῷ γενναιοδώρῳ ἀνδρὶ θερμὴν εὐχαριστήριον ἐπιστολὴν μετὰ τοῦ περιχρύσου διπλώματος, ἐκδηλώσασα ἅμα καὶ διὰ ζώσης τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Σωματείου διὰ τὴν γενομένην δωρεάν. Τοῦ κ. Σεβαστοπούλου εὐδοκήσαντος νὰ δηλώσῃ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, ὅτι ζωηρὸν ἐνδιαφέρον αἰσθανόμενος ὑπὲρ τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ τοῦ Συλλόγου, οὐ παύσεται καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ὑποστηρίζων αὐτόν, ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος κατέδειξεν αὐτῷ τὴν ἀνάγκην τῆς ἀνεγέρσεως ἰδιοκτήτου διωρόφου συλλογικοῦ κτιρίου, ἀξίας οὐχὶ ἀνωτέρας τῶν πεντακοσίων (500) λιρῶν Τουρκίας, ἐν ᾧ νὰ συνεδριάζῃ ὅ τε Σύλλογος, τὸ προεδρεῖον καὶ αἱ ἐπιτροπαὶ αὐτοῦ, νὰ φυλάττωνται δὲ ἐν αὐτῷ τὸ Ἀρχειοφυλάκειον, ἡ Βιβλιοθήκη, ἡ Ὀργανοθήκη καὶ ἡ λοιπὴ περιουσία τοῦ Σωματείου. Ὁ κ. Σεβαστόπουλος προφρόνως ἀποδεξάμενος τὴν γενομένην αὐτῷ εἰσήγησιν, παρεκάλεσε τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Συλλόγου νὰ παρουσιάσωσιν αὐτῷ τὰ ἀρχιτεκτονικὰ σχεδιαγράμματα τοῦ κτιρίου ἐν προσεχεῖ εὐκαιρίᾳ, ὅτε θὰ σκεφθῇ ὁριστικῶς περὶ τοῦ πρακτέου. Τῶν σχεδιαγραμμάτων καταρτισθέντων ἀποφάσει τοῦ προεδρείου ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος τῶν Πατριαρχείων κ. Χρηστίδου καὶ θεωρηθέντων ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, εὐδοκήσαντος τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ ἔγκρισιν νὰ βεβαιώσῃ διὰ τῆς ἐν αὐτοῖς χαραχθείσης σεπτῆς Αὐτοῦ ὑπογραφῆς, ἡ αὐτὴ διμελὴς ἐπιτροπὴ τοῦ Συλλόγου, ἡ ἐκ τοῦ γεν. γραμματέως καὶ ταμίου ἀπαρτιζομένη, μεταβᾶσα καὶ αὖθις τῇ 3 Σεπτεμβρίου εἰς Θεραπεῖα ἐπέδωκεν αὐτὰ εἰς τὸν κ. Σεβαστόπουλον, ὑποσχεθέντα, ὅτι ἐν προσεχεῖ συνεντεύξει αὐτοῦ μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος θὰ συνεννοηθῇ περὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ ἀνεγερθησομένου συλλογικοῦ κτιρίου. Ἡ ἐπιτροπὴ καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ θερμὰς ἀπονείμασα εὐχαριστίας τῷ κ. Σεβαστοπούλῳ, διεβεβαίωσεν αὐτὸν ὅτι τὸ ἀνεγερθησόμενον κτίριον κατ' ὀφειλὴν ἀπαραίτητον καὶ εἰς ἔνδειξιν ἀϊδίου εὐγνωμοσύνης τοῦ Συλλόγου θὰ φέρῃ ἐν τῇ ἐξωτερικῇ προσόψει αὐτοῦ, ὕπερθεν τῆς κεντρικῆς πύλης τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν:

ΕΠΙ ΙΩΑΚΕΙΜ ΤΟΥ Γ'.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Κατόπιν ὁ Γεν. Γραμματεὺς συνεχίζων τὰς ἀνακοινώσεις τοῦ προεδρείου ἀγγέλλει, ὅτι τὸ προεδρεῖον ἐκφράζει τὴν εὐχήν, ὅπως ἐφέτος ὡς ῥήτωρ πρὸς ἐκφώνησιν τοῦ πανηγυρικοῦ κατὰ τὴν τετραετηρίδα τοῦ Συλλόγου, τὴν ἀγομένην τῇ 4 προσεχοῦς Δεκεμβρίου, ἐπὶ τῇ μνήμῃ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, προσκληθῇ ὁ ἐν Μιτυλήνῃ διαπρεπὴς λόγιος καὶ μουσικολόγος καὶ ἄλλοτε τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καθηγητὴς κ. Δημ. Βερναρδάκης. Ἡ ὁλομέλεια παμψηφεὶ ἀπεδέξατο τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ προεδρείου, τοῦ κ. Π. Γ. Παχείδου προσθέντος τῇ ἐγκρίσει τῆς ὁλομελείας, ὅτι ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως τοῦ κ. Βερναρδάκη τὸ προεδρεῖον νὰ ἐκλέξῃ τὸν κατάλληλον ῥήτορα.

Γ'. ἀγγέλλει τὴν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου προσφορὰν δύο ἀρχαίων μουσικῶν βιβλίων, κεκολοβωμένων ὅμως δυστυχῶς ἔν τε τῇ ἀρχῇ καὶ τῷ τέλει, ὑπὸ τοῦ ἐκ Σκοποῦ τῆς Θρᾴκης ὁρμωμένου Χ'' παπᾶ Ἀθανασίου Φωτακίδου. Δ'. ὅτι ὑπὸ τοῦ προεδρείου ἀποσταλήσεται τῷ ἐν Βατοὺμ μουσικοδιδασκάλῳ κ. Στεφ. Κουτσογιαννοπούλῳ, οὐχὶ ἀπολυτήριον τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, ἅτε δὴ μὴ ἐν αὐτῇ διακούσαντι μαθήματα, ἀλλὰ ἔγγραφον, φέρον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Γεν. Γραμματέως καὶ κεκυρωμένον τῇ σφραγῖδι τοῦ Συλλόγου, δι' οὗ νὰ παρέχηται αὐτῷ ἡ ἄδεια τοῦ διδάσκειν τὴν καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησιαστικὴν Μουσικήν. Ε'. ἀγγέλλει ὅτι ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις διευθυντοῦ καὶ ἐκδότου τῆς μουσικῆς ἐφημερίδος «Φόρμιγγος» κ. Ἰ. Τσώκλη ἐστάλησαν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἡμετέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρου Συλλόγου πάντα τὰ μέχρι τοῖδε ἐκδοθέντα φύλλα τῆς εἰρημένης ἐφημερίδος καὶ ὅτι ἐπ' ἀνταλλαγῇ ἀποσταλήσονται τὰ τέσσαρα τεύχη τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου μετὰ τῆς καταλλήλου εὐχαριστηρίου ἐπιστολῆς. ΣΓ'. ὅτι διὰ καταλλήλου ἐπιστολῆς τὸ προεδρεῖον θὰ ἐπαινέσῃ τὸν ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς ζῆλον τοῦ ἐν Λευκωσίᾳ τῆς Κύπρου μουσικοδιδασκάλου κ. Κλεοβούλου Ἀρτεμιάδου, γράψαντος εἰς δύο φύλλα τῆς «Χριστιανικῆς Ἀληθείας» ἀρθρίδια περὶ τῆς πατρίου ἡμῶν μουσικῆς ἀξιανάγνωστα. Ζ'. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἄγοντα τῇ 9 Σεπτεμβρίου τὴν ἐπέτειον ὀνομαστικὴν αὐτοῦ ἑορτήν, ἐπεσκέψαντο καὶ συνεχάρησαν ἐξ ὀνόματος τοῦ Συλλόγου οἱ κκ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος, Ν. Α. Καμαράδος, Ἰ. Ναυπλιώτης, Φώτιος Σ. Παπαδόπουλος, Π. Γ. Παχείδης καὶ Π. Γ. Φιλανθίδης, καταλλήλως προσφωνήσαντος τοῦ κ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου. Η'. ἀνακοινοῖ ὅτι ἐν τῇ συνεδριάσει ταύτῃ δέον νὰ ἐκλεγῇ καὶ ἡ τριμελὴς ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπή, ἡ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ὁριζομένη πρὸς ἐξέλεγξιν τῆς καταστάσεως τοῦ ταμείου, τῶν ἀρχείων καὶ τῆς λοιπῆς συλλογικῆς περιουσίας. Ἐπὶ τούτῳ ψηφοφορίας γενομένης ἐξελέγησαν παμψηφεὶ ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Συνάδων κ. Εὐγένιος Μαστοράκης, ὁ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης κ. Ἀντώνιος Ἀντωνίνης καὶ ὁ κ. Μάρκος Βασιλείου, προταθέντες ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου.

Μετὰ ταῦτα ὁ ταμίας ἀναγινώσκει τὴν ἔκθεσιν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ Συλλόγου κατὰ τὸν μῆνα Αὔγουστον.

ΜΗΝ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1902.

Εἰσεπράχθησαν:

ἐκ μηνιαίων συνδρομῶν	γρ.	345
» δωρεᾶς ὑπὲρ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς Κωνστ. Εὐστρατίου Σεβαστοπούλου	»	5,400
	»	5,745
πρὸς ἐξίσωσιν	»	969
	γρ.	6,714

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐδαπανήθησαν:

εἰς διάφορα ἔξοδα	γρ.	106
» ὑποστήριξιν τοῦ ἐκδοθησομένου ἱστορικοῦ Μουσικοῦ συγγράμματος Γ. Ι. Παπαδοπούλου	»	920
» διδασκάλους Μουσικῆς Σχολῆς	»	3,549
» εἰσπράκτορα	»	195
ἔλλειμμα πρ. μηνὸς Ἰουλίου	»	1,944
	γρ.	6,714

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος, γραμματεὺς τῆς Τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει τὰ πρακτικὰ τῆς ΙΔ΄. ΙΕ΄ καὶ Ις΄ συνεδριάσεως τῆς εἰρημένης ἐπιτροπῆς, ἔχοντα ὡς ἑξῆς:

Συνεδρίασις ΙΔ΄, γενομένη τῇ 10 Ἰουνίου 1902 ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Μ. Συγκελλίας, προεδρεύοντος τοῦ ἄρχοντος πρωτοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Γ. Βιολάκη καὶ παρόντων τῶν κκ. Λεωνίδα Νικοκλέους, Μ. Συγκέλλου Νικοδήμου, Μ. Βασιλείου, Π. Γ. Φιλανθίδου, Ι Ναυπλιώτου, Π. Γ. Παχείδου, Φωτίου Παπαδοπούλου, Ν. Α. Καμαράδου καὶ Γ. Ι. Παποδοπούλου.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, ὁ πανοσιολ. Μ. Σύγκελλος κ. Νικόδημος ἀνακοινοῖ ὅτι μελετήσας τὰ ὑπὸ τοῦ ἐν Σύμῃ μουσικοδιδασκάλου κ. Β. Ζαχαρίου δύο δημώδη ᾄσματα τῆς Σύμης, ὧν τὸ μὲν εἰς ἦχον Πλ. Α΄ ἐπιγράφεται «Ὁ κουκουμᾶς» (Κλήδονας), τὸ δὲ εἰς ἦχον Πλ. Δ΄ «Τὸ μυριολόγι τοῦ Χριστοῦ», εὗρεν αὐτὰ ἔχοντα μέλος ἀρχαϊκόν, ἐστερημένα ὅμως ρυθμοῦ, ἔχοντα δὲ καὶ ὀλίγας ἀνορθογραφίας. Ἀπεφασίσθη δὲ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς νὰ ἐκφρασθῶσι τῷ ἀποστείλαντι αὐτὰ κ. Β. Ζαχαρίου τὰ εὐχαριστήρια τοῦ Συλλόγου, νὰ παρακληθῇ δὲ ἅμα ὁ ρηθεὶς μουσικοδιδάσκαλος ὅπως συνεχίσῃ τὸ ἔργον τῆς συλλογῆς δημωδῶν ᾀσμάτων χάριν τοῦ Συλλόγου ἐκλέγων τὰ ἀρχαιότερα ἐξ αὐτῶν.

Εἶτα ὁ κ. Π. Γ. Παχείδης ἀνεκοίνωσεν ὅτι, ἐντολῇ τῆς ἐπιτροπῆς, ἐμελέτησε τὸ εἰς ἰδιαίτερον τεῦχος, κελεύσει τοῦ παναγιωτάτου πρώην πατριάρχου Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄ ἐκδοθὲν πενταπλοῦν «Θεοτόκε Παρθένε». Καὶ διὰ μὲν τὸ Α΄ «Θεοτόκε Παρθένε» Πέτρου τοῦ Μπερεκέτου, οὗ τὸ κράτημα ἀντικατέστησε διὰ λέξεων ὁ πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Γ. Βιολάκης οὐδεμίαν μομφὴν διατυποῖ ὁ κ. Παχείδης, διότι ἡ Α. Μουσικολο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γιότης ἐνήργησε τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ κρατήματος κατ' ἐντολὴν πατριαρχικήν, τοὐναντίον δὲ ἀξιέπαινον θεωρεῖ τὸν κ. Βιολάκην ὡς ἐνεργήσαντα ἔργον δυσχερές. Τὸ Β' «Θεοτόκε Παρθένε» εἶναι συντετμημένον ἐκ τοῦ πρώτου, τὸ Γ' εἶναι τὸ τοῦ Ἰωάννου μαΐστορος Κουκκουζέλη, ἐκ τῶν λοιπῶν δύο συντόμων, τὸ μὲν εἶναι εἰς στιχηραρικὸν μέλος, τὸ δὲ τὸ σύνηθες εἱρμολογικόν.

Μετὰ τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ κ. Παχείδου, ἐγκριθεῖσαν καὶ ὑπὸ τῶν παρόντων μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς, διελύθη ἡ συνεδρίασις.

Συνεδρίασις ΙΕ', γενομένη τῇ 18 Ἰουλίου 1902 ἐν τῇ προεδρικῇ οἰκίᾳ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ σεβασμιωτάτου ἁγίου Ἀμασείας κ. Ἀνθίμου καὶ παρόντων τῶν μελῶν τοῦ προεδρείου ὡς καὶ τῶν ἐξῆς μελῶν τῆς Τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς: Γ. Βιολάκη, πρωτοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας, Μ. Βασιλείου, Π. Γ. Παχείδου, Ι. Ναυπλιώτου, Λ. Νικοκλέους, Φ. Σ. Παπαδοπούλου καὶ Γ. Ι. Παπαδοπούλου.

Κηρυχθείσης τῆς ἐνάρξεως τῆς συνεδριάσεως, ἀναγινώσκεται πιττάκιον πατριαρχικόν, δι' οὗ προτρέπει ἡ Α. Θ. Π. τὸ προεδρεῖον τοῦ Συλλόγου νὰ μελετήσῃ τὴν ἐπισυνημμένην ἐπιστολὴν τοῦ κ. Ν. Λεβίδου βουλευτοῦ Ἀττικῆς ἐν τῇ βουλῇ Ἀθηνῶν περί τινων ἀποριῶν αὐτοῦ περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς, καὶ εἶτα νὰ ὑποβάλῃ εἰς Αὐτὴν τὴν γνωμοδότησιν αὐτοῦ. Ἡ ἐπιτροπὴ μελετήσασα τὰς ὑποβαλλομένας ἐρωτήσεις τοῦ κ. Λεβίδου συνέταξε τὴν εἰς τὴν Α. Θ. Π. ἀπάντησιν αὐτῆς.

Ἐπὶ τούτοις διελύθη ἡ συνεδρίασις.

Συνεδρίασις Ις', γενομένη τῇ 27 Σεπτεμβρίου 1902 ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Μ. Συγκελλίας ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἄρχοντος πρωτοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Γ. Βιολάκη καὶ παρόντων τοῦ πανοσιολογιωτάτου Μ. Συγκέλλου κ. Νικοδήμου καὶ τῶν κκ. Ν. Α. Καμαράδου, Μάρκου Βασιλείου, Χρ. Παπαϊωάννου, Ἰακ. Ναυπλιώτου, Φωτίου Παπαδοπούλου, Π. Γ. Παχείδου καὶ Γ. Ι. Παπαδοπούλου.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς ἠγουμένης συνεδριάσεως, σύσκεψις ἐπηκολούθησε περὶ τῆς δοθησομένης ἀπαντήσεως εἰς τὴν Κ. Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπὴν τῶν πατριαρχείων διὰ τὸ ἀνέκδοτον Πεντηκοστάριον τοῦ πρωτοψάλτου Μιτυλήνης κ. Σίμου Ἀδαγιανοῦ. Τῇ προτάσει δὲ τοῦ κ. Μ. Βασιλείου καὶ τῇ ἐγκρίσει τῶν παρόντων μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς ἀπεφασίσθη ὅπως ἡ Τεχνικὴ Ἐπιτροπὴ διατυπώσῃ τὴν γνώμην της περὶ τοῦ εἰρημένου μουσικοῦ ἔργου ὡς ἐξῆς: «Ὁ Σύλλογος σκοπὸν αὐτοῦ θέμενος τὴν ἀνακάθαρσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀπὸ παντὸς τυχὸν παρεισφρήσαντος ἐν αὐτῇ ξενοφυοῦς καὶ ξενοτρόπου στοιχείου, βουλόμενος δὲ φραγμὸν θεῖναι εἰς τὴν περαιτέρω διαστροφὴν τῶν μουσικῶν κειμένων, ἐπέχει ἵνα ἀποφανθῇ καὶ περὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ἀπὸ μακρῶν ἤδη ἐτῶν ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ ἡμῶν κέντρῳ ἐν χρήσει βίβλων, πολλῷ δὴ μᾶλλον δι' ἐγκρίσεως νὰ περιβάλῃ νέα ἐκκλησιαστικὰ μουσικὰ ἔργα, συνυφασμένα κατὰ τὴν ἰδέαν καὶ φαντασίαν ἑκάστου. Συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, καὶ τὸ ἐκ νέου ὑποβληθὲν μουσικὸν πόνημα τοῦ κ. Σίμου Ἀδαγιανοῦ ὑφ' οἱανδήτινα μορφὴν παρουσιαζόμενον δὲν δύναται νὰ περιβληθῇ τὸ συλλογικὸν κῦρος, δυνάμενον οὐχ ἧττον νὰ ἐκδοθῇ τύποις ὑπ' εὐθύνην τοῦ συγγραφέως, ἂν οὗτος φρονῇ ὅτι χρήσιμόν τι ἀπειργάσατο».

Ἐπὶ τούτοις διελύθη ἡ συνεδρίασις, ἀφοῦ προηγουμένως ἡ ἐπιτροπὴ ἀνέθηκε τὴν μελέτην τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων τοῦ κ. Θ. Τσακάλογλου τῷ κ. Μ. Βασιλείου.

Εἰς τὰς προτάσεις καὶ ἐπερωτήσεις ὁ κ. Γ. Δ. Παχτῖκος λαβὼν τὸν λόγον καταδεικνύει τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ διορίσῃ ὁ Σύλλογος δύο ἢ τρία μέλη, τὰ ὁποῖα νὰ ἐργασθῶσιν εἰς διαφόρους βιβλιοθήκας τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ἑσπερίας Εὐρώπης πρὸς ἐπαναφορὰν τοῦ βυζαντινοῦ μέλους ἐν ὅλῃ του τῇ λαμπρότητι καὶ πρὸς εὕρεσιν τῆς κλειδός, δι' ἧς θὰ ἀναγνωσθῶσι τὰ ἀρχαῖα μουσικὰ χειρόγραφα καὶ οὕτως ἐπιτευχθῇ ἡ ἀπὸ τῶν ὀθνείων ἐκκάθαρσις τοῦ παρ' ἡμῖν μέλους· προτείνει δὲ ὅπως ὁ Σύλλογος υἱοθετήσῃ τὴν πρότασίν του ταύτην καὶ φροντίσῃ νὰ ἐξεύρῃ τοὺς ἐπὶ τούτῳ ἀπαιτουμένους πόρους. Ὁ πανοσιολογιώτατος Μ. Σύγκελλος κ. Νικόδημος παρατηρεῖ, ὅτι ἡ βυζαντινὴ μουσικὴ εἶναι φυτὸν βλαστῆσαν καὶ καλλιεργηθὲν ἐπὶ αἰῶνας ὁλοκλήρους ἐνταῦθα καὶ ὅτι πλεῖστα κειμήλια τῆς ἱερᾶς ταύτης τέχνης εὑρίσκονται εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν καὶ δὴ εἰς τὴν ἐν Φαναρίῳ Βιβλιοθήκην τοῦ Παναγίου τάφου· προτείνει δὲ ὅπως ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Παχτίκου ὑποδεικνυομένη ἐργασία ἄρξηται ὑπὸ τῆς ἐπὶ τούτῳ ὁρισθησομένης ἐπιτροπῆς ἀπὸ τῆς ρηθείσης Βιβλιοθήκης· καὶ ὅταν ἀφ' ἑνὸς μὲν παρουσιασθῇ ἀνάγκη ἐπισκέψεως καὶ τῶν ἔξω Βιβλιοθηκῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐξευρεθῇ τὸ ἀπαιτούμενον χρῆμα πρὸς ἀμοιβὴν τῶν ἐργασθησομένων, τότε κατὰ γράμμα νὰ τεθῇ εἰς ἐφαρμογὴν ἡ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πρότασις τοῦ κ. Παχτίκου. Ἐν τῷ μεταξὺ λαβόντων τὸν λόγον τῶν κκ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου καὶ Ν. Παγανᾶ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς προτάσεως τοῦ πανοσιολογιωτάτου Μ. Συγκέλλου, ἀποφασίζεται ὅπως εἰς ἄλλην συνεδρίασιν γείνῃ ὡριμωτέρα σκέψις περὶ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Παχτίκου, ἅτε προβλεπομένης καὶ ὑπὸ ρητοῦ ἄρθρου τοῦ Κανονισμοῦ.

Μετὰ ταῦτα ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Παμφίλου κ. Μελισσηνὸς ἐκφράζει τὴν εὐχὴν ὅπως, εἰ δυνατόν, κατὰ τὴν προσεχῆ ἑορτὴν τοῦ Συλλόγου, καθ' ἣν πανηγυρικὴ ἐπὶ τούτῳ λειτουργία τελεῖται ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ, ἀνατεθῇ εἰς τοὺς ἱεροψάλτας τῶν Πατριαρχείων ὁ καταρτισμὸς κατὰ τὸ βυζαντινὸν σύστημα δύο πολυμελῶν χορῶν, συγκειμένων ἐξ ἱκανῶν ἱεροψαλτῶν καὶ καλλιφώνων παίδων, οἵτινες κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην νὰ ψάλωσιν ἅπασαν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς λειτουργίας. Προστίθησι δὲ ἡ Α. Θεοφιλία ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο τοῦ ψάλλειν εἶναι ἴσως ἀσύνηθες τὴν σήμερον διὰ τὸν πατριαρχικὸν ναόν, λίαν δὲ σύνηθες κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους. Ὁ ἄρχων πρωτοψάλτης κ. Γ. Βιολάκης ἁπάντων παρατηρεῖ ὅτι ἡ πρότασις τοῦ ἁγίου Παμφίλου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εὐοδωθῇ, καθόσον ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ χῶρος τῶν μουσικῶν χορῶν τῶν Πατριαρχείων εἶναι οὐχὶ εὐρύχωρος καὶ συνεπῶς δὲν δύναται νὰ περιλάβῃ μέγαν ἀριθμὸν ἱεροψαλτῶν καὶ κανοναρχῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ θόρυβος μέγας εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ παραχθῇ ἐκ τῆς ὑπὸ πολλῶν ἐκτελέσεως τῶν ψαλησομένων μαθημάτων. Τὰς παρατηρήσεις τοῦ ἄρχοντος πρωτοψάλτου ἀντικρούουσιν ὁ θεοφιλέστατος ἅγιος Παμφίλου καὶ ὁ Μ. Σύγκελλος.

Ἀκολούθως ἡ ὁλομέλεια προέβη εἰς ἀνάδειξιν προέδρου τοῦ Συλλόγου· τῇ προτάσει δὲ τοῦ θεοφιλεστάτου ἁγίου Παμφίλου, ὁμοφώνως ὑποστηριχθείσῃ, πρόεδρος τοῦ Συλλόγου παμψηφεὶ ἀνεδείχθη ὁ ἐκ τῶν σεβασμιωτάτων συνοδικῶν ἀρχιερέων μητροπολίτης ἅγιος Νεοκαισαρείας κ. Ἀλέξανδρος, τακτικὸν μέλος τοῦ Συλλόγου. Ἐπὶ τούτῳ ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος προτείνει ὅπως τὸ προεδρεῖον σύσσωμον μετὰ τὴν λῆξιν τῆς συνεδριάσεως, τοῦτο μέν, συνοδεύσῃ τιμητικῶς μέχρι τῆς οἰκίας του τὸν τέως πρόεδρον σεβασμιώτατον ἅγιον Ἀμασείας κ. Ἄνθιμον, τοῦτο δὲ συγχαρῇ,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ διὰ ζώσης τὸν νέον πρόεδρον. Ἡ πρότασις τοῦ κ. Παπαδοπούλου ὡς καὶ ἡ τοῦ κ. Μελετίου Ἠλιάδου ὅπως τιμητικῶς προπεμφθῇ ὁ σεβασμιώτατος ἅγιος Ἀμασείας ἐκ μέρους τοῦ προεδρείου τοῦ Συλλόγου κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς προσεχοῦς ἀπὸ τῆς ἡμετέρας πόλεως ἀναχωρήσεως τῆς Α. Σεβασμιότητος, ἐγένοντο παμψηφεὶ ἀποδεκταί.

Ἐπὶ τούτοις λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΠΖ'.

(τακτικὴ)

τῇ 31 Ὀκτωβρίου 1902.

Προεδρεύοντος τοῦ ἀντιπροέδρου μουσικολ. ἄρχοντος πρωτοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Γ. Βιολάκη καὶ παρόντων τῶν κκ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου, Φωτίου Σ. Παπαδοπούλου, Ἰωάννου Λαμπαδαρίδου, ἀρχιμ. Ἀντων. Ἀντωνίνη, Ἰακώβου Ναυπλιώτου, Π. Γ. Παχείδου, Μιχ. Χ'' Ἀθανασίου, Γεωργίου Καρακώστα, Ἀθ. Παπαθεοδώρου, Ν. Παγανᾶ, Ι. Γ. Δούκα, Λεωνίδα Νικοκλέους, Ἱερομ. Ἀντωνίου Φωτιάδου, Μ. Ἐκκλησιάρχου Καλλινίκου, Β. Σαραφοπούλου, Ν. Καμαράδου, Μ. Συγκέλλου Νικοδήμου, Ἱεροδ. Ἰωάννου Κοκκινάκη, Χρ. Παπαϊωάννου καὶ Ἰωάννου Α. Τοπίδου.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ἡ ἀλληλογραφία, συγκειμένη ἐξ ἐπιστολῶν τῶν ἑξῆς κυρίων· 1] τοῦ μουσικοδιδασκάλου Π. Γ. Φιλανθίδου, ὑπὸ ἡμερομ. 21 Σεπτεμβρ. 190', παρακαλοῦντος τὸν Σύλλογον, ὅπως υἱοθετήσῃ ἁρμοδίως καὶ προσηκόντως εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως τὴν γνωστὴν μεγάλην συλλογὴν αὐτοῦ τῶν ἐθνικῶν δημωδῶν μελῳδιῶν· 2] τοῦ ἐν Ἐσκήσεχιρ κ. Σωτηρίου Χ. Νικοπούλου, ὑπὸ ἡμερομ. 4 Ὀκτωβρίου, ἐκφράζοντος τὰ εὐχαριστήρια αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους τοῦ Συλλόγου· 3] τοῦ ἐν Χάσκιοϊ α' ἱεροψάλτου κ. Βασιλείου Μ. Γεωρ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γιάδου, ὑπὸ ἡμερομ. 12 Ὀκτωβρίου, παρακαλοῦντος τὸν Σύλλογον, ὅπως ἐξετάσῃ καὶ συζητήσῃ ἐν προσεχεῖ συνεδριάσει τὴν περὶ τοῦ πατριαρχικοῦ του ὕμνου ἐξενεχθεῖσαν κρίσιν τῆς Τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου· 4] τοῦ κ. Β. Κ. Πανοικίδου δικηγόρου, ὑπὸ ἡμερομ. 24 Ὀκτωβρίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του ὡς μέλους τῆς Τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς· 5] ὑπὸ ἡμερομ. 9 Ὀκτωβρίου τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ἀμασείας κ. Ἀνθίμου, ὑπὸ ἡμερομ. 10 Ὀκτωβρίου τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ τῆς Τραπέζης Ἀθηνῶν κ. Ἰωάν. Πεσματζόγλου, ὑπὸ ἡμερομ. 22 Ὀκτωβρίου τοῦ ἐν Ἀθήναις διαπρεποῦς λογίου κ. Ἀγγέλου Βλάχου, ὑπὸ ἡμερομ. 23 Ὀκτωβρίου τοῦ ἐν Ἀθήναις ἀπό τινος τὰς διατριβὰς ποιουμένου κ. Δ. Ν. Βερναρδάκη, ὑπὸ ἡμερομ. 25 Ὀκτωβρίου τοῦ ἐν Λονδίνῳ πρεσβευτοῦ τῆς Τουρκίας κ. Κ. Ἀνθοπούλου πασᾶ, εὐχαριστούντων τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτῶν ὡς ἐπιτίμων μελῶν τοῦ Σωματείου.

Μετὰ ταῦτα δι' ἐγγράφου αἰτήσεως τοῦ σεβασμιωτάτου ἁγίου Νεοκαισαρείας κ. Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν κκ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου καὶ Φ. Σ. Παπαδοπούλου προτείνονται ὡς τακτικὰ μὲν μέλη ὁ ἐνταῦθα Ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου ἀρχιμ. κ. Νικόδημος Βασιλείου, ὁ ἐπίτροπος τοῦ ὄρους Σινᾶ πρωτοσύγκελλος κ. Δανιὴλ Σουλίδης καὶ ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος Βουγιούκ-δερε κ. Στέφανος Λαμπίδης· ὡς ἐπίτιμα δὲ ὁ παρὰ τῇ Ἱ. Συνόδῳ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Βασιλικὸς ἐπίτροπος κ. Ἀλέξιος Κολυβᾶς, ὁ ἐπιτετραμμένος τὰ τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀρμάνδος Ποττέν, ὁ σύμβουλος τῆς ἐνταῦθα σερβικῆς πρεσβείας κ. Χρήστις, ὁ ἐντιμολογιώτατος ἄρχων Μ. ρήτωρ τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Μηνᾶς Χαμουδόπουλος καὶ οἱ ἐξοχώτατοι κκ. Νικόλαος Σγουρίδης ἐφέντης, Γεώργ. Φατὶν Οἰκιάδης ἐφέντης, Ἀβραὰμ Μαλιάκας ἐφέντης, Βασίλειος Δεσίρης ἐφέντης δικηγόρος, ὁ εὐγενέστατος κ. Ἰωάννης Κ. Ἡλιάσκος τραπεζίτης καὶ οἱ ἐν Ἀθήναις ἐλλογιμώτατοι κκ. Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης, καθηγητὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, Ἀνδρέας Τσικνόπουλος, πρόεδρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου «Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός», Ἀθανάσιος Πετρίδης, σχολάρχης Πειραιῶς, ὁ διευθυντὴς τῆς μουσικῆς ἐφημερίδος «Φόρμιγξ»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἰωάννης Θ. Τσώκλης, ὁ πανιερώτατος ἐπίσκοπος Γόρτυνος κ. Ἰωάννης Μαρτῖνος, ὁ κ. Ἀθανάσιος Σακελλαριάδης, φιλόλογος καὶ μουσικὸς ὁ λόγιος μουσικὸς κ. Φωκίων Βάμβας, καὶ ὁ Χρῆστος Βλάχος δικηγόρος καὶ μουσικός.

Μετὰ ταῦτα ὁ ταμίας Μ. Σύγκελλος κ. Νικόδημος ἀναγινώσκει τὸν ἰσολογισμὸν τοῦ σεπτεμβρίου καὶ ὀκτωβρίου μηνός, ἔχοντα ὡς ἑξῆς:

ΜΗΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1902.

Εἰσεπράχθησαν:

ἐκ μηνιαίων συνδρομῶν	γρ.	855
» δικαιώματος διπλωμάτων	»	140
» πωλήσεως Περιοδικοῦ συγγράμματος	»	60
» δικαιώματος ἀπολυτηρίων ἑπτὰ μαθητῶν τῆς Μουσικῆς Σχολῆς	»	756
» τοῦ ἐτησίου χορηγήματος τῶν ἑξῆς ἐκκλησιῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κων)πόλεως, ἤτοι Παναγίας Ἐξ Μαρμάρων (γρ. 216), ἁγίου Νικολάου ἐν Τζιβαλίῳ (108), ἁγίου Ἰωάννου Χίων ἐν Γαλατᾷ (108), Παναγίας ἐν Νεοχωρίῳ (108), Παναγίας Καφατιανῆς ἐν Γαλατᾷ (108) καὶ ἁγίων Θεοδώρων ἐν Βλάγκᾳ (108)	»	756
	γρ.	2,567
πρὸς ἐξίσωσιν	»	702
	γρ.	3,269

Ἐδαπανήθησαν:

εἰς διδασκάλους Μουσικῆς Σχολῆς	γρ.	1,442
» εἰσπράκτορα Ι. Βογιατζῆν	»	70
» » Ι. Λαμπαδαρίδην	»	367
» ἐκτύπωσιν ἐλέγχων Μουσικῆς Σχολῆς κτλ.	»	180
» διάφορα ἔξοδα	»	106
» ταχυδρομικὰ	»	60
» ἀγορὰν γραφικῆς ὕλης	»	50
» ἀγορὰν μουσικῶν βιβλίων	»	25
	γρ.	2,300

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκ μεταφορᾶς	γρ.	2,300
ἔλλειμμα προηγ. μηνὸς	»	969
	γρ.	3,269

ΜΗΝ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1902.

Εἰσεπράχθησαν:

ἐκ μηνιαίων συνδρομῶν	γρ.	430
» δικαιώματος διπλωμάτων	»	40
» τοῦ ἐτησίου χορηγήματος τῶν ἐξῆς ἐκκλησιῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κων)πόλεως ἤτοι Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἐν Διπλοκιονίῳ (γρ. 108), ἁγίου Φωκᾶ ἐν Ὀρτάκιοϊ (108), ἁγίου Νικολάου ἐν Γαλατᾷ (108), ἁγίου Δημητρίου ἐν Ταταούλοις (108), τῆς Εὐαγγελιστρίας ἐν τοῖς πρόποσι Ταταούλων (108) καὶ τῶν ἐκκλησιῶν τῆς κοινότητος Σταυροδρομίου (540)	»	1080
» δωρεῶν ὑπὲρ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς:		
Κ. Ἀνθοπούλου πασᾶ	»	380
σεβ. μητροπολίτου Προύσης Ναθαναὴλ	»	108
Γερασίμου Λαυριώτου ἐπιτρόπου Ἁγ. Ὄρους	»	108
	γρ.	2,146

Ἐδαπανήθησαν:

εἰς διδασκάλους Μουσικῆς Σχολῆς	γρ.	58
» εἰσπράκτορα Ι. Βογιατζῆν	»	100
» » Ι. Λαμπαδαρίδην	»	51
» ἐκτύπωσιν Περιοδικοῦ	»	240
» » προγραμμάτων Μουσικῆς Σχολῆς	»	120
» διάφορα ἔξοδα	»	60
» ταχυδρομικὰ	»	96
» ἀγορὰν μουσικῶν βιβλίων	»	222
	γρ.	947
ἔλλειμμα παρελθόντος μηνὸς	»	702
	γρ.	1,649
περίσσευμα εἰς τὸ Ταμεῖον	»	497
	γρ.	2,146

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οινώσεις τοῦ προεδρείου ὁ γεν. γραμματεὺς ἀνε-
ὁλομέλειαν, ὅτι ὁ Σύλλογος ὀφείλει χάριτας καὶ
τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην, εὐ-
ιτάξῃ ὅπως αἱ συνεδριάσεις τῆς ὁλομελείας καὶ
τροπῶν τοῦ Συλλόγου συγκροτῶνται ἀπὸ τῆς σή-
ἀποπερατώσεως τῆς ἀνεγειρομένης ἐν τῷ κτιρίῳ
βουλίου νέας αἰθούσης τοῦ Συλλόγου, ἐν τῇ αἰ-
ατικοῦ Δικαστηρίου τῶν Πατριαρχείων, ἔνθα συ-
ινῶς καὶ τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον· β΄] ἀνακοινοῖ
ἀπεφάσισε τῇ προτάσει τοῦ κ. Γ. Ι. Παπαδο-
ντεῦθεν το συλλογικὸν ἔτος ἄρχηται ἀπὸ τῆς 1
Συλλόγου ἱδρυθέντος κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1898 καὶ
τῆς παρατηρουμένης ἀνακολουθίας ἀναφορικῶς
ταντὸς συλλογικοῦ ἔτους καὶ ἀναφορικῶς πρὸς
τὸ τοῦ Συλλόγου ἱδρυθείσης Μουσικῆς Σχολῆς·
μέχρι τοῦδε προέκυπτεν ὡς ἐκ τῆς ἀποφάσεως
εδρίασιν τῆς 30 Ἰουλίου 1898 συνελθόντων, καθ'
πρώτου συλλογικοῦ ἔτους ἐκανονίσθη δεκαπεν-
τοῦ Β΄ συλλογικοῦ ἔτους ἡ 1 Νοεμβρίου 1899·
νῷ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1899 διήνυεν ὁ Σύλλο-
βίου αὐτοῦ, ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθεῖσα ἅμα τῇ συ-
ικὴ Σχολὴ ἤρξατο διανύουσα τὸ Β΄ ἔτος τοῦ βίου
γίαν δὲ καὶ ἐφέτος, ἐνῷ κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον
ε τὸ Δ΄ ἔτος ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτοῦ, ἡ Μουσικὴ
ατο διανύουσα τὸ Ε΄ ἔτος· γ΄) ὅτι ἐπισκεψάμενος
έτην τοῦ Συλλόγου κ. Κωνσταντῖνον Εὐστρατίου
ικρὸν πρὸ τῆς ἐντεῦθεν ἀναχωρήσεως αὐτοῦ εἰς
ὶ αὖθις τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ μεγατίμου ὁμογε-
ινήσῃ προσεχῶς πεντακοσίας λίρας πρὸς ἀνέ-
υ συλλογικοῦ κτιρίου· δ΄) ὅτι τὸν πανηγυρικὸν
ροσεχῆ ἐπέτειον ἑορτὴν τοῦ Συλλόγου ἀντὶ τοῦ
ήτορος κ. Δ. Ν. Βερναρδάκη, δηλώσαντος ἐξ Α-
τινος εὑρίσκεται, ὅτι ἀδυνατεῖ ἀπολύτως ὡς ἐκ
αὐτοῦ εἴτε νὰ ἔλθῃ εἰς Κων)πολιν εἴτε καὶ νὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

συντάξῃ μόνον τὸν αἰτούμενον πανηγυρικὸν λόγον, ἀνελαβε κατὰ θερμὴν παράκλησιν τοῦ προεδρείου νὰ ἐκφωνήσῃ ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος· ε΄) ὅτι ἐξαντληθέντων τῶν κατὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ Συλλόγου ἐκτυπωθέντων καὶ ἔκτοτε ἐν χρήσει 500 διπλωμάτων τῶν τακτικῶν, ἀντεπιστελλόντων καὶ ἐπιτίμων μελῶν, προσεχῶς ἐνεργηθήσεται ἡ ἐκτύπωσις νέων τοιούτων· ς΄) ὅτι ὁ τέως πρόεδρος τοῦ Συλλόγου, σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἀμασείας κ. Ἄνθιμος ἐδωρήσατο εἰς τὸν Σύλλογον τὴν εἰκόνα αὐτοῦ εἰς μέγα σχῆμα ἐλαιογραφημένην, καὶ ὅτι κατὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀναχώρησιν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, γενομένην τῇ 23 Σεπτεμβρίου, συνώδευσαν τιμητικῶς αὐτὸν μέχρι τοῦ ἀτμοπλοίου ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ Συλλόγου ὁ πανοσιολ. Μ. Σύγκελλος κ. Νικ. Νεοκλῆς, οἱ κκ. Γ. Βιολάκης, πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας, Γ. Ι. Παπαδόπουλος, Χρ. Παπαϊωάννου, Μ. Βασιλείου, Ἀντ. Φωτιάδης ἱερομ., Μ. Ἐκκλησιάρχης Καλλίνικος, Ν. Α. Καμαράδος, Φώτιος Σ. Παπαδόπουλος, Ι. Ναυπλιώτης καὶ Μ. Μουρκίδης· ζ΄) ὅτι διεγράφησαν ἐκ τοῦ μητρώου τοῦ Συλλόγου, συνῳδὰ τῷ 10 ἄρθρῳ τοῦ Κανονισμοῦ, οἱ μουσικολογιώτατοι κκ. Ἀριστείδης Νικολαΐδης, ἄρχων Λαμπαδάριος τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ Κωνσταντῖνος Κ. Κλάββας, β΄ δομέστικος τῆς Μ. Ἐκκλησίας· η΄) ὅτι παρακληθήσεται καὶ αὖθις ὁ ἐκ τῶν ἐπιτίμων μελῶν τοῦ Συλλόγου κ. Γρηγόριος Μαρασλῆς, ὅπως συμπεριλάβῃ εἰς τὴν ἐκδιδομένην ἐν Ἀθήναις ὁμώνυμον Βιβλιοθήκην του καὶ τὸ εἰς χεῖράς του ἀπὸ ἱκανοῦ εὑρισκόμενον παλαιογραφικὸν σύγγραμμα τοῦ ἀειμνήστου μουσικοδιδασκάλου Π. Γ. Κηλτζανίδου· θ΄) ὅτι ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐπεδόθησαν εἰς τοὺς κκ. Πᾶνον Κουρτζῆν, Ἀντ. Σούρλαν, Νικ. Φ. Γεωργιάδην καὶ Κωνσταντῖνον Ἠλιάσκον τὰ ἁρμόδια τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν ἔγγραφα ὡς ἐπιτίμων μελῶν τνῦ Συλλόγου· ι΄) ὅτι ὁ ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου ἱερολογιώτατος κ. Σίλβεστρος Καμοντίδης διάκονος ἀναχωρήσας ἐντεῦθεν καὶ ἐγκαταστὰς εἰς Ὀδησσόν, ἐνεγράφη εἰς τὴν φάλαγγα τῶν ἀντεπιστελλόντων μελῶν· ια΄) ὅτι οἱ κκ. Κ. Δελικάνης καὶ Νικοκλῆς Μακρίδης ἐδήλωσαν ὅτι παραιτοῦνται· ιβ΄) ὁ ἐξοχώτατος Κ. Ἀνθόπουλος πασᾶς ἐδωρήσατο ὑπὲρ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Συλλόγου τέσσαρα εἰκοσάφραγκα, ὁ δὲ σεβασμιώ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τατος μητροπολίτης Προύσης κ. Ναθαναὴλ ὡς καὶ ὁ ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὄρους πανοσιολογ. κ. Γεράσιμος Λαυριώτης τὴν ἐκ μιᾶς λίρας συγκειμένην ἐτησίαν ὑπὲρ τῆς Σχολῆς συνδρομὴν αὐτῶν· ιγ΄) ὅτι ὁ ἐν Σμύρνῃ μουσικοδιδάσκαλος κ. Μισαὴλ Μισαηλίδης ἐδωρήσατο εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἀρτίως ἐκδοθὲν Θεωρητικόν, ὅπερ ὑπεβλήθη ἤδη ὑπὸ τοῦ προεδρείου εἰς τὴν κρίσιν τῆς Τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ δὲ κ. Ν. Παγανᾶς δύο βιβλία, ὧν τὸ ἓν σλαυωνικόν, τὸ δ' ἕτερον χειρόγραφον, φέρον γραφὴν ἀρχαιοτέραν τῆς τοῦ Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου· ιδ΄) ὅτι κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ ἐκ τῶν ἐπιτίμων μελῶν τοῦ Συλλόγου Κ. Ἀνθοπούλου πασᾶ τὸν Σύλλογον ἀντεπροσώπευσεν ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος· ιε΄) ὅτι ὁ κ. Κ. Α. Ψάχος προσφέρεται νὰ δημοσιευθῇ ἐν τῷ Περιοδικῷ τοῦ Συλλόγου ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἀναγνωσθεῖσα πέρυσιν μελέτη «περὶ τῆς μουσικῆς κλίμακος» τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Ἀνδρέου Σπαθάρη, ὅπως ἤθελεν ἐγκρίνῃ τὸ προεδρεῖον ἀναφορικῶς πρὸς τὰς ἐν αὐτῇ ὑπαρχούσας δηκτικὰς φράσεις περὶ τῶν θεωρητικῶν γνώσεων τοῦ κ. Ν. Παγανᾶ. Ἐπὶ τούτῳ ἡ ὁλομέλεια ἀπεδέξατο τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Π. Γ. Παχείδου γενομένην πρότασιν, ὅπως ἡ ἐν λόγῳ πραγματεία δημοσιευθῇ ἐν τῷ Περιοδικῷ, ὡς συνετάχθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Σπαθάρη, ἀφοῦ προηγουμένως ὁ κ. Κ. Ψάχος παρουσιάσῃ εἰς τὸ προεδρεῖον τὸ αὐτόγραφον τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός.

Ἀκολούθως ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος ὑπὸ τὴν ἰδιότητα προέδρου τῆς ἐπὶ τῶν Διαγωνισμάτων ἐπιτροπῆς ἀνακοινοῖ, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὸ ὑποβληθὲν αὐτῇ ὡς πρὸς τὸ ἕτερον τῶν προκηρυχθέντων πρὸ διετίας ὑπὸ τοῦ Παναγιωτάτου πρώην Κων)πόλεως Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄ δύο διαγωνισμάτων ἓν καὶ μόνον γαλλιστὶ συντεταγμένον ἔργον περὶ τῆς ἀρχικῆς στιχουργίας καὶ τοῦ ποιητικοῦ μέτρου τῆς Ὀκτωήχου, ἐπαίνου μόνον οὐχὶ δὲ καὶ βραβείου ἔκρινε τοῦτο ἄξιον, ὡς βασιζόμενον ἐπὶ τῆς γνωστῆς ἤδη ἀρχῆς τῆς ἰσοσυλλαβίας καὶ ὁμοτονίας καὶ ἐπὶ εἰκασιῶν, τὸ πλεῖστον μὴ ἀνταποκρινομένων πρὸς τὰ πράγματα, μάλιστα ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ μέτρον τῶν καλουμένων στιχηρῶν ἰδιομέλων, εἰς ἃ κυρίως ἀπέβλεπε τὸ Διαγώνισμα. Ἐπαινοῦσα δὲ τὸ ἔργον ἡ ἐπιτροπὴ ἔγνω

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

συνάμα, ἵνα δημοσιεύσῃ τοῦτο εἰς τὸ Περιοδικὸν τοῦ Συλλόγου (ς΄ τεῦχος).

Κατόπιν ὁ κ. Μ. Βασιλείου ἀνέγνω τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς, ἀποτελουμένης, ὡς γνωστόν, ἐκ τοῦ θεοφιλεστάτου ἁγίου Συνάδων κ. Εὐγενίου, τοῦ πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Ἀντ. Ἀντωνίνη καὶ τοῦ ἐλλογίμου κ. Μ. Βασιλείου.

Μετὰ ταῦτα ὁ προεδρεύων συνέστησεν εἰς τὰ ἐν τῇ συνεδριάσει παρόντα μέλη, ὅπως συνῳδὰ τῷ Κανονισμῷ προβῶσιν εἰς ἐκλογὴν τοῦ νέου προεδρείου. Ἐπὶ τούτῳ τὸν λόγον λαβὼν ὁ κ. Π. Γ. Παχείδης προτείνει ὅπως παραμείνῃ τὸ αὐτὸ προεδρεῖον καὶ διὰ τὸ Ε΄ συλλογικὸν ἔτος, τὸ λῆγον συμφώνως πρὸς τὴν νέαν ἀπόφασιν τοῦ Συλλόγου τῇ 30 τοῦ προσεχοῦς Ἰουνίου, καθόσον μάλιστα ὁ μὲν Πρόεδρος καὶ ὁ Α΄ ἀντιπρόεδρος πρὸ μικροῦ ἐξελέγησαν· ὁ β΄ ἀντιπρόεδρος αὐτοδικαίως κατέχει θέσιν ἐν τῇ προεδρείῳ· ὁ Γεν. Γραμματεὺς εἶναι τοσοῦτον χρήσιμος καὶ ἀναγκαῖος διὰ τὴν πρόοδον καὶ προαγωγὴν τοῦ Σωματείου, ὥστε πᾶσα περὶ ἀντικαταστάσεως αὐτοῦ σκέψις ἰσοδυναμεῖ πρὸς ζημίαν οὐσιωδεστάτην· ὁ εἰδ. Γραμματεὺς βοηθῶν τῷ γεν. γραμματεῖ τοσαῦτα βάρη ἀναλαμβάνει ὥστε δὲν εἶναι εὔκολος καὶ αὐτοῦ ἡ ἀντικατάστασις· ὁ ταμίας ἐφάνη πάντοτε τακτικὸς καὶ πρόθυμος εἰς ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων του· ὁ δὲ βιβλιοφύλαξ καὶ ὀργανοφύλαξ παρεδρεύων ἐν τῷ προεδρείῳ περιποιεῖ τιμὴν εἰς αὐτό. Τῆς προτάσεως τοῦ κ. Παχείδου παμψηφεὶ ἀποδεκτῆς γενομένης ὁ πανοσιολ. Μ. Σύγκελλος κ. Νικόδημος δηλοῖ, ὅτι ἐπὶ διετίαν διατελέσας ταμίας τοῦ Συλλόγου, ὅλως ἀδυνατεῖ εἰς τὸ μέλλον ὡς ἐκ τοῦ πολυασχόλου αὐτοῦ νὰ συνεχίσῃ τὰ καθήκοντά του καὶ διὰ τὸ Ε΄ συλλογικὸν ἔτος καὶ συνεπῶς ἀμετακλήτως παραιτεῖται· ὁ κ. Χρ. Παπαϊωάννου ἐκφράζει τὴν λύπην αὐτοῦ καὶ τῆς ὁλομελείας ἐπὶ τῇ ἐκ τῶν καθηκόντων τοῦ ταμίου ὁριστικῇ ἀποχωρήσει τοῦ πανοσιολ. Μ. Συγκέλλου, ἐπαινεῖ τὸν ζῆλον τοῦ προεδρείου ὑπερεξαίρων ἰδίᾳ τὴν ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου ἐπωφελεστάτην δρᾶσιν τοῦ γεν. γραμματέως, ὑποβάλλει παραίτησιν ἐκ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Βιβλιοφύλακος, ὡς ἐπιθυμῶν καὶ ἐκτὸς τοῦ προεδρείου νὰ παρακολουθῇ τὴν λειτουργίαν τοῦ Συλλόγου, προτείνει ὡς Βι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βλιοφύλακα τὸν παραιτούμενον ταμίαν τοῦ Συλλόγου, ὡς ταμίαν δὲ τὸν κ· Μ. Βασιλείου· ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος ὑποστηρίζων τὴν πρότασιν τοῦ κ. Χρ. Παπαϊωάννου, ὅσον ἀφορᾷ τὸν διορισμὸν τοῦ πανοσιολ. Μ· Συγκέλλου ὡς Βιβλιοφύλακος καὶ τοῦ κ· Μ· Βασιλείου ὡς ταμίου, εὐχαριστίας ἅμα θερμὰς ἀπονέμει ἐκ μέρους ἑαυτοῦ καὶ τοῦ προεδρείου πρὸς τὸν προλαλήσαντα, ὅστις διὰ τοῦ ἀόκνου αὐτοῦ ζήλου, τῶν γνώσεων καὶ τῆς πεφωτισμένης αὐτοῦ κρίσεως ἐπὶ ὅλην τετραετίαν ἐργασθεὶς ἐν τῷ προεδρείῳ τὸ πρῶτον ὡς ταμίας καὶ εἶτα ὡς Βιβλιοφύλαξ, οὐ σμικρὸν συνετέλεσεν εἰς εὐόδωσιν τοῦ σκοποῦ τοῦ Συλλόγου καὶ ὑποστήριξιν τῶν ἀληθῶν συμφερόντων αὐτοῦ, περαίνει δὲ τὸν λόγον αὐτοῦ προτείνων ὅπως καὶ αἱ τέσσαρες διαρκεῖς ἐπιτροπαὶ τοῦ Συλλόγου ἐπανεκλεγῶσι καὶ αὖθις, ὡς μετὰ ζήλου πολλοῦ καθ' ὅλον τὸ λῆξαν συλλογικὸν ἔτος ἐργασθεῖσαι, τῆς συντακτικῆς μόνον ἐπιτροπῆς συμπληρουμένης διὰ τῆς προσλήψεως ἐν αὐτῇ τοῦ κ. Χρ. Παπαϊωάννου. Οὕτω τὸ προεδρεῖον κατηρτίσθη ὡς ἑξῆς· **Πρόεδρος,** ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Νεοκαισαρείας κ. Ἀλέξανδρος. **Ἀντιπρόεδροι** ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Αιτίτζης κ. Νικηφόρος καὶ ὁ ἄρχων πρωτοψάλτης τῆς Μ· Ἐκκλησίας κ. Γ· Βιολάκης. **Γεν. Γραμματεὺς** ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος. **Εἰδ. Γραμματεὺς** ὁ κ· Φώτιος Σ. Παπαδόπουλος. **Ταμίας** ὁ κ. Μ. Βασιλείου. **Βιβλιοφύλαξ** καὶ **ὀργανοφύλαξ** ὁ πανοσιολ. Μ. Σύγκελλος κ. Νικόδημος Νεοκλῆς.

Μέλη τῶν τεσσάρων διαρκῶν ἐπιτροπῶν ἐξελέγησαν: Τῆς ἐπὶ τῆς Μουσικῆς σχολῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς: ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Νεοκαισαρείας (πρόεδρος), ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Σάρδεων κ. Μ. Κλεόβουλος, ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Παμφίλου κ. Μελισσηνός, ὁ πανοσιολ. Μ. Σύγκελλος κ. Νικόδημος καὶ ὁ καθηγητὴς κ. Κ. Ζαχαριάδης.

Τῆς Τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς: ὁ κ. Γ. Βιολάκης πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας (πρόεδρος), ὁ Μ. Σύγκελλος κ. Νικόδημος καὶ οἱ κκ. Μ. Βασιλείου, Χρ. Παπαϊωάννου, Γ. Ι. Παπαδόπουλος, Ν. Α. Καμαράδος, Ι. Ναυπλιώτης, Φώτιος Σ. Παπαδοπουλος, Π. Γ. Παχείδης, Λεωνίδας Νικοκλῆς, Βασίλ. Πανοικίδης καὶ Στέφ. Ἀναστασιάδης.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τῆς ἐπὶ τῶν Διαγωνισμάτων: οἱ κκ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος (πρόεδρος), Γ. Βιολάκης, Μ. Βασιλείου, Χρ. Παπαϊωάννου, Χρ. Χατζηχρήστου, Ν. Α. Καμαράδος, καὶ Εὐστρ. Παπαδόπουλος.

Τῆς ἐπὶ τοῦ περιοδικοῦ Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς: οἱ κκ. Μ. Βασιλείου (πρόεδρος), Γ. Ι. Παπαδόπουλος, Ν. Βασιλειάδης ἰατρός, Γ. Δ. Παχτῖκος, Χρ. Παπαϊωάννου, Ἰάκ. Ναυπλιώτης καὶ Μ. Μουρκίδης.

Κατόπιν ἀναγινώσκει ὁ ἄρχων πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ Θεωρητικοῦ τοῦ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἀκμάσαντος ἰατροφιλοσόφου Βασιλείου Στεφανίδου τοῦ Βυζαντίου, καὶ εἶτα διαλύεται ἡ συνεδρίασις.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΕΠΙΤΙΜΩΝ ΜΕΛΩΝ

ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΚΑΡΥΔΟΥ, ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ «ΒΥΖΑΝΤΙΔΟΣ»

Σεβασμιώτατε,

Ἀπαντῶν εἰς τὴν ὑπὸ χρονολογίαν 27 λήξαντος Νοεμβρίου μηνὸς ἐπιστολήν ὑμῶν, εὐχαριστῶ ὑμῖν ἐπὶ τῇ τιμῇ δι' ἧς περιέβαλόν με τὰ ἀξιότιμα μέλη τοῦ ὑπὸ τὴν προεδρείαν ὑμῶν Συλλόγου ψηφίσαντά με ἐπίτιμον αὐτοῦ μέλος.

Καίτοι δὲ κατὰ καθῆκον ὀφείλω ἵνα ἐν τῇ ἀσθενείᾳ τῶν δυνάμεών μου συντελῶ εἰς τὴν προκοπὴν παντὸς σωματείου κοινωφελοῦς, οἷός ἐστιν ὁ ἡμέτερος Σύλλογος, ἐνθαρρυνόμενος ἐν τούτοις διὰ τῆς ὑφ' ὑμῶν παρ' ἀξίαν ἴσως ἀποδιδομένης μοι σημασίας θὰ ἐξακολουθήσω ἐντείνων τὰς δυνάμεις μου πρὸς πληρεστέραν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντός μου τούτου καὶ ὅπως, ἔστω καὶ κατ' ἐλάχιστον, ἀνταποκριθῶ εἰς τὰς περὶ τούτου δικαίας προσδοκίας ὑμῶν.

Διό, παρακαλῶν ὅπως δεχθῆτε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ἰδιαζούσης ὑπολήψεώς μου

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 4 Δεκεμβρίου 1901

Διατελῶ ὅλως πρόθυμος

Γ. ΚΑΡΥΔΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Α. ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ, ΤΡΑΠΕΖΙΤΟΥ

Σεβασμιώτατε,

Λίαν συγκεκινημένος, ἐπὶ τῇ παραλαβῇ τῆς ἀπὸ 13 ἱσταμένου Ὑμετέρας ἐπιστολῆς, δι' ἧς μοὶ κοινοποιῆτε τὴν ἐκλογήν μου ὡς ἐπιτίμου μέλους, τοῦ τοσοῦτον ἐριτίμου σωματείου ὑμῶν, σπεύδω νὰ ἐκφράσω τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην μου, ἐπὶ τῇ ὑψίστῃ τιμῇ, δι' ἧς ὁ ὑμέτερος Σύλλογος τοσοῦτον ἐπιεικῶς περιέβαλλέ με.

Καίτοι δὲ προτίθεται ν' ἀπέλθω διά τινα καιρὸν τῆς πρωτευούσης, οὐχ ἧττον θέλω προσπαθήσει τὸ κατὰ δύναμιν, καὶ ἐν τῇ ἀνεπισημότητί μου, νὰ φανῶ ἀντάξιος τῆς ἐνδειχθείσης μοι ἐμπιστοσύνης.

Ἐπὶ τούτοις θερμοπαρακαλῶν ὑμᾶς ὅπως εὐμενῶς ἀποδεχθῆτε τὴν ἔγκλειστον εὐτελεστάτην μου προσφοράν, ἐπαναλαμβάνων δὲ καὶ πάλιν τὴν ἄπειρον εὐγνωμοσύνην μου, καὶ εὐχόμενος τὰ βέλτιστα εἰς τὸ ὑμέτερον σωματεῖον ὑπὲρ τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ τοῦ Συλλόγου.

Ἐν Νεοχωρίῳ, τῇ 15 Δεκεμβρίου 1901.

Διατελῶ μεθ' ὑπολήψεως

Δ. Α. ΕΥΓΕΝΙΔΗΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΒΕΛΛΗ. ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΥ»

Σεβασμιώτατε πρόεδρε,

Εὐγνωμόνως ἀποδεχθεὶς τὴν μετὰ περισσῆς εὐμενείας ἀπονεμομένην μοι τιμὴν τῆς ἀνακηρύξεως μου ἐπιτίμου μέλους τοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, οὗ τόσον ἐπαξίως προΐσταται ἡ ὑμετέρα Σεβασμιότης, ἐκφράζω αὐτῇ καὶ τῷ διοικητικῷ συμβουλίῳ τοῦ Συλλόγου ἐγκαρδίους εὐχαριστίας.

Ὁ «Ταχυδρόμος» ἀναγεγραμμένην ἔχων ἀνέκαθεν τὴν ἀρχὴν τῆς ἐνθέρμου ὑποστηρίξεως ὅλων τῶν παραγόντων τῆς ἐθνικῆς ἐπιδόσεως καὶ εὐκλείας, ἰδιάζουσαν ἀποδίδει σημασίαν εἰς τὸ πολλαχῶς ἐθνωφελὲς ἔργον, ὅπερ ὑπὲρ τῆς πατρίου ἱερᾶς μουσικῆς ἐπιδιώκει ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μουσικὸς Σύλλογος. Φιλοτιμηθεὶς δὲ κατὰ τὸ ἐνὸν νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν φιλόκαλον αὐτοῦ σκοπὸν δὲν θὰ διαλίπῃ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἐκπληρῶν τὸ ἐπιβεβλημένον τοῦτο καθῆκον.

Εὐχόμενος, Σεβασμιώτατε, τὰ βέλτιστα ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ τοῦ ἀγαθοῦ Σωματείου, οὗ τὴν ἵδρυσιν καὶ τὴν πορείαν ἐνθέρμως ἐπικροτεῖ καὶ ἐπιδοκιμάζει ἡ ἀνωτάτη ἱεραρχία καὶ τὸ Γένος, διατελῶ μετὰ σεβασμοῦ

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 22 Δεκεμβρίου 1901.

Τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος
εὐπειθὲς τέκνον
Γ. Α. ΒΕΛΛΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ, ΤΡΑΠΕΖΙΤΟΥ

Σεβασμιώτατε ἅγιε πρόεδρε,

Τὴν ἀπὸ 13 παρελθόντος Δεκεμβρίου ἐπιστολὴν τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος, δι' ἧς ἠγγέλλετο μοι ὅτι ὁ ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτῆς Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος ἐξελέξατό με ἐπίτιμον αὐτοῦ μέλος, ἐγκαίρως ἔλαβον καὶ σπεύδω νὰ ἐκφράσω τῇ τε ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι καὶ τῷ Συλλόγῳ τὰς θερμάς μου εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ ἐξόχῳ ταύτῃ τιμῇ.

Δράττομαι τῆς εὐκαιρίας ὅπως συγχαρῶ ὑμᾶς ἐπὶ τῇ ἱδρύσει Μουσικῆς Σχολῆς, ἥτις κανονικῶς λειτουργοῦσα θέλει σὺν τῷ χρόνῳ προαγάγει τὴν Ἱστορίαν καὶ θεωρίαν τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν Μουσικῆς, καὶ διὰ τῶν ἀποφοίτων καὶ καλῶς κατηρτισμένων νέων ἱεροψαλτῶν θὰ δώσῃ νέαν ζωὴν εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀκολουθίας, συντελοῦσα εἰς τὴν συγκρότησιν τοῦ ἀτυχῶς ὀσημέραι χαλαρουμένου θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, ὅπερ τόσον ἐπασχολεῖ τὸν Σεπτὸν καὶ Λαοφιλῆ ἡμῶν Πρωθιεράρχην.

Ἐπιθυμῶν, Σεβασμιώτατε ἅγιε πρόεδρε, νὰ συντελέσω κἀγὼ ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ ὑμετέρου Συλλόγου προσφέρω ὑπὲρ αὐτῆς Λ. Τ. πεντήκοντα διὰ τῆς ἐγκλείστου μου ἐπιταγῆς τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορικῆς Τραπέζης, εὐχόμενος ὅπως καθ' ὅλα συντελεσθῇ ὁ σκοπὸς ὃν ὁ Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος ἐπιδιώκει.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 3 Ἰανουαρίου 1902.

Ἐπὶ τούτοις διατελῶ
τῆς Ὑμ. Σεβασμιότητος προθυμότατος
Ε. ΕΥΓΕΝΙΔΗΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΑΡΧΟΝΤΟΣ Μ. ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ ΣΤΑΥΡΑΚΗ ΒΕΗ ΑΡΙΣΤΑΡΧΟΥ

Σεβασμιώτατε ἅγιε πρόεδρε,

Λίαν συγκεκινημένος ἐδεξάμην τὴν ἀπὸ 2 Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. πανσέβαστόν μοι ἐπιστολὴν τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος, ἀνακοινούσης μοι τὴν παμψηφεὶ ἐκλογήν μου ὡς ἐπιτίμου μέλους τοῦ ὑμετέρου Συλλόγου, καὶ συναποστελλούσης μοι τὸ ἐπὶ τούτῳ δίπλωμα.

Ἀνεμνήσθην ἀρχαίων ἡμερῶν, καθ' ἃς πρὸ τεσσαρακονταετίας περίπου ἐκ τῆς Ἑσπερίας ἐπανακάμπτων συνειργάσθην μετὰ φίλων ἑταίρων εἰς ἵδρυσιν μουσικοῦ συλλόγου, σκοποῦντος τὴν ἀφαίρεσιν πάσης ὀθνείας σκωρείας, περικαλυπτούσης τὸν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς ἀνεκτίμητον χρυσόν.

Καὶ τότε μὲν ἡ ἐγχείρησις ἐκείνη ἐπὶ μικρὸν ἐγκαρτερήσασα ἀνεστάλη, ἕνεκα παντοδαπῶν ἀναφυέντων προσκομμάτων. Ἤδη δὲ ἀναθάλλει ἐν τῷ ὑμετέρῳ Συλλόγῳ, προεδρεύοντος μὲν μουσοστεφοῦς ἱεράρχου, ἄφθιτον κτωμένου κλέος ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν γραμμάτων, γραμματεύοντος δὲ ἀνδρὸς ζηλωτοῦ, ἀνθαμιλλωμένων δὲ ἑταίρων ὀτρηρῶν ἐν τῇ καλλιεργείᾳ γῆς, χέρσου μὲν τανῦν, ἀλλ' αὔριον καρποφόρου, ἄφθονον ὑπισχνουμένης τὸν ἀμητόν.

Χάριτας ὅτι πλείστας ὁμολογῶν τῇ τε Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι καὶ τῇ περὶ αὐτὴν μουσολήπτῳ χορείᾳ ἐπὶ τῇ ἀπονεμομένῃ μοι τιμῇ, εὔχομαι ἐκ καρδίας τῷ καθ' ἡμᾶς Συλλόγῳ ἔργα ἀντάξια τῆς λύρας τοῦ Ὀρφέως καὶ τῶν κοντακίων τοῦ Ρωμανοῦ.

Ἐν Νεοχωρίῳ τῇ 23 Ἰανουαρίου 1902.

Τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος υἱὸς ἐν Κυρίῳ
εὐπειθὴς καὶ δοῦλος ταπεινὸς
ὁ Μ. Λογοθέτης Σ. ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΣΚΕΥΟΦΥΛΑΚΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΥ ΤΑΦΟΥ

Σεβασμιώτατε,

Μετὰ πολλῆς τῆς συγκινήσεως ἐκομισάμην τὸ ὑπὸ ἡμερομ. 4 τρέχοντος ἐπίσημον γράμμα τῆς ἐκλογῆς μου [illegible] ἐπιτίμου μέλους τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, οὗτινος πάνυ ἐπαξίως προΐσταται ἡ Ὑμετέρα πεπαιδευμένη Σεβασμιότης. Ποίοις ὕμνοις θεία ἐμοὶ τὴν ἀντάξιον τοσαύτης τιμῆς ἐπὶ μέρους ἀνδρῶν μεμυημένων ψυχὴ ἀδάμαντος μᾶλλον δακτύλῳ ἁψάμενος τῆς τοῦ Δαμασκηνοῦ θείας τέχνης μετὰ πολλῆς ὅμως τῆς συγκινήσεως καὶ εὐγνωμοσύνης ἀποδεχόμενος τὴν ἐκλογήν μου ταύτην θερμὰς ἀπονέμω εὐχαριστίας τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι καὶ δι' αὐτῆς ἅπασι τοῖς ἀξιοτίμοις τοῦ Συλλόγου μέλεσι. Ζηλωτὴς τῶν πατρώων τυγχάνων, Σεβασμιώτατε, καὶ μακρόθεν μετὰ πολλοῦ τοῦ ἐνδιαφέροντος παρηκολούθουν τὴν κίνησιν καὶ πορείαν τοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, ἥτις καθὰ ἀποδείκνυται ἔκ τε τῶν καρπῶν τῆς ὑπ' αὐτοῦ συντηρουμένης Μουσικῆς Σχολῆς καὶ ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ γενομένων σπουδαίων μουσικῶν ἀνακοινώσεων ἄριστον προοιωνίζεται τὸ μέλλον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ θερμὴν καὶ μυχίαν ἐκφράζων εὐχὴν ὑπὲρ ἐκπονήσεως ἑνὸς τελείου καὶ συστηματικοῦ θεωρητικοῦ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς ὑπὸ τῶν κρατίστων παρ' ἡμῖν μουσικοδιδασκάλων καθορίζοντος πολλὰ τὰ σκοτεινὰ τῆς θεωρίας τῆς μουσικῆς σημεῖα, προσφέρω ὑπὲρ τῶν πολλαπλῶν τοῦ Συλλόγου ἀναγκῶν λίρας ὀθωμανικὰς πέντε (5).

Παρακαλῶν δὲ τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἵνα δεχθῇ τὸν ἄπειρόν μου σεβασμὸν καὶ τὰς θερμάς μου εὐχαριστίας διὰ τὴν προσγενομένην μοι τιμήν, διατελῶ

Ἐν Φαιαρίῳ τῇ 8 Φεβρουαρίου 1902.

Τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος τέκνον ἐν Χριστῷ
ὁ Σκευοφύλαξ ΕΥΘΥΜΙΟΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΒΑ·Ι·ΑΝΗ ΕΦΕΝΤΗ

Σεβασμιώτατε πρόεδρε,

Γηθοσύνως ἐκομισάμην τὸ ὑπὸ χρονολογίαν 10 ὑπερμεσοῦντος γράμμα τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος, δι' οὗ γνωστοποιεῖται μοι ἡ ἐκλογή μου ὡς ἐπιτίμου μέλους τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου καὶ συναποστέλλεται τὸ σχετικὸν δίπλωμα.

Τὴν ἡμετέραν μουσικήν, καίπερ μὴ εὐτυχήσας νὰ ἐκμάθω, ἠγάπησα παιδιόθεν, ἔνθεον αἰσθανόμενος ἑκάστοτε συγκίνησιν ἐπὶ τῇ ἀκροάσει τῶν κατανυκτικῶν καὶ θεοπρεπῶν αὐτῆς μελῳδιῶν· ὅπου δὲ καὶ ὁσάκις ἐδόθη περίστασις, δὲν ὤκνησα οὐ μόνον νὰ συνηγορήσω ὑπὲρ αὐτῆς, ὅση μοι δύναμις, ἐναντίον τῶν ἐπικρατουσῶν ἀβασανίστων καὶ ἐπιπολαίων προκαταλήψεων, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐργασθῶ ὑπὲρ τῆς σπουδῆς καὶ καλλιεργείας τῆς διὰ μέσου αἰώνων μακρῶν καὶ περιπετειῶν ποικίλων περισωθείσης ἡμῖν πολυτίμου ταύτης παρακαταθήκης. Διὸ καὶ μετὰ προσοχῆς ἀδιαπτώτου παρηκολούθουν πάντοτε τὰ κατὰ τὴν ἀξιάγαστον δρᾶσιν τοῦ Συλλόγου, καὶ νῦν μετ' ἐνδομύχου ἀγαλλιάσεως ἀποδέχομαι τὴν ἔξοχον ταύτην τιμητικὴν διάκρισιν, ἣν θεωρῶ ἐπιβραβεύσαν τὴν διάθεσιν καὶ πρόθεσιν μᾶλλον ἢ τὴν δρᾶσιν καὶ χρησιμότητα.

Παρακαλῶν τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα, ὅπως εὐαρεστηθῇ νὰ κοινοποιήσῃ τῇ ἐριτίμῳ ὁλομελείᾳ τοῦ Συλλόγου τὰς θερμάς μου εὐχαριστίας καὶ νὰ δεχθῇ ὡς ἐλάχιστον φόρον ὀφειλομένης συναντιλήψεως τὴν ἐκ δύο τουρκικῶν λιρῶν προσφοράν μου, κατασπάζομαι τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν καὶ διατελῶ

Ἐν Χαλκηδόνι τῇ 17 Φεβρουαρίου 1902.

Τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος πρόθυμον πνευματικὸν τέκνον

Κ. ΒΑ·Ι·ΑΝΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ ΒΕΗ, ΗΓΕΜΟΝΟΣ ΤΗΣ ΣΑΜΟΥ

α τ πρ ε δρε,

Ἕνεκα τῶν πολλῶν ἀσχολιῶν μου, μετὰ τὴν ἐν Σάμῳ ἔλευσίν μου, δὲν ἠδονήθην μέχρι τοῦδε νὰ ἀπαντήσω εἰς τὴν ἐπιστολὴν ἣν τὸ προεδρεῖον τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου μοὶ ἔπεμψεν ἵνα ἀναγγείλῃ ἐμοὶ ὅτι ὁ ὑμέτερος Σύλλογος ἐψηφίσατο ἡμᾶς παμψηφεὶ ἐπίτιμον μέλος αὐτοῦ.

Ἀπαντῶν σήμερον εὐχαριστῶ διὰ τὴν περιποιηθεῖσαν ἡμῖν τιμὴν ταύτην καὶ διαβεβαιῶ συνάμα ὑμᾶς ὅτι δὲν θέλω λείψει παρέχων πᾶσαν δυνατὴν ἀρωγὴν πρὸς εὐόδωσιν τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ τοῦ Συλλόγου.

Δέξασθε, κύριε πρόεδρε, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ἐξαιρέτου ἡμῶν ὑπολήψεως.

Ἐν Λιμένι Βαθέος τῇ 8 Ἀπριλίου 1902.

Α. ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΒΛΑΣΤΑΡΗ, ΤΡΑΠΕΖΙΤΟΥ

Σεβασμιώτατε ἅγιε πρόεδρε,

Μετ' εὐλαβείας ἐκομισάμην τὴν ἀπὸ 8 ὀδεύοντος σεπτὴν ἐπιστολὴν τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος δι' ἧς ἀγγέλλετέ μοι ὅτι τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γου, οὗ ἐπαξίως προΐστασθε, ἐν τῇ ΠΓ' τακτικῇ αὐτοῦ συνεδριάσει ἀνεκήρυξέ με παμψηφεὶ ὡς ἐπίτιμον αὐτοῦ μέλος.

Ἐκφράζων, Σεβασμιώτατε, τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μου πρός τε τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα καὶ πρὸς ἅπαντα τὰ ἀξιότιμα μέλη διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν ταύτην τιμήν, ἐπικαλούμενος δὲ τὰς πανιέρους ὑμῶν εὐχὰς καὶ εὐλογίας καὶ εὐλαβῶς κατασπαζόμενος τὴν ἁγίαν ὑμῶν δεξιὰν διατελῶ

Κων)πολις τῇ 10 Μαΐου 1902.

Τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος θεράπων πρόθυμος
Κ. ΒΛΑΣΤΑΡΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΜΑΝΟΥΗΛ ΡΑΚΤΙΒΑΝ, ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ Δ. Ε. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Σεβασμιώτατε ἅγιε πρόεδρε,

Ἀσμένως ἔλαβον τό τε δίπλωμα καὶ τὴν ἀπὸ 8 Μαΐου 1902 ἐπιστολὴν τῆς Ὑμ. Σεβασμιότητος, δι' ἧς, ἐν τῇ ἰδιότητι αὐτῆς, ὡς προέδρου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, μοὶ ἀναγγέλλει ὅτι ἐν τῇ πγ' τακτικῇ τοῦ Συλλόγου συνεδριάσει, ἐψηφίσθην ἐπίτιμον αὐτοῦ μέλος.

Εὐχαριστῶ ἐγκαρδίως καὶ τὴν Ὑμ. Σεβασμιότητα καθὼς καὶ τὰ ἀξιότιμα τοῦ Συλλόγου μέλη διὰ τὴν μεγίστην ὕντως τιμὴν δι' ἧς με ἐτίμησαν, τὴν ὁποίαν ἀποδέχομαι μετὰ συγκινήσεως ὑποσχόμενος ὅτι θέλω προσπαθήσει καὶ ἐγὼ νὰ συντελέσω ὅσον μοὶ εἶναι δυνατὸν εἰς τὸν ἱερὸν σκοπὸν τοῦ Συλλόγου.

Κωνσταντινούπολις τῇ 11 Μαΐου 1902.

Κατασπαζόμενος τὴν δεξιὰν τῆς Ὑμ. Σεβασμιότητος
διατελῶ τέκνον πρόθυμον
Μ. ΡΑΚΤΙΒΑΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΜΙΧΑΗΛ ΣΙΦΝΑΙΟΥ, ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ Δ. Ε. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Σεβασμιώτατε,

Εὐγνωμόνως κομισάμενος τὸ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 8 τρέχοντος γράμμα τοῦ οὗτινος ἐπαξίως προΐσταται ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, γράμμα δι' οὗ μοὶ ἀναγγέλλεται ἡ ἐκλογή μου ὡς ἐπιτίμου μέλους τοῦ σωματείου τούτου, ἐκφράζω τὰς θερμὰς ἐπὶ τούτῳ εὐχαριστίας μου καὶ ἐπικαλούμενος τὰς θεοπειθεῖς εὐχὰς ὑμῶν καὶ εὐλογίας, ἵνα δυνηθῶ νὰ φανῶ κατὰ τὸ ἐνὸν χρήσιμος εἰς τὸ ἐξαίρετον τοῦτο σωματεῖον, διατελῶ βαθυσεβάστως

Ἐν Κων)πόλει 11 Μαΐου 1902.

Τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος ὅλως πρόθυμος
Μ. ΣΙΦΝΑΙΟΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΖΗΣΗ Θ. ΖΗΣΗ, ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ Δ. Ε. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Σεβασμιώτατε,

Τὸ σεπτὸν ἀγγελτήριον γράμμα τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος ὑπὸ ἡμερ. 8 μεσοῦντος τὸ συνοδεῦον τὸ δίπλωμα τῆς ἐκλογῆς μου ὡς ἐπιτίμου μέλους τοῦ μουσοφιλοῦς σωματείου, οὗτινος τοσοῦτον ἐπαξίως προΐστασθε, μετ' ἀληθοῦς εὐγνωμοσύνης κομισάμενος, στεροῦμαι καταλλήλων λόγων ὅπως ἐκφράσω τὰς ἀπείρους εὐχαριστίας μου διὰ τὴν ἀπονεμηθεῖσαν μοι ἐξαιρετικὴν τιμήν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Συγχαίρων τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι ὡς καὶ πᾶσι τοῖς ἐριτίμοις καὶ φιλοπόνοις μέλεσι ἐπὶ ταῖς καταβαλλομέναις ἐνδελεχέσι προσπαθείαις εἰς διάσωσιν καὶ καλλιέργειαν τῆς ἱερᾶς τῶν Πατέρων ἡμῶν μουσικῆς, θὰ ἐλογιζόμην λίαν εὐτυχὴς ἂν ἐν δοθησομένῃ περιστάσει δυνηθῶ κἀγὼ νὰ παράσχω τὰς ὑπηρεσίας μου, ἔστω καὶ κατ' ἐλάχιστον συντελεστικὰς πρὸς εὐόδωσιν τοῦ ἐπιδιωκομένου ἱεροῦ σκοποῦ.

Εὐλαβῶς κατασπαζόμενος τὴν ἁγίαν ὑμῶν δεξιάν, διατελῶ εὐσεβάστως,

Ἐν Κων)πόλει τῇ 15 Μαΐου 1902.

Τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος ταπεινὸς θεράπων

Ζ. Θ. ΖΗΣΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ ΕΦΕΝΤΗ, ΑΝΑΚΤΟΡΙΚΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΟΣ

Σεβασμιώτατε ἅγιε πρόεδρε,

Εὐγνωμόνως διατελῶν ἐπὶ τῇ προσγενομένῃ μοι ἐκ μέρους τοῦ ἱεροῦ τὴν σκοπὸν σωματείου ὑμῶν, σπεύδω ὅπως εὐχαριστῶν εὐχηθῶ, ὅπως πλήρης ἐπιτυχία ἐπιστέψῃ τὸ ὑπὸ θερμοῦ ἐκ μέρους ὑμῶν ζήλου ἐμπνεόμενον τοῦτο ἔργον.

Εὐαρεστούμενος ὅπως δεχθῆτε εἰλικρινῆ δείγματα τῆς πρὸς ὑμᾶς ἀπερίττου ὑπολήψεως, μένω βαθυσεβάστως.

Ἐν Σταυροδρομίῳ τῇ 15 Μαΐου 1902.

Ι. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΣΑΡΑΚΙΩΤΟΥ ΒΕΗ

Σεβασμιώτατε ἅγιε πρόεδρε,

Ἀσμένως ἀνέγνων τὴν ἀπὸ 12 μεσοῦντος ἐπιστολήν ὑμῶν, δι' ἧς ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης μοι κοινοποιεῖ ὅτι ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος ὑπὸ τὴν προεδρίαν ὑμῶν κατὰ τὴν πγ' συνεδρίαν αὐτοῦ ἐξελέξατό με ἐπίτιμον αὐτοῦ μέλος, ἀποστείλας μοι καὶ τὸ σχετικὸν δίπλωμα.

Ἀποδεχόμενος τοῦτο δὲν εὑρίσκω λόγους ἵνα ἐκφράσω τὴν βαθεῖαν μου εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν μεγάλην ἣν μ' ἀποδίδει ὁ Σύλλογος τιμὴν, καὶ παρακαλῶ τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα ὅπως γείνῃ διερμηνεὺς τῶν αἰσθημάτων μου τούτων, ὡς ἀπαρχὴν δὲ στέλλω ὑμῖν, ἅγιε πρόεδρε, χειρόγραφον τι τῆς ἀρχαίας μουσικῆς, ὅπερ ἴσως δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸν ἡμέτερον Σύλλογον.

Ἐπικαλούμενος ἐπὶ τούτοις τὰς θεοπειθεῖς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος ἀσπάζομαι τὴν δεξιὰν αὐτῆς καὶ διατελῶ

Πέραν 16 Μαΐου 1902.

Ὅλως ὑμέτερος καὶ πρόθυμος

Β. ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΓΑΓΚΟΥ, ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ Δ. Ε. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Σεβασμιώτατε,

Πάνυ εὐλαβῶς ἐκομισάμην τὸ σεπτὸν ὑπ' ἀρ. 348 ἔγγραφον, μετὰ τοῦ ἐπισυνημμένου αὐτῷ ὑπ' ἀρ. 292 διπλώματος, δι' οὗ ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης ἀναγγέλλει μοι ὅτι ὁ ἐνταῦθα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος, οὗτινος τόσον ἐπαξίως προΐστασθε, ἐψηφίσατό με ἐπίτιμον αὐτοῦ μέλος.

Τὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην μου σπεύδων νὰ ὑποβάλω τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι, παρακαλῶ ἵνα καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἀξιότιμα μέλη τοῦ Συλλόγου διερμηνεύσητε τὰ αὐτὰ αἰσθήματά μου, ἐπὶ τῇ προσγενομένῃ μοι τιμῇ καὶ εὐχόμενος αὐτοῖς πᾶσαν ἐγκαρτέρησιν ἐπὶ τῷ εὐγενεῖ αὐτῶν ἔργῳ ἐπιφυλλάσσομαι, ἐν δέοντι οὐκ εἰς μακρὸν τυγχάνοντι, ν' ἀνταποκριθῶ εἰς τὴν προσγενομένην μου τιμὴν καὶ νὰ ἐκτελέσω τὰ ἐπιβαλλόμενα μοι, ὡς μέλει τοῦ Συλλόγου καθήκοντα.

Ἀπεκδεχόμενος εὐλαβῶς τὰς ἐν εὐλογίαις εὐχὰς τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος διατελῶ

Ἐν Πέρᾳ τῇ 20 Μαΐου 1902.

Τέκνον πνευματικὸν καὶ φίλος ἑταῖρος

Α. ΓΑΓΚΟΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΜΟΥΣΟΥΡΟΥ ΒΕΗ

Σεβασμιώτατε,

Εὐφροσύνως ἐδεξάμην τὸ περισπούδαστόν μοι γράμμα δι' οὗ ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης ἀγγέλλει ἐμοὶ ὅτι ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος, οὗ ἐπαξίως προΐστασθε, ἠγαθύνθη, ἐν τῇ πγ' τακτικῇ αὐτοῦ συνεδρίᾳ, ἀναδεῖξαι καὶ ὀνομάσαι με ἐπίτιμον αὐτοῦ μέλος. Καθηκόντως δὲ ὑποβάλλω τῇ τε Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι καὶ τοῖς ἐριτίμοις μέλεσι τοῦ Συλλόγου τὰς ἐμὰς θερμὰς εὐχαριστίας, ἅμα δὲ καὶ θερμοτέρας εὐχὰς ὑπὲρ ἑδραιώσεως τοῦ ἔργου τοῦ Συλλόγου καὶ εὐοδώσεως τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ.

Ἐν τούτοις ἐξαιτοῦμαι τὰς εὐχὰς τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος. ἧς, κατασπαζόμενος τὴν δεξιάν, εἰμὶ

Ἐν Κων)πόλει τῇ 28 Μαΐου 1902.

Εὐπειθέστατον κατὰ πνεῦμα τέκνον

ΣΤ. ΜΟΥΣΟΥΡΟΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Γ. ΠΑΝΤΖΕΙΡΗ ΒΕΗ

Ἀξιότιμοι κύριοι,

Ζηλωτὴς τῶν πατρώων καὶ τηρητὴς ἀκραιφνὴς τῶν ὑπὸ τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν μητρὸς Ἐκκλησίας κληροδοτηθέντων, ἄσμενος ἐκομισάμην τό τε δίπλωμα, δι' οὗ τὸ ὑμέτερον καλλιπρεπὲς σωματεῖον ηὐδόκησέ με ἀνακηρύξαι ἐπίτιμον μέλος αὐτοῦ, καὶ τὴν συνοδεύουσαν τὴν περγαμηνὴν ταύτην ἀγγελτήριον.

Θερμῶς εὐχαριστῶν ὑμῖν ἐφ' οἷς ἐπιδαψιλεύετέ μοι ἐπαίνοις, διαβεβαιοῦμαι ὅτι οὐδενὸς φεισθήσομαι ὅπως ἀντάξιος τῶν προσδοκιῶν ὑμῶν φανῶ ἐν τῇ εὐοδώσει τοῦ ὕντος ὑψηλοῦ σκοποῦ, οὗ στοχάζεται ὁ Σύλλογος καὶ ἡ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν αὐτοῦ λειτουργοῦσα Μουσικὴ Σχολή.

Ἐπὶ τούτοις δέξασθε τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ πρὸς ὑμᾶς βαθυτάτου σεβασμοῦ.

Ἐν Κων)κόλει τῇ 31 μαΐου 1902.

ΑΛ. Γ. ΠΑΝΤΖΕΙΡΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΠΑΣΗ ΕΦΕΝΤΗ

Σεβασμιώτατε,

Ὁ ἐλλόγιμος γεν. γραμματεὺς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος μοὶ ἐπέδωκε, μετὰ τοῦ σχετικοῦ διπλώματος καὶ ἑνὸς ἀντιτύπου τοῦ Κανονισμοῦ τοῦ Συλλό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γου, ἔγγραφον τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος, δι' οὗ ἀναγγέλλεταί μοι ὅτι ὁ Σύλλογος παμψηφεὶ ἐψηφίσατό με ἐπίτιμον μέλος αὐτοῦ.

Εὐχαρίστως λίαν ἀποδεχόμενος τὴν ἐκλογὴν ταύτην, ἐκφράζω πρός τε τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα καὶ τὴν σεβαστὴν ὁλομέλειαν τοῦ Συλλόγου τὴν ἄκραν εὐγνωμοσύνην μου ἐπὶ τῇ προσγενομένῃ μοι ἐκτάκτῳ ταύτῃ τιμῇ καὶ παρακαλῶ νὰ γένηται δεκτὴ ἡ ἐκ δέκα ἀργυρῶν μεδζηδιέδων, ἀποστελλομένων τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμ.ότητι μετὰ τῆς παρούσης, ἐλαχίστη προσφορά μου διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Συλλόγου, οὗτινος ὁ σκοπός, εἰς τὴν διάσωσιν καὶ καλλιέργειαν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μουσικῆς, τῆς προγονικῆς ταύτης παρακαταθήκης, ἀφορῶν, ὑψηλός, ἀληθῶς, τυγχάνει.

Ἐπικαλούμενος τὰς εὐχὰς τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος, διατελῶ

Πέραν, τῇ 20 Ἰουνίου 1902.

ὅλως πρόθυμος

Α. ΚΟΠΑΣΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΥΓΕΝΙΟΥ Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑ, ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΡΟΞΕΝΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΝ ΣΟΦΙΑ

Σεβασμιώτατε πρόεδρε,

Εὐγνωμόνως ἔλαβον τὴν ἀπὸ 18 λήγοντος κοινοποίησιν τῆς ἐκλογῆς μου ὡς ἐπιτίμου μέλους τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, πρὸς ὃν παρακαλῶ ἵνα εὐαρεστηθῆτε νὰ διερμηνεύσητε τὰς ζωηράς μου εὐχαριστίας.

Ὀπαδὸς κἀγὼ τῆς τηρήσεως τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν παραδόσεων, μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος παρακολουθῶ μακρόθεν τοὺς φιλοτίμους ἀγῶνας τοῦ Συλλόγου ὑπὲρ τῆς πατρίου ἡμῶν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, τοῦ ἐθνικοῦ τούτου κειμηλίου, καὶ εἰλικρινῶς χαίρω ἐπὶ τῇ γιγνομένῃ ἐργασίᾳ, τὴν ὁποίαν ὁλοψύχως εὔχομαι ἵνα ἐπιστέψῃ πλήρης ἡ ἐπιτυχία ἐν χρόνῳ βραχυτάτῳ.

Δέξασθε, ἅγιε πρόεδρε, μετὰ τῶν θερμῶν εὐχαριστιῶν μου τὰ βαθύτατα σέβη μου.

Ἐν Νεοχωρίῳ Κων]πόλεως, τὴν 28 Ἰουνίου 1902.

ΕΥΓ. Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Σεβασμιώτατε,

Εὐγνωμόνως κομισάμενος τὴν ὑπὸ ἡμερ. 1 ὁδεύοντος σεπτὴν ἐπιστολὴν τοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, οὗ πάνυ ἐπαξίως προεδρεύετε, δι' ἧς ἠγαθύνθητε ἀναγγεῖλαί μοι τὴν ἐκλογήν μου ὡς ἐπιτίμου μέλους τοῦ Σωματείου, σπεύδω διὰ τῆσδε ἵνα ἐκφράσω τὰς ἐπὶ τούτῳ βαθείας μου εὐχαριστίας εἰς πάντα τὰ μέλη τοῦ ἀξιολόγου ὑμῶν σωματείου, ἰδιαίτατα δὲ τὸν σεβασμόν μου πρὸς τὸν ἐπίτιμον πρόεδρον τοῦ Συλλόγου Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἰωακεὶμ τὸν Γ'.

Διατρανῶν δὲ τὸ ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου ζωηρὸν ἐνδιαφέρον μου, παρακαλῶ ὑμᾶς, σεβασμιώτατε, ὅπως δεχθῆτε ὡς ἐλάχιστον δεῖγμα τῆς ἀπεριορίστου ἐκτιμήσεώς μου πρὸς τὸν ὑψηλὸν σκοπὸν τῆς ὑπὸ τοῦ Συλλόγου συντηρουμένης Μουσικῆς αὐτοῦ Σχολῆς τὸ ποσὸν πεντήκοντα (50) λιρῶν Τουρκίας.

Ἐν Θεραπείοις, τῇ 5 Αὐγούστου 1902.

Ἐπὶ τούτοις διατελῶ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΛΟΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΜΑΣΕΙΑΣ ΑΝΘΙΜΟΥ

Σεβασμιώτατε πρόεδρε·

Μετ' ἀδελφικοῦ πόθου κομισάμενος τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 3 Ὀκτωβρίου σταλεῖσάν μοι ὑμετέραν περισπούδαστον ἐπιστολὴν καὶ μετὰ προσοχῆς καὶ ἐνδιαφέροντος ἀναγνοὺς αὐτὴν, ὁμολογῶ ὅτι δὲν δύναμαι νὰ παραστήσω ἀκριβῶς ποία ἦν μεγαλειτέρα ἡ χαρά μου ἢ ἔκπληξις, ἣν ἠσθάνθην εὐαγγελισθεὶς καὶ ἐγγράφως δι' αὐτῆς τὴν ὑψηλὴν τιμήν, ἣς μὲ ἠξίωσεν ὁ μουσοστεφὴς καὶ σεβαστὸς Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος, ἀπονείμας μοι τὸν ἀνώτατον τιμητικὸν τίτλον τοῦ ἐπιτίμου μέλους αὐτοῦ·

Ταῦτα ἀναφέρων καὶ προσεπιδηλῶν τὴν παραλαβὴν τοῦ συναποσταλέντος μοι διπλώματος, ἐκφράζω τὴν ἐγκάρδιον εὐχαριστίαν καὶ εὐγνωμοσύνην μου καὶ διατελῶ θερμῶς ἀπὸ Θεοῦ εὐχόμενος ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου τὰ βέλτιστα.

Τῆς λίαν περισπουδάστου μοι ὑμετέρας σεβασμιότητος

Τῇ 9 Ὀκτωβρίου 1902 ἐν Ἀμισῷ·

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ ὅλως πρόθυμος

† Ο ΑΜΑΣΕΙΑΣ ΑΝΘΙΜΟΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ, ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀξιότιμοι Κύριοι,

Ἔλαβον τὸ ἀπὸ 5 τρέχ. ἔγγραφον Ὑμῶν, σπεύδω δὲ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω ἐπὶ τῇ προσγενομένῃ μοι τιμῇ, διὰ τῆς ἐκλογῆς μου ὡς Ἐπιτίμου μέλους τοῦ ὄντως ἐθνικοῦ Ὑμῶν Σωματείου.

Εὐχόμενος εἰς τὸν Ὑμέτερον Σύλλογον πᾶσαν ἐπιθυμητὴν πρόοδον καὶ εὐδοκίμησιν, λυποῦμαι ὅτι αἱ πολλαπλαῖ καὶ μεγάλαι ὑποχρεώσεις μου δὲν μοὶ ἐπιτρέπουσι νὰ ἔλθω, ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὑλικῶς συνεπίκουρος εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξόχου ὑπολήψεως μεθ' ἧς διατελῶ ὑμέτερος,

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1902.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΕΛΛΟΓΙΜΩΤΑΤΟΥ ΑΓΓΕΛΟΥ ΒΛΑΧΟΥ

Σεβασμιώτατε,

Χαίρων καὶ εὐγνωμονῶν ἔλαβον τὴν ὑπὸ χρονολογίαν 5 λήγοντος ἀνακοίνωσιν τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος, δι' ἧς τοσοῦτον φιλοφρόνως μοὶ ἀγγέλλεται, ὅτι ὁ ὑπὸ τὴν Ὑμετέραν προεδρείαν ἐν Κωνσταντινουπόλει διατελῶν Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος εὐηρεστήθη νὰ μὲ τιμήσῃ, ἐκλέξας με ἐπίτιμον αὐτοῦ μέλος, καὶ μοὶ διαβιβάζεται συνάμα τὸ οἰκεῖον δίπλωμα μετὰ τῶν μέχρι τοῦδε δημοσιευμάτων τοῦ Συλλόγου·

Τοσούτῳ μᾶλλον εὐχάριστος καὶ μυχία ὑπῆρξεν ἡ ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ταύτῃ τιμῇ συγκίνησίς μου, ὅσῳ ἀνέκαθεν, καὶ παρὰ πᾶσαν τὴν ἀπό τινος ἀναφανεῖσαν δυστυχῶς παρ' ἡμῖν νεωτεριστικὴν τάσιν περὶ τὰ μουσικὰ θέσμια τῆς πατρώας Ἐκκλησίας, ὑπῆρξα καὶ διατελῶ θερμὸς πάντοτε λάτρις καὶ ὑπέρμαχος τῆς πατρίου ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἀπὸ καρδίας εὐχόμενος τὴν κατίσχυσιν αὐτῆς κατὰ παντὸς ὀθνείου καὶ ἐπεισάκτου, ὁλεθρίου δὲ πάντως συρμοῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

'Η εὐχή μου αὕτη εἶνε εὐλόγως καὶ εὐχὴ ὑπὲρ τῆς προόδου καὶ ἀκμῆς τοῦ 'Εκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, οὗτινος ἡ 'Υμετέρα Σεβασμιότης προεδρεύει, αὐτὴ δ' ἐκείνη μὲ ὑπαγορεύει καὶ τὴν ἔκφρασιν τῶν θερμῶν μου εὐχαριστιῶν, ἃς παρακαλῶ τὴν 'Υμετέραν Σεβασμιότητα νὰ μεθερμηνεύσῃ πρὸς τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου, ἅτινα εὐηρεστήθησαν νὰ μὲ τιμήσωσι διὰ τῆς τοσοῦτον κολακευτικῆς αὐτῶν ψήφου.

Διατελῶ μετὰ πάσης τιμῆς καὶ ὑπολήψεως

'Εν 'Αθήναις, τῇ 22 8]βρίου 1902.

Τῆς 'Υμετέρας Σεβασμιότητος

ταπεινὸς θεράπων

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΕΛΛΟΓΙΜΩΤΑΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ν. ΒΕΡΝΑΔΑΚΗ

Σεβασμιώτατε Δέσποτα,

Ἔναγχος ἐκομισάμην τὴν ἀπὸ 27 Σεπτεμβρίου ἐπιστολήν, ἐκ Μιτυλήνης μετασταλεῖσάν μοι ἐνταῦθα, ὅπου μετοικήσας διατρίβω πρὸ δύο σχεδὸν μηνῶν. Ἀσμενος δ' ἐπελθὼν τὰ σεβάσμια γράμματα, ἐχάρην σφόδρα ἐπὶ τῇ ἐξόχῳ τιμῇ ἣν μοι περιῆψεν ὁ περὶ τὴν ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἑλλογιμώτατος Μουσικὸς Σύλλογος οὐ μόνον ἐπίτιμον μέλος αὐτοῦ ψηφισάμενος ἀλλὰ καὶ ὁμοψήφως εὐδοκήσας νὰ μοὶ ἀναθέσῃ τὴν σύνταξιν καὶ ἐκφώνησιν τοῦ πανηγυρικοῦ λόγου κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τοῦ Συλλόγου, ἤτοι τῇ 4 Δεκεμβρίου, ὅτε καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς 'Εκκλησία ἑορτάζει τὴν μνήμην τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν 'Ιωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ.

'Ομολογῶ, Σεβασμιώτατε, ὅτι οὐδέποτε ἄλλοτε μοὶ ἐγένετο πρόσκλησις εἰς πανήγυριν ἱερωτέραν καὶ δονήσασαν θελξιφρονέστερον τὰς μυχιαιτέρας χορδὰς τῆς καρδίας μου. Πρὸ τεσσαρακονταετίας περίπου εὐρεθεὶς ἐνταῦθα ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ εἰς ἐπικοινωνίαν ἐλθὼν ἐν Χάλκῃ πρὸς τὸν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἀειμνήστου Ταναλίδου μουσικοῦ Συλλόγου, συνδιεπραγματεύθην μετ' αὐτοῦ καὶ τῶν συνεταίρων πολλά τινα ἀναγόμενα εἰς αὐτὰς τὰς βάσεις τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Μετά τινα δὲ ἔτη παρεπιδημῶν ἐνταῦθα προσεκλήθην ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα μουσικοῦ συλλόγου ἑορτάζοντος τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου 'Ιωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, νὰ ἐκφωνήσω τὸν Πανηγυρικὸν τῆς ἐπετείου. 'Ο λόγος κατ' ἀνάγκην ἐξ ὑπογυίου ὅλως συνταχθεὶς ἦν αὐτοσχέδιος, διότι σκοπός μου ἀναλαβόντος τὸ ἔργον ἦτο νὰ καταδείξω εἰς τοὺς ἀκροατάς μου τόσον μόνον, ὅτι ἡ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικὴ αὕτη μουσικὴ ἀπὸ μὲν τῆς εὐρωπαϊκῆς διαφέρει ἄρδην καὶ θεμελιόθεν, ἐὰν δὲ ὑπάρχωσι τεκμήριά τινα ὁμοιότητος, ταῦτα ἄγουσιν ἀποκλειστικῶς πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικήν. Ὅθεν καὶ προέτρεπον τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, ἐπειδὴ προέβλεπον προφανῶς ἐπικείμενον τὸν ἐκ τῆς εὐρωπαϊκῆς κίνδυνον, νὰ ἐκλέξῃ τρεῖς ἢ τέσσαρας δοκίμους ἐπιτρόπους εἰς οὓς νὰ ἀναθέσῃ εἰδικῶς καὶ ἀποκλειστικῶς τοῦτο τὸ ἔργον, ὅπως προαλειφθέντες διὰ πάσης φιλολογικῆς, ἱστορικῆς καὶ δὴ καὶ ἐπιστημονικῆς προστοιχειώσεως καὶ προπαιδείας, ἀφιερωθῶσι ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν διερεύνησιν καὶ ἐξακρίβωσιν, ἐν 'Ελλάδι τε καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, παντὸς σχετικοῦ ζητήματος, ὅπως μὴ ἀπολεσθῇ μετὰ τόσων ἄλλων, καὶ τὸ πάτριον ἡμῶν τοῦτο ἀγαθόν.

Δυστυχῶς ἡ φωνή μου ὑπῆρξε φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ὅθεν καὶ δὲν παρῆλθε πολὺς καιρός, καὶ τὰ ὀθνεῖα μουσουργήματα, οὐδενὸς κωλύοντος, παρεισέφρησαν καὶ εἰς τὴν 'Εκκλησίαν, καὶ ἤρξαντο ἐκβάλλοντα ἐν μέσαις 'Αθήναις ἐξ αὐτῶν τῶν ἱερῶν τὴν ἀρχαίαν καὶ ἱεράν, τὴν πάτριον μοῦσαν. Εὐτυχῶς ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐνέργειά μου, εἰ καὶ ἀφανής, ηὐτύχησε κάλλιον διότι κελεύσει τοῦ καὶ τότε πηδαλιουχοῦντος τὴν 'Εκκλησίαν 'Ιωακεὶμ τοῦ Γ', κατεσκευάσθη ὄρ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γανον μουσικόν, φερωνύμως ἐπικληθὲν Ἰωακείμειον, ἀποδίδει ἀπταίστως πάντας τοὺς τόνους τῆς ἡμετέρας μουσικῆς. Οὕτως εἰ μὴ τι ἄλλο, διεσώθησαν κἂν ἀπὸ τοῦ παντελοῦς ὀλέθρου οἱ φθόγγοι τῆς μουσικῆς ταύτης, ἀσφαλισθέντες διὰ τοῦ εἰδικοῦ τούτου ὀργάνου, ἀποκειμένου ἐν τοῖς πατριαρχείοις, τῇ γερασμίᾳ ταύτῃ καὶ σεπτῇ κιβωτῷ τοῦ ἡμετέρου Γένους. Ἴσως ἀνατείλωσί ποτε καὶ διὰ τὴν ὀρφανὴν καὶ ἀπροστάτευτον ταύτην τῆς Μνημοσύνης κόρην ἡμέραι εὐτυχέστεραι.

Παρεξέβην εἰς ταῦτα, ὅπως ὑποδείξω εἰς τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα πόσον ἤμην καὶ εἶμαι πάντοτε φίλος καὶ ζηλωτὴς τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, καὶ πόση ἄρα ἦτο ἡ ἐπιθυμία μου ν' ἀποδεχθῶ πρόσκλησιν ἀνταποκρινομένην καθ' ὁλοκληρίαν εἰς πόθους καὶ αἰσθήματα τόσον παλαιά. Ἀλλά, τὸ τοῦ λόγου, τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. Οὐμόνον δ' εἶμαι γέρων, ἀλλὰ καὶ ἔργα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἐπιδεχόμενα ἀναβολήν· (οἷον ἡ προσεχὴς ἀποπεράτωσις τοῦ Γ' τόμου τῆς ἐκδόσεως τοῦ Εὐριπίδου, εἰς ἣν μόλις καὶ ὁ ὑπάρχων μοι χρόνος ἐπαρκεῖ, καὶ ἡ ἐντὸς βραχέος χρόνου ἀρχομένη διδασκαλία ἔργου μου ἑτέρου ἐν τῷ Βασιλικῷ Θεάτρῳ, ἣν διὰ συμβολαίου ἀνέλαβον, καὶ ἥτις θὰ μὲ ἀπασχολήσῃ ὁλόκληρον σχεδὸν τὸν χειμῶνα) μὲ ἀναγκάζουσιν, καίτοι μετ' ἄκρας λύπης μου νὰ σᾶς εἴπω, ὅτι ἀδυνατῶ ἀπολύτως εἴτε νὰ ἔλθω εἰς Κωνσταντινούπολιν, εἴτε καὶ νὰ συντάξω μόνον τὸν αἰτούμενον Πανηγυρικὸν λόγον.

Ἐπαναλαμβάνων τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μου πρὸς τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα, καὶ διὰ Αὐτῆς πρὸς τὰ ἐρίτιμα μέλη τοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, ἀσπάζομαι εὐλαβῶς τὴν σεβασμίαν Αὐτῆς δεξιάν, καὶ διατελῶ πρόθυμος ἐν πᾶσιν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 23 Ὀκτωβρίου 1902.

Δ. Ν. ΒΕΡΝΑΔΑΚΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑΚΗ ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΣΑ, ΠΡΕΣΒΕΥΤΟΥ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ

Σεβασμιώτατε,

Ἄσμενος ἐκομισάμην τὴν ἀπὸ 10 Ὀκτωβρίου τρ. ἔτους Ὑμετέραν ἐπιστολήν, δι' ἧς μοι ἀνακοινοῖτε ὅτι ὁ Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος, οὗ λίαν ἐπαξίως καὶ εὐδοκίμως διατελεῖτε Πρόεδρος, ἐψηφίσατό με ἐπίτιμον αὐτοῦ μέλος.

Εἰ καὶ μὴ τρίβων περὶ τὸν σκοπόν, ὃν ἐπιδιώκει ὁ Ὑμέτερος Σύλλογος, ἐν τοσούτῳ ὅμως διαπνεόμενος ὑπὸ τοῦ γενικοῦ πόθου, ὃν τρέφει πᾶν γνήσιον τέκνον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς διάσωσιν καὶ διάδοσιν τῶν ἱερῶν κειμηλίων Αὐτῆς ἀποδέχομαι μετ' εὐχαριστήσεως τὸ ἡμέτερον ψήφισμα κατά γε τὸ ἐνὸν ταπεῖν εἰς ἐλάχιστον δεῖγμα τῆς στοργῆς μου ἀποστέλλω ὑμῖν διὰ τοῦ κομιστοῦ τῆς παρούσης κ. Β. Πανοικίδου δικηγόρου φράγκα χρυσᾶ 80 καὶ ἐπεύχομαι ὅπως ὁ Ὕψιστος σκέπῃ ὑπὸ τὴν ἀόρατον προστασίαν του καὶ εὐοδώσῃ τὸ ἀγαθὸν τοῦ Συλλόγου ἔργον.

Ἐκφράζων τὰς εὐχαριστίας μου πρὸς πάντα τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου καὶ ἀσπαζόμενος τὴν δεξιὰν τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος διατελῶ μετὰ τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ

Ἐν Χάλκῃ, τῇ 24 Ὀκτωβρίου 1902.

πνευματικὸν τέκνον

Κ. ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ

ΕΝ

ΔΑΛΤΥΛΙΚΟΙΣ ΤΟΝΙΚΟΙΣ ΕΞΑΜΕΤΡΟΙΣ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ

ΥΠΟ

ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ

Ἱδρυτοῦ καὶ διευθυντοῦ τοῦ ἐν Πέραν Ἑλληνο-γαλλικοῦ Λυκείου

κατὰ τὴν Γ' ἐπέτειον ἑορτὴν
τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου
τελεσθεῖσαν τῇ 4 Δεκεμβρίου 1901
ἐν τῇ Μεγ. αἰθούσῃ τῆς Π. Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς

Ἵλεως γίγνου ἡμῖν, ὦ Θειότατε Πάτερ καὶ κόσμε
τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, τοῦ σύμπαντος γένους!
Σύ, ἱερὰ Κορυφή, πρὸς Ἣν εὔελπι στρέφομεν ὄμμα,
ὡς πρὸς ἀρχὸν ἐπιβάται δειλοὶ κλυζομένης ὁλκάδος,
οἰακοστρόφον κεδνὸν τρικυμίας τὴν ναῦν ἀπειλούσης.
Μακαριώτατε Πάτερ, τοῦ θρόνου Σιὼν Πατριάρχα,
γίγνου συγγνώμων καὶ Σύ, ὅτι χρῄζομεν πάντως συγγνώμης·
Σύγγνωτε δὲ καὶ Ὑμεῖς, σεβαστοὶ δημογέροντες ἄνδρες,
ἡ γεραρὰ Δωδεκὰς βουληφόρων Ἁγίων γερόντων.
Σύγγνωθι, γόνε κλεινὲ ὑψηλῶν κ' εὐκλεῶν Ἡγεμόνων[1].
Σύγγνωτε, ὦ ὑπουργοὶ Πρεσβευτῶν ὁμοδόξων Ἀνάκτων[2].
Σύγγνωτε, δέομαι, πάντες, ἐάν, καίτοι ὤφειλον πάντως
πρὸ τῶν προσώπων Ὑμῶν, σεβασμὸν ἑαυτοῖς ἐπισπώντων,
γονυκλινής, κεκυφὼς ἐκ δικαίας αἰδοῦς νὰ προσέλθω,
σήμερον βλέπετ' ἐμέ, μέχρι νῦν ταπεινὸν πεζοπόρον,

---

1. Ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν Πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. Μαυροκορδᾶτον, παρόντα ἐν τῇ τελετῇ.

2. Πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Ρωσικῆς καὶ Σερβικῆς Πρεσβείας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἵππου φυσῶντος σεμνὸν ἀναβάτην, ἀφρόεντος ἵππου,
κρούοντος πόδα ῥυθμῷ, ῥυθμικῶς ἀνασείοντος χαίτην!
Ὅμως μηδεὶς ξενισθήτω, παράδοξα βλέπων σημεῖα,
μηδ' ἀγερώχου ψυχῆς καταγνώτω μου τόλμην θρασεῖαν·
δὲν εἰμ' ἐγὼ τῆς χορείας ἐκείνης ἀνδρῶν ἀγερώχων,
οἵπερ ἐφ' ἵππων αὐχούντων ναοῖς προσεπέλαζον, ὅπως
ὕμνον καὶ δόξαν Θεῷ ἀναπέμψωσι, φόρον λατρείας,
κ' ἐκ τῶν χειρῶν ἱερέων τὰ τίμια δέξωνται δῶρα.
Τὶ οὖν μαθών, τί παθὼν ἐποχούμενος οὕτω προσῆλθον;
Ξένον, καινὸν μοὶ συμβαίνει· ἀκούσιον δ' ἔπραξα ἔργον·
ἐνωτισθέντες δὲ τοῦτο συγγνώμονες πάντως φανεῖσθε.
Γέρων ἐγὼ κολοιός, ἐν ξηρᾷ φωλεᾷ ἡσυχάζων,
φέρων τὸ πτίλον ψιλόν, ἀραιὸν τῶν πτερύγων τὸ ἔρκος,
πτῆσιν μικράν, χθαμαλήν, ὑπὸ γήρως δυνάμενος μόλις,
πτῆσιν ἐτάχθην μακράν, ὑψηλήν, ὑπερνέφελον πτῆσιν!
χρυσαετείων πτερῶν, ἀετείου δὲ χρήζουσαν σθένους.
Μέγας ὁ ἄθλος, ἐργώδης! πλὴν φίλοι κ' οἱ τάξαντες ἄνδρες,
ἄνδρες καλοὶ μουσοπόλοι, ναῶν ἱεροὶ Εὐμολπίδαι,
αἴνους τελοῦντες Ὑψίστῳ μολπαῖς τε καὶ ὕμνοις ἐνθέοις,
τὸν ὑμνῳδὸν ὑμνῳδοῦντες ἐν τῇδε φαιδρᾷ πανηγύρει.
Τί δὲ καὶ οὗτοι μαθόντες ἐμοὶ τῷ αὐχμῶντι ἀπεῖδον;
Τίνι ποτὲ χρηστηρίῳ ἐχρήσαντο, νέᾳ Πυθίᾳ;
μή τοι κατ' ὄναρ χρησθέντες ἐμὸν εἶδον πρόσωπον ἄρα;
ἢ παλαιῶν θεσπισμάτων μνησθέντες, τῇ Σπάρτῃ δοθέντων,
ὅτι Τυρταῖον χωλὸν αἰτητέον Ἀθήνας σωτῆρα,
εὕροντο ἴσον ἐμὲ τὸν ἐν πᾶσι χωλαίνοντα ἄνδρα;
Ἀλλ' ἠδυνάμην χωλαίνων τὸν ἄθλον κἀγὼ νὰ τελέσω,
ἂν μὴ ἐφ' ἵππου ἐπέβην, Πηγάσου, πτεróεντος ἵππου,
ὅπως ἐκ γῆς ἁρπάσας μ' ἀγάγῃ ὑπὲρ τὰς νεφέλας,
ἵνα ταῖς Μούσαις ἐντύχω αἰθέριον χώραν οἰκούσαις,
ὅπου ἐνλάμπουσιν ἄστροις ἡ θεία οἰκεῖ Ἁρμονία,
ἥτις ὡς θείας νιφάδας, ὡς μάννα γλυκὺ καταστάζει
τῆς μελῳδίας τοὺς τόνους, ἐρρύθμως τὸ πνεῦμα δονοῦντας,
τῆς δὲ ψυχῆς ἡμῶν τὄμμα, τὸ τέως τυφλῶττον, τῷ μέλει
εἰς τὸ ἰδεῖν τὸν Θεὸν διανοίγοντας μάγῳ δακτύλῳ; . . .

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Χαίρετε οὖν ! καταλείπω τὴν γῆν ! ... χαλαρῶ τὰς ἡνίας !
τὰς δὲ πλευρὰς τοῦ Πηγάσου οἰστρίζων καὶ μάστιγα τρίζων,
τὰς αἰθερίους ἐκτάσεις ἀνέρχομαι, σχίζων τὰ νέφη ! ...
Στῆτε ! ... σιγᾶτε .. φορμίγματ' ἀκούω ! .. ἐκεῖ ! .. δεξιόθεν ..
λύρας ἐνθέου ! ... Θεέ μου ! ... ὦ ! ποία τερπνὴ μελῳδία ! ...
ποία δ' ἡ χείρ, ἥτις κρούει τοσοῦτον ἐνθέως τὴν λύραν ; ...
ἄγε, ὦ Πήγασ' ἐκεῖσε ! ... Ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ ὁ φορμίζων ! ...
φέρει χιτῶνα ποδήρη, στολίζει δὲ στέφανος δάφνης
τὴν κεφαλήν του, ὑψῶν δὲ πρὸς τἄνω τὸ ἔνθεον ὄμμα,
μέλπει θεὸν ἢ θεούς, οὓς ἐνστίκτως ὁ νοῦς του ἠσθάνθη !
— Τίνα θεόν, ὦ Ὀρφεῦ, ἀναμέλπεις ; εἰπὲ ἡμῖν τοῦτον ! ... —
πλὴν ὁ Ὀρφεὺς σιωπᾷ, ἀγνοεῖ καθαρῶς νὰ μᾶς εἴπῃ.
Φεύγω ἐκεῖθεν· καὶ στρέφων ἡνίας χωρῶ ἀντιθέτως ...
βλέπω Μουσαῖον καὶ Λίνον, ἐκεῖ τὴν καλὴν Φημονόην,
βλέπω Ἀμφίονα γαῦρον ἑπτάχορδον λύραν κρατοῦντα ! ..
Ὤ ! κἂν ὑμεῖς εἴπατέ μοι, οἱ ἔνθεοι ψάλται, ναί ! τίνα,
τίνα θεὸν ὑμνῳδεῖτε, ἐνθέως τὸ ὄμμα ὑψοῦντες ;
τίνα θεὸν διαβλέπετε κρούοντες πάντες τὰς λύρας ; ...
Πῶς ; ἀπορεῖτε κ' ὑμεῖς ; τίς ἀχλὺς σᾶς σκοτεῖ ; ποῖος πέπλος ;
τίς μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ ὑμῶν τίς φραγμὸς ἀνυψοῦται ; ...
πλὴν ἀπορίας καὶ οὗτοι δειλὸν μορφασμόν μοι ποιοῦσι ! ...
Φεύγω κ' ἐκεῖθεν μὲ ἄπελπιν νοῦν, διευθύνων πρὸς Ἕω
τὸν Πήγασόν μου ... δυάδα δὲ βλέπω ἀνδρῶν μουσοπόλων·
τὄμμα ὑψοῦσι πρὸς τἄνω, ἐντέχνως δὲ κρούουσι λύρας·
— Τίνες ἐστέ ; εἴπατέ μοι, σεπτοὶ καὶ μουσόληπτοι ἄνδρες ;
— Ὅμηρος, εἶπεν, ἐγώ, τοῦδ' ἑταίρου Ἡσίοδος κλῆσις ! ...
— Τίνα θεὸν κελαδεῖτε ; πῶς εἴδετε ὄψιν τοῦ θείου ; ... —
Σιωπηλοὶ καὶ συμφώνως ἀμφότεροι τείνουσι χεῖρας
καὶ τοῦ Ὀλύμπου δεικνύουν τὰ κάρηνα τρόπῳ ἐνθέῳ.
Βαίνω ἐκεῖσε !.. τί βλέπω ;!... χορείαν καὶ τύρβην φασμάτων ! ...
εἶδον μορφὰς εὐγενεῖς καὶ καλλίστας πλὴν φρούδας, ματαίας !...
ναί ! κατ' εἰκόνας ἀνθρώπων θεοὺς ἐφανδάσθησαν οὗτοι,
δόντες αὐτοῖς ἀνθρωπίνην μορφὴν καὶ ἀνθρώπινα πάθη,
ἔχθρας καὶ μίση καὶ μάχας, ἀλλότρια πάντα τῷ θείῳ ! ...
τῷ δ' Ἀχωρήτῳ Θεῷ, Οὐρανίῳ, Ὑψίστῳ, Ἀπείρῳ,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δόντες σμικρὰν κατοικίαν, Ὀλύμπια δώματα, δάση,
ὄρ' ὑψηλά, πλὴν βατὰ τῷ ποδὶ τῶν μερόπων ἀνθρώπων! ...
Ἐσκοτισμένοι καὶ οὗτοι τὸ θεῖον γεραίρουν, ἀγνῶτες
τοῦ ἀληθείᾳ Θεοῦ, Ἀγαθοῦ καὶ Οἰκτίρμονος Ὄντος! ...
τοῦ κατ' ἰδίαν εἰκόνα τὸν ἄνθρωπον πλάσαντος Πλάστου! ...
Βλέπων τοιαῦτα. ἐν τούτοις τὶ ὤφειλον πάντως νὰ πράξω;
τῶν φορμιγμάτων αὐτῶν ἡδονή τις μ' ἐκήλει, μὲ εἵλκεν,
ὅμως ἐπόθ' ἡ ψυχή μου διάφορον τόνον ν' ἀκούσῃ,
καὶ ἠσθανόμην ἐνταῦθα διττὸν καὶ ἀντίπαλον πόνον,
τέρψιν ἡδεῖαν ἐκ τῆς μελῳδίας τῆς λύρας ἐκείνων,
λύπην δ' ἐξ ἄλλου πικράν, ὡς μὴ φθάνων τοῦ πόθου τὸ πέρας.
Ἕτοιμος δ' ἤμην νὰ στρέψω ἡνίας, περίλυπος πάντως,
καὶ τοῦ Ὀλύμπου ἀφεὶς τὰς κηλούσας δειρὰς καὶ τὴν δρόσον,
τὰς ἀοιδὰς τῶν Μουσῶν καὶ τὴν μάγον τ'Ἀπόλλωνος λύραν,
νὰ καταβῶ εἰς τὴν γῆν πλανηθεὶς πλάνην κούφην, ματαίαν;...
ἀλλ' ὤ! τοῦ θαύματος! ὤ! τοῦ καινοῦ μυστηρίου καὶ ξένου!...
ὁ Πήγασός μου φωνὴν ἀφιείς, μειδιῶν οἰκτιρμόνως,
«—Ἄφες, μοὶ λέγει, ἡνίας καὶ οἴστρους, τὴν μάστιγα ρίψον!
» θὰ σ' ὁδηγήσω ἐγώ, ἐὰν θέλῃς νὰ ἴδῃς ἑτέρους
» ἄνδρας ἐνθέους τῷ ὄντι, ν' ἀκούσῃς τερπνὰς μελῳδίας,
» εἰς τὰς ψυχὰς σταλαζούσας τὸ θεῖον τῆς **χάριτος** μέλι,
» μέλι γλυκαῖνον, μορφοῦν, ἡμεροῦν καὶ τὰ πάθη σιγάζον.
» καὶ τὴν ψυχὴν ἀνυψούσας ὑπὲρ κορυφὰς τῶν Ὀλύμπων,
» εἰς ἐπουράνιον δῶμα, τοῦ ὄντως Θεοῦ κατοικίαν,
» ἔνθα Πατὴρ καὶ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα οἰκοῦσιν,
» ἡ Παναγία Τριάς, ἡ ἀμέριστος, μία οὐσία,
» πλάσασα πάντα τἀόρατα καὶ ὁρατά, τοὺς ἀγγέλους,
» ἐν Οὐρανοῖς παραστάτας τερπνοὺς μελῳδοὺς τῆς Τριάδος,
» καὶ ἐν τῇ γῇ ἰσαγγέλους ἀνθρώπους, ἁγνοὶ ὅταν ὦσιν·
» ἤκουσας σὺ τῶν Ἀγγέλων τοὺς ὕμνους, θνητὲ πεζοπόρε;
» Τί τῶν Μουσῶν αἱ ᾠδαί, τοῦ Ἀπόλλωνος ποία ἡ φόρμιγξ
» ἢ τοῦ Ὀρφέως ἡ λύρα, ἡ λίθους καὶ ξύλα κινοῦσα,
» τῆς Καλυψοῦς ἡ μολπὴ πρὸς ἁπλῆν λαλιὰν τῶν Ἀγγέλων;...»
—Ἄγε με, ἄγε με! Πήγασ' ἐκεῖσε! ... ἐλεύθερος πέτα! ...
σφόδρα ὤ! σφόδρα ποθῶ, ὅπως ἴδω τοὺς ἄνδρας ἐκείνους,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἄνδρας θεόφρονας ὄντως, ἐνθέους ἐν πνεύματι θείῳ ! . . .
σπεῦσον, ὦ Πήγασε ! πέτα, ὁδήγει με, ὅπου γινώσκεις,
ἐπιθυμίᾳ σφοδρᾷ διακαίομαι, θέλω ν' ἀκούσω
τὴν μελῳδίαν, ἣν λέγεις, νὰ ἴδω τὸν ἔνθεον ἄνδρα ! . . .
Ἵπταται οὗτος καὶ σπεύδει, ταχὺς δὲ πρὸς Ἕω ὑψοῦται,
ἱλιγγιῶντα δὲ μ' ἄγει ὑπὲρ τὰς νιφούσας νεφέλας,
τὰς σκοτισάσας τὸ πνεῦμα τῶν πρώην καλῶν μελῳδῶν μας.
Ὤ!... ποία αἴγλη!... τί φῶς, ἀνεσπέρως τὸ πνεῦμα φωτίζον;...
θεία πνοὴ διαχεῖτε παντοῦ, ὡς σωτήριος αὔρα ! . . .
Ποία μεγάλων ἀνδρῶν σεβασμίων κ' ἐνθέων χορεία ! . . .
Βλέπω θιάσους ἀνδρῶν μουσολήπτων ἐν πνεύματι θείῳ !
ἔνθεν ἐκεῖ τοὺς ἀμφὶ Διονύσιον τὸν Ἀθηναίων
ἔνδοξον γόνον, Ἀρείου δὲ Πάγου κλεινὸν θιασώτην·
τὸν Ἱερόθεον ἄνδρα ἐπίσκοπον τῶν Ἀθηναίων,
ὃν θεῖον νέφος μετήγαγε σὺν τοῖς λοιποῖς Ἀποστόλοις,
ὅπως ὁ ἅγιος τὴν Θεομήτορος Κοίμησιν ἴδῃ.
Βλέπω ἐκεῖ Ὠριγένην τὸν Μέγαν, χαλκέντερον ἄνδρα,
τὸν ἀδαμάντινα φέροντα στήθη, ἀνένδοτα πόνοις,
τὸν μαθητὴν δὲ αὐτοῦ τὸν Γρηγόριον βλέπω σὺν τούτῳ,
ὅστις τῷ θείῳ αὐλῷ, τῇ κηλούσῃ αὐτοῦ μελῳδίᾳ.
στίφη πολλὰ ἀσεβῶν εἰς σωτήριον ἤγαγε ποίμνην,
Ἀθηνογένη καὶ Νέπωτα, Γάϊον βλέπω ἐν τούτοις,
πάντας κλεινοὺς ὑμνῳδοὺς καὶ προμάχους τῆς πίστεως πάντας·
Θίασος ἄλλος ἐκεῖ ψαλμῳδῶν καὶ ἐμπίστων πατέρων.
Βλέπω Παμφίλου Εὐσέβιον, τῶν ὑμνῳδῶν κορυφαῖον,
Μέγας ἐκεῖ Ἀθανάσιος, ἦθος βαρύ, ἐπιβάλλον,
καὶ ὁ Πατάρων Μεθόδιος, αἱρετικῶν θεία μάστιξ·
Κύριλλον βλέπω ἐκεῖ, Σιωνίτιδος χώρας Ἐπόπτην,
Φάβριον Μάριον, θείᾳ μολπῇ ὁδηγοῦντα εἰς πίστιν·
ἔνθεν δ' Ἰλάριον τῶν Ποατείρων, Ἐφραὶμ δὲ τὸν Σῦρον.
Βλέπω δ' ἐν πᾶσι Βασίλειον μέγαν, τὸν ἔξοχον ἄνδρα,
καὶ τὸν αὐτάδελφον τούτου, Γρηγόριον Ἅγιον Νύσσης,
Ναζιανζοῦ δὲ τὸν γόνον Γρηγόριον, γόνιμον ἄνδρα,
τῆς προσῳδίας τοῦ λόγου ἀμείψαντα εὔρυθμον τόνον.
Ἀλεξανδρέα τὸν Δίδυμον καὶ Ἀμβροσίου τὸ εἶδος,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἱερωνύμου, Ρουφίνου, Ἱππῶνος κλεινοῦ Αὐγουστίνου·
τοῦ χρυσορρήμονος θείαν μορφὴν καθαρῶς διακρίνω,
τὸν Ρωμανὸν **Κοντακίων** καὶ **Οἴκων** ἡγήτορα πρῶτον.
Λέοντα βλέπω Βυζάντιον ἄνδρα, σεμνὸν ὑμνογράφον.
Τίς δὲ ὁ κλίνων τὸ γόνυ πρὸ τῆς Παναγίας Παρθένου,
τρέμουσαν δὲ τείνων χεῖρα τὸ **Χαῖρε** Αὐτῇ ἀπευθύνει ; ...
ὦ ! σὲ γνωρίζω κλεινὲ ποιητὰ μου καὶ ἔνθεε ψάλτα !
—Δός, ὦ ΠισίδηΓεώργιε, δός μοι τὴν ἔνθεον γλῶσσαν,
τὴν εὐσεβῆ δός μοι φλόγα, ἣν εἶχες εἰς ἔνθεα στήθη,
ὅτε τὸ **Χαῖρε** ἐφώνεις, τὴν θείαν γεραίρων Παρθένον ! . . .
δός μοι τὸ ὕψος, τὸ βάθος, τὴν χάριν, τὸ πνεῦμα, τὸ σθένος,
ἵνα κἀγώ, ὁ πεζός, χαιρετίσω τὴν Ἄνυμφον Νύμφην ! . . .
Ἄλλην ἐκεῖ διακρίνω χορειαν ψαλτῶν ἐμπνευσμένων·
Βλέπω Κοσμᾶν θεηγόρον, τοῦ πνεύματος λύραν κληθέντα·
ἔνθεν Θεόδωρον καὶ Ἰωσήφ, Στουδιτῶν τὴν Δυάδα,
ὄργανα κράτιστα τῆς μουσουργίας, κληθέντας δικαίως·
τὸν Ἰωσὴφ ὑμνογράφον, Σειρῆνος τὸ ὄνομα σχόντα,
τὸ Παναρμόνιον μέλος, Ἀνδρέαν ἐπίσκοπον Κρήτης,
τὸν Θεοφάνην αὐτόν, τὴν μελίρρυτον ταύτην κινύραν·
εἶδον Γεώργιον, Μάρκον καὶ Λέοντα καὶ τὴν Κασσίαν,
Μέσῳ δὲ τούτων καὶ ἄλλων, ὡς κτίλος κριός, διαπρέπει
θεῖος ἀνήρ, μελανείμων, σεβάσμιος, ἔνθεον ἦθος !
κάθητ' ἐν θρόνῳ χρυσῷ, ὑψηλῷ ὑπεράνω τῶν ἄλλων,
ὡς ἡγεμών τις ἢ ἄναξ ἐν μέσῳ πολλῶν στρατηγῶν του·
ἐπὶ στερρῶν δὲ γονάτων **ὀκτώηχον** φέρων **ψαλτῆρα,**
οὗς προσοχῆς πρὸς τὰ ἄνω ἐκτείνων, ὡς εἴ τι ἀκούων,
ἔνθους τῷ χάρτῃ τυποῖ χρυσοπτέρῳ πετώσῃ γραφίδι
τὰ ἐκ χειλέων Ἀγγέλων ὁσίως κλεπτόμενα μέλη.
Τίς δ' ὁ ὑπέροχος οὗτος ἀνὴρ μουσουργὸς διαλάμπων
ὥσπερ σελήνη ἐν ἄστροις, ἀδάμας ἐν λίθοις τιμίοις ; . , .
Ναί ! εἶσαι σύ, Ἰωάννη κλεινέ, σὺ τὸ ἔμμουσον κλέος,
ἡ καλλικέλαδος σάλπιγξ, ναῶν τοῦ Θεοῦ Φιλομήλα,
νέε Ὀρφεῦ ! ὁ κινῶν τὰς ψυχὰς τῶν ἀπίστων εἰς πίστιν,
κόσμημα τῆς Δαμασκοῦ καὶ ἁπάσης Χριστοῦ Ἐκκλησίας,
Ψάλλε, κλεινὲ Ἰωάννη, ὦ ! ψάλλε ᾠδὰς τῶν Ἀγγέλων ! ...

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κροῦε καὶ ψάλλε ἐνθέως ! τὸ θεῖόν σου ἄνοιξον στόμα
καὶ πληρωθήσεται ὄντως ἐκ πνεύματος θείου, ἁγίου·
κλέπτ' εὐσεβῶς τὰ ψιχία τῶν ὕμνων τῶν θείων Ἀγγέλων,
δέχου τὰς θείας ψεκάδας ἐκ τῶν οὐρανίων Ἀψίδων
τὰς ἐκ στομάτων ἀδόντων Ἀγγέλων λαθραίως πιπτούσας
καὶ ἀρδευούσας, ὡς δρόσος, ψυχὰς εἰς Χριστὸν πιστευούσας.
Ψάλλε τὴν δόξαν τοῦ Πλάστου, τὸν αἶνον τοῦ θείου Σωτῆρος!...
δόξασον ὕμνοις τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ πάντας φωτίζον !
ὕμνει τὰ θαύματα τῆς Θεομήτορος καὶ Θεονύμφου !
ψάλλε τὴν δόξαν Ἁγίων, τοὺς ἄθλους ἐμπίστων Μαρτύρων·
κόσμει αὐτῶν τοὺς στεφάνους μὲ ἄνθη εὐώδη ἐπαίνων,
γέραιρε ἄνδρας Ὁσίους ψαλμοῖς κ' ὑψηλοῖς ἐγκωμίοις.

Δὸς δὲ καμοὶ τῷ ἀγόνῳ ἀνδρὶ εἰς σοφίαν καὶ μέλος,
ἐν τῇ φαιδρᾷ πανηγύρει Σου, ἣν εὐσεβεῖς μουσοπόλοι
φόρον τῆς Σῆς πρὸς αὐτοὺς εὐποιΐας λαμπρῶς Σοὶ τελοῦσι
Σύ, Ἰωάννη κλεινέ, μουσοπόλε καὶ Ἅγιε Πάτερ!
δός μοι μνησθῆναι τοῦ θείου Σου ὕμνου, ὃν ἔψαλλες πάλαι
τῇ τοῦ Σωτῆρος φαιδρᾷ Ἀναστάσει ἐκ στέρνων ἐνθέων
καὶ μακροθύμῳ ψυχῇ, τὴν ἀγάπην Χριστοῦ ἀνακλώσῃ.
Πῶς μακροθύμως ἐν τούτῳ ! καλεῖς τοὺς λαοὺς λαμπρυνθῆναι
πῶς ἐν ἀγάπῃ ἀγνῇ περιπτύξασθε πάντας κελεύεις !
καὶ τοὺς μισοῦντας ἡμᾶς συγχωρεῖν τῇ Χριστοῦ Ἀναστάσει !
Ταῦτά εἰσι τὰ **μακρόθυμα σύμβολα** τῆς Ἐκκλησίας,
τοῦ γλυκυθύμου Αὐτῆς προεστῶτος, κλεινοῦ Πατριάρχου !
Ἰωακεὶμ μεγαλήτορος, λαοπροβλήτου Ἐθνάρχου.

Δός μοι δ' ἐν τέλει, ὦ Πάτερ, τὴν σὴν δεξιὰν τὴν ἁγίαν!
στήριξον, ἵν' ἀσφαλῶς τοῦ Πηγάσου μου ἤδη κατέλθω,
δὸς καὶ συγγνώμης τυχεῖν, ὅτι ἔψαλα οὕτως ἀτέχνως.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

ὑπὸ Γ. Ι. Παπαδοπούλου, γενομένη ἐξ ὀνόματος τοῦ προεδρείου κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τοῦ Συλλόγου τῇ 4 δεκεμβρίου 1901.

Παναγιώτατε δέσποτα,
μακαριώτατε πατριάρχα,
σεβασμιώτατοι ἱεράρχαι,
ἐξοχώτατοι πρεσβευταὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ Σερβίας,
ἐρίτιμε ἀντιπρόσωπε τοῦ ἐξοχωτάτου πρεσβευτοῦ τῆς Ρωσσίας,
κυρίαι καὶ κύριοι,

Ὁ Θεὸς δὲν ἔπλασε τὴν καρδίαν νὰ σιωπᾷ, ἀλλὰ νὰ ἐξωτερικεύῃ ὅ,τι εἰς τὰ μυχιαίτατα αἰσθάνεται. Ἀναβαίνω δέ, ἐντολῇ τοῦ προεδρείου, τὸ κλεινὸν τοῦτο βῆμα τοῦ λόγου ὅπως ἐξωτερικεύσω διὰ βραχέων τὴν ὑπερεκχειλίζουσαν τὴν καρδίαν τοῦ Συλλόγου εὐγνωμοσύνην καὶ διερμηνεύσω τὰς εἰλικρινεῖς καὶ θερμὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ πρὸς πάντας τοὺς εὐδοκήσαντας νὰ τιμήσωσι διὰ τῆς παρουσίας αὐτῶν τὴν εὔσημον ταύτην πανήγυριν, εἰς ἣν τὸ τρίτον ἤδη συναγείρει ἡμᾶς ὁ σήμερον πανηγυρικῶς ἑορταζόμενος φωστὴρ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ θεμελιωτὴς τῆς μουσικῆς ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός.

Τὰ πρωτόλεια δὲ τῆς εὐγνωμονούσης καρδίας ἡμῶν πρώτιστα προσκομίζομεν πανευλαβῶς πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν τρισέβαστον ἡμῶν ἐθνάρχην Ἰωακεὶμ τὸν Γ′, ὅστις καταδεικνύων τὸν πασίδηλον ζῆλον αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ τοῦ Συλλόγου προφρόνως ἐχοροστάτησε σήμερον κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ καὶ προθύμως παρεγένετο ἐν μέσῳ ἡμῶν ὅπως ἐνθαρρύνῃ καὶ ἐνισχύσῃ ταῖς εὐχαῖς αὐτοῦ πάντας ἡμᾶς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ πολυμόχθως κοπιῶντας καὶ ἐνθουσιωδῶς ἐργαζομένους καὶ προσφέροντας μετὰ ζήλου ὑπὲρ τῆς διασώσεως καὶ καλλιεργείας τῆς μουσικῆς τῶν πατέρων ἡμῶν τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας των, τὴν σχολὴν καὶ τὴν ἀσχολίαν των. Κύριος δὲ ὁ Θεὸς ἐπὶ μήκιστον διατηρείη Ἰωακεὶμ τὸν Γ′ χειριζόμενον στιβαραῖς ταῖς χερσὶ τὸ πηδάλιον τῆς οἰκουμενικῆς νηὸς καὶ διαφυλάττοι Αὐτὸν ὑγιᾶ καὶ μακροημερεύοντα ἐπὶ τῆς ἀνωτάτης σκοπιᾶς ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους.

Προσέτι θερμῶς εὐχαριστοῦμεν καὶ τῷ μακαριωτάτῳ καὶ ὄντως φιλογενεστάτῳ πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων Δαμιανῷ τῷ Α′, ὅστις παρεπιδημῶν εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν ἠγαθύνθη διὰ τῆς σεπτῆς αὐτοῦ παρουσίας νὰ καταγλαίσῃ τὴν μουσοπόλον ταύτην συνάθροισιν, μετριάζων ἀναμφιβόλως ἔν τινι βαθμῷ τὴν λύπην ἣν αἰσθάνεται μακρὰν εὑρισκόμενος τῆς ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει λυσιτελῶς λειτουργούσης Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Σταυροῦ, ἀγούσης σήμερον πανηγυρικῶς ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἐπὶ τῶν ὀρέων τῆς Σιὼν διαλάμψαντος Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ μεγάλην ἑορτήν, ἐν λαμπροῖς πανηγυρικοῖς λόγοις, ὧν οἱ πλεῖστοι, ἀληθῆ κομψοτεχνήματα καλλιεπείας καὶ πολυμαθείας, ὀφείλονται εἰς τὸν δεξιὸν χρωστῆρα τοῦ ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν σήμερον παρακαθημένου εὐρυμαθοῦς ἀρχιδιακόνου τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας, τοῦ καὶ ἄλλοτε διευθυντοῦ τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου σεμνείου.

Ἐπίσης ἀπονέμομεν θερμὰς εὐχαριστίας καὶ πρὸς τὸν ἐξοχώτατον πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος κ. Μαυροκορδάτον, τὸν ἔνθερμον τοῦτον ζηλωτὴν τῶν πατρώων κειμηλίων, ὅστις θερμότατον ἐνδιαφέρον ἐνδεικνύων ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου καὶ ἐπιθυμῶν ἵνα ἐνισχύσῃ τὰς φιλοτίμους προσπαθείας αὐτοῦ ἠγαθύνθη νὰ ἐπιλαμπρύνῃ καὶ πάλιν διὰ τῆς ἐριτίμου παρουσίας αὐτοῦ τὴν ἐθνικὴν ἀληθῶς ταύτην πανήγυριν.

Εἰλικρινεῖς εὐχαριστίας ἐκφράζομεν καὶ πρὸς τὸν ἐξοχώτατον πρεσβευτὴν τῆς Σερβίας στρατηγὸν Σάββαν Γκρούϊτς ἐπὶ τῇ ὑψηλῇ τιμῇ, ἣν ηὐδόκησε ν' ἀπονείμῃ καὶ αὖθις εἰς τὸν ἡμέτερον Σύλλογον διὰ τῆς ἐπιλάμπρου αὐτοῦ παρουσίας. Ἡ ἐνταῦθα παρου-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σία τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ σερβικοῦ βασιλείου μαρτυρεῖ ὅτι οἱ εὐσεβεῖς Σέρβοι δὲν ἐλησμόνησαν ὅτι ἀπὸ τῆς ἐπικρατήσεως παρ' αὐτοῖς τῆς θρησκείας τοῦ Θεανθρώπου διὰ τῆς ἡμετέρας ἑλληνοβυζαντινῆς μουσικῆς, τῆς θεμελιωθείσης ὑπὸ τοῦ σήμερον ἑορταζομένου ἐπιφανεστάτου μουσικοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἐδοξολόγουν ἐν τοῖς ναοῖς τὸν Ὕψιστον καὶ ἐδήλουν πρὸς Αὐτὸν τὰ παντοῖα τῆς καρδίας αὐτῶν αἰσθήματα ἐν ἡμέραις δόξης ἢ ἐν ἡμέραις χαλεπαῖς.

Ἐγκαρδίους εὐχαριστίας ἀπονέμομεν καὶ πρὸς τὸν ὑψηλοεξοχώτατον πρεσβευτὴν τῆς Ρωσσίας, εὐδοκήσαντα νὰ τιμήσῃ τὸν Σύλλογον διὰ καταλλήλου ἀντιπροσώπου, τοῦθ' ὅπερ μαρτυρεῖ τὸ μέγα καὶ ἀμετάπτωτον ἐνδιαφέρον τοῦ κ. Ζηνοβιὲφ ὑπὲρ τοῦ μουσοφιλοῦς σωματείου ἡμῶν. Ναί, τὸ ἐνδιαφέρον τοῦτο εἶναι τοσούτῳ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον, ὅσῳ ἀποδεικνύει ὅτι οἱ ὁμόδοξοι Ρῶσσοι εὐμνήμονα εἰσέτι τηροῦσιν ἀνάμνησιν τῆς θεσπεσίας τοῦ ἱερωτάτου Δαμασκηνοῦ μουσικῆς, ἥτις, ὡς πρὸ δέκα αἰώνων ἐψάλλετο ἐν τῷ μεγαλοπρεπεῖ ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας, τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ἡγεμόνος αὐτῶν κατέπληξε καὶ κατέθελξε μᾶλλον τῶν ἄλλων, ἐπενεγκοῦσα τὰ μεγάλα ἐκεῖνα ἱστορικὰ ἀποτελέσματα, τὸν ἐκχριστιανισμὸν δηλονοῦν αὐτῶν.

Εὐχαριστοῦμεν προσέτι ἐγκαρδιώτατα καὶ τῷ κ. Χρήστῳ Χατζηχρήστου, τῷ εὐφραδεῖ τούτῳ μιμητῇ τῆς ἀττικῆς στωμυλίας καὶ ἀκαμάτῳ ἐκμεταλλευτῇ τῶν προγονικῶν ἡμῶν θησαυρῶν, ὅστις πεπροικισμένος ὢν ὑπὸ τῆς φύσεως καὶ διὰ τῆς παρακαταθήκης τοῦ ποιητικοῦ ταλάντου ἐκάλλυνε τὴν ἑορτὴν ἡμῶν διὰ τοῦ πρὸ μικροῦ ἀπαγγελθέντος ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου ὡραίου εἰς δακτυλικὸν ἑξάμετρον λόγου αὐτοῦ.

Εὐχαριστίαι πρὸς τούτοις ὀφείλονται πρὸς τὸν θεόκλητον ἐσμὸν τῶν ἁγίων ἀρχιερέων, πρὸς τοὺς λογάδας τοῦ Γένους, πρὸς πάντας τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν διαφόρων Συλλόγων καὶ Ἀδελφοτήτων τῆς πρωτευούσης, καὶ πρὸς τὴν Μ. τοῦ Γ. σχολήν, τὴν καὶ σήμερον φιλοξενοῦσαν ἡμᾶς ἐν τῇ εὐρυχώρῳ καὶ καλλιδμήτῳ ταύτῃ αἰθούσῃ, ὡς καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἐνταῦθα παρισταμένους καὶ τιμῶντας ἡμᾶς διὰ τῆς παρουσίας αὐτῶν.

Ὀφείλω δὲ νὰ ὁμολογήσω δημοσίᾳ ὅτι ἡ σήμερον ἑορτὴ πα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρέσχε καὶ πάλιν εὐκαιρίαν ὅπως ἐκδηλωθῶσι ζωηρῶς αἱ συμπάθειαι, δι' ὧν τὸ καθ' ἡμᾶς δημόσιον περιβάλλει τὸν ἡμέτερον Σύλλογον, ὅστις ὁσημέραι ἐνδυναμοῦται πρὸς χαρὰν πάντων τῶν ζηλωτῶν τῆς πατρίου ἱερᾶς μουσικῆς, διάψευσιν δὲ τῆς ἀπαισιοδοξίας ἐνίων, σφαλερῶς πρεσβευσάντων ὅτι τὸ νεογνὸν θ' ἀπέβαινε θνησιμαῖον ἢ ὡς πομφόλυξ ἤθελε διαρραγῆ. Καὶ ἀληθῶς τὸ ἔργον ἡμῶν προοδεύει, ἐὰν πρόοδος εἶναι ἡ μετάβασις ἀπὸ τοῦ χείρονος εἰς τὸ κρεῖττον, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀτελοῦς ἐπὶ τὸ τελειότερον. Ἀλλ' ἀπαιτεῖται πρὸς μείζονα ἐνίσχυσιν τοῦ Συλλόγου συμπάσης τῆς κοινωνίας καὶ ἀπαξάπαντος τοῦ χριστεπωνύμου περιουσίου ἑλληνικοῦ λαοῦ ἡ ἔργῳ τε καὶ λόγῳ ὑποστήριξις, καθότι πρόκειται περὶ ἔργου, τιμῶντος ἀληθῶς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος, καὶ ἀνεκτίμητα ὠφελήματα ἐν προσεχεῖ μέλλοντι ὑπισχνουμένου αὐτοῖς, ἀφοῦ μάλιστα ὁ Σύλλογος ἡμῶν εἶναι ἡ μόνη ἀνὰ τὸν ὀρθόδοξον ἑλληνισμὸν μουσικὴ ἑστία, ἐξ ἧς ἡ νέα γενεὰ μεταλαμπαδεύεται τὸν θεῖον σπινθῆρα τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς, τῆς ἐκ λειψάνων καὶ μνημείων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς μουσικῆς μορφωθείσης. Ὁ Σύλλογος σὺν τῇ σχολῇ αὐτοῦ ἔζησε μέχρι τοῦδε διὰ τῶν ἰδίων του δυνάμεων, διὰ τῆς αὐταρκείας του, διὰ τῶν ζηλωτῶν μελῶν αὐτοῦ. Καὶ ὅμως ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ζωῆς, τολμῶ εἰπεῖν, ὅτι ἐμεγαλούργησε, διότι οὐ μόνον τακτικῶς μουσικὸν Περιοδικὸν ἐκδίδωσι, μουσικὰ διαγωνίσματα διακηρύσσει, ἀλλὰ διατηρεῖ καὶ τετράτακτον Μουσικὴν Σχολήν, ἀριθμοῦσαν 175 μαθητὰς μετὰ ἓξ μουσικοδιδασκάλων, δεομένην δὲ ἐτησίως 160 λιρῶν Τουρκίας. Εὐελπιστῶ δὲ ὅτι εἰσερχόμεθα νῦν εἰς νέαν περίοδον βίου εὐτυχεστέραν καὶ καρποφορωτέραν. Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἔργου ἡμῶν ἐτέθη εὐτυχῶς καὶ πάλιν Πατριάρχης φιλομουσικώτατος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἡ μέλλουσα γενεὰ εὑρήσει εἰς τὰς δέλτους τῆς μουσικῆς ἱστορίας παραλλήλως τῷ ὀνόματι τοῦ τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἱδρύσεως τοῦ Συλλόγου σχόντος παναγιωτάτου Κωνσταντίνου τοῦ Ε' καὶ πάντων τῶν ὁμοζήλων προκατόχων αὐτοῦ πατριαρχῶν τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν διαλαμψάντων, Παϊσίου Β' τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας, Σωφρονίου τοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων, Νεοφύτου τοῦ Ζ', Κυρίλλου τοῦ Ζ', Σωφρονίου τοῦ Β' καὶ Γρηγορίου τοῦ ϛ'. Ὁ νῦν εὐκλεῶς πατριαρχεύων ἅμα τῇ θείῳ ἐλέει ἀναρρήσει αὐτοῦ τὸ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δεύτερον ἐπὶ τὴν ἀνωτάτην τῆς Ἐκκλησίας σκοπιὰν καὶ περὶ τῆς μουσικῆς ἡμῶν ἐμερίμνησεν, ἀμέσως υἱοθετήσας τὸ λαμπρὸν ἔργον τοῦ προκατόχου του, χρηματικῶς ὑποστηρίζων αὐτό, περὶ νέων παγίων πόρων μεριμνῶν νυχθημερὸν καὶ συσκεπτόμενος ταπεινοφρόνως καὶ μετριοφρόνως μετὰ τῶν ζηλωτοτέρων τοῦ Συλλόγου μελῶν, χορηγῶν δὲ ἅμα εἰς τοὺς ἐργάτας τοῦ μουσικοῦ τούτου ἀμπελῶνος τὸν ἠθικὸν μισθὸν κατὰ τὴν ὑψηλὴν παραίνεσιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, εἰπόντος, «Κάλεσον τοὺς ἐργάτας καὶ δὸς αὐτοῖς τὸν μισθὸν» (Ματθ. κ'. 1).

Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἐνθαρρυνόμενοι εἰς τὸ καλλίνικον στάδιον τῆς ὑπὲρ τῆς μουσικῆς ἀθλήσεως ἐκ τῶν φιλοπροόδων διαθέσεων τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν Ἄνακτος Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Χαμὶτ Χάν, τοῦ διαρκῶς ὑποστηρίζοντος τὰς τέχνας, τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰ γράμματα ὡς καὶ τοὺς σκαπανεῖς αὐτῶν, ἐνθαρρυνόμενοι παρὰ τοῦ φιλομουσικωτάτου ἡμῶν πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', ἐνισχυόμενοι καὶ ἐκ τῆς ἀθρόας ἐνταῦθα προσελεύσεως συμπάσης τῆς ἐπιλέκτου ταύτης ὁμηγύρεως, ἂς ἀγωνισθῶμεν φιλοτίμως καὶ ἐν ὁμονοίᾳ καὶ ὁμοφροσύνῃ τὴν εὔαθλον μουσικὴν σταδιοδρομίαν καλλιεργοῦντες τὴν μουσικὴν τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ ἐνδύοντες αὐτὴν σὺν τῷ χρόνῳ διὰ τῆς παλαιδόξου ἡγεμονικῆς καὶ χρυσῆς ἁλουργίδος. Ναί, ἱστορικὴ ἀλήθεια τυγχάνει ὅτι ἡμεῖς ἐν Ἀνατολῇ εὑρεθέντες κατὰ τοὺς κάτω χρόνους ὑπὸ ἀποφράδας περιστάσεις δὲν ἐκαλλιεργήσαμεν τὴν μουσικὴν ἡμῶν, ἀλλ' ἐγκατελείψαμεν αὐτὴν φέρουσαν τὰ στίγματα τῶν ἀλγεινῶν τοῦ ἔθνους παρελθουσῶν συμφορῶν, ἐνῷ ἐν τῇ Δύσει ἐκαλλιεργήθη ἡ εὐρωπαϊκὴ μουσική, ἀνελθοῦσα εἰς βαθμοὺς μεγάλης τελειότητος, τῇ προστασίᾳ βασιλέων καὶ κυβερνήσεων. Ἐλπίσωμεν δὲ ὅτι ἐν ἀπωτέρῳ μέλλοντι, διὰ τῶν εὐγενῶν προσπαθειῶν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, ἡ ἱερὰ αὕτη τέχνη, κατὰ τοὺς πόθους τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἀνυψωθήσεται εἰς τὸ καλλιτεχνικὸν σημεῖον, ἐξ οὗ κατέπεσε. Γένοιτο.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΝΔΡ. ΣΠΑΘΑΡΗ

('Ανεγνώσθη ἐν τῷ Συλλόγῳ μετὰ Προλεγομένων ὑπὸ Κ. Α. Ψάχου)

Φιλόμουσοι κύριοι,

Φοβερόν τι ἐπ' ἐσχάτων ἐπιτελεῖται ἐπὶ τῶν περισσοτέρων συζητήσεων τῶν γενομένων ἐπὶ τῆς θεωρίας τῆς ἐκκλ. ἡμῶν μουσικῆς. 'Ανακμίγνυνται πολλοί, ὅλως ἀπείρως αὐτῆς ἔχοντες ἢ καὶ ἁπλῶς μόνον κατ' ὄνομα ταύτην γνωρίζοντες. Ἄλλοι πλανώμενοι ἔξω τοῦ περιβόλου αὐτῆς ζητοῦσι καὶ ἄλλους νὰ παραπλανήσωσι διὰ τῆς μεθόδου τῶν θορύβων καὶ τῶν ἀριθμητικῶν παρατάξεων. Ἄλλοι τέλος εὐκαιρίαν κατάλληλον πρὸς ἐπίδειξιν ἐπιζητοῦντες, συρράπτουσιν ἔνθεν κἀκεῖθεν μουσικάς τινας φράσεις καὶ ἐννοίας, δι' ὧν προσφέρουσιν εἰς τὸ δημόσιον τὴν ὅλως ἄχαριν ἀνθοδέσμην των. Τὸ πρᾶγμα εἶναι φοβερὸν βεβαίως διὰ τὴν τέχνην· φοβερώτερον ὅμως καθίσταται, ὅταν οἱ ἁρμόδιοι οὐ μόνον δὲν πατάσσουσιν αὐτούς, ἀλλὰ τοὐναντίον ἀμφιρρέπουσι καὶ αὐτοί, ἀμφιταλαντεύονται, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ προσκλίνουσιν εἰς προσωπικὰς φιλίας. Τὸ ἀστεῖον ὅμως εἶναι ὅτι κατὰ τὴν ἀνεμοζάλην ταύτην εὑρίσκει τὴν θύραν τῆς φυγῆς ἡ ἀλώπηξ.

Οὕτως, ὅταν κατὰ 'Απρίλιον τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐξ ἀφορμῆς διατριβῆς τινος τοῦ ὀθωμανοῦ μουσικοῦ Κιαζὴμ βέη, γράψαντος περὶ τῶν διαστημάτων τῆς εὐρωπαϊκῆς καὶ ὀθωμανικῆς μουσικῆς, εἶχον δημοσιεύσει ἐγὼ ἐν τῇ «Νέᾳ 'Εφημερίδι» μικρὰν πραγματείαν, δι' ἧς ἀπεδείκνυον τῷ Κιαζὴμ βέῃ τὸ σφαλερὸν τῆς θεωρίας τοῦ κ. Ν. Πκγανᾶ, ἐπανειλημμένως καταδικασθείσης ὑπό τε τῆς Μουσικῆς 'Επιτροπῆς καὶ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, ὁ κ. Πκγανᾶς ἐπειράθη νὰ ἀπαντήσῃ τότε πρὸς τὰ γραφέντα ὑπ' ἐμοῦ καὶ πρὸς ὅσα ἐν μέρει ὁ Κιαζὴμ βέης ἤλεγξεν αὐτόν, δημοσιεύσας ἅπαξ ἔτι τὴν γνωστὴν θεωρίαν του.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὸν ἔσχατον διέτρεχε κίνδυνον ὁ λίαν προώρως ὑπὸ τοῦ θανάτου ἁφαρπαγεὶς διδάσκαλος τοῦ Γένους 'Ανδρέας ὁ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Σπαθάρης. Ἐν τούτοις παρὰ τὰς κατηγορηματικὰς τῶν ἰατρῶν συστάσεις πρὸς ἀποχὴν ἀπὸ πάσης ἐργασίας, ὁ ἀκάματος καὶ ἀεικίνητος ἐκεῖνος ἀνὴρ συνέγραψε χάριν κυρίως τῶν ὀθωμανῶν μουσικῶν σοφωτάτην πραγματείαν, ἀναιρουῦσαν ἐπιστημονικῶς καὶ μετὰ πολλῆς τῆς χάριτος τὴν ὑφ' ἡμῶν τότε ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἀναιρεθεῖσαν θεωρίαν τοῦ κ. Παγανᾶ, τὴν συνισταμένην εἰς ἀνακριβῆ διαίρεσιν τῆς μουσικῆς κλίμακος εἰς 24 τέταρτα. Τὴν πραγματείαν ταύτην, ἣν, ὡς εἶπον, συνέγραψεν ὁ ἀοίδιμος χάριν τῶν ὀθωμανῶν μουσικῶν ἵνα μὴ ἐξ ἀγνοίας βυθισθῶσιν οἱ ἄνθρωποι εἰς μελέτας στρεβλὰς καὶ ἣν μὴ δημοσιευθεῖσαν τότε, ἐλλείψει στοιχείων ἐν τῷ ἐγχωρίῳ τύπῳ, ἡ τύχη μὲ ηὐνόησε νὰ διαφυλάξω, ἀναγνώσομεν σήμερον ἐν τῷ ἡμετέρῳ Συλλόγῳ, ἐν ᾧ πλειστάκις ἠκούσθη ἡ γλυκύφθογγος καὶ μελισταγὴς τοῦ Σπαθάρη λαλιά.

Ἔτρεφεν ὁ ἀείμνηστος διδάσκαλος ἰδιαιτέραν ὅλως ἀγάπην πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν μουσικὴν καὶ τὴν ἀγάπην ταύτην ἐμπράκτως ἀπέδειξε. Μαρτυροῦσι δέ μοι τῷ λόγῳ οἱ μετ' αὐτοῦ κατὰ καιροὺς εὐτυχήσαντες νὰ συνεργασθῶσιν, ἰδίᾳ δὲ ἡ ἐπιστημονικὴ ἐργασία ἡ γενομένη κατὰ τὸ 1881 ἐπὶ τῆς πρώτης πατριαρχείας τοῦ καὶ αὖθις τὸν πατριαρχικὸν θρόνον κοσμοῦντος αὐθέντου καὶ δεσπότου ἡμῶν Ἰωακεὶμ τοῦ Γ'. Διὰ πρώτην τότε φορὰν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σωζομένης παραδόσεως καθωρίσθησαν ἐπιστημονικῶς τὰ διαστήματα καὶ τῶν τριῶν τῆς ἡμετέρας μουσικῆς γενῶν. Ὁ Ἀφθονίδης ἀφ' ἑνὸς καὶ ὁ Σπαθάρης ἀφ' ἑτέρου ἐχρησίμευσαν ὡς μοχλοὶ τῆς σοβαρᾶς ἐκείνης ἐργασίας, δι' ἧς ἡ θεωρία τῶν διαστημάτων τῆς ἡμετέρας μουσικῆς ὑψώθη πως πρὸ τῶν ἐπιφθόνων ὀμμάτων τῶν ξένων.

Ἀλλὰ καὶ ὁπόσον τοὺς ἡμετέρους μουσικοὺς ἐξετίμα δῆλον ἐξ ὅσων ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ ἀπὸ τῆς καθηγητικῆς αὐτοῦ ἕδρας ἐδίδασκεν, ὁπότε ἀνακπτύσσων τὸ τῆς Ἀκουστικῆς κεφάλαιον ἐξέφραζε τὸν θαυμασμὸν αὐτοῦ διὰ τὴν ἀκουστικὴν λεπτότητα τῶν ἐν τῇ ἐπιτροπῇ συναδέλφων του. «Ἦτο ἀδύνατον ἀδελφέ — ἔλεγέ μοι συχνάκις — νὰ τοὺς ἀπατήσω! Ἀφ' οὗ ἐπὶ τοῦ μονοχόρδου καθωρίζοντο ἐν συνεδρίᾳ τινὶ αἱ θέσεις τῶν διαστημάτων, χάριν δοκιμῶν, συνεννοούμενος μετὰ τοῦ Ἀφθονίδου, μετεκίνουν ὀλίγον πρὸς τὸ ὀξὺ ἢ πρὸς τὸ βαρὺ τοὺς κινητοὺς τοῦ μονοχόρδου δεσμούς. Ὅταν δὲ κατὰ τὴν ἑπομένην συνεδρίαν καλῶν αὐτοὺς ἵνα ἀκούσωσι τὰ διαστήματα ἐκεῖνα ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶχον ἤδη πάντες

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

συμφωνήσει κατὰ τὴν προηγουμένην συνεδρίαν, ἔκρουον τὴν χορδήν, μιᾷ φωνῇ διεμαρτύροντο πάντες ἀντιλαμβανόμενοι ἀμέσως καὶ τῆς ἐλαχίστης ἀκόμη διαφορᾶς». Τὸ πείραμα τοῦτο πολλάκις — ἔλεγέ μοι — τὸ ἐπανέλαβεν οὐδέποτε ὅμως κατώρθωσε νὰ τοὺς ἀπατήσῃ.

Ἀλλὰ δὲν ἠρκέσθη, κύριοι, ὁ Σπαθάρης εἰς τὸν ἐπὶ χάρτου μόνον καθορισμὸν τῶν διαστημάτων τῆς ἡμετέρας μουσικῆς κλίμακος. Ὑποδείξας τοῖς συναδέλφοις αὐτοῦ ὅτι οἱονδήποτε διδακτικὸν σύστημα εἰς μόνην τὴν διὰ φωνῆς ἐκτέλεσιν ἀρμόζον θὰ ἦτο μακαιοπονία ἄσκοπος ἄνευ τῆς βοηθείας ὀργάνου τινός, ἐπέτυχεν, ἔχων εἰς τοῦτο συνεπιφάσκοντα καὶ τὸν ἀείμνηστον Ἀφθονίδην, ἵνα ἡ ἐπιτροπὴ θεωρήσῃ ἀπαραίτητον τὴν κατασκευὴν μουσικοῦ ὀργάνου διά τε τὴν μελέτην καὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς μουσικῆς. Τούτου ἕνεκεν κατεσκευάσθη, δαπανῶντος τοῦ ἀειμνήστου ἐθνικοῦ εὐεργέτου Στεφάνου Ζαφειροπούλου, τὸ Ψαλτήριον, ὅπερ πρὸς τιμὴν τοῦ πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', τῇ ὑποδείξει τοῦ ὁποίου ἐδαπάνησεν ὁ Ζαφειρόπουλος ὠνομάσθη ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς *Ἰωακείμιον Ψαλτήριον*.

Τοιαύτη, κύριοι, ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς ἡ ἐν τῇ ἐπιτροπῇ τοῦ 1881 ἐργασία τοῦ Ἀνδρέου Σπαθάρη καὶ ἡ ὑπὲρ τῆς ἐκκλ. μουσικῆς ἐν γένει μέριμνα αὐτοῦ. Ἤδη ἀκούσατε τὴν τελευταίαν ἐπὶ τῆς θεωρίας τῆς μουσικῆς ἐπιστημονικὴν τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρὸς ἐργασίαν.

Κ. Α. Ψάχος.

Ἐν τῷ παραρτήματι τῆς «Μαλιουμὰτ» ὁ Ἐμπουφερὴ Κιαζὴμ βέης ἔγραψε τὰς διαιρέσεις τῶν κλιμάκων τῆς Εὐρωπαϊκῆς καὶ Ἀσιατικῆς μουσικῆς πρὸς ἀπόδειξιν τῆς μεταξὺ τῆς θεωρίας αὐτῶν ὑπαρχούσης διαφορᾶς. Ὁ κ. Παγανᾶς ὅμως ἐὰν εἶχεν ἀριθμητικὴν ὀξύτητα ὁράσεως ἤθελε διακρίνει

ΠΡΩΤΟΝ

ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς

	do	re	mi	fa	sol	la	si	do
	4360,	4320,	3840,	3645,	3240,	2880,	2560,	2430
Μῆκη χορδῶν :	1	$\frac{8}{9}$	$\frac{64}{81}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{16}{27}$	$\frac{128}{243}$	$\frac{1}{2}$
Ἀριθμοὺς δονήσεων :	1	$\frac{9}{8}$	$\frac{81}{64}$	$\frac{4}{3}$	$\frac{3}{2}$	$\frac{27}{16}$	$\frac{243}{128}$	2
Τόνους :		$\frac{9}{8}$	$\frac{9}{8}$	$\frac{256}{243}$	$\frac{9}{8}$	$\frac{9}{8}$	$\frac{9}{8}$	$\frac{256}{243}$

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἤτοι τὸ **Πυθαγόρειον διάγραμμα τέλειον** ἐκ δύο τετραχόρδων διεζευγμένων κατὰ τόνον μείζονα ($\frac{9}{8}$), συγκειμένων ἐκ δύο μειζόνων τόνων καὶ ἑνὸς λείμματος. Τοῦτο καλεῖται μελῳδικὸν καὶ χρησιμεύει διὰ μονόφωνον ᾆσμα. Συγχαίρομεν τὸν Ἐμπουραφὴ Κιαζὴμ βέη ἐπὶ ἀρχαιομαθείᾳ καὶ συλλυπούμεθα τὸν κ. Παγανᾶν ἐπὶ ἀμαθείᾳ.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ὑπὸ τοὺς ἀριθμούς

	do	re	mi	fa	sol	la	si	do
	4860,	4320,	3888,	3645,	3240,	2916,	2592,	2430
Μῆκη χορδῶν :	1	$\frac{8}{9}$	$\frac{4}{5}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{3}{5}$	$\frac{8}{15}$	$\frac{1}{2}$
Ἀριθμοὺς δονήσεων :	1	$\frac{9}{8}$	$\frac{5}{4}$	$\frac{4}{3}$	$\frac{3}{2}$	$\frac{5}{3}$	$\frac{15}{8}$	2
Τόνους :		$\frac{9}{8}$	$\frac{10}{9}$	$\frac{16}{15}$	$\frac{9}{8}$	$\frac{10}{9}$	$\frac{9}{8}$	$\frac{16}{15}$

ἤτοι τὸ νεώτερον εὐρωπαϊκὸν διάγραμμα τέλειον, στηριζόμενον ἐπὶ τῶν ἁπλουστάτων συμφώνων διαστημάτων καὶ χρησιμεῦον διὰ τὴν πολύφωνον νεωτέραν μουσικήν.

Εἶναι δὲ (πολὺ) γελοῖον νὰ ζητῇ ἐν τοῖς διαγράμμασι τούτοις ὁ κ. Παγανᾶς τὰ διὰ τεσσάρων καὶ διὰ πέντε διαστήματα ἴσα καὶ νὰ ἀνακαλύπτῃ ἐν αὐτοῖς θριαμβεύων βούκοινα πράγματα, ὅτι δηλ. ταῦτα εἶναι ἄνισα. Γελοῖον, διότι τὰ διαγράμματα ταῦτα κατεσκευάσθησαν ἵνα τὰ διὰ τεσσάρων καὶ διὰ πέντε διαστήματα ἀποβῶσιν ἄνισα.

Ἐκ τοῦ πυθαγορείου διαγράμματος τὰ διὰ τεσσάρων do—fa, re—sol, mi—la περιλαμβάνουσι δύο μείζονας καὶ ἓν λεῖμμα καὶ ἰσοῦνται ἀκριβῶς πρὸς $\frac{4}{3}$. ἀλλὰ τὸ fa—si περιλαμβάνει τρεῖς μείζονας καὶ χαρακτηρίζον τὸ διάγραμμα ἰσοῦται πρὸς $\frac{4}{3} \times \frac{2187}{2048}$ ὑπερτεροῦν τὸ $\frac{4}{3}$ μᾶλλον μιᾶς διέσεως ($\frac{25}{24}$).

Ἐκ δὲ τοῦ μελῳδικοῦ διαγράμματος τὸ διὰ τεσσάρων do—fa ἰσοῦται ἀκριβῶς πρὸς $\frac{4}{3}$ ὡς καὶ τὸ re—sol, καὶ τὸ mi—la, καὶ τὸ sol—do. Ἀλλὰ τὸ fa—si ἰσοῦται πρὸς $\frac{45}{32} = \frac{4}{3} \times \frac{81}{80} \times \frac{85}{24}$, τουτέστιν ὑπερτερεῖ τοῦ $\frac{4}{3}$ κατὰ κόμμα ($\frac{81}{80}$) καὶ κατὰ δίεσιν ($\frac{25}{24}$) τὸ δὲ la—re ἰσοῦται πρὸς $\frac{27}{20} = \frac{4}{3} \times \frac{81}{80}$ καὶ ὑπερτερεῖ τοῦ $\frac{4}{3}$ κατὰ κόμμα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐκ τοῦ πυθαγορείου διαγράμματος τὰ διὰ πέντε διαστήματα περιλαμβάνουσι τρεῖς μείζονας καὶ ἓν λεῖμμα· ἰσοῦνται ἄρα πρὸς $\frac{9}{8} \times \frac{9}{8} \times \frac{9}{8} \times \frac{256}{243} = \frac{3}{2}$, ἐκτὸς τοῦ si—fa περιέχοντος δύο μείζονας καὶ δύο λείμματα καὶ ἰσουμένου πρὸς $\frac{9}{8} \times \frac{9}{8} \times \frac{256}{248} \times \frac{256}{243} = \frac{3}{2} \times \frac{2048}{2187}$, ὥστε ἐλαττοῦται τοῦ do - sol μᾶλλον ὑφέσεως $(\frac{24}{25})$.

Τὰ δὲ ἐκ τοῦ μελῳδικοῦ διαγράμματος διὰ πέντε διαστήματα εἶναι τριῶν μεγεθῶν do—sol $= \frac{3}{2}$, re—la $= \frac{40}{27} = \frac{3}{2} \times \frac{80}{81}$ ἐλαττούμενον τοῦ πρώτου κατὰ κόμμα, καὶ si—fa $= \frac{64}{45} = \frac{3}{2} \times \frac{80}{81} \times \frac{24}{25}$, καὶ ἐλαττοῦται τοῦ δευτέρου κατὰ ὕφεσιν.

Ἐὰν δὲ ὁ κ. Παγανᾶς ἐπιθυμεῖ νὰ μάθῃ διατί τὰ διαγράμματα δὲν κατεσκευάσθησαν κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του συγκεκραμμένα, ἀποταθήτω εἰς τὸν Πυθαγόραν (520 π. Χ.) καὶ εἰς τὸν Zarlino (1558 μ. Χ.). Εἰ δὲ ἀρκεῖται εἰς ὀλίγας περὶ τούτων πληροφορίας καὶ εἰς ἐκμάθησιν τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἡ **Ἐπιστήμη** (οὐχὶ ὁ κ. Παγανᾶς ὅστις νομίζει τὸν ἑαυτόν του Ἐπιστήμην) μετρεῖ τὰ διαστήματα, παραπέμπομεν αὐτὸν εἰς τὴν Φυσικὴν τοῦ Α. Σπαθάρη ἀπὸ σελ. 125—128.

Ἀλλ' ὁ κ. Παγανᾶς εἶναι θιασώτης καὶ θαυμαστὴς τῆς συγκράσεως καὶ ἀρέσκεται νὰ διαιρῇ τὸ διάστημα διὰ πασῶν εἰς 24 ἴσα μόρια ὕψους. Ὁ κ. Παγανᾶς δηλ. ὡς μουσικὸς εἶναι διπλοκλειδοκύμβαλον. Οὐδεὶς φθόνος! Ἀκολουθήσωμεν αὐτὸν καὶ εἰς τὴν σύγκρασιν.

Μήκη χορδῶν συγκράσεως κατὰ Παγανᾶν		Διαφοραὶ μήκους χορδῶν ἀντιστοιχουσῶν εἰς τοὺς ἄκρους φθόγγους τῶν τετραχόρδων		Διαφοραὶ τῶν προηγηθεισῶν διαφορῶν
do	4860			
do$^{\delta'}$	4598,925	do—fa	1198,875	
re	4348,500	do$^{\delta'}$—fa$^{\delta'}$	1145,625	53,250
re$^{\delta'}$	4108,725	re—sol	1092,375	53,250
mi	3879,600	mi$^{\upsilon'}$—sol$^{\delta'}$	1039,125	53,250
fa	3661,125	mi—la	985,875	53,250

Σημ. Ἰστέον ὅτι τὸ (δ') σημαίνει δίεσιν καὶ τὸ (υ') ὕφεσιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

fa$^{\delta'}$	3453,300	fa—si$^{\nu'}$	932,625	53,250
sol	3256,125	fa$^{\delta'}$—si	879,375	53,250
sol$^{\delta'}$	3069,600	sol—do	826,125	53,250
la	2893,725			
la$^{\delta'}$	2728,500			
si	2573,925			
do	2430			

Καταντήσας οὕτω ὁ κ. Παγανᾶς εἰς τὴν ἰσότητα τῶν διαφορῶν τῆς δευτέρας τάξεως ἀνακράζει: Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι τὸ διὰ τῆς ἐπιστήμης ἐξαγόμενον εἶναι ἀναμφισβήτητος ἀλήθεια, εἶναι ἀναμφήριστος ὀρθότης!! Νομίζει δηλ. ὁ κ. Παγανᾶς ὅτι, ἐπειδὴ εὗρεν ἀριθμούς, ὧν αἱ δευτέρας τάξεως διαφοραὶ εἶναι ἴσαι, κρατεῖ τὴν θεωρίαν τῆς μουσικῆς ἀπὸ τὸ γένειον καὶ ἐπέτυχε τὴν ἐπιδιωκομένην τελείαν σύγκρασιν καὶ ἐξακολουθεῖ τὰ αὐτὰ κομπάζων καὶ διὰ τὰς ἐν τῇ συγκράσει αὐτοῦ ἴσας δευτέρας διαφορὰς μήκους χορδῶν, ἀντιστοιχουσῶν εἰς τονιαῖα καὶ ἡμιτονιαῖα διαστήματα. Ἀλλ' ἐὰν ὁ κ. Παγανᾶς εἶχεν ὀξύτητα ἀκοῆς ἤθελε διακρίνει ὅτι αἱ τοιαῦται ἰσότητες διαφορᾶς μήκους δὲν ἀντιστοιχοῦσιν εἰς ἰσότητας διαφορᾶς ὕψους ἀκουστικοῦ. Κατὰ τὴν διαίρεσιν ταύτην τοῦ κ. Παγανᾶ τὸ συγκεκραμμένον διὰ τεσσάρων do—fa ἰσοῦται πρὸς τὸ πηλίκον τοῦ διαιρουμένου διὰ (χιλιοστὰ) $\frac{4860}{3661.125} = \frac{1:3274}{1000}$ ὃν ἔλασσον τοῦ $\frac{4}{3}$ 1,33333 . . . . . ἐπ' ἄπειρον.

Τὸ δὲ sol—do ἰσοῦται πρὸς $\frac{3256:125}{2430} = 1.3398$ . . . . πολὺ μεῖζον τοῦ $\frac{4}{3}$. Ποῦ λοιπὸν εὑρίσκει τὸ καὶ κατ' αὐτὸν ἀδιασάλευτον τῶν συμφώνων διαστημάτων;

Ἀλλ' ἐὰν ὁ κ. Παγανᾶς δὲν ἐθέλγετο ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἰσότητος τῶν δευτέρας τάξεως διαφορῶν του, τῶν ὁποίων ἀγνοεῖ καὶ τὴν ἀφορμὴν καὶ τὴν φύσιν, μὴ οὖσαν ἀκουστικήν, ἤθελε προσέξει εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Α. Σπαθάρη ὑποδειχθέντα αὐτῷ πρὸς σύγκρασιν μήκη χορδῶν ἔχοντα ἐκ τῆς βάσεως 4860 οὕτω:

do	4860
	4587,230
re	4329,768

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

	4086,757
mi	3857,385
fa	3640,886
	3436,540
sol	3243,660
	3061,609
la	2889,772
	2727,583
si	2574,494
do	2430

ἐξ ὧν τὸ διὰ τεσσάρων do—fa $= \frac{4860}{3640.886} = 1,3348$ . . . . . καὶ τὸ διὰ τεσσάρων

sol—do $= \frac{3243.660}{2430} = 1,3348$ . . ,

ἰσοῦνται πρὸς ἄλληλα καὶ ὑπερτεροῦσι τοῦ ἀληθοῦς $\frac{4}{3}$ ἀμφότερα κατὰ 0,0015 . . . . .

Ἡ σύγκρασις αὕτη εἶναι ἀκουστικῶς ὀρθὴ καὶ εἶναι ἡ τοῦ κλειδοκυμβάλου. Ἀρκεσθήτω λοιπὸν ὁ κ. Παγανᾶς εἰς τὴν διαίρεσιν τῶν διαστημάτων τοῦ κλειδοκυμβάλου εἰς διπλοῦν ἀριθμὸν ἵνα ἔχῃ τὰ ποθητά του τέταρτα τοῦ τόνου ὀρθὰ τοὐλάχιστον κατὰ σύγκρασιν καὶ ἂς παύσῃ γαυριῶν περὶ θεωριῶν.

Ἀλλὰ καταφωρᾶται ὁ κ. Παγανᾶς ἀγνοῶν τὸ τί πράττει διὰ τοῦ καθ' αὐτὸν λίαν πειστικοῦ πειράματος τῆς **ἐπιστημονικῆς ὁμαλότητος** τοῦ συστήματός του καὶ τῆς ἀνωμαλίας τῶν δύο ἑτέρων συστημάτων. Ἰδοὺ τί πράττει ὁ γεννάδας: Αον Διαφοραὶ μήκους χορδῶν τῶν τετραχόρδων κατὰ Πυθαγόραν

αον	do	540	re	480	mi 195 fa
βον	sol	360	la	320	si 130 do
Διαφοραὶ Διαφορῶν		180		160	65

(Χαρίζομεν εἰς τὸν κ. Παγανᾶν τὰ σφάλματα τῶν ἀφαιρέσεων, μὴ ὄντα ἐνταῦθα ὡς ἐκ τῆς συνεχείας αὐτῶν τυπογραφικά).

Αἱ διαφοραὶ αὗται εἶναι κατὰ τὸν κ. Παγανᾶν τερατώδεις καὶ καταπροδίδουσιν ἔλλειψιν ἐπιστήμης τοῦ συστήματος. Τερατώδεις αἱ διαφοραὶ εἶναι πράγματι διότι διεξάγονται μεταξὺ ἀριθμητῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κλασμάτων ἑτερωνύμων καὶ καταπροδίδουσι τερατώδη ἀριθμητικὴν ἀμάθειαν. Λοιπὸν ἂς μάθῃ ὁ κ. Παγανᾶς ὅτι τὰ 540 μέρη λαμβάνονται ἐκ τῶν 4860 καὶ ἰσοδυναμοῦσι πρὸς $\frac{540}{4860} = \frac{360}{3240} = \frac{1}{9}$ χορδῆς τοῦ βαρυτέρου φθόγγου, ὁμοίως καὶ $\frac{480}{4320} = \frac{320}{2880} = \frac{1}{9}$, ὁμοίως καὶ $\frac{195}{3340} = \frac{130}{2560} = \frac{13}{256}$. Ὥστε ὁ κ. Παγαιᾶς ὀφείλει νὰ γράψῃ τὰ πυθαγόρεια τετράχορδα οὕτω:

αον	do	$\frac{1}{9}$	re	$\frac{1}{9}$	mi	$\frac{13}{256}$ fa
βον	sol	$\frac{1}{9}$	la	$\frac{1}{9}$	si	$\frac{13}{256}$ do

καὶ νὰ εὕρῃ διαφοράς: 0 0 0

ἤτοι οὐδεμίαν διαφορὰν μεταξὺ τῶν δύο μουσικῶν τετραχόρδων, ὅπερ ἀκουστικῶς ὀρθότατον.

Βον Τετράχορδα εὐρωπαϊκὰ

Ὁ κ. Παγανᾶς παραθέτει

αον	do	540	re	432	mi	243 fa
βον	sol	324	la	324	si	162 do

καὶ συγκλώθων τὰ ἀσύγκλωστα εὑρίσκει δι' ἀφαιρέσεως

216 108 81

Ἐὰν ὅμως ἀπέδιδε εἰς τοὺς ἀριθμητὰς τοὺς οἰκείους παρονομαστὰς θὰ εὕρισκε

αον	do	$\frac{540}{4860} = \frac{1}{9}$	re	$\frac{432}{4320} = \frac{1}{10}$	mi	$\frac{243}{3888} = \frac{1}{16}$ fa
βον	sol	$\frac{324}{3240} = \frac{1}{10}$	la	$\frac{324}{2916} = \frac{1}{9}$	si	$\frac{162}{2592} = \frac{1}{16}$ do

καὶ θὰ παρετήρει ὅτι τὰ δύο ταῦτα τετράχορδα διαφέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων μόνον κατὰ τὴν ἀλληλουχίαν τοῦ μείζονος καὶ τοῦ ἐλάσσονος τόνου.

Προτρέπομεν τὸν κ. Παγανᾶν νὰ ἐρευνήσῃ ἐν τῷ τοιούτῳ μουσικῷ συστήματι τὰ τετράχορδά του καὶ νὰ καμαρώσῃ τὴν κατάστασίν των. Ἂς μᾶς συγχωρήσῃ ν' ἀπαλλάξωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς τῆς τοιαύτης ἐνοχλήσεως.

Τελευταῖον ἐκ χριστιανικοῦ καθήκοντος ἐννοοῦμεν ν' ἀπαλλάξωμεν τὸν κ. Παγανᾶν τῆς μαγγανείας διὰ τῆς ὁποίας βασανίζουσιν αὐτὸν ἀριθμῶν τινων αἱ ἰδιότητες. Πρὸς τοῦτο παραγγέλλομεν εἰς αὐτὸν νὰ χωρίσῃ χορδήν τινα εἰς 360 ἴσα μέρη καὶ νὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δέσῃ τοὺς ἑξῆς, πραγματικῶς τερατώδεις δεσμοὺς ἐν τῷ διαστήματι διὰ πασῶν καὶ νὰ λογαριάσῃ τὰς διαφορὰς πρώτης καὶ δευτέρας τάξεως κατὰ τὸ σύστημά του οὕτως :

Μήκη χορδῶν		Διαφοραὶ πρώτης τάξεως	Διαφοραὶ δευτέρας τάξεως
do	360		
do$^{\delta}$	334	26	2
re	310	24	2
re$^{\delta}$	288	22	2
mi	268	20	2
fa	250	18	2
fa$^{\delta}$	234	16	2
sol	220	14	2
sol$^{\delta}$	208	12	2
la	198	10	2
la$^{\delta}$	190	8	2
si	184	6	2
do$_1$	180	4	

καὶ νὰ συγκρίνῃ κατὰ τὴν μέθοδόν του τὰ ὑποθετικὰ ταῦτα τετράχορδα

$\alpha^{ον}$	do	50	re	42	mi	18 fa
$\beta^{ον}$	sol	22	la	14	si	4 do
Διαφοραὶ		28		28		14

Ὦ τοῦ θαύματος! ἡ θελκτικὴ **ὀρθότης καὶ ἀλήθεια** *τοῦ Παγαναίου συστήματος ἀνέθορε καὶ ὅπερ θαῦμα!!! ἂν λάβωμεν καὶ μήκη τὰ ἡμίση τῶν ἀνωτέρω χορδῶν ἵνα σχηματίσωμεν τὸ ἐπὶ τὸ ὀξὺ δεύτερον διάγραμμα, ἤτοι*

Μήκη χορδῶν		Διαφοραὶ πρώτης τάξεως	Διαφοραὶ δευτέρας τάξεως
do$_1$	180		
do$^{\delta}_1$	167	13	1
re$_1$	155	12	1
re$^{\delta}_1$	144	11	1
mi$_1$	134	10	1

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

fa_1	125	.	.	.	.	.	.	9	.	.	.	.	.	1
$fa^{\delta'}_1$	117	.	.	.	.	.	.	8	.	.	.	.	.	1
sol_1	110	.	.	.	.	.	.	7	.	.	.	.	.	1
$sol^{\delta'}_1$	104	.	.	.	.	.	.	6	.	.	.	.	.	1
la_1	99	.	.	.	.	.	.	5	.	.	.	.	.	1
$la^{\delta'}_1$	95	.	.	.	.	.	.	4	.	.	.	.	.	1
si_1	92	.	.	.	.	.	.	3	.	.	.	.	.	1
do_2	90	.	.	.	.	.	.	2						

εὑρίσκομεν πάλιν καὶ πάσας τὰς ἐκπληκτικὰς ἰδιότητας τῆς παγαναίας ἐπιστήμης, δηλαδὴ τὴν ἰδιότητα τῶν τετραχόρδων

$\alpha^{ον}$	do	25	re	21	mi	9	fa
$\beta^{ον}$	sol	11	la	7	si	2	do
Διαφοραὶ		14		14		7	

Καὶ ὅπερ κατὰ τὸν κ. Παγανᾶν ἀπροσδόκητον!!! τὰς διαφορὰς πρώτης τάξεως εὑρίσκομεν ἰσουμένας πρὸς τὸ ἥμισυ τῶν προηγηθεισῶν διαφορῶν πρώτης τάξεως, ὡς καὶ τὰς διαφορὰς δευτέρας τάξεως.

Συμβουλεύομεν λοιπὸν τὸν κ. Παγανᾶν νὰ κατασκευάσῃ ὄργανον περιέχον δύο τέλεια διαγράμματα κατὰ τὸ ὑποδεικνυόμενον σύστημα, ὅπερ ἐντελέστατα συμμορφοῦται πρὸς τὴν μυστικήν του ἐπιστήμην. Τὰ ὄργανα ταῦτα θὰ ἀποβῶσιν ἐπικερδέστατα εἰς τὸν κ. Παγανᾶν, διότι πᾶσα ἐπ' αὐτῶν μουσικὴ ἐκτέλεσις θέλει διώκει ὅλους τοὺς ποντικοὺς ἀπὸ τὰς τρύπας των· καὶ ἐπομένως θὰ ζητηθῶσι τὰ τοιαῦτα ὄργανα εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς, τὰ ὁποῖα μαστίζει ἡ πανώλης· τοιουτοτρόπως δὲ θέλει δοξασθῆ ὁ κ. Παγανᾶς ὡς κάτοχος τῆς **ἐκπανωλοκρουστικῆς ἐπιστήμης.**

Καὶ ἐννοεῖ βεβαίως τὴν σημασίαν τῶν γραφομένων ὁ κ. Παγανᾶς. Ἐν τῷ συστήματι τούτῳ τὸ ἄτρεπτον διὰ τεσσάρων διάστημα ἐκφέρεται διὰ τοῦ λόγου 360 : 250 ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ 360 : 270 (*βαβαί!*).

Καὶ τὸ ἄτρεπτον διὰ πέντε ἐκφέρεται διὰ τοῦ λόγου 360 : 220 ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ: 360 : 240 (*παπαί!*).

Μόνον τὸ ἄτρεπτον διὰ πασῶν διατηρεῖται ὀρθὸν 360 : 180,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

'Αλλ' ἂν ὁ κ. Παγανᾶς θέλῃ διατηρῶν τοὺς νόμους τῆς ἐπιστήμης του νὰ ἀπαλλαγῇ καὶ τοῦ διὰ πασῶν διαστήματος καὶ νὰ ἐκριζώσῃ ἐκ φρίκης μουσικῆς καὶ τοὺς λίθους τῆς γῆς, ὡς νέος τις 'Ορφεύς, ὑποδεικνύομεν εἰς αὐτὸν τὰ ἑξῆς μήκη χορδῶν πρὸς κατασκευὴν διαγράμματος πάντη συμφώνου πρὸς τὴν καββαλιστικὴν ἐπιστήμην του, ἤτοι:

Μήκη χορδῶν		Διαφοραὶ πρώτης τάξεως	Διαφοραὶ δευτέρας τάξεως
do	169		
do$^{\delta'}$	144	25	
re	121	23	2
re$^{\delta'}$	100	21	2
mi	81	19	2
fa	64	17	2
fa$^{\delta'}$	49	15	2
sol	36	13	2
sol$^{\delta'}$	25	11	2
la	16	9	2
la$^{\delta'}$	9	7	2
si	4	5	2
do$_1$	1	3	2

Τὸ θαῦμα τῶν τετραχόρδων τοῦ κ. Παγανᾶ ὑφίσταται· ἰδοὺ αὐτό!

τετράχορδον αον	do	48	re	40	mi	17	fa
τετράχορδον βον	sol	20	la	12	si	3	do
Διαφοραὶ		28		28		14	

Καὶ ἐν τούτοις εἰς τὸ δῆθεν διάγραμμα τοῦτο τὸ ἄτρεπτον διὰ πασῶν διάστημα ἐκφέρεται διὰ τοῦ λόγου: 169 : 1 ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ 2 : 1 ('Ιαταταί!!!).

Βεβαίως διὰ τῶν πειραμάτων τούτων, ὡς τὰ ὀνομάζει ὁ κ. Παγανᾶς, κατενόησεν ὅτι ἡ ἐπιστήμη, ἥτις τὸν ἐσαγήνευσεν, οὐδὲν ἔχει κακὸν πρὸς τοὺς ἀκουστικοὺς νόμους τοὺς διέποντας τὴν μουσικὴν τέχνην, ἀλλ' ὅτι εἶναι ἁπλῆ καὶ τοῖς πᾶσι γνωστὴ ἰδιότης ἀριθμῶν τινων, τῆς ὁποίας τὴν ἑρμηνείαν δύναται νὰ ζητήσῃ,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἂν θέλῃ, παρ' ἀνδρῶν τοὺς ὁποίους πρὸ πολλῶν ἐτῶν εἰρωνεύετο μακρόθεν γράφων καὶ οἵτινες ἀπηξίωσαν νὰ ἀπαντήσωσιν εἰς τὰς ἐρεσχελίας του. Ἐλπίζομεν δὲ ὅτι ὁ κ. Παγανᾶς ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐπείσθη ὅτι τὰ ἐν τῇ «Νέᾳ Ἐφημερίδι» ὑπ' αὐτοῦ ἐπισειόμενα ὡς ἔκτακτα τοῦ συστήματός του προτερήματα οὐδὲν ἔχουσι πρὸς τὴν ἐπιστήμην τῆς μουσικῆς κοινὸν καὶ συμβουλεύομεν αὐτὸν νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τὰς πάντη ἀσκόπους ταύτας ἀριθμητικὰς ταχυδακτυλουργίας, ὄντες πρόθυμοι νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οἱ ὑπ' αὐτοῦ προτεινόμενοι ἀριθμοὶ ὡς μήκη χορδῶν διὰ τὸ διάγραμμα εἶναι μὲν ἐκ τῶν συμμορφουμένων πρὸς τὴν ἀριθμητικὴν μονομανίαν τοῦ κ. Παγανᾶ, ἀλλ' οἱ μᾶλλον πλησιάζοντες εἰς τοῦ κλειδοκυμβάλου τὴν σύγκρασιν καὶ πρὸς αὐτὴν ἑπομένως συγχεόμενοι, ὅπερ ἑρμηνεύει μὲν ἐν μέρει τὴν πλάνην, δὲν δικαιολογεῖ ὅμως τὴν ἀπαίτησιν «νὰ πέσωσι τὰ μέχρι τοῦδε ἐπιστημονικὰ διαγράμματα καὶ νὰ προσκυνήσωσι τὸ τοῦ κ. Παγανᾶ» τὸ ὁποῖον δὰ μουσικῶς ἐξεταζόμενον στερεῖται πάσης ἀκουστικῆς ἐπιστήμης.

Ἀνδρέας Σπαθάρης

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Η ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΕΚΚΛ. ΜΟΥΣΙΚΗ
ΕΝ ΣΧΕΣΕΙ
ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΕΘΝΩΝ

Η ΜΟΥΣΙΚΗ, ὡς τῆς φύσεως οὖσα προϊόν, ὑπῆρχε πρὶν τὸν ἄνθρωπον γεννηθῆναι! Καὶ δὴ τί ἄλλο ὑποτυποῖ σύμπασα ἡ φύσις, ἢ μουσικήν; Τί ὁ τῶν διαυγῶν ρυάκων φλοῖσβος; τί δ' ὁ τῶν παφλαζόντων κυμάτων πάταγος; Τί ὁ ἦχος τῶν ἀνέμων καὶ ὁ τῶν δένδρων ψίθυρος; Ἅπαντα, λέγω, ταῦτα τὰ ἀποτελοῦντα τὴν ἐναρμόνιον φύσιν, τί ἄλλο εἰσὶν ἢ διάφοροι μουσικοὶ ἦχοι; Ἑτέρωθεν δὲ αἱ ἔρρυθμοι κινήσεις τῶν διαφόρων οὐρανίων σωμάτων, Ἡλίου δηλονότι, Σελήνης καὶ πάντων τῶν ἀστερισμῶν, αἱ τῶν χρονικῶν διαστημάτων ἀποστάσεις, ἡ τῶν αἰώνων δηλαδή, ἐνιαυτῶν, μηνῶν, ἑβδομάδων, ἡμερονυκτίων, ὡρῶν, λεπτῶν καὶ στιγμῶν διαδοχή, ἀπαρεγκλίτως πληρουμένων ἁπάντων, τί ἄλλο ὑποτυποῦσιν ἢ τὸν τακτικὸν καὶ ἀπαραβίαστον τῶν διαφόρων ἐκείνων ἦχων ρυθμόν, τὸν ἀπεργαζόμενον τὸν ἐναρμόνιον τοῦτον κόσμον καὶ ὑμνοῦντα ἐμμελῶς (ὧν κατὰ μίμησιν καὶ ὁ ἄνθρωπος) τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Δημιουργοῦ, Οὗπερ τὸ τελειότερον πλάσμα, ὅ ἐστιν ὁ ἄνθρωπος, ὁρμώμενος καὶ ὁδηγούμενος ἀπὸ τῆς μουσικὴν ἀπεικαζούσης ταύτης φύσεως, δι' ἧς τὸ πᾶν ἐρρύθμως κινεῖται, ἀνέδειξε τὴν θείαν ταύτην καὶ ὡραίαν τέχνην, ἣν χρόνῳ ὕστερον ἐσαφήνισεν ἀνὰ λόγον τῆς τε κοινωνικῆς αὐτοῦ καταστάσεως καὶ τῆς διανοητικῆς μορφώσεως, συνῳδὰ τοῖς τε ἤθεσι καὶ ἔθεσι καὶ δὴ καὶ τῇ γλώττῃ αὐτοῦ; Καὶ ταῦτα μὲν ἅλις ἐν συνόψει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

περὶ τῆς καθόλου ἢ κατὰ φύσιν μουσικῆς, θεωρουμένης κατὰ Πυθαγόραν ὡς τέχνης ἅμα καὶ ἐπιστήμης.

Ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ, διαιρεθέντος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εἰς διαφόρους φυλὰς καὶ γλώσσας, διῃρέθη ὡς εἰκὸς καὶ ἡ μουσικὴ εἰς διάφορα φυλετικὰ καὶ ἐθνικὰ συστήματα, οἷον τὸ τῆς Ἑλληνικῆς, Ἀσιατικῆς, Εὐρωπαϊκῆς καὶ λοιπῶν, πρὸς ἃς παραβαλλομένη ἡ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησιαστική, οὖσα καθ' ἑαυτὴν πλουσιωτάτη, ἔστι μὲν αὐτὴ αὕτη ἡ ἡμετέρα ἐθνικὴ μουσική, ἥτις ὅμως ὑπέστη ἄχρις ἐσχάτων διαφόρους ἀλλοιώσεις καὶ μεταβολάς, ὁποίας καὶ ἡ ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἡμῶν ἐπίδοσις καὶ ἡ γλῶσσα, διασώσασα οὐχ ἧττον ὡς καὶ αὐτὴ τὸν ἀρχαῖον αὐτῆς χαρακτῆρα. Τοῦτο δὲ πληρέστατα δείκνυται καὶ ἐκ πλείστων ἐθνικῶν δημωδῶν μελῳδιῶν, κατὰ παράδοσιν διατηρησασῶν διὰ ζώσης φωνῆς, ὡς τὰ πολλὰ τὴν παλαιότητα αὐτῶν, ὡς ἔκ τε τοῦ πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα ὕμνου καὶ ἐξ ἄλλων ἀριδήλως καταφαίνεται.

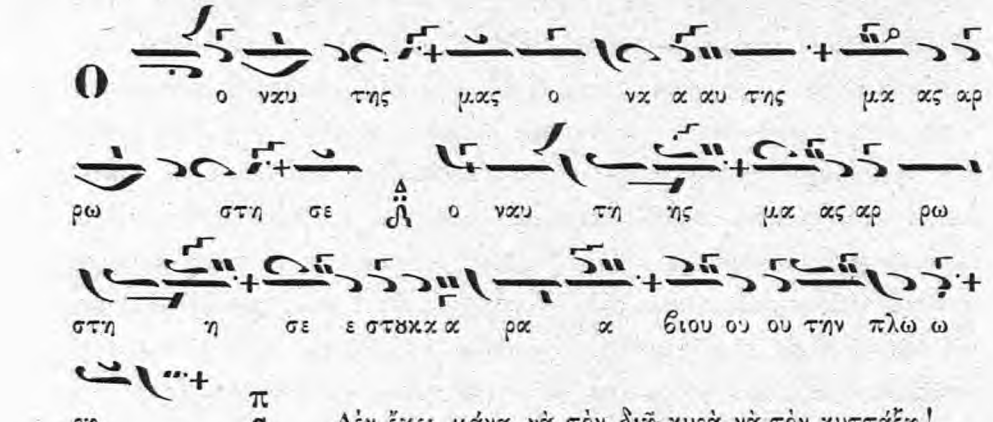
Ταύτης δὲ συγγενὴς ἢ καὶ ἀδελφὴ τολμῶ εἰπεῖν, ἔστιν ἡ Ἀσιᾶτις, ἢ μᾶλλον ἡ Ἀραβικὴ λεγομένη μουσική, ἡ παρ' ἡμῶν ἐξωτερικὴ ἢ θύραθεν καλουμένη, διὰ τὰ ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ᾄσματα αὐτῆς, οἷαι αἱ πρὸς τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς πατριάρχας ἡμῶν καὶ δὴ πρὸς πάσας τὰς ἀρχὰς ψαλλόμεναι ᾠδαί, ὡς καὶ πᾶσαι αἱ δημώδεις ἡμῶν μελῳδίαι, αἵτινες πλὴν τοῦ ποικίλου καὶ ἀπεριορίστου αὐτῶν κύκλου, εἰσὶν ἄλλως κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον, ὅμοιαι πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν μέλη, ὑπαγόμεναι ἀμφότεραι ὑπὸ τὰ αὐτὰ γένη, ὑπὸ τοὺς ὁμοίους ἤχους, ὑπὸ τὰς ἰδίας κλίμακας καὶ τὰ συστήματα, τὰς φθοράς, τὰς παραχορδὰς καὶ πολλάκις ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἀγωγὰς τῶν χρόνων καὶ ρυθμῶν, ἔχουσαι δὲ καὶ τοὺς αὐτοὺς τῶν διαφόρων φθόγγων σχηματίζουσι τὰ ποικιλόχροα καὶ ἥδιστα αὐτῶν μέλη ἀπαράλλακτα τῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, ἥτις ὅμως διαφέρει οὐδὲν ἧττον κατὰ τὸ σεμνόν, κατανυκτικόν, ἥρεμον, καὶ ἐντὸς ὡρισμένου τινὸς κύκλου περιοδεῦον, ὅπερ καλλυνόμενον καὶ διὰ τοῦ διὰ ζώσης καὶ μόνης φωνῆς ἀπεικαζομένου ἐνιαίου καὶ ὄντως ἀγγελικοῦ ἐκείνου, τοῦ πατριαρχικοῦ λεγομένου ὕφους, καθίσταται ὄντως θεοπρεπεστάτη καὶ σεβασμία.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐρρήθη ἀνωτέρω ὅτι καὶ πρὸς τὰς ἐθνικὰς ἡμῶν μελῳδίας σχετιζομένη ἡ Ἀσιᾶτις Μουσικὴ μεγίστην ἔχει τὴν ὁμοιότητα· τοσούτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον, ἡμεῖς λέγοντες ἐξωτερικὸν μέλος οὐδεμίαν διάκρισιν ποιούμεθα τῶν ἑλληνικῶν ᾀσμάτων πρὸς τὰ ὀθωμανικά, ἅτινά εἰσιν ὁμοιότατα καθ' ὅλα τε τὰ λοιπά, ὡς καὶ κατὰ τὰ χορευτικὰ αὐτῶν ἐν πολλοῖς μέτρα ἢ πατήματα (ρυθμός), ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξάγεται, ὅτι σὺν ἄλλοις τε πολλοῖς καὶ τὴν Μουσικὴν παρέλαβον τὰ Ἀσιατικὰ ἔθνη καὶ ἰδίως οἱ Ὀθωμανοὶ παρ' ἡμῶν, τοῦθ' ὅπερ καὶ δόκιμοι Τοῦρκοι συγγραφεῖς ὁμολογοῦσι λέγοντες: «Μεταξὺ τῶν ἐθίμων, ἅπερ παρελάβομεν ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων συγκαταλέγονται καί τινες τῶν ὡραίων τεχνῶν, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν σχεδίων τεμενῶν καὶ δὴ καὶ τῆς Μουσικῆς, ἣν ὅμως—λέγουσι— δέον νὰ ὁμολογήσωσιν οἱ Ἕλληνες (ρλ) ὅτι ἡμεῖς ἀνεπτύξαμεν καὶ προηγάγομεν». Καὶ ὄντως δέ, σύμφωνα πρὸς τὰ ἤθη, τὰ ἐθιμα καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, ἠλλοίωσαν ἢ καὶ προήγαγον αὐτὴν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, καὶ μάλιστα κατὰ τὰ ρυθμικά, οὐδόλως ὅμως ἢ ἐλάχιστα παρεκκλίναντες ἀπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ αὐτῆς τρόπου· ὥστε οὐ μόνον τὰ καλὰ ταῦτα παρέλαβον παρ' ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς ἔτι τοὺς χοροὺς αὐτῶν, ἅτε καὶ αὐτῶν τῶν Τούρκων μετειληφότων πολλῶν ἐκ τῶν ἡμετέρων χορῶν, καὶ ὡς ἐρρήθη πολλῶν τῶν ὀρχηστικῶν ᾀσμάτων ἀμφοτέρων τῶν ἐθνῶν, ὁμοίας τὰς ρυθμικὰς ἀγωγὰς ἐχόντων. Τοῦτο δὲ τοσοῦτον ἀληθές ἐστιν, ὥστε ἰδίοις ὀφθαλμοῖς εἶδον ἐγώ, τὸν χορὸν τῶν Κουρήτων τῆς Ἑλληνικῆς Μυθολογίας, χορευόμενον ὑπὸ Ὀθωμανῶν, κρουόντων ἀλλήλων τὰ ξίφη καὶ ὀρχουμένων πέριξ ἁμάξης προχωρούσης μετὰ θορύβου καὶ κρότου πολλοῦ, ὡς οἱ Κούρητες ἐχόρευον κρούοντες τὰς ἑαυτῶν ἀσπίδας διὰ τῶν δοράτων πέριξ τοῦ Κρόνου, ἵνα μὴ οὗτος ἀκούῃ τοῦ κλαίοντος τέκνου ἑαυτοῦ, τοῦ Διός, οὗ τὴν γέννησιν, ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ρέα ἠθέλησε νὰ διατηρήσῃ μυστικὴν ἀπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Κρόνου, ἵνα μὴ οὗτος καταπίῃ καὶ τοῦτο τὸ τέκνον του, ὡς κατέπιε καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ γεννηθέντα τέκνα ἑαυτοῦ, ἤτοι τὴν Ἑστίαν, τὴν Δήμητραν καὶ κατόπιν τὴν Ἥραν, ὡς καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ Πλούτωνα καὶ Ποσειδῶνα. Ἐπὶ παραδείγματι δ' ἔστω, τό, ἑλληνικωτάτην τὴν ἀρχὴν ἔχον χορευ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

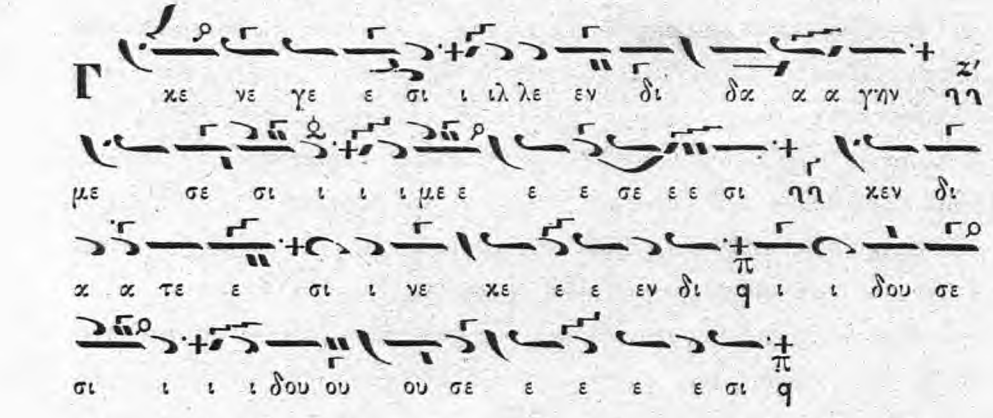
τικὸν τοῦτο ἆσμα ἦχος α΄. εἰς ρυθμὸν τρὶς δίσημον σὺν τρισήμῳ ἢ τρεῖς τροχαίους σὺν σπονδείῳ (οὕτω: τάκ᾽ το, τάκ᾽ το, τάκ᾽ το, τά ακ᾽ το). Ἐκ τοῦ Πα.

Δὲν ἔχει μάνα νὰ τὸν δεῖ κυρὰ νὰ τὸν κυττάξῃ!

Οὗτος δὲ ὁ ρυθμός, Οὐσοῦλι Τσιφτὲ Σοφιὰν λεγόμενος παρὰ τῶν Τούρκων, περιλαμβάνεται εἰς ἅπαντα τὰ χορευτικὰ ὅλων σχεδὸν τῶν Ἀσιατικῶν χορῶν, ἐν οἷς καὶ τὸ ἑπόμενον· ἦχος α΄. (Μακὰμ-Σὶρφ-ατζὲμ βὲ Σεπὰ) ρυθμὸς ὁ ἀνωτέρω.

Ἐκ τοῦ Πα.

Οὐ μόνον δὲ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ἅπαντα δὴ τὰ τοῦ Ἀσιατικοῦ λεγομένου χοροῦ ᾄσματα, ἀδιακρίτως τουρκικῶν ἢ ἑλληνικῶν ὡς εἴδομεν. Σημειωτέον δὲ ὅτι κατὰ τὴν ἀναλογίαν ταύτην γράφονται καὶ μέλπονται καὶ πάντων τῶν ἄλλων χορῶν αἱ μελῳ

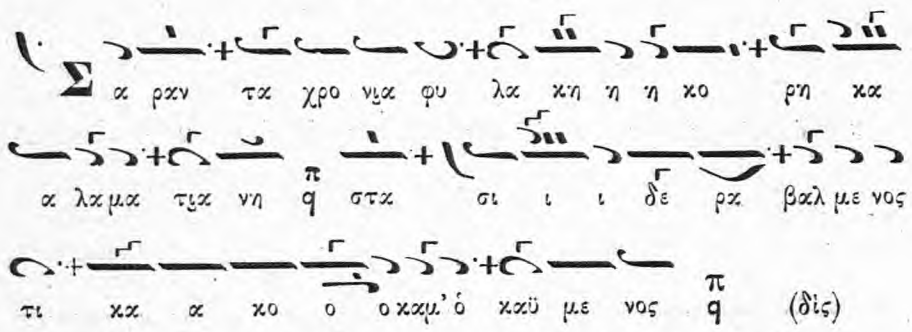
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δίαι· οἷον· τοῦ Καλαματιανοῦ, τοῦ Τσάμικου ὡς καὶ τοῦ ἀνωτέρω, ἢ τῶν Κουρήτων, ὅς ἐστιν ὁ Ζεϊμπέκικος λεγόμενος χορὸς ἢ Καρσιλαμᾶς ὁ τοῖς πᾶσι γνωστός.

Χορὸς Καλαματιανὸς ἢ δύο τροχαῖοι καὶ εἷς σπονδεῖος

Ἦχος α΄. Ρυθμὸς, δὶς δίσημος σὺν τρισήμῳ. (Τάκ' το, τάκ' το, τάακ' το).

Ἐκ τοῦ Πα. Δώριος
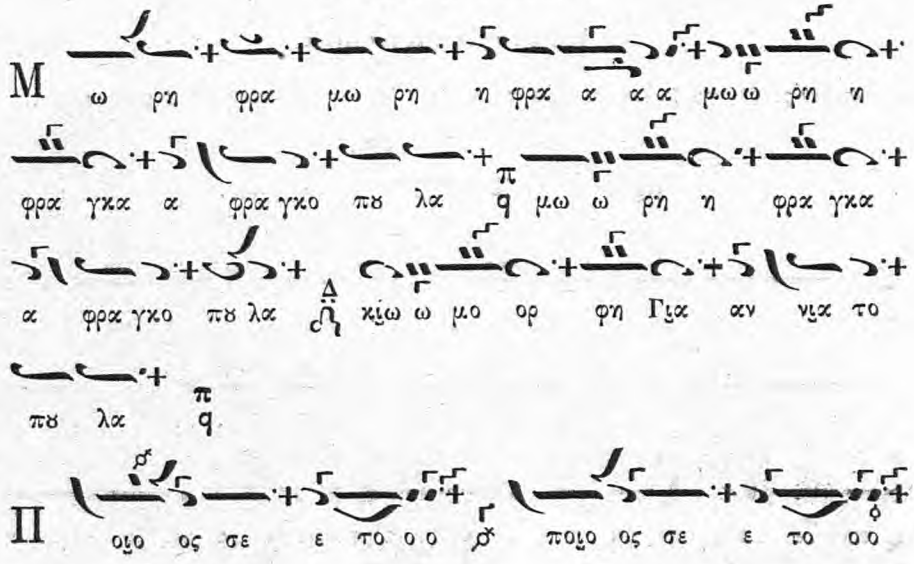

Κανεὶς δὲν ἤρθε νὰ μὲ δῇ κόρη Καλαματιανὴ, ἀπὸ τοὺς ἐδικούς μου, συγγενεῖς καὶ ἀδελφούς μου. (δὶς)

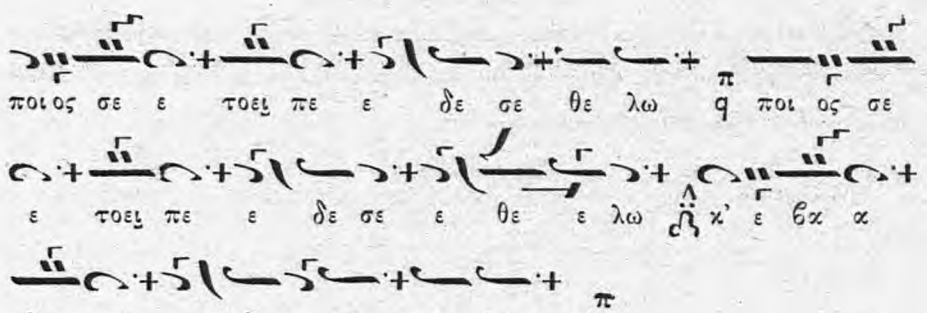
Χορὸς Τσάμικος ἢ εἷς τροχαῖος καὶ εἷς σπονδεῖος

Ἦχος λ α΄. Ρυθμὸς δίσημος σὺν τρισήμῳ. (Τάκ' το, τάακ' το).

Ἐκ τοῦ Πα. Ὑποδώριος

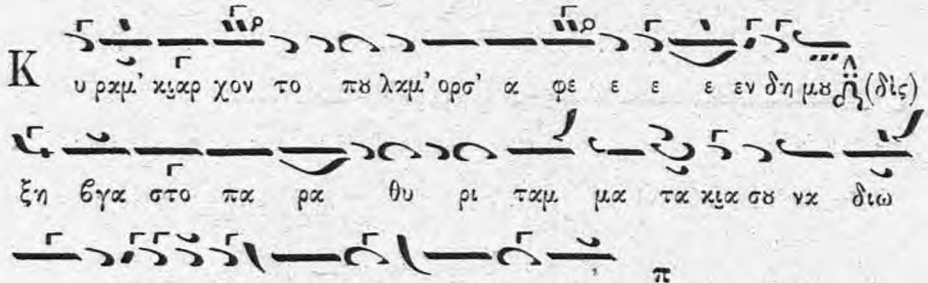

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Χορὸς Συρτὸς ἢ Κύκλιος

Ρυθμός, δίσημος γοργός. Δύο τραχαῖοι. Ἦχος λ α'. Πα. χ Ὑποδώριος

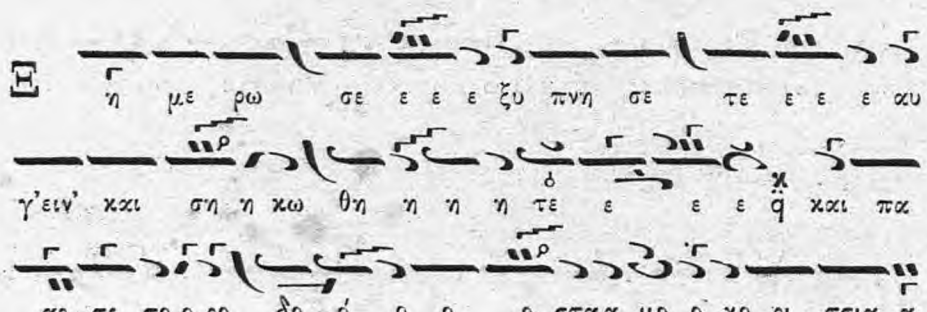

Τ' ἔχεις ἀπ' τἀμματάκια μ βρὲ διαβόλου γυιέ, Ἀρτακηνὰς ἐλήτσες δὲν εἶδες Διαβολουγλέ; μὰ δὲν εἶδα Κυρὰ μ ποτέ.

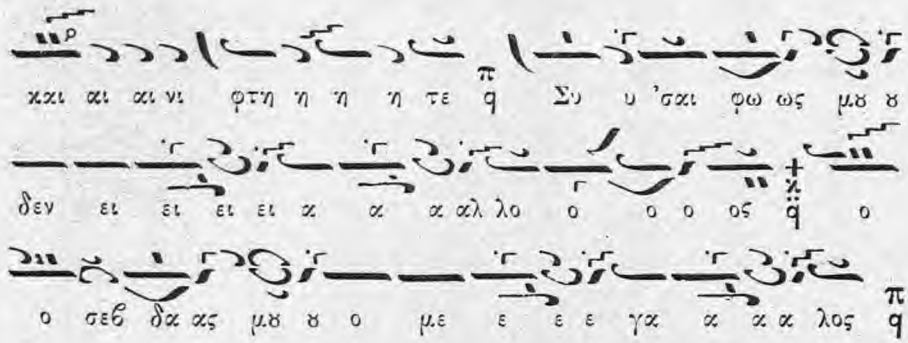
Κῶμος ἢ πατινάδα

Ρυθμός, δίσημος ἀργός, δύο τροχαῖοι. Μέλος τροχαϊκοῦ συστήματος.

Ἦχος λ α'. Πα. χ ὑποδώριος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Περὶ δὲ τῶν χορῶν τούτων καὶ τῶν διαφόρων αὐτῶν ρυθμῶν γίγνεται ἐκτενὴς λόγος ἐν τῷ ἀνεκδότῳ «Ὠδείῳ» μου, περιλαμβάνοντι τριακοσίας ὡς ἔγγιστα μελῳδίας, καθαρῶς δημώδεις καὶ δὴ ἐθνικὰς πάσας, ὧν τρεῖς συλλογαί, ἀποτελούμεναι ἐξ ἐννενήκοντα καὶ μιᾶς ἐν ὅλῳ μελῳδιῶν, ἐβραβεύθησαν ὑπὸ τοῦ ἐν Κων)πόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἐν τῷ Ζωγραφείῳ διαγωνίσματι κατὰ τὸ 1894 – 95. Διὰ τῆς συλλογῆς μου δὲ ταύτης — εἰρήσθω ἐν παρόδῳ — πληροῦται εἷς τῶν σπουδαιοτέρων τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου σκοπῶν,[1] διότι αἱ πλεῖσται καὶ κυριώτεραι δημώδεις ἡμῶν μελῳδίαι ἐμπεριέχονται ἐν αὐτῇ.

Οὐ μόνον δὲ ἐξ ὅλων τούτων ἀριδήλως καταδείκνυται, ὅτι ἥ τε Ἀσιᾶτις Μουσική, ὡς καὶ ἡ ἡμετέρα ἐκκλησιαστική τε καὶ κοσμική, ἔχουσι τὴν φύσιν καὶ τὴν γέννησιν ἑλληνικήν, ἀλλά γε καὶ ὑπὸ ἱστορικὴν ἔποψιν, ἀμφοτέρων τῶν τῆς Ἀνατολῆς πρωτίστων τούτων ἐθνῶν καταδηλότατον τυγχάνει, ἐπειδὴ οἱ ἐξ εἰδωλολατρῶν Ἕλληνες προσερχόμενοι εἰς τὸν Χριστιανισμὸν ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὴν Μουσικὴν αὐτῶν, καθὼς καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ ἅπαντα δὴ τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα αὐτῶν, ὧν πλεῖστα διασώζονται καὶ ἄχρις ἡμῶν. Καθάπερ δὲ διὰ τῆς θείας αὐτῶν γλώσσης ὕμνουν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ τοὺς θεράποντας αὐτοῦ, οὐ μόνον ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ὀκρίβαντος τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ διαπρυσίως διατρανοῦντες, ἀλλά γε καὶ ἀκολουθίας ὁλοκλήρους συντάτ-

---

(1). Ἴδε Κανονισμὸν Ἐκκλ. Μουσ. Συλλ. Ἄρθρ. 2 § θ' περὶ τῆς ἀποστολῆς εἰς τὰς ἐπαρχίας εἰδημόνων μουσικῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοντες, ὡς ἐκ τῆς ἐνιαυσίου τάξεως τῶν διαφόρων ἀκολουθιῶν καταφαίνεται ἡ ὑψίστη θεολογία, τῶν συγγραψάντων αὐτὰς ἑλλήνων ὑμνῳδῶν, πλείστων ὄντων, ἐν οἷς καὶ ὁ ἐξ Ἰταλίας, τῆς τότε Μεγάλης Ἑλλάδος, Κοσμᾶς ὁ Μελῳδός, ὁ καὶ μουσικοδιδάσκαλος χρηματίσας τοῦ διακρινομένου διά τε τὸ γλυκυρὸν τοῦ ὕφους, τὸ ποιητικὸν τῆς φαντασίας καὶ τὴν διαύγειαν τῆς διανοίας ἐν τῷ ἰαμβικῷ μέτρῳ τῶν θαυμασίων ἐκείνων Κανόνων, τῶν Χριστουγέννων, τῶν Θεοφανείων καὶ τῆς Πεντηκοστῆς τοῦ Ἕλληνος τὸ γένος θείου πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας, Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκόθεν, τοῦ προστάτου τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, ὅστις καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν Μουσικὴν ἐρρύθμισε, συντάξας ἐπὶ τούτῳ τὴν ἀναστάσιμον Ὀκτάηχον, τὸ πολύτιμον τοῦτο τῆς Ἐκκλησίας περιδέραιον, ὅπερ κοσμεῖ ἐνιαυσίως τὸ θεῖον αὐτῆς σκῆνος, κατὰ τὸ εἰσέτι παραμένον σύστημα, τὸ ὁποῖον, εἰ καὶ ὑπέστη διαφόρους μεταρρυθμίσεις ἄχρις ἡμῶν, οὐδὲν ἧττον, τυγχάνει ἀπαραμείωτον καὶ ἀναλλοίωτον, ὡς ἐν τοῖς πλείστοις τῶν μαθημάτων ὑπὸ μουσικὴν ἔποψιν, δείκνυται.

Καθάπερ, λέγω, συντάττοντες τὰς διαφόρους ταύτας ᾀσματουργίας ἐν μέτρῳ καὶ γλώσσῃ ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ μελοποιοῦντες, ἅπαντα τὰ ἔργα αὐτῶν ταῦτα, ἓν ἕκαστον κατὰ διάφορον τρόπον, κατὰ λόγον τῶν ποιητικῶν ἢ μᾶλλον εἰπεῖν μουσικῶν αὐτῶν μέτρων, διὰ πολλῆς τέχνης, κατὰ διαφόρους νόμους ἢ ἤχους, ὀρθοὺς ἢ αὐθεντικούς, πλαγίους καὶ χρόας, μέσους καὶ παραγομένους, ἀφ' ὧν σχηματίζονται ἄπειροι μελῳδίαι, οἷαι αἱ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι, Τραγική, Κωμική, Διθυραμβική, Ἐρωτική, Διαπλαστική, Ἐγκωμιαστική, Ἡσυχαστική, κ. τ. λ. αἵτινες οὖσαι πολυάριθμοι, πολυειδεῖς καὶ πολύτροποι, παρήλλασσον πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως, παράγουσαι μεταξὺ δύο φθόγγων, ἀφθονίαν ἄλλων ἤχων, διὰ τῶν διαφόρων μειώσεων, οὐ μόνον τοῦ τόνου καὶ τοῦ ἡμιτονίου, ἀλλὰ δὴ καὶ τῶν πολλοστημορίων (ὡς καὶ τὰ παρ' Ὀθωμανοῖς ἤθους ἐκφραστικὰ ἀπειροπληθῆ μακάμια), κατὰ διάφορα μέλη, οἷον τὸ εἱρμολογικὸν λεγόμενον, τὸ στιχηραρικὸν καὶ τὸ παπαδικόν, περιλαμβάνοντα, τὸ μὲν πρῶτον τὰ σύντομα μέλη, τὸ δὲ δεύτερον τὰ μέσα ἢ ἀργὰ λεγόμενα, ἤτοι τὰ ἰδιόμελα, τὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δοξαστικὰ καὶ τὰ παρόμοια, καὶ τὸ τελευταῖον, τὰ ἀργότατα, οἷον τὰ Χερουβικά, Κοινωνικά, Καλοφωνικοὺς Εἱρμοὺς καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια, ὡς καὶ κατὰ διάφορα γένη, τὸ διατονικὸν δηλονότι, τὸ χρωματικὸν καὶ τὸ ἐναρμόνιον. Καὶ οὕτω δή, πλουτήσαντες τὴν Ἐκκλησίαν διὰ διαφόρων ἰδιομέλων, προσομοίων, δοξαστικῶν, ἀπολυτικίων, καθισμάτων, κοντακίων, οἴκων, ὑπακοῶν, εἱρμῶν, ᾠδῶν, καταβασιῶν, ἐξαποστειλαρίων, αὐτομέλων, δοξολογιῶν, ἀντιφώνων, ἀναβαθμῶν, τυπικῶν, εἰσοδικῶν, μακαρισμῶν, προκειμένων, χερουβικῶν, κοινωνικῶν, καλοφωνικῶν εἱρμῶν καὶ πλείστων ὅσων ἄλλων κοσμημάτων, ἐν τῇ ἐνιαυσίῳ ἀπαντωμένων ὑμνῳδίᾳ, εἰς ἃ ἡ ἡμετέρα καὶ μόνη μουσικὴ δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ, οὐδεμιᾶς ἑτέρας ὡς γνωστὸν ἐχούσης τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς τοῦτο συστατικά, ὧν πλεῖστα δύναταί τις ν' ἀπαντήσῃ καὶ ἐν ταῖς δημώδεσιν ἡμῶν μελωδίαις, ὡς φαίνεται καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας· ἐκτὸς δὲ ταύτης, οἱ ἐξ Ἑλλήνων Χριστιανοί, οὐδόλως μετέβαλον τὰ ἐθνικὰ αὐτῶν ᾄσματα, ἡρωϊκά τε καὶ ἐρωτικά, βακχικά, λυρικὰ καὶ τὰ λοιπά ἀλλὰ διετήρησαν αὐτὰ κατὰ παράδοσιν, ὡς καὶ μέχρι τοῦ νῦν σώζονται, κατά τε ποίησιν καὶ μουσικὴν καθαρῶς ἑλληνικήν, αἵτινες ἄλλως ἀναπόσπαστον ἀποτελοῦσαι συζυγίαν, διατηροῦσι καὶ τὸν ἀρχαῖον αὐτῶν χαρακτῆρα, εἰ καὶ ἐν πολλοῖς συνυπέστησαν παραφθοράς τινας ἀμφότεραι ὡς καὶ τὰ ἤθη ἡμῶν καὶ ἡ γλῶσσα, ἥτις ὅμως ηὐτύχησε νὰ γεννηθῇ εἷς Κοραῆς, ὅπως ἀναγεννήσῃ αὐτήν, ὡς καὶ τόσοι ἄλλοι φωστῆρες πρὸ καὶ μετ' αὐτόν, καὶ δὴ τόσα ἐπιστημονικὰ σωματεῖα καὶ τόσοι Σύλλογοι, ὅπως ἀναπτύξωσι καὶ βελτιώσωσιν αὐτήν. Καὶ ταῦτα δὴ περὶ τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς, ἥτις, ἀγαθῇ τύχῃ, εὗρεν ἐν ἐσχάτοις καιροῖς καὶ τὸν ἑαυτῆς Ἡρόδοτον ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ τοῖς πᾶσι γνωστοῦ διὰ τὰς γνώσεις καὶ τὸν ἀκραιφνῆ καὶ ἄδολον πρὸς αὐτὴν ζῆλον Γεωργίου τοῦ Παπαδοπούλου. Οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι ὁ κ. Παπαδόπουλος εἶναι ὁ μόνος τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἱστορικὸς τῆς Μουσικῆς, οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν τάσιν, τὴν δράσιν, τὰς προσπαθείας καὶ τὰς θυσίας αὐτοῦ ὅπως δώσῃ νέαν ζωὴν εἰς τὴν παρ' ἡμῖν Μουσικήν, ἣν χρόνοι χαλεποὶ ἀπενάρκωσαν, πεσὼν καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐγερθεὶς μετὰ τῶν γνωστῶν ἡμῖν Συλλόγων, ἄχρις οὗ κατώρθωσε νὰ στερεώσῃ τὸν ἄρτι λειτουργοῦντα, οὗ πανθομολογουμένως τυγχάνει ἡ ψυχή, διότι ἄνευ τούτου οὐδὲν ἂν ἦν, συνευδοκούντων πάντοτε καὶ συναντιλαμβανομένων αὐτῷ τῶν ζηλωτῶν καὶ τῶν τὰ μάλα φιλομούσων μελῶν τοῦ Σωματείου.

Περὶ τῆς Ἀσιάτιδος δὲ μουσικῆς, ἣν ὡς ἐρρήθη, παρ' ἡμῶν ἐλαβον οἱ Ὀθωμανοί, δῆλον τοῖς πᾶσιν ὅτι, οὗτοι γεγονότες ἀπὸ τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἰσμαήλ, υἱοῦ ἐκ τῆς παιδίσκης τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ, ἐξ οὗ καὶ αἱ νομαδικαὶ φυλαὶ τῆς Ἀραβίας, οὔτε τὴν ποίησιν αὐτῶν ἦν δυνατὸν νὰ εἶχον τότε ἀνεπτυγμένην, οὔτε τὴν Μουσικὴν αὐτῶν, ἅτε δὴ ἄχρι τοῦ νῦν διατηροῦντες καὶ περὶ πολλοῦ ποιούμενοι (ὡς πολλαχοῦ καὶ οἱ ἡμέτεροι) τὸ μόνον ἴσως τότε μουσικὸν (εἰ δεῖ εἰπεῖν) χρονόμετρον μᾶλλον ἢ ὄργανον, κεραμοτύμπανον (τραμπούκαν ἢ τουμπελέκιον), μόλις δὲ κατὰ τὴν Ζ΄. μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα, ὁπότε ἤρξαντο τῶν κατακτήσεων αὐτῶν, φαίνεται ὅτι προσέθεσαν τῇ μουσικῇ αὐτῶν ταύτῃ καὶ τὸ στρατιωτικὸν τύμπανον καὶ τὸν τουρκικὸν αὐλὸν (ζουρνᾶν), παιανίζοντες δι' αὐτῶν τὰ ἐμβατήριά των ἢ μέλη τινὰ μουσικῆς καὶ ποιήσεως οὐχὶ ἐντελοῦς, ἅπερ καὶ ᾖδον διὰ στίχων αὐτοσχεδίων, συγκειμένων τὸ πλεῖστον ἐξ ἐπινικίων τινων θουρίων ἢ ἐρωτικῶν ἐκφράσεων.

Ἀλλὰ βραδύτερον κατὰ τὴν ΙΔ΄. καὶ ΙΕ΄. μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα, κατακτησάμενοι πολλὰ μέρη τῆς παραθαλασσίου Μικρασίας, κατοικουμένης τὸ πλεῖστον ὑπὸ Ἑλλήνων Χριστιανῶν, ἀκολούθως δὲ μεταβάντες καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, ἧς κυριεύσαντες μεταξὺ πολλῶν ἄλλων χωρῶν καὶ πόλεων καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν ἑστίαν τότε (οὐχ ἧττον δὲ καὶ νῦν) τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, παρέλαβον ἀπὸ τῶν κατακτηθέντων Ἑλλήνων, ὧν πολλοὶ ἐξωμόται ὑπῆρξαν, καὶ πολλὰ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων αὐτῶν ἐν οἷς καὶ τὴν μουσικὴν αὐτῶν, κατ' εἰσήγησιν βεβαίως τῶν εἰς τὸν Ἰσλαμισμὸν αὐτομοληνσάντων, ὡς τὸ αὐτὸ συνέβη, καθ' ἃ προείρηται, εἰκότως καὶ ἐν καιρῷ τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ τῶν εἰδωλολατρῶν Ἑλλήνων. Ἔκτοτε δὲ καὶ μέχρις ἡμῶν προήχθη παρ' αὐτῶν διατελούντων οὐχὶ πλέον ἐν τῇ πάλαι καταστάσει, καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκτουρκισάντων ὅλα τὰ ὀνόματα τῶν ἤχων (مقام) ρυθμῶν (اوصول) γενῶν, εἰδῶν καὶ χρόνων, διατηρησάντων ὅμως καὶ αὐτῶν, καθάπερ καὶ πάντα τὰ λοιπὰ ἔθνη, οὐδ' αὐτῶν τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐξαιρουμένων τὸ γλαφυρὸν ὄνομα τῆς ἑλληνικῆς ταύτης ἐπιστήμης. Οὕτω ὑπὸ μὲν τῶν Ἰταλῶν καὶ ὅλων τῶν Εὐρωπαίων ἑλληνιστὶ προφέρεται τὸ ὄνομα, Mousica· ὑπὸ δὲ τῶν Γάλλων, Mousique ὡς καὶ ὑπὸ τῶν Τούρκων, (موسیق) μουσική, ὡσανεὶ ὁμοφώνως λακωνικώτατα πάντα τὰ ἔθνη ὡμολόγουν, τὰ ὅσα προτίθεμαι ἵνα καταδείξω ἐν ὀλίγοις ἐνταῦθα, ὅτι δηλαδὴ πάντων τῶν ἐθνῶν αἱ μουσικαὶ ἔχουσι τὴν πηγὴν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς, καθάπερ καὶ αἱ πλεῖσται τῶν γλωσσῶν ἀπὸ τῆς γλώσσης αὐτῆς.

Οὕτω τοίνυν κατέστη ἡ μουσικὴ αὕτη κτῆμα κοινὸν ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ, ἐμάνθανον δὲ αὐτὴν ἀδιακρίτως, Ἕλληνες, Ὀθωμανοί, Ἀρμένιοι, Ἰσραηλῖται, καὶ πάντα τὰ ὑπὸ τὸ κραταιὸν σκῆπτρον τῶν ἐνδόξων Σουλτάνων διατελοῦντα ἔθνη, οὐδὲ τοῦ συρφετοῦ ἐξαιρουμένου πασῶν τῶν φυλῶν καὶ τῶν Ἀθιγγάνων αὐτῶν ἔτι, ὧν οἱ μὲν ἄνδρες παιανίζοντες λύρας καὶ λαγοῦτο, διακρίνονται ἐπὶ λιγυροφθόγγῳ εὐφωνίᾳ, οἳ καὶ μετερχόμενοι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ παιανιστοῦ (τσαλγκιτζῆ), εὐδοκίμως πάνυ, οὐ μόνον καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρωπαϊκὴν καὶ τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν, ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτὴν ἔτι τὴν βασιλεύουσαν πόλιν, πορίζονται διὰ τῆς μουσικῆς τὰ πρὸς τὸ ζῆν, αἱ δὲ γυναῖκες (λίαν λιγυρόφθογγοι καὶ αὗται), περιερχόμεναι τὰς πανηγύρεις καὶ τὰς ἀτραποὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ᾄδουσι διάφορα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νεοφανῆ ᾄσματα, οἷον· σαρκιὰ (στιχηρά), σεμαγιὰ (εἱρμολογικά), πεστρέφια, ταξίμια, πεστέδες, ναγμέδες, ἀμανέδες, ἀγηζέδες, γαζέλια καὶ λοιπὰ (παπαδικά), πάντα ταῦτα ὡς καὶ διαφόρων εἰδῶν ἄλλα μέλη, καταγοητεύουσαι τοὺς ἀκροατὰς αὐτῶν. Ἀλλὰ πάλιν, καὶ τούτων, καὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν Ἀρμενίων καὶ αὐτῶν τῶν Ὀθωμανῶν ἔτι, ὑπερτεροῦσιν οἱ Ἕλληνες, ὧν πολλοί, διὰ τὰ ἔξοχα μουσικὰ αὐτῶν προτερήματα, καὶ βραβείων ἠξιώθησαν παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς Σουλτάνων, καὶ ἰδίως παρὰ τοῦ ἀοιδίμου Σουλτάνου Μαχμούδ, μουσικωτάτου ὄντος καὶ αὐτοῦ, ἐβραβεύθησαν ὁ νέος Ὀρφεὺς Μυρώνης, βιολιστὴς ἄριστος, ὁ πε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρίφημος χανενδὲ Γεωργάκης καὶ ἕτεροι ὁμογενεῖς. Πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀκρίτων ἀδίκως καὶ παραλόγως καταδικάζουσι τῆς ἡμετέρας μουσικῆς εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν τῆς ἀφανείας καὶ τῆς λήθης, ὡς ἀγνώμονες καὶ μητραλοῖαι υἱοί, λησμονοῦντες ὅτι ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων, ὧν πολλοὶ καὶ ὡς ἱεροψάλται ἐχοροστάτησαν, ἐτιμήθη αὕτη. Τοσοῦτον δὲ θεοπρεπῶς καὶ κατανυκτικῶς ἐτέλουν τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας οἱ Βυζαντινοί, ὥστε ὅτε οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς Ρωσσίας, ὑπὸ τοῦ Μονάρχου αὐτῆς Βλαδιμήρου, πρώτου εἰσηγητοῦ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν τῇ ἀπεράντῳ ἤδη ταύτῃ ἐπικρατείᾳ, ἐπισκεψάμενοι κατὰ τὸ 989 τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Σοφίας μετ' ἐκπλήξεως καὶ μεγίστου σεβασμοῦ ἐξέθεντο πρὸς τὸν Μονάρχην αὐτῶν ἐπανακάμψαντες οἴκαδε, τὴν αἴσθησιν, ἣν ἐνεποίησεν αὐτοῖς. ἥ τε μουσικὴ καὶ ἡ ἄλλη παράταξις τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, προστιθέντες ὅτι ἐνόμιζον εὑρίσκεσθαι οὐχὶ πλέον ἐν τῇ γῇ ἀλλ' ἐν τῷ παραδείσῳ, ἐνῷ, περὶ τῶν ἐν Ρώμῃ ἱεροτελεστιῶν, ἔλεγον ἐν τῇ ἐπανόδῳ αὐτῶν, ὅτι ἐνόμιζον παρίστασθαι οὐχ εἰς ναὸν ἀλλ' εἰς θέατρον! Πῶς γὰρ οὔ; ἀφοῦ καὶ ἄχρι τῆς σήμερον ἀκούει τις ἐν τῇ Δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ πρωΐ ὅ,τι ἤκουσεν ἀφ' ἑσπέρας ἐν τῷ θεάτρῳ!

Ἡ ἡμετέρα Μουσικὴ μεταξὺ τῶν πολλῶν προσόντων αὐτῆς κέκτηται καὶ τῆς τῶν μελῶν ἀφθονίας, τῆς ἀπὸ τῶν τριῶν γενῶν προκυπτούσης, τοῦ διατονικοῦ γένους δηλονότι, ὅπερ ἐστὶ τὸ φυσικόν, τοῦ χρωματικοῦ καὶ τοῦ ἐναρμονίου, τῶν τεχνιτῶν, ὧν μόνου τοῦ πρώτου εὐμοιρεῖ ἡ εὐρωπαϊκή, οὕτω μέρος ἀποτελοῦσα μόνον τῆς καθόλου μουσικῆς, ὡς πάντες, καὶ οἱ ἄκρῳ δακτύλῳ ἁψάμενοι τῆς ἡμετέρας, ἀλλὰ θιασῶται καὶ οὐχὶ μητραλοῖαι, δύνανται ὁμολογῆσαι! Διὸ καὶ μεθ' ὅλην τὴν νομιζομένην τελειοποίησιν αὐτῆς, οὐδέποτε κατορθώσεται παραστῆσαι καὶ μελοποιῆσαι ἐντελῶς τὰ πλὴν τοῦ διατονικοῦ γένους μέλη, καὶ ἰδίως τὰ χρωματικά, μὴ κεκτημένη τοῦ τεταρτημορίου καὶ τοῦ ἡμιολίου τόνου, εἰμὴ κατὰ προσέγγισιν μόλις, ἥκιστα δὲ τὰ ὑπό τινων ἰδίων φθορῶν ἀγόμενα μαθήματα, οἷά εἰσι τὸ «Κύριε τί ἐπληθύνθησαν» Μανουὴλ Πρωτοψάλτου, ὁ πολυέλαιος Χουρμουζίου ἐν τοῖς στίχοις «Καὶ τὸν Ὤγ βασιλέα γῆς Βασάν», «Καὶ πάσας τὰς βα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σιλείας Χαναὰν» καὶ πλεῖσθ' ὅσ' ἄλλα, ἐν οἷς καὶ τὰ ὑπὸ τῶν ὀκτὼ ἤχων παραγόμενα διάφορα μέλη, ἤθους ἐκφραστικὰ (μακάμ,ια) ἢ ἤθη τῶν διαφόρων ἤχων, ὧν καὶ ἰδίαν ἔχω μεμελοποιημένην σειράν.

Τοιαῦτα τοίνυν καὶ τηλικαῦτα ἔχουσα προσόντα ἡ πατρῴα ἡμῶν Μουσική, ἔστιν ἆρά γε περιφρονητέα καὶ ἀποδιαπομπαία; πολλοῦ γε καὶ δή! Ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ἡ ὑπὸ πολλῶν πέραν τοῦ δέοντος ἐκθειαζομένη Εὐρωπαϊκὴ Μουσική, στερουμένη ὡς ἐρρήθη τῶν δύο ἑτέρων γενῶν, τοῦ χρωματικοῦ δηλονότι καὶ τοῦ ἐναρμονίου, τῆς μελιρρύτου τούτης ξυνωρίδος, τῶν ἀνεξαντλήτων ποταμῶν τῆς ποικιλίας καὶ ἡδύτητος, στερουμένης τῆς σειρᾶς τῶν ἤχων, τῆς ἀκενώτου ταύτης ὀκτάδος τοῦ πλούτου τῆς μελοποιΐας, στερουμένη τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ ποιοῦ, δι' ὧν μεταβάλλεται καὶ παραλλάσσεται πᾶν μέλος, ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ἀρχικοῦ μέλους, εἰς ὃ μετὰ ὡρισμένας τινὰς στροφὰς ἐπανακάμπτει, ποθοῦν καὶ εὑρίσκον τὴν προτέραν αὐτοῦ μορφήν, ἔνθα καὶ δέον, ὅπως τελικῶς καταλήγῃ, τὸ δὲ τοιοῦτον εἶδος καλεῖται ἑλληνιστὶ μὲν Παραχορδή, τουρκιστὶ δὲ σὲπ περδέ, ἐν ᾗ τὸ ποιὸν τῆς μελῳδίας κατακλύζει οὕτως εἰπεῖν τὸ ποσὸν τῆς φυσικῆς κλίμακος, ἧς καὶ μόνης εὐμοιρεῖ ἡ εὐρωπαϊκὴ ἀπαρτιζομένη ἀπὸ τῶν δύο μόνον ἤχων Magiore ἢ μείζονα, καὶ Minore ἢ ἐλάχιστον, οὖσα κατὰ τοῦτο ἀτελεστάτη, ὁσῳδήποτε καὶ ἂν θεωρηθῇ τετελειοποιημένη κατὰ τὰ ἄλλα, ὥνπερ οὐδόλως ἄμοιρος τυγχάνει καὶ ἡ ἡμετέρα, ἄτινα καὶ μεταβάλλει κατὰ τὸ δοκοῦν, διὰ τῶν ἀπείρων καὶ ποικίλων αὐτῆς φθορῶν, ὧν ἐπίσης ἀμοιρεῖ ἡ εὐρωπαϊκή, ὡς ἀμοιρεῖ καὶ τοῦ ἡμιολίου τόνου καὶ τοῦ τεταρτημορίου, καθ' ἃ προείρηται, ἐνῷ ἡ ἡμετέρα πλεῖσθ' ὅσα ἔχει μέλη, πολλὴν ἔχοντα τὴν ὁμοιότητα πρὸς τὰς εὐρωπαϊκὰς μελῳδίας, ἅπερ ἀπαρατηρητεὶ πάντες μέλπομεν.

Ὅπως δὲ καὶ περὶ τούτου μὴ ὑπάρχῃ ἀμφιβολία τις, συνίστημι διάφορα ᾄσματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ὑμνῳδίας, καὶ δὴ πρώτιστα μὲν πάντων, ἅπαντα σχεδὸν τὰ τοῦ πλαγίου δ'. ἤχου, ἅπερ ἔχουσι φύσιν ὅλως εὐρωπαϊκήν, διαφέροντα μόνον κατὰ τὸ λιγύφθογγον, ποικίλον καὶ τερπνὸν αὐτῶν ἦθος ἀπ' αὐτῆς, ἔν τε

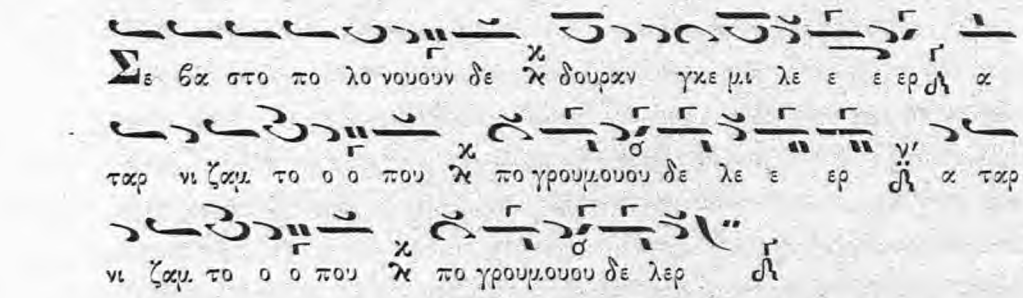
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῷ εἱρμολογικῷ μέλει καὶ τῷ στιχηραρικῷ, ἐσθ' ὅτε δὲ καὶ τῷ παπαδικῷ αὐτῷ, οἷον ὁ πολυέλαιος τοῦ τε Γρηγορίου καὶ τοῦ Χουρμουζίου «Ἐπὶ τὸν ποταμὸν Βαβυλῶνος» ἀμφότεροι εἰς Γ'. ἦχον, τὸ «Μαρία ὁ Κύριος» μετὰ τοῦ κρατήματος αὐτοῦ, τὸ «Θεὸς Κύριος» τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου, τὸ Ἀλληλουάριον τοῦ Νυμφίου, τὰ σύντομα, τὸ «Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται» κ.τ.λ. ἡ Δοξολογία τοῦ Χουρμουζίου εἰς ἦχον βαρὺν ἐναρμόνιον ὀκτάχορδον καὶ πλεῖσθ' ὅσ' ἄλλα. Οὐ μόνον δὲ ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἀλλ' οὐκ ὀλίγα καὶ ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν αὐτῶν, ἑλληνικῶν καὶ τουρκικῶν, οἷον τὸ χορευτικὸν τοῦ συρτοῦ ἢ κυκλίου λεγομένου χοροῦ εἰς ἦχον γ'. «Μὴ πέρδικα καυχήστικε», τὸ «Ρούμπι τὰ ποτήρια σπάστα» καὶ πλεῖσθ' ὅσ' ἄλλα, πρὸς δὲ καὶ ἐκ τῶν τουρκικῶν τὸ «Σεβαστοπὸλ ὀνουνδὲ» ὅπερ ἐπὶ τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου (1853—54) ἐπαιάνιζον καὶ αἱ εὐρωπαϊκαὶ ὡς καὶ αἱ στρατιωτικαὶ τῶν συμμάχων ὀρχήστραι (Bandes) ὡς στρατιωτικὸν ἐμβατήριον (Marche) καὶ ἄλλα δὴ πολλά.

Στρατιωτικὸν ἐμβατήριον

Ἦχος γ'. ἢ Μακὰμ Τζαργκιάχ. (Ἅρμα Φρύγιον) Τροχαῖος.

(Marche) ἐκ τοῦ Γα ὡς ἀπὸ τοῦ ϱ. χ

1. Σεβαστόπολ ὀνουνδὲ δουρὰν γκεμιλέρ, (δὶς)
ἀτὰρ νιζὰμ τοπουῦ πογρουμουῦ δελέρ (δὶς).

2. Ἀμὰν Παδισάχημ ἰζὶν βὲρ πιζὲ (δὶς)
τουτὰρ Μεντζικωφουῦ γιολλαὶμ Σιζὲ (δὶς) κ.τ.λ.

Ἐκ τῶν εἰρημένων καταδείκνυται ἡ μεγάλη ἀξία καὶ ἡ θαυ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μασία δύναμις τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς, καὶ ὅμως οἱ ἐγκάθετοι αὐτῆς, οὐδόλως αἰσχύνονται ἀναιδῶς καὶ βαρβάρως ἅμα ἐξυβρίζοντες καὶ ἀποκαλοῦντες αὐτὴν βάρβαρον, καθαπτόμενοι οὕτως αὐτῆς· ἀλλ' ἴσως εἶπωσιν ὅτι διὰ τῆς diese = διέσεως καὶ bemole = ὑφέσεως, — ὧν καὶ ἡ ἡμετέρα οὐδόλως στερεῖται, ὡς καὶ ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ τῆς ἑτέρας ὀνόματος δηλοῦται — δύνανται καὶ ἐκεῖνοι νὰ μετασχηματίσωσι τὸ διατονικὸν γένος εἰς ἐναρμόνιον ἢ χρωματικὸν καὶ τἀνάπαλιν, (ἀγνοῶ κατὰ πόσον, ἐνῷ στεροῦνται τούτων καθ' ὁλοκληρίαν), ἐνδεχόμενον ὅμως κατὰ προσέγγισιν, ἀλλ' ἡ μουσικὴ αὐτὴ θέλει ἀνάλογον αὐτὶ — διότι τὸ ἰδικόν μας αὐτὶ δὲν ἱκανοποιεῖται διὰ τῶν προσεγγίσεων, ἀλλὰ ζητεῖ τὸ τέλειον, ὅπερ ὅμως ἄνευ τοῦ ἡμιολίου τόνου καὶ τοῦ τεταρτημορίου οὐκ ἔστι δυνατὸν γενέσθαι. Μὴ πλανώμεθα δὲ ὅτι οἱ τὴν ἄρσιν ἢ κατάργησιν τῶν φθορῶν ἀπαιτοῦντες, τὴν ἐξόντωσιν τῆς πατρῴας ἡμῶν Μουσικῆς ἐπιδιώκουσιν, ὀπαδοὶ οὗτοι τῆς συγχωνεύσεως, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς διαρρυθμίσεως, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἀναφανδὸν μὲν διενήργησαν, ἀλλὰ θείᾳ συνάρσει οὐδέποτε ἐξέλιπον οἱ θιασῶται τῶν πατρῴων καὶ ἱερῶν τοῦ ἔθνους ἡμῶν κειμηλίων, διόπερ καὶ ὑπερμαχήσαντες οἱ πρόμαχοι οὗτοι παντὸς ὅ,τι ἐν ἡμῖν ὅσιον, ἔσωσαν πολλάκις ἀπὸ βεβαίου ναυαγίου καὶ τὴν περιφανῆ ταύτην ὁλκάδα τοῦ ἡμετέρου Γένους, εἰς δόξαν μὲν καὶ θρίαμβον τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος, αἰσχύνην δὲ καὶ αἰώνιον ἐντροπὴν τῶν ἀμειλίκτων αὐτῆς διωκτῶν. Αἱ ἐν λόγῳ δὲ φθοραὶ ἐπενεργοῦσαι ἐπὶ τὰ ἐκτὸς τῶν τριῶν γενῶν μέλη, ἀναπληροῦσιν οὐ μόνον τὴν δίεσιν καὶ ὕφεσιν, ἀλλὰ καὶ πολλῷ μείζονας αὐτῶν ἀλλοιώσεις, καὶ δὴ διαρκῶς καὶ παρατεταμένως· δι' αὐτῶν δὲ σχηματίζονται ἀπειράριθμα ἄλλα λεπτεπίλεπτα καὶ ἡδύτατα μέλη, ἅτινα καὶ μὴ δυνάμενοι οὔτε νὰ ἐννοήσωσιν οὔτε νὰ γράψωσιν οὔτε νὰ παραστήσωσι διὰ τῆς εὐρωπαϊκῆς παρασημαντικῆς, τὴν μὲν δυναμένην νὰ παραστήσῃ ταῦτα Μουσικὴν φθονοῦντες κατακρίνουσι, τὰ δὲ περὶ ὧν ὁ λόγος μέλη μὴ δυνάμενοι φαγεῖν μηδ' ἅψασθαι, καίπερ πεπείρους βότρυας ὄντα, φάσκουσιν ὄμφακας εἶναι!

Τοσούτῳ δὲ μᾶλλον ἀληθὲς τυγχάνει τοῦτο, ὅσῳ οὐδεὶς τῶν ἡμετέρων εἰδημόνων μουσικῶν, ἔχων τὸ οὖς λεπτῶς ἐξησκημένον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ ἐξῳκειωμένον ἐπὶ τῶν εἰρημένων διαφόρων τῶν τριῶν γενῶν μελῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν Μακαμίων, οὐδεὶς τούτων λέγω, δύναται νὰ θεωρήσῃ τμῆμα τι τοιοῦτον ὡς ἐντελές, ᾀδόμενον ὑπὸ Εὐρωπαίου μουσικοῦ, ἢ καὶ παιανιζόμενον ὑπὸ ὁλοκλήρου ὀρχήστρας ἐκ πλείστων συγκειμένης ὀργάνων. Διὸ καὶ πάνυ σοφῶς ἀπήντησεν ὁ ἀοίδιμος πρωτοψάλτης Ἰωάννης ὁ διδάσκαλός μου πρός τινα Εὐρωπαῖον μουσικόν, παιανίζοντα ἐν καιρῷ θέρους ἐν τῇ νήσῳ Χάλκῃ καὶ ἐρωτήσαντα αὐτὸν σκωπτικῶς ἂν ὁμοιάζῃ ἡ Μουσικὴ αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐκείνου, ἐν ᾗ τοσοῦτον ἐμεγαλαύχει, εἰπὼν αὐτῷ ἀφελῶς: «Νὰ τραγουδήσω ἐγὼ καὶ τόνισον σὺ καὶ τραγούδησον σὺ νὰ τονίσω ἐγώ, καὶ τότε βλέπομεν τίνος Μουσικὴ εἶναι ἡ καλλιτέρα» καὶ ἀφήσας αὐτὸν ἀναπολόγητον. Καὶ ἐκ τοῦ περιστατικοῦ δὲ τούτου καὶ ἐκ πολλῶν τοιούτων ἄλλων καταδείκνυται ὀρθοτάτη ἡ ἀπάντησις τοῦ ἀοιδίμου διδασκάλου, περὶ οὗ ἀποφανθήτωσαν ἀμερολήπτως πάντες οἱ μουσικοδιδάσκαλοι ἡμῶν.

Παρ' ἡμῖν ὅμως οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλ' ὁποιονδήποτε μέλος εἴτε ἑλληνικὸν (ἐκκλησιαστικὸν ἢ δημῶδες), εἴτε εὐρωπαϊκόν, εἴτε ἀσιατικόν ἐστιν, ἔστω καὶ τὸ μᾶλλον πολύπλοκον, ἀπαραλλάκτως ἡμεῖς δυνάμεθα καὶ νὰ τονίσωμεν καὶ ν' ἀπαγγείλωμεν αὐτό· τὸ μόνον δὲ ὅπερ δυνατὸν νὰ συμβῇ (ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἑκουσίως ἐν ἡμῖν) ἔστι τὸ ἐξελληνίσαι τὸ ὕφος αὐτοῦ, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει καὶ πολλαχοῦ μὲν ἄλλοθι, ἰδίως ὅμως εἰς τὰ ἐν τῇ ἱερᾷ λειτουργίᾳ τοῦ Χρυσοστόμου ἀπὸ ἐνίους τῶν ἱεροψαλτῶν ἡμῶν ψαλλόμενα λειτουργικά, εἰς ἦχον πλάγιον δ'. Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τὸ ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων λεγόμενον γένος ἢ ἦχον Magiore· ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ἕτερον τῶν εὐρωπαϊκῶν γενῶν ψάλλονται ὑπό τινων τὰ ἱερὰ ταῦτα ᾄσματα, ἤτοι τὸ Minore· τὴν ἀπαγγελίαν δὲ ἀμφοτέρων ὡς τοῖς πᾶσι γνωστὴν παραλείπω. Ὡς γνωστὸν δὲ ἐπὶ τοῦ ἤχου τούτου, ὅστις ὡς εἴρηται Minore ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων καλεῖται, εἰσὶ μεμελοποιημένα τὰ ἐκλεκτότερα εὐρωπαϊκὰ μέλη, ἐν οἷς καὶ τὰ ἔξοχα μελοδράματα (opera) Trovatore, Traviata καὶ πλεῖσθ' ὅσ' ἄλλα. Ἄξιον δὲ πολλοῦ λόγου ἐστίν, ὅτι ἅπαντα ταῦτα τά τε ἀνωτέρω ἡμέτερα, ὡς καὶ τὰ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Μουσικῆς παρόμοια μέλη, καθ' ὁλοκληρίαν τῆς αὐτῆς φύσεως ὄντα, οὐχ ἧττον δὲ καὶ διὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ὕφους, ὅπερ διὰ ζώσης καὶ μόνης φωνῆς ἀποκτᾶται, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ὕφος, μόνον ὁ Ἕλλην, ὅστις καὶ ὡς ἐκ τοῦ κλίματος καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀνατροφῆς, ἀναστροφῆς τε καὶ τῆς ἐκπολιτιστικῆς αὐτοῦ καταστάσεως, κέκτηται τόσον τῶν ἀνατολικῶν ὅσον καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων, ὧν καὶ τὰς γλώσσας λαλεῖ, πληρέστατα δύναται ν' ἀπαγγείλῃ τάς τε ἑλληνικὰς μελῳδίας (ἐκκλησιαστικὰς ἢ μή), τάς τε τουρκικὰς ὡς καὶ τὰς εὐρωπαϊκάς, ἑκάστην διὰ τοῦ οἰκείου ὕφους, ὡς πάντες ἴσμεν, δηλαδή, ὡς ψάλλει τὸν ὕμνον τοῦ Θεοῦ ὡς ἄριστος ἱεροψάλτης, οὕτω ψάλλει καὶ τὸ κοσμικὸν ᾆσμα ὡς ἄριστος ἀοιδός, οὕτω τραγῳδεῖ καὶ τὸ τουρκικὸν μακὰμ ὡς λαμπρὸς τραγουδιστὴς Ὀθωμανός, οὕτως ᾄδει καὶ τὸ εὐρωπαϊκὸν μελόδραμμα ὡς ἀληθὴς Εὐρωπαῖος μουσικός, λαμβάνων μέρος εἴς τε τὴν ἱερὰν ὑμνωδίαν, εἰς τῶν χανενδέδων τὰς συναυλίας καὶ εἰς τὰς θεατρικὰς σκηνὰς τῶν Εὐρωπαίων καὶ ἁπανταχοῦ εὐδοκιμῶν, τοῦθ' ὅπερ οὐδενὶ ἑτέρῳ ἔθνει ἔξεστι.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἔπεται ὅτι, ὅπως ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν Μουσικὴ καταστῇ ἀξία τοῦ προορισμοῦ αὐτῆς δεῖται προστασίας καὶ ἐπιστασίας. Λέγεται ὅτι ἡ εὐρωπαϊκὴ ἀνεπτύχθη εἰς τὸ εἶδος αὐτῆς· οὐδεὶς ἀντιλέγει· πῶς ὅμως ἀνεπτύχθη ; οὐδεὶς ἀγνοεῖ. Ἐπροστατεύθη καὶ ἐβραβεύθη ὑπὸ μοναρχῶν, ἐδοξάσθη ὑπὸ σοφῶν, ἐτιμήθη ὑφ' ἁπάντων τῶν ἐθνῶν, οὐδ' αὐτοῦ δὴ τοῦ ἡμετέρου ἐξαιρουμένου, ἐξέμαθον αὐτὴν ἄνδρες ὑψηλῆς περιωπῆς καὶ συστηματικῆς παιδείας, οἵτινες φυσικῷ τῷ λόγῳ ἀνεπλήρωσαν εἰς τὸ εἶδος αὐτῆς πολλὰς τῶν ἐλλείψεων αὐτῆς, ἐπειδὴ ὅπου ὑπῆρχε Μουσικὸς ἀπελάμβανεν οὐ μόνον τὰ πρὸς τὸ εὖ ζῆν ἀγαθά, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν ἐπροστατεύετο καὶ ὑπὸ τῶν πλουσίων ἐθεραπεύετο, καὶ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἠγαπᾶτο· ἔχων δὲ οὕτω ὅλας τὰς ἀπολαύσεις καὶ ἀναπαύσεις ἐφιλοτιμεῖτο, ὅπως ὅσον ἔνεστι βελτιώσῃ τὴν τέχνην, εἰς ἣν ὤφειλε τὴν βελτίωσιν τῆς ἑαυτοῦ τύχης· κεκτημένος δὲ καὶ τῶν ἀναγκαίων πρὸς τοῦτο γνώσεων, ἀντεπιστέλλων δὲ καὶ πρὸς ἑτέρους ὁμοτέχνους ἐτελεσφόρει τὸ ἔργον ἐν Συλλόγοις καὶ Ἀκαδημίαις, ἅτε δὴ οὐδόλως ἔχων νὰ σκεφθῇ περὶ συντηρήσεως ἑαυτοῦ ἢ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, ὡς ἀπολαμβάνων ἅπαντα τὰ πρὸς εὐ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ζωΐαν ἐν ἀφθονίᾳ καὶ οὐδαμῶς μάρτυς ὑπὲρ αὐτῆς γενόμενος. Οὕτω δὲ τιμήσαντες αὐτοὶ πρῶτοι τὴν Μουσικὴν αὐτῶν, ἐφείλκυσαν καὶ τὴν ὑπόληψιν τῶν ἄλλων ἐθνῶν ὑπὲρ αὐτῆς, καταστήσαντες αὐτὴν παγκόσμιον.

Φέρε δὲ ἴδωμεν, τί καὶ ἡμεῖς ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς ἐποιησάμεθα ; Οὐδέν, ἐπειδὴ παραλαβόντες ταύτην ὑπὸ τῶν σοφῶν ἡμῶν προπατόρων τετιμημένην καὶ δεδοξασμένην περιεφρονήσαμεν, καταστήσαντες αὐτὴν ἀπονεναρκωμένην, καταδικάσαντες αὐτὴν ὑπὸ τὸν ἄδοξον πέπλον τῆς ἀφανείας καὶ τῆς ἐξουδενώσεως καὶ γινόμενοι οὕτω μητραλοῖαι καὶ ἀγνώμονες υἱοὶ πρὸς τὴν φιλοστοργοτάτην ταύτην τροφὸν τῶν Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων, ἥτις ἀνέθρεψεν ἡμᾶς τῷ ἀδόλῳ γάλακτι τῆς ἱερᾶς ἡμῶν θρησκείας συντελέσασα καὶ αὕτη καθάπερ καὶ ἡ γλῶσσα ἐν ἡμέραις χαλεπαῖς πρὸς διάσωσιν τῆς τε πίστεως καὶ τοῦ ἐθνισμοῦ ἡμῶν· ἐπειδή, ὅπως ἡ γλῶσσα ἡμῶν οὕτω καὶ ἡ Μουσικὴ ἡμῶν σὺν ἡμῖν διεσώθησαν ἐν καιρῷ τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν κατακλυσμοῦ, ἐντὸς Μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς Κιβωτοῦ, ἥτις καλεῖται Ἐκκλησία. Ὡσεὶ δὲ μὴ ἤρκει αὐτῇ ἡ ἐκ μέρους ἐνίων ξένων περιφρόνησις καὶ παράλογος κατάκρισις, ἐπιπροστίθεται καὶ ἡ ὑπὸ τῶν ἀγνωμόνων αὐτῆς τέκνων ἀναλγησία· ἐπειδὴ τίς ποτε τῶν λογίων ἡμῶν ηὐδόκησε νὰ θεραπεύσῃ καὶ ταύτην τὴν Μοῦσαν ἐκτὸς ἐντίμων τινῶν ἐξαιρέσεων ; Τίς δ' ἐκ τῶν πλουσίων ἡμῶν ἐπροστάτευσέ ποτε καί τινα αὐτῆς ὀπαδόν ; Ἐνῷ δὲ πλεῖστοι ὅσοι ὑπάρχουσιν εὐτυχῶς οἱ ἐν τῇ ἐποχῇ ἡμῶν προστάται τῆς ἄλλης παιδείας, τίς μουσικὸς ἐτιμήθη ποτὲ ὑπό τινος ἢ ἀντημείφθη δι' οὗσπερ κατέβαλε κόπους πρὸς βελτίωσιν τῆς ἐπιστήμης ταύτης ; Καὶ δὴ τοσούτῳ μᾶλλον δέονται προστασίας οὗτοι, καθόσον διὰ νὰ γίνῃ τις ἱεροψάλτης καθ' ὅλην τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως ἰδοὺ ὁποῖα προσόντα ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ : α΄) τὸ καὶ λίαν πολύτιμον, ὡς μὴ ἀποκτώμενον, οὔτε διὰ κόπου πολλοῦ ἢ χρόνου μακροῦ ἀλλὰ δωρούμενον ὑπὸ τῆς εὐεργέτιδος φύσεως, ἔστιν ἡ εὐφωνία· β΄) δὲ καὶ τοῦτο λίαν πολύτιμον, ἡ μουσικὴ τέχνη· γ΄) τὸ καὶ ἱκανῶς ἔξοχον, ἡ ἑλληνικὴ παιδεία, ὅπως ὁ ψάλλων γινώσκει ἃ ψάλλει καὶ ἀναγινώσκει· δ΄) δὲ καὶ τελευταῖόν ἐστιν ἡ χρηστὴ συμπεριφορὰ καὶ ἠθικὴ διάπλασις τοῦ ἱεροψάλτου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅπως καὶ τὰ ἤθη αὐτοῦ ἀνταποκρίνωνται πρὸς τὴν ἱερότητα τῆς τέχνης· ταῦτα δὲ πάντα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον δέον ἵνα περικοσμῶσι τὸν κοσμήτορα τῶν ἱερῶν τελετῶν καὶ τῶν σεμνῶν ἀκολουθιῶν. Ἆρα ἐχων τις τηλικαῦτα προσόντα, πῶς πρέπει ν' ἀνταμειφθῇ, πῶς πρέπει νὰ ἐκτιμηθῇ ; Δυστυχῶς ὅμως παρ' ἡμῖν συμβαίνει ὅλως τοὐναντίον ! ἐπειδὴ οἱ μὲν ἐπιστήμονες, τεχνῖται καὶ χρηστοήθεις ἱεροψάλται ἀπρεπῶς παρορῶνται καὶ ὑπὸ τῶν ἀμαθῶν ὑποβλέπονται καὶ συκοφαντοῦνται καὶ προπηλακίζονται, ἐνῷ οἱ ἀμαθεῖς καὶ χαμερπεῖς κόλακες, ὡς μὴ ὤφελε προτιμῶνται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον· παραδείγματα δὲ τούτου πλεῖσθ' ὅσα ἠδυνάμην ν' ἀναφέρω, ἀλλ' ἀπαναινόμενος τὰς προσωπικότητας περιορίζομαι μόνον ἐφιστῶν τὴν σύντονον ἐποπτείαν τῶν εὖ φρονούντων ἁρμοδίων, ἵνα καὶ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπιφέρωσί τινα βελτίωσιν, ὅπως τὰ μὲν ἐσθλὰ ἀνταμείβωνται καὶ ἐπαινῶνται, τιμωρῶνται δὲ καὶ ψέγωνται τὰ αἰσχρά, καθάπερ εἰς ὅλας τάς τε πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς τάξεις, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν· οὕτω δὲ ποιοῦντες ταχέως καὶ εὐχερῶς ἐπιτευξόμεθα τοῦ ποθουμένου.

Ἀνανήψωμεν δὲ ἐκ τοῦ ληθάργου τῆς ἀκηδίας, καὶ κατανοήσωμεν τὸ ἁμάρτημα, οὗ ἐσμεν ἔνοχοι δυστυχῶς ἡμεῖς αὐτοί, ἐξιλεοῦντες οὕτω τὴν καθυβρισθεῖσαν θείαν ταύτην τέχνην, διὰ τῆς ὑπὲρ αὐτῆς μερίμνης καὶ τοῦ ἀκραιφνοῦς ἡμῶν ζήλου, παραπέμποντες δ' ἐς κόρακας τὸ παρελθόν, ἀποθώμεθα τὰ ἔργα τοῦ ἀλλοτρίου σκότους καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν φωτός, ὅπως ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ ὡς ἄσοφοι θαυμασταὶ τῶν ὀθνείων, ἀλλ' ὡς σοφοὶ ὑπερασπισταὶ τῶν πατρῴων, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι. Φαντασθήτω πᾶς τις, πόσον ἤθελεν εἶσθαι ἐπαγωγόν, σεμνόν, τερπνόν, εὐάρεστον, καὶ μεθ' ὁπόσης τῆς ἐθνικῆς ὑπερηφανείας ἠθέλομεν βλέπει συμβαδίζουσαν μετὰ τῆς ἑλληνικῆς ποιήσεως καὶ τὴν ἑλληνικὴν Μουσικήν. Ἀρκεῖ νὰ ρίψωμεν ἐνδιαφερόντως ἐταστικὸν βλέμμα ἐπὶ τῶν διαφόρων ἑλληνικῶν περιοδικῶν, ἐπὶ τῶν τετονισμένων ποιημάτων τῶν παιδαγωγικῶν μελῳδιῶν, τῶν σχολικῶν ᾠδῶν καὶ λοιπῶν παρομοίων ὕμνων, καὶ θέλομεν πεισθεῖ πάραυτα ὅτι οὐδόλως ἁρμόζει τὸ ἑλληνικὸν κείμενον ἐπὶ τῶν ξενοφώνων συλλαβῶν τῶν φθόγγων τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς do, re, mi, fa, sol, la, si, do. Δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἆρά γε ἀπειράκις προτιμώτερον, ἂν αὗται ἀντικαθιστῶντο διὰ τῶν συλλαβῶν τῶν ἐπίσης ἑλληνικῶν φθόγγων Νη, Πα, Βου, Γα, Δι, Κε, Ζω Νη, ὅπερ καὶ μόνον ἀρκεῖ νὰ καταδείξῃ τὴν ἑλληνικὴν τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς φύσιν ; Τοῦτο ἀπόκειται τοῖς ἁρμοδίοις ὅπως θεσπισθῇ.

Ἀλλ' ἐγὼ νομίζω ὅτι καὶ ἐπιλήψιμόν τι ὄντως ἐὰν ὑπῆρχεν ἐν τῇ ἐθνικῇ ἡμῶν Μουσικῇ καὶ ἐὰν οὐδαμῶς ἦν, ὁποία τις πράγματι ἐστι, πάλιν ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν ἀξιοπρέπεια καὶ φιλοτιμία (ἐὰν ὡς ἔθνος κεκτήμεθα τοιαύτης), ἐπιβάλλει ἡμῖν τὴν προτίμησιν ταύτης, πάσης οἱασδήποτε ἄλλης, ἔστω καὶ τῆς τελειοτέρας καὶ δὴ καὶ τῆς μᾶλλον ἀμέμπτου· τὴν βελτίωσιν δὲ μᾶλλον καὶ διαρρύθμισιν καὶ ἀνάπτυξιν καὶ τελειοποίησιν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ταύτης περιουσίας ἐπιδιώκοντες ἢ τὴν παραδοχὴν ἀλλοτρίας πάντη μουσικῆς καὶ ξένης καὶ ὀθνείας περιουσίας ἀντιποιούμενοι. Ἥκιστα δὲ περιποιεῖ τιμήν, νομίζω, εἰς τὸ ἡμέτερον ἔθνος νὰ παραδέχηται ξένην μουσικήν, οὐ μόνον διὰ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν σκηνὴν καὶ ἐν γένει διὰ τὰ ἑλληνικὰ ᾄσματα, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐφίηται ταύτης, καὶ δι' αὐτὴν ἔτι τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἱερὰν ὑμνῳδίαν, τοῦθ' ὅπερ ἄλλως ἀδύνατον καὶ νὰ ἐπιτευχθῇ, κατόπιν τῆς συστάσεως τοῦ ἡμετέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου καὶ τῆς ὑπὸ τούτου συντηρουμένης Μουσικῆς Σχολῆς· ἀρκεῖ νὰ ἐξασφαλισθῶσι πόροι μόνιμοι καὶ διαρκεῖς.

Ἔστι δὲ τραγέλαφος ὄντως κἀποφώλιον τέρας, τὸ νὰ βλέπῃ τις τὴν ἑλληνικὴν ποίησιν, τὴν ἐθνικὴν ᾠδὴν καὶ τὸν ἱερὸν ὕμνον, διὰ χαρακτήρων πάντη ξενικῶν καὶ ὀνομασιῶν ὅλως τῷ Ἕλληνι ἀκαταλήπτων, καὶ νὰ γράφηται καὶ ν' ἀπαγγέλληται καὶ διὰ προφορᾶς οὐδαμῶς ἑλληνικῆς νὰ προφέρηται, καὶ δι' ὕφους οὐδόλως ἑλληνικοῦ νὰ ψάλληται! Ἄπορον δὲ τῇ ἀληθείᾳ πῶς ἀνέχονται οἱ ἐν Ἀθήναις ὁμογενεῖς, οἵτινες ἀξιεπαίνως πάνυ ὑπὲρ παντὸς ὅ,τι ἑλληνικόν, τοσοῦτον ἐκθύμως ἀγωνίζονται, καὶ ὑπὲρ παντὸς ὅ,τι ἐθνικὸν τοσοῦτον εὐγενῶς ἀμύνονται, πῶς ἀνέχονται, λέγω, τὴν ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς ἐκπαιδευτηρίοις κατὰ προτίμησιν διδασκαλίαν τῆς ξένης ταύτης μουσικῆς, ἐνῷ οὐδόλως ἀγνοοῦσιν ὅτι ἔχομεν καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡμεῖς ἐθνικὴν μουσικὴν τὴν κρατίστην δυναμένην νὰ παραστήσῃ ὡς ἔφθην εἰπὼν πᾶν οἱονδήποτε μέλος, ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ βέλτιον ἐκείνης, ἥτις δὲν εἶναι ἢ μέρος μόνον τῆς καθόλου Μουσικῆς ἅτε δὴ τῶν δύο καὶ μόνον κεκτημένη ἤχων, ἤτοι τὸν ἡμέτερον πλ. δ΄. μετὰ τῆς τριφωνίας αὐτοῦ καὶ ἐν συγχωνεύσει τὸν γ΄. ὑπὸ τὸ κοινὸν ὄνομα Magiore, ὡς καὶ τὸν πλ. α΄. ἔχοντα ἐπὶ τοῦ Γα τὴν ἐναρμόνιον φθορὰν ὑπὸ τὸ ὄνομα Minore, ἀλλὰ καὶ τούτων δὴ τῶν ἤχων κέκτηται ἡ ἡμετέρα Μουσική, πρὶν ἢ εἰσέτι ἐμφανὴς καταστῇ ἐν τῷ κόσμῳ ἡ εὐρωπαϊκή.

Ἀλλὰ ταῦτα λέγων, οὐδαμῶς ἐννοῶ βεβαίως ν' ἀποσκορακισθῇ καθ' ὁλοκληρίαν ἀφ' οἱασδήποτε ἄλλης σχολῆς ἡ εὐρωπαϊκὴ Μουσική· ἐξ ἐναντίας μάλιστα ἐπάναγκες καθίσταται καὶ ταύτης ἡ ἐκμάθησις, ἅτε δὴ λίαν συμβαλλούσης εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον διαρρυθμίσεως τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς· ἀλλ' ὅπως ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς σχολείοις προηγεῖται ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα οὕτω καὶ ἐν τῇ σπουδῇ τῆς Μουσικῆς δέον νὰ προηγῆται ἡ ἑλληνικὴ Μουσική, ἡ δὲ εὐρωπαϊκὴ ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη Μουσικὴ δέον νὰ διδάσκηται ὑπερεκπερισσοῦ, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει καὶ ἐν τῇ σπουδῇ τῶν γλωσσῶν, ὡς ἀποτελοῦν τὸν στολισμὸν τοῦ μουσικοῦ, δυνησομένου οὕτω ἀναπληρῶσαι τὰς τυχὸν ἐλλείψεις τῆς μιᾶς ὁδηγουμένου ὑπὸ τῆς ἄλλης, ἅτε γινώσκοντος τὰς ἐλλείψεις ἀμφοτέρων. Τοῦτο δὲ ἀκριβῶς ἀποτελεῖ, νομίζω, καὶ ἕνα τῶν κυριωτέρων σκοπῶν τοῦ τε ἡμετέρου Συλλόγου καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ συστηθείσης καὶ συντηρουμένης Μουσικῆς ἡμῶν Σχολῆς.

Καί, ὅπως πᾶσα φύσις ἀνθρώπων ὀργᾷ ἐπὶ τὰ πρόσω, ἀναπτύσσουσα τὰ πάτρια καὶ ἱερὰ αὐτῆς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ ὀργῶμεν σύμφωνα πρὸς τὸν προορισμὸν ἡμῶν, ἀμυνόμενοι ἀείποτε ὑπὲρ τῶν πατρῴων καὶ ἱερῶν ἡμῶν γενναίως. Καθάπερ δὲ ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς τῶν γραμμάτων παιδείας, τοσαῦται καὶ τηλικαῦται λίαν ἀξιεπαίνως καταβάλλονται προσπάθειαι, οὕτω καὶ ὑπὲρ τῆς Μουσικῆς ἡμῶν, ἅτε ἀποτελούσης τὸ κράτιστον ταύτης μέρος, ὡς καθιστώσης τοὺς πεπαιδευμένους τελείους καὶ ὄντως μουσοτραφεῖς, κατὰ τοὺς ἀρχαίους, δέον νὰ κινήσωμεν πάντα λίθον, οὐχὶ δὲ ὅπως οἱ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, λόγῳ μὲν ὁμογενεῖς πράγ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ματι δὲ Φραγγομανεῖς, ἐν τῷ οἴστρῳ τοῦ κατορθώματος αὐτῶν, ὅτι εἰσήγαγον ἐν τῇ τῶν Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίᾳ τὸ τετράφωνον τοῦ Ἰω. Χαβιαρᾶ σύστημα, πιέσαντες τὸν ἀοίδιμον Πατριάρχην Σωφρόνιον, διακριθέντα ἀείποτε ἐν πολλοῖς καὶ παντοίοις ζηλωτὴν καὶ θιασώτην παντὸς ὅ,τι πάτριον καὶ ἱερόν.

Τίνα οὖν ἕτερον μετὰ Θεὸν δεῖ ἡμᾶς ἐπικαλεσθῆναι πρὸς πραγματοποίησιν τῶν ὧν ἐλπίζομεν ἐπιτεύξασθαι ἀγαθῶν ἐκ τῆς Μουσικῆς ἡμῶν, ἢ ἡμᾶς αὐτοὺς τοὺς συγκροτοῦντας τὸν Σύλλογον ἡμῶν οἵτινες ὀφείλομεν ἀπεκδυθῶμεν εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον ἀγῶνα, ὅστις τοσούτῳ μᾶλλον ἐπείγει, ὅσῳ οἱ εὐάριθμοι ἄνδρες, εἰς ὧν τὰ στήθη σώζεται ἡ ἱερὰ αὕτη παρακαταθήκη, ὁσημέραι ἐκλείπουσι καὶ ἐν ἀκαρεὶ γενεαὶ διαδέχονται ἀλλήλας, ἀπεκδεχόμεναι παρ' ἡμῶν πάντα τὰ πατρῷα κειμήλια, πάντα τὰ εὐαγγελικὰ τάλαντα, ἅπερ ἡμεῖς παρὰ τῶν πατέρων ἡμῶν παρελάβομεν μετ' αὐξήσεως πολλαπλασίου; Ὅπως δὲ καὶ πάντα τὰ λοιπὰ ἐσθλὰ ἐν μεγίστῃ αὐξήσει παραδίδομεν τοῖς ἐπιγόνοις ἡμῶν, διὰ τῆς ὁμοθύμου ἡμῶν σπουδῆς, τῆς ἀκραιφνοῦς ἐπιστασίας, τῆς συντόνου ἀντιλήψεως, τῆς εὐαγγελικῆς προστασίας καὶ τῆς ἐνδελεχοῦς μερίμνης, ἵνα καταστήσωμεν τὴν παιδείαν κτῆμα κοινὸν καὶ ἀναφαίρετον, «ὅπως μάθωσι πολλοὶ καὶ πληθυνθῇ ἡ γνῶσις», οὕτω κατὰ καθῆκον ἱερὸν ὀφείλομεν καὶ τὴν θείαν ταύτην παρακαταθήκην ἀποδοῦναι ἐπηυξημένην καὶ ἐπὶ τὸ βέλτιον ἀνεπτυγμένην, καὶ οὐχὶ ὡς οἱ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, προσπαθοῦντες πᾶν ἴχνος ὑπάρξεως αὐτῆς νὰ ἐξαφανίσωμεν, ἐπιχαίροντες καὶ ἐπικροτοῦντες εἰς τὰς καινοτομίας καὶ τὸ πρὸς τὸν δυτικισμὸν πρῶτον τοῦτο ὡς μὴ ὤφελε βῆμα, ἵνα μὴ τὴν ἀρὰν τῶν ἐπερχομένων γενεῶν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἐπισύρωμεν. Καὶ εἰ μὲν οὕτω ποιήσωμεν ἐπιτευξόμεθα τῆς τὴν Μουσικὴν ἡμῶν ἀπειλούσης καταστροφῆς τὴν πρόληψιν καὶ ἑπομένως τὴν πρόοδον καὶ ἐπίδοσιν καὶ τελειοποίησιν αὐτῆς, τιμῶντες αὐτὴν καὶ τιμώμενοι ὑπ' αὐτῆς.

Ὅπως τοίνυν καὶ τὸ πατρῷον τοῦτο κτῆμα ἀνακτήσηται τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ κλέος, πρὸς ἄϊδιον δόξαν πάντων τῶν συγχρόνων μουσικῶν τε καὶ μουσικολόγων ὁμογενῶν τε καὶ ξένων, ὀφείλομεν ἀντὶ πάσης θυσίας ἐπιδιῶξαι τὴν ἀναμόρφωσιν αὐτοῦ διὰ τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μᾶλλον καταλλήλου τρόπου, ὅς ἐστι τό γ' ἐπ' ἐμοὶ καὶ ἡ εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα διδασκαλία αὐτῆς, ἵνα, καθὼς ὁ καὶ ἡ παῖς ἡμῶν ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ποιοῦνται τὴν ἀρχὴν τῆς τε ἀναγνώσεως, γραφῆς καὶ ἀριθμητικῆς κατὰ τὴν λυσιτελεστέραν μέθοδον, πρὸς εὐκολωτέραν καὶ ὅσον οἷόν τε ταχυτέραν ἐκμάθησιν τῶν τριῶν τούτων εὐεργετικωτάτων τῇ κοινωνίᾳ ἀρχῶν, ἵνα τάχιον προβιβασθῶσιν εἰς τ' ἀνώτερα μαθήματα, οὕτω συγχρόνως καὶ ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων δεῖ τῆς Μουσικῆς ἄρχεσθαι.

Τοῦτο δέ ἐστιν ἔργον, ἐν Ἑλλάδι μὲν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἐνταῦθα δὲ τῆς τε Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, ἵνα εἰσαγάγωσι καὶ τὴν Ἑλληνίδα Μουσικὴν εἰς τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα, ὅπως τὰ τέκνα ἡμῶν διδάσκωνται διὰ τοῦ ταχυμαθεστέρου τρόπου, ὡς ἔφθην εἰπών, τήν τε ἀπαγγελίαν, τήν τε γραφὴν τῶν ἐμφώνων καὶ ἀφώνων ὑποστάσεων, τῶν φθόγγων, τόνων, κλιμάκων, γενῶν, μελῶν, ἤχων, φθορῶν, συστημάτων, διαστημάτων, τοῦ ποσοῦ καὶ ποιοῦ, κτλ. — ὧν ἅττα, πόρρω τῆς εὐρωπαϊκῆς τυγχάνουσι — τὰς πρὸς ἄλληλα συναφείας, τὰς σχέσεις, τὰς παραστάσεις καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτῶν ἐν ὥρᾳ ὑπὸ τοῦ προγράμματος τῶν σχολείων ὡρισμένῃ, ἀντὶ τῆς ᾠδικῆς, ὅλως ἀσκόπως διδασκομένης, διότι ἄνευ τῆς Μουσικῆς ἡ διδασκομένη ᾠδικὴ εἶναι φενάκη, ἐνῷ ἐν τῇ Μουσικῇ ἐμπεριέχεται φύσει καὶ ἡ ᾠδική. Διορίζοντες προπάντων τοὺς καταλληλοτέρους καὶ ἱκανωτέρους διδασκάλους, ἵνα σὺν τῇ προόδῳ τῶν γραμμάτων προοδεύωσιν οἱ παῖδες καὶ ἐν τῇ Μουσικῇ. Ἐπειδὴ δὲ οἱ πλεῖστοι τούτων προβιβασθήσονται πάντως καὶ εἰς ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια, νὰ προβιβάζωνται συγχρόνως καὶ εἰς τὰ τῆς Μουσικῆς, διδασκόμενοι θεωρίαν καὶ ἀνάλυσιν ἐν ἐφαρμογῇ, μελοποιΐαν, ὀργανικὴν μουσικήν, μέτρα μουσικῆς κτλ.

Οὕτως οὖν, οὐ μόνον καὶ ἡ πατρικὴ αὕτη περιουσία ἀποκτᾶται ὡς καὶ τὰ γράμματα κοινῇ, συντελοῦσα τὰ μάλα πρὸς μόρφωσιν τῶν ἠθῶν καὶ πρὸς διάπλασιν τῆς καρδίας, οὐ μόνον τιμᾷ τὸ ἔθνος, οὐ μόνον πολλοῖς χρησιμεύσει ὡς βιοποριστικὸν μέσον, τοὺς δ' ἄλλους στολίσει, οὐ μόνον τοὺς χοροὺς τῶν ἐκκλησιῶν συμπληρώσει καὶ πλουτίσει ἐξ εἰδημόνων καὶ σπουδαίων ἱερο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ψαλτῶν πρὸς σχηματισμὸν τῆς συμφωνίας, οὐ μόνον εὐσεβεῖς καὶ φιλακολούθους καταστήσει τοὺς νέους, ἡ δὲ εὐσέβεια ὡς ἴσμεν ἔστι «πασῶν τῶν ἀρετῶν ἡγεμώι», ἀλλ' ἔτι καὶ ἐπειδὴ οὐκ ὀλίγοι ἐκ τῶν τελειοδιδάκτων μαθητῶν μεταβαίνουσιν ὡς εἴθισται πρὸς ἐπαύξησιν τῶν γνώσεων αὐτῶν εἰς τὴν ἑσπερίαν Εὐρώπην, ἐκεῖ, σὺν ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις δύνανται σπουδάζειν καὶ τὴν ἐπιστήμην ταύτην εὐρύτερον καὶ τελειότερον, ἐπανακάμπτοντες δ' οἴκαδε θέλουσι ρυθμίζει καὶ τελειοποιεῖ ταύτην ἐπὶ τὸ βέλτιον· οὕτω δὲ ποιοῦντες θέλομεν προοδεύσει, θέλομεν θριαμβεύσει.

Πέτρος Γ. Φιλανθίδης

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΗΜΩΔΩΝ ΗΜΩΝ ΜΕΛΩΔΙΩΝ ΕΝ ΓΕΝΕΙ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΝ ΑΥΤΟΙΣ ΡΥΘΜΩΝ ΙΔΙΑ

Ἐν ὥρᾳ, καθ' ἣν ὁ πεπολιτισμένος κόσμος τὰ ἔγκατα τῆς γῆς ἀνιχνεύει, ὅπως ὡς οἷόν τε πλείω ἀνεύρῃ μνημεῖα, ἐν ὥρᾳ καθ' ἣν καὶ ἐστεμμέναι κεφαλαί, καὶ πεφωτισμέναι Κυβερνήσεις, καὶ ἀρχαιολογικαὶ ἑταιρεῖαι, καὶ ἐπιστημονικὰ σωματεῖα, καὶ ἰδιωτικαὶ πρωτοβουλίαι, τὴν ἀνεύρεσιν ἔστω καὶ ἑνὸς τεμαχίου μαρμάρου θεωροῦσιν ἀνακάλυψιν θησαυροῦ ἀνεκτιμήτου καὶ μνημείου δόξης ἀφθίτου, ἁμάρτημα, καθ' ἡμᾶς, ἀσύγγνωστον ἤθελεν εἶσθαι, ἐὰν τὰ πρὸ τῶν ποδῶν ἡμῶν ἀθάνατα ὄντως καὶ ζῶντα μνημεῖα, ἄτινα «δημώδη ᾄσματα» καλοῦμεν, καὶ τὰ ὁποῖα ὡς τόσα ἀνεκτίμητα κειμήλια ἐν τῷ στόματι τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀπαντῶσιν, ἐλακπατοῦμεν ἀσυστόλως, ἀντεθνικῶς, ἀπανθρώπως καὶ ἀσεβῶς.

Τοῦτο πληρέστατα κατανοήσαντες οἱ μεγάθυμοι καὶ μεγάτιμοι τοῦ ἡμετέρου ἔθνους ζάπλουτοι, προθύμως καὶ φιλοτίμως τιθέασι πάνυ εὐγενῶς διάφορα διαγωνίσματα καὶ χρηματικὰ βραβεῖα, οἷα εἰσὶ τὸ Καραπάνειον, τὸ Ζωγράφειον, τὸ Κωνσταντίνειον καὶ ἄλλα. Ἀλλά, καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὰς λέξεις καὶ τὰ λεκτικὰ γλωσσάρια κτλ. ἱκαναὶ ἤδη αἱ συλλεγεῖσαι καὶ πλεῖσται αἱ συλλεγόμεναι διὰ τῶν ἐκασταχοῦ ὁσημέραι αὐξόντων λογίων τοῦ ἡμετέρου ἔθνους. Ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ ᾄσματα, ὧν τινα μόλις σώζονται ἔν τισιν ἐπαρχίαις ἐν τοῖς στήθεσι τοῦ λαοῦ, οὗ ἀδιάφθορος εἰσέτι ἡ ἀκοὴ ὑπὸ τῶν παρεισφρησασῶν καὶ μεταξὺ τῆς ἡμετέρας κοινωνίας εὐρωπαϊκῶν Σηρήνων, ἐκ τῶν ἄνευ μουσικῆς γραφομένων τούτων ᾀσμάτων, λέγω, πλὴν τοῦ ἐπὶ τῶν γλωσσικῶν ἢ τὸ πολὺ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς ποιήσεως καὶ μετρικῆς, οὐδὲν ἄλλο σπουδαῖον διευκρινίζεται, νομίζω, ζήτημα, ἐὰν ἀπὸ τοῦ καλλιτεχνικοῦ ἄλλως σώματος τούτου ἐλλείπῃ ἡ ψυχή, ἥτις, παρ' ἔμοιγε κριτῇ, οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ἡ Μουσική.

Ὡς δ' ἐντὸς ἑλληνικοῦ σώματος ἐνυπάρχει φυσικῷ τῷ λόγῳ καὶ ἑλληνικὴ ψυχή, οὕτω καὶ ἐντὸς ἑλληνικῆς ποιήσεως ἐνυπάρχει ἀδιαφιλονεικήτως καὶ ἑλληνικὴ μουσική. Τοῦτο πλέον τόσον εἶναι ἀληθές, ὥστε καὶ οἱ ἀπὸ τῶν μυχίων τῆς γῆς τὸ φῶς ἀναβλέποντες ἀρχαῖοι ἑλληνικοὶ ὕμνοι, οἷοι οἱ πρὸς τὸν Φοῖβον Ἀπόλλωνα ἐπ' ἐσχάτων ἐν Δελφοῖς ἀνακαλυφθέντες, ἀριδήλως δηλοῦσιν, ὡς ἄνδρες τε ἐπὶ μουσικῇ πολυμαθείᾳ διαπρέποντες ἀποφαίνονται, καὶ αὐτὰ δὴ ταῦτα τὰ δι' αὐτῶν εἰς γνῶσιν ἡμῶν ἐλθόντα μέλη καταδεικνύουσιν. Ἀλλ' ἆρά γε ἡ συλλογὴ τῶν δημωδῶν μελῳδιῶν, ἐστι τοσοῦτον εὐχερὴς ὅσον καὶ ἡ τῶν λέξεων, ἡ διὰ τῶν ἑκαστα-χοῦ ὡς εἴρηται λογίων, ἀντὶ ἐλαχίστου σχετικῶς χρηματικοῦ βραβείου διενεργουμένη; πολλοῦ γε καὶ δή! Οἱ μὲν ἐκ τῶν ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων ἱκανοὶ πρὸς τοῦτο (ἐπὶ τῶν δακτύλων ἄλλως τῆς ἑτέρας τῶν χειρῶν ἀριθμούμενοι) ἐπαναπαύονται ἐπὶ τῶν σχετικῶς ἱκανοποιητικῶν μισθῶν αὐτῶν καὶ τῶν τιμῶν, ὧν ἐπαξίως ἀπολαύουσιν, ἐφ' ᾧ καὶ ἥκιστα διανοοῦνται νὰ μεταβῶσι πρὸς συλλογὴν τῆς τοιαύτης ὕλης εἰς τὰς ἐπαρχίας· οἱ δὲ ἐκεῖσε εὑρισκόμενοι ἱεροψάλται καὶ μάλιστα οἱ ἐν τοῖς χωρίοις ἔνθα κυρίως εὑρίσκονται αἱ δημώδεις μελῳδίαι, οὐδόλως ἢ ἐλάχιστα δύνανται τοῦτο ποιῆσαι! Ἀπαιτοῦνται λοιπὸν εἰδικοὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἄνδρες μουσικοί, ὑπὸ σωματείων ἢ ὑπὸ μεγατίμων ἐκπεμπόμενοι ἀνδρῶν εἰς τὰς ἐπαρχίας, εἰς τὰς νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους ἢ καὶ εἰς τὰς τῆς Ἑλλάδος νήσους καὶ ἐπαρχίας, δυνάμενοι οὐ μόνον πιστῶς καὶ ἀκριβῶς καὶ ἀπταίστως νὰ μελοποιῶσι κατὰ τοὺς περὶ μελοποιΐας κανόνας, ὅπως μὴ διαφθείρωνται αἱ γραφόμεναι μελῳδίαι, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀντιλαμβάνωνται ὀρθῶς τὸ ἀφελὲς καὶ ἀρχαϊκὸν τοῦ λαοῦ ὕφος, ὅπερ καὶ νὰ ἐνσαρκώσωσιν οὕτως εἰπεῖν, καὶ νὰ μεταδώσωσι πιστῶς καὶ ἀκριβῶς εἰς τὸν μουσικὸν κόσμον καὶ δι' αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, χωρὶς νὰ ἐπισύρωσι τὴν ἀποστροφὴν καὶ δικαίαν χλεύην αὐτοῦ διὰ τῆς ἐλαττωματικῆς καὶ ἥκιστα προσιτῆς μελοποιΐας, ὡς συνήθως συμβαίνει,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀπόδειξις δὲ τῶν λεγομένων ἡ παντελὴς σχεδὸν ἔλλειψις τοιούτων μελῳδιῶν, ἂν καὶ πρὸ δεκαπενταετίας νομίζω, εἶχε προταθῆ καὶ διὰ τῆς δημοσιογραφίας διασαλπισθῆ ἡ συλλογή ὡς οἷόν τε πλειόνων δημοτικῶν ἀσμάτων, ἀλλὰ «δεῖ δὴ χρημάτων . . . . . καὶ ἄνευ τούτων οὐδέν ἐστι γενέσθαι τῶν δεόντων». Καὶ ἔστι μὲν ἀληθὲς ὅτι οὐ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐξέδωκεν ὁ Σιγάλας τὰς μελῳδίας αὐτοῦ, ἀλλ' ἄπορον πῶς αἱ ποικίλης ὕλης ἐκεῖναι μελῳδίαι ἔμειναν ἄνευ τινὸς ἐπιδόσεως· τοῦτο ἀφίημι εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἁρμοδίων, ἀφοῦ οὐδ' αὐτοὶ ἠδυνήθησαν νὰ καρπωθῶσί τι ἐκ τοῦ ὄγκου ἐκείνου. Τὸ κατ' ἐμὲ ἐκ νεαρᾶς μου ἡλικίας ἐγκαταστὰς ἐκτὸς τῆς πρωτευούσης, ἀμέσως μετὰ τὴν πρώτην δρᾶσίν μου ἐν τῷ τὸ πρῶτον συσταθέντι ἐν Πέραν Μουσικῷ Συλλόγῳ, ἔνθα μεταξὺ ἄλλων καὶ δημώδεις τινὰς μελῳδίας προσήνεγκον βραβευθείσας, ὄντος μου ἔτι τότε ἐφήβου, καὶ ὅπου ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν σχεδὸν τὰ ἑλληνικὰ γράμματα διδάξας, οὐχὶ ἄνευ θυσιῶν συνέλεξα ἔκτοτε καὶ οὐκ ὀλίγας τῶν ἐν λόγῳ μελῳδιῶν, αἵτινες ἐλλείψει τῶν ἀμέσων μέσων μένουσιν ἀπὸ τεσσαρακονταετίας ὑπὸ τὸν μόδιον τῆς ἀφανείας μετὰ τῶν πολλῶν καὶ αὗται ἄλλων μουσικῶν τε καὶ ἄλλης ὕλης ἔργων μου. Λίαν δ' ἐγκαίρως ἐγένετο ἡ συλλογὴ αὕτη εὐτυχῶς τοσούτῳ μᾶλλον, καθόσον μετ' οὐ πολλὰ ἔτη καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐταῖς πᾶν ἴχνος τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν τούτου πλούτου ἐκλείπει, ἀφοῦ καὶ ἀπὸ τοῦδε πλεῖστα καὶ τῶν ἐν τῇ συλλογῇ μου ἀσμάτων ἐξέλιπον ἤδη, ἐφ' ᾧπερ καὶ ἐπιβάλλεται τοῖς ἁρμοδίοις κύκλοις ἡ ἐπίσπευσις ὅσον οἷόν τε πληρεστέρας συλλογῆς, καθ' ὅσον πρόκειται διὰ τῶν ἐθνικῶν τούτων μελῳδιῶν ν' ἀνεύρωμεν καὶ ἀναστήσωμεν τὴν μήπω μὲν ἀπολεσθεῖσαν, ἀλλ' ἀμφισβητουμένην καὶ κινδυνεύουσαν ἐθνικὴν ἡμῶν Μουσικήν. Τοσούτῳ δὲ μᾶλλον δέον νὰ τεθῶσι διαγωνίσματα καὶ βραβεῖα πρὸς συλλογὴν ὡς οἷόν τε πλειόνων ἐθνικῶν μελῶν, ὅσῳ ὁ δυτικὸς πολιτισμὸς εἰσερπίζων ὁσημέραι καὶ ἐν ταῖς τάξεσι τοῦ λαοῦ ἡμῶν, ἀπειλεῖ κατακλυσμὸν καὶ τῶν εὐαρίθμων μόλις ἔν τισιν ἐπαρχίαις σωζομένων μεταξὺ τοῦ ὁμογενοῦς λαοῦ ζώντων ἑλληνικῶν μουσικῶν μνημείων.

Τὴν ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεών μου συλλογήν μου ταύτην ἐκτιθεὶς εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἁρμοδίων, δὲν δύναμαι νὰ παρα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σιωπήσω τὴν ἐνδόμυχόν μου ἀγαλλίασιν, κριθεῖσαν ὑπὸ τῆς ὁλομελείας τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ὡς ἔχουσαν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν καὶ δὴ ὑπὸ μουσικὴν ἔποψιν μεγίστην ἀξίαν, ὡς δείκνυται ἐκ τῶν μελῳδιῶν τούτων, ὧν τινες μὲν ὑπάγονται εἰς τὸ ὀκτάχορδον ἢ τὸ διὰ πασῶν σύστημα, ἄλλαι δὲ εἰς τὸ τροχαϊκόν, ἄλλαι εἰς τὸ τετράχορδον, ἕτεραι δ' εἰς τὸ πεντάχορδον καὶ ἄλλαι εἰς τὸ μικτόν· καθ' ἅπαντας τοὺς γνωστοὺς ἡμῖν ἤχους, ὀρθοὺς ἢ αὐθεντικούς, καὶ χρόας ἢ πλαγίους, οἵτινες εἰσὶ κλάδοι τῶν αὐθεντικῶν· κατὰ διαφόρους μελῳδίας, οἷον τὴν τραγικήν, κωμικήν, διθυραμβικήν, ἐρωτικήν, διασταλτικήν, ἐγκωμιαστικήν, ἐκθειαστικήν, ἡσυχαστικὴν κτλ. ὡς καὶ καθ' ἁπάσας τὰς κλίμακας, φυσικάς, τεχνητὰς καὶ μικτάς. Εὐχαρίστως δὲ παρατηρῶ ὅτι ἐκ τῶν μελῳδιῶν τούτων, δι' ἑκάστην τῶν ὁποίων ἔχει τις ὕλην ἵνα διεξοδικῶς πραγματευθῇ ὁ ἀτυχὴς Δ. Κόκκος συνέθεσε τὰ κωμειδύλλιά του, τὴν γνωστὴν Μαρουλῶ κτλ. διότι ὀρθῶς ἐξετίμησε τὴν ἀξίαν τῶν ἑλληνικωτάτων μελῳδιῶν, ὧν τὸν ἀκένωτον πλοῦτον ὡς ἀληθὴς ὄντως μουσουργὸς κατενόησε καὶ κατεμέτρησε· πλὴν δυστυχῶς ὁ μοναδικὸς οὗτος ἀνὴρ γενόμενος θῦμα οἰκτρᾶς μανίας δὲν ἐπέζησεν, ὅπως πραγματοποιήσῃ τὸ μέγα αὐτοῦ ὄνειρον, ὅπερ ἦν ἡ ἀνάστασις τῆς ἑλληνικῆς Σκηνῆς διὰ τῆς δημώδους ἑλληνικῆς μουσικῆς. Τοσούσῳ δὲ μείζων ἐστὶν ἡ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου τούτου ἀνδρὸς ἐθνικὴ ἀπώλεια, ὅσῳ οὐδεὶς ἐπὶ τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ ἐφάνη εἰσέτι βαδίζων.

Ἀλλὰ «θαρσεῖν χρή, τάχ' αὖριον ἔσετ' ἄμεινον»· τὸ ἔθνος δὲν ἀπαρτίζεται ὑπὸ ἑνὸς καὶ μόνου ἀνδρός, ἀλλ' οὐδ' ἀπόλλυται σὺν αὐτῷ. Ἀλλ' ὅπως ὀργᾷ γοργῷ τῷ ποδὶ ἐπὶ τὴν πρόοδον τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, οὕτως ὀργᾷ καὶ ἐπὶ πᾶν ὅ,τι ἑλληνικὸν καὶ δὴ καὶ ἐπὶ τὴν ἑλληνικὴν Μουσικήν, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐκ πολλῶν μὲν ἄλλων φαίνεται, τεκμαίρεται δ' ἀριδήλως καὶ ἐκ τῶν τεθέντων ἄρτι μουσικῶν διαγωνισμάτων καὶ βραβείων, ἂν καὶ ὀλίγον ὀψέ, ἀλλὰ «κρεῖσσον ὀψὲ ἢ ποτέ».

Διαιροῦνται δὲ τὰ μουσουργήματά μου ταῦτα εἰς ρυθμοὺς πολυαρίθμους, ὧν τρεῖς μὲν εἶναι ἁπλοῖ, οἷον ὁ ἁλματικὸς ἢ πηδηκτὸς ὁ καὶ Κασάπικος λεγόμενος, καὶ χορευόμενος δι' ἀναπετάσεως τοῦ μανδηλίου, ὁ τοῦ Συρτοῦ ἢ Κυκλίου χοροῦ, ὅστις ὡς καὶ ὁ ἀ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νωτέρω εἶναι ὁ βραχὺς δίσημος ἢ τροχαῖος καὶ ὁ τοῦ Κώμου (πατηνάδας) ἢ τῆς αἰώρας, ὅστις εἶναι ὁ μακρὸς δίσημος ἢ τροχαῖος γραφόμενοι, ὁ μὲν πρῶτος διὰ τοῦ στοιχείου χ μετὰ γοργοῦ ἄνωθεν, οὕτω ⌜χ, ὁ δὲ δεύτερος διὰ τοῦ στοιχείου χ ἐπίσης μετὰ ἀργοῦ ἄνωθεν, οὕτω ⌝χ· τρεῖς δὲ εἶναι σύνθετοι, οἷον ὁ τοῦ Τσάμικου λεγομένου χοροῦ, ὅστις σύγκειται ἐξ ἑνὸς βραχέος ἢ δισήμου (τροχαίου), καὶ ἐξ ἑνὸς μακροῦ ἢ τρισήμου χρόνου (σπονδαίου) γραφομένου οὕτω: 2.3. ὁ Καλαματιανὸς χορός, συγκείμενος ἐκ δύο βραχέων ἢ δισήμων χρόνων καὶ ἐξ ἑνὸς μακροῦ ἢ τρισήμου, γραφομένου οὕτω: 2.2.3. καὶ ὁ χορὸς τῶν Κουρήτων ἢ Καρσιλαμᾶς (Ζεϊμπέκικος), ὁ ὁποῖος ἀπαρτίζεται ἐκ τριῶν βραχέων ἢ δισήμων χρόνων καὶ ἑνὸς μακροῦ ἢ τρισήμου, γραφομένου οὕτω: 2.2.2.3. Ἰστέον δὲ ὅτι ὁ ἁπλῶς γοργὸς λεγόμενος χρόνος (⌜χ) εἶναι τὸν ἓν ἑξηκοστὸν $\frac{1}{60}$ τοῦ λεπτοῦ τῆς ὥρας δηλ. καὶ σύγκειται ἐξ ἑξήκοντα παλμῶν ἢ βραχέων ποδῶν κατὰ λεπτὸν ἐκ θέσεως καὶ ἄρσεως ἀπαρτιζόμενος, οἷον: τάκ, (θέσις) το, (ἄρσις) = τάκ' το· ἤτοι εἶναι τὸ ἓν δευτερόλεπτον τῆς ὥρας, ὅπερ δαπανᾶται εἰς ἕκαστον παλμὸν τοῦ χρόνου τούτου, ὁ δὲ δίγοργος ⌜⌜χ κατὰ φυσικὸν λόγον εἶναι τὸ $\frac{1}{120}$ τοῦ λεπτοῦ ἢ τὸ $\frac{1}{2}$ τοῦ δευτερολέπτου, ἢ τὸ ἥμισι τοῦ γοργοῦ ⌜χ. Ὁ δὲ ἀργὸς λεγόμενος χρόνος (⌝χ) εἶναι ὁ διπλάσιος τοῦ γοργοῦ, ἤτοι τὸ $\frac{2}{60}$ ἢ τὸ $\frac{1}{30}$ τοῦ λεπτοῦ, διόπερ καὶ κρούομεν συνήθως αὐτὸν ὡς δίσημον τοῦ γοργοῦ, ἐκλαμβάνοντες καὶ τὴν ἄρσιν τούτου ὡς τὸν δεύτερον παλμὸν τοῦ γοργοῦ χρόνου. Κατὰ τὴν ἀναλογίαν δὲ ταύτην ὁ ἡμίαργος χρόνος, ἤτοι ὁ ἀργὸς καὶ ἥμισυς ⌞χ ὡς καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματός του δηλοῦται, σύγκειται ἐκ τοῦ ἀργοῦ ⌝χ καὶ τοῦ ἡμίσεως αὐτοῦ ἤτοι τοῦ γοργοῦ ⌜χ = $\frac{3}{60}$ = $\frac{1}{20}$ τοῦ λεπτοῦ τῆς ὥρας· ἰδιάζει δὲ ὁ χρόνος οὗτος ἐν μὲν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ᾄσμασιν εἰς τὰ κρατήματα, ἐν δὲ τοῖς κοσμικοῖς εἰς τὸν χορὸν Στρόβιλον (Vals), οἷον· τά, - ἀκ, το· = τά, θέσις, ἀκ', δόνησις τῆς χειρὸς ἐν τῷ μέσῳ τῆς θέσεως καὶ ἄρσεως καὶ τό, ἄρσις, οἷον τά—ακ'—το, τά—ακ'—το, τά - ακ --το καὶ οὕτω καθεξῆς, ἀπαρτιζόμενος ἢ ἐκ τριῶν βραχέων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

παλμῶν ἢ ἐξ ἑνὸς μακροῦ καὶ ἑνὸς βραχέος, τοῦθ' ὅπερ ἐστὶν ὁ τρίσημος λεγόμενος χρόνος ἢ σπονδεῖος ποῦς, ὅστις ἀπαντώμενος ἐν ταῖς δημώδεσι μελῳδίαις κατόπιν ἑνὸς δισήμου, ἀπαρτίζει καὶ συναποτελεῖ τὸν Τσάμικον χορόν, κατόπιν δὲ δύο δισήμων, τὸν Καλαματιανὸν χορὸν ἢ ρυθμόν, ὡς καὶ κατόπιν τριῶν δισήμων τὸν χορὸν τῶν Κουρήτων ἢ Καρσιλαμᾶν, ὡς ἐν τοῖς χορευτικοῖς ἄσμασι τοῦ «Ὠδείου» μου ἀριδήλως καταδείκνυται, συμβαδίζοντος τοῦ μέλους πληρέστατα μετὰ τῶν ὡρισμένων χορῶν, τὰ πατήματα τῶν ὁποίων οὐδὲν πλέον οὐδὲν ἔλαττον ὄντες ἢ αὐτοὶ οἱ ρυθμοὶ τῶν οἰκείων μελῳδιῶν πληρέστατα ὁδηγοῦσιν ἡμᾶς εἰς τὴν κροῦσιν αὐτῶν.

Καὶ ἡ μὲν ὁδηγία αὕτη καλή, ἅτε διευκρινίζουσα τοὺς διαφόρους ρυθμοὺς σαφῶς καὶ καθαρῶς, ἀλλ' ἐν τῇ γραφῇ πῶς ταῦτα πάντα δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν, ἀφοῦ οὐδὲν σημεῖον ἐν τῇ παρασημαντικῇ τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς καθορίζεται; Διὰ τοῦ χωρισμοῦ εἰς πόδας ρυθμικούς, ὡς οἱ ἀοίδιμοι διδάσκαλοι Γρηγόριος καὶ Χουρμούζιος ὑπέδειξαν ἔν τισιν ἐκκλησιαστικοῖς αὐτῶν μαθήμασιν; ἀλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο δύναται μὲν νὰ δείξῃ τοὺς δισήμους ἢ τρισήμους κτλ. ρυθμούς, ἀλλ' ὑπονοεῖ οὐδὲν ἄλλο ἢ τοὺς ἐκ δύο ἢ τριῶν ἁπλῶν καὶ ὁμοίων χρόνων ἐκθέσεως καὶ ἄρσεως ἀπαρτιζομένους ρυθμούς, ἐνῷ ἐν τοῖς χορικοῖς ἢ χορευτικοῖς ἡμῶν ἄσμασι εἶναι πολὺ διάφοροι οἱ τοὺς χορευτικοὺς ρυθμοὺς ἢ πόδας ἢ πατήματα ἀπαρτίζοντες χρόνοι· οὐχὶ πάντοτε ὅμοιοι, ὡς ἐκ τῶν διαφόρων μελῳδιῶν φαίνεται, τοσούτῳ μᾶλλον καθόσον τὰ διὰ τοῦ τρόπου τούτου γραφέντα εὐάριθμα χορευτικὰ ἄσματα, μόλις ὑπὸ τῶν ἐκ τῶν προτέρων γιγνωσκόντων τὸ μέλος αὐτῶν δυνατὸν νὰ ψαλῶσιν, οὐδαμῶς δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἐκ πρώτης ὄψεως ἐπιδιδομένων εἰς τὸ νὰ ψάλωσιν αὐτά, ὡς πᾶς ὁ ἀγνοῶν τὸ μέλος δύναται περὶ τούτου νὰ βεβαιωθῇ πειρώμενος. Καὶ πῶς λοιπὸν ἄλλως εἰμὴ διὰ τοῦ τρόπου τούτου δυνατὸν ν' ἀπαγγελθῶσιν ἀπταίστως αἱ χορευτικαὶ ἡμῶν μελῳδίαι αὗται καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐκ πρώτης ὄψεως ᾀδόντων αὐτάς; Τὴν ἐρώτησιν ταύτην αἴρει ἐκ τοῦ μέσου ὁ ἐν μουσικοδιδασκάλοις ἄριστος καὶ ἐν μελοποιοῖς ἀπαράμιλλος καὶ μοναδικός, ὁ ἀοίδιμος, λέγω, Θεόδωρος Παπᾶ Παράσχου ὁ Φωκαεύς, μελοποιήσας οὐδένα μὲν τῶν Τσάμικων χορόν, ὡς οὐδὲ τῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Καλαματιανῶν τινα, ὡς μὴ ὄντων κοινῶς γνωστῶν τότε ἴσως. Ἀλλὰ καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν χορὸν τῶν Κουρήτων ἢ Καρσιλαμᾶν ἢ Ζεϊμπέκικον ὡς κοινῶς λέγεται ὁ χορὸς οὗτος, ὑπαγόμενος εἰς τὸν πολυθρύλλητον ρυθμὸν τὸν ὑπὸ τῶν Τούρκων Τσιφτὲ Σοφιὰν λεγόμενον, καὶ χορευόμενος καὶ νῦν ἔτι ὡς τὸ πάλαι—εἰς τὸν χορὸν δὲ τοῦτον ὡς γνωστὸν ὑπάγονται καὶ ἅπαντα τὰ τουρκικὰ χορευτικὰ ᾄσματα — ὁ ἔγκριτος ἐκεῖνος μουσικοδιδάσκαλος ἐτόνισεν ἐντέχνως σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ πλεῖστα τῶν τοιούτων τουρκικῶν χορευτικῶν ᾀσμάτων, ὡς φαίνεται ἐν ταῖς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθείσαις μουσικαῖς τῆς θύραθεν μουσικῆς, βίβλοις ταῖς τοῖς πᾶσι γνωσταῖς «Εὐτέρπη» καὶ «Πανδώρα» ἐπινοήσας τὸ σημεῖον τῆς ἐγχρόνου ὑποστάσεως, ὅ ἐστιν ὁ Σταυρός, φέρων ἄνωθεν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατος κεραίαν ἢ στίξιν, ἢ ἁπλῆν μουσικῶς καλουμένην, ·† καί, ἀναστολὴν ἢ στάσιν ἢ περιστολὴν τοῦ χρόνου ἐμφαίνουσαν, ἣν καὶ τίθησιν ἀείποτε ἐν τῷ τέλει ἑκάστης περιόδου τῶν τριῶν δισήμων καὶ τοῦ τρισήμου, οἷον· 2.2.2.3.·† τῷ κανόνι δὲ τούτῳ στοιχίσαντες πάντες οἱ μετ' αὐτὸν ἔγκριτοι μελοποιοί, οἷον· ὁ ἀείμνηστος Γκέϊβελης, ὁ ἀοίδιμος Κηλτζανίδης, καὶ ὁ ἐκ τῶν ζώντων μουσικοδιδασκάλων κ. Γ. Βιολάκης καὶ πᾶς ὁ ἐπισταμένως ἐγκύψας εἰς τὰ ὑπ' αὐτῶν ἀριστοτεχνικῶς τονισθέντα ἢ μουσουργηθέντα μέλη· ἐγὼ δὲ ἀπεχθανόμενος τὰς καινοτομίας, οὐκ ἦλθον καταλύσαι τὰ καλῶς τεθεσπισμένα, ἀλλ' ὑπ' αὐτῶν ἀρυόμενος συμπληρῶσαι τὰ συμπληρώσεως χρήζοντα.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ τοιοῦτον, πληρέστατα δύναται νὰ ἐπεκταθῇ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν δύο ἐθνικῶν ἡμῶν χορῶν, ἤτοι ταῦ Τσάμικου καὶ τοῦ Καλαματιανοῦ, ἐπὶ μὲν τοῦ α', τιθεμένου τοῦ Σταυροῦ ἐνστίκτου κατόπιν τοῦ ἑνὸς δισήμου καὶ τοῦ ἑνὸς τρισήμου, οὕτω 2.3.·† ἐπὶ δὲ τοῦ β'. τιθεμένου τοῦ Σταυροῦ ἐνστίκτου κατόπιν τῶν δύο δισήμων καὶ τοῦ ἑνὸς τρισήμου, οὕτω 2.2.3.·† ἡμεῖς, ἐπειδὴ οὕτω καὶ μόνον πᾶν χορικὸν μέλος δύναται νὰ συμβαδίσῃ ἀπταίστως καὶ ἀσφαλῶς μὲ τοὺς πόδας ἢ πατήματα τοῦ οἰκείου χοροῦ ἐμελοποιήσαμεν κατὰ τὴν ἀναλογίαν ταύτην καὶ τὰς τῶν εἰρημένων χορῶν μελῳδίας χωρὶς νὰ καινοτομήσωμεν παντάπασιν, ἄριστα ὁδευούσας, ὡς φαίνεται ἐν τῷ ἀνεκδότῳ πονήματι ἡμῶν, οὗ πολλὰς καὶ τῶν τοιούτων μελῳδιῶν ἤκουσεν ἡ ἔντιμος ὁλομέλεια τοῦ ἡμετέρου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Συλλόγου· οὕτω δὲ ἀναπληροῦμεν ἢ μᾶλλον συμπληροῦμεν σπουδαίαν ἔλλειψιν ἐν τῇ γραφῇ τῆς μουσικῆς ἡμῶν καὶ δὴ ἐν τῇ ἄχρι κεραίας ἐκτελέσει τῆς μελῳδίας τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν χορῶν, οὗ ἄνευ τόσαι ὡραῖαι μελῳδίαι τῶν τερπνοτάτων ἡμῶν χορῶν ἤθελον μείνει ἄγραφοι, καταβροχθιζόμενοι οὕτω ὑπὸ τοῦ παμφάγου καὶ πανδαμάτορος χρόνου, ἐνῷ αὗται τυγχάνουσι θησαυροὶ ἀνεκτίμητοι πολλῶν ἀρχαιοτήτων προτιμότεροι. ἄτε δὴ ἐθνικοί· καὶ ταῦτα μὲν ἄλις περὶ τοῦ ρυθμοῦ τῶν δημωδῶν ἡμῶν μελωδιῶν, ὧν τινας ἐπιτρεψάτω μοι ἡ ὑμετέρα εὐμένεια μέλψαι πρὸς ἀπόδειξιν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν λεγομένων.

Περὶ δὲ τοῦ μέλους ἐν γένει τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν τούτων ᾀσμάτων, τί ἂν εἴποι τις; Ἄξιον παρατηρήσεως καὶ ἐπισκοπήσεως εἶναι ὅτι αἱ πλεῖσται τούτων καὶ δὴ οἱ Κῶμοι εἶναι ἐν πᾶσι σχεδὸν συναφεῖς, παρεμφερεῖς καὶ προσόμοιοι τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν ὑμνῳδιῶν, τοῦθ' ὅπερ ἀριδήλως καταδείκνυται ὅτι ἀμφότερα ταῦτα τὰ μουσικὰ ἰδιώματα ὄντα ταὐτά, ἰδιάζουσι μόλις μικρὸν διαφέροντα κατὰ τὸ ὕφος, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει καὶ ἐν τῇ γλώσσῃ ἡμῶν, καὶ τὸ ὁποῖον πᾶς τις δύναται νὰ διακρίνῃ ἐπισταμένως ἐγκύψας ἐν τῇ μελέτῃ ἀμφοτέρων τῶν ἰδιωμάτων τούτων, ἀποτελούντων τὴν μίαν καὶ ἀδιαίρετον ἐθνικὴν ἡμῶν, Μουσικήν, ὡς ἐν τῇ ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου μελέτῃ μου ἔναγχος ἐξειλίχθη. Ἀλλ' οὐχ ἧττον ἄξιον ἐπισκοπήσεως εἶναι καὶ τὸ ποικίλον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Μουσικῇ. Καὶ αὕτη καθὼς καὶ ἡ γλῶσσα ἡμῶν ὡς εἴρηται, ἀπαρτίζεται ἀπὸ διάφορα ἰδιώματα, προσομοιάζοντα οὐ μόνον πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν ᾄσματα, ἀλλ' ἄλλα μὲν τούτων πρὸς τ' ἀρχαΐζοντα μέλη, ἄλλα πρὸς τ' Ἀνατολικὰ τραγούδια καὶ ἕτερα πρὸς τὰς εὐρωπαϊκὰς μελῳδίας, ἄλλο ἄλλως, καὶ ἄλλο πρὸς διαφόρους ἄλλας, ὡς καὶ τὰς κατὰ τὸ εὐρωπαϊκὸν ἰδίωμα ἐκτιθεμένας ἐν τῷ «Ὠδείῳ» μου μελῳδίας, ἃς ἀπὸ τοῦ στόματος τῶν ᾀδόντων καὶ αὐτὰς ὡς οἷόν τε πιστῶς ἀντέγραψα, καὶ αὗται δὲ ἐὰν δὲν ἦναι δημώδεις, πάντως ὅμως εἶναι ἑλληνικαί, ἤτοι κειμήλια καὶ αὗται οὐχ ἧττον ἐθνικὰ καὶ δὴ οὐδόλως ἀπορριπτέα, ἀλλὰ μνημεῖα σεβαστά, τὸν κατὰ καιροὺς βαθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ ἡμῶν ἀπεικονίζοντα. Ἀλλ' ὅπερ θαυμαστόν, τὴν ποικιλίαν ταύτην ἀκολουθεῖ ἡ Μουσικὴ ἡμῶν χωρὶς νὰ ὑποστῇ ἀλλοίωσίν τινα ἐν τῇ φύσει αὐτῆς, ἥτις ἔστι τότε διαπασῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἢ ὀκτάχορδον σύστημα, τό τε τροχαϊκὸν ὡς καὶ τὰ τούτοις συμπαρομαρτοῦντα, οἷον τὸ κατὰ διφωνίαν ὁμοίαν τοῦ β'. ἦχου, ὅπερ ἐστὶ τὸ τρίχορδον, πρὸς δὲ καὶ τὸ κατὰ τριφωνίαν, ὅ ἐστι τὸ τετράχορδον, τὸ κατὰ τετραφωνίαν, ἤτοι τὸ πεντάχορδον. Ἡ ποικιλία δ' αὕτη ἡ διαφορὰ φαίνεται ἔχουσα ὡς αἴτιον τὰς διαφόρους ἐποχὰς τοῦ πολιτισμοῦ ἡμῶν, οὐδένα δὲ λανθάνει. νομίζω, ὅτι πολιτισμὸς καὶ μουσικὴ πάντοτε συμβαδίζουσιν ἢ βαίνουσι παραλλήλως. Καὶ δὴ τίς δὲν ἐνθυμεῖται τὰς ἐθνικὰς ἡμῶν μελῳδίας, ἃς οἱ πατέρες ἡμῶν ἄχρι πρὸ ἡμισείας ἑκατονταετηρίδος καὶ ἔτι μικρὸν ἐν τῷ ἀδόλῳ αὐτῶν ἐθνικῷ πολιτισμῷ, ἔν τε τοῖς συμποσίοις, ταῖς λεσχηνίαις, ἐν τοῖς χοροῖς καὶ συναναστροφαῖς αὐτῶν ἤδον ἑλληνοπρεπῶς; καὶ τίς δὲν βλέπει πόσον ἡμεῖς σήμερον ἐνασμενιζόμεθα νὰ εὐρωπαΐσωμεν καὶ ἐν τῇ Μουσικῇ ὡς καὶ ἐν πᾶσι; Καὶ μάλιστα ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσι καὶ μεταξὺ τῶν ἀνωτέρων λεγομένων κοινωνικῶν στρωμάτων, ἅτινα ὡς θεματοφύλακες τῶν πατρῴων ἡμῶν θεσμῶν ὤφειλον νὰ ὦσι καὶ οἱ θιασῶται καὶ ἀντιλήπτορες καὶ προστάται αὐτῶν. Φαντασθήτω δὲ πᾶς τις πόσον ἤθελεν εἶσθαι ἐπαγωγόν, πόσον ἀξιοπρεπὲς καὶ πόσον ἐπιβάλλον ἂν μετὰ τῆς θείας ἡμῶν γλώσσης συνεβάδιζον καὶ ἡ μελῳδικωτάτη ἡμῶν Μουσικὴ καὶ οἱ ἀφελέστατοι καὶ τερπνότατοι καὶ ἡδονικώτατοι ἡμῶν χοροί, ὧν πολλοὺς καὶ ποικίλους ἔχομεν. Μεθ' ὁπόσης δὲ ὑπερηφανείας θὰ ἐβλέπομεν εἰς τὰ ἐξ αἴγλης καὶ πολυτελείας ἀπαστράπτοντα σαλόνια μας πρωταγωνιστοῦντας καὶ τοὺς ἐθνικοὺς χορούς μας καὶ τὴν ἑλληνικὴν ὀρχήστραν μας μὲ τὸ ποικιλότατον καὶ πλουσιώτατον μουσικόν μας πρόγραμμα; ὃ οὐχ ἡμεῖς — πολλοῦ γε καὶ δὴ — ἀλλ' οἱ ἐγκριτώτεροι καὶ σοφώτεροι τῆς Ἑσπερίας μουσικοὶ καὶ μουσικολόγοι, οἷος ὁ διάσημος Γάλλος μουσικὸς καὶ μουσικολόγος Bourgault Ducoudray. καθηγητὴς τῆς ἱστορίας τῆς Μουσικῆς ἐν τῷ Ὠδείῳ τῶν Παρισίων ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι, τόσον πολὺ ἐτίμησαν καὶ τὸν ἀκένωτον αὐτῆς πλοῦτον ἐθαύμασαν καὶ τόσον ἐκθύμως ἐξεθείασαν· ὁ δὲ θεσπέσιος Ἄραμις οὐδαμῶς ἐλάσσων ἐκείνων, οὐ μόνον τὴν προσήκουσαν θέσιν ἔδωκεν εἰς τὴν πατρῴαν ἡμῶν Μουσικὴν ἀλλὰ καὶ ἐμπράκτως κατέδειξε τὴν ὑπεροχὴν αὐτῆς, τοῦθ' ὅπερ καὶ παρὰ πάντων ἀνομολογεῖται. Ἐὰν δὲ καὶ πολ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λαὶ τῶν μελῳδιῶν τούτων, τῶν τοῦ γ′ καὶ $\frac{\lambda}{\pi}$ $\overset{\epsilon}{\ddot{\eta}}$ ἤχου φύσει ὑπαγόμεναι ὑπὸ τὴν εὐρωπαϊκὴν κλίμακα Magiore, τινὲς δὲ καὶ τῶν τοῦ $\frac{\lambda}{\pi}$ α′. ἤχου μετὰ τῆς ἐναρμονίου ταύτης φθορᾶς $\overset{\rho}{\text{ἐ}}$πὶ τοῦ φθόγγου $\overset{\rho}{\Gamma}$α τιθεμένης καὶ σχηματιζούσης τὸν φθόγγον Πα, οἷα Νη ὡς ἔγγιστα ἐξυπακουόμενον, οὗ καὶ τὸ σημεῖον τῆς ἀπηχήσεως προσλαμβάνει γραφόμενος οὕτω: $\overset{\pi}{\Pi}$ ἀντὶ $\overset{\pi}{q}$, τοῦθ' ὅπερ ἐν τῇ ἐξωτερικῇ ἢ ἀσιατικῇ μουσικῇ λέγεται Μακὰμ Μπουσελίκ, ἐὰν αἱ τοιαῦται, λέγω, μελῳδίαι ἀποκλίνωσι καὶ πρὸς τὸ εὐρωπαϊκὸν ἰδίωμα, ἐν ᾧ καὶ τὰ ἐκλεκτότερα μουσικὰ τεμάχια ἐμελουργήθησαν καὶ δὴ καὶ τὰ μᾶλλον ἔξοχα μελοδράματα, οἷον τὸ Trovatore, ἡ Traviata καὶ τόσα ἄλλα, ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ πολλὰ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Μουσικῇ ἐκκλησιαστικῇ τε καὶ λαϊκῇ ἐπὶ τῆς μικτῆς ταύτης καθ' ἡμᾶς κλίμακος μέλη, ὡς ἔν τε τοῖς μουσουργήμασι τῶν μουσικοδιδασκάλων ἡμῶν καὶ δὴ ἐν τοῖς καλλιφωνικοῖς εἱρμοῖς ἁπαντᾷ, ἢ μᾶλλον καλλιφωνικοῖς ὡς καὶ ἐν ταῖς δημώδεσιν ἡμῶν μελῳδίαις ταῖς ἔν τε τῇ ἡμετέρᾳ συλλογῇ καὶ ἀλλαχοῦ ἀπαντωμέναις, ἐν αἷς καὶ ὁ περίφημος σμυρναϊκὸς ἀμανές, ὁ τοῖς πᾶσι γνωστὸς καὶ τοῖς πᾶσιν ἀγαστός. Τὰ δὲ ὑπὸ τὸν ἦχον τοῦτον ὑπαγόμενα μέλη ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων καλοῦνται minore.

Ταῦτα δὲ πάντα ἔνθεν μὲν ἀποδεικνύουσι τὸ ἄρτιον καὶ πλῆρες τῆς Μουσικῆς ἡμῶν, ἔνθεν δὲ καὶ τὸ ὅτι ὁ Ἕλλην δὲν εἶναι μόνον Ἀνατολίτης ἀλλὰ καὶ Εὐρωπαῖος, τὰ πάντα εἰδὼς καὶ πρὸς πάντα εἰδικὸς ὡς καὶ ἐν τῇ ἔναγχος μελέτῃ μου ἀριδήλως κατέδειξα, ἐφ' ᾧπερ καὶ ἡμεῖς ἐφιέμενοι νὰ μὴ στερήσωμεν τοῦ σεβαστοῦ μουσικοῦ ἡμῶν κόσμου, δι' αὐτοῦ δὲ καὶ τοῦ ἡμετέρου ἀξιοτίμου κοινοῦ καὶ τῶν τοιούτων ἄλλως ἐξαιρέτων μελῳδιῶν, καὶ δὴ καὶ ὅπως μὴ καὶ αὗται γένωνται βορὰ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου συγκατατάσσομεν καὶ ταύτας ὡς ἐθνικὰς μετὰ τῶν λοιπῶν δημωδῶν, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ τοῦτο ἐξαίρει καὶ τὴν δύναμιν τῆς μουσικῆς ἡμῶν γραφῆς, δι' ἧς τὰ πάντα ἐν ἀπαραμίλλῳ τελειότητι μελοποιοῦνται διὰ πολυδαιδάλου ὀρθογραφικῆς δεινότητος καὶ οὐχὶ διὰ τῆς ξηρᾶς μόνον κατατάξεως τῶν φθόγγων καὶ δὴ καὶ τὸν ἄρτιον πλοῦτον τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ᾠδικῆς, ἥτις διὰ τῆς τηλικαύτης ποικιλίας συνάπτει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οὕτως εἰπεῖν τὰ διάφορα μουσικὰ ἰδιώματα πρὸς τὴν καθόλου Μουσικήν, θεωρουμένην κατὰ τὸν σοφὸν Πυθαγόραν ὡς τέχνην ἅμα καὶ ἐπιστήμην. Τοῦτο δὲ συμβαῖνον μόνον εἰς τοὺς εἰρημένους ἤχους ἀριδήλως καταδείκνυσιν ὡς ἔφθην εἰπών, ὅτι ἡ ἡμετέρα Μουσικὴ κεκτημένη καὶ τούτου δὴ τοῦ συστήματος, εἶναι ἡ ἀρτιωτέρα καὶ τελειοτέρα πασῶν. Ἡ ποικιλία δὲ αὕτη ἐν τῇ Μουσικῇ ἡμῶν ἐλαυνομένη πάντοτε δυστυχῶς ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς ἀντιλογίας καὶ τῆς ἔριδος, εὔχομαι νὰ μὴ προκαλέσῃ ποτὲ διαφωνίαν, ὡς καὶ ἐν τῇ γλώσσῃ ἡμῶν, ἧς ἡ ποικιλία ἐδημιούργησε τὴν διαφωνίαν, διχάσασαν τὸν λόγιον ἡμῶν κόσμον εἰς ὀπαδοὺς τῆς καθαρευούσης, καὶ εἰς μαλλιαροὺς ἢ καρκινοβατοῦντας, δι' ὧν τηλικαῦτα προὐκλήθησαν σκάνδαλα. Ταῦτα τοίνυν ἐκτιθεὶς ἁπλῶς καὶ καθαρῶς πέποιθα ἐνδομύχως, ὅτι οὐδαμῶς τὸ τοῦ Προμηθέως πῦρ τέλεον ἀπεσβέσθη ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἑστίας εἰσέτι, καὶ ἐπομένως δι' ἐλπίδος ἔχω, ὅτι πολλοὺς ἐν ἡμῖν τοὺς ζηλωτὰς κεκτήμεθα εἰς πᾶν ὅ,τι πάτριον καὶ ἱερὸν ἐν ἡμῖν.

Θησαυρὸν ἀνεκμετάλλευτον θεωρῶ τὴν ἐν τοῖς στήθεσι τοῦ ἡμετέρου λαοῦ σωθεῖσαν διὰ τῶν δημωδῶν μελῳδιῶν πατρῴαν ἡμῶν Μουσικήν, τὴν κοσμικὴν δηλαδή. Ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν Μουσικὴ διελθοῦσα τὴν μακρὰν αὐτῆς περίοδον ἐντὸς τῶν στέρνων τοῦ Ἔθνους καὶ τῶν κόλπων τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἐκ θαύματος διεσώθα ζωηρά, στίλβουσα καὶ ἀπαστράπτουσα, παραλλήλως πρὸς τὴν θείαν ἡμῶν γλῶσσαν, ἧς ἐστι τὸ πνεῦμα. Ἀλλὰ καὶ πάλιν, καθὼς ὁ ἄνθραξ καὶ ὁ σάπφειρος μένουσιν ἀφανεῖς καὶ ἄγνωστοι ἔνδον τῶν κόλπων τῆς γῆς ἄνευ σκαπανέως σοφοῦ καὶ ἐπιστήμονος, οὕτω καὶ ἡ Μουσικὴ ἡμῶν ἐπὶ μακρὰν αἰώνων περίοδον ἔμεινεν ἄγνωστος καὶ ἀφανὴς ὅλως. Διέρρευσαν χρόνοι, παρῆλθον αἰῶνες, ἀλλ' οὐδὲ μνεία περὶ ὑπάρξεως ἢ μὴ καὶ ἑλληνικῆς Μουσικῆς· οὐδεὶς ἡμῶν ἐσκέφθη ποτὲ ὅτι ἀφοῦ ἔχομεν τόσον ὡραίαν γλῶσσαν, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ ἔχωμεν καὶ ὡραίαν Μουσικήν, ἀφοῦ οὐδ' οἱ Ὀττεντόται ἔχοντες γλῶσσαν στεροῦνται Μουσικῆς. Οὐδεὶς ἔσχε τὴν πρωτοβουλίαν νὰ σκεφθῇ ὅτι ἡ Μουσικὴ εἶναι ἀπαύγασμα τῆς γλώσσης καὶ δὴ τῆς ποιήσεως, καὶ ἐνῷ πλεῖστοι ἐξ ἡμῶν ἀνεδείχθησαν καὶ δὴ κατὰ τὸν ἄρτι διαρρεύσαντα αἰῶνα τῶν φώτων καὶ τῆς ἐπιστήμης δεινοὶ ἐν τῇ ποιήσει, οὐδεὶς, λέγω, ἐσκέφθη ὅτι ποίησις ἄνευ Μουσικῆς εἶναί τι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐλλειπές, εἶναί τι ἄψυχον. Ὀψὲ δὲ λίαν ἐπέστη ὁ ἐπιχύσας ἁπλετον τὸ φῶς ἐπὶ τοῦ μουσικοῦ ἡμῶν ὁρίζοντος σκαπανεύς, καὶ οὗτος εἶναι ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος, ὅστις ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τοῦ ἀξιολόγου ἱστορικοῦ περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Μουσικῆς πονήματος αὐτοῦ διασκεδάσας τὴν ζοφερὰν τῆς ἀγνοίας ἀχλὺν καὶ διασκορπίσας τὰ μαῦρα καὶ σκοτεινὰ νέφη, κατέστησεν αἴθριον τὸν οὐρανὸν τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς, ἐνεχείρισε δὲ τὸ τηλεσκόπιον τῆς ἐπιστήμης πρὸς ἡμᾶς τοὺς λαχόντας τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης, ὅπως ὁ μὲν ξύλα ὁ δὲ λίθους, ὁ δὲ πλίνθους καὶ ὁ ἄλλος ἄλλην κομίζοντες ὕλην ἀνεγείρωμεν τὸ κατερειπωθὲν θεῖον οἰκοδόμημα τῆς θείας ἡμῶν Μουσικῆς, τῆς πατρῴας ἡμῶν λέγω ταύτης παρακαταθήκης, ἀφ' ἑτέρου δέ, διὰ τοῦ ἀκραιφνοῦς αὐτοῦ ζήλου πρὸς πᾶν ὅ,τι πάτριον καὶ ἱερὸν ἐν ἡμῖν καὶ τῆς ἀπαραμίλλου δράσεως αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς πατρῴας ἡμῶν Μουσικῆς, πάντα λίθον κινήσας, πρὸ οὐδενὸς προσκόμματος ὀπισθοχωρήσας, ἐν τῷ ἀπροχωρήτῳ γενναίως προχωρῶν καὶ τὰ ἀκατόρθωτα ὑπεραν θρώπως κατορθῶν, τοῖς πᾶσι γενόμενος τὰ πάντα, ἵνα τοὺς πάντας κερδήσῃ, κοσμίως ἐλέγχων καὶ προτρέπων ἱλαρῶς, ἀγρυπνος καὶ ταχὺς ἐν πᾶσι καὶ πάντοτε, θυσιάζων ἑαυτόν τε καὶ ἄλλους, ὑπερ οὗ τοσοῦτον ἐκθύμως, τοσοῦτον δραστηρίως, τοσοῦτον θερμῶς, τοσοῦτον ζωηρῶς ἐργάζεται νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἀφιλοκερδῶς ἱεροῦ σκοποῦ, ὅπως οὐ μόνον ἀπροσκόπτως λειτουργῇ ὁ δι' αὐτοῦ ἱδρυθεὶς καὶ παγιωθεὶς Μουσικὸς Ἐκκλησιαστικὸς Σύλλογος καὶ ἡ Μουσικὴ ἡμῶν Σχολή, ἀλλὰ καὶ διὰ πόρων ἐξασφαλίσῃ τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν.

Διὰ τοῦ ἱστορικοῦ τηλεσκοπίου καγὼ ὁ ἐλάχιστος ἐν μουσικοδιδασκάλοις ἐπιμελῶς ἀνασκοπήσας ἀνεκάλυψα ἐν τῷ μουσικῷ ἡμῶν στερεώματι ὁλόκληρον σύστημα φωστήρων, ὁλόκληρον οὐρανὸν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Μουσικῆς, ἀποτελούμενον ἐκ τριακοσίων πλανητῶν καὶ ἀπλανῶν ἀστέρων, οἵτινες ἀπαρτίζουσι τὴν τῶν δημωδῶν μελῳδιῶν συλλογήν μου ὑπὸ τὸ ὄνομα «ΩΔΕΙΟΝ», ἃς ἀπὸ τεσσαρακονταετίας ἤδη ὑπὸ τὸν μόδιον ἐτήρουν. Τὰς μελῳδίας δὲ ταύτας δικαίως θαυμάζομεν οὐ μόνον ἡμεῖς, ἀποθεώσαντες δι' αὐτὰς τὸν ζηλωτὴν ὁμογενῆ Ἀραμιν, ἄρτι τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐπισκεψάμενον καὶ τὰς ἀρίστας τῶν ἐντυπώσεων διὰ τὸ τάλαντον αὐτοῦ ἐν ταῖς δημώδεσιν ὑπ' αὐτοῦ ἐκτελεσθείσαις μελῳδίαις καταλιπόντα, ἀλλὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δὴ καὶ αὐτοὶ οἱ σοφώτατοι μουσικοὶ καὶ μουσικολόγοι τῶν Εὐρωπαίων, οἵτινες ἐπίσης ἐθαύμασαν καὶ ἐτίμησαν καὶ τὴν θείαν τοῦ Φοίβου Ἀπόλλωνος λύραν, τοῦ δαιμονίου Ὀρφέως καὶ τοῦ σοφοῦ Πυθαγόρου τὴν τέχνην καὶ τοῦ Ἀριστοξένου τὴν ἐπιστήμην, τὴν ἑλληνίδα λέγω Μουσικήν, ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς τε ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ὑμνῳδίας καὶ ἐν τῇ τῆς δημώδους ἡμῶν μελῳδίας, ἐν οἷς καὶ ὁ κ. Ducoudray, ὃν πρό τινων ἐτῶν ὡς τὸν ἄριστον καὶ διαπρεπέστατον μουσικολόγον τῆς σοφῆς Γαλλίας ἐφιλοξένησε καὶ ἐτίμησεν ἡ ὑπ' αὐτοῦ προφρόνως τιμηθεῖσα ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν Μουσικὴ ἐν αὐτῇ τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ἔνθα ἡδέως πάνυ ἐπί τινα χρόνον τῶν ἱερῶν ἡμῶν ᾀσμάτων ἐγένετο οὗτος ὀἰκροατὴς καὶ θαυμαστής.

Ἐπέστη ἤδη ὁ μέγας σκαπανεύς, ἐπεφάνη ὁ δημιουργός, ἦλθε τέλος πάντων ὁ ἀναμορφωτὴς τῆς ὡραίας ἡμῶν Μουσικῆς, ἤτοι ὁ Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς ἡμῶν Σύλλογος, ἐκ τῆς ζωηφόρου πλευρᾶς τοῦ ὁποίου ἀνεπλάσθη καὶ ἡ Μουσικὴ ἡμῶν Σχολή, ἥτις μεθ' ὅλας τὰς ἀντιξόους περιστάσεις λειτουργεῖ θαυμασίως, καὶ πρὸς αὐτὸν ἀτενίζει πᾶς φίλος τοῦ πατρῴου ἡμῶν κειμηλίου ἤτοι τῆς Μουσικῆς ἡμῶν, ἀπ' αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ δικαίως ἀπεκδέχεται πᾶς ὀπαδὸς τῆς θείας ταύτης τέχνης καὶ ἐπιστήμης, τὴν ἀνάστασιν, τὴν ἀνάπτυξιν, τὴν βελτίωσιν, τὴν τελειοποίησιν αὐτῆς, καὶ ἑπομένως διὰ τῶν δημωδῶν ἡμῶν μελῳδιῶν, τοῦ πυρῆνος τούτου τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Μουσικῆς, τὴν ἀνέγερσιν τῆς ἑλληνικῆς Σκηνῆς, ἀφοῦ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ μεγαλεπηβόλου τούτου σκοποῦ δὲν ἐπέτρεψεν ὁ ἄδικος καὶ πρόωρος θάνατος τοῦ ποιητοῦ καὶ ἐκ τῶν δημωδῶν ἡμῶν μελῳδιῶν ἐρανισθέντος ἢ μᾶλλον ἀντιγράψαντος μελοποιοῦ τῶν ὄντως ἀριστοτεχνικῶν κωμειδυλλίων τῆς δημοφιλοῦς Μαρουλιῶς καὶ ἄλλων; Δ. Κόκκου. Καθὼς δὲ μία μόνον παλάμη δὲν ἐξάγει ἦχον, οὐδὲ μία μόνον πέτρα ἐξάγει ἄλευρον, οὕτω καὶ εἷς οὐδείς, εἷς τις, παραδείγματος χάριν, προσήνεγκε τὴν οἰκοδομήσιμον ὕλην, δεύτερος κατεργάζεται τὸ σχέδιον, τρίτος παρασκευάζει τὸ σχῆμα καὶ ἕτερος τελεσιουργεῖ τὴν οἰκοδομήν, πάντων τῶν κτιτόρων συνδραμόντων ὑλικῶς ἢ συμβαλόντων ἠθικῶς. Λαμπρὸν βεβαίως τὸ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Κόκκου παρουσιαζόμενον ἐν τοῖς κωμειδυλλίοις ἀριστοτεχνικὸν πρόπλασμα· ἐξαίσιον τὸ κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Ἀράμπος σχέδιον, καὶ ἴσως ἄριστον τὸ ἐκμαγεῖον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ ἔκπαγλον τὸ κατασκεύασμα τῶν ἀτρύτων πολυχρονίων πόνων μου ἐν τῇ ταπεινῇ ἐμοῦ συλλογῇ, ἀλλὰ «δεῖ δὴ χρημάτων, ὡς ἔφθην εἰπών, καὶ ἄνευ τούτων οὐδέν ἐστι γενέσθαι τῶν δεόντων», ὅτι οὔτε μία χελιδὼν μόνη ἀποτελεῖ ἔαρ, οὔτε εἷς μόνος λίθος ἀποτελεῖ οἰκοδομήν, ἔστω καὶ ἀκρογωνιαῖος, ἄνευ κινητηρίου δυνάμεως.

Σπεύσωμεν ὅθεν μετὰ ζήλου καὶ πατριάρχαι καὶ ἱεράρχαι καὶ ἐπιστήμονες καὶ ἐρασιτέχναι καὶ καλλιτέχναι, καὶ δὴ καὶ ζάπλουτοι, καὶ προσκομίσωμεν καὶ προσενέγκωμεν καὶ ξύλα, καὶ λίθους καὶ πλίνθους καὶ πᾶσαν τὴν ἀπαιτουμένην οἰκοδομήσιμον ὕλην τῷ ἀριστοτέκτονι Συλλόγῳ, ὅπως ἀνάλογον καὶ τὸ παραχθησόμενον οὕτως ἔργον ἀπολαύσωμεν, ἐπισύροντες οὕτω τὴν ὑπόληψιν καὶ τιμὴν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τῶν τε συνοίκων λαῶν καὶ τῆς πεφωτισμένης Εὐρώπης καὶ ἀποδεικνύοντες ὅτι ἐσμὲν ἄξιοι ἀπόγονοι τῶν ἐνδόξων ἡμῶν προγόνων. Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, εὐτυχὴς ὄντως λογισθήσομαι, ἐὰν καὶ ἐκ τῶν τῇδε κἀκεῖσε ἐρριμμένων καὶ τεθραυμένων λιθαρίων, ἀφ' ὧν ἐκ νεαρᾶς μου ἡλικίας ἄνευ τινὸς ὑποστηρίξεως, ἄνευ τινὸς βοηθείας καὶ ὑπὸ ζήλου μόνον κινούμενος, ὡς μεταβατικὸν δὲ πτηνὸν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μεταβαίνων τὴν συλλογὴν ταύτην παρήγαγον, ἐάν, λέγω, δυνηθῶ ἔστω καὶ κατ' ἐλάχιστον νὰ συντελέσω πρὸς τὴν μεγάλην ταύτην οἰκοδομήν, κἀγὼ ὁ ἐν μουσικοδιδασκάλοις ἐλάχιστος. Τὴν συλλογήν μου οὖν ταύτην συνιστῶν θερμῶς εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ σεβαστοῦ κοινοῦ, ἀπεκδέχομαι τὴν ὑποστήριξιν αὐτοῦ καὶ δὴ τὴν ἀντίληψιν καὶ τελεσφόρον προστασίαν καὶ ἄμεσον ἀρωγὴν τῶν ταγῶν καὶ λογάδων τοῦ ἡμετέρου Γένους ἐν γένει.

Ἐν τοσούτῳ, διὰ τῶν δημωδῶν τούτων μελῳδιῶν, ἄφθονον, νομίζω, ἐπιχεῖται φῶς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν Μουσικῆς, ὅτι δι' αὐτῶν ὡς ἐν κατόπτρῳ διαφαίνεται ἡ ἑλληνικὴ αὐτῆς καταγωγή, ἅτε δὴ καὶ ταύτης συγκειμένης ἐκ τῶν αὐτῶν συστατικῶν ἐξ ὧν καὶ αὗται, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὦσιν ὀθνεῖαι, ὡς ἐκ τῶν κλιμάκων, τῶν φθορῶν, ἤχων, συστημάτων, τόνων, φθόγγων, διαστημάτων, μελῶν, γενῶν, χρόνων, ρυθμῶν καὶ τῶν ὀνομασιῶν αὐτῶν φαίνεται. Τὴν ἀναμφήριστον ταύτην ἀλήθειαν καθίστησιν ἀναμφισβήτητον πλέον, καὶ ὁ ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς ἐν Δελφοῖς ἀνακαλυφθεὶς πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα ὕμνος, ὅστις εἶναι ἦχος χρωμα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τικὸς καλούμενος, μέλος Παλατινόν, ὅμοιον κατὰ πολὺ πρὸς τὸ ἀσιατικὸν Μακὰμ-Χουμαγιούν, ἤτοι μέλος αὐτοκρατορικόν, ὅπερ ταὐτόσημον σχεδὸν τοῦ Παλατινοῦ, τοῦθ' ὅπερ ἰδιάζει πρὸς τὰ ἡμέτερα κλέφτικα ἄσματα, οἷον τὸ «Τρία πουλάκια κάθουνταν» καὶ ὅσα τούτου παραπλήσια. Τὰς σκέψεις μου δὲ ταύτας ἔρχεται νὰ ἐπιβεβαιώσῃ ὁ ζηλωτὴς ὄντως καὶ εὐρωπαϊκῆς φήμης ἀπολαύων κ. Ἄραμις. Ὅπως δὲ τὰς ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν λαμπρὰς ταύτας μελῳδίας καταστήσω ὡς οἷόν τε προσιτὰς τοῖς πᾶσι καὶ ὡς εἰπεῖν κοινάς, ἐμελούργησα ταύτας διὰ τοῦ ἁπλοῦ ἢ γοργοῦ λεγομένου χρόνου χ συνεπτυγμένῳ τῷ τρόπῳ πρὸς ἀποφυγὴν τῶν πολλῶν γοργῶν, συνεπαγομένων τὴν δυσκολίαν ἐν τῇ ἐκτελέσει· τοῦτο δὲ συμβαίνει ἰδίᾳ ἐν ταῖς μελῳδίαις τοῦ Συρτοῦ ἢ Κυκλίου λεγομένου χοροῦ, αἵτινές εἰσι πρὸς τοῦτο ἐπιδεκτικαί, ἡ δὲ ἀμιγὴς αὕτη χρονικὴ ἀγωγή. λαμβανομένης πάντοτε τῆς δευτέρας θέσεως ἐν τῇ ἄρσει κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ἀποτελεῖ τὸν δίσημον λεγόμενον ρυθμόν, εἰς ὃν — εἰρήσθω ἐν παρόδῳ — ὑπάγονται ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ Συρτοῦ χοροῦ, καὶ ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν δὲ χορῶν ὁ τῆς Πόλκας, τοῦ Σοτὶς καὶ ἄλλων. Ἐν δὲ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἄσμασιν ἰδιάζει ὁ χρόνος οὗτος πρός τινα τῶν εἱρμολογικῶν μελῶν, οἷον· τὸ «Εὐαγγελίζου γῆ χαρὰν μεγάλην» καὶ ἕτερά τινα, ὅσα ὑπάγονται καὶ ταῦτα εἰς τὸν Συρτὸν χορόν, καὶ τὰ τοιαῦτα μόνον δέον νὰ ψάλλωνται ἐν δισήμῳ ρυθμῷ, ἅτε ὄντα ἐπιδεκτικὰ πρὸς τὸν ρυθμὸν τοῦτον, ἀλλ' ὅσα ἔχωσιν ἴδιον ρυθμὸν ὡς εἶναι τὸ «Τῶν μαθητῶν ὁρώντων σε ἀνελήφθης», τὸ «ἐκ τῶν δικαίων προῆλθεν Ἰωακεὶμ καὶ τῆς Ἄννης» καὶ πλεῖσθ' ὅσ' ἄλλα, δέον νὰ ψάλλωνται ἐν μικτῷ ρυθμῷ ἤτοι καὶ ἐκ δισήμων καὶ ἐκ τρισήμων ἀποτελουμένῳ, ἀναλόγως τῶν ἐπὶ πλέον ἢ ἐπὶ ἔλαττον συλλαβῶν τῶν τε λέξεων καὶ τῶν μέτρων τοῦ ἄσματος. Τὸ δὲ διὰ τῆς προσθέσεως ἢ ἀφαιρέσεως ἐγχρόνων ὑποστάσεων κατὰ τὸ δοκοῦν τρεπόμενον εἰς μόνον τὸν δίσημον ρυθμὸν μέλος, εἶναι πάντοτε βεβιασμένον καὶ ἐστρεβλωμένον, καὶ δέον ν' ἀποφεύγωμεν αὐτὸ παντὶ σθένει. Καὶ ταῦτα δὲ διὰ βραχέων ἐν παρόδῳ, ὅπως παύσωμεν ἐπιπλέον δαπανώμενοι ἐφ' ἃ μὴ δεῖ, ἵνα ὦμεν πολλαστοὶ ἐφ' ἃ δεῖ, ἐφ' ᾧπερ καὶ θερμῶς συνιστῶ τοῖς διαφωνοῦσι τὴν συμφωνίαν, ἥτις εἶναι τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς χαρακτηριστικὸν ἰδιάζον, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ ποι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κίλον τοῦ ρυθμοῦ, τοῦθ' ὅπερ ἐν τοῖς διαφόροις τῆς ἱερᾶς ἡμῶν ὑμνωδίας ᾄσμασιν ἀριδήλως δείκνυται ὡς ἔφθην εἰπων, ὥστε καιρὸς πλέον νὰ προχωρήσωμεν ἐν πνεύματι ἐπιστήμης καὶ ἀληθείας διὰ κοινῆς προσπαθείας.

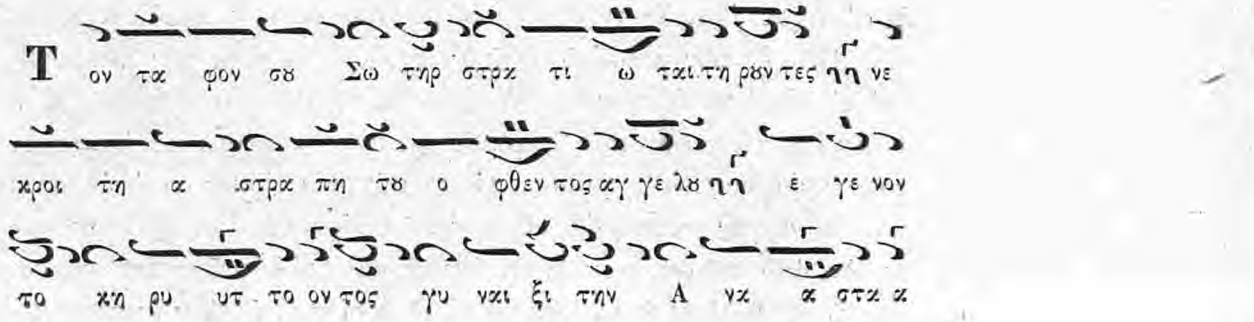
Ἀλλ' αἱ δημώδεις ἡμῶν αὗται μελῳδίαι, πλὴν τῆς μουσικῆς ἔχουσι καὶ φιλολογικὴν ἀξίαν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ποιήσεως καὶ τῆς ἐννοίας καὶ ὑποθέσεως τῶν ᾀσμάτων, ὧν πλεῖστα τυγχάνουσιν ἐξ ἐκείνων διὰ τὰ ὁποῖα πολλὰ ἐτέθησαν διαγωνίσματα καὶ πλεῖστα προσηνέχθησαν βραβεῖα ὑπὸ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, διότι ταῦτα εἶναι ποιητικώτατα καὶ δραματικώτατα, ἅτε βραβευθέντα ἐπὶ τρία κατὰ συνέχειαν ἔτη καὶ ἐν ἄλλοις τε πολλοῖς καὶ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πρεσβυτέρου τῶν υἱῶν μου Μενελάου Π. Φιλανθίδου (Φιλήντα), καὶ τοῦτο ὑπὸ τὴν ἔποψιν μόνον τῶν στίχων, ἐνῷ ἡ μουσικὴ αὐτῶν ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ὑπερτέρα, ἀνάλογον δέον νὰ ἐπισπάσηται καὶ τὴν ἐπιβράβευσιν, ἅτε διδοῦσα ψυχὴν εἰς τὸν ἄψυχον λόγον καὶ σώζουσα εἰς τὸ παντελὲς ἀπὸ τῶν ὀδόντων τοῦ πανδαμάτορος χρόνου τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα τιμαλφέστατα τοῦ ἔθνους ἡμῶν κειμήλια, ἀφ' ὧν καὶ δι' ὧν ἐλπίζομεν ν' ἀνεγείρωμεν τήν τε ἀρχαίαν ἡμῶν Μουσικὴν καὶ τὴν ἐκπεσοῦσαν ὡς εἴρηται ἑλληνικὴν σκηνήν, ὡς καὶ ἅπαντα σχεδὸν τὰ πεπολιτισμένα τῆς Εὐρώπης ἔθνη, ἀπὸ τῶν δημωδῶν αὐτῶν ᾀσμάτων χωρὶς νὰ ἔχωσιν ἀρχαίαν Μουσικὴν ἐδημιούργησαν τοιαύτην, καὶ δι' αὐτῆς ἀνέδειξαν καὶ ἀνύψωσαν τὴν ἐθνικὴν ἑαυτῶν σκηνὴν εἰς περιωπήν. Μηδεὶς δ' ἀμφιβαλλέτω ὅτι αἱ μὲν μελῳδίαι ἀντεγράφησαν μεθ' ὅσης οἷόν τε τῆς ἀκριβείας, ἡ δὲ γραφὴ εἶναι ὅσῳ τὸ δυνατὸν ἄμεμπτος κατὰ τοὺς περὶ μελοποιίας κανόνας τοῦθ' ὅπερ συνεπάγεται καὶ τὴν ἄπταιστον καὶ δὴ καὶ εὔκολον ἐν τῇ ἐκτελέσει ἀπαγγελίαν, τοῦτο δὲ ἀριδήλως καταδείκνυται ἐκ πάσης τῆς ἐν τῷ ταπεινῷ πονήματί μου ὕλης, καὶ πρὸ πάντων ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ δισήμου ρυθμοῦ ἀγομένων μελῳδιῶν τοῦ Συρτοῦ χοροῦ ὡς καὶ τῶν τοῦ κώμου.

Περαίνων τὸν λόγον, δὲν δύναμαι νὰ παρέλθω ἐν σιγῇ τὸ ἐν ταῖς μελῳδίαις ταύταις φαινόμενον, ὅτι πάντοτε σχεδὸν ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἤχου ᾄσματα, φαίνονται ὅτι παραλλάσσουσι κατὰ τὸ ἦθος, ὁδεύοντα οὕτως, ἄλλο μὲν ἀπὸ τῆς ὀρθῆς πτώσεως τοῦ ἑαυτοῦ

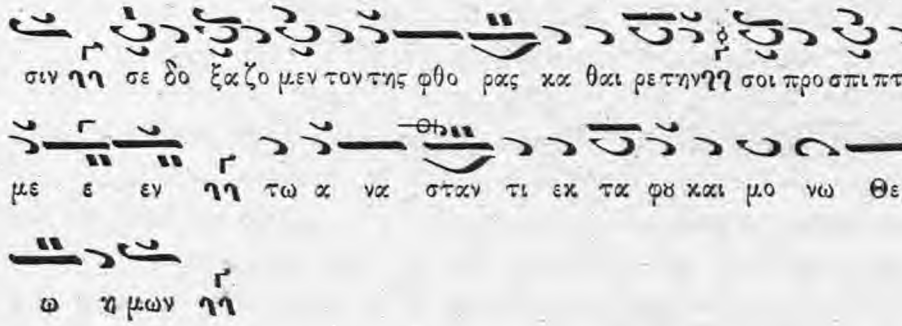
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἦχου, ἄλλο δὲ ἀπὸ τῆς πλαγίας, ἄλλο ἀπὸ τοῦ ὀξέος φθόγγου, ἄλλο δὲ ἀπὸ τοῦ βαρέως, καθ' ἅπαντα, ὡς ἐρρήθη, τὰ συστήματα καὶ δὴ καί τινα ἀπὸ τῆς μέσης πτώσεως· π. χ. ἀφοῦ ὁδεύσωσιν ἀπὸ τοῦ φθόγγου Πα ἢ ἀπὸ τοῦ Κε, καταλήγουσιν εἰς τὸν Γα, ὡς εἶναι ἡ μελῳδία «Ὁ ἔρωτας ἀμὰν ἀμὰν» καὶ ἡ «Τὴν ὥρα π' ἀξιώνομαι». Τὰ τοιαῦτα δὲ ἐν τῇ κοσμικῇ ἡμῶν μουσικῇ μέλη πληρέστατα προσιδιάζουσι πρὸς τὰ Καθίσματα τὰ ἐν τῷ α'. ἤχῳ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Μουσικῆς, προσόμοια πρὸς τὸ «Τὸν τάφον σου Σωτήρ», ἄτινα ἀντὶ τοῦ φθόγγου Δι μετὰ τῆς φθορᾶς τοῦ β'. ἤχου, ἐφ' οὗ συνήθως μελοποιοῦνται καὶ ὁδεύουσιν ἐπὶ τῆς κλίμακας τοῦ β'. ἤχου, ὅπερ φυσικῶς ἄτοπον ἤθελεν εἶσθαι πολὺ φυσικώτερον καὶ ὀρθότερον, ἂν ἤθελον ὁδεύει ἐπὶ τοῦ ἑαυτῶν ἤχου ἤτοι τοῦ α'. ἔχοντα ὡς ἀπήχημα τὴν μίαν πτῶσιν τοῦ ἤχου τούτου, ἥτις ἐστὶν ὁ φθόγγος Γα τῆς διατονικῆς κλίμακος. ἀφοῦ πληρέστατα εὐοδοῦται τὸ μέλος, τιθεμένης ἐπὶ τοῦ ἀπηχήματος ἢ τῆς κλειδὸς Γα τῆς δε τῆς ἐναρμονίου φθορᾶς, ζητούσης πάντοτε τὸν μὲν ἀνιόντα φθόγγον Δι ὕφεσιν τὸν δὲ κατιόντα Βου δίεσιν ὡς καὶ τὸν ὀξὺν Ζω ὕφεσιν ἢ ἐναρμόνιον, πρὸς ἀπόδειξιν δὲ παρατίθημι ὧδε τὸ ἐν λόγῳ κάθισμα καὶ μάλιστα μετὰ τῆς πλαγίας πτώσεως τοῦ Γα, ὅς ἐστιν ὁ διατονικὸς βαρὺς Ζω, ἀντὶ τοῦ Νη τῆς τοῦ β'. ἤχου κλίμακος, ἐφ' οὗ πλαγιάζει ἐνίοτε τὸ μέλος κατὰ τὴν περίοδον «Σοὶ προσπίπτομεν» ὡς ἔπεται. Ἀπαγγέλλω δὲ τοῦτο κατὰ παραλλαγὴν πρὸς διευκρίνησιν.

Ἦχος μέσος τοῦ α'. ἐκ τυῦ Γα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὡς βλέπει τις τὸ μέλος ὁδεύει ἀπταίστως διὰ τῆς ἐπιθέσεως ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς ἀπηχήσεως Γα τῆς ὡς εἴρηται ἐναρμονίου φθορᾶς, ἥτις ἐν τῇ ἐξωτερικῇ Μουσικῇ Χησσὰρ καλουμένη καὶ τιθεμένη ἐπὶ τοῦ φθόγγου Γα ἐκτελεῖ τὸν ἦχον α΄. ἢ μακὰμ Σεπὰ ἢ Σαπαχί, ὅστις ὡς καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ δηλοῦται, ἰδιάζει εἰς τὰ ἐωθινὰ ἢ πρωϊνὰ μέλη· ἐπὶ δὲ τοῦ φθόγγου Κε τιθεμένη ἐκτελεῖ τὸ ἦθος Χησσάρ, ὅπερ εἶναι κλάδος τοῦ 𝄢 α΄. ἤχου, οὗ λήγοντος ἐπὶ τῆς πλαγίας ἑαυτοῦ πτώστως, ἥτις ἐστὶν ὁ φθόγγος Πα, ζητεῖ ὁδεύων ἐπὶ τοῦ Γα τὴν ἄλλην ἐναρμόνιον φθοράν, ἥτις ἐπὶ τοῦ Ζω τιθεμένη, ἀπεικάζει τὸ ἦθος ἀτζέμ, ἐφ' ᾧ καὶ οὕτω καλεῖται ἡ φθορὰ αὕτη καὶ ἐκτελεῖ οὕτω τὸ ἦθος πουσελίκ, ὅπερ ἐστὶν οὐδὲν πλέον οὐδὲν ἔλαττον ἢ ὁ εὐρωπαϊκὸς ἦχος Minore (ἐλάσσων), ἔλκουσα τὸν φθόγγον Βου ἔγγιστα τοῦ Γα ἐφ' οὗ ἡ φθορὰ αὕτη. Εἰρήσθω δ' ἐν παρόδῳ ὅτι ἡ φθορὰ τοῦ ♭ ἀτζὲμ τιθεμένη ἐπὶ τοῦ Βου ὡθεῖ αὐτὸν πρὸς τὸν φθόγγον Πα, ὅστις ἅτε δεσπόζων μένει ἀκίνητος καὶ κατὰ τὰς δύο ταύτας περιστάσεις καὶ τότε ἐκτελεῖ τὸ ἄλλο ἦθος τοῦ 𝄢 α΄. ἤχου, ὅπερ ἐν τῇ ἐξωτερικῇ μουσικῇ λέγεται μακὰμ Κιουρδί.

Περὶ δὲ τῶν μελῳδιῶν τοῦ δ΄. ἤχου, τί ἂν εἴπῃ τις; αὗται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁδεύουσιν ἐπὶ τοῦ φθόγγου Βου καὶ ἀπεικάζουσι τὸ ἰδίωμα τοῦ ἤχου τούτου, ὅπερ λέγεται ἦχος, καλεῖται καὶ ἰδιάζει ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ᾄσμασιν εἰς τὰ σύντομα εἱρμολογικὰ ἐν γένει καὶ τὰς ἀργὰς καταβασίας ἰδίᾳ, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ πλεῖσται μελῳδίαι ἀπὸ τοῦ φθόγγου Δι ἀρχόμεναι καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἀναπαυόμεναι καὶ τοιαῦται εἶναι ἡ «Δώδεκα χρονοῦ κορίτσι», ἡ «Δὲν ἠμπορῶ Ἐ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρνάκι μου», πολὺ προσόμοιος τῇ Δοξολογίᾳ τοῦ Σταυροῦ Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου, πρὸς δὲ «Ἡ ἀγάπ' εἶναι καρφίδα», ὡς καὶ ἡ «Κίν' ἀηδονάκι μου γιαλὸ» κατὰ τὸ πρῶτον ἤμισυ καὶ κατὰ τὸ δεύτερον ἤμισυ Βου. Ἡ τοιαύτη ποικιλία κατὰ μείζονα λόγον παρατηρεῖται ἐν τῷ ℟ α'. ἤχῳ, ὅστις ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐν πολλοῖς ὁδεύει κατὰ τὸ τροχαϊκὸν σύστημα καὶ ἐπὶ τὸ ὀξὺ πεντάχορδον, ἀπηχεῖται ἐν ἄλλοις μὲν καὶ καταλήγει εἰς τὸν Κε ὡς τὰ εἰρμολογικὰ μέλη τῆς ἐκκλησίας καὶ τοιαῦται εἶναι αἱ πλεῖσται τῶν μελῳδιῶν, ἐν ἄλλοις δὲ ἀπηχεῖται, ὁδεύει καὶ καταλήγει ἐπὶ τὴν πλαγίαν πτῶσιν τοῦ ἤχου, ἤτοι τοῦ φθόγγου Πα ὡς καὶ αἱ καταβασίαι τοῦ α'. ἤχου, ἀλλ' ἔν τισι νομίζει τις ὅτι ψάλλει τὰ στιχηρὰ τοῦ ℟ α'. ἤχου καταλήγοντα ἐν τέλει εἰς τὸν Δι ὡς ἡ «Θεοί, ἀστέρες φωτεροὶ» καὶ ἐν ἄλλοις ὁδεύει ἐπὶ τοῦ Ζω, τοῦ Δι καὶ τοῦ Κε καὶ καταλήγει εἰς τὸν Πα ὡς «Τὸ καραβάκι σανταλένιο» καί δη καὶ ἔν τισιν ὁδεύει ἐπὶ τοῦ Κε, τοῦ Δι καὶ χρωματικῶς ἐπὶ τοῦ Πα καὶ καταλήγει ἐντελῶς ἐπὶ τοῦ κάτω κ βαρέως ϙ (122) πλὴν τῶν ἐπὶ τοῦ Minore ὁδευόντων, ὧν τινα ἐν τῇ πρώτῃ ἡμῶν διαλέξει ἐξετελέσαμεν. Συνελόντι δ' εἰπεῖν, ἡ ποικιλία αὕτη παρατηρεῖται καθ' ὅλους τοὺς ἤχους καὶ δὴ καὶ κατὰ τὸν ℟ β'. οὕτινος αἱ μελῳδίαι ὁδεύουσι καὶ καταλήγουσιν εἰς τὸν Νη ἢ Πα χρωματικῶς πάντοτε, οἷον: «Ἔχετε γειά». Παραπλήσια δὲ ἀπαντῶσι καὶ ἐν ταῖς τοῦ ℟ ϛ ἤχου μελῳδίαις, ἃς ἡ εὐμένεια ὑμῶν ἐπιτρεψάτω μοι νὰ ἐκτελέσω, σὺν ταῖς ἄνω εἰρημέναις πάσαις, ἐν αἷς οὐκ ἀμυδρὸν φῶς ἐπιχεῖται ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἐπὶ τῆς πατρῴας ἡμῶν ἐν γένει Μουσικῆς, ἧς τὸν ἀκένωτον πλοῦτον ἐξαίρουσι τὰ πολλὰ καὶ ποικίλα ταῦτα ἰδιώματα, ὁμοιόμορφα καθ' ὅλα πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν Μουσικήν, ὑπὲρ ἧς ἐκ καθήκοντος δέον νὰ ὑπεραμυνώμεθα πάντες πάντοτε καὶ ἐν πᾶσιν, ὅτι «εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ ταύτης».

Πέτρος Γ. Φιλανθίδης

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΩΣ ΔΕΙ ΓΡΑΦΕΙΝ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΙΝ ΤΑΣ ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΜΕΛΩΔΙΑΣ

Διανύσας τὸ ἐνιαύσιον ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς πατρῴας ἡμῶν Μουσικῆς στάδιόν μου ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Μουσικῇ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ἡμῶν Συλλόγου Σχολῇ καὶ ἀποχωρῶν ἤδη εἰς τὰ ἴδια, οὐκ ἄσκοπον ἡγοῦμαι, ὅπως ὡς ἀποχαιρετιστήριον ἔδεσμα παραθέσω ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ταύτης πανδαισίας, καὶ δὴ ὡς τελευταῖον ἐπιδόρπιον, βραχέα τινὰ περὶ τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν κειμηλίων, ἅτινα ἐκθύμως Δημώδεις Μελῳδίας καλοῦμεν, ἅτε δὴ ἐν αὐταῖς τῆς ἐν γένει ἡμῶν Μουσικῆς ἄριστα ἀπεικαζομένης καὶ ὡς ἐν κατόπτρῳ σαφῶς διαλαμπούσης, ὡς καὶ περὶ τῶν διαφόρων ἐν αὐταῖς ρυθμῶν, οὓς πῶς δέον γράφειν καὶ πῶς ἐκτελεῖν, πραγματευόμενος κατὰ τὸν τρόπον ὃν ἐδίδαξαν ἡμᾶς καὶ παρέδωκαν ἡμῖν οἱ ἀοίδιμοι ἡμῶν διδάσκαλοι ὡς ἱερὰν παρακαταθήκην, ἣν ἀλώβητον ἀπεκδέχεται ἀφ' ἡμῶν, ἅπαν τὸ ἐπιγιγνόμενον καὶ ἀνόθευτον, οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ βελτίονα, ἐδραζομένην ὅμως πάντοτε ἐπὶ τῶν θεμελιωδῶν βάσεων καὶ κρηπίδων, ἃς ἐκεῖνοι πάνυ σοφῶς καὶ συνετῶς ἔθεντο, ἐφ' ᾧ καὶ οὐδενὶ ἡμῶν ἔξεστι τὸ παρεισάγειν ἐν αὐτῇ τὰ ξένα καὶ ἀλλότρια καὶ νόθα καὶ ὀθνεῖα.

Γνωστὸν τυγχάνει πᾶσιν ὅτι οἱ προτιθέμενοι νὰ συγγράψωσιν, οὐδόλως λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψει ὁποίους κανόνας θὰ δώσωσιν αὐτοῖς οἱ μεταγενέστεροι ἐπὶ τῆς τετελεσμένης αὐτῶν ἐργασίας, ὀφείλουσι δὲ νὰ ἀναδράμωσι πάντοτε εἰς πηγὰς οὐχὶ ξένας καὶ ὀθνείας καὶ θολάς, ἀλλ' εἰς ἐθνικάς, διαυγεῖς καὶ καθιερωθείσας ὁπωσδήποτε ὑπὸ τοῦ χρόνου· οὕτως ὁ προτιθέμενος νὰ συγγράψῃ ἑλληνιστί, ὀφείλει νὰ μιμηθῇ τοὺς Ἕλληνας λογογράφους Ἡρόδοτον, Θουκυδίδην, Δημοσθένην, Ξενοφῶντα, Πλούταρχον, Λουκιανὸν καὶ πάντας τοὺς ἐπὶ τοῖς ἴχνεσιν αὐτῶν βαδίσαντας ἀρχαίους τε καὶ νεωτέρους συγγραφεῖς, ὧν τὴν γλῶσσαν δὲν ἐκανόνισαν οὐδ'

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οἱ Σύλλογοι, οὐδ' αἱ Ἀκαδημίαι, οὐδ' αἱ ἐκκλησίαι, οὐδ' αἱ ἀρχαὶ ἀλλ' οὐδ' αἱ ἐξουσίαι, ἀλλὰ μᾶλλον αὗται ἐκανονίσθησαν ἐπὶ τῆς γλώσσης ἐκείνων, οὓς οὐ μόνον οὐδείς ποτε ἠθέτησεν, εἰ καὶ ἐν πολλοῖς διαφωνοῦντας πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀντιφάσκοντας πρὸς ἑαυτούς, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς πηγὰς ἀνεξαντλήτους καὶ διαυγεῖς, πρὸς αὐτοὺς ἀναδράμουσι πάντες οἱ προτιθέμενοι νὰ καταστήσωσι τὰ ἔργα αὐτῶν ἀνώτερα πάσης μομφῆς, προσάγοντες ὑπὲρ αὐτῶν τὰς μαρτυρίας τῶν προγραψάντων Ἑλλήνων συγγραφέων, ὡς ἐχόντων τὸ κῦρος ἐν ἑαυτοῖς. Ὁ δὲ εἰς τὴν ποίησιν ἐπιδιδόμενος δὲν προσμένει οἱ μεταγενέστεροί του νὰ τὸν ποδηγετήσωσι πρὸς τοῦτο, ἐνῷ οὗτοι ὀφείλουσι νὰ βαδίσωσιν ἐπὶ τοῖς ἴχνεσιν ἐκείνου, ἀλλὰ καταφεύγει εἰς τοὺς ἀθανάτους ἡμῶν ποιητὰς Ὅμηρον, Σοφοκλέα, Εὐρυπίδην, Αἰσχύλον, Ἀριστοφάνην καὶ πρὸς πάντας τοὺς μιμητὰς αὐτῶν καὶ ἐπ' αὐτῶν στηριζόμενος καὶ ὑπ' αὐτῶν ὁδηγούμενος, ἵσταται τόσον ὑψηλά, ὥστε πρὸς κέντρα λακτίζουσιν οἱ πειρώμενοι νὰ καταρρίψωσι καὶ κατασυντρίψωσι πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῶν λακπατήσωσιν οἱ οὐχὶ πτέρυγας πρὸς πτῆσιν ἔχοντες, ἀλλ' οὐδὲ πόδας πρὸς τὸ βαδίζειν κἂν ἁπλῶς ἔχοντες, ἀλλ' ἐπὶ τῷ στήθει καὶ τῇ κοιλίᾳ ἕρποντες, ἅτε ὄφεις. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ δογματικῶς προτιθέμενοι συγγράψαι, δὲν λαμβάνουσι τὰς ὁδηγίας οὐδὲ τῶν θέσει προϊσταμένων αὐτῶν, οὐδὲ τῶν ἱεραρχῶν, οὐδὲ τῶν Πατριαρχῶν, οὐδὲ τοῦ κύρους κἂν τῆς ἱερᾶς Συνόδου δέονται, ἀλλὰ ὡς πρὸς πολυχεύμονα καὶ διαυγεστάτην πηγὴν πρός τε τὴν Ἁγίαν Γραφὴν ἐν γένει καὶ πρὸς τοὺς Ἁγίους τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν πατέρας ἰδίᾳ, καταφεύγουσι καὶ διὰ τῶν θείων αὐτῶν ναμάτων καταρδεύονται, δι' ὧν ἀνεδείχθησαν καὶ ἱεράρχαι καὶ Πατριάρχαι καὶ Σύνοδοι, δογματίζοντες ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διδασκαλίας τῶν Μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας φωστήρων Βασιλείων, Γρηγορίων, Χρυσοστόμων, Ἀθανασίων, Κυρίλλων, Φωτίων καὶ πάντων τῶν ἐπὶ τοῦ νοητοῦ τῆς Ἐκκλησίας στερεώματος σελασφόρως σελαγιζόντων φωστήρων αὐτῆς, οἵτινες οὐδόλως τὰ δόγματα τῆς Ὀρθοδοξίας ἐπὶ τῇ βάσει καὶ συστάσει τῶν Ἀρείων καὶ Νεστορίων καὶ Ἰσαύρων ἐστήριξαν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς θείοις διδάγμασι τοῦ τε θεμελιωτοῦ τῆς πίστεως ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων αὐτοῦ ἐστερέωσαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τῷ κανόνι δὲ τούτῳ στοιχοῦντες καὶ οἱ ὀπαδοὶ καὶ θεράποντες τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς, δὲν περιέμειναν ἡμᾶς νὰ χειραγωγήσωμεν αὐτούς, ὅπως κανονίσωσι τήν τε Μουσικὴν τῶν πατέρων ἡμῶν ἐν γένει καὶ τὴν γραφὴν αὐτῆς ἰδίᾳ· ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἴχνεσι καὶ οὗτοι βαδίσαντες τῶν πρὸ αὐτῶν, οὐ μόνον ἀπαραμίλλως καὶ φιλοτίμως ἐτήρησαν μέχρις ἐπ' ἐσχάτων τὴν ἣν παρέλαβον ἱερὰν ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν Μουσικῇ παρακαταθήκην ἀλώβητον καὶ ἀσινῆ, ἀλλὰ καί προέβησαν αὐτοβούλως καὶ ἀξιομιμήτως εἰς τὴν μεταρρύθμισιν αὐτῆς, χωρὶς νὰ ζητήσωσιν ἀφ' ἡμῶν τὴν ἄδειαν πρὸς τοῦτο, ἐνῷ ἡμεῖς ἐπὶ τοῖς ἴχνεσιν αὐτῶν βαίνοντες συγκροτοῦμεν σήμερον καὶ τοὺς Συλλόγους μας καὶ τὰς Μουσικὰς Σχολάς μας καὶ τὰς συνεδριάσεις καὶ ἐργασίας μας χωρὶς κατὰ ἰῶτα ἓν ἢ μίαν κεραίαν νὰ παρεκκλίνωμεν ἀπ' αὐτῶν, μολονότι ἐν πολλοῖς οὐδὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ἀρέσκομεν, ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς καινοτομίας καὶ τοῦ ἐγωϊσμοῦ ἐλαυνόμενοι. Οὕτως, ἔχομεν τοὺς τρεῖς Μεγάλους (κατ' ἐμὲ) μεταρρυθμιστάς, οἵτινες οὐ μόνον αὐτοβούλως, ἀλλὰ καὶ ἀφιλοκερδῶς κοπιάσαντες, παρήγαγεν τὸ ἀναλόγως τῶν μέσων ὧν ἠδυνήθησαν νὰ διαθέσωσι, μέγα καὶ ἔξοχον τοῦτο σύστημα, εἰς ὃ καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν τὴν ἐνταῦθα παρουσίαν μας καὶ τὰς τιμὰς καὶ τὰς θέσεις μας, ἀλλὰ δὴ καὶ μετενεγκόντες οὗτοι οἱ γίγαντες εἰς αὐτὸ ὁλόκληρον κόσμον μουσικῶν ἔργων, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τῆς συστάσεως τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ὑπὸ θεοφόρων μουσουργηθέντων πατέρων, ἄχρι καὶ τῶν ἐπ' ἐσχάτων. Ἀλλ' οἱ τρεῖς οὗτοι ἥρωες, τολμῶ εἰπεῖν, καὶ θεμελιωταὶ τοῦ ἐν ἡμῖν μουσικοῦ συστήματος, ἔχοντες νὰ διεξαγάγωσι τόσον κολοσσιαῖον ἀγῶνα καὶ νὰ διδάξωσι τοὺς συγχρόνους ἑαυτῶν τὸ λαμπρὸν τοῦτο σύστημα, ὅπως δι' αὐτῶν φωτισθῇ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ τὸ ἐπιγιγνόμενον, δὲν ἔσχον ὡς εἰκὸς τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον, ὅπως καλλιεργήσωσιν αὐτοὶ καὶ τὴν θύραθεν ἡμῶν ἢ λαϊκὴν Μουσικήν, ὡς ἐκαλλιέργησαν καὶ τὴν ἱεράν, ἀφέντες τὴν ἐργασίαν ταύτην εἰς τοὺς πολυπληθεστάτους αὐτῶν μαθητάς, ὧν εἷς καὶ ὁ κατὰ πόδας αὐτῶν ἀμέσως ἀριστεύσας μουσικοδιδάσκαλος, ὁ ἀείμνηστος, λέγω, Θεόδωρος παπᾶ Παράσχου ὁ Φωκαεύς, ὃς οὐ μόνον τηλικαύτας μουσικῶν βίβλων ἐκδόσεις ποιη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σάμενος, ἀλλὰ καὶ ἴδια ἑαυτοῦ ἔργα καλλιτεχνικώτατα μελοποιήσας.

Ὁ κατὰ πάντα δ' ἐφάμιλλος τῶν τριῶν διδασκάλων ἑαυτοῦ Γρηγορίου τοῦ Πρωτοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας, Χουρμουζίου τοῦ Χαρτοφύλακος αὐτῆς καὶ Χρυσάνθου τοῦ μητροπολίτου Προύσης μαθητὴς αὐτῶν, πλὴν τῶν λαμπρῶν αὐτοῦ ἐκδόσεων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, ἅτινα μεθ' ὅλας τὰς ποικίλας καὶ πολυειδεῖς μεταγενεστέρας ἐκδόσεις, κεῖνται τρανὰ δείγματα καλλιτεχνικώτατα ἐξυφανθέντα ὑπό τε τὴν ἔποψιν τῆς ἀνοθεύτου καὶ γνησιας γραφῆς τῶν μαθημάτων ἀπειραρίθμων ποιητῶν καὶ μελοποιῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς πολυδαιδάλου ἐν τῇ Μουσικῇ ἡμῶν ὀρθογραφίας, ὡς πάντες ἴστμεν, ἐξέδωκε καὶ τῆς θύραθεν ἢ ἐξωτερικῆς λεγομένης Μουσικῆς βίβλους, καλλιεργήσας πρῶτος οὗτος καὶ ταύτην τὴν Μουσικήν, ἥτις ὡς καὶ ἄλλοτε εἴπομεν, εἶναι ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστῶν καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς τῆς ἡμετέρας λαϊκῆς τε καὶ Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς. Χαλκέντερος δὲ καὶ οὗτος ὡς καὶ οἱ ἀοίδιμοι διδάσκαλοι αὐτοῦ, ἐμελούργησεν ἄριστα οὐ μόνον πολλὰς τῶν τότε γνωστῶν ἐθνικῶν ἡμῶν Μελῳδιῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐκ τῆς Ἀσιατικῆς Μουσικῆς πλεῖστα Σαργιά, Σεμαγιά, Γιορούκ-σεμαγιὰ καὶ Μπεστέδες, καθορίσας οὐ μόνον τὸ ἦθος τοῦ ἤχου ἑκάστου Μακαμίου, ἀλλὰ καὶ τοὺς παλμοὺς τοῦ ρυθμοῦ ἑκάστου Οὐσουλίου καὶ ὑπερβὰς οὕτω ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην καὶ τοὺς ἑαυτοῦ διδασκάλους. Εἶναι δὲ ἐπισκοπήσεως ἄξιον ὅτι, ἅπασα ἐκείνη ἡ πολύπλοκος ἄλυσις τῶν ἀπειραρίθμων Οὐσουλίων, πληρέστατα ἐκτελεῖται διὰ τοῦ ἡμετέρου ἐκκλησιαστικοῦ (οὐχὶ ρυθμοῦ ἀλλὰ) χρόνου τῆς ἁπλῆς ἄρσεως καὶ θέσεως, καὶ ἀκριβῶς τὰ δυσκολώτατα μελῳδήματα ἐκεῖνα ᾄδονται, ὅταν μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης ἀκριβείας μελοποιηθῶσι κατὰ τοὺς περὶ μελοποιΐας κανόνας τῆς μουσικῆς ἡμῶν, τοῦθ' ὅπερ ὡς ἐν κατόπτρῳ ἐπὶ τῶν διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν καὶ μὴ μαθημάτων ἀριδήλως καταφαίνεται. Εἰρήσθω δ' ἐν παρόδῳ, ὅτι ὡς ἀπὸ τῶν γλωσσικῶν συγγραμμάτων ἐπήγασαν οἱ γραμματικοὶ περὶ ὀρθογραφίας κανόνες, οὕτω καὶ ἀπὸ τῶν μουσικῶν συγγραμμάτων πηγάζουσιν οἱ μουσικοὶ περὶ μελοποιΐας κανόνες, οἵτινες δέον νὰ συνταχθῶσι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Μόνη ἐξαίρεσις παρουσιάσθη πρὸς τὸν ἀνατόμον τοῦτον τῆς πολυδαιδάλου ταύτης τῶν οὐσουλίων μελοποιὸν τὸν μοναδικὸν καὶ πρωτότυπον εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἄνδρα, ὃν μετὰ σεβασμοῦ Θεόδωρον Φακαέα ἀποκαλοῦμεν, καὶ αὕτη εἶναι ἡ χορευτικὴ τοῦ Καρσιλαμᾶ ἢ Ζεϊμπέκικου ἢ χοροῦ τῶν Κουρήτων, ὡς ἄλλοτε εἶπον, ρυθμικὴ ἀγωγή, ἥτις ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν Οὐσοῦλι Τσιφτέ σοφιὰν καλουμένη, κατέστη ἀδύνατον νὰ ὑπαχθῇ ὑπὸ τὸν κοινὸν ἐκκλησιαστικὸν χρόνον ὃν ἔφθην εἰπών, ἅτε ἔχουσα καὶ κλάσμα τοῦ χρόνου τούτου δι' ἑκάστην περίοδον τῶν χορευτικῶν τούτων μελῳδημάτων. καὶ τοῦτο ἠνάγκασε τὸν σοφὸν τοῦτον μουσικοδιδάσκαλον νὰ σκεφθῇ περὶ τοῦ πρακτέου, ὅπως καὶ ταῦτα καταστῇ δυνατὸν νὰ μελοποιῶνται.

Ὡς εἰκὸς δέ, ἔδει νὰ προστεθῇ σημεῖόν τι ἔγχρονον ἐν τῇ γραφῇ τῆς ὑπὸ τῶν τριῶν οὕτω σοφῶς καθορισθείσης ἐκ σημείων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων παρασημαντικῆς ἡμῶν, καὶ ὡς τοιοῦτον καθώρισεν ἐκεῖνος τὸν σταυρὸν μετὰ κεραίας ἐπὶ τοῦ πρώτου κέρατος, οὕτω · + ὁ ὁποῖος κρούει τὸ ἀπαιτούμενον ἐν τῷ χορῷ τούτῳ κλάσμα περὶ οὗ ἄνω εἴρηται, ἢ καὶ ἁπλῶς ἐπεκτείνει τὸν προηγούμενον δίσημον χρόνον εἰς τρίσημον, ὅστις μετὰ τῶν προηγουμένων τριῶν δισήμων συναποτελεῖ τὸν ρυθμὸν Τσιφτὲ σοφιάν, δι' οὗ καθίσταται δυνατὸν καὶ ὁ χορὸς οὗτος ἄχρι κεραίας νὰ ἐκτελεσθῇ, καὶ τὸ μέλος ἀρτιώτατα νὰ ψαλῇ. Τώρα, ἂν ὁ ἄνθρωπος καλῶς ποιῶν ἢ οὔ ἐφεῦρε καὶ προσέθηκε τὸ σημεῖον τοῦτο, οὐκ οἶδα, ἓν μόνον οἶδα ὅτι τυφλὸς ὢν ὅ τε ὕμνος καὶ ὁ χορὸς ἄρτι βλέπει, ἐγὼ δὲ οὐδόλως εἶμαι ὁ ἁρμόδιος, αὐθαιρέτως νὰ παραγκωνίσω σύστημα τόσον καλῶς ἐπινοηθὲν καὶ τόσον ἐκθύμως ὑπὸ τῶν ἀμέσως συγχρόνων τε καὶ μεταγενεστέρων αὐτοῦ υἱοθετηθέν, καὶ καθιερωθέν τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ δι' αὐτοῦ, τοσαῦται καὶ τηλικαῦται συνεγράφησαν μουσικαὶ βίβλοι, ἃς μόνον οἱ ἰδόντες καὶ μαθόντες δύνανται καὶ νὰ ἐκτιμήσωτι καὶ νὰ ἐννοήσωσι προσηκόντως. Ὥστε, ὁ **ἀμύητος** ἤτοι ὁ ἄγευστος μόνον τῆς τρυφῆς ταύτης τολμᾷ βαλεῖν λίθον ἐπ' αὐτῆς. Τὸ ἀγνοεῖν δέ, παρ' ἔμοιγε κριτῇ, οὐδόλως ἐστὶν ἁμαρτάνειν, ἀλλὰ τὸ μὴ πρεπόντως ἐκτιμᾷν καὶ προπάντων τὸ κατακρίνειν ὅ,τι ὀφείλομεν προτιμᾷν, τοῦτό ἐστι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

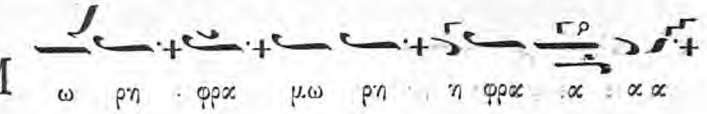
ἁμρτάνειν, ἢ μᾶλλον ἡμαρτημένως κρίνειν. Καὶ ἐὰν δὲν ἐπεδόθημεν εἰς τὴν ἐκμάθησιν καὶ τῆς ἐξωτερικῆς μουσικῆς ἐν γένει καὶ τῶν διὰ τοῦ διαληφθέντος ρυθμοῦ ἐκτελουμένων χορευτικῶν τούτων ᾀσμάτων ἰδίᾳ, ὅπως ἄρτιοι ἐν τῇ Μουσικῇ ἡμῶν τῇ θύραθεν καταστῶμεν, τίς πταίει διὰ τὴν ἄγνοιαν ;

Γνωστὸν δὲ τυγχάνει πᾶσιν, ὅτι διὰ νὰ πολεμήσῃ τις μίαν αἵρεσιν ἢ ἓν σύστημα ἢ ἔστω καὶ μίαν ἰδέαν δέον νὰ γνωρίζῃ τὰ ἀπόρρητα, ὅπως πλήξῃ τὰ τρωτὰ αὐτῆς, ἄλλως οὐκ οἶδε ποῦ βάλλει καὶ δὲν πρέπει νὰ βάλλῃ. Εἶναι δὲ λυπηρόν, σύστημα τοσοῦτον συντελέσαν πρὸς τὴν μελοποιΐαν τοσούτων χορευτικῶν ᾀσμάτων, ἄριστα ἐκτελουμένων δι' αὐτοῦ, νὰ τὸ πολεμῶμεν τοσούτων ἀμειλίκτως καὶ τιτρώσκωμεν τοσοῦτον ἀπρεπῶς, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ τῶν συστατικῶν τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς ὄντων κατὰ πολὺ διαφόρων τῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς δὲν εἶναι πρόσφορον ὁ τρόπος τῆς μελοποιΐας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ νὰ ᾖ ὁ αὐτὸς καὶ ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ, στερουμένῃ τοῦ τε ποσοῦ καὶ τοῦ ποιοῦ. Οὐδεὶς δὲ λόγος δικαιολογεῖ νὰ προφέρωνταί ποτε ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Μουσικῇ φθόγγοι ἐν τῇ ἄρσει χωρὶς νὰ ἔχωσι γοργά, οὐδενὸς προηγουμένου ἐν τῷ συστήματι ἡμῶν ὑπάρχοντος εἰμὴ, (ὅπερ οὐ θέμις) ἐκ μεταφορᾶς τῆς εὐρωπαϊκῆς, ἧς τὴν πρὸς τοῦτο ἀρωγὴν δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ ἐξαιτήσηται ἡ ἡμετέρα, ἣν ἄσχετον ὅλως πρὸς ἐκείνην ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ τηρήσωμεν καὶ ἀνεπηρέαστον.

Ἵνα δὲ ἴδητε καὶ κατανοήσητε τὴν μεγάλην δύναμιν τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς καταχωρίζω ἐνταῦθα μίαν ἐκ τῆς συλλογῆς τῶν Δημωδῶν μου Μελῳδιῶν κατὰ τρεῖς τρόπους μελοποιουμένην, ὅπως πεισθῆτε ὅτι διὰ τοὺς εἰδότας, ὁ κάλλιστος τρόπος εἶναι ὁ πρῶτος. Τὰ 5]8 (κατὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν τρόπον) εἶναι ὁ δίσημος σὺν τρισήμῳ· καθ' ἡμᾶς 2 + 3 = 5]8 ὅπερ ταὐτόν.

Τρόπος Α'.

Χορὸς Τσάμικος. Ἦχος α'. (Δώριος) ἐκ τοῦ Πα. 2. 3.

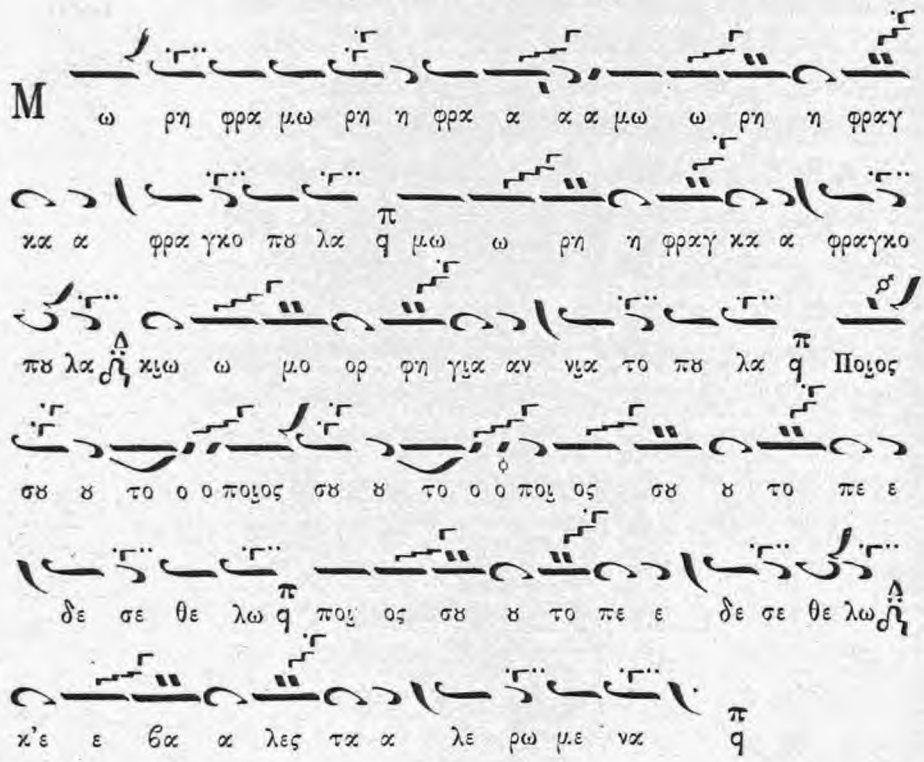
Εἰσαγωγή.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τρόπος Γ'.

Ἦχος α'. Ἐκ τοῦ Πα.

Ὡς βλέπει τις, ὁ μὲν δεύτερος τρόπος πλὴν τοῦ ὅτι συσσωρεύεται διὰ πολλῶν στίξεων, καθίσταται ἐπάναγκες καὶ νὰ κρούῃ διπλασίως διὰ τὸν δίσημον καὶ τριπλασίως διὰ τὸν τρίσημον τὸν δίγοργον χρόνον, καὶ οὐκ ἔξεστιν ἄλλως ποιῆσαι πρὸς συμπλήρωσιν ὅλων τῶν χρόνων ἐν θέσει καὶ ἄρσει, κἂν ἔτι χωρισθῇ οὗτος εἰς τὰ 9)8 κατὰ τοὺς εὐρωπαΐζοντας. Ὁ δὲ τρίτος τρόπος κατὰ τὸ ἀντίθετον ἄκρον πρὸς συμπλήρωσιν τῆς χρονικῆς ἀγωγῆς τοῦ ἡμιολίου ἀργοῦ, συσσωρεύεται καθ' ὅλας τὰς κρούσεις διὰ τετραγόργων συνεπτυγμένων ἢ ἀναλελυμένων, καλῶν μόνον διὰ τὴν θεωρίαν, καθίσταται ἀδύνατον σχεδὸν ἢ δυσκολώτατον ἐν τῇ πράξει νὰ ἐκτελεσθῇ. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὁ μόνος κατάλληλος τρόπος πρὸς γραφὴν τῶν τοιούτων χορικῶν μελῳδιῶν εἶναι ὁ πρῶτος, καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μόνον οὗτος, ὅστις ὅμως προϋποθέτει γνῶσιν τῆς κρούσεως τῶν δισήμων καὶ τρισήμων ποδῶν κατὰ τὸν ἐκτιθέμενον τρόπον, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ τὰ τῶν ἄλλων χορῶν ᾄσματα ἤτοι τοῦ μὲν Καλαματζανοῦ ἐκ δύο δισήμων καὶ ἑνὸς τρισήμου ἢ ἐξ 7)8 συγκειμένου, τοῦ δὲ Καρσιλαμᾶ ἐκ τριῶν δισήμων καὶ ἑνὸς τρισήμου ἢ ἐξ 9)8 δὲν εἶναι ἐπιδεκτικὰ νὰ γραφῶσι κατ' οὐδέτερον τῶν δύο τελευταίων τρόπων. Κατ' αὐτὸν λοιπὸν καὶ μόνον τὸν τρόπον δέον νὰ γραφῶσι τὰ τοιαῦτα μέλη, διότι πᾶς ἄλλος τρόπος φαίνεται βεβιασμένος.

Τώρα μένει νὰ διευκρινισθῇ, ἂν πρέπῃ ν' ἀντικαταστῇ τὸ σημεῖον τοῦ ἐνστίκτου σταυροῦ (+) δι' ἄλλου ἐμφαίνοντος τὴν χρονικὴν ἀγωγὴν τῶν κεκλασμένων τούτων οὕτως εἰπεῖν ρυθμῶν ἢ οὔ. Τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι εἶναι ἀνάγκη πάντοτε ἑνὸς τοιούτου σημείου, ἀδιάφορον δὲ τοῦτο εἰς ἐμὲ ἂν ἦναι τοῦτο ἢ ἓν ἄλλο, ἐννοεῖται ἓν σημεῖον ἢ ἓν σχῆμα πάντοτε διὰ τοῦ ὁποίου θὰ γράψω καὶ ἐγὼ τὰς μελῳδίας μου. Ἀλλ' ἐγὼ ἐρωτῶ ποῖον θὰ ἦναι τὸ πλεονέκτημα τοῦ ἐπινοηθησομένου καὶ ποῖον εἶναι τὸ μειονέκτημα τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ; εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἐὰν σὺν τῇ ἐκτάσει τοῦ χρόνου ἐκτείνῃ καὶ τὴν φωνὴν τὸ σημεῖον τοῦτο ἢ οὔ, ἐγὼ βλέπω ἐν τῇ ἐκτελέσει τὴν κατ' ἄμφω ἔκτασιν καὶ ἑπομένως τὴν πληρεστάτην τοῦ σκοποῦ ἐπίτευξιν, ὥστε ἡ ἀντικατάστασις αὐτοῦ θὰ ἰσοδυνάμει πρὸς τὴν ἀντικατάστασιν τῶν στοιχείων τοῦ ἀλφαβήτου ἡμῶν. Τώρα γεννᾶται τὸ ζήτημα ὅτι πρέπει νὰ ἔχωμεν καὶ ἓν σημεῖον διὰ τὴν ἑτέραν τῶν δύο περιπτώσεων· πῶς γὰρ οὔ; Ὁ Σύλλογος ἡμῶν δύναται ν' ἀντικαταστήσῃ ἢ νὰ τροποποιήσῃ τὸ ἐνυπάρχον, οὗτος καὶ μόνος δύναται ν' ἀναπληρώσῃ τὸ μὴ ὑπάρχον, ἀλλὰ μόνον ὁ θάνατος δύναται νὰ ἄρῃ τὴν ἐν ἡμῖν γνῶσιν αὐτοῦ, καὶ τοῦτο ἂν δύναται νὰ μᾶς ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ διδάξωμεν αὐτὸ εἰς τὸ ἐπιγιγνόμενον πρὶν μᾶς πάρῃ. Τὰς δὲ ἐκδεδομένας βίβλους, οἷον τὴν Εὐτέρπην, Πανδώραν, Ἀπάνθισμα, Καλλίφωνον Σειρῆνα καὶ ἄλλα, πρέπει ὡς περιττὰ ἢ νὰ τὰ παραδώσωμεν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν μυῶν ἢ νὰ τὰ προσφέρωμεν ὡς ὁλοκαύτωμα εἰς τὸν βωμόν, οὐχὶ βεβαίως τοῦ Ἡφαίστου ἀλλὰ τοῦ Ἡροστράτου, καὶ τότε, ἀλλὰ δὴ τότε, μετὰ τῶν ἐκδεδομένων συναπολεσθήτωσαν καὶ αἱ ἐκδοθησόμεναι ἤδη τῇ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θείᾳ συνάρσει μελῳδίαι μου, ἀλλ' οὐδέποτε διὰ τῆς ῥήτρας τοῦ Α. φίλου μου ἢ διὰ τῆς μονοκονδυλιᾶς τοῦ Β. συναδέλφου μου, ὅτι, φίλος μὲν Πλάτων, φιλτάτη δὲ ἡ ἀλήθεια κἂν πικρὰ ᾖ.

Τώρα, ἂν οὐχὶ χάριν τοῦ ἐπινοήσαντος καὶ τῶν μεμυημένων τὰ κατὰ τὸν ρυθμὸν τοῦτον, τοὐλάχιστον χάριν τῶν ἐκδοθέντων βιβλίων, ἅτινα ὡς δογματικὰ ἐν τῇ Μουσικῇ ἡμῶν δέον νὰ θεωρῶνται καὶ ὡς τὰ κλασικὰ συγγράμματα τῶν ἀρχαίων ἡμῶν προγόνων δέον νὰ ἐκτιμῶνται καὶ πάσης τυχὸν παρεισφρησάσης ἢ παρεισφρησούσης καινοτομίας νὰ προτιμῶνται, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἔν τισι τοιούτοις ἔργοις γενόμενον ἤδη, χαρᾶς ἀφάτου ἐνέπλησε πάντας τοὺς φίλους καὶ θιασώτας τῆς θείας τούτης τῶν πατέρων ἡμῶν παρακαταθήκης, ὧν τὴν ἱερὰν σκιὰν συνταράσσομεν κινοῦντες τὰ ὑπ' αὐτῶν μετὰ τηλικούτου ζήλου καὶ τοσούτων ἀτρύτων πόνων τεθεσπισμένα.

Ἀλλὰ διατί ἔν τισι μόνον ἔργοις καὶ οὐχὶ ἐν πᾶσι τοῖς μουσικοῖς ἡμῶν ἔργοις νὰ μὴ ἐφαρμοσθῇ ἡ ἱερὰ καὶ ὄντως ἁγία αὕτη ἀρχή, ἥτις ἔδει νὰ ᾖ τὸ πρώτιστον τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου μέλημα; παρ' ἔμοιγε κριτῇ, τοῦτο δέον ν' ἀποτελῇ τήν τε κορωνίδα καὶ τὴν κατακλεῖδα πάντοτε ἐν τῷ Κανονισμῷ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου.

Τοῦ ἀπὸ πολλοῦ τοίνυν δι' ἀτρύτων πόνων καθιερωθέντος ὑπὸ τῶν ἀοιδίμων ἡμῶν διδασκάλων τρόπου τῆς γραφῆς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Μουσικῇ καὶ πάντων τῶν χορευτικῶν ᾀσμάτων ἡμετέρων τε καὶ ξένων σαφῶς καὶ εὐκρινῶς διευκρινισθέντος, νομίζω ὅτι μόνον αἱ τὴν κέρκον αὐτῶν κεκομμένην ἐν τῇ παγίδι τῆς ἀγνοίας ἀφεῖσαι ἀλώπεκες ζητοῦσι τὴν ἐφαρμογὴν τῆς μ ό δ α ς ταύτης, ὅπως ἀπαλλαγῶσιν αὗται τῆς κοινῆς χλεύης. Καὶ ταῦτα μὲν ἄλις, καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ζήτημα ἰδίως τῶν χορευτικῶν ἡμῶν μελῳδιῶν ἐν γένει, καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ καὶ τὴν διάρκειαν ἢ μὴ τῆς φωνῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ χρόνου, ἐγὼ προτείνω εὐσεβάστως πρὸς τὸν Σύλλογον ἡμῶν τὰ ἑξῆς.

Διὰ μὲν τὰς θέσεις ἔνθα ἐπεκτείνεται ἢ διαρκεῖ σὺν τῷ χρόνῳ καὶ ἡ φωνή, νὰ προτιμᾶται ἡ ἐνυπάρχουσα ἐν τοῖς μουσικοῖς ἡμῶν βίβλοις γραφὴ τῶν πατέρων καὶ διδασκάλων ἡμῶν, ἤτοι τιθεμένης

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς στίξεως ἐπὶ τοῦ πρώτου πάντοτε κέρατος τοῦ σταυροῦ οὕτω +, καὶ τοῦτο, ὅπως μὴ τὰς ὑπαρχούσας βίβλους καταστήσωμεν ἄλλως ἀχρήστους, τοῦθ' ὅπερ συνεπάγεται καὶ τὴν ἀσέβειαν καὶ περιφρόνησιν πρὸς τοὺς συγγράψαντας αὐτὰς διδασκάλους μας, διὰ δὲ τὰς θέσεις ἔνθα δὲν ἐπεκτείνεται καὶ δὲν διαρκεῖ ἡ φωνὴ, ἀλλὰ συγκόπτεται (τοὐθ' ὅπερ ἄλλως καὶ μὴ γινόμενον εἶναι ἀνεπαίσθητον, δι' ὅπερ καὶ οὐδόλως ὑπὸ τῶν συγγραφέων ἐλήφθη ὑπ' ὄψει) τιθεμένης τῆς στίξεως ἐπὶ τοῦ δευτέρου κέρατος τοῦ σταυροῦ, οὕτω +· ἂν καὶ οὐδόλως ἢ ἐλάχιστα δυνατὸν νὰ προκύψῃ ἡ περίπτωσις αὕτη, πᾶσα δὲ ἄλλη πλὴν ταύτης μεταρρύθμισις καὶ εἶναι καὶ δέον νὰ θεωρηθῇ καινοτομία, τοσούτῳ μᾶλλον ἀσύγγνωστος, ὅσῳ καὶ ἀσυνήθης ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς πατρῴας ἡμῶν Μουσικῆς, οὐδενὸς ὑπάρχοντος προηγουμένου ἐπιτρέποντος τὴν ἀσεβῆ ἐπανάληψιν, ὡς ἔφθην εἰπών. Ἡμεῖς, κύριοι, ὀφείλομεν οὐχὶ καταλύσαι ἀλλὰ πληρῶσαι, καὶ ἐπειδὴ σπουδαίας ἐλλείψεως τὴν συμπλήρωσιν ἔχει ἡ γραφὴ ἡμῶν τὸ ἐπεκτείνειν τὴν φωνὴν καὶ ἐν τῇ θέσει ὅπως ποιεῖται μόνον ἐν τῇ ἀποστρόφῳ οὕτω καλὸν ἡγοῦμαι νὰ γενικευθῇ τὸ τοιοῦτον καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς στοιχείοις ἀνιοῦσί τε καὶ κατιοῦσι, π. χ. οὕτως καὶ οὕτως καὶ οὕτως καὶ τοῦτο διότι γίνεται καταφανὴς ἡ ἔλλειψις ἐν τῇ γραφῇ.

Ταῦτα ἐκ καθήκοντος ἱεροῦ ἐκτιθεὶς ἀδελφοί, περαίνω τὸν λόγον ἔκκλησιν ποιούμενος εἰς τὰ φιλευσεβῆ καὶ φιλόμουσα πάντων ὑμῶν αἰσθήματα, ὅπως ἀμυνόμενοι ὑπὲρ παντὸς ὅ,τι ἐν ἡμῖν ὅσιον καὶ ἱερόν, ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ φυλάξωμεν καὶ ὡς δόγμα πίστεως εὐσεβῶς τηρήσωμεν ὅπως μὴ τὴν δικαίαν ἀρὰν τῶν ἐπιγιγνομένων ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἐπισύρωμεν, ἀνοίγοντες τὰς ἀπορθήτους πύλας τῆς ἀτρώτου ἡμῶν Μουσικῆς καὶ καθιστῶντες οὕτω τρωτὰ βέλεσι παρθικοῖς τὰ σεμνὰ καὶ παρθενικὰ αὐτῆς μέλη, ἃ ἐσεβάσθη οὐ μόνον ὁ πανδαμάτωρ χρόνος, ἀλλὰ καὶ σύμπας ὁ πεπολιτισμένος κόσμος θαυμάζει σήμερον διὰ τὸν πλοῦτον τῆς ἐν γένει μὲν ἡμετέρας Μουσικῆς, ἰδίᾳ ὅμως διὰ τὴν μεγάλην ἀξίαν τῶν δημωδῶν ἡμῶν μελῳδιῶν, ἐφ' ᾧπερ καὶ δέον νὰ σεμνυνώμεθα κρατοῦντες ἀνὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χεῖρας πλουσίαν τούτων συλλογήν, ἣν παντὶ σθένει καὶ ὀφείλομεν νὰ ὑποστηρίξωμεν ὄντες βεβαιότατοι ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι ὁ χρόνος θέλει καθιερώσει καὶ ἐν ἡμῖν ὡς καὶ ἐν τοῖς σοφοῖς τῆς Εὐρώπης, τὴν πεποίθησιν τῆς ἀξίας αὐτῶν.

Π. Γ. Φιλανθίδης

ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ

ΠΕΡΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

ΤΟΥ ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΩΝ ΙΑΤΡΟΦΙΛΟΣΟΦΟΥ

Συνεγράφη ἐν Νεοχωρίῳ τοῦ Βοσπόρου ἐν ἔτει αωιθ'.

('Ανεγνώσθη ἐν τῷ Συλλόγῳ ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος Πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μ. 'Εκκλησίας Γεωργίου Βιολάκη).

Τοῖς φιλολόγοις καὶ φιλομούσοις τῶν 'Ελλήνων.

Δικαίως πρέπει νὰ θαυμάσῃ ἕκαστος βλέπων ὅλα τὰ πεπαιδευμένα ἔθνη τῆς Εὐρώπης νὰ σπουδάζωσι εἰς τὰ περὶ Μουσικῆς τὰ ἑλληνικὰ συγγράμματα, καὶ κατὰ τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους νὰ ποιῶσι τὰ ἴδια ἑαυτῶν συστήματα, καὶ ἡμεῖς οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν τῶν 'Ελλήνων ὄχι μόνον νὰ μὴ καταγινώμεθα εἰς τοὺς ἕλληνας αὐτοὺς μουσικοὺς διὰ νὰ μάθωμεν αὐτῶν τὰς θεωρίας, κατὰ τὰς ὁποίας φαίνεται ὅτι συνεκροτήθη ἰδιαιτέρως καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡ σεμνοτάτη ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ἀπὸ τοὺς ὄντως σοφοὺς καὶ θείους πατέρας τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ τὸ χειρότερον καὶ εὑρίσκοντες τὰς θεωρίας αὐτὰς εἰς τοὺς ξένους, αἰδοῦμαι νὰ εἰπῶ, νὰ μὴ τὰς ἐννοοῦμεν διόλου, καθὼς φαίνεται τωόντι καὶ εἰς τὸ σοφὸν σύγγραμμα τοῦ νέου Ἀναχάρσεως, ὅπου διαλαμβάνει περὶ Μουσικῆς τῶν Ἑλλήνων, ἀναφέρων κατ' ὄνομα τοὺς συγγραφεῖς ἕλληνας, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἔλαβεν αὐτὰς τὰς ἰδέας, τὸ ὁποῖον πολλὰ ὀλίγοι, ἵνα μὴ εἴπω οὐδεὶς τῶν ἡμετέρων μουσικῶν δύναται ἐντελῶς νὰ τὸ καταλάβῃ, ἐὰν καὶ ἐπίσταται ὅτι ὑπάρχει· διὰ τοῦτο καὶ πρὸ πολλῶν ἤδη χρόνων, ἤγουν τῷ αωι'. ἀπὸ Χριστοῦ ἔτει, ἐκδίδων τῇ ἐμῇ ἐφορίᾳ τὴν Ὀκτάηχον, ἀνέφερον ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ διατονικοῦ γένους τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς, ὅπως διεγείρω τὴν προθυμίαν τῶν ἡμετέρων, εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἑλλήνων μουσικῶν συγγραφέων ὅτε ὑπεσχόμην νὰ διαλάβω μετὰ ταῦτα διεξοδικώτερον καὶ περὶ τῶν τριῶν γενῶν τῆς μουσικῆς, διατονικοῦ, λέγω, χρωματικοῦ καὶ ἐναρμονίου· πλὴν διάφοροι περιστάσεις μὲ ἐμπόδισαν χωρὶς νὰ θέλω εἰς τὸ νὰ ἐκτελέσω μέχρι τοῦδε τὴν ὑπόσχεσίν μου ἐκείνην· ἤδη δέ, θείᾳ βοηθείᾳ, ἔλαβε πέρας τὸ περὶ Μουσικῆς ἰδιαίτερον Ἐκκλησιαστικῆς αὐτό μοι πονημάτιον, διὸ καὶ προσφέρεται εἰς ὑμᾶς, ὡς εἰς προβεβηκότας τῇ μαθήσει, καὶ προκατηρτισμένους μὲ φυσικοὺς λόγους καὶ θεωρίας· κρίνω δὲ περιττὸν τὸ νὰ παραστήσω ἐνταῦθα τὸ μεγαλεῖον καὶ ἔντιμον τῆς μουσικῆς ἐπιστήμης, φθάνει νὰ ἠξεύρωμεν, ὅτι εἰς τὰς κυριωτέρας καὶ ἐνδοξοτέρας πράξεις, ὡς θεῖόν τι παρεισάγεται, αἱ θεῖαι καὶ ἱεραὶ τελεταί, οἱ γάμοι, τὰ ἐπικήδεια, αἱ θεάρεστοι εὐθυμίαι καὶ ἄλλα, σπανίως δίχα μουσικῆς μεγαλοπρεπῶς ἐκτελοῦνται. Ὥστε καὶ οἱ ἄπειροι ταύτης, ἐλογίζοντο σχεδὸν ἀπαίδευτοι ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους. Δέξασθε λοιπὸν νέοι φιλόμουσοι καὶ αὐτήν μοι τὴν προσφορὰν μετὰ τῆς συνήθους ὑμῖν εὐμενείας, σπουδάζοντες νὰ μὲ ἀνταμείψητε οὐκ ἄλλως, εἰμὴ μὲ τὴν προθυμίαν τοῦ νὰ ἀναγνώσητε καὶ νὰ πληροφορηθῆτε τὰ γεγραμμένα· τοὺς γὰρ ἀπογόνους τῶν Ἑλλήνων, ἀνάγκη γενέσθαι καὶ φιλεπιστήμονας Ἔρρωσθε.

Ὁ συγγραφεὺς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Αἱ ἀρχαὶ ἤτοι κανόνες τῶν ἐπιστημῶν διαφόρως παρὰ τῶν φιλοσόφων ἐκλαμβανόμεναι, διάφορα ἀποτελοῦσι συστήματα εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιστήμην· ἡ ἀστρονομία, φέρ' εἰπεῖν, οὖσα μία ἐπιστήμη, ἐν διαφόροις συστήμασι, θεωρεῖται παρὰ τῶν φιλοσόφων κατὰ τὰς διαφόρους δόξας καὶ ἀρχὰς ὅπου ὑποτιθέασιν εἰς τὸ καθ' ἓν τῶν ἀστρονομικῶν συστημάτων· παρόμοιαί τινες διαφοραὶ θεωροῦνται καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἐπιστήμας. Ἐπομένως καὶ εἰς τὴν Μουσικήν, περὶ ἧς ἐνταῦθα ὁ λόγος, ὅθεν λέγεται, περσική, λατινική, ἡμετέρα ἐκκλησιαστικὴ κτλ. ἢ συντομώτερον ἐξωτερικὴ καὶ ἐκκλησιαστική. Διαφορὰ δὲ ἐν γένει αὐτῶν τῶν μουσικῶν, ἐξωτερικῆς λέγω καὶ ἐκκλησιαστικῆς, φαίνεται αὕτη, ὅτι ἡ μὲν ἐξωτερική, πρὸς τὸ ἔχειν διάφορον τὴν διαίρεσιν τῆς κλίμακος, δυσκόλως καὶ ἄδεται ἄνευ ὀργάνου, ἡ δὲ ἐκκλησιαστικὴ ἔχουσα κατὰ τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους τὴν διαίρεσιν τῆς κλίμακος, πλουτεῖ κατ' ἐξοχὴν τὸ νὰ μελῳδῆται πάντοτε χωρὶς ὀργάνου· καὶ τῳόντι τότε ἐσύστησαν αὐτὴν οἱ θεῖοι πατέρες, ὅτε ἀφώρισαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν μας τὸ ἔθος τοῦ δι' ὀργάνων ἐθνικῶν μουσικῶν, καὶ ἐστοχάσθησαν νὰ μανθάνουν αὐτὴν οἱ ἐκκλησιαστικοί, χωρὶς νὰ λάβουν ὄργανον εἰς τὰς χεῖρας· πῶς δέ, καὶ διατί δὲν ἐνέκριναν τὸ ὕφος τῶν ἐθνικῶν μουσικῶν δὲν ἀνήκει εἰς ἡμᾶς νὰ ἐρευνῶμεν, καθὼς καὶ διὰ τὰς λοιπὰς συνοδικὰς ἀποφάσεις· μὲ ὅλον τοῦτο, ἐὰν ἐξετάσωμεν καὶ φυσικώτερον τὸ πρᾶγμα, βλέπομεν ὅτι ὁ Πέρσης ἀκούων μὲ τὸ ὄργανον τὴν πάτριόν του μουσικήν, ἰδικιτέρως τινὰ διαίρεσιν τῆς κλίμακος ἔχουσαν, πολλάκις ἄνανδρος βαθμηδόν, καὶ χαῦνος γινόμενος τελευτᾷ εἰς βαθὺν ὕπνον. Ὁ Λατῖνος δὲ ἀκούων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν του τὴν μουσικὴν τοῦ ἔθνους του δι' ὀργάνων, ἐντυποῖ εἰς τὴν φαντασίαν του τὰ ἐν τοῖς θεάτροις ᾀδόμενα ἡδονικὰ καὶ ἄσεμνα ᾄσματα, ὁ δὲ θεοσεβὴς Γραικὸς ἀκούων διὰ ζώσης μόνης φωνῆς τὰ σεμνὰ καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς συντεθειμένα μέλη χαίρει διὰ τὴν χαρὰν τῶν δικαίων, λυπεῖται διὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ κλαίει πρὸς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν του· καὶ ἴσως ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ τις, ὅτι δὲν εἶναι τὰ ὄργανα, ἢ αἱ διάφοροι ἀρχαὶ τῆς Μουσικῆς ὅπου οὐ ποιοῦσιν αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα, ἀλλ' ἡ ἔννοια τῶν μελῳδουμένων λέξεων, ὁποῦ διατιθέασιν οὕτως ἢ ἄλλως τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου· ὀρθὸν ἴσως τοῦτο κατὰ μέρος· πλὴν ἐν γένει βλέπομεν εἰς τῶν ἐξωτερικῶν τὰς ἐκκλησίας τὰ αὐτὰ ἐκκλησιαστικὰ νοήματα ᾀδόμενα μετὰ ὀργάνων, καὶ διὰ Μουσικῆς εἰς τὸν ἐξωτερικὸν ρυθμὸν καταγινομένης, κινοῦσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς χορὸν τοῦ θεάτρου μᾶλλον, παρὰ εἰς ψυχωφελῆ κατάνυξιν. Ὅτι δὲ τὸ πρᾶγμα οὕτως ἔχει, ἀποδεικνύε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ται καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν τῶν θείων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, οἵτινες ἠμπόδισαν τὴν δι' ὀργάνων Μουσικὴν ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιαστικούς, ὄχι βέβαια ἀπὸ ἀμάθειαν ἀλλὰ ὡς ἀνάξιον τῆς πνευματικῆς πολιτείας καὶ συνεκρότησαν σαφῶς καὶ ἐπιστημόνως μίαν σεμνοτάτην Μουσικὴν εἰς προσευχὴν πρέπουσαν, ἥτις οὐ μονον οὐδενὸς ὀργάνου δεῖται εἰς σύστασιν, ἀλλὰ καὶ τοιοῦτον ἔχει τὸ ποικίλον καὶ εὔσχημον, οἷον οὐδὲν ὄργανον τεχνητὸν δύνατται ἐντελῶς νὰ παραστήσῃ, καὶ προϊὼν ὁ λόγος θέλει ἀποδείξει.

Αὐτῆς οὖν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς ἤχους θέλομεν ἐκθέσει ἐνταῦθα, ὅπως οἱ μὴ εἰδότες, γνόντες αὐτά, μὴ παρεισάξωμεν ἐπὶ διαφόροις προφάσεσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ὕφος ἐξωτερικῆς Μουσικῆς, εἰς πρασευχὴν μὴ πρέπον, θέλομεν δὲ περιγράψει αὐτά, οὐχὶ κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, ἀλλ' ἐρανιζόμενος αὐτολεξεὶ ἀπὸ τὴν προπαίδειαν ὅπου προεισήγαγον εἰς παπαδικὴν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ μελῳδοὶ καὶ πατέρες, ὡς θεμέλιον πάσης ἐκκλησιαστικῆς μελῳδίας, καὶ αὐτὴν τὴν προπαίδειαν μὴ παραδίδοντες οἱ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς. Ἐπροξένησαν μεγάλην δυσκολίαν εἰς τοὺς μαθητάς του καὶ ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ προεισάγωνται κατὰ καιροὺς ἀλλόκοτοι καὶ ἐξωτερικαὶ θεωρίαι καὶ μέτρα πρὸς φθορὰν τῆς πατροπαραδότου Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς· ἡ δὲ θεία χάρις ἡ φωτίζουσα καὶ αὐτοὺς τοὺς νηπίους καὶ συνετίζουσα, εἴθε φωτίσει τὸν νοῦν ἐμοῦ μὲν πρὸς σαφῆ ἔκθεσιν τῆς προτάσεώς μου, τῶν δὲ ἀναγνωσόντων πρὸς εὐχερῆ καὶ ἀπαράπταιστον κατάληψιν αὐτῆς τῆς ἐκθέσεώς μου.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΕΡΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

§ 1. Οἱ ὑψηλότεροι νόες φιλοσοφικοὶ παλαιοί τε καὶ νέοι ἀποφαίνονται ὅτι ἡ ἁρμονία εὑρίσκεται εἰς τὴν φύσιν, ὅπως καὶ ἂν ἐκλάβωμεν τὸ πολύσημον αὐτὸ ὄνομα τῆς ἁρμονίας, καὶ οἱ ἁρμονικοὶ λόγοι, τοὺς ὁποίους ἡ μάθησις ἐφεῦρεν εἰς τὴν μουσικὴν ἐπιστήμην, ἐκ τῶν φυσικῶν πηγάζουσι θεωρημάτων. Ἐπομένως ἐνῷ αἱ φυσικομαθηματικαὶ μαθήσεις ἐτελειοποιοῦντο, καὶ ἡ μουσικὴ ἐπιστήμη τοῦ ψάλλειν εἰς τὸ ἡδύνειν τὴν ἀκοὴν ἐντελεστέρα ἀπεκατεστάθη. Ὅθεν ὅσα μουσικὰ συστήματα ἐπερείδονται εἰς τοὺς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φυσικοὺς αὐτοὺς ἁρμονικοὺς λόγους, τιμῶνται ὡς χρήσιμα καὶ ἐπωφελῆ εἰς τῶν ἀνθρώπων τὰς κοινωνίας. Τοὐναντίον δέ, ὅσα παρατρέχουσιν αὐτοὺς τοὺς λόγους καταφρονῶνται, ὡς μὴ συνᾴδοντα αὐτοῖς τοῖς ἁρμονικοῖς λόγοις.

§ 2. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀξιολογοτέρους μαθηματικοὺς ἠρεύνησαν αὐτοὺς τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους καὶ τὰ ἀξιέπαινα αὐτῶν συγγράμματα, ἔδωκαν ἀφορμὴν καὶ εἰς τοὺς σπουδαιοτέρους τῶν νεωτέρων διὰ νὰ ἐξετάσωσι τὸ πρᾶγμα αὐτὸ μὲ εὐτελεστέραν τινὰ πεῖραν καὶ θεωρίαν, ὅσα δὲ ἐκ τῶν φυσικῶν φαινομένων περὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος μανθάνομεν εἰσὶ ταῦτα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Ὅτι οἱ ἤχοι ἢ φθόγγοι δύνανται μὲ ἀριθμοὺς καὶ μὲ γραμμὰς νὰ ἐξηγηθῶσι.

§ 3. Θεωρεῖται ἐνταῦθα ὁ ἦχος καθὸ ὀξὺς ὑπάρχει καὶ βαρύς, ἀλλ' ἐπειδὴ δυσκολώτατον τὸ νὰ ἐκθέσωμεν τί ἐστί βαρύτης ἢ ὀξύτης τοῦ τόνου διὰ τοῦτο δύσκολον ὁμοίως ἀποκαθίσταται τὸ νὰ ἐκθέσωμεν μὲ ἀριθμοὺς τὴν διαφορὰν τῶν ἤχων, ἢ τὴν διάθεσιν, τὴν ὁποίαν δύνανται οἱ ἦχοι μετ' ἀλλήλων νὰ ἔχωσιν. Ἐπειδὴ διὰ νὰ γείνῃ τοῦτο, ἀναγκαιότατον ἐστὶ τὸ νὰ εὑρεθῇ κοινόν τι μέτρον· εἰς ἔλλειψιν δὲ τοῦ μέτρου αὐτοῦ, δι' οὗ ἠδυνάμεθα νὰ μετρήσωμεν τὴν βαρύτητα τῶν ἤχων, καταφεύγομεν εἰς τὸ μέτρον τῶν σωμάτων, ἐκ τῆς κρούσεως ἢ κινήσεως τῶν ὁποίων γεννᾶται ὁ ἦχος· καὶ λέγομεν βαρύτερον μὲν ἐκεῖνον τὸν ἦχον, ὅστις γεννᾶται ἀπὸ σῶμα μεγαλείτερον, ὀξύτερον δὲ ἐκεῖνον, ὅστις γεννᾶται ἀπὸ σῶμα μικρότερον· εἰς τοῦτον τὸν τρόπον λέγουσιν, ὅτι ὁ Πυθαγόρας ἐφεῦρε τὸν λόγον τὸν μεταξὺ ὁποιουοῦν ἤχου, καὶ τῆς αὐτοῦ δι' ὀκτὼ ἀντιφωνίας ἤτοι τοῦ ὀξυτέρου ὡς 2 : 1 μετὰ τὴν ἀκρόασιν τῶν σφυροκόπων, οἵτινες ἔπληττον μὲν σιδηρᾶς σφύρας τοὺς ἄκμονας[1] δηλ. καθὼς ἠκροάσθη δύο ἤχους συμφωνοῦντας κατὰ τὴν δι' ὀκτὼ ἀντιφωνίαν, ἥτις καὶ διὰ πασῶν λέγεται, ζυγοσταθμήσας τὰς σφύρας, εὗρε τῆς μιᾶς τὸ βάρος διπλάσιον τοῦ βάρους τῆς ἑτέρας· καὶ οὕτω προώρισε τὸν λόγον τοῦ ὁποίου οὖν ἤχου πρὸς τὴν δι' ὀκτὼ αὐτοῦ ἀντιφωνίαν, ὅτι ὑπάρχει διπλάσιος, οὐχ ὅτι οἱ ἦχοι καθ' ἑαυτοὺς δύνανται νὰ με-

(1). Ἄκμονες λέγονται ἐκεῖνα τὰ χονδρὰ σίδηρα, ἐπὶ τῶν ὁποίων βάλλουσι τὸ πακίρι καὶ τὸ πλατύνουν, κτυπόντας το.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τρηθῶσιν (τοῦτο ἀδύνατον εἰς τοὺς ἀνθρώπους μὴ εἰδότας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν φύσιν αὐτῶν) ἀλλ' ἀναφερόμενοι πρὸς τὰς αἰτίας αὐτοῦ· διὸ λέγομεν διπλάσιον ἐκεῖνον τὸν ἦχον, ὅστις ἀπὸ αἰτίαν διπλασίαν προξενεῖται· καὶ ἐπειδὴ τὰ ἰχνώδη σώματα ἔχουσι λόγον προσδιορισμένον τοῦ μεγέθους αὐτῶν, ὅστις πολλάκις μὲν μὲ ἀριθμοὺς δύναται νὰ ἐκτεθῇ, μὲ γραμμὰς δὲ πάντοτε, διὰ τοῦτο κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν, καὶ ἡ μετ' ἄλλων διάθεσις, ἡ διαφορὰ τῶν ἤχων δύναται νὰ ἐξηγηθῇ μὲ ἀριθμοὺς καὶ μὲ γραμμάς, ὅπερ ὑπῆρχεν ἡ ὑπόθεσις αὐτοῦ τοῦ κεφαλαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τοῦ πῶς ἐννοεῖται ἡ φύσις τοῦ ὀξέος ἤχου καὶ τοῦ βαρέος.

§ 4. Καθὼς περὶ τῆς φύσεως τῶν σωμάτων δὲν ἔχομεν καμμίαν σαφῆ βεβαιότητα, ἀλλὰ πιθανολογικῶς περὶ αὐτῆς φιλοσοφοῦμεν, οὕτω καὶ περὶ τῆς φύσεως τοῦ ἤχου πιθανά τινα λέγομεν, καὶ δὴ πρῶτον ἀναφέρομεν τὴν θρυλλουμένην ἐκείνην, καὶ ὑπὸ πολλῶν παλαιῶν ὁμολογουμένην πεῖραν, ἥτις ἐστὶν αὕτη· ἐὰν δύο κιθάρας πάντη ὁμοίας ἐπιθέσωμεν εἰς τὴν αὐτὴν τράπεζαν καὶ κρούσωμεν τὰς χορδὰς τῆς μιᾶς, αἱ σύμφωνοι χορδαὶ τῆς ἄλλης ἀντηχοῦσι, καὶ φαίνεται φανερὰ ὅτι τινάζονται, καὶ ἔτι ἀσφαλέστερον γίνεται ἡ αὐτὴ πεῖρα· ἐὰν εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ὄργανον, ὁπωσοῦν ἐπίμηκες θέσωμεν δύο ἢ πλείους χορδὰς καὶ ἡ μὲν πρώτη καὶ ἡ ἐσχάτη ἔχωσι τὸ ὁμόφωνον, ἤγουν σημαίνωσι τὸ αὐτὸ ἴσον, αἱ δὲ ἄλλαι, αἱ ἐν τῷ μεταξὺ οὐχί· τότε κρουσθείσης τῆς πρώτης ὁπωσοῦν δυνατώτερον, ἡ ἐσχάτη φαίνεται ὅτι τρέμει καὶ ἀντηχεῖ· αἱ δὲ μεταξὺ ἀκινητοῦσι καὶ οὐδὲν φθέγγονται. Ἐὰν δὲ φερθῶσι καὶ αὐταὶ εἰς τὸ ὁμόφωνον, τινάζονται τρέμουσαι ὁμοίως· ἐὰν δὲ εἰς τὸ αὐτὸ ὄργανον δύο χορδαὶ συμφωνῶσι κατὰ τὸ ἀντίφωνον, ἤγουν τὴν διὰ πασῶν, τουτέστιν, ἐὰν ἡ μία χορδὴ δίδει ἦχον ὀξύτερον τῆς ἄλλης, κρουσθείσης τῆς μιᾶς καὶ ἠχούσης, ἀντηχεῖ καὶ ἡ ἄλλη, σαφέστατα κινουμένη, καὶ βεβαιοῦσι τὸ φαινόμενον αὐτὸ οἱ τὰς μεγάλας λύρας ἔχοντες καὶ συμφωνοῦντες τὰς χορδὰς αὐτῶν καθὼς διὰ τῶν ὠτίων, οὕτω καὶ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν.

§ 5. Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι παρατηρήσεις, αἱ ἑξῆς:

Ἐσύνθετέ τις συμφωνίαν καὶ ἐζήτει τοὺς αὐλοὺς ἑνὸς ὀργάνου νὰ προσαρμόσῃ συμφώνους μὲ τὰς χορδὰς ἄλλου ὀργάνου· ἡ πρώτη αὐτῶν τῶν χορδῶν εὑρέθη χωρὶς τοῦ σκεπάσματος ἐκείνου ὅπου μεταχειρίζονται διὰ νὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐμποδίζῃ αὐτὰς εἰς τὸ νὰ ἠχοῦν πολλὰ ἐλευθέρως· καθὼς λοιπὸν ἤχησεν ὁ αὐλὸς τοῦ ἑνὸς ὀργάνου, ὁ ὁποῖος ἦν σύμφωνος μὲ τὴν ἀσκεπῆ χορδὴν τοῦ ἄλλου ὀργάνου, ἤρχισεν ἡ χορδὴ αὐτὴ νὰ τινάζεται ὥστε νὰ εὐγάλῃ καὶ ἦχον.

§ 6. Ἄλλος εἶχεν ἡμιδιερρωγότα κύαθον (σκασμένο ποτήρι) ἐπὶ τῆς τραπέζης, οὗτινος τὰ διερρωγότα μέλη συνήπτοντο ἀλλήλοις, αὐτὸς ἔψαλλε μὲ τὸν αὐλόν, ἀντηχοῦσε δὲ ὁ διαρρωγὸς κύαθος, παρετήρησεν οὖν ἐξακολουθῶν ἕνα πρὸς ἕνα ὅλους τοὺς τόνους, καὶ εὗρεν ὅτι εἰς ἐκεῖνον μόνον τὸν τόνον ἀντηχοῦσεν ὁ κύαθος, εἰς τὸν ὁποῖον εὑρίσκετο σύμφωνος καὶ προσέτι παρατηρεῖται ὅτι ἐνῷ κρούονται ἰσχυρότερον πῶς τὰ ὄργανα εἰς μερικοὺς φθόγγους, ὄχι εἰς ὅλους νὰ τρίζωσι τὰ σκαμνία, οἱ ἄβακοι, καὶ ἄλλαι ξύλιναι κατασκευαὶ τῆς οἰκίας.

§ 7. Ὁ ἦχος δὲ ἐκ τῆς φύσεως τάχα τοῦ ἠχώδους σώματος προέρχεται, ἢ ὡς συμβεβηκὼς εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ σώματος αὐτοῦ ἐπιγίγνεται, οἱ περὶ Ἀριστοτέλην ἂς λύσωσιν αὐτὴν τὴν ἀπορίαν καὶ προσέτι ἂς ἀποφασίσωσιν. Ὁ Ἀριστοτέλης φυσικῶς περὶ τοῦ ἤχου ἐλάλησεν, ἢ μεταφυσικῶς. Ἐπειδὴ ἡμεῖς αἰσθανόμεθα ὅτι οὐδεὶς ἦχος γίνεται δίχα κινήσεως τοῦ ἀέρος ἢ τιναγμοῦ τῶν μερῶν τοῦ ἠχώδους σώματος, εἰς τοὺς κώδωνας λόγου χάριν ἑνόσῳ κινοῦνται τὰ μέρη αὐτῶν, τοσοῦτον καὶ ἠχοῦσιν, ἐξαλείφεται δὲ ὁ ἦχος αὐτοῦ, ὅταν ἡ κίνησις ἢ ὁ τιναγμὸς τῶν μερῶν αὐτῶν ἀπὸ ὁποιανδήποτε αἰτίαν ἤθελε παύσει.

§ 8. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὰς κιθάρας καὶ εἰς τὰς χορδάς, τῶν ὁποίων οἱ τιναγμοὶ διακρίνονται καὶ μὲ γυμνοὺς ὀφθαλμούς. Ἐὰν δὲ αὐταὶ αἱ χορδαί, ἐνῷ ἠχοῦσι, πιεσθῶσι πως μὲ τὸν δάκτυλον ἢ μὲ ἄλλο τι σῶμα ἀποβάλλουσι παρευθὺς κάθε ἦχον, οὕτω καὶ τοῦ ἀέρος τὰ μόρια διὰ νὰ προξενήσωσιν ἦχον εἰς τὰ ἠχώδη σώματα, πρέπει νὰ τινάζωνται. Ἐπειδὴ ἀλλέως ὁ αὐλὸς δὲν ἠδύνατο νὰ σείσῃ τὴν χορδὴν τοῦ κυμβάλου ἢ τὸ μέρος τοῦ διερρωγότος (§ 6) κυάθου, δυνατὸν καὶ ἡ φύσις τοῦ ὠτὸς νὰ αἰσθάνηται τὸν λεπτότατον τιναγμὸν τῶν μορίων τοῦ ἀέρος, μὲ ὅλον ὁποῦ ὁ ὀφθαλμὸς δὲν δύνεται ἐνίοτε νὰ τὸν διακρίνῃ καθὼς δυσκολεύεται νὰ διακρίνῃ τοὺς ταχυτάτους τιναγμοὺς τῆς χορδῆς, ὅταν ἠχῇ τοὺς πολὺ ὀξυτέρους ἤχους.

§ 9. Ἀξιοσημείωτον εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν καὶ τὸ φαινόμενον τοῦτο. Ἐὰν σκώφου τινὸς ὑελίνου, καὶ ὕδατος πλήρους τὰ χείλη τρίψῃ τις κυκλικῶς διὰ τοῦ δακτύλου δὲν ἐμποιεῖται ἦχος, ἐὰν μὴ πρότερον τὰ μόρια τοῦ τε σκώφου καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ ὕδατος ἄρξωνται νὰ τρέμωσιν οὕτως ὥστε τὸ ἐν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῷ σκώφῳ ὕδωρ νὰ ταράττηται προφανῶς, καὶ πολλάκις καὶ νὰ ἐκχειλίσῃ, καὶ νὰ χύνηται ἔξω τοῦ σκοποῦ.

§ 10. Καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ παρατηροῦμεν ὅτι καὶ ἡ ἐπίτασις τῆς φωνῆς μὲ ὅλον ὅπου ποιεῖ δυνατότερον τὸν ἦχον, μὲ τὸ νὰ γίνωνται δὲ οἱ τιναγμοὶ τῶν μορίων τοῦ ἠχώδους σώματος ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ, ἀλλοίωσιν ὁ βαθμὸς τοῦ τόνου δὲν λαμβάνει. Ὅθεν φαίνεται ὅτι ἡ ἀλλοίωσις τοῦ τόνου, ἤγουν ἡ ὀξύτης καὶ ἡ βαρύτης τότε γίνεται, ὅταν οἱ τιναγμοὶ αὐτῶν γίνωνται ἐν διαφόροις χρόνοις καὶ ὄχι ἕκαστος ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ.

§ 11. Τὸ δὲ ποιόν, ὅπερ θεωροῦσι τινὲς εἰς τὴν μελῳδίαν, εἶναι ἰδέα συγκεχυμένη. Ἐπειδὴ καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ποιὸν αὐτῶν, θεωροῦσι ταχύτητα ἢ βραδύτητα χρόνου, καὶ ὀξύτητα ἢ βαρύτητα τῶν φθόγγων, ἔστω καὶ ἓν δεκατημόριον φερ' εἰπεῖν τόνου τουτέστι καὶ ἡ τοιαύτη ποιότης οὐδὲν ἢ πολλὰ ὀλίγον τοῦ ποιοῦ διαφέρει ὥστε ὀρθότερον ἤθελεν ὀνομασθῇ τὸ ὁποιονοῦν αὐτὸ ποιόν, τρόπος τῆς χρήσεως τῶν φθόγγων.

§ 12. Πρέπει νὰ σημειώσωμεν καὶ τοῦτο, ὅτι κρούοντες τὴν ἐπιμηκεστέραν χορδήν, ἀντηχεῖ ἡ ἡμισεία αὐτῆς τὴν διαπασῶν. Ὅταν δὲ κρούωμεν τὴν ἡμισείαν αὐτήν, δὲν ἀντηχεῖ ἡ διπλασία μὲ ὅλον ὁποῦ συμφωνοῦσι κατὰ ἀντιφωνίαν, καὶ ἡ αἰτία, ἐπειδὴ ἡ ἡμισεία ποιεῖ δύο τιναγμούς, ἐνῷ ἡ διπλασία ποιεῖ ἕνα τιναγμόν· ὥστε πρὶν νὰ τελειώσῃ ἡ διπλασία τὸν ἥμισυν τιναγμόν, ἤγουν τὸν παλμὸν ἀπὸ τὸ ἓν μέρος προφθάνει ἡ ἡμισεία μὲ ἐναντίον τιναγμὸν καὶ ἐμποδίζουσα τὴν πρόσκτασιν πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος τοῦ τιναγμοῦ τῆς διπλασίας, ποιεῖ αὐτὴν νὰ ἠρεμήσῃ· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρ' ἡμῶν ἐννοουμένη εἰς τοῦτο εὐλογοφανεστέρα αἰτία καὶ εἰς τοῦτον τὸν τρόπον πληροφορούμεθα ὅτι τὰ ὄργανα, ἅπερ φυλάττουσιν εἰς τὴν κλίμακα αὐτοῦ τὴν φυσικὴν ἕκτακτον συμφωνίαν, ἀναφέροντα πάντοτε τοὺς κυριωτέρους ἤχους τῆς μελῳδίας εἰς μίαν χαμηλοτάτην βάσιν, ἐμποιοῦσιν εἰς τοὺς ἀκούοντας ζωηρότητα καὶ ἀνδρείαν, ἰσχυρότερον κινοῦντα τὰς νευρικὰς αὐτῶν ἴνας· ἐξ ἐναντίας δὲ τὰ μὴ φυλάττοντα μίαν τοιαύτην κλίμακα, καθὼς τὰ ἀσιατικὰ καὶ ἄλλα, ἐμποιοῦσιν εἰς τοὺς ἀπιόντας χαυνότητα, πολλάκις δὲ καὶ τὸν ὕπνον.

§ 13. Ὁ ἦχος λοιπὸν γίνεται (§ 7) ἐκ τοῦ τιναγμοῦ τῶν μορίων τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ ἠχώδους σώματος· μόνον ὁ συσσεισμὸς τοῦ σώματος αὐτοῦ δὲν ἀρκεῖ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἤχου, ἐπειδὴ πολλοὶ ἐλατῆρες πιεσθέντες συσσείονται μὲν πλὴν ἦχον δὲν ἐκτελοῦσι· μικρὰ δὲ ἐπίκρουσις ἢ πλῆγμα προσβάλλοντος σκληροῦ τινος σώματος, ἐξάγει παρευθὺς ἦχον ἀπὸ πολλὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐλαστικὰ σώματα· τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὸν ἀέρα, δηλ. ὁποιαδηποτοῦν ταραχὴ τοῦ ἀέρος δὲν προξενεῖ ἦχον, ἀλλὰ ἡ παλμώδης κίνησις τῶν μορίων αὐτοῦ, καθὼς εἰς τὸν ἄνεμον μὲ πολλὴν ταχύτητα κινούμενος ὁ ἀήρ, ἂν δὲν προσβάλῃ εἰς ἄλλα σώματα ἢ εἰς ἀέρα ἐναντίᾳ φερόμενον κινήσει διὰ νὰ τιναχθοῦν τὰ μόρια αὐτοῦ δὲν ἠχεῖ, καὶ οὕτω κυρίως τὸ μέσον δι' οὗ διαδίδεται ὁ ἦχος, ὑπάρχει ὁ ἀήρ, ἂν δὲ διαδίδεταί πως ὁ ἦχος καὶ διὰ τοῦ ὕδατος, τοῦτο σημαίνει ὅτι καὶ τὸ ὕδωρ ἢ ἔχει τινα ἐλαστικότητα ἢ ἐμπεριέχει μόρια ἀερώδη.

§ 14. Ἠχεῖ δὲ ὁ περιεχόμενος ἀήρ, ὅταν ἐκ τοῦ ἠχώδους σώματος ἐμποιῶνται εἰς αὐτὸν κ κλικὰ κύματα κέντρον ἔχοντα αὐτὸ τὸ ἠχῶδες σῶμα, καθὼς γίνονται ὁμόκεντροι κύκλοι εἰς τὸ ὕδωρ, ὅταν ριφθῇ τι σῶμα εἰς αὐτό, καὶ οὕτω τὰ ὅμοια μόρια τοῦ ἀέρος. Εὐθὺς ὅταν λάβωσι τὴν κίνησιν ἢ τὸν τιναγμὸν τὰ μεταδίδουσιν ἀμέσως εἰς τὰ προσεχῆ μόρια καὶ μένουσιν ἀκίνητα κατὰ τὸν προεκδοθέντα παρ' ἡμῶν νόμον[1] τῶν ἐλαστικῶν σωμάτων· ὅθεν καταλαμβάνομεν πῶς ἐκ θαλάμου τινος, πανταχόθεν κεκλεισμένου ὁ ἦχος μεταδίδεται εἰς ἄλλην ὁδόν, χωρὶς νὰ ἀλλοιωθῇ ἡ ὀξύτης αὐτοῦ ἢ ἡ βαρύτης, ἢ ἐκ καμπάνας ὑελίνης, ἔνδον τῆς ὁποίας ἠχεῖ προσκρουσθέν τι ἠχῶδες σῶμα, ὁ ἦχος ὁμοίως μεταδίδεται πόρρω τῆς καμπάνας αὐτῆς.

§ 15. Ἡ δὲ ταχύτης, μὲ τὴν ὁποίαν διαδίδεται κατ' εὐθεῖαν ὁ ἦχος, εἶναι τῳόντι μεγάλη· διὸ ἀδύνατον κατ' ἀκρίβειαν νὰ προσδιορισθῇ ἡ μὲν ἀλλὰ καὶ ἡ πυκνότης τοῦ ἀέρος· ἡ ζωηρότης, ἡ θερμότης καὶ ἄλλα, καθ' ὃν λόγον βοηθοῦσι τὴν ταχύτητα τοῦ ἤχου· οὕτω τὰ ἐναντία αὐτοῖς ἐμποδίζουσί πως αὐτὴν τὴν ταχύτητα, ἐν γένει δὲ, τοσαύτη ἐστὶν ἡ ταχύτης αὐτή, ὥστε εἰς διάστημα ἑνὸς λεπτοῦ δύνατα, λέγουσι νὰ διατρέξῃ ὁ ἦχος πόδας περίπου 1038 ἢ 1070· εἴτε δὲ ὁ ἦχος ὑπάρχει ὀξύς, ἢ βαρύς, εἴτε ἰσχυρὸς ἢ ἀσθενής, τὴν διάστασιν εἰς ἣν δύνατα νὰ φθάσῃ, τὴν διατρέχει εἰς τὸ αὐτὸ τοῦ χρόνου διάστημα, δηλαδὴ ὁποῖος καὶ ἂν ὑπάρχῃ ὁ ἦχος εὑρίσκεται ἰσοταχὺς καὶ ἀδύνατον μὲν νὰ διορισθῇ ἡ διάστασις εἰς ἣν ὁ ἦχος δύνατα νὰ ἀκουσθῇ. Εὐκόλως δὲ καταλαμβάνει τις, ὅτι ὁ ἰσχυρότερος ἦχος ἐκτείνεται περισσότερον (καθὼς ἐγνώσθη ἐκ πολλῶν ἐπαναληφθεισῶν παρατηρήσεων) πρὸς τὸ μέρος ὅπου φέρεται ὁ ἄνεμος, παρὰ εἰς τὸ ἐναντίον μέρος ὁμοίως ἐκτείνεται πε-

---

(1). Τῷ 1792 ἐν Φλωρεντίᾳ λατινιστί.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρισσότερον, ὅταν εἰς τὸν ἀέρα εὑρίσκωνται αἱ ἤδη εἰρημέναι ποιότητες, αἱ τὴν ταχύτητα τοῦ ἤχου βοηθοῦσαι, καὶ τελευταῖον εὐκόλως καταλαμβάνει ἕκαστος, ὅτι κάθε ἦχος ἀσθενεῖ περισσότερον, ὅσον περισσοτέρα ἡ τοῦ ἠχώδους σώματος διάστασις· ἀσθενεῖ δὲ καθὼς τὸ φῶς τοῦ λάμποντος σώματος ἐν ἀντιστρόφῳ διπλασίονι, λόγῳ τῶν διαστάσεων, ὥστε εἰς διπλασίονα διάστασιν ὁ ἦχος γίνεται τετραπλασίως ἀσθενέστερος, εἰς τριπλασίαν ἐννεαπλασίως, καὶ οὕτω καθεξῆς.

§ 16. Προσέτι ὁ ἦχος γίνεται ἰσχυρότερος ὅσον ὀλίγον ἀπέχει τὸ οὖς ἀπὸ τὸ ἠχοῦν σῶμα, ὅσον εἶναι ἰσχυροτέρα ἡ δύναμις ἡ κρούουσα τὴν χορδήν, ἢ ὁποιονοῦν πλήττουσα ἠχῶδες σῶμα, καὶ ὅσον περισσότερον ἑνοῦνται αἱ ἠχώδεις ἀκτῖνες, τουτέστιν ἐκ τῆς ἰδιότητος τῶν ἐπιφανειῶν (εἰς τὰς ὁποίας τὰ ἠχώδη (§ 14) κύματα, ἢ αἱ ἀκτῖνες αὐταὶ προσβάλλουσιν) εἰς ὅσας ἀνταναακλῶνται γωνίας· καθὼς ἐπίστανται οἱ μαθηματικοὶ καὶ οὕτως, ἤτοι συνέρχονται εἰς σχῆμα κώνου ἢ παράλληλοι μὴ οὖσαι ἀνταναακλῶνται ὅλαι μετὰ τὴν προσβολὴν παράλληλοι, καὶ τὸ μὲν πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον φανερόν, διὰ δὲ τὰ ἐν τῷ τρίτῳ μέρει εἰρημένα, καὶ αὐτὰ γίνονται πασίδηλα εἰς τοὺς τετμημένους κώνους, εἰς τὰς παραβολικὴν ἐχούσας ἐπιφάνειαν σάλπιγγας, καὶ εἰς τὴν ἐλλειπτικὴν ἐπιφάνειαν ἐχούσας κυρτάς, ἡ θεωρία δὲ αὐτοῦ γίνεται καταληπτὴ μόνον εἰς τοὺς εἰδότας τὴν τῶν κωνικῶν τομῶν ἐπιστήμην.

§ 17. Καὶ ὁ ἐκ τοῦ πνεύμονος ἐξερχόμενος ἦχος, ὅστις ὀνομάζεται κυρίως φωνή, διὰ τοῦ τινὰγμοῦ τῶν μορίων ἰδιαιτέρας τινος κλειθρίας (γλωττίας λεγομένης) ἐκτελεῖται ἡ γλῶττα, οἱ μυκτῆρες, τὰ χείλη, ὅπως καὶ ἂν συνταχθῶσι, οὐδεμίαν προφορὰν λόγων, ἢ ὁμιλίαν δύνανται νὰ παραστήσωσιν, ἡ κλειθρία δὲ αὕτη δι' ἧς ἐξερχόμενος ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ πνεύμονος ποιεῖ τὴν φωνήν, διάκειται εἰς τὸν λάρυγγα· εἰς τὸ ἄνω μέρος δηλ. τῆς τραχείας ἀρτηρίας, τὸ ὁποῖον σύγκειται ἐκ χόνδρων, μυῶν καὶ ἀδένων, ὥστε διὰ τὴν συστολὴν καὶ διαστολὴν τῶν μυῶν αὐτοῦ, ἡ κλειθρία αὐτὴ νὰ γίνηται στενωτέρα ἢ πλατυτέρα, τουτέστι νὰ ἐμπεριέχῃ περισσότερον ὄγκον ἀέρος ἢ ὀλιγώτερον, ὅπερ ἐστὶ νὰ ποιῇ βαρυτέραν φωνὴν ἢ ὀξυτέραν, καὶ αἱ ἴνες τῶν μυῶν αὐτοῦ νὰ ἐκτείνωνται περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον, τοῦτον ἐστί, νὰ ποιῶσι ὀξυτέραν φωνὴν ἢ βαρυτέραν, καὶ ἐντεῦθεν ἡ μεταξὺ τῶν φυσιολόγων διαφωνία, ἂν πρέπει νὰ ὑποληφθῇ τὸ φυσικὸν ὄργανον τῆς φωνῆς ὡς αὐλὸς ἢ ὡς ἐκ χορδῶν συγκείμενον ὄργανον, γίνεται δὲ ἀνωφελὴς ἡ διάλεξις αὕτη, ὅταν στοχασθῶμεν ὅτι κατὰ τὸν ἕνα τρόπον καὶ κατὰ τὸν ἄλλον δὲν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκτελεῖται ἄλλο, εἰ μὴ ὁ ταχύτερος ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἢ βραδύτερος τιναγμὸς τῶν ἐλαστικῶν μορίων τοῦ ἀέρος, ἐξ οὗ γεννᾶται (§ 10) ὀξύτερος ἢ βαρύτερος ἦχος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ συμφωνίας.

§ 18. Αἱ χορδαὶ ὡς ἐκ τῆς πείρας μανθάνομεν, τότε μόνον (§ 10) δίδουσι τόνους ὀξυτέρους ὅταν τινάζονται ἢ πάλλουσι ταχύτερον· δίδουσι δὲ τόνους βαρυτέρους, ὅταν τονίζωνται βραδύτερον καὶ αἱ τῆς αὐτῆς παχύτητος χορδαί, ὅταν ὦσι καὶ μὲ τὴν αὐτὴν ἢ μὲ ἴσην δύναμιν ἐκτεταμέναι, τόσον, ὅσον ταχύτερον τινάζονται, ὅσον ἐκτείνονται μὲ δύναμιν περισσοτέραν. Τούτων οὕτως ἐγνωσμένων λέγομεν ὅτι συμφωνία ἐστὶ σύνθεσις δύο ἢ πλειόνων ἤχων, ὀξυτέρου δηλ. καὶ βαρυτέρου εὐάρεστος εἰς τὴν ἀκοὴν γινομένη καὶ τοιαύτη ἐστὶν ἡ τῆς συμφωνίας περιγραφή, ὁποία ἂν εἴη ἡ φυσικὴ τοῦ φαινομένου αὐτοῦ αἰτία· φαίνεται δὲ τοῦτο, ὅτι συμβαίνει, ὅταν οἱ τιναγμοὶ τῶν δύο αὐτοῦ ἤχων, καίτοι ἐν διαφόροις χρόναις γινόμενοι, ὅμως οἱ τιναγμοὶ τοῦ ἑνὸς συμμέτρως ἔχουσι πρὸς τοὺς τιναγμοὺς τοῦ ἄλλου, καὶ τοῦτο ἢ πολλαπλασίως ἢ ἐπιμορίως ἢ ἐπιμερῶς· καὶ πολλαπλασίως μὲν ἐστὶν ὅταν οἱ τιναγμοὶ τοῦ ἑνὸς πολλάκις περιέχονται ἀπὸ τὸν τιναγμὸν τοῦ ἄλλου, τουτέστι καθ' ὃν χρόνον γίνεται ὁ τιναγμὸς τῆς μιᾶς χορδῆς τῆς παριστώσης τὸν ἕνα ἦχον, ἡ ἄλλη ἡ παριστῶσα τὸν ἄλλον ἦχον ποιεῖ τιναγμοὺς 2 ἢ 3 ἢ 4 ἢ 5 κτλ. ἐπιμορίως δὲ ὅταν τὸ ποσὸν τῶν τιναγμῶν τοῦ ἑνὸς ἤχου περιέχει τὸ ποσὸν τῶν τιναγμῶν τοῦ ἄλλου καὶ ἓν μέρος αὐτοῦ. Ἐπιμερῶς δὲ ὅταν τὸ ποσὸν τῶν τιναγμῶν τοῦ ἑνὸς ἤχου περιέχει τὸ ποσὸν τῶν τιναγμῶν τοῦ ἄλλου, καὶ μέρη αὐτοῦ πλείονα τοῦ ἑνός.

§ 19. Πρὸς πλείονα δὲ διακρίσιν τούτων, ἔστωσαν δύο χορδαὶ τοῦ αὐτοῦ μήκους, τῆς αὐτῆς παχύτητος, καὶ μὲ ἴσην δύναμιν ἐντεταμέναι καὶ ἐν πρώτοις, διὰ μὲν τὸ πολλαπλασίως λέγομεν αὐτὰς αἱ χορδαὶ κρουόμεναι παριστῶσι τιναγμοὺς ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἴσους, καὶ λέγεται, ὅτι συμφωνοῦσι κατὰ τὸ ὁμόφωνον, ἤγουν ὅτι εὑρίσκονται εἰς τὸ αὐτὸ ἴσον, ἡ ἡμισεία δὲ τῆς μιᾶς αὐτῶν τῶν χορδῶν, ὑπομοχλίῳ μέσον διαιρεθείσης, τινάζεται δὶς καθ' ὃν χρόνον ἡ ὁλόκληρος τινάζεται ἅπαξ, ἤγουν ποιεῖ τιναγμοὺς διπλασίως ταχυτέρους, καὶ παριστᾷ τὴν διαπασῶν, ἤγουν τὸν δι' ὀκτὼ ὀξύτερον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἦχον (λέγεται δὲ δι' ὀκτώ, ἐπειδὴ μεταξὺ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου ἤχου εὑρίσκονται ἦχοι ἕξ, ἢ τόνοι, καὶ δύο τὰ ἄκρα· αὐτὰ γίνονται ὀκτώ) καὶ προϊούσης τῆς ὀξύτητος τῶν ἤχων, οἱ αὐτοὶ ἦχοι πάλιν κατὰ συνέχειαν ἐπαναλαμβάνονται ὀξυτέρως δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις, συμφωνοῦσι δὲ αὐτοὶ οἱ δι' ὀκτὼ ἀντιφωνοῦντες ἦχοι ἐν λόγῳ τοῦ 2 : 1 ὡς πρὸς τοὺς τιναγμούς· (κατὰ δὲ τὸ μῆκος τῶν χορδῶν ἀντιστρόφως ὡς 1 : 2) ἡ συμφωνία αὕτη πρώτη τῇ τάξει καὶ τῇ ἀξίᾳ, τῇ τάξει μὲν ὡς πρώτη, κατὰ πρώτην μὲν γὰρ τομὴν ἡ ὁλοσχερὴς χορδὴ διῃρέθη εἰς δύο ἴσα μέρη, τῇ δὲ ἀξίᾳ ὡς εὐκρεστοτέρα εἰς τὴν ἀκοὴν διὰ τὸ συγγενέστερον τῆς συμφωνίας, καὶ αὐτὴ ἡ δι' ὀκτὼ ἀντιφωνία τῶν ἤχων λέγεται ἐκκλησιαστικώτερον ἐπταφωνία, μὴ μετρουμένου τοῦ πρώτου ἴσου, τὸ τρίτον μέρος τῆς μιᾶς αὐτοῦ χορδῆς ποιεῖ τιναγμοὺς τριπλασίως ταχυτέρους, καὶ παριστᾷ τὴν διὰ δώδεκα συμφωνίαν, ἢ διὰ πέντε ὑπεράνω τῆς δι' ὀκτώ. Τὸ τέταρτον μέρος τῆς μιᾶς αὐτῶν τῶν χορδῶν ποιεῖ τιναγμοὺς τετραπλασίως ταχυτέρους καὶ παριστᾷ τὴν δὶς διαπασῶν. Τὸ πέμπτον τῆς μιᾶς αὐτῶν τῶν χορδῶν ποιεῖ τιναγμοὺς πενταπλασίως ταχυτέρους, καὶ παριστᾷ τὴν διὰ δεκαεπτὰ συμφωνίαν ἤγουν τὴν διὰ τριῶν μεγάλην, ὑπεράνω τῆς δὶς διαπασῶν. Τὸ ἕκτον μέρος τῆς μιᾶς αὐτῶν τῶν χορδῶν ποιεῖ τιναγμοὺς ἑξαπλασίως ταχυτέρους, καὶ παριστᾷ τὴν διὰ δεκαεννέα συμφωνίαν, ἤγουν τὴν διὰ πέντε ὑπεράνω τῆς δὶς διαπασῶν. Τὸ ὄγδοον μέρος τῆς μιᾶς αὐτῶν τῶν χορδῶν ποιεῖ τιναγμοὺς ὀκταπλασίως ταχυτέρους, καὶ παριστᾷ τὴν τρὶς διαπασῶν.

§ 20. Ὅταν δὲ αἱ χορδαὶ ἔχωσι τὴν αὐτὴν παχύτητα καὶ τὸ αὐτὸ μῆκος, αἱ τῶν τιναγμῶν ταχύτητες γίνονται ἐν λόγῳ τῶν τετραγωνικῶν ριζῶν, τῶν τεινουσῶν δυνάμεων, ἤγουν βάρεων δηλ. ἐὰν ὦσιν αἱ τείνουσαι αὐταὶ δυνάμεις, ὡς 1 : 4 ἡ τετραπλασίως τεθεῖσα χορδὴ δίδει τὸν δι' ὀκτὼ ὀξύτερον ἦχον. Ἐὰν ὡς 1 : 16 δίδει τὴν δὶς διαπασῶν, ἐὰν ὡς 1 : 25 δίδει τὴν διὰ τριῶν μεγάλην ὑπεράνω τῆς δὶς διὰ πασῶν, ἐὰν ὡς 1 : 36 δίδει τὴν διὰ πέντε ὑπεράνω τῆς δὶς διαπασῶν, ἐὰν δὲ ὡς 1 : 64 τὴν τρὶς διαπασῶν· καὶ οἱ τοιοῦτοι ἦχοι συμφωνοῦσι διὰ τὸ γίνεσθαι ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ τοὺς τιναγμοὺς τῆς χορδῆς, δι' ὧν φυσικῶς παριστῶνται, ὡς αἱ τετραγωνικαὶ ρίζαι τῶν τεινουσῶν δυνάμεων, ἤτοι ὡς 1 : 2 ἢ ὡς 1 : 4 ἢ ὡς 1 : 5 ἢ ὡς 1 : 6 ἢ ὡς 1 : 8· ἄρα ὁ πολλαπλάσιος ἐν τῷ δοθέντι χρόνῳ ἀριθμὸς τῶν τιναγμῶν τῶν μορίων τοῦ ἠχώδους σώματος ὑπάρχει, ὡς ἔοικεν, ἡ αἰτία τοῦ νὰ γίνεται ἡ σύνθεσις τῶν ἤχων, ἤγουν ἡ συμφωνία τούτων, εὐάρεστος εἰς τὴν ἀκοήν, ὁ ὁποῖος ἀριθμὸς τῶν τιναγμῶν ἐξαρτᾶται, ὡς εἴδομεν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

(§ 18) α'. ἀπὸ τὸ μῆκος τῆς χορδῆς, β'. ἀπὸ τὴν τείνουσαν τὴν χορδὴν δύναμιν, καὶ γ'. ἀπὸ τὴν παχύτητα τῆς χορδῆς. Ἐν γένει δὲ οἱ ἀριθμοὶ τῶν τιναγμῶν εἰσὶν ἐν ἀντιστρόφῳ λόγῳ τοῦ μήκους καὶ τῆς παχύτητος τῆς χορδῆς· καὶ ἐν λόγῳ ὑποδιπλασίονι τῶν τεινουσῶν δυνάμεων, δηλ. ἐκείνη ἡ χορδὴ τινάζεται ταχύτερον, ἡ ὁποία εἶναι ἧττον βραχυτέρα ἢ ἧττον παχεῖα, ἢ τέλος πάντων τείνεται ἀπὸ ἰσχυροτέραν δύναμιν. Ἔχουσι δὲ καὶ ὅρους αὐτοὶ οἱ παλμοί, θέλει ὁ κ. Εὔλερος ὅτι μόνον ὀκτὼ διαπασῶν δύνανται τὰ ὦτα καθαρῶς νὰ διακρίνωσιν.

§ 21. Διὰ δὲ τὸ ἐπιμορίως (§ 18) διαιρεθείσης τῆς μιᾶς αὐτῶν τῶν χορδῶν ὑπομοχλίῳ, κατὰ τὸ ἓν τρίτον, κρουόμεναι ἀμφότεραι, ἤτοι τὰ δύο τρίτα τῆς τετμημένης, καὶ ἡ ὁλόκληρος, παριστῶσι τιναγμοὺς 3 : 2 καὶ λέγεται λόγος ἡμιόλιος, ἤγουν ὁ μείζων ἀριθμὸς τῶν τιναγμῶν τῆς τετμημένης περιέχει τὸν ἐλάσσω, καὶ ἓν τῶν δύο αὐτοῦ, καὶ ἡ τοιαύτη συμφωνία λέγεται διὰ πέντε ὡς πέντε φθόγγους περιέχουσα, μετρουμένων καὶ τῶν ἄκρων, ἐκκλησιαστικῶς δὲ λέγεται τετραφωνία, περιέχουσα τόνους τρεῖς, καὶ ἡμιτόνιον διαιρεθείσης δὲ αὐτῆς ὑπομοχλίῳ, κατὰ τὸ ἓν τέταρτον· κρουόμενα τὰ 3)4 τῆς τετμημένης, καὶ ἡ ὁλόκληρος παριστῶσι τιναγμοὺς 4:3 καὶ λέγεται λόγος ἐπίτριτος ἤγουν ὁ μείζων ἀριθμὸς τῶν τιναγμῶν τῆς τετμημένης περιέχει τὸν ἐλάσσω καὶ ἓν τρίτον αὐτοῦ, καὶ ἡ τοιαύτη συμφωνία λέγεται διὰ τεσσάρων, ὡς τέσσαρας φθόγγους περιέχουσα, μετρουμένων καὶ τῶν ἄκρων, ἐκκλησιαστικῶς δὲ λέγεται τριφωνία περιέχουσα δύο τόνους καὶ ἡμιτόνιον. Ἐὰν δὲ διαιρεθῇ αὐτὴ ὑπομοχλίῳ κατὰ τὸ ἓν πέμπτον, τότε ἀποτελοῦσι τιναγμοὺς 5:4 καὶ λέγεται λόγος ἐπιτέταρτος, ἤτοι ὁ μείζων ἀριθμὸς τῶν τιναγμῶν τῆς τετμημένης περιέχει τὸν ἐλάσσω καὶ ἓν τέταρτον αὐτοῦ, καὶ ἡ τοιαύτη συμφωνία λέγεται διὰ τριῶν μεγάλη, ἐκκλησιαστικῶς δὲ λέγεται διφωνία τοῦ τετάρτου ἤχου ἁπλῶς, ἢ τοῦ πλαγίου τετάρτου. Ἐὰν δὲ διαιρεθῇ κατὰ τὸ ἓν ἕκτον, τότε ἀποτελοῦσι τιναγμοὺς 6 : 5 καὶ λέγεται λόγος ἐπίπεμπτος, ἤτοι ὁ μείζων ἀριθμὸς τῶν τιναγμῶν τῆς τετμημένης περιέχει τὸν ἐλάσσω καὶ ἓν πέμπτον αὐτοῦ, καὶ ἡ τοιαύτη συμφωνία λεγεται διὰ τριῶν μικρὰ ἢ ἡμιδίτονος, ἢ τριημιτόνιον, ἐκκλησιαστικῶς δὲ λέγεται διφωνία τοῦ πρώτου ἤχου ἢ πλαγίου πρώτου, οἱ δὲ λοιποὶ ὡς 7 : 6 ἢ ὡς 8 : 7, ὡς 10 : 9 καὶ τὰ λοιπά, πλείονα χρόνον θέλουσιν εἰς τὸ νὰ συμφωνήσωσι καὶ δὴ οὐδὲν ἢ ὀλίγον εὐάρεστος γίνεται εἰς τὸ οὖς ἡμῶν, ἡ ἐκ τούτων συμφωνία.

§ 22. Διὰ δὲ τὸ ἐπιμερῶς, (§ 18) λέγομεν ὅτι τῆς μιᾶς χορδῆς δια-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρεθείσης κατὰ τὰ τρία πέμπτα, τότε τὰ τρία αὐτὰ πέμπτα καὶ ἡ ὁλόκληρος ποιοῦσι τιναγμοὺς 5 : 3 καὶ λέγεται λόγος ἐπιδιμερής, ἤγουν ὁ μείζων ἀριθμὸς τῶν τιναγμῶν τῆς τετμημένης περιέχει τὸν ἐλάσσω καὶ δύο τρίτα αὐτοῦ, καὶ ἡ τοιαύτη συμφωνία λέγεται διὰ ἓξ μεγάλη ἢ ἑξάχορδον μεῖζον, ἐκκλησιαστικώτερον δὲ πενταφωνία ἁπλῶς. Ἐὰν δὲ διαιρεθῇ κατὰ τὰ πέντε ὄγδοα, τότε τὰ $\frac{5}{8}$ καὶ ἡ ὁλόκληρος ἀποτελοῦσι τιναγμοὺς 8 : 5 καὶ λέγεται λόγος ἐπιτριμελής, ἤγουν ὁ μείζων ἀριθμὸς τῶν τιναγμῶν τῆς τετμημένης περιέχει τὸν ἐλάσσω καὶ τρία πέμπτα αὐτοῦ, καὶ ἡ τοιαύτη συμφωνία λέγεται διὰ ἓξ μικρὰ ἢ ἑξάχορδον ἔλασσον, ὡς περιέχουσα τὴν διὰ πέντε καὶ ἡμιτόνιον, ἐκκλησιαστικώτερον δὲ λέγεται πενταφωνία ἰδιαιτέρως τοῦ πλαγίου πρώτου.

§ 23. Διὰ νὰ φέρωμεν δὲ ὑπ' ὄψιν τὴν ἐκτεθεῖσαν αὐτὴν θεωρίαν τῶν τιναγμῶν, ἂς ὑποθέσωμεν τὸν χρόνον εἰς τὸν ὁποῖον γίνονται οἱ τιναγμοὶ τῆς ΑΕ χορδῆς (σχημ. 1) οὕτως ὥστε ΑΒ νὰ ὑπάρχῃ ὁ χρόνος ἑνὸς τιναγμοῦ, ΒΔ ὁ χρόνος ἄλλου τιναγμοῦ καὶ καθεξῆς· εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν νὰ τινάζηται καὶ ἡ ἄλλη χορδὴ ΓΟ τῆς ὁποίας οἱ τιναγμοὶ νὰ ὑπάρχωσι ταχύτεροι, οὕτως ὥστε ἐνῷ ἐκτελεῖται ὑπὸ τῆς πρώτης χορδῆς ὁ τιναγμὸς ΑΒ, ἡ ἄλλη χορδὴ νὰ ποιῇ τιναγμοὺς δύο, ἤγουν ΓΙ ΙΚ, καὶ ἐκ τοῦ σχήματος αὐτοῦ φαίνεται ὅτι εἰς τοῦτον τὸν τρόπον οἱ τιναγμοὶ ἁρμοδιώτερον συμφωνοῦσι καὶ δὲν γίνονται πολλοὶ τιναγμοὶ τῆς μιᾶς ἀντὶ πολλῶν τῆς ἄλλης, ὥστε καὶ τὸ οὖς νὰ δυσκολεύηται νὰ διακρίνῃ τὴν αὐτοῦ συμφωνίαν, καθὼς εἰς τὰς λοιπὰς συμφωνίας, καὶ αὕτη ἡ συμφωνία ἐστὶν ἡ δι' ὀκτὼ ἀντιφωνία διαπασῶν λεγομένη.

§ 24. Ἐὰν δὲ καθ' ὃν χρόνον ἡ μία χορδὴ ποιῇ δονήματα δύο (σχημ. 2) ἡ ἄλλη ἐκτελεῖ δονήματα τρία· ἡ τοιαύτη διανομὴ τῶν γραμμῶν, καθὼς εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς δὲν φαίνεται ἀσύμμετρος, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀκοὴν ἡ τοιαύτη διανομὴ τῶν τιναγμῶν δὲν φαίνεται ἀηδής· καὶ αὐτὴ ἡ συμφωνία ἐστὶν ἡ λεγομένη διὰ πέντε, δευτέρα μὲν τῇ ἀξίᾳ, ὡς πρὸς τὴν διαπασῶν, ἐγκριτωτέρα δὲ ὅλων τῶν ἄλλων. Τὸ σχῆμα 3 παριστᾷ τὴν διὰ τεσσάρων, ὡς 4 : 3· τὸ σχῆμα 4 παριστᾷ τὴν διὰ τριῶν μεγάλην, ὡς 5 : 4· τὸ σχῆμα 5 παριστᾷ τὴν διὰ τριῶν μικράν, ὡς 6 : 5· τὸ σχῆμα 6 παριστᾷ τὴν διὰ ἓξ μικράν, ὡς 8 : 5· τὸ σχῆμα 7 παριστᾷ τὴν διὰ ἓξ μεγάλην, ὡς 5 : 3· τὸ σχῆμα 8 παριστᾷ τὴν διὰ δώδεκα συμφωνίαν, ὡς 3 : 1· τὸ σχῆμα 9 παριστᾷ τὴν διὰ δεκαπέντε συμφωνίαν, ὡς 4 : 1.

§ 25. Τῶν δὲ ἀσυμφώνων παραδείγματα ταῦτα· πρώτον, ἡ διὰ δύο

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

(Νε. Ού) ἤτις ἔχει λόγον κατὰ τὴν ἐκτεθησομένην Κλίμακα (Σχ. 13.) ὡς 1080, πρὸς 960, ὡς 9 : 8, ἡ διὰ δύο (Ού. Τώς.), ἤτοι ἔχει λόγον ὡς 960, πρὸς 864, ὡς ΛΟ:9. Δεύτερον τὸ τρίτον (Ούν, βαί) ἤγουν τρεῖς τόνοι κατὰ συνέχειαν ὁλοσχερεῖς, ὅπερ ἔχει λόγον,ὡς 810, πρὸς 576, ὡς 15:8, ἤ ὡς 7 $\frac{1}{2}$ πρὸς 4, ἡ δὲ ἑπτὰ (Ού.Νὲ.) ἤτοι ἔχει λόγον ὡς 960, πρὸς 540, ὡς 48:27, ἤ ὡς 12:6 $\frac{3}{4}$. Καὶ ἡ δὲ ἑπτὰ (Βαί. νά) ἤτις ἔχει λόγον ὡς 1152. πρὸς 648 ὡς 16:9. Ἐντούτοις φαίνεται πόσην ἀθυμίαν δοκιμάζει τὸ οὖς ἕως νὰ συμφωνήσωσι οἱ 9 τιναγμοὶ μὲ τοὺς 8, ἤ οἱ 10, μὲ τοὺς 9, ἤ οἱ 45, μὲ τοὺς 32, ἤ οἱ 15, μὲ τούς 8, ἤ οἱ 48, μὲ τοὺς 27, ἤ οἱ 16 μέ τοὺς 9. Ἐπειδὴ οἱ ἐν ὀλίγοις τιναγμοῖς συμφωνοῦντες φθόγγοι εὐάρεστοι εἰς τὴν ἀκοήν, οἱ δὲ ἐν πολλοῖς τιναγμοῖς δυσαρέστως, ἄρα ἀποχρῶντα λόγον ἔχει τὸ φυσικὸν φαινόμενον τοῦτο, δηλαδή, ἐκ τῆς διαφόρου συμφωνίας τῶν τιναγμῶν καὶ ἡ διάφορος συμφωνία τῶν ἤχων.

§ 26. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν χορδῶν λαμβάνεται ὁ διὰ τοῦ λάρυγγος εἰς σχῆμα κυλίνδρου εἰσερχόμενος ἀήρ, δηλονότι ἐπιμηκέστερος, ἤ ἧττον ἐπιμήκης, ἤ διάμετρον ἔχων μεγαλειτέραν ἤ μικροτέραν. Ὅθεν διὰ τὸν χαμηλὸν ἦχον χρειάζεται ἀὴρ περισσότερος, παρὰ τὸν ὀξύν, διὸ μεγαλύνεται ἡ κλειθρία, διὰ δὲ τὸν ὀξὺν σμικρύνεται· καὶ ἐκ τούτου α΄. αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία καὶ ὅσοι ἄλλοι ψάλλουσιν εἰς τὰ ὑψηλὰ μικρὸν τὸν λάρυγγα καὶ τὴν κλειθρίαν στενωτέραν ἔχουσιν· οἱ ἄνδρες καὶ οἱ εἰς τὰ χαμηλὰ ψάλλοντες ἔχουσι μεγαλείτερον τὸν λάρυγγα καὶ πλατυτέραν τὴν κλειθρίαν, τὰ ζῶα ὅπου ἔχουσι χαμηλοτάτην φωνὴν ἔχουσι μεγαλώτατον λάρυγγα καὶ πλατυτάτην τὴν κλειθρίαν· β΄. ὀξύτερος γίνεται ὁ συριγμός, εἴτε διὰ τῶν χειλέων, εἴτε διά τινος ὀργάνου, ὅπου ὑπάρχει μικροτέρα ἡ ὀπή· γ΄. εἰς ὅλους τοὺς αὐλοὺς κλειομένων τῶν ὀπῶν ἤ ἀμοιβαίως ἀνοιγομένων, καὶ δὴ ἡ ἠχώδης ὀπὴ πλατυτέρα γινομένη, ἤ στενωτέρα, χαμηλότεροι γίνονται οἱ ἦχοι ἤ ὑψηλότεροι· δ΄. τὰ μουσικὰ πτηνὰ ἔχουσι στενωτέραν καὶ σκληροτέραν τὴν κλειθρίαν, ὅθεν ψάλλουσι καὶ τὰ ὑψηλά, κἀὶ ἡ αἰτία ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ ἀκρώδης κύλινδρος ὡς μία τῶν χορδῶν θεωρεῖται, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ἀριθμοὶ τῶν τιναγμῶν αὐτῆς γίνονται κατὰ τοὺς προεκτεθέντας λόγους, δηλ. μεγαλείτερον ἔχων τὸν ἄξονα ἤ τὴν διάμετρον, ἤ καὶ τὰ δύο, ἠχεῖ τὰ ὑψηλά. Ὅθεν ματαία ὡς προείπομεν (§ 17) ἡ διαφωνία ἐκείνη τῶν φυσιολόγων, καὶ ἐπειδὴ εἰς κάθε εἶδος ὀργάνου διὰ τὴν διαφορὰν τῶν ἤχων, ἄλλο δὲν θεωρεῖται, παρὰ ὁ διάφορος ἀριθμὸς τῶν τιναγμῶν τῶν μορίων τοῦ ἠχώδους σώματος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ εὑρέσεως τῶν συμφωνιῶν.

§ 27. Ὅστις δὲν ἐγυμνάσθη εἰς τὴν θεωρίαν τῆς Μουσικῆς, δυσκόλως ἐννοεῖ ἀμέσως τὴν δύναμιν αὐτῶν τῶν λέξεων δι' ὀκτώ, διὰ τριῶν μεγάλη καὶ μικρά, διὰ πέντε, διὰ τεσσάρων καὶ τὰ λοιπά, διὰ τοῦτο πρὶν νὰ ἐπιχειρισθῶμεν τὴν διαίρεσιν τοῦ μονοχόρδου ἢ τῆς διαπασῶν, πρέπει νὰ εἴπωμεν ὀλίγα τινα περὶ τοῦ τρόπου τῆς αὐτῆς εὑρέσεως, καὶ δὴ λέγομεν ὅτι ἕκαστος δύναται νὰ μάθῃ διὰ ζώσης φωνῆς μόνον (καὶ τοῦτο γὰρ (§ 17) ὄργανον) τοὺς ἀναλόγους εἰς αὐτὰς τὰς λέξεις φθόγγους, καὶ νὰ καταλάβῃ διὰ μαθηματικῶν λόγων τε καὶ γραμμῶν τὴν θεωρίαν αὐτοῦ, λαμβάνων ὡς ὁμολογουμένως αὐτὰς τὰς ἤδη ἐγνωσμένας πείρας τῶν τιναγμῶν, διὰ τοῦτο διὰ γραμμῶν (§ 9) μόνον καὶ ἀριθμῶν παριστῶμεν ἐνταῦθα τοὺς λόγους τῆς συμφωνίας τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς φυσικῆς, ὡς δεδειγμένα εἰληφότες. Ἔστω οἷα χορδή τις ἡ ΚΚ γραμμὴ (σχῆμα 10) καὶ ζητηθήτωσαν τὰ σημεῖα αὐτῆς, καθ' ἃ τμηθεῖσα δώσει τοὺς ὀκτὼ τῆς διαπασῶν φθόγγους· πρῶτον ἡ ὁλοσχερὴς γραμμὴ ΚΚ παριστᾷ ἕνα φθόγγον, ἔστω οὗτος τὸ ἴσον ἢ ὁ πρῶτος φθόγγος τῆς διατονικῆς διαπασῶν. Εἰς τὴν προπαίδειαν τῆς παπαδικῆς εὑρίσκομεν ὅτι, ἡ δι' ὀκτὼ ἀντιφωνία παριστᾶται μὲ τὰς ὀκτὼ αὐτὰς συλλαβάς, οἷον: Νέ, οὐ, τὼς, οὐν, ά, νά, βαί, Νε, αἱ ὁποῖαι ἐπαναλαμβάνονται εἰς τὴν δὶς διαπασῶν καὶ πάλιν ἐπαναλαμβάνονται εἰς τὴν τρὶς διαπασῶν καὶ οὕτω καθεξῆς. Αὐτὴ ἡ προπαίδεια, ἐπειδὴ ἐγένετο ἀπὸ ἄνδρας οὐ μόνον ἁγίους ἀλλὰ καὶ μαθηματικοὺς ἐπιστήμονας, διὰ τοῦτο τὰς ἰδίας συλλαβὰς ἐκείνων τῶν ἁγίων ποιητῶν καὶ πρώτων θεμελιωτῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς μεταχειριζόμεθα καὶ ἡμεῖς πρὸς διασάφησιν τῆς διαπασῶν, οὔσας ἱκανὰς αὐτάς, καὶ οὐδεμιᾶς οὔσης ἀνάγκης νὰ ἐπινοήσωμεν ἄλλας, σύγχυσιν ἀντὶ σαφηνείας προξενούσας· λέγομεν οὖν, ὅτι τὸ Νὲ καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος ὑπάρχει τῶν κατὰ συνέχειαν διαπασῶν, καὶ σημειοῦμεν πρὸς διασάφησιν εἰς μὲν τὴν πρώτην διαπασῶν δι' ἑνὸς σημείου, εἰς δὲ τὴν δευτέραν διὰ δύο σημείων //, εἰς δὲ τὴν τρίτην διὰ τριῶν σημείων /// κτλ.

§ 28. Ὅθεν εἰρήσθω Νὲ ὁ φθόγγος τῆς ὁλοσχεροῦς ΗΚ'· ταύτης τμηθείσης μέσον κατὰ τὸ Η'' ἔσεται Η''Κ ὡς 2 : 1· ἄρα κατὰ τὸ Η'' ἡ γραμμὴ αὕτη τμηθεῖσα δώσει τὸ σημεῖον (§ 19) τῆς διαπασῶν, ἢ δι' ὀκτὼ Νε'' καὶ δὴ συμπεραίνομεν ὅτι ἔνδον τῶν σημείων Η'' καὶ Η' περιέχονται ὅλαι αἱ ἄνω εἰρημέναι συλλαβαὶ ὀκτὼ ἢ φθόγγοι, ἐπειδὴ οἱ λόγοι τῶν μέσων ἐξ εἰσὶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἥττονες τοῦ 2 : 1, ὅπερ καὶ βεβαιούμεθα οὕτως : ἡ βαι οὖσα δι' ἑπτὰ εὑρεθήσεται (§ 25) κατὰ τὸ σημεῖον Ζ'. ὅταν γείνῃ ὡς 15 : 8 :: ΗΚ' : ΖΚ, ἡ ὁποία αὐτὴ βαι, ὡς ἀσύμφωνος τῇ Νέ δὲν πρέπει νὰ συνηχῇ μὲ αὐτήν, ὡς ὀχληρὰ εἰς τὴν ἀκοὴν ἡ αὐτοῦ συμφωνία· μὲ ὅλον τοῦτο κατ' ἀκολουθίαν ἠμποροῦν νὰ ἠχήσουν, ἤγουν ἐνῷ πάυει ἡ μία, τότε νὰ ἠχῇ ἡ ἄλλη, ἡ δὲ διὰ ἓξ μεγάλη οὖσα (§ 24) ὡς 5 : 3, εὑρεθήσεται τὸ κατὰ τὸ Ε σημεῖον, ὅπου τὸ νά, ὅταν γείνῃ 5 : 3 :: ΚΚ : ΕΚ· ἡ δὲ α'. οὖσα διὰ πέντε, εὑρεθήσεται κατὰ τὸ σημεῖον Δ'. ὅταν γείνῃ 3 : 2 :: Η'Κ : ΔΚ ἡ δὲ οὖν οὖσα διὰ τεσσάρων εὑρεθήσεται κατὰ τὸ σημεῖον Γ'. ὅταν γείνῃ 4 : 3 :: Η'Κ : ΓΚ, ἡ δὲ διὰ τριῶν μεγάλη, ἔχουσα ὡς 5 : 4 εὑρεθήσεται κατὰ τὸ β σημεῖον ὅπου τὸ τώς. Ὅταν γείνῃ ὡς 5 : 4 ὡς ΗΚ : ΒΚ, ὁ μείζων τόνος ἔχων (§ 25) ὡς 9 : 8 : εὑρεθήσεται κατὰ τὸ σημεῖον Α, ὅπου τὸ ού, ὅταν γείνῃ ὡς 9 : 8 : οὕτως ΗΚ : ΑΚ.

§ 29. Ἰστέον ὅτι ἐλήφθησαν εἰς αὐτὴν τὴν διαίρεσιν ἡ διὰ ἓξ μεγάλη ἢ διὰ τριῶν μεγάλη καὶ ὁ μείζων τόνος, ὡς ἁρμονικώτερα τῶν μικρῶν ὡς ὀψόμεθα ἐφεξῆς : τὰ μεταξὺ Η' καὶ Γ. ἢ α καὶ λ. ἢ Β καὶ Ε, ἢ λ καὶ Η'' διαστήματα λέγονται διὰ τεσσάρων, ἐπειδὴ ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν τῶν διαστημάτων, τέσσαρες φθόγγοι μετροῦνται, καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ διαστήματα ἀνάλογα εἰσίν, ὡς 4 : 3, τὸ δὲ μεταξὺ τοῦ Γ'. καὶ Ζ'. διάστημα, ἤγουν τὸ οὖν, βαι ὑπάρχει τρίτονον, οὐχὶ ὡς τὰ λοιπὰ ἐκ μείζονος, ἐλάσσονος καὶ ἐλαχίστου.

§ 30. Τὸ μεταξὺ Η' καὶ β'. ἢ ά καὶ Γ ἢ Β καὶ Δ', ἢ Γ'. καὶ Ε, ἢ Δ καὶ Ζ', ἢ Ε καὶ Ζ'' διάστημα λέγεται δίτονος ἢ διὰ τριῶν· καὶ ἐπειδὴ οἱ φθόγγοι ἔχουσιν, ὡς ἤδη εἴδομεν, τὰ ἀπ' ἀλλήλων διαστήματα ἄνισα, διὰ τοῦτο εὑρίσκεται καὶ διὰ τριῶν μεγάλη ἢ δίτονος ἢ ΗΒ ἢ ΓΕ ἢ ΔΖ, ὅλαι λόγον ἔχουσαι (§ 24) ὡς 5 : 4, καὶ διὰ τριῶν μικρὰ (ἢ τριημιτόνιον ἢ ἡμιδίτονον) ἢ ΒΔ καὶ ΕΗ'' ἀμφότεραι λόγον ἔχουσαι (§ 24) ὡς 6 : 5, ἡ δὲ διὰ τριῶν μικρὰ αΓ ἐλλείπει $\frac{1}{16}$ τοῦ λόγου τοῦ 6 : 5, ὡς συγκειμένη ἐξ ἐλάσσονος τόνου καὶ ἡμιτονίου, ὡς δειχθήσεται· ὑπάρχει δέ, ὡς 6 : 5 μεῖον $\frac{1}{16}$, ἅτε οὖσα εἰς τὴν ἐκτεθησομένην κλίμακα (Σχ. 10) κατὰ τοὺς προεκτεθέντας λόγους, ὡς 960 : 810.

§ 31. Τὸ ἀπὸ τὸ Η' εἰς τὸ α διάστημα λέγεται τόνος μείζων, ἀπὸ δὲ τὸ Α. εἰς τὸ Β. τόνος ἐλάσσων, ἀπὸ τὸ Β' εἰς τὸ Γ. ἡμιτόνιον μεῖζον, ἀπὸ τὸ Γ εἰς τὸ Λ τόνος μείζων, ἀπὸ τὸ Λ εἰς τὸ Ε' ἐλάσσων καὶ ἀπὸ τὸ Ε εἰς τὸ Ζ τόνος μείζων καὶ ἀπὸ τὸ Ζ εἰς τὸ Η ἡμιτόνιον μεῖζον· ἄλλοι τινὲς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸ διάστημα αὐτὸ ἀπὸ τὸ Δ εἰς τὸ Ε ποιοῦσι μείζονα τόνον, ἐκλαμβάνοντες κατὰ συνέχειαν δύο μείζονας τόνους, ἤγουν τὸ ἀπὸ τὸ Γ εἰς τὸ Δ διάστημα καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ Δ εἰς τὸ Ε, ἁρμονικώτερον ὅμως ὡς ἐν τῷ ἑξῆς κεφαλαίῳ ὑψόμεθα καὶ ἁρμοδιώτερον εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Μοῦσικήν, τὸ νὰ λειφθῇ τὸ διάστημα Δ εἰς τὸ Ε ἐλάσσων τόνος, ὥστε τὸ ἀπὸ τοῦ Η εἰς τὸ Β διάστημα, ὃ ὡς 5 : 4 νὰ συμφωνῇ μὲ τὸ Γ εἰς τὸ Ε, ὅπου ὁ τρίτος ἦχος (ἡ ὁ βαρύς), ὡς ὁ πλάγιος τοῦ τετάρτου, ψάλλονται καθὼς εἰς τὸ: «τῇ ὑπερμάχῳ» τοῦ Κλαδᾶ, εἰς τὴν λέξιν «Τῇ ὑπερμάχῳ».

§ 32. Πρὸς πληροφορίαν δὲ περισσοτέραν καὶ πραγματικῶς δύνατταί τις νὰ ἀποδείξῃ ταῦτα, γινομένης τῆς πείρας διὰ μιᾶς ὑλικῆς χορδῆς ἐπίσης παχείας (§ 20) καὶ μιᾷ δυνάμει τὴν τάσιν ἐχούσης καὶ τεμνομένης δι' ὑπομοχλίου, κατ' αὐτὰ τὰ ἤδη εὑρεθέντα σημεῖα τῆς γραμμῆς Η'Κ'.

§ 33. Σημείωσαι δὲ ὅτι ἡ δι' ὀκτὼ Η''Η'' διῃρέθη εἰς διὰ πέντε (Δ) καὶ εἰς διὰ τεσσάρων (Γ), οὕτως ὥστε ἡ διὰ πέντε ὑπάρχει πλησιεστέρα εἰς τὸν βαρύτερον ἦχον, ἤγουν ἀπὸ τὸ Η εἰς τὸ Λ καὶ ἡ διὰ τεσσάρων πλησιεστέρα εἰς τὸν ὀξύτερον ἦχον, ἤγουν ἀπὸ τὸ Δ εἰς τὸ Η'' καὶ ἐὰν αὐτοὶ οἱ τρεῖς ἦχοι οἱ Η Γ Δ ἠχήσουν ὁμοῦ γενήσεται ἀρίστη ἡ συμφωνία, χωρὶς νὰ προξενηθῇ εἰς τὸ οὖς καμμία δυσαρέσκεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ τῆς διατονικῆς διαιρέσεως τῆς διαπασῶν, ἢ τῆς γραμμῆς Η'Κ' ὡς μονοχόρδου θεωρουμένης, καὶ ὅτι εἰς τὴν διαίρεσιν αὐτὴν θεωρεῖται λόγος ἁρμονικός.

§ 34. Ἡ περὶ τῆς ἐκτεθείσης (Κεφ. Δ') διαιρέσεως τῆς διαπασῶν ἐντελεστέρα θεωρία προϋποτίθησι τρόπον τινὰ τὴν γνῶσιν τῶν ἀναλογιῶν διὰ νὰ γίνῃ εὐκαταληπτοτέρα, διὰ τοῦτο πρέπει ἐνταῦθα νὰ ἐκθέσωμεν ὀλίγα τινα περὶ αὐτοῦ ἐν συνόψει, πρὸς πληρεστέραν διδασκαλίαν· ἡ ἀναλογία θεωρεῖται (ὅσον ἀνήκει εἰς τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν) τριχῶς: α') ὅταν στοχασθῶμεν πόσον ὑπερέχει ἢ ὑπερέχεται ὁ εἷς ἀριθμὸς τοῦ ἑτέρου, τότε θεωροῦμεν τὸν ἀριθμητικὸν λόγον, καὶ καλοῦμεν αὐτὸν ἀναλογίαν ἀριθμητικὴν οἷον: 1, 3, 5, 7 καὶ τὰ λοιπά, ἐπειδὴ τὸ 3 ὑπερέχει τὸ 1 κατὰ 2, ὁμοίως κατὰ 2 ὑπερέχει καὶ τὸ 5 τοῦ 3 καὶ τὸ 7 τοῦ 5· β') ὅταν στοχασθῶμεν ποσάκις περιέχει ὁ εἷς ἀριθμὸς τὸν ἄλλον, ἢ περιέχεται παρ' αὐτοῦ, τότε θεωροῦμεν τὸν γεωμετρικὸν λόγον, καὶ καλοῦμεν αὐτὸν ἀναλογίαν γεωμε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τρικήν, οἷον: ὡς τὸ 1 πρὸς τὸ 3 οὕτω τὸ 5 πρὸς τὸ 15, ἐπειδὴ ὁσάκις τὸ 3 περιέχει τὸ 1, τοσάκις καὶ τὸ 15 περιέχει τὸ 5· γ') ὅταν στοχασθῶμεν μεταξὺ τριῶν ἀριθμῶν, ὅτι ὁσάκις περιέχει ὁ μείζων τὸν ἐλάχιστον, τοσάκις περιέχει καὶ ἡ μεταξὺ μείζονος ἀριθμοῦ καὶ ἐλάσσονος διαφορά, τὴν μεταξὺ ἐλάσσονος ἀριθμοῦ καὶ ἐλαχίστου διαφοράν, τότε θεωροῦμεν τὸν ἁρμονικὸν λόγον, οἷον: 6, 8, 12· οἱ λόγοι οἱ ἐν τοῖς τρισὶν αὐτοῖς ἀριθμοῖς, κατὰ τοῦτο ἔχουσί τινα ὁμοιότητα, καθότι ὡς ὁ 12 διπλάσιος τοῦ 6, οὕτως ἡ μεταξὺ 12 καὶ 8 διαφορά, ἤγουν τὸ 4, διπλασία τῆς μεταξὺ 8 καὶ 6 διαφορᾶς, ἤγουν τοῦ 2, καὶ ἡ τοιαύτη ὁμοιότης ἢ ἀναλογία λέγεται ἁρμονική, ἐπειδὴ κατὰ ταύτην τὴν ἀναλογίαν ἐκτελεῖται ἡ συμφωνοτέρα τῆς διατονικῆς κλίμακος διαίρεσις.

§ 35. Τοῦτο δὲ δείκνυται εἰς τοῦτον τὸν τρόπον, ἡ συμφωνία 3 : 2, ἥτις διὰ πέντε λέγεται, εὐαρεστοτέρα (§ 25) εἰς τὴν ἀκοήν, τῆς συμφωνίας 4 : 3, ἥτις λέγεται διὰ τεσσάρων· πρὸς τούτοις, ὅταν πολλοὺς ἤχους ἀκούωμεν, εἰς τὸν βαρύτερον (§ 11) ἀνάγομεν τοὺς λοιπούς, διὸ καὶ ὁ βαρύτερος λέγεται βάσις, καὶ οἱονεὶ τῶν λοιπῶν θεμέλιον· λέγω λοιπὸν ὅτι ὁ παρεισαχθεὶς ἦχος Δ μεταξὺ τῆς Η′ καὶ τῆς Η″ γραμμῆς ὑπάρχει μέσος κατὰ τὴν ἄνω εἰρημένην ἁρμονικὴν ἀναλογίαν, συμφωνῶν μὲ τὸν Η′ κατὰ τὴν διὰ πέντε, καὶ μὲ τὸν Η″ κατὰ τὴν διὰ τεσσάρων. Ὁ δὲ παρεισαχθεὶς ἦχος Γ′, ὑπάρχει μέσος, κατὰ τὴν εἰρημένην ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν, συμφωνῶν μὲ τὸν Η′ κατὰ τὴν διὰ τεσσάρων καὶ μὲ τὸν Η″ κατὰ τὴν διὰ πέντε, διὸ καὶ εὐαρεστοτέρα εἰς τὴν ἀκοὴν ἡ συμφωνία τοῦ Δ μετὰ τοῦ Η′ ἢ τοῦ Γ′ μετὰ τοῦ Η′.

§ 36. Καὶ εἰς σαφεστέραν τούτων ἀνάδειξιν, ἂς ἀναχθῇ τὸ μῆκος τῆς γραμμῆς (Σχ. 10) Η′Κ δι' ἀριθμῶν 60 (ἤ 180, πρὸς ἀποφυγὴν τῶν κλασμάτων). Οὕτως οὖν, ἐὰν ὑποτεθῇ ἡ Η′Κ. μερῶν 180, ἡ ἡμίσεια αὐτῆς ἔσεται μερῶν 90, ὁ δὲ μεταξὺ 180, καὶ 90. μέσος ἁρμονικὸς ἀνάλογος ὑπάρχει ὁ 120, τὰ δύο τρίτα δηλαδὴ τοῦ ἀριθμοῦ, 180. Ἐπειδὴ ὡς 180, πρὸς 90, οὕτως, 180, ἥττον 120, πρὸς 120, ἥττον 90, οὕτως, 60, πρὸς 30. Καλῶς δὲ γενομένης τῆς διαιρέσεως τῆς γραμμῆς Η′,Κ. τὰ 120, αὐτῆς μέρη εὑρεθήσονται κατὰ τὸ σημεῖον Δ. ἀλλ' ἐπειδὴ, Η′.Κ, ἴσον 180, πρὸς Δ.Κ. ἴσον 120, οὕτω 3 : 2 συμφωνεῖ ἄρα ὁ ἦχος Δ, μὲ τὸν ἦχον Η′ κατὰ τὴν διὰ πέντε, προσέτι, Δ.Κ. ἴσον 120, πρὸς Η″.Κ. ἴσον 90, οὕτω, 4 πρὸς 3, ἄρα, ὁ αὐτὸς ἦχος Δ, συμφωνεῖ μετὰ τοῦ ἤχου Η″ κατὰ τὴν διὰ τεσσάρων, καὶ λοιπόν, διηρέθη ἡ διαπασῶν Η′. Η″ ἁρμονικῶς, εἰς διὰ πέντε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ εἰς διὰ τεσσάρων. Κατὰ δὲ ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν εὑρίσκεται ὁ ἦχος Γ'. κατὰ τὰ 135 μέρη τῆς Η'. Κ. γραμμῆς, ἐπειδὴ 180 πρὸς 135 ἴσον 45, καὶ 135 πρὸς 90 ἴσον 45 ὁ ἴσος λόγος διὰ τῆς ἀριθμητικῆς ἀναλογίας, οὗτος συμφωνεῖ τὸ ἀνάπαλιν κατὰ τὴν διὰ τεσσάρων μὲ τὸν ἦχον τὸν βαρύτερον Η', καὶ κατὰ τὴν διὰ πέντε μὲ τὸν ἦχον τὸν ὀξύτερον Η'. ὡς 4. πρὸς 3· ἀλλ' ἡ τοιαύτη διαίρεσις τῆς διαπασῶν, ὑποδεεστέρα, διὸ καὶ τοῖς πλαγίοις ἤχοις κεκλήρωται, ὡς ὀψόμεθα εἰς τὸ περὶ ἤχων Κεφάλαιον.

§ 37. Ὁ δὲ μεταξὺ τῆς Η'Κ, ἴσον 180, καὶ τῆς ΔΚ, παρεισαχθεὶς ἦχος Β. εὑρίσκεται κατὰ τὰ 144 μέρη τῆς Η'Κ, γραμμῆς ἅτε δὴ τὸ 144, μέσος ἁρμονικὸς ἀνάλογος τοῦ 180, καὶ τοῦ 120, ἐπειδή, ὡς 180 πρὸς 120, οὕτως, 180, ἧττον 144 πρὸς 144, ἧττον 120, οὕτω 36 πρὸς 24, ἄρα ὁ Β' ἦχος πλέον σύμφωνος μὲ τὸν βαρύτερον ἦχον Η'. παρὰ μὲ τὸν ὀξύτερον Δ. καὶ τῳόντι, πρὸς μὲν τὸν Η' ἔχει, ὡς 180, πρὸς 144 οὕτω 5 πρὸς 4, κατὰ τὴν διὰ τριῶν μεγάλην, (§ 24.) πρὸς δὲ τὸν Δ. ἔχει ὡς 144 πρὸς 120, οὕτως 6 πρὸς 5, κατὰ τὴν διὰ τριῶν μικράν, ἄρα ὁ Β ἦχος ἁρμονικὴν φυλάττων ἀναλογίαν, συμφωνεῖ εὐαρεστότερον μὲ τὸν Η'. ἦχον, παρὰ μὲ τὸν Δ.

§ 38. Ἐὰν δὲ μεταξὺ τῆς ΗΚ. γραμμῆς καὶ τῆς ΔΚ. παρεισαχθῇ ἦχος κατὰ ἀριθμητικὸν λόγον, εὑρίσκεται μέσον τοῦ 180, καὶ 120 μέσος ἀριθμητικὸς ἀνάλογος ὁ 150, ὅθεν ὁ κατὰ τὰ 150 μέρη ἦχος συμφωνεῖ μὲ τὸν βαρύτερον ἦχον Η'. κατὰ τὴν διὰ τριῶν μικράν, ἔχων ὡς 180 πρὸς 150, οὕτως 6 πρὸς 5, μὲ τὸν ὀξύτερον δὲ Δ. κατὰ τὴν διὰ τριῶν μεγάλην, ἔχων ὡς 150, πρὸς 120, οὕτως 5 πρὸς 4· ἡ τοιαύτη ὅμως διαίρεσις δὲν σημειοῦται εἰς τὴν διατονικὴν κλίμακα, εἰμὴ ὅταν ἔχωμεν νὰ διαιρέσωμεν τοὺς τόνους εἰς ἡμιτόνια.

§ 39. Καθὼς διῃρέθη ἡ Η'Δ. διὰ πέντε, οὕτω διαιρεῖται καὶ ἡ ΓΗ''. διὰ πέντε κατὰ τὸ Ε'. ὥστε ὁ κατὰ τὸ Ε. ἦχος νὰ εὑρίσκεται κατὰ 108 μέρη τῆς Η'Κ γραμμῆς, ἅτε δὴ τὰ 108, μέσος ἁρμονικὸς ἀνάλογος τοῦ 135, καὶ τοῦ 90, ἐπειδὴ 135 ἴσον Γ.Κ. πρὸς 90, ἴσον Η''Κ. οὕτω 135 ἧττον 108 πρὸς 108. ἧττον 90 οὕτως 9 πρὸς 6. καὶ ὁ κατὰ τὸ Ε. αὐτὸς ἦχος νὰ συμφωνῇ μὲ τὸν βαρύτερον μὲν Γ. κατὰ τὴν διὰ τριῶν μεγάλην ὡς 135 πρὸς 108 οὕτω 5 πρὸς 4 μὲ τὸν ὑξύτερον δὲ Η'' τὴν διὰ τριῶν μικρὰν ὡς 108 πρὸς 90, οὕτως 6 πρὸς 5.

§ 40. Πρὸς τούτοις λέγω ὅτι ὁ μὲν κατὰ τὸ Ε. ἦχος συμφωνεῖ μὲ τὸν βαρύτερον αὐτοῦ Η' κατὰ τὴν διὰ ἓξ μεγάλην, καὶ μὲ τὸν ὀξύτερον Η''. κατὰ τὴν διὰ τριῶν μικράν. Καὶ οὕτω μὲ τὴν κατὰ τὸ Ε'. αὐτὴν διαίρεσιν, διαιρεῖται ἡ διαπασῶν Η'.Η''. εἰς διὰ ἓξ μεγάλην ὡς 180 πρὸς 108, οὕτω 5 πρὸς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

3, καὶ εἰς διὰ τριῶν μικράν, ὡς 108 πρὸς 90, οὕτως 6 πρὸς 5· ὁ δὲ κατὰ τὸ Β. ἦχος ἐξ ἐναντίας, ἤγουν συμφωνεῖ μὲ τὸν βαρύτερον Η′. κατὰ τὴν διὰ τριῶν μεγάλην ὡς 180 πρὸς 144, οὕτω 5 πρὸς 4 καὶ μὲ τὸν ὀξύτερον Η′′. κατὰ τὴν δι' ἓξ μικρὰν ὡς 144 πρὸς 90. οὕτω 8 πρὸς 5.

§ 41. Ἐκ τῆς πρώτης διαιρέσεως (§ 36) τῆς διαπασῶν εἰς διὰ πέντε καὶ εἰς διὰ τεσσάρων, καὶ ἐκ τῆς δευτέρας διαιρέσεως εἰς διὰ τεσσάρων, καὶ εἰς διὰ πέντε, δηλαδὴ μὲ τὸ νὰ ὑπάρχῃ ἡ ΓΚ, ἴσον 135, καὶ ἡ ΔΚ, ἴσον 120, καὶ ὡς 135 πρὸς 120, οὕτως 9 πρὸς 8, ἐκ τῆς ἀναλογίας αὐτῆς προσδιωρίσθη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἁρμονικοῖς ὁ λόγος τοῦ μείζονος τόνου. Ἔστω ἡ Η′Α, τὸ ἔννατον μέρος τῆς χορδῆς Η′Κ, λέγω ὅτι ὁ ἦχος Α ἀπέχει ἀπὸ τὸν ἦχον Η′, τόνον μείζονα ἕνα. Καὶ τὸ δίτονον Η′Β. διαιρεῖται κατὰ τὸ σημεῖον Α, ἁρμονικῶς μὲ αὐτὸν τὸν ἦχον Α, ἐπειδὴ Η Κ, (ἴσον 180) πρὸς ΑΚ. (ἴσον 160) τὰ ὀκτὼ δηλαδὴ τῶν ἐννέα τοῦ (180) οὕτως 9 πρὸς 8, καὶ 180 πρὸς 144, οὕτως 180, ἥττον 160, πρὸς 160, ἥττον 144, οὕτω 5 πρὸς 4 καὶ ἐὰν ἀφαιρεθῇ αὐτὸς ὁ μείζων τόνος ἐκ τοῦ διτόνου Η′Β. μενεῖ ὁ ἐλάσσων τόνος ΑΚ, (ἴσον 160) πρὸς ΒΚ (ἴσον 144) οὕτω 10 πρὸς 9.

§ 42. Πρὸς τούτοις λέγω, ὅτι ἐὰν μεταξὺ τοῦ Η′ καὶ τοῦ Β, καταστα θῇ ἄλλος ἦχος μέσος ἀριθμητικὸς ἀνάλογος, αὐτὸς ἀπέχει ἀπὸ τὸν Η′ ἐλάσσονι τόνῳ, καὶ ἀπὸ τὸν ἦχον Β, τόνῳ μείζονι, τὸ ἐναντίον τοῦ προτεθέντος Α, ἐπειδὴ μεταξὺ 180 καὶ 144, μέσος ἀριθμητικὸς ἀνάλογος εὑρίσκεται ὁ 162, φανερὸν ἄρα ὅτι ὡς 180 πρὸς 162, οὕτω 10 πρὸς 9· ὁ λόγος δηλαδὴ τοῦ ἐλάσσονος τόνου, ὡς 162 πρὸς 144, οὕτω 9 πρὸς 8, ὁ λόγος τοῦ μείζονος τόνου.

§ 43. Οὕτως εὑρίσκομεν εἰς τὸν λόγον τοῦ μείζονος ἡμιτονίου τοῦ ὄντος μεταξὺ Β. (ἴσον 144) καὶ Γ. (ἴσον 135) ὅστις ὑπάρχει ὡς 144 πρὸς 135, οὕτω 16 πρὸς 15. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον διαιρεθήσεται καὶ τὸ ἔσχατον διάστημα τὸ ἀπὸ τοῦ Ε εἰς τὸ Η′′, εἰς μείζονα τόνον ὡς 9 πρὸς 8, οὕτω 108 πρὸς 96, καὶ εἰς ἡμιτόνιον μείζον ὡς 16 πρὸς 15, οὕτω 96 πρὸς 90.

§ 44. Εἰς τοῦτον λοιπὸν τὸν τρόπον ἀπαρτίζεται ἡ διαίρεσις τῆς διαπασῶν εἰς ἑπτὰ διαστήματα, συνιστάμενα εἰς τόνους μείζονας, τόνους ἐλάσσονας, καὶ ἡμιτόνια. Ἔχομεν καὶ τὴν διὰ τριῶν μεγάλην καὶ τὴν μικράν. Ἔχομεν προσέτι καὶ τὴν δι' ἑπτὰ Η′Ζ, ἥτις οὐ ποιεῖ (§ 24) συμφωνίαν. Καὶ ἐκ τούτων μανθάνομεν, ὅτι ἡ γραμμὴ Η′Κ εἰς τοῦτον τὸν τρόπον πρέπει νὰ διαιρεθῇ, ἵνα παρέξῃ τοὺς περισσοτέρους τῆς Μουσικῆς τόνους καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὰς συμφωνίας. Καὶ ὅτι δὲν διαιρεῖται ἡ Η″Κ εἰς τμήματα ἴσα, ἢ τὸν αὐτὸν λόγον ἀεὶ ἔχοντα, ἐπειδὴ ἂν καὶ οἱ τόνοι οὕτω διαιρεθέντες ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον ἦσαν εὐάρεστοι εἰς τὴν ἀκοήν, ὅμως δὲν ἤθελον δυνηθῆ τόσοι πολλοὶ τόνοι συνενούμενοι νὰ συμφωνῶσι καθὼς εἰς τὴν ἤδη ἐκτεθεῖσαν ἁρμονικωτέραν ταύτην διαίρεσιν τῆς διαπασῶν.

§ 45. Ἄλλοι τινὲς πρὸς εὕρεσιν (§ 37) τοῦ Β. ἤχου οὐ λαμβάνουσι τὸν ἁρμονικὸν μέσον τοῦ 180 καὶ 120, ἀλλὰ τὸν Γεωμετρικόν, ὥστε ὁ κατὰ τὸ Β. ἦχος νὰ ὑπάρχῃ κατ' ὁμοίαν διφωνίαν ἀπὸ τὸν Η′ ἦχον καὶ πρὸς τὸν Δ. καὶ οὕτως εὑρίσκουσιν αὐτὸν κατὰ τὰ 180 καὶ 120 ἴσον 148, πέντε ἕκτα τῆς Η′Κ γραμμῆς, ἤτοι βαρύτερον τοῦ ἁρμονικοῦ (νεανὲς) σχεδὸν μιᾷ ἐλάσσονι διέσει, ὃν καὶ λέγετον ὠνόμασαν, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ ἁρμονικοῦ Β (νεανὲς) ὅστις ὑπάρχει κατὰ τὰ 144 μέρη τῆς Η′Κ. Τούτου τοῦ (λέγετος) τρίφωνος πρὸς τὰ κάτω εὑρίσκεται ὁ πρωτόβαρος λεγόμενος, λόγον ἔχων πρὸς τὸν λέγετον ὡς 4 πρὸς 3, ἤγουν τὸν λόγου τῆς διὰ τεσσάρων, ἔχει ὁ λέγετος καὶ τετράφωνον εἰς τὰ ἄνω μὲ τὸν ὁποῖον συμφωνεῖ κατὰ τὴν διὰ πέντε, ὁ ὁποῖος τετράφωνος ἀποκαθίσταται ἑπομένως δι' ὀκτὼ ἀντιφωνία τοῦ πρωτοβάρεως. Ἡμεῖς δὲ χάριν σαφηνείας πρωτόβαρον οὐ λέγομεν, ἀλλὰ τὸν μὲν λέγετον σημειοῦμεν οὕτω: λΓτ τὸν εἰς τὰ κάτω τρίφωνον αὐτοῦ σημειοῦμεν οὕτω: λ′Γτ τὴν δὲ τετραφωνίαν τοῦ λέγετος ἢ ἀντιφωνίαν τοῦ εἰς τὰ κάτω αὐτοῦ τριφώνου σημειοῦμεν οὕτω: λ″Γτ, ἐπειδὴ περιττὸν λογαριάζομεν νὰ παρεισάξωμεν νέα σημεῖα καὶ λέξεις, ἀνάγκης μὴ οὔσης. Οἱ τοιοῦτοι δὲ ἦχοι ὡς μὴ ἁρμονικῶς πρὸς τοὺς λοιποὺς διατονικούς, οὔτε παρὰ τοῖς ἐπιστήμοσιν ἐν χρήσει οὔτε λέγονται κατ' αὐτὸ ἐκκλησιαστικοί, ἐπειδὴ οἱ τέσσαρες ἁρμονικοὶ ἦχοι Α. Β. Γ. Δ. ὑπάρχουσι κυρίως ἐκκλησιαστικοί, ἤγουν ἄνανες, νεανές, νανά, ἅγια, ὡς ὀψόμεθα εἰς τὸ περὶ ἤχων. Καὶ οἱ τέσσαρες κατὰ ἁρμονικὸν ἀκριβῆ λόγον εἰς τὴν διατονικὴν κλίμακα (§ 36, 37, 41) παρεισαχθέντες, ἐνῷ ὁ λέγετος αὐτὸς πρὸς τὸ μὴ ἔχειν κατὰ ἁρμονικὸν λόγον, οὔτε κατ' ἀκρίβειαν διὰ ὑπολογισμοῦ εὑρίσκεται, ἀλλὰ μόνον ὡς ἔγγιστα[1].

---

(1) Συμβάλλει δὲ πρὸς πλείονα ἀπόδειξιν νὰ ἐπισυναφθῇ ἐνταῦθα καὶ ἰδέα περὶ τῆς ἐγκριτωτέρας διατονικῆς τῶν Ἑλλήνων κλίμακος τοῦ τὰ ἑλληνικὰ θαυμασίως παριστῶντος σοφοῦ συγγραφέως τοῦ νέου Ἀναχάρσεως Κεφ. κζ′. Ὁ ἀξιόλογος αὐτὸς ἀνὴρ ἀφοῦ ἐξέθετο τὸν λόγον τῆς δι' ὀκτὼ ὡς 2 πρὸς 1, τῆς διὰ τεσσάρων ὡς 4 πρὸς 3 καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 46. Τούτων δὲ προηγηθέντων ἁπάντων, ὡς ἀρχῶν φυσικῶν τε καὶ μαθηματικῶν, συνάγομεν ὅτι, ἡ ἐκτεθεῖσα αὐτὴ παρ' ἡμῶν διαίρεσις τῆς διαπασῶν ὑπάρχει ἡ πλέον φυσικὴ καὶ μετὰ λόγου, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ὁ εἷς τόνος ἢ φθόγγος μετὰ τὸν ἄλλον, καὶ οἱ ἑπτὰ δηλαδὴ κατὰ συνέχειαν, καμμίαν ἀηδίαν εἰς τὸ οὖς δὲν προξενοῦσι καὶ περισσότεροι εἰς αὐτὴν παρὰ εἰς ἄλλην διαίρεσιν συνηχοῦντες, ἁρμονικώτερον συμφωνοῦσιν, εἰς τρόπον ὥστε τὰ προτερήματα τῆς ἐκτεθείσης αὐτῆς διαιρέσεως, ἄλλη διαίρεσις τῆς διαπασῶν δὲν τὰ ἔχει. Καὶ φαίνεται, ὅτι κατ' αὐτὴν καὶ οἱ παλαιοὶ θεῖοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἐμελούργησαν ἀρίστως τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα, ὡς εἰς θείους ὕμνους, καὶ ἀγγελικὴν ἁρμονίαν ἁρμόζοντα, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς σαφέστερον καὶ ἐκκλησιαστικώτερον ἀποδειχθήσεται.

§ 47. Τὸ 11 σχῆμα πκριστᾷ τῆς Π'Κ γραμμῆς τὴν ἡμίσειαν διηρημένην κατὰ τὴν προεκτεθεῖσαν ἁρμονικὴν διαίρεσιν τῆς διαπασῶν, ὑποτεθείσης τῆς ὅλης διηρημένης εἰς τρὶς ἑξήκοντα, ἤγουν 180 μέρη πρὸς ἀπο-

---

τῆς διὰ πέντε ὡς 3 πρὸς 2, καὶ δὴ τὸν λόγον τοῦ μείζονος τόνου ὡς 9 πρὸς 8 σημειοῖ τὸν λόγον τοῦ ἡμιτονίου, τῶς, οὑν, ὡς 256 πρὸς 243, ὡς 16 πρὸς 15 $\frac{3}{16}$ ἤγουν τὸ διάστημα τοῦ ἡμιτονίου μικρότερον πως τοῦ ἡμετέρου (διὰ τὴν ἀτέλειαν ἴσως τῆς ὕλης τοῦ ργάνου, καθὼς καὶ ἡ κράσις temperamentum παρ' Εὐρωπαίοις, τῶν φθόγγων, ὄντος ὡς 16 πρὸς 15, οὐχὶ δὲ μεγαλείτερον, καθὼς τινῶν ὡς $\frac{11}{18}$ πρὸς $\frac{9}{16}$ ὡς 16 πρὸς 14 $\frac{8}{14}$. Εἶτα ὑποτιθεὶς τὴν ὅλην χορδὴν εἰς 8,192 μέρη ἴσα διηρημένην, ἐκτίθησι τὴν διαίρεσιν τῆς κλίμακος, ἀρχόμενος ἐκ τοῦ βαί (ἐπειδὴ λέγει ὁ προσλαμβανόμενος οὐκ ἦν τάχα παρεισαγμένος ἔτι κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον) κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον si ἢ βαί, ἴσον 8,192 ut, ἢ Νέ ἴσον 7,776 re, ἢ οὑ ἴσον 6,912, mi, ἢ τώς ἴσον 6,144, καθὸ διὰ τεσσάρων ἀπὸ τοῦ βαι· fa, ἢ οὑν ἴσον 5,832, καθὸ ἡμιτόνιον ἀπὸ τοῦ τώς· sol ἢ ά ἴσον 5,184 καθὸ μείζων τόνος ἀπὸ τοῦ οὑν· ὥστε κατ' αὐτὸν νὰ εὑρίσκεται εἰς αὐτὴν τὴν διατονικὴν κλίμακα, τὸ μὲν ἡμιτόνιον μεῖζο·, si, ut ἢ mi, fa, ὡς 256 πρὸς 243, ὡς 16 πρὸς 15 $\frac{3}{16}$, ἡ διὰ τριῶν μικρὰ mi, sol, ὡς 32 πρὸς 27, ὡς 6 πρὸς 5 $\frac{1}{16}$, ἡ διὰ τριῶν μεγάλη ut, mi, ὡς 81 πρὸς 64, ὡς 5 πρὸς 3 $\frac{77}{81}$ Καὶ οὕτω μὲν ὁ πολὺς καὶ τῳόντι φιλέλλην συγγραφεὺς τοῦ νέου Ἀναχάρσεως, τὸ καθ' αὐτὸ τεχνικὸν τῆς Μουσικῆς τῶν αἰσθητικωτάτων Ἑλλήνων ἐκθέτει εἰς τὸ σοφὸν αὐτοῦ σύγγραμμα· οἱ δὲ ἀσιατικῶς τὰ ἑλληνικὰ ἐρευνῶντες, καὶ τὰ τῶν ἀσιατικῶν ὡς ἑλληνικὰ διαφημίζοντες, φαίνονται ὅτι οὕτως ὁμοιώθησαν μὲ αὐτὰ τὰ ἀσιατικά, ὥστε κατ' ἰδίαν ἀρέσκειαν ποιοῦσιν εἰς τὰ πράγματα τὴν κρίσιν, ἐκλαμβάνοντες ὡς ἐκκλησιαστικὰ μέλη τὰ πεστενγκιάρια, τὰ μουστκάρια, καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα ὡς μέλη ἀνάρμοστα καὶ σφάλλοντα κατὰ τὴν ἐκτεθεῖσαν ἁρμονικὴν διαίρεσιν τῆς κλίμακος, ἐκκλείονται τῆς ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, τῆς σοφῶς τε καὶ ἁρμονικῶς, ὡς εἴδομεν, συγκροτηθείσης.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φυγὴν τῶν κλασμάτων· (§ 36) προσέτι φαίνεται εἰς τὸ σχῆμα αὐτὸ πόσα τούτων τῶν 180 μερῶν ἐμπεριλαμβάνει τὸ κάθε διάστημα τὸ μεταξὺ δύο ρθόγγων, ὅπου φαίνονται καὶ αὗται αἱ συλλαβαὶ τῶν ρθόγγων (§ 27) ὡς προείπομεν, τὰ ὁποῖα διαστήματα εἰς τὴν δευτέραν διαπασῶν γίνονται τὸ ἥμισυ τούτων, εἰς τὴν τρίτην διαπασῶν τὸ τέταρτον, εἰς τὴν τετάρτην τὸ ὄγδοον καὶ καθεξῆς πάντοτε εἰς τὴν ἑπομένην διαπασῶν ἔχουσι τὰ διαστήματα αὐτὰ τὸ ἥμισυ τῆς προηγηθείσης, λαμβανομένης δὲ ὅλης τῆς Η΄Κ. γραμμῆς ἴσης 180 ἔσεται οὕτως:

Η΄Α. Τόνος μείζων, ὡς 180 πρὸς 160, οὕτως 9 πρὸς 8.

ΑΒ. Τόνος ἐλάσσων, ὡς 160 πρὸς 144, οὕτω 10 πρὸς 9.

ΒΓ. Ἡμιτόνιον μεῖζον, ὡς 144 πρὸς 135, οὕτω 16 πρὺς 15.

ΓΔ. Τόνος μείζων, ὡς 135 πρὸς 120, οὕτως 9 πρὸς 8.

ΔΕ. Τόνος ἐλάσσων, ὡς 120 πρς 108, οὕτω 10 πρὸς 9.

ΕΖ. Τόνος μείζων, ὡς 108 πρὸς 96, οὕτως 9 πρὸς 8.

ΖΗ΄. Ἡμιτόνιον μεῖζον, ὡς 96 πρὸς 90, οὕτω 16 πρὸς 15.

Η΄Β. Δίτονον διὰ τριῶν μεγάλη, ὡς 180 πρὸς 144, οὕτω 5 πρὸς 4.

ΓΕ. Δίτονον, ὡς 135 πρὸς 108, οὕτω 5 πρὸς 4.

ΔΖ. Δίτονον, ὡς 120 πρὸς 96, οὕτω 5 πρὸς 4.

ΑΓ. Ἡμιδίτονον (§ 30) ἢ διὰ τριῶν μικρὰ οὐ πάνυ ἀκριβής, ὡς 160 πρὸς 135, οὕτως 6 πρὸς $5\frac{1}{16}$.

ΒΔ. Ἡμιδίτονον ἀκριβές, ὡς 144 πρὸς 120, οὕτως 6 πρὸς 5.

ΕΗ΄΄. Ἡμιδίτονον ἀκριβές, ὡς 108 πρὸς 90, οὕτως 6 πρὸς 5.

Η΄Γ. Τριφωνία διὰ τεσσάρων, ὡς 180 πρὸς 135, οὕτω 4 πρὸς 3.

ΑΔ. Τριφωνία διὰ τεσσάρων, ὡς 160 πρὸς 120, οὕτω 4 πρὸς 3.

ΒΕ. Τριφωνία διὰ τεσσάρων, ὡς 144 πρὸς 108, οὕτω 4 πρὸς 3.

ΓΖ. Τρίτονον (§ 25) ἀσύμφωνον ὡς 135 πρὺς 96, οὕτω $5\frac{5}{8}$: 4.

ΗΔ. Τετράφωνον διὰ πέντε, ὡς 180 πρὸς 120, οὕτω 3 πρὸς 2.

ΑΕ. Τετράφωνον διὰ πέντε μικρόν τι ἐλλειπές, ὡς 160 πρὸς 108, οὕτω 3 πρὸς $2\frac{1}{40}$.

ΒΖ. Τετράφωνον ἀκριβὲς διὰ πέντε, ὡς 144 πρὸς 96, οὕτω 3 πρὸς 2.

ΓΗ΄΄. Τετράφωνον διὰ πέντε ἀκριβές, ὡς 135 πρὸς 90, οὕτω 3 πρὸς 2.

Η΄Ε. Πεντάφωνον διὰ ἓξ μεγάλη, ὡς 180 πρὸς 108, οὕτω 5 πρὸς 3.

ΑΖ. Πεντάφωνον διὰ ἓξ μεγάλη, ὡς 160 πρὸς 96, οὕτω 5 πρὸς 3.

ΒΗ΄΄. Ἡμιπεντάφωνον διὰ ἓξ μικρά, ὡς 144 πρὸς 90, οὕτως 8 πρὸς 5.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Η′Η″. Ἡ διαπασῶν ἑπτάφωνος ἢ ἀντιφωνία, ὡς 180 πρὸς 90, οὕτω 2 πρὸς 1.

§ 48. Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε εἰρημένων εὐκόλως καταλαμβάνει ἕκαστός τί ἐστι συμφωνία, καὶ τίς ἡ αἰτία τῆς συμφωνίας αὐτῆς. Ἐπειδὴ ἡ μὲν δι' ὀκτὼ συμφωνία ἐκ τῶν ὑπ' αὐτῆς περιεχομένων ὀκτὼ (ἢ ἑπτὰ μὴ μετρουμένου τοῦ ἴσου) ἤχων ὠνόμαστται δι' ὀκτώ· ὁ δὲ λόγος αὐτῆς ὡς 2 πρὸς 1 ἐκ τῆς διαιρέσεως τῆς χορδῆς, διότι ὁ ἐκ τῆς ἡμισείας παριστάμενος ἦχος δυσὶ (§ 19) τιναγμοῖς, δι' ὀκτὼ ἀντιφωνία ὑπάρχει τῆς ὁλοσχεροῦς τιναγμόν ἕνα ποιούσης ὁμοίως ἡ διὰ πέντε, ἡ διὰ τεσσάρων, ἡ διὰ ἓξ μεγάλη, ἡ διὰ ἓξ μικρά, ἡ διὰ τριῶν μεγάλη, ἡ διὰ τριῶν μικρά, κατὰ τοὺς περιεχομένους ἤχους καὶ τὰς ποσότητας τῶν τιναγμῶν, ὡς προείπομεν, ἔχουσι τὴν ὀνομασίαν. Ἡ διπασῶν διαιρεῖται εἰς διὰ πέντε καὶ εἰς διὰ τεσσάρων ἁρμονικῶς, εἰς διὰ τεσσάρων καὶ εἰς διὰ πέντε ἀριθμητικῶς· ὁμοίως διαιρεῖται εἰς διὰ ἓξ μεγάλην καὶ διὰ τριῶν μικράν, εἰς διὰ ἓξ μικρὰν καὶ διὰ τριῶν μεγάλην. Περιέχει δὲ τόνους μείζονας τρεῖς, ἐλάσσονας δύο, καὶ ἡμιτόνια μείζονα δύο. Ὅταν δὲ λέγω Η′Α ὑπάρχει τόνος, ἐννοῶ ὅτι ἡ γραμμὴ Η′Κ παραβάλλεται μὲ ὅλην τὴν γραμμὴν ΑΚ. ἡ διὰ ἓξ μεγάλη περιέχει δύο μείζονας τόνους, ἕνα ἐλάσσονα καὶ ἡμιτόνιον ἕν. Ἡ διὰ ἓξ μικρὰ περιέχει δύο μείζονας τόνους, ἕνα ἐλάσσονα καὶ ἡμ τόνια δύο. Ἡ διὰ ἓξ μεγάλη ἁρμονικῶς διαιρεῖται εἰς διὰ τεσσάρων καὶ διὰ τριῶν μεγάλην, ἀριθμητικῶς δὲ εἰς διὰ τριῶν μεγάλην καὶ εἰς διὰ τεσσάρων, ὥστε ἡ διὰ τεσσάρων νὰ ὑπάρχῃ ἀνωτέρα. Ἡ διὰ πέντε περιέχει διὰ τριῶν μεγάλην καὶ διὰ τριῶν μικράν, καὶ τοῦτο ἁρμονικῇ διαιρέσει, ὥστε ἡ διὰ τριῶν μεγάλη νὰ ὑπάρχῃ κατωτέρα. Περιέχει προσέτι τὴν διὰ τεσσάρων ὁμοῦ μὲ ἕνα μείζονα τόνον. Τοῦτ' ἔστι περιέχει δύο μείζονας τόνους, ἕνα ἐλάσσονα τόνον καὶ ἓν ἡμιτόνιον μεῖζον. Ἡ διὰ τεσσάρων περιέχει μείζονα τόνον, ἐλάσσονα τόνον καὶ ἡμιτόνιον μεῖζον. Ἡ διὰ τριῶν μεγάλη περιέχει τόνον μείζονα καὶ τόνον ἐλάσσονα, καὶ ἐὰν διαιρεθῇ ἁρμονικῶς, ὁ μείζων τόνος ὑπάρχει κατώτερος καὶ ὁ ἐλάσσων ἀνώτερος, ἐὰν δὲ ἀριθμητικῶς, ὁ ἐλάσσων τόνος ὑπάρχει κατώτερος καὶ ὁ μείζων τόνος ἀνώτερος. Ἡ διὰ τριῶν μικρὰ περιέχει μείζονα τόνον καὶ ἡμιτόνιον. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἁρμονικωτέρας διαιρέσεως τῆς διαπασῶν· περὶ δὲ λεπτοτέρας τινος τῶν ἀρχαιοτέρων διαιρέσεων ἐν τῷ ἑξῆς κεφαλαίῳ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ς'.

Περὶ τῆς κοινῆς τῶν ἀρχαίων Μουσικῆς καὶ περὶ τῶν τριῶν γενῶν, διατονικοῦ, χρωματικοῦ καὶ ἐναρμονίου.

§ 49. Καθὼς ὅλαι αἱ μαθήσεις, οὕτω καὶ ἡ Μουσικὴ προϊόντος τοῦ χρόνου, ἔφθασεν εἰς τὴν παροῦσαν τελειότητα καὶ εἰς τὴν ἀτέλειαν αὐτῆς ἐμεταχειρίζετο τρόπους τινὰς καὶ λέξεις, ὅπου ἤδη δὲν ὑπάρχουσιν ἐν χρήσει, καλὸν ὅμως νὰ μὴ ἀγνοῶνται ἀπὸ τοὺς Μουσικὴν ἐπαγγελομένους, κἂν αἱ σημαντικώτεραι· οἱ παλαιοὶ οὖν εἶχον συμφωνίας μόνον τὴν διαπασῶν, τὴν διὰ πέντε καὶ τὴν διὰ τεσσάρων, εἰς τρόπον ὅτι ἡ διὰ πέντε εὑρίσκεται κατωτέρω καὶ ἡ διὰ τεσσάρων ἀνωτέρω, δηλ. πρὸς τοὺς ὀξυτέρους ἤχους, ὅταν ἔλ. διῃρεῖτο ἁρμονικῶς, ὡς προείπομεν. Εὑρίσκετο δὲ καὶ ἡ διὰ τεσσάρων κατωτέρω, ὅταν διῃρεῖτο ἀριθμητικῶς, ὅθεν ὅλην τὴν Μουσικὴν εἰς αὐτοὺς τοὺ ἀριθμοος ἐμπεριελάμβανον: 12, 9, 8, 6, ὥστε 12 : 6 ὑπῆρχεν ἡ διαπασῶν, 12 : 8 ὑπῆρχεν ἡ διὰ πέντε καὶ 12 : 9 ὑπῆρχεν ἡ διὰ τεσσάρων. Ἐγνώριζον προσέτι καὶ τὸν μείζονα τόνον ὡς 9 : 8, ἐκ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ ὁποίου ἀνεπλήρου τὰ ἄλλα διαστήματα, τὰ ὁποσοῦν μεγάλα. Δὲν ἔχομεν ὅμως σαφῆ ἰδέαν, ποίᾳ διαιρέσει χρώμενοι ἐφεύρισκον πολλὰ ἄλλα τῶν τόνων μέρη· διὰ νὰ ἐξηγήσωμεν δὲ κατά τινα τρόπον τὰς τῶν ἀρχαίων ἰδέας, πρέπει νὰ διαιρέσωμεν γραμμήν τινα, ὥστε ἐκ τῆς διαιρέσεων αὐτῆς νὰ ἐννοήσωμεν ὁπωσοῦν τὸ σύστημα τῶν ἀρχαίων, ὄχι ὅτι ἐμεταχειρίζοντο εἰς τὰ ὄργανα αὐτῶν μίαν μόνον χορδήν, ἀλλὰ μὲ τὴν διαίρεσιν τῆς μιᾶς νὰ ἐννοήσωμεν τοὺς λόγους τῶν εἰς τὸ ὄργανον ἐν χρήσει χορδῶν.

§ 50. Ἔστω χορδὴ ἡ γραμμὴ ἡ Η΄Κ (σχ. 11) αὕτη δώσει τὴν διαπασῶν ὡς εἴδομεν (§ 28) κατὰ τὸ Η΄ τὴν διὰ πέντε κατὰ τὸ Δ καὶ τὴν διὰ τεσσάρων κατὰ τὸ Γ, καὶ τὸν πρῶτον παρ' ἡμῶν λεγόμενον μείζονα τόνον κατὰ τὸ Α. ὅπου δηλ. τὸ ἔννατον μέρος τῆς Η΄Κ (τὸν ὁποῖον αὐτὸν μόνον τὸν τόνον ἐγνώριζον οἱ ἀρχαῖοι)· ὅθεν τὰ διαστήματα Η΄Γ καὶ ΔΗ΄΄ διήρουν εἰς δύο μείζονας τόνους καὶ ἔμενε μικρόν τι μέρος, τοὐτέστιν ἐκ τῆς γραμμῆς Η΄Κ (ἢ ΔΚ) ἀφήρουν τὸ ἔννατον μέρος καὶ οὕτω προσώριζον τὴν ἄνοδον ἑνὸς τόνου ὁμοίως ἐκ τοῦ λειψάνου τῆς γραμμῆς, ἀφήρουν προσέτι τὸ ἔννατον μέρος καὶ οὕτω προσώριζον τὴν ἄνοδον ἑνὸς ἑτέρου μείζονος τόνου ἔμενε καὶ μεταξὺ αὐτοῦ τοῦ δευτέρου μείζονος τόνου καὶ τῆς διὰ τεσσάρων μικρόν τι τοῦ τόνου μέρος τὸ ὁποῖον ὠνό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μαζον λεῖμμα, ὡς λείψανον τῆς διὰ τεσσάρων, ἀφαιρεθέντων ἀπ' αὐτῆς τῶν δύο μειζόνων τόνων καὶ αὐτὸ τὸ λεῖμμα εὑρίσκετο νὰ εἶχε λόγον, ὡς 19:18 περίπου· ἕκαστον δὲ τόνον διήρουν εἰς ἡμιτόνιον μεῖζον, ὅπερ ὠνόμαζον ἀποτομὴν καὶ εἰς δίεσιν, αὐτὸ δὲ τὸ μεῖζον ἡμιτόνιον δὲν ὑπῆρχεν ἴσον τῷ λείμματι ἀλλ' ὀλίγόν τι μεγαλείτερον, εἰς τρόπον ὥστε ἀφαιρουμένου τοῦ λόγου 17 : 18 ἐκ τοῦ λόγου 9 : 8 ἔμενεν ἡ δίεσις, ὡς 18 : 17· ὀλίγον ἄρα διέφερον τὸ λεῖμμα, ἡ ἀποτομὴ καὶ ἡ δίεσις, ἐπειδὴ ἡ μὲν ἀποτομὴ ἦν ὡς 17 : 16, ἡ δὲ δίεσις ὡς 18 : 17 καὶ τὸ ἐλάχιστον πάντων τὸ λεῖμμα, ὡς 19 : 18· ἄρα τὸ ἡμέτερον ἡμιτόνιον μεῖζον λόγον ἔχον, ὡς 16 : 15· καὶ τῶν τριῶν τούτων, ἀποτομῆς λέγω, διέσεως καὶ λείμματος μεῖζον ὑπάρχει· καὶ ταῦτα μὲν ἱκανὰ περὶ τῆς διαιρέσεως τοῦ διατονικοῦ τῶν ἀρχαίων, ὅτε τὰ ἄλλα γένη, ὡς ἔοικεν, οὐκ ἦσαν ἐν χρήσει· νῦν δὲ περὶ τῶν τριῶν γενῶν τῆς Μουσικῆς λέγομεν.

§ 51. Τελειοποιουμένης ἄρα τῆς μουσικῆς θεωρίας, ἐπενοήθησαν ἐντελέστερον καὶ τὰ τρία γένη, διατονικόν, χρωματικὸν καὶ ἐναρμόνιον· πῶς ἐμεταχειρίζοντο οἱ παλαιοὶ τὰ τοιαῦτα μέσα, δύσκολον νὰ ἀποφασίσῃ τις, συμπεραίνεται δὲ ὅτι τὸ διατονικὸν ἐλέγετο οὕτω, καθότι εἰς τὸ γένος αὐτὸ οἱ τόνοι δὲν διῃροῦντο εἰς ἀποτομὰς καὶ διέσεις, ἀλλ' ἁπλῶς μὲ τόνους καὶ λείμματα ἐνηργεῖτο, καὶ δὲν ἦτο τρόπος τὸ διατονικὸν γένος νὰ μὴ ἐμπεριέχῃ καὶ λείμματα, ἐπειδὴ τότε δὲν ἤθελεν ἔχει οὔτε διὰ τεσσάρων οὔτε διὰ πέντε, καὶ αὐτὴ σχεδὸν ἡ διαπασῶν ἤθελεν εἶναι εἰς αὐτὸ ἀσύστατος· οὕτως ἀναγκαίως δύο λείμματα εἰς κάθε διαπασῶν ἔπρεπε νὰ ἔχῃ οὐκ ἀμέσως τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο, ἐπειδὴ εἰς τοῦτον τὸν τρόπον ἤθελε προξένηθῆ σύγχυσις εἰς τὴν τάξιν τῶν συμφωνιῶν, ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ εὑρίσκωνται εἰς κάθε διὰ πασῶν πέντε τόνοι καὶ δύο λείμματα, ἔπρεπεν ἐναλλὰξ νὰ τεθοῦν δύο τόνοι καὶ ἓν λεῖμμα καὶ πάλιν τρεῖς τόνοι καὶ ἓν λεῖμμα.

§ 52. Τῶν παλαιῶν τὸ σύστημα τῆς Μουσικῆς περιεῖχε μόνον δύο διαπασῶν, ἤθελον δὲ νὰ διανέμουν τὰς δύο αὐτὰς διαπασῶν εἰς τέσσαρα τετράχορδα, τὰ ὁποῖα ἐὰν ἐτίθεντο κατὰ συνέχειαν, δηλ. ἐὰν τὸ τέλος τοῦ ἑνὸς τετραχόρδου ὑπῆρχεν ἡ ἀρχὴ τοῦ ἄλλου, δὲν ἐτελοῦντο δύο διαπασῶν· ὅθεν εἶχον τὸ τρίτον τετράχορδον ξεχωριστὸν ἀπὸ τὸ δεύτερον, τοὐτέστιν ἐπειδὴ μετὰ τὸ πρῶτον λεῖμμα (ἡ ἀρχὴ τῆς διαπασῶν κατ' αὐτοὺς ὑπῆρχε τὸ πρὸ τῆς πρώτης μεγάλης διὰ τριῶν λεῖμμα, ἤγουν τὸ βαι (ὅρα τὸ σχόλιον εἰς τὴν § 45) ὑπάρχουσι δύο τόνοι, καὶ μετὰ τὸ δεύτερον λεῖμμα ὑπάρχουσι τρεῖς τόνοι. Εὔλογον ἐφάνη νὰ ἀφήσουν ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς τρεῖς τόνους

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ένα ξεχωριστόν τόνον, ήγουν να χωρίζωνται τα δύο τετράχορδα από τα άλλα δύο, όθεν ωνόμασαν το τέλος του δευτέρου τετραχόρδου μέσην. Ταύτόν έστι το μέσον όλου του συστήματος ή των τετραχόρδων, το διαιροῦν δηλ. την μίαν διαπασῶν από την άλλην, ήτοι ήρχετο πάλιν από του βαι, την αντιφωνίαν της προ αυτής διαπασῶν· και ούτως προς αναπλήρωσιν των δύο διαπασῶν έχρειάσθη να λάβωσιν άλλον ένα τόνον, την αντιφωνίαν δηλ. εις τα κάτω αυτής της μέσης, ονομάσαντες αυτήν προσλαμβανόμενον, ως εν τῷ έξης διαγράμματι δῆλον.

Κατὰ φύσιν διαίρεσις τοῦ μονοχόρδου.

	νά′	Νήτη ὑπερβολέων τόνος	ΑΔ′′		
	ά′	Ὑπερβολέων διάτονος τόνος	Δ$^{\frac{1}{4}}$		
	ού′ν	Τρίτης ὑπερβολέων τόνος	Γ$^{\frac{1}{4}}$		Τετράχορδον
	τώ′ς	Νήτη διεζευγμένων τόνος	Β$^{\frac{1}{4}}$		ὑπερβολέων
νὰ	ού′ν	Διεζευγμένων διάτονος τόνος	Δ′′′ Α$^{\frac{1}{4}}$		συναφὴ
		Νήτη συνειμμένων τόνος			
ά	Νέ′	Τρίτη διεζευγμένων ἡμιτόνιον ἢ λεῖμμα	Γ′′′		Τετράχορδον
		συνειμμένων διάτονος τόνος			διεζευγμένων
	βαί	Παραμέση τόνος	Β′′′		
		Τρίτη συνημμένων ἡμιτόνιον			
ούν	νά	Μέση τόνος	ΑΔ′		
τώς	Ξ				Διάζευξις
ού	ά	μέσων διάτονος (ἢ λιχανὸς) τόνος	Δ′′		
Νέ	ούν	Παρυπάτη μέσων ἡμιτόνιον ἢ λεῖμμα	Γ′′		Τετράχορδον
	τώς	ὑπάτη μέσων τόνος	Β′′		μέσων
	ούν	ὑπατῶν διάτονος (ἢ λιχανὸς) τόνος	Δ′Α′′		
	Νέ	Παρυπάτη ὑπατῶν ἡμιτόνιον ἢ λεῖμμα			συναφὴ
	βαί	ὑπάτη ὑπατῶν τόνος	Β′		
	νά	προσλαμβανόμενος	Α′		Τετράχορδον ὑπατῶν

§ 53. Τὸ μὲν κατώτατον τοῦ τετραχόρδου λέγεται τετράχορδον ὑπατῶν, ἐπειδὴ οἱ βαρύτεροι ἦχοι ὡς βάσεις (§ 35) καὶ ὡς ἦχοι κυριώτεροι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θεωροῦνται καὶ μὲ ὅλον ὅπου οἱ ὀξύτεροι φαίνονται τάχα ἰσχυρότεροι, ὅμως ἐάν τις μακρόθεν ἀκούῃ τὴν Μουσικήν, πρῶτον τοὺς βαρυτέρους ἤχους ἀκούει καὶ ἔπειτα τοὺς ὀξυτέρους, ἡ δὲ ὑπατῶν διάτονος ἀνήκει καὶ εἰς τὰ δύο τετράχορδα, ἐπειδὴ ὑπάρχει τὸ τέλος τοῦ πρώτου καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ δευτέρου, ἤγουν τοῦ τετραχόρδου τῶν μέσων· τὰ δὲ τετράχορδα τῶν συνημμένων παρεισήχθη, διότι ὅταν ἡ διὰπασῶν **Νέ Νέ'** διαιρεῖται ἀριθμητικῶς καθὼς (§ 36) προαπεδείχθη, συμβαίνει πρῶτον ἡ διὰ τεσσάρων καὶ ἔπειτα ἡ διὰ πέντε, ἤτις ἀπὸ τοῦ **οὐν** προβαίνει κατὰ δύο τόνους καὶ ἡμιτόνιον, ἐνῷ ἁρμονικῶς διαιρεθεῖσα ἡ διὰπασῶν αὐτὴ ἀπὸ τοῦ οὐν, εἶχε κατὰ σειρὰν τόνους τρεῖς καὶ εἰς τοῦτον τὸν τρόπον κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς (ὡς εἰς τὸ πασαπνοάριον τοῦ Γαζῆ) ὁ τρίτος ἦχος τὸ νανά, ἔχων ἴσον τὸ **οὐν,** διὰ τοῦ συνημμένου αὐτοῦ τετραχόρδου ὡς πλάγιος πῶς τοῦ τετάρτου ψάλλεται, διὸ καὶ ἐκ τοῦ **οὐν** καθὼς καὶ ἐκ τοῦ **Νέ,** ἡ διὰ τριῶν μεγάλη τῷ αὐτῷ λόγῳ εὑρίσκεται, ὡς 5 : 4, ὅπερ εἰς τὴν κλίμακα τινῶν νεωτεριστῶν δὲν ἀληθεύει.

§ 54. **Σημειωσαι** δὲ ὅτι ἀπὸ τοὺς τρεῖς φθόγγους τοῦ συνημμένου τετραχόρδου εἷς φθόγγος βαι μόνον διαφέρει τῶν φθόγγων τοῦ διεζευγμένου τετραχόρδου, δηλονότι ἡ τρίτη συνημμένων διαφέρει τῆς παραμέσης, ἡ δὲ συνημμένων διάτονος (ἤ παρανήτη συνημμένων) μὲ τὴν τρίτην τῶν διεζευγμένων φθόγγος ὁ αὐτός. Ὁ δὲ φθόγγος αὐτὸς ὁ διαφέρων εἰς μὲν τὴν σειρὰν τῶν διεζευγμένων τετραχόρδου καλεῖται **βαι,** τὸ ὁποῖον αὐτὸ **βαι** εἰς τὸ τετράχορδον τῶν συνημμένων γίνεται βαρύτερον καὶ φαίνεται ταπεινότερον, ἢ φθορικώτερον ἀπηχούμενον ἀπὸ τοῦ **νά** εἰς τὸ **βαι,** ὡς ἀπὸ τοῦ **τώς** εἰς τὸ **οὐν·** αὐτοὺς δὲ τοὺς δύο τρόπους τοῦ **βαι** ἔλαβον πως καὶ οἱ Λατῖνοι, καὶ τὴν μὲν διὰπασῶν κατὰ τὸ τετράχορδον τῶν διεζευγμένων λέγουσι **βαι** φυσικὸν (le duro) τὴν δὲ κατὰ τὸ τετράχορδον τῶν συνημμένων λέγουσι **βαι** χλιδανὸν (lemol le) ὅτι δὲ οἱ Λατῖνοι ἔλαβον τὰς ἀρχὰς τῆς μαθήσεως ἐκ τῶν Ἑλλήνων, οὐδεὶς ὁ ἀντιλέγων.

§ 55. **Φαίνεται** ὅτι οἱ ἀρχαῖοι διήρεσαν τὸ σύστημα ὅλης τῆς Μουσικῆς, ἤγουν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἕως εἰς τὴν μέσην, καὶ ἕως εἰς τὸ τέλος εἰς τέσσαρα τετράχορδα πρὸς εὐκολίαν τῆς ἐπιστήμης αὐτῆς· πρῶτον ἐπειδὴ ὅποιος συνηθίσει νὰ τονίσῃ καλῶς τοὺς φθόγγους τοῦ ἑνὸς τετραχόρδου δύναται καὶ ὅλον τὸ σύστημα νὰ τονίσῃ, διὸ καὶ τέσσαρας μόνον χαρακτηριστικὰς συλλαβὰς ἐμεταχειρίζοντο τῶν φθόγγων τε τα τη τω ἤ ἄνανες, νέανες, νανα, ἅγια, φθάνει μόνον νὰ παρατηρήσῃ καλῶς τὰς συνκφὰς καὶ τὰς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διαζεύξεις· δεύτερον ἐκ τῆς θεωρίας τῶν τετραχόρδων προσορίζονται εὐκόλως καὶ οἱ ἀπαρασάλευτοι φθόγγοι καὶ εἰς τὰ τρία γένη τῆς Μουσικῆς, ὡς θέλομεν ἰδεῖ κατωτέρω.

§ 56. Καὶ ὁ τέταρτος ἦχος τοῦ στιχηραρίου διὰ τοῦ συνημμένου τετραχόρδου ψάλλεται τὰ πολλά, τοῦ Α'' τῷ Δ'' συναφθέντος, καὶ τότε εἰς τὸν φθόγγον τῆς μέσης τίθεται τὸ σημεῖον ξ ἔναρξις λεγόμενον, δηλοῦν πάντως τὴν ἔναρξιν τοῦ συνημμένου τετραχόρδου, διὸ καὶ τὸ κεκραγάριον τοῦ τετάρτου ἤχου τὸ παλαιὸν ποιεῖ τέλος εἰς τὴν μέσην (ἥτις τρέπεται εἰς νέανες ἢ κατά τινας λέγετος (§ 45) διὰ τοὺς λοιποὺς στίχους αὐτοῦ τοῦ κεκραγαρίου ὃν τρόπον καὶ τὸ Ἐωθινὸν τοῦ αὐτοῦ δ' ἤχου τὸ παλαιὸν λήγει εἰς τὴν μέσην τρεπομένην εἰς νεανὲς διὰ τοὺς ἐναρμονίους στίχους τῆς δοξολογίας, εἰς τὴν παπαδικὴν ὅμως ὁ τέταρτος (Δ'') ἦχος προβαίνει κατὰ τὸ διεζευγμένον τετράχορδον. Ἐὰν δὲν μεταβάλλει τὸ μέλος αὐτοῦ εἰς χρωματικόν, περὶ οὗ κατωτέρω.

§ 57. Πρὸς τούτοις εἰς τὰς μαρτυρίας (ἣ λέγεται) τῶν ἤχων, ἤγουν ἄνανες, νεανές, νανά, ἅγια, ἢ Α' Β' Γ' Δ' ἢ εἰς τὰ σύμβολα αὐτῶν (Σχ. 12) τοῦ μὲν πρώτου τετραχόρδου ἐτέθη μία ὀξεῖα ', τοῦ δὲ δευτέρου ὀξεῖαι δύο ''· εἶτα ἡ διάζευξις σημειοῦται μὲ τὸ Δ διάζευξιν διπλοῦν ἢ τετράφωνον πρώτου ἤχου, εἰς δὲ τὰς μαρτυρίας τοῦ τρίτου τετραχόρδου ἐτέθησαν ὀξεῖαι ''' καὶ εἰς τοῦ τετάρτου τετραχόρδου τὰς μαρτυρίας ἐτέθη τὸ 4, τὴν ὑψηλὴν δηλοῦν· εἰς δὲ τὸν τελευταῖον φθόγγον ἐτέθησαν δύο ὀξεῖαι μὲ τὸ Δ δηλοῦσαι τὴν δὶς διαπασῶν τοῦ προσλαμβανομένου ὡσὰν ὁποῦ ἡ πρώτη ἀντιφωνία ὑπῆρχε ἡ μέση σημειωθεῖσα μὲ μίαν ὀξεῖαν, καὶ μὲ Δ δηλοῦσα τὴν πρώτην ἀντιφωνίαν ἢ διαπασῶν τοῦ προσλαμβανομένου.

§ 58. Γίνεται προσέτι φανερὸν ὅτι ἐκ τῆς θεωρίας καὶ συναφῆς αὐτῶν τῶν τετραχόρδων ἐποίησε καὶ ὁ Πλουσιαδηνὸς ὁ ἱερεὺς τὴν εἰς τὴν προπαίδειαν τῆς παπαδικῆς Σοφωτάτην Παραλλαγήν, συζεύξας τὸ Δ' μὲ τὸ Α''. τὸ β'' μὲ τὸ Α'', τὸ Δ' μὲ τὸ Γ' καὶ τὸ Γ' μὲ τὸ β'· διχῶς δὲ τοῦτο, ἐπειδὴ τὸ β', ἤτοι δηλοῖ τὸ χλιδιανὸν βαι καὶ συμφωνεῖ μὲ τὸ Γ ἢ οὖν ἢ δηλοῖ τὸ φυσικὸν βαι καὶ συμφωνεῖ μὲ τὸ νεανές· καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ διατονικοῦ γένους, νῦν δὲ περὶ τοῦ χρωματικοῦ καὶ ἐναρμονίου λέγομεν.

§ 59. Τὰ γένη χρωματικὸν καὶ ἐναρμόνιον ἐπισημότερα ἦν, ὡς ἔχοντα ὑψηλοτέραν τινα καὶ λεπτοτέραν διδασκαλίαν· εἶχον δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὴν αὐτὴν ἔκτασιν, ἐξισούμενα μὲ δύο διαπασῶν, διηροῦντο δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον εἰς τέσσαρα τετράχορδα, ὅθεν αἱ χορδαὶ αἱ ὁποῖαι εἰς τὸ διατονι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κόν, ἡ ἀρχαὶ (ὑποτιθεμένης τῆς πρώτης ἀρχῆς τῆς διατονικῆς κλίμακος (§ 55) ἐκ τοῦ βαι) ὑπῆρχον ἡ τέλη τοῦ τετραχόρδου, αἱ αὐταὶ ἔμενον καὶ εἰς τὰ ἄλλα δύο γένη, χρωματικὸν δηλ. καὶ ἐναρμόνιον, ἀμετακίνητοι. Ἡ μόνη διαφορὰ ἦν ὅτι εἰς τὸ χρωματικὸν μετὰ τὸ ἡμιτόνιον ἀντὶ δύο τόνων, δηλ. τῆς διὰ τριῶν μεγάλης ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ἡμιτόνιον ἔλασσον καὶ διὰ τριῶν μικρὰ καὶ λοιπὸν κατ' ἄλλον τρόπον ἔπρεπε νὰ διαιρεῖται τὸ κάθε τετράχορδον, δηλ. εἰς ἡμιτόνιον μεῖζον, ἡμιτόνιον ἔλασσον καὶ τριημιτόνιον· εὑρίσκεται δὲ καὶ εἰς μερικοὺς συγγραφεῖς ἕλληνας περὶ τοῦ χρωματικοῦ μέλους ταῦτα. «Τὸ δὲ χρῶμα μελῳδεῖται ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ τὸ τριημιτόνιον καὶ ἡμιτόνιον· ἐπὶ δὲ τὸ ὀξὺ ἐναντίος καθ' ἡμιτόνιον καὶ ἡμιτόνιον καὶ τριημιτόνιον» (Εὐκλείδου εἰσαγωγὴ ἁρμονική). Ἄπορον δὲ εἰς τὴν ἔκθεσιν αὐτήν, ὁποῖα τάχα ἐννοοῦσι τὰ ἡμιτόνια, τὸ μεῖζον δηλ. ἢ τὸ ἔλασσον.

§ 60. Τὸ δὲ ἐναρμόνιον προέβαινεν ἄλλως, δηλαδὴ ὅλα τὰ τετράχορδα οὕτω διηροῦντο, ὥστε εἰς τὸ ἐναρμόνιον μέλος νὰ μὴ εὑρίσκεται διάστημα ἑνὸς τόνου, ἀλλὰ μόνον δίτονον. Τὸ δὲ ἡμιτόνιον μεῖζον ἔπρεπε νὰ εὑρίσκεται διηρημένον εἰς ἡμιτόνιον ἔλασσον, ἤγουν δίεσιν μείζονα καὶ εἰς δίεσιν ἐλάσσονα, τοὐτέστι ἐναρμόνιον.

§ 61. Διὰ νὰ γίνωσι δὲ ὅλα αὐτὰ καταληπτὰ εἰς τοὺς πρωτοπείρους, πρέπει νὰ ἐκθέσωμεν προηγουμένως μερικὰς διαιρέσεις· φαίνεται δὲ ὅτι ταῦτα τὰ δύο γένη δὲν ἐλήφθησαν εἰς χρῆσιν, εἰμὴ μετὰ τὴν εὕρεσιν τοῦ μείζονος καὶ ἥττονος τόνου. Εἴπομεν ἀνωτέρω (§ 28) τὸν τρόπον, καθ' ὃν εὑρέθη ὁ μείζων τόνος, ὡς 9 πρὸς 8· εἴπομεν καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν εὑρέθη ἡ διὰ τριῶν μεγάλη, ὡς 5 πρὸς 4, ἐκ τῆς ὁποίας ἐὰν ἀφαιρεθῇ ὁ μείζων τόνος 9 πρὸς 8, μενεῖ ὁ ἐλάσσων ὡς 10 πρὸς 9· ἀφαιρεῖται δὲ οὕτως: ἐπειδὴ θέλομεν ν' ἀφαιρέσωμεν τὸν λόγον 9 πρὸς 8 ἀπὸ τὸν λόγον 5 πρὸς 4, λέγομεν ὡς 9 πρὸς 8, οὕτω 5 πρὸς $4\frac{1}{9}$ καὶ οὕτως εὑρίσκεται ὁ ἐναπολειφθεὶς λόγος, ὡς $4\frac{1}{9}$ πρὸς 4, οὕτω 10 πρὸς 9· ὁ λόγος δηλαδὴ τοῦ ἐλάσσονος τόνου. Τὸν αὐτὸν τρόπον ἐὰν ἐκ τῆς διὰ τεσσάρων ἀφαιρεθῇ τὸ δίτονον, μενεῖ ὁ λόγος τοῦ μείζονος ἡμιτονίου, δηλαδὴ ἐὰν θέλωμεν νὰ ἀφαιρέσωμεν τὸν λόγον 5 πρὸς 4 ἀπὸ τὸν λόγον 4 πρὸς 3, ἐγκαταλειφθήσεται ὁ λόγος τοῦ 16 πρὸς 15· ὁμοίως ἐὰν εἰς τὸν μείζονα τόνον λόγον ἔχοντα, ὡς 9 πρὸς 8, προστεθῇ τὸ μεῖζον ἡμιτόνιον τὸ ὡς 16 πρὸς 15, γίνεται ἡ διὰ τριῶν μικρά· προστίθεται δὲ οὕτως, ἐπειδὴ ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν τὸν λόγον 16 πρὸς 15 εἰς τὸν λόγον 9 πρὸς 8, λέγομεν ὡς 16 πρὸς 15, οὕτως 8 πρὸς $7\frac{1}{2}$ καὶ 9 πρὸς $7\frac{1}{2}$, οὕτως 6 πρὸς 5, ὁ λόγος τῆς διὰ τριῶν μικρᾶς·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐὰν δὲ ἀφαιρεθῇ τὸ ἡμιδίτονον, ἤγουν ἡ διὰ τριῶν μικρά, λόγον ἔχουσα, ὡς 6 πρὸς 5, ἐκ τοῦ διτόνου, λόγον ἔχοντος ὡς 5 πρὸς 4, ἐγκαταλειφθήσεται τὸ ἔλασσον ἡμιτόνιον ἢ ἡ μείζων δίεσις, καὶ δὴ ἐὰν ἀφαιρεθῇ τὸ μεῖζον ἡμιτόνιον ἐκ τοῦ ἐλάσσονος τόνου, μενεῖ ὁ λόγος τοῦ αὐτοῦ ἐλάσσονος ἡμιτονίου ἢ τῆς μείζονος διέσεως, ὡς 25 πρὸς 24. Ἐὰν δὲ ἀφαιρεθῇ αὐτὴ ἡ μείζων δίεσις ἢ τὸ ἔλασσον ἡμιτόνιον, λόγον ἔχουσα ὡς 25 πρὸς 24, ἐκ τοῦ μείζονος ἡμιτονίου λόγον ἔχοντος ὡς 16 πρὸς 15, ἐγκαταλειφθήσεται ἡ ἐλάσσων δίεσις ὡς 128 πρὸς 125, τὸ τεταρτημόριον σχεδὸν τοῦ τόνου. Τὸ δὲ κόμμα εὑρίσκεται ἀφαιρεθέντος τοῦ ἐλάσσονος τόνου ἐκ τοῦ μείζονος, καὶ ἔστιν ὡς 81 πρὸς 80.

§ 62. Καὶ ἐκ τούτων ἐντελεστέρως τε καὶ λεπτομερέστερον συνάγομεν ὅτι ἡ διαπασῶν συνίσταται ἀπὸ τρεῖς μείζονας τόνους, δύο ἐλάσσονας, καὶ δύο μείζονα ἡμιτόνια. Τὸ μεῖζον ἑξάχορδον ἤτοι ἡ διὰ ἓξ μεγάλη συνίσταται ἀπὸ δύο μείζονας τόνους, δύο ἐλάσσονας καὶ ἓν ἡμιτόνιον μεῖζον. Ἡ διὰ πέντε συνίσταται ἀπὸ δύο μείζονας τόνους, ἕνα ἐλάσσονα καὶ ἓν ἡμιτόνιον μεῖζον. Ἡ διὰ τεσσάρων συνίσταται ἀπὸ ἕνα μείζονα τόνον, ἕνα ἐλάσσονα καὶ ἓν ἡμιτόνιον μεῖζον. Ἡ διὰ τριῶν μεγάλη συνίσταται ἀπὸ ἕνα τόνον μείζονα καὶ ἕνα ἐλάσσονα. Ἡ διὰ τριῶν μικρὰ συνίσταται ἀπὸ ἕνα μείζονα τόνον καὶ ἓν ἡμιτόνιον μεῖζον. Ὁ ἐλάσσων τόνος διαιρεῖται εἰς ἡμιτόνιον μεῖζον καὶ εἰς ἔλαττον, ἤγουν εἰς ἡμιτόνιον μεῖζον καὶ δίεσιν μείζονα ἢ ἁπλῶς δίεσιν. Ὁ μείζων τόνος διαιρεῖται εἰς τόνον ἐλάσσονα καὶ κόμμα. Καὶ τοῦ μείζονος ἡμιτονίου τὸ δεῖγμά ἐστι κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἡ φθορὰ τοῦ νανα, ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ νεανες εἰς τὸ νανα εὑρίσκεται (§ 31) τὸ ἡμιτόνιον. Τοῦ δὲ ἐλάσσονος ἡμιτονίου ἢ τῆς μείζονος διέσεως τὸ δεῖγμα κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς τὸ ἡμίφωνόν ἐστιν, ἐπειδὴ ἐκ διαιρέσεως τοῦ ἐλάσσονος τόνου ἀποκαθίσταται. Τῆς δὲ ἐλάσσονος διέσεως τὸ δεῖγμα κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς τὸ ἡμίφθορον, ἐπειδὴ ἐκ διαιρέσεως φθορᾶς ἀποκαθίσταται (τὸ γὰρ ἡμιτόνιον τῇ φθορᾷ τοῦ νανα παριστάνουσι). Καὶ αὕτη ἡ ἐλάσσων δίεσις γίνεται διαιρεθέντος τοῦ ἡμιτονίου, ὡς ἤδη εἴδομεν, εἰς μείζονα δίεσιν καὶ ἐλάσσονα. Τούτων δὲ τῶν τριῶν δειγμάτων τὰ χαρακτηριστικὰ εἰς τὸ περὶ φθορῶν δεικνύονται. Τῶν δὲ λεπτοτέρων διαιρέσεων ἡ χρῆσίς τε καὶ κλῆσις ἄγνωστος εἰς ἡμᾶς. Ἴσως ἡ διὰ ζώσης φωνῆς παράδοσις ἐποίει διαφορὰν αὐτῶν τῶν λεπτοτήτων. Ἐπειδὴ διὰ νὰ παραστήσῃ τις διὰ γραφικῶν σημείων ὅλας τὰς λεπτότητας τῆς μελῳδίας πρέπει νὰ ἐπινοήσῃ σημεῖον διὰ νὰ παριστᾷ καὶ τὸ δεκατημόριον σχεδὸν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ τόνου, ὡς δῆλον εἰς τοὺς ἀρίστους ὀργανικούς. Τοῦτο δύναταί τις ἴσως νὰ ὑποσχεθῇ, οὐχὶ ὅμως ποτὲ αὐτὸ νὰ ἐκτελέσῃ. Αὐτὰ τὰ τρία γένη, διατονικόν, χρωματικὸν καὶ ἐναρμόνιον μεταχειριζόμενα ἔχουν μερικὰς χορδὰς κοινάς, ἤγουν τὴν πρώτην (τὸ **βαι**), τὴν δευτέραν (τὸ **Νέ**), τὴν πέμπτην (τὸ **οὐν**), τὴν ὀγδόην (τὸ **βαι**), τὴν ἐννάτην (τὸ **Νὲ**), τὴν δεκάτην (τὸ οὖν), τὴν δεκάτην πέμπτην (τὸ βαι). Διὸ ἀμετακίνητοι καὶ αὐταὶ λέγονται. Πρὸς τούτοις τὸ διατονικὸν καὶ χρωματικὸν ἔχουσι κοινὰς ἄλλας τινὰς χορδάς, αἱ ὁποῖαι καὶ διὰ τοῦτο λέγονται οὐδέτεραι. Καὶ αὗται εἰσὶν ἡ τρίτη τὸ οὐ, ἡ ἕκτη τὸ ά, ἡ δεκάτη τὸ οὐ΄, ἡ δεκάτη τρίτη τὸ ά΄΄. Αἱ δὲ λοιπαὶ κινηταὶ λέγονται.

§ 63. Προβαίνει τὸ διατονικὸν μὲ δύο τόνους καὶ ἡμιτόνιον καὶ πάλιν μὲ τρεῖς τόνους καὶ ἡμιτόνιον καὶ τοῦτο ἐναλλάξ· μεταξὺ δὲ τῶν δύο μειζόνων τόνων παρεισάγει (§ 53) τὸν ἐλάσσονα ὡς ἀνάρμοστον κατὰ συνέχειαν δύο μείζονες τόνοι.

§ 64. Τὸ χρωματικὸν προβαίνει μὲ ἡμιτόνιον μεῖζον, ἡμιτόνιον ἔλασσον (τὰ ὁποῖα αὐτὰ ὁμοῦ ἀποτελοῦσιν ἐλάσσονα (§ 62) τόνον) καὶ διὰ τριῶν μικρὰν (ἢ τριημιτόνιον) καὶ οὕτω καθεξῆς.

§ 65. Τὸ δὲ ἐναρμόνιον προβαίνει ἀρχόμενον ἀπὸ τόνον μείζονα, εἶτα μὲ δίεσιν μείζονα καὶ μὲ δίεσιν ἐλάσσονα (ἢ ἐναρμόνιον) καὶ μὲ δίτονον καὶ οὕτω καθεξῆς. Δυνατὸν δὲ καὶ τὰ τρία αὐτὰ γένη νὰ συναφθῶσιν εἰς ἓν ὄργανον, ἐπειδὴ τὸ ἡμιτόνιον μεῖζον σύγκειται (§ 62) ἐκ μείζονος διέσεως καὶ ἐλάσσονος ὡς καὶ ἐν τῷ Διαγράμματι (Σχ. 13) δῆλον.

§ 66. Ὅτι μὲν κατὰ θεωρίαν ἐπιστημονικήν, ἐπερειδομένην τῇ πείρᾳ ἐγένετο ἡ τῆς διατονικῆς κλίμακος διαίρεσις, ἀπεδείχθη ἀποχρώντως· μένει τώρα νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι ἡ παλαιὰ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ κατὰ ταύτην συνεκροτήθη. Καὶ εἰς βεβαίωσιν τῆς ἀληθείας αὐτῆς μαρτυρεῖ ὁ Ἰωάννης ὁ Κουκκουζέλης, εἷς τῶν περιπύστων καὶ θείων μουσικῶν τῆς Ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, παριστῶν τὸ ἐν εἴδει διδασκαλίας μάθημα αὐτοῦ, τὸ εἰς τὴν προπαίδειαν τῆς παπαδικῆς μέγα ἴσον λεγόμενον· ἃς παραβάλλωμεν λοιπὸν αὐτὸ μὲ τὰς ἐκτεθείσας αὐτὰς τῆς διατονικῆς κλίμακος διαιρέσεις, καὶ μὲ ἐκείνας τῆς χρωματικῆς καὶ ἐναρμονίου διὰ νὰ βεβαιωθῶμεν τὴν περὶ τούτου ἀλήθειαν.

§ 67. Τὸ μάθημα αὐτὸ ἄρχεται ἐκ τοῦ προσλαμβανομένου, καὶ εἰς μὲν τὴν λέξιν Στρεπτὸν κατέρχεται ὡς ἡμιτόνιόν τι περισσότερον ἀπὸ τὴν εἰς τὰ κάτω ἀντιφωνίαν τοῦ ά, ἤγουν τοῦ διατόνου τῶν μέσων. Εἶτα ἐκ τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

προσλαμβανομένου ἀνέρχεται εἰς τὸ Νέ, ἤγουν εἰς τὴν παρυπάτην μέσων μέσην χορδὴν ἢ φθόγγον κοινὸν (§ 59) καὶ εἰς τὸ χρωματικὸν γένος, ἐξ οὗ ἄρχεται τοῦ χρωματικῶς ὁδεύειν ἀπὸ τὴν λέξιν θεματισμός, μέχρι τῆς λέξεως στράγγισμα . . . τὴν δὲ τελευταίαν συλλαβὴν αὐτῆς τῆς λέξεως **τὰ** ἀνάγων εἰς τὴν παρυπάτην μέσων, ἦχον ἀνταποκρινόμενον εἰς ἐκεῖνον τοῦ διατονικοῦ οὐν, ἄρχεται ἐκεῖθεν τοῦ διατονικῶς ὁδεύειν μέχρι τῆς λέξεως Παρακλη . . . . τὰς δὲ τελευταίας δύο συλλαβὰς αὐτῆς τῆς λέξεως **τικὴ** εἰς χρωματικὸν μέλος ἀνάγει, κατὰ τὰς οὐδετέρας κοινὰς χορδὰς τοῦ διατονικοῦ γένους καὶ τοῦ χρωματικοῦ (§ 62) ὁδεῦον ἐκ τοῦ ά εἰς τὸ ού, ὅπου ἀναδέχεται καὶ τὴν νενανὼ φθορὰν (περὶ ἧς ἐν τοῖς ἐφεξῆς ἐροῦμεν) ἐναρμόνιον παριστῶσαν μέλος· ἐξακολουθοῦν δὲ τὸ τοιοῦτον μέλος καὶ χρώμενον ἐνίοτε διὰ τοῦ συνημμένου τετραχόρδου τῷ χλιδανῷ βαι (§ 54) φθάνει μέχρι τῆς λέξεως στιχηροῦν, ἐν αὐτῷ καταλῆγον εἰς τὸ ἴσον οὐ, ἤγουν τοῦ διατόνου τῶν ὑπατῶν, ἐξ οὗ φθάνει διατονικῶς εἰς τὸ οὐν, ἤγουν τὴν παρυπάτην μέσων, λέγον τὴν λέξιν βαρύς· καὶ διὰ τῆς λέξεως αὐτῆς δηλοῖ ὅτι ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἦχος βαρὺς γίνεται εἰς τὸ ἴσον οὐν, καὶ προσέτι δηλοῖ ὅτι καὶ βαρὺς ὁ τετράφωνος γίνεται εἰς τὸ αὐτὸ ἴσον, ὡς εἰς τὸ περὶ ἤχων ἐροῦμεν. Εἶτα ἐκ τοῦ ἴσου οὐν ἀνέρχεται διατονικῶς εἰς τὴν λέξιν δαρτά. Ἔπειτα εἰς τὴν λέξιν σήμερον δεικνύεται τὸ οὐν ὡς Νέ, ἐξ οὗ καὶ ἀνέρχεται χρώμενον τῷ τετραχόρδῳ τῶν συνημμένων μέχρι τῆς τρίτης ὑπερβολέων οὐν, εἰς τὴν λέξιν ἑπτὰ φωναί. Τονίζον δὲ τὴν λέξιν διπλασμὸς λαμβάνει ἄλλην μίαν φωνὴν ἔξωθεν, τὸ διάτονον δηλαδὴ τῶν ὑπερβολέων, ἤγουν τὸ ά καὶ τέλος μετερχόμενον πάλιν εἰς τὸ οὐν καὶ χρώμενον ὁμοίως τῷ τετραχόρδῳ τῶν συνημμένων καταλήγει εἰς τὸ ά, παριστῶν αὐτὸ κατὰ τὸ ἴδιον τοῦ τετραχόρδου αὐτοῦ τῶν συνημμένων, ὡς πρῶτον ἦχον, καὶ οὕτω τὸ μάθημα αὐτὸ ἤψατο τῆς α καὶ τῆς ἀντιφωνίας αὐτοῦ ἢ διαπασῶν α, καὶ **τῆς** δὶς διαπασῶν αὐτοῦ ά, μεταποιοῦν ὅμως τὸ ὕφος τοῦ οὐν εἰς ἐκεῖνο τοῦ Νέ, ὡσὰν νὰ ἔλεγεν ὅτι εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ὕφος ἕνδεκα (ἢ δώδεκα μετρουμένου καὶ τοῦ ἴσου) φωναὶ εἰσίν, ἐπειδὴ ἀπὸ τὸ Νὲ εἰς τὸ οὐν εἰσὶ φωναὶ (αἱ μεταλλαχθεῖσαι) 3, καὶ ἀπὸ τοῦ ά εἰς τὸ ά εἰσὶ φωναὶ 15 μετρουμένου καὶ τοῦ ἴσου) καὶ 15 ἧττον 3 ἴσον 12 ἢ ἕνδεκα ἄνευ τοῦ ἴσου.

§ 68. Καὶ ταῦτα μὲν καθὼς εὑρίσκεται εἰς παλαιὰ βιβλία, οὐχὶ δὲ καθὼς παρήλλαξαν αὐτὸ ἀφαιρέσαντες ἀπὸ τὴν εἰς αὐτὸ πρώτην φθορὰν τοῦ νανὰ δύο φωνάς, ἀπὸ δὲ τὴν δευτέραν μίαν· ὥστε εὑρίσκεται κατ' αὐτοὺς ἠλαττωμένον φωνὰς τρεῖς· ἐποίησαν δὲ ἴσως τοῦτο, ἐπειδὴ ἀνέρχεται πολύ,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πλὴν τὸ μάθημα αὐτὸ ἐγένετο ὡς μία μέθοδος διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν Δὶς Διαπασῶν, καί τινας μεγάλας ὑποστάσεις· καὶ ὅποιος δὲν ἔχει ὑψηλὴν φωνήν, εἰς τὴν λέξιν βαρύς, ἀντὶ νὰ ἀνέλθῃ δύο φωνὰς ἂς κατέλθῃ μίαν, χωρὶς νὰ διαφθείρῃ τὸ βιβλίον του ποιῶν τὸ νεαγιε ὡς νανα, καὶ εἰς τοῦτον τὸν τρόπον κατακλυμπάνει μίαν τριφωνίαν διὰ οἰκονομίαν τῆς φωνῆς αὐτοῦ· καὶ ἂς μὴ φθείρῃ διὰ ἀγάπην Θεοῦ, τοιούτων σορῶν συγγραφέων τὰ ποιήματα. πολλὰ κατὰ ἀλήθειαν ἔπαθεν ἡ ἀρχαία Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀμαθῶν.

§ 69. Ἐμπεδοῦνται ὁμοίως τὰ εἰρημένα καὶ διὰ τοῦ «ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα», τοῦ ἰδίου αὐτοῦ θαυμασίου ἐκκλησιαστικοῦ μελῳδοῦ Ἰωάννου, τοῦ διδασκάλου τῶν διδασκάλων, καθὰ φησιν ὁ Μανουὴλ Χρυσάφης ὁ Λαμπαδάριος· ἄρχεται οὖν ὁ Κουκουζέλης εἰς τὸ μελώδημα αὐτὸ ἀπὸ τοῦ Νέ, εἶτα εἰς τὸ «τος» μεταβάλλει ἐν εἴδει χρωματισμοῦ τὸ τος, ὡς τὸ να, καὶ δὴ εἰς τὴν λέξιν «χεῖρα» δεικνύει τὸ ού ὡς α, ἐπιφέρων πως, καὶ τὸ νενανω μέλος. Καὶ τοικύτῃ συναφῇ τοῦ νεανες (§ 58) εἰς τὸ ανανες, ἤγουν τὸ τώς, εἰς τὸ νὰ φθάνῃ μέχρι τῆς λέξεως «πλησθήσονται»· εἰς δὲ τὴν λέξιν «χρηστότητος», τὴν μὲν «χρη» συλλαβὴν φέρων ἐκ τοῦ μεταβληθέντος «τώς» εἰς τὸ «νὰ» τέσσαρας φωνὰς κάτω, παριστᾷ τὸν προσλαμβανόμενον να· εἶθ' οὕτω καταλήγει ἁπλῶς εἰς τὸ Νέ, τὰς δὲ λοιπὰς συλλαβὰς «στότητος» ἐκ τοῦ Νὲ διατονικῶς ὁδεύων μέχρι τέλους ἀναπληροῖ.

§ 70. Ἐκ τούτων δὲ καταλαμβάνει ἕκαστος, ὅτι τοικύτας ποικιλότητας ἐξ ἰδίας διαθέσεως οὔτε ἡ Κλαρινέτα, ὅσον καὶ ἂν τὴν ἐπιτηδευθῇ τις, οὔτε τὸ δίκωλον Ταμπούριον, οὔτε ἕτερόν τι ἂν παρεισαχθῇ μεταξὺ τῶν δύο αὐτοῦ κώλων τέχνασμα, οὔτε καμμία ἄλλη μηχανὴ δύναται νὰ ἐκτελέσῃ τὰ ὅσα ἐκτελοῦν χωρὶς χασμωδίαν τὰ ἔμψυχα ὄργανα συμφωνοῦντα ἀμέσως τὰς χορδὰς (§ 26) αὐτῶν κατὰ τὸ φαντασθὲν ἐνήχημα ἢ ἦχον.

§ 71. Ὅτι δὲ τὸ χρωματικὸν μέλος πρὸς τὸ διατονικὸν ἔχει ἐκκλησιαστικῶς κατὰ τὸ ἐκτεθὲν αὐτὸ διάγραμμα (σχ. 13) δείκνυται προσέτι καὶ διὰ τοῦ Τροπαρίου τῶν ὡρῶν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως «Ὅτε Ἰωσὴφ παρθένε λύπῃ ἐτιτρώσκετο». Τὸ τροπάριον αὐτὸ ἄρχεται ἴσον ἔχον εἰς τὸ τώς, ἤγουν εἰς τὴν ὑπάτην μέσων, κατέρχεται δὲ καὶ ἀνέρχεται χρωματικῶς μέχρι τῆς λέξεως «ταράττεσκε»· εἶτα τὴν λέξιν ἀγνο- ἀνάγει εἰς τὸ ούν, ἤγουν εἰς τὴν παρυπάτην τῶν μέσων, ἀνερχόμενον ἀπὸ τοῦ τως, ἡμιτόνιον κἀκεῖθεν ἅπτεται διατονικῶς τοῦ ά, ἤγουν τοῦ μέσου διατόνου, καὶ προ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βαίνει κατὰ διεζευγμένον τετράχορδον μέχρι τοῦ Νέ', δηλαδὴ τὴν τρίτην τῶν διεζευγμένων· τελειοῖ δὲ τὴν λέξιν **ἀγνοῶν** εἰς τὸ ά. καὶ κατέρχεται ἀπηχοῦν χρωματικῶς μέχρι τῆς λέξεως **ἅπαντα** εἰς δὲ τὴν λεξιν **ἐννοῶν** μεταποιεῖται διατονικῶς εἰς τὸ Νέ', ἤγουν τὴν παρυπάτην μέσων, καὶ προβαίνει διατονικῶς μέχρι τῆς λέξεως **γάρ.** Εἶτα δὲ τῇ αὐτῇ τῆς Κλίμακος διαιρέσει, μικρόν τι χρωματικῶς, μικρόν τι πάλιν διατονικῶς προβαίνων, ποιεῖ τὴν λέξιν **δοξάζουσι** διατονικῶς εἰς τὸ ού, ἤγουν τῶν ὑπατῶν διάτονον· χρωματίζων δὲ τὰ τελευταῖα τῆς λέξεως **πατρὶ** καταλήγει πάλιν χρωματικῶς ὅθεν ἤρξατο εἰς τὸ ἴσον τως. Ἰδοὺ καὶ ἐκ τοῦ τροπαρίου αὐτοῦ δείκνυται, ὅτι τὸ χρωματικὸν μέλος διάκειται πρὸς τὸ διατονικὸν κατὰ τὴν ἐκτεθεῖσαν (σχ. 13) διαίρεσιν τῆς Κλίμακος.

§ 72. Πρὸς τούτοις ἀπηχεῖται ὁ δεύτερος ἦχος, καὶ ἐναρμονικῶς μὲ τὸ μέλος τοῦ νενανώ. Παραδείγματα δὲ εἰς μὲν τὸ ἁπλῶς χρωματικὸν αὐτοῦ ὕφος, πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ «στίβει θαλάσσης», εἰς δὲ τὸ ἐναρμόνιον τὸ χρώμενον τεταρτημορίῳ τόνου ὡς εἰς τὸ Διάγραμμα (σχ. 13) εἰς τὰ τῆς ὁλοσχεροῦς χορδῆς μέρη 829 $\frac{11}{25}$ δηλοῦται τὸ «βυθοῦ ἀνεκάλυψε πυθμένα», ὅπερ καὶ ἁπλῶς χρωματικῶς δύναται ψάλλεσθαι χρώμενον ἀντὶ τῶν 829 $\frac{11}{25}$ τὰ 864 τῆς χορδῆς μέρη.

§ 73. Καὶ ταῦτα μὲν διαιρεθείσης τῆς Νέ, ἁ διὰ πέντε κατὰ ἁρμονικὸν λόγον ὥστε, ἡ διὰ τριῶν μεγάλη νὰ εὑρίσκεται κατωτέρα τῆς διὰ τριῶν μικρᾶς· εἰ δὲ διαιρεθῇ αὐτὴ ἡ διὰ πέντε κατὰ ὁμοίαν διφωνίαν, ὥστε εἶναι τὸ ἴσον τοῦ νεανες μέσην γεωμετρικὴν ἀνάλογον μεταξὺ τοῦ 1080 καὶ 720 (§ 45) ἤγουν μεταξὺ τοῦ Νὲ καὶ τοῦ ά, κατὰ τὰ 881, 8 μέρη τῆς χορδῆς (Σχ. 13) τότε γίνεται ἄλλο ἴσον δευτέρου λέγετος λεγόμενον, ὡς τὸ «ἐν βυθῷ κατέστρωσέ ποτε» τοῦ Μπερεκέτη· πλὴν τὸ τοιοῦτον μέλος ἀσύμφωνον, ὡς προείπομεν (§ 45) καὶ ἀνάρμοστον τοῖς ἁρμονικοῖς λόγοις (§ 24, 36) ὑπάρχει δέ, ὡς εἴδομεν, ὁ φθόγγος λέγετος βαρύτερος τοῦ τως, περίπου τεταρτημόριον τόνου. Τὸν αὐτὸν λόγον ἔχει καὶ ὁ λεγόμενος πρωτόβαρυς πρὸς τὸν βαι, σχεδὸν ὡς 128 πρὸς 125, ἤγουν ὁ πρωτόβαρυς βαρύτερος τοῦ βαι, περίπου τεταρτημόριον τόνου. Ἡ δὲ διὰ πέντε Νέ ά διαιρεῖται καὶ ἀριθμητικῶς (§ 38) κατὰ τὰ μέρη τῆς ὁλοσχεροῦς χορδῆς 900 (Σχ. 13) $\frac{1080+720}{2}$ καὶ γίνεται ἡ μετὰ τοῦ Νέ διὰ τριῶν μικρά, καὶ ἔπειτα ἡ διὰ τριῶν μεγάλη, καθὼς εἰς τὸ τροπάριον τῶν Ὡρῶν «Διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων» τοῦ Ἰακώβου πρωτοψάλτου, ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἀριθμητικὴ διαίρεσις ὑποδεε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στέρα μὲν τῆς ἁρμονικῆς, ἁρμόδιος ὅμως ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὴν ἔννοιαν τῶν λέξεων, παριστανουσῶν νέκρωσιν καὶ θλῖψιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ ἤχων διατονικῶν, ἤγουν τρόπων τῶν μελῳδιῶν.

§ 74. Διχῶς ἐκλαμβάνεται ἡ λέξις ἦχος· σημαίνει μὲν καὶ τὸν φθόγγον τοῦ ὁποιουνοῦν τμήματος τῆς ὁλοσχεροῦς γραμμῆς ΗΚ (Σχ. 10) σημαίνει δὲ καὶ τὴν τοιάνδε ἢ τοιάνδε πρόοδον τῆς Διατονικῆς Κλίμακος, περὶ τοῦ ὁποίου δευτέρου αὐτοῦ σημαινομένου γίνεται ἐπὶ τοῦ παρόντος Κεφαλαίου ὁ λόγος· ἔστιν οὖν ἦχος συλλογὴ ὅλων τῶν φθόγγων τῶν μεταξὺ δύο ὅρων κατὰ ἀντιφωνίαν συμφωνούντων, ἢ ἦχος καὶ διαπασῶν τὸ αὐτό ἐστιν, ἐὰν μὲ τὴν λέξιν διαπασῶν ἐννοήσωμεν ὅλους τοὺς φθόγγους τοὺς εἰς μίαν δι' ὀκτὼ ἀντιφωνίαν περιεχομένους. Καὶ πρὸς πλείονα σαφήνειαν καταγραφήτωσαν φθόγγοι 15 ἐπειδὴ ἐκ δύο διαπασῶν συνεκροτεῖτο (§ 52) ὅλον τὸ διάστημα τῆς μουσικῆς κατὰ τὴν σειρὰν τοῦ φυσικοῦ βαὶ (§ 54) τοῦτον τὸν τρόπον :

Νεαγ. αν. νεαν. ναν. αγ. αν. νεαν. ναν. αν. νεαν. ναν. αγ. αν. νεαν. ναν.
Νέ. ού. τως.* ούν. ά. νά. βαί.* Νέ'. ού'. τώ'ς.* ού'ν. ά'. νά'. βαί'.* Νε'''
Η'. Α. Β. Γ. Δ. Ε. Ζ. Η''. Α. Β. Γ. Δ. Ε. Ζ. Η'''.

§ 75. Ἐν τῷ διαγράμματι τούτῳ τὸ μεταξὺ Β. καὶ Γ. διάστημα ὑπάρχει ἡμιτόνιον μεῖζον· διὸ καὶ μὲ ἀστερίσκον εὑρίσκεται σημειωμένον, ὁμοίως καὶ τὸ μεταξὺ Ζ. καὶ Η'' διάστημα. Δύο λοιπὸν εὑρίσκονται μείζονα (§ 62) ἡμιτόνια εἰς κάθε διαπασῶν τὰ ὁποῖα ἡμιτόνια δύνανται διαφόρως νὰ διατεθοῦν μὲ τοὺς ὁλοσχερεῖς τόνους· ἐπειδὴ ἡ πρώτη διαπασῶν Η'Η'' ἔχει τὸ πρῶτον ἡμιτόνιον εἰς τὸν τρίτον τόπον, καὶ τὸ δεύτερον εἰς τὸν ἕβδομον· ἡ δευτέρα διαπασῶν ΑΑ ἔχει τὸ πρῶτον ἡμιτόνιον εἰς τὸν δεύτερον τόπον καὶ τὸ δεύτερον εἰς τὸν ἕκτον· ἡ τρίτη διαπασῶν Β.Β. ἔχει τὰ ἡμιτόνια εἰς τὸν πρῶτον καὶ εἰς τὸν πέμπτον τόπον· ἡ τετάρτη Γ.Γ. ἔχει τὰ ἡμιτόνια εἰς τὸν τέταρτον καὶ εἰς τὸν ἕβδομον τόπον, ἡ πέμπτη Δ.Δ. ἔχει τὰ ἡμιτόνια εἰς τὸν τρίτον καὶ εἰς τὸν ἕκτον τόπον, ἡ ἕκτη Ε.Ε. ἔχει τὰ ἡμιτόνια εἰς τὸν δεύτερον καὶ εἰς τὸν πέμπτον τόπον· ἡ ἑβδόμη Ζ,Ζ ἔχει τὰ ἡμιτόνια εἰς τὸν πρῶτον καὶ εἰς τὸν τέταρτον τόπον. Καὶ εἰς αὐτὸ τὸ διατονικὸν σύστημα ἔξω ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς τρόπους τῶν διαπασῶν ἄλλος τρόπος νὰ ἐπινοηθῇ ἀδύνατον.

§ 76. Καὶ ἐὰν κατὰ τὴν Κλίμακα τοῦ συνημμένου τῶν τετραχόρδων,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἤγουν κατὰ τὴν σειρὰν τοῦ χλιδανοῦ βαί, προβῶμεν, πάλιν τρόποι διαφορετικοὶ δὲν εὑρίσκονται, ἀλλὰ καὶ αὐτοί, εἰ καὶ εἰς διαπασῶν ἄλλων διαφόρων γραμμάτων παραλληλισθῇ αὕτη. Ἐκτεθήτω ἡ σειρὰ τοῦ χλιδανοῦ βαί, ἥτις διαφέρει ἀπὸ τὴν ἄνω σειρὰν μόνον (§ 54) καθ' ἕνα φθόγγον.

αγια							αγια						
Νεαγ.	αν.	νεαν.	ναν.	αν.	νεαν.	ναν.	αγ.	αν.	νεαν.	ναν.	αν.	νεαν.	ναν.	αγια
Νέ.	ού.	τώς.	ούν.	ά·	νά.	βαί.	Νέ'.	ού'.	τώ'ς.	ού'ν.	ά'.	νά'.	βαί'.	Νέ'''
Η'.	Α.	Β.	Γ.	Δ.	Ε.	Ζ.	Η''	Α.	Β.	Γ.	Δ.	Ε.	Ζ.	Η'''

§ 77. Ὁρᾷς οὖν ὅτι ἡ μὲν Η'.Η'', διαπασῶν εἰς τὴν σειρὰν αὐτοῦ τοῦ χλιδανοῦ βαί, ἔχει τὰ ἡμιτόνια εἰς τὸν τρίτον καὶ ἕκτον τόπον, τὸ ἴδιον καθὼς ἔχει αὐτὰ καὶ ἡ διαπασῶν Δ.Δ, εἰς τὴν σειρὰν τοῦ φυσικοῦ βαί· ὅθεν τὸ αὐτὸ μέλος γίνεται ψαλλομένου ἄσματος τινὸς εἰς τὴν διαπασῶν Δ.Δ τοῦ φυσικοῦ βαι, ἢ εἰς τὴν διαπασῶν Η'.Η'' τοῦ χλιδανοῦ βαι. Ὁμοίως ἡ Α.Α διαπασῶν εἰς τὴν σειρὰν τοῦ χλιδανοῦ βαί, ἔχει τὰ ἡμιτόνια εἰς τὸν δεύτερον καὶ πέμπτον τόπον, καθὼς ἡ διαπασῶν Ε.Ε, εἰς τὴν σειρὰν τοῦ φυσ κοῦ βαί, ἡ διαπασῶν ΒΒ τοῦ χλιδανοῦ βαί ἔχει τὰ ἡμιτόνια εἰς τὸν πρῶτον καὶ τέταρτον τόπον, καθὼς ἡ διαπασῶν Ζ.Ζ. τοῦ φυσικοῦ βαί. ἡ διαπασῶν.Γ.Γ. τοῦ χλιδανοῦ βαί συμφωνεῖ μὲ τὴν διαπασῶν Η'Η'' τοῦ φυσικοῦ βαί, καὶ ἔχουσι τὰ ἡμιτόνια εἰς τὸν τρίτον καὶ ἕβδομον τόπον· ἡ διαπασῶν Δ.Δ. τοῦ χλιδανοῦ βαί συμφωνεῖ μὲ τὴν διαπασῶν Α.Α. τοῦ φυσικοῦ βαί, καὶ ἔχουσι τὰ ἡμιτόνια εἰς τὸν δεύτερον καὶ ἕκτον τόπον· ἡ διαπασῶν Ε.Ε. τοῦ χλιδανοῦ βαί συμφωνεῖ μὲ τὴν διαπασῶν Β.Β. τοῦ φυσικοῦ βαί, καὶ ἔχουσι τὰ ἡμιτόνια εἰς τὸν πρῶτον καὶ πέμπτον τόπον· τελευταῖον ἡ διαπασῶν Ζ.Ζ. τοῦ χλιδανοῦ βαί ἔχει τὰ ἡμιτόνια εἰς τὸν τέταρτον καὶ ἕβδομον τόπον καὶ συμφωνεῖ μὲ τὴν διαπασῶν Γ.Γ. τοῦ φυσικοῦ βαί.

§ 78. Ἐκ τούτων δῆλον ὅτι ἑπτὰ μόνον εἴδη διαπασῶν εὑρίσκονται· αὐτὰ δὲ ποιοῦσιν εἰς τὴν μελῳδίαν διάφορον ἀποτέλεσμα, δηλαδὴ ἄλλα ἐμποιοῦσι λύπην, ἄλλα χαρὰν καὶ ἄλλα ἄλλο διεγείρουσι πάντως· καὶ ἐπειδὴ ἑκάστη διαπασῶν δύναται νὰ διαιρεθῇ καθὼς εἴπομεν ἀνωτέρω, ἤτοι ἁρμονικῶς εἰς διαπέντε καὶ διατεσσάρων, οὕτως ὥστε ἡ διαπέντε νὰ εὑρίσκεται χαμηλοτέρα τῆς διατεσσάρων, ἢ ἀριθμητικῶς, ὥστε ἡ διατεσσάρων νὰ εὑρίσκεται χαμηλοτέρα τῆς διαπέντε (§ 35) διὰ τοῦτο ποριζόμεθα εὐκόλως τοὺς κυριωτέρους, ἢ δεσπόζοντας λεγομένους φθόγγους τοῦ δοθέντος ἤχου καθ' οὓς γίνονται αἱ μεσότητες, αἱ στάσεις καὶ αἱ καταλήξεις. Ἡ ἀρχὴ μιᾶς μελῳδίας μένει εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀκουόντων ὡς βάσις καὶ ὅρος αὐτῆς τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μελωδίας· καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν αὐτὴν πρέπει νὰ γίνωνται εἰς ἄλλους ἀναλόγους φθόγγους αἱ διακοπαὶ ἢ ἀπηχήματα, ἤγουν αἱ πρὸς ἄνεσιν στάσεις, καὶ καθὼς τις ρητορικὸς λόγος ἔχει μὲν διάφορα μέρη, ὅλα δὲ αὐτὰ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ ρήτορος ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτοῦ τοῦ λόγου, οὕτω καὶ ἡ καλὴ μελωδία ἔχει μὲν τὰ διάφορα αὐτῆς μέρη, καὶ μικρόν τι ἀνακπαύεται ἡ φωνὴ τῆς στάσεως, πλὴν αὐτῆς οἱ φθόγγοι πρέπει νὰ ἔχωσι λόγον τινὰ συμφωνίας, μὲ τὸ ἴσον τῆς ἀρχῆς αὐτῆς τῆς μελῳδίας. Ἐπειδὴ ἡ μνήμη τῆς πρώτης προσβολῆς τοῦ ἤχου μένει ὀπωσοῦν εἰς τὸν νοῦν, καὶ διὰ τοῦτο μὲ ἐκείνην πρέπει νὰ συμφωνοῦν οἱ λοιποὶ φθόγγοι, καθ' οὓς ἔχει νὰ γίνῃ ἡ στάσις. Ἄλλος δὲ φθόγγος δὲν συμφωνεῖ καλλίτερον εἰς τὴν διαπασῶν παρὰ ἡ διαπέντε ὡς προεδείξαμεν. Διὸ οἱ ἤχοι εἰς τοὺς ὁποίους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γίνονται αἱ στάσεις, εἰς τὴν διὰ πέντε λέγονται κύριοι καὶ ἡγεμονικοί. Ἐκεῖνοι δὲ εἰς τοὺς ὁποίους γίνονται, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ αἱ στάσεις εἰς τὴν διατεσσάρων λέγονται πλάγιοι καὶ ὑποδεέστεροι, ἐπειδὴ ἡ διατεσσάρων δὲν ὑπάρχει τόσον εὐάρεστος εἰς τὴν ἀκοὴν (§ 24) καθὼς ἡ διαπέντε, οἷον εἰς τὴν διαπασῶν Η΄Η΄΄ ψάλλοντες, ἐὰν ποιῶμεν τὰς στάσεις εἰς τὸ ά καὶ εἰς τὸ τώς πρῶτον δηλαδὴ εἰς τὴν διαπέντε, καὶ ἔπειτα εἰς τὴν διατριῶν μεγάλην, τὴν πρὸ τῆς διαπέντε, τότε ὁ ἦχος λέγεται κύριος. Ἐὰν δὲ εἰς αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς διαπασῶν ψάλλοντες ποιῶμεν τὰς στάσεις μᾶλλον εἰς τὸ οὐν ἤγουν τὴν διατεσσάρων, ἥτις λέγεται διαπέντε ἀντίστροφος, ἐπειδὴ αὐτὴ (§ 39) ἔχει διαπέντε τὸ Νέ΄, καὶ προσέτι ἐὰν γένῃ ἡ στάσις εἰς τὸ νά, ἤγουν τὴν διαέξ, ἥτις ἐστὶ διατριῶν μεγάλη μετὰ τὸ οὐν, τότε ὁ ἦχος λέγεται πλάγιος, καὶ ἧττον ἡγεμονικός.

§ 79. Ἀμφιβάλλουσι πολλοὶ ἐὰν τάχα ἀρχαιόθεν ἔψαλλον μὲ φθόγγους διαφόρους, δηλαδὴ ἐὰν ἔψαλλον ὁμοῦ, ἄλλοι εἰς τὸ χαμηλόν, ἄλλοι εἰς τὸ μέσον, ἄλλοι εἰς τὸ ὑψηλόν, καὶ ἄλλοι εἰς τὸ ὑψηλότερον, καθὼς εὑρίσκεται εἰς τὴν προπαίδειαν τῆς Παπαδικῆς ἐν Τροπάριον τοῦ κυρίου Ἰωάννου τοῦ Κουκκουζέλη εἰς ἦχον δεύτερον «Θεοτόκε Παρθένε» (συνθεμένον κατὰ τὸν δρόμον τῶν τετραφωνιῶν, δηλαδὴ κατὰ τὸν τροχὸν τοῦ ἰδίου ποιητοῦ, εἰς ἔσω καὶ ἔξω, ἤγουν εἰς ὑψηλὸν καὶ χαμηλόν, ὧν ἡ διαφορὰ δύο τετραφωνίαι· οὐχὶ δὲ ἑπτάφωναι κατὰ τῶν ἀντιφωνιῶν τὸν δρόμον) ἢ μᾶλλον ἔψαλλον ὁμοῦ τὸν αὐτὸν φθόγγον καθὼς τὴν σήμερον ψάλλουσιν εἰς τὴν μεγάλην Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ εὑρίσκεται καμμία διαφορὰ φθόγγων εἰς τοὺς συμψάλλοντας, εἰμὴ ἐκείνη μόνον ὁποῦ ἐνίοτε συμβαίνει, ὅταν οἱ ἄνδρες (§ 26) ψάλλωσι μὲ παιδία, ἐπειδὴ ἡ φωνὴ τῶν παιδίων συμ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φωνεῖ μὲ τὴν ἀντιφωνίαν τῶν ἀνδρῶν, ἐνῷ οἱ ἄνδρες ψάλλουσιν εἰς τῆς κατωτέρω διαπασῶν τοὺς τόνους· ὅπως καὶ ἂν ᾖ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ εἶναι βέβαιον, ὅτι ἠμπορεῖ ἡ μελῳδία νὰ ὑπάρχῃ εὐάρεστος εἰς τὴν ἀκοὴν καὶ ἂν λείψῃ αὐτὴ ἡ διαφορὰ τῶν χαμηλοτέρων καὶ ὑψηλοτέρων διαπασῶν εἰς τοὺς συμψάλλοντας, ἐπειδὴ ὅλη ἡ τέχνη τῆς ἁρμονίας εἰς τοῦτο συνίσταται, εἰς τὸ νὰ ἀκούωνται δηλαδὴ ὁμοῦ φθόγγοι σύμφωνοι μὲ τοὺς πλέον χαμηλοτέρους (§ 35) ἢ μὲ τὸ ἴσον τῆς μελῳδίας καὶ ἢ εἰς τὴν ἰδίαν διαπασῶν εὑρίσκονται αὐτοὶ οἱ φθόγγοι, ἢ εἰς ἄλλην σύμφωνοι, ὀλίγη γίνεται ἡ ἐκ τούτου διαφορά· φαίνεται λοιπὸν ὅτι διὰ τοῦτο ἐπενοήθησαν οἱ ἦχοι καὶ κανόνες τῶν ἀσμάτων, ὥστε νὰ φυλάττῃ ἡ μελῳδία τὸν ἴδιον ἦχον, ἤγουν τὴν δοθεῖσαν διαπασῶν, ἢ ὥστε νὰ μὴ γίνωνται εἰς αὐτὴν αἱ στάσεις καὶ αἱ καταλήξεις ἀλλαχοῦ, παρὰ ὅπου ἀπαιτεῖ τὸ εἶδος τῆς μελῳδίας τοῦ ἀπηχημένου ἤχου.

§ 80. Διὰ τῆς διαιρέσεως τῆς διαπασῶν εἰς διαπέντε καὶ εἰς διατεσσάρων εὑρίσκονται (§ 78) οἱ φθόγγοι τῶν στάσεων, διακρίνονται δὲ καὶ οἱ κύριοι ἦχοι τῶν πλαγίων· ὅθεν τοὺς ἤχους, εἰς οὓς ἡ χρῆσις τῆς διαπέντε κυριωτέρα, τοὺς ὠνόμασαν ἤχους κυρίους. Τοὺς ἤχους δέ, εἰς οὓς ἡ χρῆσις τῆς διατεσσάρων κυριωτέρα, ὠνόμασαν ἤχους πλαγίους. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸ διατονικὸν γένος ἑπτὰ εἴδη διαπασῶν (§ 78) εὑρίσκονται, ἔπρεπεν ὅλοι οἱ ἦχοι νὰ ὑπάρχωσι τὸν ἀριθμὸν δεκατέσσαρες, ἤγουν ἑπτὰ κύριοι κατὰ τὴν ἁρμονικὴν διαίρεσιν τῆς διαπασῶν, καὶ ἑπτὰ πλάγιοι, κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν αὐτῆς διαίρεσιν· πλὴν εἰς ὅλον τὸ σύστημα αὐτὸ τῶν ἑπτὰ διαπασῶν, μὲ τὸ νὰ εὑρίσκηται μία, ἡ ὁποία δὲν δύναται νὰ διαιρεθῇ ἁρμονικῶς εἰς τὴν διαπέντε, οἷον ἡ Ζ.Ζ. τῆς ὁποίας, ἡ διαπέντε Ζ.Γ. περιέχει δύο ἡμιτόνια καὶ δύο τόνους, καὶ ἔτι μία διαπασῶν, ἡ ὁποία δὲν δύναται νὰ διαιρεθῇ ἀριθμητικῶς εἰς διατεσσάρων, οἷον ἡ Γ.Γ. τῆς ὁποίας ἡ διατεσσάρων Γ.Ζ. περιέχει τόνους τρεῖς, διὰ τοῦτο μένουσι γνήσιοι ἦχοι μόνον δώδεκα· ὅθεν καὶ οἱ ἀρχαῖοι εἶχον δώδεκα μόνον ἤχους, ἤγουν κυρίους καὶ πλαγίους τῇ ὑπὸ προθέσει δηλουμένους οὕτω κατὰ τάξιν ὡς ὁρᾷς.

§ 81. Ὁ πρῶτος ἦχος τῶν παλαιῶν ἀπηχεῖτο εἰς τὴν διαπασῶν Α.Α, καὶ ἐλέγετο Δώριος· μετεχειρίζετο δὲ παρ' αὐτῶν εἰς μεγάλας ὑποθέσεις· καὶ αὐτὸν τὸν ἦχον ἐνέκρινεν ὁ Πλάτων ὡς ἀρετῆς πρόξενον· ὑπάρχει δὲ ἦχος κύριος καὶ ἔχει τὰς στάσεις εἰς τὴν διαπέντε αὐτοῦ Ε, καὶ εἰς τὴν δίφωνον Γ.

Ὁ δεύτερος ἦχος τῶν παλαιῶν ἐλέγετο ὑποδώριος, εὑρίσκετο δὲ κάτω ἀπὸ τὸν δώριον μίαν διατεσσάρων, ἵνα ἔχῃ πρῶτον αὐτὴν τὴν διατεσσάρων,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ ἔπειτα τὴν διαπέντε ὡς πλάγιος ἐκείνου· ὑπάρχει ἄρα ἡ διαπασῶν αὐτοῦ Ε.Ε. ἔχουσα μικρὰν τὴν διεζ· μεταχειρίζεται δὲ τὰς στάσεις τοῦ πρώτου ἤχου Α. καὶ Γ. κυριώτερον δὲ τὸ ἴδιον ἴσον τοῦ πρώτου, ἤγουν τοῦ Α, τὸ ὁποῖον ὡς πρὸς τὸν φθόγγον Ε. ὑπάρχει διατεσσάρων.

Ὁ τρίτος ἦχος τῶν παλαιῶν ὑπάρχει κύριος, καὶ ἐλέγετο φρύγιος· ἐπιτήδειος δὲ εἰς τὸ νὰ διερεθίσῃ ὀργήν· τούτου ἡ διαπασῶν Β.Β. αἱ δὲ στάσεις Ζ. καὶ Δ.

Ὁ τέταρτος ἦχος τῶν παλαιῶν ἐλέγετο ὑποφρύγιος· ἤρχετο εἰς τὸ Ζ. καὶ εἶχε τὰς στάσεις εἰς τὸ Β. καὶ Δ. εἰς τρόπον ὅτι ἡ ἀρχὴ τοῦ ὑποφρυγίου ἔχει διατεσσάρων τὴν ἀρχὴν τοῦ φρυγίου καὶ δὲν φαίνεται αὐτοῦ πλάγιος.

Ὁ πέμπτος ἦχος τῶν παλαιῶν ὑπάρχει κύριος καὶ ἐλέγετο λύδιος· ἁρμόδιος δὲ εἰς τὸ ἐμποιῆσαι λύπην, εἶχε διαπασῶν Γ.Γ. τὰς διαστάσεις Η. καὶ Ε. λέγεται δὲ κοινῶς ὅτι ἐφεῦρεν αὐτὸν ἡ Σαπφώ.

Ὁ ἕκτος ἦχος τῶν παλαιῶν ἐλέγετο ὑπολύδιος· ἤρχετο εἰς τὸ Η. τὰς δὲ στάσεις αὐτοῦ ὡς πλάγιος εἶχεν εἰς τὸ Γ. καὶ Ε.

Ὁ ἕβδομος ἦχος τῶν παλαιῶν ὑπῆρχε κύριος καὶ ἐλέγετο μιξολύδιος, ἁρμόδιος δὲ εἰς τὸ κατευνάσαι ὀργήν· εἶχε διαπασῶν Δ.Δ. τὰς δὲ στάσεις εἰς τὸ Α, καὶ Ζ.

Ὁ ὄγδοος τῶν παλαιῶν ἦχος ἐλέγετο ὑπομιξολύδιος· ἤρχετο εἰς τὸ Α. τὰς δὲ στάσεις αὐτοῦ ὡς πλάγιος εἶχεν εἰς τὸ Δ. καὶ Ζ.

Ὁ ἔννατος ἦχος τῶν παλαιῶν ὑπῆρχε κύριος καὶ ἐλέγετο Αἰόλιος· ἁρμόδιος εἰς τὰ λυπηρὰ ἔπη· εἶχε διαπασῶν Ε.Ε. τὰς δὲ στάσεις αὐτοῦ Β. καὶ Η.

Ὁ δέκατος ἦχος τῶν παλαιῶν ἐλέγετο ὑποκιόλιος· ἤρχετο εἰς τὸ Β. τὰς δὲ στάσεις αὐτοῦ, ὡς πλάγιος εἶχεν εἰς τὸ Ε. καὶ Η.

Ὁ ἑνδέκατος ἦχος τῶν παλαιῶν ἐλέγετο Ἰόνιος ἢ Ἰάστιος χαρίεις· ὑπῆρχε κύριος χρώμενος τῇ διαπασῶν ΗΗ καὶ δὴ εἶχε τὰς στάσεις αὐτοῦ εἰς τὸ Δ. καὶ Β.

Ὁ δωδέκατος ἦχος τῶν παλαιῶν ὑποϊόνιος· ἤρχετο εἰς τὸ Δ, τὰς δὲ στάσεις αὐτοῦ ὡς πλάγιος εἶχεν εἰς τὸ Η. καὶ Β.

§ 82. Οἱ ἐκτεθέντες αὐτοὶ ἦχοι τῶν παλαιῶν καὶ ἄλλοι εἰς αὐτοὺς μετὰ ταῦτα προστεθέντες, καθὼς συνάγομεν ἀπὸ τὸν Ἀριστοξένην καὶ ἄλλους, ὑπάρχουσιν ἀγνώριστοι εἰς ἡμᾶς. Λέγουσι δέ τινες ὅτι τὸ αὐτὸ μέλος ψαλλόμενον εἰς διαφόρους φθόγγους τῆς κλίμακος ἢ διαιρέσεις, ἡ στάσις

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐλάμβανε (καθὼς σχεδὸν καὶ τῶν Εὐρωπαίων ἤδη) διαφόρους ὀνομασίας ἤχων, καὶ δὲν διεκρίνετο ὁ εἷς ἦχος τοῦ ἄλλου, εἰμὴ ἀπὸ ἴδια τινὰ χαρακτηριστικά, λόγῳ μὴ ἐρμηνευόμενα. Ἐπικρατεστέρα δὲ γνώμη περὶ τῶν ἴσων καὶ τῆς ποσότητος τῶν ἤχων τῶν ἀρχαίων ἐστὶν αὕτη, ὅτι ὁ ὑποδώριος ὁ βαρύτερος πάντων τῶν ἤχων, ἴσον εἶχε τὸ βαι καὶ ὁ δώριος τὸ τώ μίαν διατεσσάρων (§ 81) ὀξυτέρους· διὸ συναφῆ ἦν (§ 58) ἀνανὲς μὲ νεανές· ὁ βαρύτερος ὑποφρύγιος εἶχεν ἴσον τὸ νὲ καὶ ὁ ἰόνιος λεγόμενος εἶχεν ἴσον τὸ οὖν μίαν διατεσσάρων ὀξύτερος ἀπὸ τὸ νέ. Ὁ ὀξύτερος ὑποφρύγιος εἶχεν ἴσον μίαν δίεσιν κατωτέρω τοῦ Νέ, καὶ ὁ φρύγιος εἶχεν ἴσον μίαν δίεσιν ἀνωτέρω τοῦ οὖν. Ὁ βαρύτερος ὑπολύδιος εἶχεν ἴσον τὸ οὐ· ὁ δὲ Αἰόλιος, ὡς βαρύτερος λύδιος εἶχεν ἴσον τὸ ά, μίαν διατεσσάρων ὀξύτερος ἀπὸ τὸ οὐ.

Ὁ ὀξύτερος ὑπολύδιος εἶχεν ἴσον μίαν δίεσιν ἀνωτέρω τοῦ οὐ· ὁ δὲ ὀξύτερος λύδιος εἶχεν ἴσον μίαν δίεσιν ἀνωτέρω τοῦ ά, ὁ βαρύτερος μιξολύδιος εἶχεν ἴσον τὸ νά.

Ὁ ὀξύτερος μιξολύδιος εἶχεν ἴσον μίαν δίεσιν ἀνωτέρω τοῦ νά.

Ὁ ὑπερμιξολύδιος εἶχεν ἴσον τὸ βαί.

§ 83. Εἰς τοσαύτην δ' ἀβεβαιότητα ὅπως καὶ ἂν ὑποτεθῇ τὸ πρᾶγμα, φαίνεται, ὅτι μεγάλη διαφωνία εὑρίσκετο περὶ διορισμοῦ τῶν ἤχων, μάλιστα περὶ φρυγίου, καὶ περὶ λυδίου καὶ πρὸς τούτους ἀναγινώσκομεν, ὅτι τὸ ὄργανον ὁποῦ εἶχε διατεθῇ διὰ ἕνα ἦχον, ἔπρεπε πάλιν νὰ διατεθῇ ἀλλέως διὰ ἄλλον ἦχον μάλιστα πολλάκις ἔκαμνε χρεία νὰ φέρουν μεθ' ἑαυτῶν οἱ μουσικοὶ πολλὰ ὄργανα διὰ νὰ ψάλλωσι χωρὶς τινος χασμωδίας διαφόρους ἤχους, δηλαδὴ τὸν καθ' ἕνα εἰς ὄργανον ξεχωριστόν, ἐπειδὴ μόνον ἡ ζῶσα φωνὴ τοῦ ἀνθρώπου ἔχει αὐτὴν τὴν δύναμιν τοῦ νὰ μεταβαίνῃ ἀπὸ ἦχον εἰς ἦχον διατεθεμένη εὐθὺς καὶ σχεδὸν ἀνεπαισθήτως τὰς χορδὰς αὐτῆς κατὰ τὸν ἀκουσθέντα ἦχον. Ὅσοι δὲ παρομοιάζουσι τὸν Ἐκκλησιαστικὸν πρῶτον ἦχον μὲ τὸν Δώριον, τὸν ἄλλον μὲ τὸν φρύγιον· τὸν ἄλλον μὲ τὸν λύδιον, καὶ τὸν τελευταῖον μὲ τὸν μιξολύδιον, οἱ τοιοῦτοι κατὰ τὴν τάξιν τῶν βαθμῶν τῶν φθόγγων, καλῶς ἴσως ἤθελον τοὺς παρομοιάσῃ δηλαδὴ τὸν ἕνα μὲ τὸν ἄλλον καὶ ὄχι ἀπαραλλάκτως κατὰ τὸ μέλος αὐτῶν ὁποῦ ἐχάθη, καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἀκούσῃ τινάς, ἀδύνατον νὰ τὸ διακρίνῃ. Ποῦ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ λυδίου; Ποῦ ἐκεῖνα τοῦ φρυγίου; καὶ μάλιστα ὁποῦ οἱ ἦχοι τῶν παλαιῶν ἀπέβλεπον τὰ πολλὰ εἰς διαφορετικὸν τέλος ἀπὸ ἐκεῖνο εἰς ὃ ἀποβλέπουσιν οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ ἦχοι. Καὶ ταύτην τὴν ἀνομοιότητα τῶν ἐκκλησιαστικῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἤχων, μὲ ἐκείνους τῶν παλαιῶν, θέλομεν διασαφήσῃ, ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον ἤδη κάτωθι εἰς τὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἤχων θεωρίαν.

§, 84. Οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ ἦχοι εἰσὶ τὸν ἀριθμὸν ὀκτώ. Πρῶτος, Δεύτερος, Τρίτος, Τέταρτος, Πλάγιος τοῦ πρώτου, Πλάγιος τοῦ δευτέρου, βαρὺς καὶ πλάγιος τοῦ τετάρτου, τοὺς ὁποίους ὀνομάζουσι τινές, Δώριον, φρύγιον, λύδιον, μιξολύδιον, ὑποδώριον, ὑποφρύγιον, ὑπολύδιον, ὑπομιξολύδιον, περὶ αὐτοῦ πρέπει νὰ σημειώσωμεν ἐν πρώτοις, ὅτι οἱ Ἐκκλισιαστικοὶ ἦχοι ἢ καθὼς ὀνομάζουσιν αὐτοὺς καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι, τόνοι Ἐκκλησιαστικοί, πρῶτον ἦσαν μόνον τέσσαρες, διεζευγμένως ἀνιόντες καὶ κατιόντες οἱ αὐτοί, καὶ ἔπειτα ἐγίνοντο ὀκτὼ ἀφοσιωθέντος ἑνὸς ἄλλου εἰς τὸν καθ' ἕνα τῶν τεσσάρων. Ὁ Ἅγιος Ἀμβρόσιος Μεδιολάνων, λέγουσιν, ὅτι κατὰ τὸ 370 ἀπὸ Χριστοῦ μὴ ἐγκρίνας τὸ ὕφος τῶν ἐθνικῶν μουσικῶν, ἐξελέξατο τέσσαρας φθόγγους, τὸν οὐ, τὸν τώς, τὸν οὐν, καὶ τὸν ά, ἤγουν τοὺς λεγομένους ανανες, νεανες, ναν, αγια ἐν ἀναβάσει· ἐν καταβάσει δέ, νεαγιε, ακνες, νεχεανες, ανεανες· ἤγουν τοὺς αὐτοὺς σχετικῶς κυρίους καὶ πλαγίους· καὶ μὲ αὐτοὺς ἐτόνισε τὰ ἄσματα τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ ἀποφεύγων τὰς ἀτάκτους βοάς, ὁποῦ ἐπροξενοῦντο ἀπὸ τὸ ἐθνικὸν ὕφος τῶν ἀσμάτων· οὕτω λοιπὸν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν διφωνίας, τριφωνίας, τετραφωνίας ἐθεώρουν εἰς τοὺς ἤχους, μεταβαίνοντες ἀπὸ τετραφωνίαν εἰς τετραφωνίαν χωρὶς νὰ λογισθῶσι ποσῶς ἀντιφωνίαν· ἤγουν ἀπὸ ἕνα ὁποιονδήποτε τούτων τῶν τεσσάρων ἤχων τρεῖς φθόγγους ἄνω εἶχον τριφωνίαν· τέσσαρας φθόγγους ἄνω εἶχον τετραφωνίαν, τὴν δὲ διφωνίαν, ὁποῦ ἦτον μέσον τῆς ἀρχῆς τοῦ ἤχου καὶ τοῦ τετραφώνου ἀπὸ μὲν τὴν ἀρχὴν ἀνερχόμενον, ἔλεγον αὐτὴν διφωνίαν, ἀπὸ δὲ τὸν τετράφωνον κατερχόμενοι ἔλεγον αὐτὴν μέσην τοῦ τετραφώνου ἐκείνου· ὅθεν εὑρίσκομεν εἰς τὴν προπαίδειαν τῆς Παπαδικῆς, ὅτι ὁ μέσος τοῦ πρώτου ἐστὶν ὁ ἄνανες (ἐπειδὴ κατερχόμεθα ἀπὸ τοῦ τετραφώνου), ὁ μέσος τοῦ δευτέρου ἐστὶν ὁ νεαγιε, ὁ μέσος τοῦ τρίτου ἐστὶν ὁ ανεανες, καὶ μέσος τοῦ τετάρτου ἐστὶν ὁ νεχεανες, ἢ ὁ λέγετος (§ 73), ὁμοίως εὑρίσκομεν, ὅτι ὁ πλάγιος τοῦ πρώτου ἔχει δίφωνον τὸν νανα (ἐπειδὴ ἀνερχόμεθα ἀπὸ ἀρχήν, ἢ πλάγιον), ὁ πλάγιος τοῦ δευτέρου ἔχει δίφωνον τὸ αγια, ὁ βαρὺς ἔχει δίφωνον τὸ ανανες καὶ ὁ πλάγιος τοῦ δ' ἔχει δίφωνον τὸ νεανές. Διατονικοὶ δὲ ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἦχοι.

§ 85. Περὶ δὲ τῶν τριφωνιῶν ὁ πλάγιος τοῦ πρώτου ἔχων τρίφωνον τὸ ἅγια, συμφωνεῖ κατὰ τὴν διατεσσάρων μὲ αὐτὸ ὅτι τὸ μεταξὺ αὐτῶν διάστημα περιέχει δύο τόνους καὶ ἡμιτόνιον, ὁμοίως καὶ ὁ πλάγιος τοῦ δευτέρου ἔχων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τριφωνίαν τὸ ἄνανες συμφωνεῖ μὲ αὐτό, κατὰ τὴν διὰ τεσσάρων, ὅτι τὸ μεταξὺ αὐτῶν διάστημα περιέχει δύο τόνους καὶ ἡμιτόνιον, ὁμοίως συμφωνεῖ καὶ ὁ πλάγιος τοῦ τετάρτου, μὲ τὴν τριφωνίαν αὐτοῦ ἤγουν τὸ νανα, ὅτι τὸ μεταξὺ νεαγια καὶ νανὰ διάστημα, περιέχει δύο τόνους καὶ ἡμιτόνιον, καὶ οὕτω δύνανται οἱ ἦχοι νὰ μεταβῶσι ἀπὸ τριφωνίαν εἰς τριφωνίαν, κατὰ τὸ ρητὸν «Πᾶσα τριφωνία τὸν αὐτὸν ἦχον ποιεῖ». Ὁ δὲ βαρὺς ἔχων τριφωνίαν ὀρθὴν τὸ νεανες, δὲν συμφωνεῖ κατὰ τὴν διὰ τεσσάρων μὲ αὐτό, ἐπειδὴ ἡ εἰς τὴν τετραφωνίαν αὐτοῦ τοῦ βαρέως ἐμπεριεχομένη διεζευγμένως (§ 84) τριφωνία συνίσταται ἀπὸ τρεῖς τόνους ὁλοσχερεῖς, διὸ καὶ ἀσύμφωνος (§ 52) αὐτὴ ἡ τριφωνία, ἂν δὲν καταφύγωμεν εἰς τὸ τετράχορδον τῶν συνημμένων (§ 53) καὶ διὰ τὴν ἀσυμφωνίαν αὐτήν, ἴσως δὲν ὠνομάσθη τῳόντι πλάγιος, καὶ ὄχι ὅτι οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἠθέλησαν νὰ φυλάξωσι τὴν ὑπόληψιν τοῦ Ἑρμοῦ, καθὼς τινες λογιάζουσιν, εἰ δὲ καὶ παράμεσοι, ἤγουν μίαν φωνὴν κάτω ἀπὸ τὸν μέσον εἰς τὸν τρόπον τῶν ἀντιφωνιῶν, ἤγουν αἱ τριφωνίαι εἰς τὰ κάτω ἀπὸ τοὺς κυρίους, οἷον ἀπὸ τὸ ἄνανες, τρεῖς κάτω εὑρίσκεται νεχέανες, τοῦτο λέγεται παράμεσος τοῦ κυρίου, ὡσὰν ὁποῦ μεταβαλλόμενον εἰς ἄνανες δίδει τέσσαρας φωνὰς κάτω ἀπὸ αὐτὸ ἄνανες, ἤγουν τὴν ἀντιφωνίαν τοῦ κυρίου ἐκείνου· οὕτω καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ἤχους ἡ τριφωνία αὐτοῦ εἰς τὰ κάτω μεταβαλλομένη εἰς τοῦ κυρίου τὸν ἦχον δίδει τέσσαρας φωνὰς κάτω τὴν ἀντιφωνίαν τοῦ ἰδίου κυρίου ὡς καὶ ἔτι δηλωθήσεται κατωτέρω.

§ 86. Προϊόντος δὲ τοῦ καιροῦ προσετέθησαν ἄλλοι τέσσαρες ἦχοι ἰδιαίτεροι πλάγιοι ἐκείνων τῶν πρώτων (§ 84) εἰς τρόπον ὥστε ὁ κύριος νὰ εὑρίσκηται μίαν διὰ τεσσάρων, ἤγουν μίαν τριφωνίαν ὑψηλότερον τοῦ πλαγίου, καὶ οἱ δύο ὁμοῦ, πλάγιος καὶ κύριος νὰ εὑρίσκωνται εἰς μίαν ἀντιφωνίαν, ἢ διαπασῶν, ὅπερ ἐστι. λαμβανομένης εἰς χρῆσιν πρῶτον τῆς διὰ πέντε καὶ ἔπειτα τῆς διὰ τεσσάρων, νὰ ἐκτελῆται ὁ κύριος, τὸ ἀνάπαλιν δὲ (§ 78) νὰ ἐκτελῆται ὁ πλάγιος. Καὶ οὕτως ἐπληρώθη τὸ ἐκκλησιαστικὸν σύστημα τῆς μουσικῆς εἰς φθόγγους 11, (ἢ 12· ὅταν μετρῆται καὶ ὁ α', ὁ ὑπὸ τὸν προσλαμβανόμενον να τόνος) τοῦτ' ἔστιν ἀπὸ τὸν προσλαμβανόμενον, ἕως τὸν διάτονον (§ 52) τῶν διεζευγμένων, ἐπειδὴ μὲ τὸ νὰ ἦσαν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ τόνοι τέσσαρες, καὶ ὁ πλάγιος τοῦ πρώτου ἔπρεπε νὰ καταλήγῃ εἰς τὸ να τρεῖς φθόγγους κάτω ἀπὸ τὸν πρῶτον, ὄντα εἰς τὸ ού, ἐγένοντο ἀναγκαίως τέσσαρες ἀντιφωνίαι, να, νά, βαι, βαί, Νέ, Νέ', ού, ού', καὶ οὗτοί εἰσι φθόγγοι ὀκτώ· μεταξὺ δὲ τῆς ἀρχῆς τῆς τετάρτης διαπασῶν ού, καὶ τοῦ τέλους

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς πρώτης ἀντιφωνίας να εἰσὶν ἄλλοι τρεῖς φθόγγοι καὶ γίνονται ὅλοι ἀπὸ τὸ να ἕως τοῦ οὐ φθόγγοι τὸν ἀριθμὸν 11=8 σὺν 3.

Κατὰ τρεῖς ἄρα τρόπους προβαίνει ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ἤ ἀπὸ τριφωνίας εἰς τριφωνίαν, ἢ ἀπὸ τετραφωνίας εἰς τετραφωνίαν, ἢ τελευταῖον κατὰ ἀντιφωνίαν, ἤγουν τῆς διαπασῶν τὸ ὕφος· τοῦτ' ἔστιν, ἤτοι διεζευγμένως κατὰ τετραφωνίαν, οἷον αν. νεαν. ναν. αγ. αν. νεαν. ναν. αγ. αν. νεαν. ἢ συνημμένως, κατὰ μὲν τριφωνίαν οὕτως: αν. νεαν. ναν. αγ. αν. νεαν. ναν. αγ. αν. νεαν. ναν αγ. αν. νεαν. Κατὰ δὲ ἀντιφωνίαν οὕτως: αν. νεαν. ναν. αγ. αν. νεαν. ναν. αγ. αν. νεαν. ναν. αγ. ὡς εἰς τοῦ Πλουσιαδηνοῦ ἱερέως τὸ σοφώτατον διάγραμμα φαίνεται. Τινὲς θέλουσι μὲν ὅτι τὰ συστήματα εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν ὑπάρχουσι τρία, ἤγουν ἡ τριφωνία, ὁ τροχός, (ἤγουν ἡ τετραφωνία) καὶ τὸ διαπασῶν, ἀποποιοῦνται ὅμως τὴν συναφὴν τῶν φθόγγων, οἱ τοιοῦτοι προφανέστατα δὲν ἀντιφάσκουσιν.

§ 87. Οὕτω λοιπὸν οἱ θεῖοι διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας σοφῶς συνεκρότησαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικήν, ὥστε οὐ μόνον νὰ ἐμπεριέχωνται οἱ ἦχοι αὐτῆς (ἤγουν κύριοι καὶ πλάγιοι) μέσα εἰς δύο τετράχορδα, ἤγουν εἰς μίαν διαπασῶν τὴν δοθεῖσαν, καὶ σπανιώτατα εἰς τετράχορδα τρία, ἀλλὰ καὶ τὰ δύο τετράχορδα αὐτά, ποτὲ μὲν νὰ ψάλλωνται συνημμένως, ποτὲ δὲ διεζευγμένως, φυλαττομένης πάντοτε ὀρθῆς ἀναλογίας, διὰ νὰ ἐμποιῆται εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα τὸ σεμνὸν ἐκεῖνο, καὶ οὐράνιον ποικίλλον, τὸ προξενοῦν εἰς μὲν τοὺς ψάλλοντας εὐλάβειαν, εἰς δὲ τοὺς ἀκούοντας κατάνυξιν θκυμασίαν ὅπερ δείκνυται καὶ ἔτι σαφέστερον ἀπὸ τὰ προσόμοια τῶν ἤχων, τὰ ὁποῖα ὅλα σχεδὸν περιέχουσι μίαν διαπασῶν· καὶ μὲ τὸ νὰ εὑρίσκωνται περιωρισμένα ἀπὸ τὸν ἐπιγεγραμμένον πρόλογον, δὲν παρηλλάχθησαν μὲ τὴν πολυκαιρίαν, καθὼς τὰ λοιπὰ τὰ χωρὶς πρόλογον ἄσματα, ὥστε νὰ φαίνωνται ἐρανισμένα τὰ πολλὰ ἀπὸ τοὺς μούζικας καὶ χανενδέδες.

§ 88. Σημείωσαι, ὅτι οἱ ἦχοι μέχρι τοῦδε διαφόροις ὀνόμασιν ἐγράφησαν (§52) πρῶτον μὲ τὰς ὀνοματίας τὰς ἑλληνικάς, οἷον: Προσλαμβανόμενος, ὑπάτη ὑπατῶν· καὶ δεύτερον μὲ τὰς συλλαβὰς ταύτας, ου, τως, ουν, α, να, βαι, νε· τρίτον εἰς τὴν γραμμὴν ΗΚ. τὴν παριστῶσον τοὺς φθόγγους τῆς διαπασῶν (Σχ. 74)· Α. Β. Γ. Δ. Ε. Ζ. Η. καὶ τελευταῖον ἐγράφησαν οἱ βαθμοὶ τῶν ἤχων κατὰ τὴν θεωρίαν τῶν τετραχόρδων, καθὰ γράφονται καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς μὲ ἴδιά τινα σύμβολα (ὡς ἐφεξῆς εἰς τὸ περὶ φθορῶν ἐροῦμεν) ἀνταποκρινόμενα εἰς ταῦτα· Α. Β. Γ. Δ. ἢ Α″. Β″. Γ″. Δ″. Λ.Δ′ Β‴. Γ‴. Δ‴. ἢ A^1 B^1 Γ^1 Δ^1 ΑΔ″, ὅθεν εἰς τὸ ἑξῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χάριν συντομίας μὲ τὰ τελευταῖα αὐτὰ ἐν χρήσει σύμβολα ἔχομεν νὰ φανερώσωμεν τοὺς βαθμοὺς τῶν φθόγγων· καὶ ὁ ἀπορῶν ἂς εὕρῃ τὰ συνώνυμα αὐτῶν εἰς τοὺς πίνακας· μᾶλλον δὲ τὸ εἰς τὸν (§ 52) ὄντα.

Περὶ τοῦ πρώτου ἤχου καὶ τοῦ πλαγίου αὐτοῦ.

§ 89. Ὁ πρῶτος ἦχος ἔχει ἴσον (§ 52) ἢ ἀπηχεῖται κατὰ τὸ Α″, καὶ ποιεῖ τὰς στάσεις αὐτοῦ ὡς Δώριος εἰς τὸ Ε, ἤγουν εἰς τὴν μέσην A^{Δ} καὶ εἰς τὸ Γ″ ἀρχόμενος δὲ ἢ καταλήγων εἰς τὴν τετραφωνίαν αὐτοῦ, τότε καλεῖται πρῶτος τετράφωνος, ὅστις ἔχει τριφωνίαν εἰς τὰ ἄνω τὸ Δ‴, ἤγουν τὴν ἀντιφωνίαν τοῦ ἁπλῶς πρώτου ἤχου. Ποιῶν δὲ τὰς στάσεις αὐτοῦ εἰς τὸ Δ″ καθὼς εἰς τὰ Εἱρμολογικὰ αὐτοῦ, οὐχ ὁμοιάζει τῷ καθ' αὐτὸ Δωρίῳ (§ 84) τῶν ἀρχαίων, ἔχει δὲ πάντοτε μικρὰν τὴν διὰ τριῶν.

§ 90. Ὁ δὲ πλάγιος τοῦ πρώτου εὑρίσκεται κατὰ μὲν τὸ διεζευγμένον (§ 86) εἰς τὸ αὐτὸ Α″. ὑποτιθέντος τοῦ κυρίου αὐτοῦ μίαν τετραφωνίαν ἄνω, ἤγουν εἰς τὸ A^{Δ}′ κατὰ δὲ τὸ συνημμένον εὑρίσκεται ὁ πλάγιος αὐτὸς εἰς τὸ Α. (συναφῆς ἐν τῷ ὑπατῶν διτόνῳ γενομένης) τοῦτ' ἔστιν εἰς τὴν κάτω ἀντιφωνίαν τοῦ κατὰ τὰ διεζευγμένα τετραχόρδου κυρίου. Ὅθεν κατὰ μὲν τὰ διεζευγμένα τετράχορδα ὁ πλάγιος αὐτός, οὐ συμφωνεῖ τῷ ὑποδωρίῳ τῶν ἀρχαίων, ἐπειδὴ καταλήγει τέσσαρας φωνὰς κάτω ἀπὸ τὸν κύριον αὐτοῦ, οὐχὶ δὲ τρεῖς. Κατὰ δὲ τὰς συναφὰς συμφωνεῖ τῷ ὑποδωρίῳ, ἐπειδὴ καταλήγει ἀπὸ τὸν κύριον αὐτοῦ τρεῖς φωνὰς κάτω, χρώμενος τῇ διαπασῶν Ε.Ε. ἢ Α′.A^{Δ}′. ἥτις ἔχει φυσικῶς μικρὰν τὴν διὰ ἓξ, ἤγουν τὴν πενταφωνίαν, (ἡμίτονον γὰρ ἡ παρυπάτη μέσων) διὸ οὐ χρήζει ἄλλου τινὸς σημείου πρὸς διασάφησιν αὐτοῦ τοῦ μέλους, ὥς τινες ἐφαντάσθησαν, καὶ προσέτι συμφωνεῖ τῷ ὑποδωρίῳ, ἐπειδὴ ποιεῖ τὰς στάσεις εἰς τὸ Δ′. ἢ Α″. ἤγουν εἰς τὸ ἴσον τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸ Γ″ ἤγουν εἰς τὴν διφωνίαν τοῦ ἰδίου αὐτοῦ κυρίου, καταλήγων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὡς πλάγιος εἰς τὸ ἴσον τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ὅπερ, ὡς αγια, καὶ ανανες, ἔχει σύμφωνον τριφωνίαν, ὅπου ψάλλονται σχεδὸν πάντοτε τὰ εἱρμολογικὰ αὐτοῦ τοῦ πλαγίου· ἔχει δὲ καὶ οὗτος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ μικρὰν τὴν διὰ τριῶν.

§ 91. Ἰστέον ὅτι ὁ ἐκκλησιαστικὸς πρῶτος ἦχος ἄρχεται ἐνίοτε ὡς καὶ ὁ Δώριος (§ 82) εἰς τὸ ἴσον Β″ καὶ τοῦτο φαίνεται εἰς τὸ «Θεαρχείῳ νεύματι» τοῦ κυρίου Ἰωάννου πρωτοψάλτου καὶ εἰς ἐκεῖνο τοῦ κυρίου Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου· ὁ μὲν ἄρχεται τὸ τροπάριον αὐτὸ εἰς τὸ Β″, καὶ ποιεῖ τὸν δεύτερον χρωματικὸν ἦχον εἰς τὸν ἴδιον αὐτοῦ φθόγγον Β′

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἶτα τελειοῖ τὸ τροπάριον αὐτὸ εἰς τὸ καθ' αὐτὸ ἴσον τοῦ πρώτου Α'' δηλαδὴ ἕνα τόνον κατωτέρω τοῦ τόνου, ἀφ' οὗ ἤρξατο, ὁ δὲ κ. Πέτρος διὰ νὰ τελειώσῃ τὸ τροπάριον αὐτὸ εἰς τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἴσον, ἄρχεται κατὰ τὸ Α'' εἶτα εἰς τὴν λέξιν «ἄρατε πύλας», οὐ ποιεῖ συναφὴν κατὰ τὸ Δ'. διὰ τὸ Β''. παρίσταται (καθὼς καὶ εἰς τὸ τοῦ κὺρ Ἰωάννου) ὡς Α'' τελειοῖ δὲ ποιῶν συναφὴν τοῦ Δ' καὶ Α'' δηλ. εἰς τὸ ἴσον, ὅθεν ἤρξατο, καὶ αἱ τοιαῦται συναφαὶ καὶ ἐναλλαγαὶ διὰ ζώσης φωνῆς ἀνεπαισθήτως γίνονται· ἐνῷ δι' ἀψύχων ὀργάνων συμβαίνει βέβαια εἰς τὰς τοιαύτας ἐναλλαγὰς κάποια χασμωδία, ὡς ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα θέλομεν ἰδεῖ σαφέστερον. Ὅτι δὲ ὁ δώριος, ἢ παρ' ἡμῖν, ἔσω πρῶτος ἦχος ἄρχεται καὶ ἀπὸ τοῦ τως, ἢ Β'' δείκνυται καὶ ἀπὸ τὸ κοντάκιον τῶν Θεοφανείων τὸ «Ἐπεφάνης σήμερον»· τοῦτο εἰς τὰ παλαιὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία ἐπιγράφεται εἰς ἦχον δ' πλὴν καταλήγει ὡς εἰς τὸν πλάγιον τοῦ τετάρτου· πῶς λοιπὸν τοῦτο; ἢ δῆλον ὅτι τὸ τροπάριον «Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου σου Κύριε», πρῶτος ἦχος, ἢ δώριος ὤν, ἔχει τὸ ἴσον αὐτοῦ εἰς τὸ Β'' τὸ δὲ ῥηθὲν κοντάκιον καταλήγει ἐκ τοῦ ἴσου αὐτοῦ ἕνα τόνον εἰς τὰ κάτω, ἤγουν εἰς τὸ οὗ ἢ Α, εἰς τὸ ἴσον δηλ. τοῦ τετάρτου (§ 96) ἤχου, διὸ καὶ λέγεται πρεπόντως ἦχος τέταρτος· μετέρχεται δὲ ἐκ τοῦ ἴσου αὐτοῦ, ὡς ὁ πλάγιος τοῦ τετάρτου, τὴν διὰ τριῶν μεγάλην, καὶ ὄχι καθὼς οἱ στιχηροὶ τέταρτοι ἦχοι τὴν διὰ τριῶν μικράν· ἤτοι διὰ νὰ φανῇ ζωηρότερος καὶ ἁρμονικώτερος, κατὰ τὸ αἰδέσιμον τῆς ἡμέρας, ἢ διὰ νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὸ «Ἐν Ἰορδάνῃ» τὸ ὁποῖον, ὡς τροπάριον τῆς ἡμέρας, πάντοτε ἀπὸ τὸ κοντάκιον προηγεῖται, καὶ νὰ φυλάξῃ ἐν ταυτῷ καὶ τὸ μέλος τῶν εἱρμολογικῶν, τοῦ τετάρτου ἤχου ἴσον τοῦ οὖν, τότε ἀναγκαίως θέλομεν εἰπεῖ, ὅτι τὸ «Ἐπεφάνης σήμερον» καταλήγει εἰς τὸ νε, ἤγουν εἰς τὸ ἴσον τοῦ πλαγίου τετάρτου ἤχου, διὸ ἔπρεπε νὰ ὀνομασθῇ ἦχος πλάγιος τοῦ τετάρτου, καὶ ὄχι ἦχος τέταρτος, καὶ λοιπὸν κατὰ πάντα λόγον πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν ἡ τοῦ ἄνανες μετὰ τοῦ νέανες συναφὴ ὑπάρχει οἰκειοτάτη, ὡσὰν νὰ λέγωμεν, ὅτι τὸ «Ἐν Ἰορδάνῃ» ἔχει ἴσον τὸ νά καὶ τὸ «Ἐπεφάνης σήμερον» καταλήγει εἰς τὸ α. Τὸ ἴσον δηλ. τοῦ καθ' αὐτὸ τετάρτου ἤχου.

Περὶ τοῦ διατονικοῦ δευτέρου ἤχου καὶ τοῦ πλαγίου αὐτοῦ.

§ 92. Ὁ δεύτερος ἦχος διατονικὸς θεωρούμενος εὑρίσκεται εἰς τὸ Β'' καὶ ποιεῖ τὰς στάσεις ὡς ὁ φρύγιος εἰς τὴν παραμέσην Β'', καὶ εἰς τὴν διφωνίαν αὐτοῦ Δ''. εἰς τὸν τοιοῦτον δεύτερον ἦχον δύναται νὰ ἀναχθῇ ὁ εἱρμὸς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ κὺρ Πέτρου τοῦ Μπερεκέτη, ὁ «Ἐν βυθῷ κατέστρωσε ποτέ»· ἐπειδὴ καὶ οὗτος ἄρχεται εἰς τὸ Β′′ καὶ εἰς τὴν λέξιν πανστρατιὰν μετέρχεται τὴν τετραφωνίαν Β′′, εἶτα εἰς τὴν λέξιν δύναμις σταθεὶς μικρὸν εἰς τὴν ὑπὸ τὸν ἴσον αὐτοῦ τριφωνίαν Β′, εἰς τὴν ἑπομένην λέξιν σαρκωθεὶς ἐπαναλαμβάνει τὸ ἴσον αὐτοῦ Β′′. εἰς ὃ καὶ καταλήγει. Καὶ οὗτος ὁ δεύτερος ἦχος ἔχει πάντοτε μικρὰν τὴν διὰ τριῶν, ἤγουν τὴν διφωνίαν· ἂν ὅμως λάβῃ τὸ Β′′, χαῦνον, ἢ βαρύτερον τεταρτημορίῳ (§ 73) σχεδὸν τόνου, ὁμοιάζει μὲ ἐκεῖνο τοῦ ἐξωτερικοῦ ταμπουρίου· τότε ἤθελεν ὑπάρχει ὁ εἱρμὸς αὐτὸς ἀτελέστατος φρύγιος, ὡς μὴ φυλάττων τελείαν τὴν ἁρμονικὴν τῆς κλίμακος διαίρεσιν.

§ 93. Ὁ δὲ πλάγιος αὐτοῦ τοῦ διατονικοῦ δευτέρου εὑρίσκεται κατὰ μὲν τὸ διεζευγμένον εἰς τὸ αὐτὸ Β′′, ὑποτεθέντος τοῦ κυρίου αὐτοῦ μίαν τετραφωνίαν ἀνωτέρω, ἤγουν εἰς τὸ Β′. κατὰ δὲ τὸ συνημμένον εὑρίσκεται ὁ πλάγιος αὐτὸς εἰς τὸ Β′ (συναφὴς ἐν τῷ ὑπατῶν διατόνῳ γενομένης), ἤγουν εἰς τὴν κάτω ἀντιφωνίαν, τοῦ κατὰ τὸ διεζευγμένον κυρίου, ἤγουν τοῦ Β′′ καὶ αὐτὸς ὁ πλάγιος, κατὰ μὲν τὸ διεζευγμένον οὐ συμφωνεῖ τῷ ὑποφρυγίῳ τῶν ἀρχαίων, ἐπειδὴ καταλήγει τέσσαρας φωνὰς κάτω ἀπὸ τὸν κύριον αὐτοῦ, οὐχὶ τρεῖς· κατὰ δὲ τὸ συνημμένον συμφωνεῖ πως τῷ ὑποφρυγίῳ, ἔχων ἴσον τρεῖς φωνὰς κάτω ἀπὸ τὸν κύριον αὐτοῦ καὶ χρώμενος τῇ διαπασῶν, Β′ Β′′′ ποιῶν καὶ τὰς στάσεις εἰς τὴν τριφωνίαν αὐτοῦ Β′′, ἤγουν εἰς τὸ ἴσον τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ Δ′′ ἤγουν εἰς τὴν διφωνίαν τοῦ αὐτοῦ κυρίου· ἔχει δὲ καὶ οὗτος, ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ, μικρὰν τὴν διὰ τριῶν.

Περὶ τοῦ τρίτου ἤχου καὶ τοῦ βαρέος.

§ 94. Ὁ τρίτος ἦχος ἔχει ἴσον τὸ Γ′′ καὶ ποιεῖ τὰς στάσεις ὡς ὁ λύδιος εἰς τὴν τετραφωνίαν Γ′′′ καὶ εἰς τὴν αὐτοῦ διφωνίαν Α^Δ′. πολλάκις δὲ ἰδιαιτέρως ποιεῖ στάσιν εἰς τὸ Α′′. προβαίνων δὲ ἐκ τοῦ ἴσου αὐτοῦ εἰς τὴν τετραφωνίαν Γ′′, μετέρχεται τὸ τετράχορδον τῶν συνημμένων, ὅπερ ἐστὶ λαμβάνει δύο τόνους καὶ ἡμιτόνιον, καὶ ἔπειτα τόνον· σπανίως δὲ μετέρχεται εἰς τὴν τετραφωνίαν αὐτοῦ τρεῖς συνεχῶς ὁλοσχερεῖς τόνους, καὶ ἔπειτα τὸ ἡμιτόνιον μὴ ποιῶν καὶ ἰδίαν στάσιν εἰς τὸ Α′′, ὥστε νὰ ὁμοιάσῃ κατὰ πάντα μὲ τὸν λύδιον, ἐξ οὗ δῆλον, ὅτι ὁ τρίτος ἔχων ἴσον τὸ Γ′′ τριφωνίαν, ἤγουν διὰ τεσσάρων ὀρθὴν δὲν ἔχει εἰς τὴν διατονικὴν κλίμακα, ἀλλὰ τρίτονον. Μετερχόμενος δὲ τὸ τετράχορδον τῶν συνημμένων, διὰ νὰ ἔχωμεν διὰ τεσσάρων ὀρθὴν τοῦ τρίτου ἤχου, εὑρίσκομεν μέλος πλαγίου τε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τάρτου, καθὼς εἰς τὸ «ἡ Παρθένος σήμερον»· κατερχόμενος δὲ ὁ τρίτος ἐκ τοῦ ἴσου αὐτοῦ λαμβάνει κατὰ τὴν ἁρμονικὴν κλίμακα δίεσιν ἐλάσσονα, καὶ τούτου παράδειγμα τὸ «Ἰδοὺ ὁ νυμφίος». οὐ πάντοτε δὲ τοῦτο ποιεῖ, ἀλλὰ κατέρχεται ἐκ τοῦ ἴσου αὐτοῦ διατονικῶς ἄχρι τοῦ Γ΄. τὸν ὑπολύδιον (ἢ λέγετον) ἢ τὸν βαρὺν παριστῶν κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον.

§ 95. Ὁ δὲ βαρὺς εὑρίσκεται, κατὰ μὲν τὰ διεζευγμένα τετράχορδα εἰς τὸ ἴσον τοῦ κυρίου αὐτοῦ Γ΄΄΄. ὑποτεθέντος τοῦ τρίτου τὸ ἴσον εἰς τὸ Γ΄΄. δηλαδὴ μίαν τετραφωνίαν ἄνω· καὶ οὕτως ἔχει ὁ τοιοῦτος βαρὺς τριφωνίαν τρίτονον. Διὸ οὐκ ὠνομάσθη πλάγιος τρίτος, ἀλλ' ἰδίῳ ὀνόματι, βαρὺς (§ 85) λέγεται, οὕτω συμφωνεῖ τῷ ὑπολυδίῳ εὑρισκομένῳ τρεῖς φωνὰς κάτω τοῦ κυρίου αὐτοῦ· κατὰ δὲ τὸ συνημμένον, τὸ ἴσον τοῦ βαρέος εὑρίσκεται εἰς τὸ Γ΄, ἤγουν εἰς τὴν κάτω ἀντιφωνίαν, τοῦ κατὰ τὰ διεζευγμένα τετράχορδα κυρίου· ποιεῖ δὲ στάσεις εἰς τὸ Α΄. καὶ εἰς τὸ Δ΄. ὅθεν οὔτε κατὰ τὸ συνημμένον κυρίως ὑπολύδιος ὑπάρχει, ἅτε μὴ καταλήγων εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ τριφωνίαν, ἤγουν ὡς οἱ πλάγιοι, εἰς τὸ ἴσον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Ὁ δὲ παρὰ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς λεγόμενος συνθέτῳ ὀνόματι πρωτόβαρος, συμφωνεῖ μᾶλλον τῷ ὑποφρυγίῳ ἔχοντι διαπασῶν Β΄ Β΄΄ καὶ τὰς στάσεις εἰς τὸ Β΄΄ καὶ Δ΄΄ εἰ καὶ ἐνίοτε εἰς τὸ Α΄΄.

Περὶ τοῦ τετάρτου ἤχου καὶ τοῦ πλαγίου αὐτοῦ.

§ 96. Ὁ τέταρτος ἦχος ἔχει ἴσον τὸ Δ΄΄ ἔχων δὲ τὰς στάσεις εἰς τὸ Β΄΄ καὶ εἰς τὸ Δ΄ καλῶς τυχὸν λέγεται μιξολύδιος (§ 81)· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ τετραφωνία αὐτοῦ φθάνει εἰς τὴν δωδεκάτην φωνὴν (§ 86) τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ συστήματος, καὶ ἡ φωνὴ τοῦ ἀνθρώπου δυσκόλως ἐκτείνεται περισσότερον, ἵνα μὴ εἴπω, ὅτι ἀπαίσιον τὸ νὰ κραυγάζῃ τις εἰς τὴν ἐκκλησίαν, διὰ τοῦτο μετοφέρουσι τὴν τετραφωνίαν αὐτὴν εἰς τὴν κάτω αὐτῆς ἀντιφωνίαν, ἤγουν εἰς τὸ Δ. καὶ μάλιστα εἰς τὸ στιχηράριον· καὶ οὕτω ποιεῖ πλάγιον τοῦ τετραχόρδου μίαν φωνὴν κάτω ἐκ τοῦ Δ΄ αὐτοῦ εἰς τὸ Γ΄, ἢ τέσσαρας κάτω, ἤγουν εἰς τὴν κάτω ἀντιφωνίαν τοῦ τετάρτου ἤχου, ἤγουν τοῦ Δ΄΄ εἰς τρόπον, ὅτι ὁ τέταρτος ἦχος ἐμπεριλαμβάνει καὶ τὰς δώδεκα φωνὰς τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Λοιπὸν κατὰ τρεῖς τρόπους ἀπηχεῖται ὁ τέταρτος ἦχος ἤ δηλ. εἰς τὸ ἴδιον ἴσον Δ΄ ἔχων μεγάλην τὴν διὰ τριῶν εἰς τὸ Β΄΄΄ ὅτε καὶ γνήσιον παριστᾷ τέταρτον ἦχον, καθὼς σχεδὸν πάντοτε εἰς τὰ παπαδικὰ μέλη, ἢ προβαίνει ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἴσου Δ΄΄ χρώμενος διὰ τῆς ἐνάρξεως τῷ τετραχόρδῳ τῶν συνημμένων (§ 56) καὶ ποιῶν μικρὰν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν διὰ τριῶν εἰς τὸ χλιδανὸν βαι, καὶ οὕτω φαίνεται ὡς πρῶτος ἦχος καὶ ποιεῖ ἰδιαιτέρως στάσιν εἰς τὸ Α$^{\Delta}$' ἐμφαίνων αὐτὸ ὡς Β'' ἢ τελευταῖον μετατίθεται εἰς τὸ Δ' καὶ διὰ τῆς ἐκεῖσε συναφῆς μετὰ τοῦ Α'' ψάλλεται μὲν ὡς πρῶτος ἦχος, ποιεῖ δὲ στάσιν εἰς τὸ Β'', ἤγουν μίαν φωνὴν ἀνωτέρω τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἴσου, καθὼς τὰ πολλὰ εἰς τὰ μέλη τὰ στιχηρά.

§ 97. Ὁ δὲ ἐκκλησιαστικὸς πλάγιος τοῦ τετάρτου ἦχος κατὰ μὲν τὸ διεζευγμένον ἔχει ἴσον τὸ Γ' διὰ πέντε, ἢ τετραφωνίαν τὸ Δ'' καὶ διφωνίαν ἢ διὰ τριῶν μεγάλην τὸ Β''. ὡς εὑρισκόμενος τέσσαρας φωνὰς κάτω ἀπὸ τὸν κύριον αὐτοῦ, τοῦ ὁποίου κυρίου, ἡ τετραφωνία εὑρίσκεται εἰς τὸν δωδέκατον (§ 93) φθόγγον· κατὰ δὲ τὰ συνημμένα τετράχορδα, ἡ ἀντιφωνία τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ἤγουν τοῦ τετάρτου ἤχου, εὑρίσκεται εἰς τὸν πλάγιον τοῦ τετάρτου τρεῖς φωνὰς κάτω, καὶ ποιεῖ μὲν τὰ εἱρμολογικὰ πολλάκις αὐτοῦ εἰς τὴν τριφωνίαν Γ'', ὄχι ὅμως εἰς τὸ ἴσον τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καθὼς ὁ πλάγιος τοῦ πρώτου (§ 90)· ἀλλ' οὔτε συμφωνεῖ μὲ τὸν ὑπομιξολύδιον, ὅστις ἔχει ἴσον (§ 81) τὸ Α τὰ ὁποῖα αὐτὰ εἱρμολογικὰ ψάλλονται, ἤτοι ἀριθμητικῇ διαιρέσει (§ 36) ὡς τὸ «Σταυρὸν χαράξας Μωσῆς», ἢ ἁρμονικῇ διαιρέσει, ὡς τὸ «Ράβδος εἰς τύπον τοῦ μυστηρίου παρακλαμβάνεται», καὶ ἄλλα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ τοῦ δευτέρου ἤχου τοῦ χρωματικοῦ, καὶ πλαγίου δευτέρου

§ 98. Ὁ φθόγγος Β'' (§ 52.) ὑπάρχει κοινὸς καὶ ἀμετακίνητος ὡς φαίνεται εἰς τὰς Κλίμακας (§ 73.) καὶ εἰς τὰ τρία γένη· ὁ διατονικὸς δεύτερος ἦχος (§ 92.) ἄρχεται εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον φθόγγον· ἐπόμενόν ἐστι, καθὼς καὶ διὰ τῶν τροπαρίων, «ὅτε Ἰωσὴφ παρθένε» (§ 71) καὶ «ποίοις εὐφημιῶν στέμμασι», τοῦ Νέων Πατρῶν δείκνυται, ὅτι καὶ ὁ χρωματικὸς δεύτερος ἦχος ἔχει ἴσον αὐτὸν τὸν ἴδιον φθόγγον· λοιπὸν καὶ ὁ πλάγιος αὐτοῦ, κατὰ τὰ διεζευγμένα τετράχορδα, ὡς καὶ οἱ διατονικοὶ ἦχοι (πλὴν τοῦ πλαγίου τετάρτου (§ 97.), τὸ αὐτὸ Β'' ἔχει ἴσον (ὑποτεθέντος τοῦ κυρίου μίαν τετραφωνίαν ἄνω, ἤγουν εἰς τὸ Β''· σχετικῶς γὰρ οἱ αὐτοὶ (§ 84.) κύριοι, καὶ πλάγιοι) τῆς ὁποίας τετραφωνίας ὁ μέσος ἀποκαθίσταται εἰς τὸ Δ''· διὸ καὶ πολλάκις χρωματικῶς ψάλλουσιν εἰς τὸν φθόγγον αὐτοῦ Δ''· ὡσὰν νὰ ὑπῆρχεν ἴσον καθ' αὐτὸ τοῦ χρωματικοῦ δευτέρου ἤχου· μὲ ὅλον ὁποῦ τὸν Δ'' φθόγγον εἰς τὴν χρωματικὴν κλίμακα οἱ ἁρμονικοὶ οὐ σημειοῦσιν· ἐρχόμενοι δὲ εἰς τὰ συνημμένα τετράχορδα, βλέπομεν εἰς τὸ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διάγραμμα τοῦ Πλουσιαδινοῦ ἱερέως συναφὴν, τοῦ ἄνανες, τοῦ νέανες, καὶ τοῦ νεχέανες· καὶ πάλιν συναφὴν τοῦ νεαγιε, τοῦ νανα, καὶ τοῦ νεχέανες, καὶ συναφὴν τοῦ ὀξυτέρου ανανες (ἤγουν τοῦ Β΄, τοῦ συμφωνοῦντος πως (§ 45.) μετὰ τοῦ Β΄΄ ἢ λέγετος) καὶ τοῦ νεχεανες· λοιπὸν τοῦ Δευτέρου ἢ Πλαγίου Ε΄ ἦχου χρωματικὸν δηλονότι (ἢ καὶ ἐναρμόνιον) μέλος ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν καὶ εἰς τὸ ἴσον τοῦ ἄνανες, ἢ ἀνέανες· ἑπομένως καὶ εἰς τὸ αγια, διὰ τὴν συναφὴν τοῦ αγια, καὶ ανανες, καὶ εἰς τὸ νεανες (τοῦ διατονικοῦ δευτέρου τὸ ἴσον) καὶ εἰς τὸ ὀξύτερον ανανες, τὸν πλάγιον δηλαδὴ τοῦ διατονικοῦ δευτέρου ἦχου. ὃς ὑποφρύγιος λέγεται καθὼς εἰς τὸ «ἄνωθεν οἱ προφῆται» τοῦ Κουκουζέλη εἰς τὴν λέξιν «σὲ προκατήγγειλαν»· πρὸς δὲ, καὶ εἰς τὸ νεαγιε, καὶ νανα, εἰς τὰ ὁποῖα αὐτὰ δύο τὸ ἴσον τοῦ χρωματικοῦ δευτέρου, ἢ πλαγίου αὐτοῦ μᾶλλον ἐγκρίνεται ὑπὸ τῶν ἁρμονικῶν, καθὼς δεικνύει καὶ ἡ χρωματικὴ αὐτῶν κλίμαξ, φέρουσα μετὰ τὴν κοινὴν χορδὴν τοῦ Νέ· ἡμιτόνιον ἔλασσον, καὶ ἡμιδίτονον, καὶ πάλιν μετὰ τὴν κοινὴν χορδὴν τοῦ οὐν, ἡμιτόνιον ἔλασσον καὶ ἡμιδίτονον· προσέτι καὶ ἡ κλίμαξ τοῦ ἐναρμονίου μέλους φαίνεται συμφωνοτέρα εἰς τοὺς ῥθόγγους Νέ, καὶ οὖν, καὶ νά, καὶ εἰς τοὺς αὐτῶν ἀντιφώνους· οἱ ὁποῖοι ῥθόγγοι (§ 62.) καινοί εἰσι καὶ ἀπαρασάλευτοι καὶ εἰς τὰ τρία γένη.

§ 99. Ἐκ τούτων δὲ συνάγομεν, ὅτι καὶ ὁ Δεύτερος, καὶ ὁ πλάγιος τοῦ δευτέρου φέρουσι μέλος καὶ χρωματικὸν, καὶ ἐναρμόνιον διὰ τοῦ νενανώ· καὶ ὁ μὲν δεύτερος προβαίνει ἐναρμονίως τὰ πολλὰ εἰς τὰ εἱρμολογικὰ, καὶ χρωματικῶς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὰ στιχηρά· ὁ δὲ πλάγιος τοῦ δευτέρου τὸ ἀνάπαλιν, ἐναρμονίως εἰς τὰ στιχηρὰ, καὶ χρωματικῶς σχεδὸν πάντοτε εἰς τὰ εἱρμολογικά· διὸ καὶ τὰ εἱρμολογικὰ τοῦ πλαγίου δευτέρου ἤχου ἔχοντος ἴσον τὸ Γ΄, ψάλλονται ἢ εἰς τὸ Β΄΄ τὴν διφωνίαν καὶ ἴσον τοῦ δευτέρου, ἢ εἰς τὴν τετραφωνίαν Δ΄΄, ὅπου καὶ αὐτὸς ὁ αγια ἦχος φαίνεται εἰς τὰ τροπάριά του χρωματίζων, καθὼς εἰς τὸ τροπάριον «τὸ φαιδρὸν τῆς ἀναστάσεως κήρυγμα», καὶ ἄλλα· ἔχοντος δὲ τοῦ πλαγίου δευτέρου ἴσον τὸ Α΄΄, τὰ εἱρμολογικὰ αὐτοῦ ψάλλονται εἰς τὸ Α ν΄. δηλαδὴ εἰς τὴν αὐτοῦ τετραφωνίαν, ἢ εἰς τὴν αὐτοῦ τριφωνίων Δ΄΄, ὡς (§ 90.) καὶ εἰς τὸν πλάγιον τοῦ πρώτου ἤχου.

Περὶ τοῦ μέλους τοῦ Νενανὼ

§ 100. Καθὼς τὸ ἴσον τοῦ νεανες (§ 68.) ἢ τοῦ νεχέανες γίνεται καὶ εἰς τὸ ἴσον τοῦ ανανες Α΄΄. (ἑπομένως διὰ τὴν συναφὴν, καὶ εἰς τὸ Δ΄ καὶ εἰς τὸ ἴσον τοῦ διατονικοῦ νεανες Β΄΄. καὶ εἰς τὸ Β΄. ἤγουν τὸ ὀξύτερον ανανες, καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς τὸ νεαγιε Γ', καὶ εἰς τὸ ναναΓ'', οὕτω καὶ εἰς τοῦ νενανὼ τὸ ἴσον δύνανται νὰ γίνωσιν ὅλαι αἱ διὰ τεσσάρων αὐτῶν· ἤγουν εἰς τὸ αγια Δ''. τὴν διὰ τεσσάρων τοῦ ἄνανες, εἰς τὸ ἄνανες $A^{\Delta'}$. τὴν διὰ τεσσάρων τοῦ νεανες εἰς τὸ ναναΓ''. τὴν διὰ τεσσάρων τοῦ νεαγιε, εἰς τὸ χλιδανὸν βαι, τὴν διὰ τεσσάρων τοῦ ναναΓ, καὶ εἰς τὸ νεανες, τὴν διὰ τεσσάρων τοῦ Β'. ὡς εἰς τὸ «ἄνωθεν οἱ προφῆται» τοῦ Κουκκουζέλη εἰς τὴν «σὲ προ . . . μετὰ τὸ σὲ «προκατήγγειλαν».

§ 101. Τὸ μέλος δὲ αὐτὸ τοῦ νενανὼ ὑπάγεται εἰς τὴν ἐναρμόνιον κλίμακα τοῦτον τὸν τρόπον· τὸ νενανω αὐτὸ κατερχόμενον ἐκ τοῦ ἴσου αὐτοῦ, λαμβάνει πρῶτον δίεσιν ἐλάσσονα, ἡμίφθορον παρὰ τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς λεγόμενον· εἶτα δίτονον, μεθ' ὃ ἡμιτόνιον ἔλαττον, ὅπως φθάσῃ εἰς τὴν κάτω αὐτοῦ διὰ τεσσάρων, ἤ τριφωνίαν· ἤθελε δὲ ὑπάρχει διόλου ἐναρμόνιον ὡς δεικνύει ἡ Κλίμαξ (σχ. 14) αὐτοῦ, ἐὰν κατερχόμενον ἐκ τοῦ ἴσου αὐτοῦ, ἐλάμβανε πρῶτον δίεσιν ἐλάσσονα, ἔπειτα δίεσιν μείζονα, καὶ τέλος τὸ δίτονον· πληροῦται δὲ τὸ μέλος αὐτοῦ τοῦ νενανὼ κατελθὸν ἔτι δίεσιν μείζονά πως ἤ ἐλάττονα, καὶ πάλιν καταλῆξαν εἰς τὸ νεχέανες εἰς αὐτὴν δηλαδὴ τὴν τοῦ νενανὼ κάτω τριφωνίαν. Ἐκ ταύτης δὲ ἀνερχόμενον, εἰ μὲν λαμβάνει πρῶτον ἡμιτόνιον ἔλαττον, καὶ ἔπειτα τὸ δίτονον, τότε τὸ ἡμιτόνιον αὐτό, ἤ ἡμίφωνον, σημαίνεται δι' ἡμίσεως νενανώ. Προσέτι καὶ τὴν ἐλάσσονα δίεσιν, ἤ ἡμίφθορον, ἐνίοτε σημαίνουσι δι' ἡμίσεως νενανώ, ἀντιστρόφως ἔχοντος τοῦ ἄλλου, ὡς ἐν τῷ περὶ φθορῶν κεφαλαίῳ δειχθήσεται. Ἑνὶ λόγῳ τὸ ἡμίφωνον, καὶ ἡμίφθορον δηλοῦσι καὶ τοιουτοτρόπως. ἤγουν δι' ἡμίσεως νενανώ.

§ 102. Ὅταν δὲ αὐτὸ τὸ νενανὼ ἀνέρχεται ἐκ τοῦ ἴσου αὐτοῦ προβαίνει διχῶς (ὃν τρόπον καὶ ὁ νεαγιε, πρὸς τὸν αγια), ἤτοι διατονικῶς, ἤ ἐναρμονίως· καὶ διατονικῶς μέν, ἤ ποιῶν πρῶτον διὰ τριῶν μεγάλην καὶ ἔπειτα τὴν μικράν· ὡς εἰς τὸ «νῦν αἱ δυνάμεις», εἰς τὴν λέξιν «ἵνα μέτοχοι», ἤ πρῶτον τὴν διὰ τρῶν μικράν, καὶ ἔπειτα τὴν διὰ τριῶν μεγάλην, ὡς εἰς τὸ «καὶ νῦν» τοῦ εἰς ἦχον πλαγίου πρώτου πολυελέου τοῦ κὺρ Πέτρου Πελοποννησίου, εἰς τὴν λέξιν «τῆς κατα δίκης». Ἐναρμονίως δέ, ἤ τὸ ἴσον αὐτοῦ συζευγνύων τῷ νεχέανες, ποιεῖ μετὰ τὸ ἴσον αὐτοῦ ἄλλην τριφωνίαν, πάλιν τοῦ νενανω, καθὼς εἰς τὸ Πασακπνοάριον τοῦ δευτέρου ἤχου τοῦ κὺρ Ἰωάννου πρωτοψάλτου, εἰς τὴν λέξιν, «καὶ τρόμῳ», ἤ μετὰ τὸ ἴσον αὐτοῦ ἀνέρχεται τόνον μείζονα, ὡς ἐκ τοῦ νεαγιε, εἰς τὸ ἄνανες, ὁ ὁποῖος αὐτὸς μείζων τόνος γίνεται ἀρχὴ τριφωνίας, ἤ διατονικῆς ἐχούσης δίφωνον τὸ νανα, ἤ ἐναρμονίου αὐτὸ τοῦ νενανω (§ 101.) τὸ μέλος παριστώσης· ὅθεν γίνεται τὸ λεγόμενον διπλοῦν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νενανω, ἢ κατ' ἄλλους, ὁ ὄγκος τοῦ νενανω, ὅπου καὶ ἡ ἀντιφωνία τῆς κάτω τριφωνίας τοῦ νενανω, ἤγουν τοῦ νεχεανες, καὶ εἰς τοῦτον τὸν τρόπον ἐκ τοῦ ἴσου τοῦ νεανες, ἢ τοῦ νεχεανες πρὸς τὴν ἀντιφωνίαν, ὅταν μὲν ποιῶμεν πρῶτον διὰ πέντε, καὶ ἔπειτα διὰ τεσσάρων, ἤγουν ἁρμονικῇ διαιρέσει, γίνεται ὁ δεύτερος ἦχος, ὡς εἰς τὸ «Δύναμις», τὸ ἁσματικὸν κὺρ Ξένου τοῦ Κορώνη· ὅταν δὲ ποιῶμεν πρῶτον διὰ τεσσάρων, καὶ ἔπειτα διὰ πέντε, ἤγουν ἀριθμητικῇ διαιρέσει, γίνεται ὁ πλάγιος τοῦ δευτέρου, καθὼς εἰς τὸ «Κύριε τῶν δυνάμεων», καὶ ἄλλα.

§ 103. Τὸ δὲ δίστιχον, ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τὴν προπαίδειαν τῆς παπαδικῆς δηλαδή: Τὸ δὲ νενανω ἐκτετραμμένον μέλος, ὑπὲρ τοὺς ὀκτὼ ἔνατος ἦχος πέλει.

Τοῦτο λέγω τὸ δίστιχον σημαίνει, ὅτι ἄλλος ὁ διατονικὸς δεύτερος, καὶ πλαγίου δευτέρου (§ 93.) οἵτινες μετὰ τῶν ἄλλων ἓξ γίνονται ὀκτώ· καὶ ἄλλος ὁ ἐναρμόνιος τοῦ νενανω, ὅστις ὡς διαφορετικὸς καὶ τῶν ὀκτὼ ἤχων αὐτῶν, καθὼς μέχρι τοῦδε ἀποχρώντως ἐξηγήθη, ὀρθῶς ἄρα ἔννατος ἦχος ρηθείη ἄν.

§ 104. Σημείωσαι δέ, ὅτι οἱ ἐκκλησιαστικοὶ εἰς τὸ σύμβολον τῆς μαρτυρίας τοῦ πλαγίου δευτέρου ἤχου, χρωματικοῦ τε καὶ ἐναρμονίου, συνηθίζουσι νὰ ἐπιγράφωσι δύω στιγμάς, καὶ ἓν λ. εἰς δὲ τὴν διφωνίαν τοῦ πλαγίου αὐτοῦ, ἀντὶ τοῦ λ, γράφουσι δύω φωνάς, διφωνίαν δηλοῦσας, εἰς δὲ τὴν μαρτυρίαν τοῦ μέσου τῆς τετραφωνίας αὐτοῦ τοῦ πλαγίου, ἐπιγράφουσι μόνον δύω στιγμάς, εἰς σημεῖον, ὅτι οὐκ ἔστι πλάγιος, ἐπειδὴ ἐλλείπει τὸ λ. οὔτε δίφωνός ἐστιν, ὅτι ἐλλείπουσιν αἱ δύο φωναί, καὶ τελευταῖον εἰς τὴν τετραφωνίαν αὐτοῦ τοῦ πλαγίου, εἰ μὲν ἔχει νὰ διακρέσῃ χρωματικόν, τὸ μέλος, μέχρι τῆς ἀντιφωνίας αὐτοῦ (§ 102.) τότε ἢ τιθέασιν εἰς τὴν τετραφωνίαν αὐτὴν φθορὰν τοῦ δευτέρου ἤχου· ἢ δηλοῦσι τοῦτο ἐπιτιθέντες τὸ νενανω εἰς τὸ ἴσον τῆς ἀντιφωνίας· ὅταν δὲ εἰς τὴν τετραφωνίαν, ἢ μετὰ τὴν τετραφωνίαν αὐτὴν, καμμία φθορὰ δὲν σημειοῦται, τότε εἰς τὴν τετραφωνίαν αὐτὴν προσυπακούεται ἡ τοῦ πρώτου ἤχου φθορά, καὶ προβαίνει διατονικῶς τὸ μέλος, ἤτοι κατὰ τὰ διεζευγμένα τετράχορδα, ἢ κατὰ τὸ συνημμένον, μέχρι τῆς ἀντιφωνίας αὐτοῦ τοῦ πλαγίου, χωρὶς νὰ χρειασθῇ καμμία διαφορετικὴ φθορά, καθὼς τινὲς ἐφαντάσθησαν ἐναντίον τῆς διατάξεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἁσματογράφων, καὶ παρὰ λόγον, ἐπειδὴ ἡ μελῳδία μόνον εἰς τὰ ἄνω προβαίνει τότε διατονικῶς, οὐχὶ δὲ καὶ πρὸς τὰ κάτω, εἰμὴ ποιμ ἐξωτερικὸν εἴποιμεν τὸ μέλος· ὅταν δὲ εἰς τὴν τετραφωνίαν αὐτὴν σημειωθῇ εἴτε τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πρώτου, εἴτε ἄλλου τινος ἤχου ἡ φθορά, τότε δηλοῖ, ὅτι καὶ εἰς τὰ ἄνω καὶ εἰς τὰ κάτω τὸ μέλος πρέπει νὰ γίγνηται, καθὼς ἀπαιτεῖ ὁ δρόμος τοῦ ἤχου, οὗτινος ὑπάρχει ἡ φθορὰ αὐτή, περὶ ὧν ἐν τῷ ἕξης Κεφαλαίῳ.

§ 105. Ἰστέον καὶ τοῦτο, ὅτι τὸ μέλος τοῦ νενανω, ἔχον ἴσον τὸ Α΄. καὶ ἀνερχόμενον ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἴσον, δὲν μεταχειρίζεται οὔτε τὸ Β΄, οὔτε τὸν λέγετον, οὔτε ἡμιτόνιον μεῖζον, ἀλλὰ ἡμιτόνιον ἔλαττον, ἤγουν δίεσιν μείζονα. Τοιαύτη δή που ἐπιστημονικὴ καὶ θαυμασία ἡ Ἐκκλησιαστικὴ μουσική, διαφέρουσα ὡς εἴδομεν, τῶν ἐξωτερικῶν καὶ τῶν τῆς ἀληθοῦς ἁρμονίας ἀμοίρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Περὶ φθορῶν, ἢ ἐναλλαγῶν τῶν ἤχων.

§ 106. Διελάβομεν (§ 57.) περὶ μαρτυριῶν τῶν ἤχων, ὧν τὰ σύμβολα εἰσὶ ταῦτα· (σχ. 14) νῦν δὲ περὶ τῶν φθορῶν τῶν ἤχων αὐτῶν ἐροῦμεν· φθορὰ οὖν ἐστι (κατὰ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς μουσικοὺς) σημεῖον δηλοῦν ἐναλλαγὴν τοῦ δρόμου, ἢ ὕφους τῆς μελῳδίας, ἤτοι ἀπὸ διατονικοῦ εἰς χρωματικόν, ἢ ἀφ' ἑνὸς ἤχου εἰς ἄλλον ἦχον, κατὰ τὸ αὐτὸ ἴσον· φθορκὶ δὲ αἱ κυριώτερκι εἰσὶν αὗται (σχ. 15) ἀντὶ δὲ τῶν φθορῶν τῶν πλαγίων ἤχων δυνατὸν νὰ χρησιμεύσουν αἱ φθορκὶ τῶν κυρίων αὐτῶν, γενικώτερον τοῦ πράγματος θεωρουμένου· οὐκ εἰσὶ δὲ ἄχρηστοι δι' ὅλου· «φύσις γὰρ καὶ τέχνη οὐδὲν μάτην ποιεῖ» κατὰ τὸ ἀξίωμα. Ἀληθῶς εἰς τὴν τῶν διεζευγμένων τετραχόρδων θεωρίαν τοῦ τροχοῦ, παρὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν λεγομένου, οἱ πλάγιοι σχέσει διαφέρουσι μόνον τῶν κυρίων, καὶ οἱ κύριοι τῷ αὐτῷ λόγῳ γίνονται πλάγιοι, ὡς πρὸς ἄλλον ἀνωτέρκι αὐτῶν τετραφωνίκι ἦχον, πλὴν εὑρίσκεται, ὡς εἴδομεν (§ 78.) διαφορὰ μεταξὺ κυρίων καὶ πλαγίων. Αὗται δὲ αἱ φθορκὶ παριστῶσι μὲν τὴν ἐναλλαγὴν τῶν ἤχων, οὐ προσδιορίζουσι δὲ πῶς καὶ πότε ἡ μία προτακτέα τῆς ἄλλης· ὅπερ μανθάνομεν ἐκ τῆς σορωτάτης παραλλαγῆς τοῦ Πλουσιαδινοῦ ἱερέως· οἷον ὅταν εἰς τὸ ἴσον τοῦ πρώτου ἤχου ζητηθῇ ἐναλλαγὴ εἰς τρίτον ἦχον, ἀμέσως τοῦτο δυσκόλως καὶ ἀηδῶς εἰς τὴν ἀκοὴν γίνεται· ὅθεν πρέπει νὰ προταχθῇ ἡ φθορὰ τοῦ τετάρτου, ἢ πλαγίου τετάρτου κατὰ τὰς εἰρημένας (§ 58.) συζεύξεις, ἢ καὶ τοῦ νενανώ· καὶ μετὰ ταῦτα νὰ γίνῃ εἰς τὴν ἀκοὴν εὐάρεστος ἐναλλαγὴ εἰς τρίτον, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως, ὡς ἐν τῷ διαγράμματι (σχ. 13) δῆλον. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικήν, ἡ ἀπὸ ἤχου εἰς ἦχον μετάβασις πολλάκις διὰ φθορῶν γίνεται, ἃς εἴπωμεν ὀλίγα τινά, καὶ περὶ τῶν τοιούτων ἐναλλαγῶν, εἰς τὰς ὁποίας συνί-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σταται τῳόντι ἡ εὔτακτος καὶ ποικίλη μελουργία τῆς Ἐκκλησίας, εἰς οὐδὲν ὄργανον ἐφαρμοζομένη, καθὼς μέχρι τοῦδε εἴδομεν, καὶ ἔτι θέλομεν ἰδῇ μετὰ ταῦτα· διὸ καὶ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ εἴρηται, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἐξωτερικῶν, αἱ ὁποῖαι ἔχουσιν, ἤτοι διαίρεσιν τῆς διατονικῆς κλίμακος διαφορετικήν, ἢ ὄργανόν τι ὡς ἀναγκαιοτάτην βάσιν.

Περὶ τοῦ πρώτου ἤχου.

§ 107. Ἀρχόμενοι οὖν ἀπὸ τὸν πρῶτον ἦχον λέγομεν, ὅτι θέλοντες νὰ μεταβῶμεν ἀπὸ τὸν πρῶτον Α′ ἦχον εἰς τὸν δεύτερον τὸν χρωματικόν, ἢ τὸ ἴδιον ἴσον τοῦ πρώτου ἤχου ποιοῦμεν τοῦ δευτέρου ἤχου ἴσον, ἐπειδὴ συνάπτεται εἰς τὴν κλίμακα τὸ Α′, μὲ τὸ Β′, ἢ ποιοῦμεν τὸ ἴσον τοῦ δευτέρου ἤχου μίαν φωνὴν ἀνωτέρω εἰς τὸ Β′, ἢ μᾶλλον ποιοῦμεν τὸ ἴσον τοῦ δευτέρου εἰς τὴν διφωνίαν αὐτοῦ τοῦ πρώτου, μεταποιοῦντες τὸ Α′. εἰς μέσον δευτέρου, καὶ ἀνερχόμενοι χρωματικῶς δύω, ποιοῦμεν ἴσον τοῦ δευτέρου ἤχου.

§ 108. Ἀπὸ τὸν πρῶτον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν, εἰς τὸν τρίτον, μεταβάλλομεν τὸ ἴσον τοῦ πρώτου Α′. εἰς Δ′ εἶτα Α♭′. καὶ δύο κάτω Γ′. ἢ (ἐὰν τὸ ἴσον τοῦ πρώτου εὑρίσκηται χαμηλὸν) τὴν διφωνίαν τοῦ Α′ ἤγουν τὸ Γ′. μεταβάλλομεν εἰς Δ′. εἶτα Α♭′. καὶ δύο κάτω γίνεται τὸ ἴσον τοῦ τρίτου ἤχου.

§ 109. Ἀπὸ τὸν πρῶτον ἦχον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν τέταρτον μεταποιοῦμεν τὸ ἴσον τοῦ Α′ εἰς Β′. καὶ διὰ τῆς ἐνάρξεως, ἀνερχόμενοι διατονικῶς δύο φωνάς, ποιοῦμεν Δ′, καὶ ἐκ τούτου τοῦ Δ′ κάτω τρεῖς μὲν στιχηροῦ τετάρτου ἴσον, δύο δέ, τὸν λέγετον εὑρίσκομεν, ἢ ἄλλως, ἐὰν τὸ ἴσον τοῦ πρώτου ἤχου εὑρίσκεται χαμηλόν, τότε ἐκ τοῦ ἴσου Α′ ἀνερχόμενοι μίαν ποιοῦμεν Β′ καὶ ἔτι δύο γίνεται Δ′. Ἐκ τούτου δὲ τοῦ Δ′ κάτω τρεῖς μέν, εὑρίσκεται στιχηροῦ τετάρτου ἴσον εἰς τὸ Α′. δύο δέ, εὑρίσκεται ὁ λέγετος βαρύτερος (§ 73) τεταρτημορίῳ σχεδὸν τόνου τοῦ ἁρμονικοῦ φθόγγου Β′.

§ 110. Ἀπὸ τὸν πρῶτον ἦχον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πλάγιον τοῦ πρώτου ποιοῦμεν τοῦτο (ἐὰν ὁ πρῶτος ὑπάρχῃ εἰς ἴσον ὑψηλόν) κατὰ τὸ διεζευγμένον τέσσαρας φωνὰς κάτω, ἢ μᾶλλον μεταβάλλοντες τὸ Α′. εἰς τὸ Δ′. διὰ τὴν συναφὴν ποιοῦμεν ἴσον τοῦ πλαγίου πρώτου τρεῖς φωνὰς κάτω, τὸ ὁποῖον αὐτὸ ἴσον ἔχει φυσικῶς τὴν πενταφωνίαν εἰς ἡμίτονον, ἤγουν εἰς τὸ Γ′ καὶ δὲν θέλει ἄλλην φθορὰν διαφορετικὴν ἀπὸ ἐκείνην τοῦ νανά.

§ 111. Ἀπὸ τὸν πρῶτον ἦχον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πλάγιον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ δευτέρου μεταποιοῦμεν τὸ Α''. εἰς τὸ Β''. διὰ τῆς φθορᾶς τοῦ δευτέρου ἤχου, καὶ δύο φθόγγους κάτω ποιοῦμεν ἴσον τοῦ πλαγίου δευτέρου, ἢ (ἐὰν τὸ ἴσον τοῦ πρώτου εὑρίσκηται ὑψηλόν) ποιοῦμεν τὸ ἴσον αὐτοῦ τοῦ πλαγίου τέσσαρας φωνὰς κάτω, ἢ κάλλιον μεταποιοῦντες τὸ Α''. εἰς τὸ Δ''. ποιοῦμεν ἴσον τοῦ πλαγίου δευτέρου τρεῖς φωνὰς κάτω.

§ 112. Ἀπὸ τὸν πρῶτον ἦχον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν βαρύν, μεταποιοῦμεν τὸ Α''. εἰς τὸ Β''. εἶτα ἡμιτόνιον, εἶτα μίαν φωνὴν ἀνιόντες ποιοῦμεν νανά, ἤγουν Γ''. καὶ ἐνταῦθα ποιοῦμεν τὸν βαρὺν τὸν τετράφωνον (§ 70.) εἰδὲ θέλομεν νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν λεγόμενον (§ 95) πρωτόβαρον τότε τὸ ἴσον τοῦ Α''. μεταποιοῦμεν εἰς Δ', καὶ ἐκ τούτου δύο κάτω, ἤγουν εἰς τὸ Β', ποιοῦμεν τὸν πρωτόβαρον ὡς λέγετον.

§ 113. Ἀπὸ τὸν πρῶτον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πλάγιον τοῦ τετάρτου, κατερχόμενοι μείζονα τόνον, ποιοῦμεν ἴσον τοῦ πλαγίου αὐτοῦ· ἢ (ἐὰν τὸ ἴσον ὑπάρχῃ ὑψηλόν) μεταποιοῦμεν τὸ Α'' εἰς Β''. καὶ κατερχόμενοι δὲ τόνον, ἤγουν διὰ τριῶν μεγάλην, ποιοῦμεν ἴσον τοῦ πλαγίου τετάρτου, ἢ μεταβάλλομεν τὸ Α'' εἰς τὸ Δ'' καὶ ποιοῦμεν τὸν πλάγιον τοῦ τετάρτου τέσσαρας φωνὰς κάτω.

Περὶ τοῦ χρωματικοῦ δευτέρου ἤχου.

§ 114. Ἀπὸ τὸν δεύτερον ἦχον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πρῶτον, ποιοῦμεν ἴσον τοῦ πρώτου τὸ ἴδιον Β'', ἢ ποιοῦμεν τὸ ἴσον αὐτοῦ τοῦ πρώτου δύο κάτω, δηλαδὴ εἰς τοῦ δευτέρου τὸν μέσον, ἐὰν τὸ ἴσον τοῦ δευτέρου ἤχου ὑπάρχῃ ὑψηλόν.

§ 115. Ἀπὸ τὸν δεύτερον ἦχον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν τρίτον ποιοῦμεν ἴσον τοῦ τρίτου τὸ μετὰ τὸ νεανὲς ἀμέσως ἡμιτόνιον, ὅπερ ἐστὶν εἰς τὸ νανα, καθὼς εἰς τὸ «παρῆλθεν ἡ σκιά», τοῦ Χρυσάφου, εἰς τὴν λέξιν «ἐλθούσης», ἢ ἐὰν ὑπάρχῃ τὸ ἴσον τοῦ δευτέρου ἤχου, ὑψηλόν, ποιοῦμεν ἴσον τοῦ τρίτου εἰς τὸ ὀξύτερον μετὰ τὸν μέσον τοῦ δευτέρου ἤχου ἡμιτόνιον, τοῦτ' ἔστι τόνον μείζονα, ἐκ τοῦ ἴσου τοῦ δευτέρου ἤχου κατιόντες.

§ 116. Ἀπὸ τὸν δεύτερον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν τέταρτον, μεταποιοῦμεν τὸ Β'' εἰς τὸν λέγετον· ἢ (ἐὰν ὑπάρχῃ τὸ ἴσον τοῦ δευτέρου ἤχου ὑψηλόν) μεταποιοῦμεν τὸν μέσον αὐτοῦ τοῦ δευτέρου εἰς τὸν λέγετον.

§ 117. Ἀπὸ τὸν δεύτερον ἦχον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πλάγιον τοῦ πρώτου μεταποιοῦμεν τὸ Β''. εἰς Α△'. καὶ ποιοῦμεν τέσσαρας φωνὰς κάτω, τὸ ἴσον τοῦ πλαγίου πρώτου· ἢ (ἐὰν τὸ ἴσον τοῦ δευτέρου ὑπάρχῃ χαμηλὸν)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μεταποιοῦμεν τὸ Β''. εἰς Α'', Δ' καὶ κάτω τρεῖς φθόγγους ποιοῦμεν τὸ ἴσον τοῦ πλαγίου πρώτου.

§ 118. Ἀπὸ τὸν δεύτερον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πλάγιον τοῦ δευτέρου, ποιοῦμεν τὸ ἴσον τοῦ πλαγίου αὐτοῦ, ἀπὸ τὸ ἴσον τοῦ δευτέρου δύο, ἢ τέσσαρας φθόγγους κάτω, ἢ καὶ τρεῖς, μεταποιοῦντες τὸ Β'' εἰς Α' νενανώ.

§ 119. Ἀπὸ τὸν δεύτερον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν βαρύν, μεταβαίνομεν ὡς εἰς τὸν τρίτον (§ 115) τρίτος γὰρ καὶ βαρὺς τετράφωνος (§ 70) εἰς τὸν αὐτὸν διάκεινται φθόγγον Γ''. ἐπειδὴ σχέσει διαφέρει ὁ κύριος τοῦ πλαγίου, καὶ ὁ κύριος κατὰ τὸ διεζευγμένον, ὡς πρὸς ὑψηλοτέραν τετραφωνίαν, καλεῖται πλάγιος.

§ 120. Ἀπὸ τὸν δεύτερον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πλάγιον τοῦ τετάρτου, κατερχόμενοι διατονικῶς ἐκ ταῦ ἴσου τοῦ δευτέρου, ἤτοι δύο ὡς ἀπὸ τοῦ Β''. ἢ τέσσαρας ὡς ἀπὸ τοῦ Δ''. ποιοῦμεν ἴσον τοῦ πλαγίου τετάρτου.

Περὶ τοῦ τρίτου ἤχου

§ 121. Ἀπὸ τὸν τρίτον ἦχον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πρῶτον ἀνερχόμενοι μίαν φωνὴν συζευγνύομεν τὸ Δ'. μὲ τὸ Α''. ὅπου ποιοῦμεν ἴσον τοῦ πρώτου· εἰ δὲ ὑπάρχῃ τὸ ἴσον τοῦ τρίτου χαμηλόν, τότε ποιοῦμεν τὸ ἴσον τοῦ πρώτου, ἀναβαίνοντες ἀπὸ τοῦ νανα φωνὰς δύο, εἰς τὸ Α♭''.

§ 122. Ἀπὸ τὸν τρίτον ἦχον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν δεύτερον ἀναβαίνοντες ἀπὸ τὸ νανα φωνὰς δύο μεταποιοῦμεν τὸ Α♭'. εἰς Β''. εἰδὲ ὑπάρχῃ τὸ ἴσον τοῦ τρίτου ὑψηλόν, τότε ποιοῦμεν τὸ ἴσον τοῦ δευτέρου ἀναβαίνοντες ἀπὸ τὸ νανα τόνον μείζονα, καὶ μεταποιοῦντες τὸ Δ''. εἰς Β''.

§ 123. Ἀπὸ τὸν τρίτον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν τέταρτον ἀνερχόμεθα μείζονα τόνον εἰς τὸ Δ''. καὶ τοῦτο διὰ τῆς ἐνάρξεως μεταποιοῦντες εἰς νεανὲς διὰ τοῦ συνημμένου τετραχόρδου δύο φωνὰς εἰς τὰ ἄνω ποιοῦμεν ἅγια· καὶ ἐκ τούτου κατιόντες τρεῖς ποιοῦμεν τὸ ἴσον τοῦ τετάρτου ἤχου.

§ 124. Ἀπὸ τὸν τρίτον ἦχον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πλάγιον τοῦ πρώτου, ποιοῦμεν τὸ ἴσον αὐτοῦ τοῦ πλαγίου ἐκ τοῦ νανα δύο φωνὰς εἰς τὰ κάτω, ἤγουν εἰς τὸ Α''.

§ 125. Ἀπὸ τὸν τρίτον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πλάγιον τοῦ δευτέρου, ποιοῦμεν τὸ ἴσον τοῦ πλαγίου αὐτοῦ, ἢ ἀπὸ τὸ νανα ἡμιτόνιον εἰς τὰ κάτω, ἤγουν εἰς τὸ Β'', ἢ δύο φωνὰς εἰς τὰ κάτω, ἤγουν εἰς τὸ Α''.

§ 126. Ἀπὸ τὸν τρίτον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν βαρύν, ὑπο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λαμβάνομεν τὸ ἴσον τοῦ τρίτου ἤχου, ὡς ἴσον τοῦ βαρέως· καὶ ἐκ τοῦ ἴσου αὐτοῦ ἀνερχόμενοι χρώμεθα τῷ συνειμμένῳ τῶν τετραχόρδων· εἰδὲ θέλομεν νὰ μεταβῶμεν ἀπὸ τὸν τρίτον, εἰς τὸν πρωτόβαρον, ἀπὸ τὸ ἴσον τοῦ τρίτου ἤχου Γ'', μίαν φωνὴν ἀνωτέρω ποιοῦμεν Δ''. τοῦτο δὲ συζευγνύοντες τῷ Α'', ἐκ τούτου δύο εἰς τὰ κάτω. ἀπηχοῦμεν τὸ ἴσον τοῦ πρωτοβάρου, ὡς εἰς τὸ λέγετός.

§ 127. Ἀπὸ τὸν τρίτον ἦχον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πλάγιον τοῦ τετάρτου, ἐὰν ποιήσωμεν τὸ ἴσον αὐτοῦ τοῦ πλαγίου ἀπὸ τὸ νανα τρεῖς εἰς τὰ κάτω, καὶ μάλιστα, ἐὰν ὑπάρχῃ, καὶ τὸ ἴσον τοῦ τρίτου χαμηλόν, ἐμποιεῖται ὄχι ὀλίγη ἀηδία, διὸ ποιοῦμεν οὕτως, εἰς τὴν κάτω διφωνίαν τοῦ τρίτου, ἤγουν εἰς τὸ Α'', ὑπολαμβάνομεν Β''. καὶ ἐκ τούτου εἰς τὰ ἄνω ἔπεται ἡμίφωνον, ἤγουν δίεσις μείζων, εἰς τὸν φθόγγον τῆς ὁποίας δύναται νὰ γένῃ τὸ ἴσον τοῦ πλαγίου τετάρτου, συναφὴν ποιοῦντος μετὰ τοῦ ἡμίσεως νενανω, ἤγουν τῆς μείζονος αὐτῆς διέσεως· γίνεται δὲ ἴσον τοῦ πλαγίου τετάρτου τὸ ἴδιον ἴσον τοῦ τρίτου, ἐὰν τὸ ἴσον αὐτοῦ τοῦ τρίτου ἤχου δὲν ὑπάρχῃ ὑψηλόν. Ποῖον ἄψυχον ὄργανον δύναται νὰ κάμῃ τὰς τοιαύτας ἐναλλαγὰς χωρὶς καμμίαν χασμωδίαν.

Περὶ τοῦ τετάρτου ἤχου τοῦ στιχηροῦ

§ 128. Ἀπὸ τὸν τέταρτον ἦχον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πρῶτον, ποιοῦμεν τὴν ἐναλλαγὴν εἰς τὸ αὐτὸ ἴσον, ἐπειδὴ συνάπτεται τὸ Δ' μετὰ τοῦ Α''. ἢ (ἐὰν τὸ ἴσον τοῦ τετάρτου ὑπάρχῃ χαμηλόν), ἀπὸ τὸ ἴσον τοῦ τετάρτου ἀνερχόμενοι τόνον μείζονα, ποιοῦμεν ἴσον τοῦ πρώτου ἤχου.

§ 129. Ἀπὸ τὸν τέταρτον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν δεύτερον, τὴν κατάληξιν τοῦ τετάρτου, ἤγουν τὸν λέγετος μεταποιοῦμεν εἰς χρωματικὸν Β'' διὰ τῆς φθορᾶς τοῦ δευτέρου ἤχου, ἢ ἐκ τῆς καταλήξεως αὐτῆς τοῦ τετάρτου ἀνερχόμενοι δύο, εὑρίσκομεν τὸ ζητούμενον ἴσον τοῦ δευτέρου ἤχου.

§ 130. Ἀπὸ τὸν τέταρτον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν τρίτον, παρατηροῦμεν, ὅτι διὰ νὰ μεταβῶμεν (§ 123.) ἀπὸ τὸν τρίτον εἰς τὸν τέταρτον, μετεποιήσαμεν τὸ Δ'' εἰς νεανες, ἤγουν εἰς λέγετος· λοιπὸν ἀντιστρόφως τὴν κατάληξιν τοῦ τετάρτου ἤχου, ἤγουν τὸν λέγετος, μεταποιοῦμεν εἰς Δ', ὅπως μεταβῶμεν ἐκ τοῦ τετάρτου ἤχου εἰς τὸν τρίτον.

§ 131. Ἀπὸ τὸν τέταρτον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πλάγιον τοῦ πρώτου, τὴν κατάληξιν τοῦ τετάρτου ἤχου, ἤγουν τὸν λέγετος, μεταποιοῦμεν εἰς Α^Δ', ἐξ οὗ τέσσαρας φωνὰς κάτω, ἤγουν εἰς τὸ Α', ποιοῦμεν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸ ἴσον τοῦ πλαγίου πρώτου, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν διὰ ἓξ μικράν, ἤγουν τὴν πενταφωνίαν μὲ ἡμιτόνιον, καθὼς ἀπαιτεῖ ἡ φύσις αὐτοῦ τοῦ πλαγίου.

§ 132. Ἀπὸ τὸν τέταρτον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πλάγιον τοῦ δευτέρου, ἀπὸ τὴν κατάληξιν τοῦ τετάρτου ἤχου, ἤγουν τὸν λέγετος, ἀνερχόμενος ἡμιτόνιον εἰς τὸ Γ΄, δεικνύομεν τὸ νανα, ὡς νενανώ· ὅθεν κάτω τρεῖς νεχεανες, ἤ (ἐὰν τὸ ἴσον ὑπάρχῃ χαμηλόν), ἀπὸ τὸν λέγετος δύο ἄνω εἰς τὸ Δ΄, ποιοῦμεν τὸ ἴσον τοῦ νενανώ, καὶ τρεῖς κάτω εἰς τὸ Α΄, γίνεται τὸ νεχεανες, καθὼς καὶ εἰς τὸ «Κατεπλάγη Ἰωσὴφ» καὶ ἄλλα.

§ 133. Ἀπὸ τὸν τέταρτον ἦχον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν βαρύν, ἀπὸ τὴν κατάληξιν τοῦ τετάρτου ἤχου, ἤγουν τὸν λέγετος ἀνερχόμενοι ἡμιτόνιον εὑρίσκομεν νανα Γ΄. ὅπου ποιοῦμεν τὸ ἴσον τοῦ βαρέως.

§ 134. Ἀπὸ τὸν τέταρτον ἦχον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πλάγιον τοῦ τετάρτου, ἀπὸ τὴν κατάληξιν τοῦ τετάρτου, ἤγουν τὸν λέγετος κατερχόμενοι διατονικῶς δύο εἰς τὸ Γ΄, ποιοῦμεν τὸ ἴσον τοῦ πλαγίου τετάρτου, ὅπερ ἔχει διφωνίαν τὸ Β΄.

§ 135. Περὶ δὲ τῆς ἐναλλαγῆς τῶν πλαγίων εἰς τοὺς κυρίους αὐτῶν, ἢ εἰς ἄλλους κυρίους, ἢ πλαγίους, τοσοῦτον λέγομεν συντομίας χάριν, ὅτι μαθόντες τὴν ἀπὸ τοὺς κυρίους εἰς τοὺς πλαγίους ἐναλλαγήν, εὐκόλως ἀντιστρέφοντες εὑρίσκομεν ἐκ τῶν πλαγίων τοὺς κυρίους, καὶ ἐξ ἑνὸς πλαγίου εἰς ἄλλους κυρίους ἢ πλαγίους ἐναλλαγήν, οἷον ἀπὸ τὸν πρῶτον ἦχον εὕρομεν (§ 107) τὸν πλάγιον αὐτοῦ, ἤτοι τέσσαρας φωνὰς κάτω, ἢ τρεῖς, ἑπομένως ἐκ τοῦ πλαγίου πρώτου εὑρίσκομεν τὸ ἴσον τοῦ κυρίου αὐτοῦ, τέσσαρας ἢ τρεῖς φωνὰς ἀνιόντες. Ἐὰν δὲ ἐκ τοῦ πλαγίου πρώτου θέλομεν νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πλάγιον τοῦ τετάρτου, εὑρίσκομεν πρῶτον τὸν κύριον τοῦ πλαγίου πρώτου, ὡς ἤδη εἴπομεν· εἶτα δὲ ἐκ τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ἤγουν τοῦ πρώτου μεταβαίνομεν εἰς τὸν πλάγιον τοῦ τετάρτου (§ 113) ἢ εἰς ὁποιον ἄλλον ἦχον θέλομεν, καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως.

§ 136. Καὶ διὰ περισσοτέραν πληροφορίαν, ἂς ἀναλύσωμεν καί τινα ὀκτάηχα συνθέματα, εὑρισκόμενα εἰς τὴν προπαίδειαν τῆς Παπαδικῆς, παρατηροῦντες εἰ συμφωνοῦσι μὲ τὴν ἐκτεθεῖσαν αὐτὴν θεωρίαν τῶν ἐναλλαγῶν τῶν ἤχων. Καὶ πρῶτον, ἔστω ἐκεῖνο τὸ τοῦ ὄντως ἄρχοντος τῶν Ἐκκλησιῶν σοφοῦ καὶ ἐπιστήμονος Πλουσιαδηνοῦ ἱερέως. Εἰς τὸ ὀκτάηχόν αὐτὸ ὁ ποιητὴς ἄρχεται εἰς τὸ Α΄, ἤγουν εἰς τὸν πρῶτον φθόγγον, ἢ μείζονα τόνον ἐκ τοῦ Γ΄. καὶ δεικνύει τὴν μέσην A^{Δ}, ποιῶν τὸν πρῶτον τετράφωνον (§ 89) ἦχον εἰς τὴν λέξιν «τετράφωνος», ἐξ οὗ τέσσαρας φωνὰς κάτω διὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ νενανὼ δεικνύει ἐναρμόνιον μέλος ποιῶν νεχέανες, ἤγουν πλάγιον δεύτερον, κατὰ τὸ Α'', εἰς τὴν λέξιν «μαθητάς». Τοῦτο τὸ νεχέανες τὸ μεταποιεῖ εἰς τὸ κατὰ τὸ Γ'. νεχεανες, ἐξ οὗ τέσσαρας φωνὰς εἰς τὰ ἄνω, διὰ τῆς φθορᾶς τοῦ δευτέρου, ποιεῖ ἦχον δεύτερον εἰς τὸ Δ''. εἰς τὴν λέξιν «δεύτερος». Εἶτα εἰς τὸ ἴσον αὐτὸ τοῦ δευτέρου τιθεὶς τὴν φθορὰν τοῦ τετάρτου, δίδει διατονικῶς εἰς τὸ Γ'' τὸ ἴσον τοῦ τρίτου ἤχου· καὶ ἐκ τούτου τοῦ ἴσου κατελθὼν μὲν τρεῖς φωνάς, εἶτα δὲ ἀνελθὼν τέσσαρας ποιεῖ τὸν τέταρτον εἰς τὸ Δ''· ἀπὸ αὐτὸν τὸν τέταρτον τρεῖς φωνὰς κατιὸν ποιεῖ τὸν πλάγιον τοῦ πρώτου, καὶ εἰς τὴν διφωνίαν αὐτοῦ τοῦ πλαγίου πρώτου, ἤγουν εἰς τὸ Γ'' δείξας βαρὺν τετράφωνον, κατέρχεται κατὰ τὸ συνημμένον τετράχορδον τέσσαρας φωνὰς κάτω εἰς τὸ Β'. δεικνύων τὸν ὡς λέγετον βαρύν, καταχρηστικώτερον πρωτόβαρυν λεγόμενον, ἐξ οὗ ἡμιτόνιον εἰς τὰ ἄνω ἀνελθὼν παριστᾷ εἰς τὸ Γ' τὸ ἴσον τοῦ πλαγίου τετάρτου, εἶτα δεικνύει Α'', μεθ' ὃ Γ'', καὶ εἶτα Δ'', τὴν τετραφωνίαν δηλαδὴ αὐτοῦ τοῦ πλαγίου τετάρτου, ἐξ ἧς κατέρχεται πάλιν εἰς τὸ Γ', καὶ στάσιν ποιήσας εἰς τὸ Α'', φθάνει εἰς τὴν κάτω ἀντιφωνίαν τοῦ Δ'', ἤγουν τοῦ τετάρτου ἤχου· εἶτα πάλιν ἐπαναλαβὼν τὸ ἴσον Α'' καὶ φθάσας εἰς τὸ Α' εἰς τὴν λέξιν «Πλουσι . . . .» ἀνέρχεται καὶ καταλήγει εἰς τὸ Α', ὅθεν ἤρξατο. Τούτου τοῦ συνθήματος ἀναμφισβήτητος ὁ ποιητής, ἐπειδὴ ἐσπούδασε νὰ παρεισάξῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀφφικίου εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον ποίημά.

§ 137. Ἔστω δεύτερον ἐκεῖνο τὸ ὀκτάηχον, ὅπερ μέθοδος ἁγιορείτικη λέγεται· εἰς τὸ σύνθεμα αὐτὸ ὁ ποιητὴς ποιεῖ τὸν πρῶτον ἦχον εἰς τὸ Α'' εἰς τὴν λέξιν «ἠπήντησε», τὸν δὲ δεύτερον χρωματικὸν ἦχον ποιεῖ εἰς τὸ καθ' αὐτὸ τοῦ χρωματικοῦ δευτέρου ἦχου ἴσον, ἤγουν εἰς τὸ Β'', τοῦ ὁποίου τὸν μέσον ποιεῖ ὁμοίως χρωματικῶς εἰς τὸ Γ', εἰς τοῦ ὁποίου τὴν τριφωνίαν Γ'', ποιεῖ τὸν τρίτον ἦχον· εἶτα μείζονα τόνον ἄνω λαβὼν κατὰ τὸ Δ''. διὰ τοῦ συνημμένου τετραχόρδου καὶ τῆς ἐνάρξεως δεικνύει τὸν τέταρτον ἦχον ὡς εἰς Α'', ἐξ οὗ τρεῖς κάτω εἰς τὸ Α''. ποιεῖ τὸν πλάγιον τοῦ πρώτου εἰς τὴν λέξιν «γονεῖς», ἄρχεται δὲ τοῦ πλαγίου δευτέρου πάλιν εἰς τὸ ἴσον τοῦ Β'', καὶ τελειοῖ αὐτὸν εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ Α'' νενανω· ποιεῖ καὶ τὸν βαρὺν εἰς τὸ ἴσον Γ''. ὅσον ἐποίει καὶ τὸν τρίτον εἰς τὴν λέξιν «ὁ κύριός σου»· εἶτα εἰς τὸ ἴσον αὐτοῦ τοῦ βαρέως δεικνύων τριφωνίαν τοῦ πλαγίου τετάρτου ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἴσου Γ''. τρεῖς κάτω τελειοῖ καὶ τὸν πλάγιον τοῦ τετάρτου, εἰς ὃν πληροῦται καὶ τὸ ὀκτάηχον αὐτὸ ποίημα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 138. Ἔστω τρίτον καὶ τοῦ κὺρ Χρυσάφου τὸ ὀκτάηχον, ὡς νουθεσία συντεθὲν πρὸς τοὺς μέλλοντας μαθεῖν τὴν μουσικὴν ἐπιστήμην· κἀντεῦθεν ὁ ποιητὴς ποιεῖ τὸν πρῶτον ἦχον εἰς τὸ Α΄. εἶτα τὸ ἴσον αὐτὸ τοῦ πρώτου τὸ μεταβάλλει εἰς ἴσον δευτέρου, διὰ τῆς τοῦ δευτέρου ἤχου φθορᾶς, εἰς τὴν λέξιν «ἐπαινεῖσθε» ποιεῖ συναφὴν τοῦ Γ΄ μετὰ τοῦ νενανω καὶ εὐθὺς εἰς τὴν λέξιν «θέλει» δεικνύει τὸ Γ΄ αὐτὸ ὡς τρίτον ἦχον· εἰς δὲ τὸ τέλος τῆς λέξεως «ὑπομονὰς» παριστᾷ τὸ πρῶτον ἴσον Α΄. ὡς Δ΄. ἤγουν τέταρτον ἦχον· εἶτα τὰς συλλαβὰς «λει», «πο», καταντᾷ εἰς τὸ Α΄. τὴν δὲ λέξιν «ἡμέρας» ἐπανατίθησιν εἰς τὸ ἴσον Δ΄, μεταποιῶν αὐτὸ πάλιν εἰς τὸ Α΄, ἐξ οὗ διεζευγμένως τέσσαρας φωνὰς κάτω, εἰς τὴν λέξιν «σωφρονισμὸν» ποιεῖ πλάγιον τοῦ πρώτου, εἰς τοῦ ὁποίου αὐτοῦ πλαγίου τὸ ἴσον ποιεῖ καὶ τὸ νεχέανες τοῦ πλαγίου δευτέρου, εἰς τὴν λέξιν «τοῦ κυρίου»· εἶτα δὲ ἀνατίθησι χρωματικῶς τὸ μέλος εἰς τὸ πρῶτον τοῦ συνθέματος ἴσον Α΄, εἰς τὴν λέξιν «τιμήν»· εἰς δὲ τὴν συλλαβὴν «πρός», διὰ τῆς φθορᾶς τοῦ πρώτου ἤχου ἀποκαθίστησι τὸ μέλος διατονικὸν καὶ ἐκ τοῦ ἴσου αὐτοῦ Α΄, δύο τόνους κάτω, κατὰ τὸ διεζευγμένον, ποιεῖ νανα, ἤγουν τὸν βαρὺν ἦχον, εἰς τὴν λέξιν «διδάσκαλον»· καὶ τέλος ποιεῖ πλάγιον τοῦ τετάρτου ἕνα μείζονα τόνον ὑπὸ τὸ πρῶτον ἐκεῖνο ἴσον Α΄. εἰς τὴν συλλαβὴν «χει» . . . εἰθ' οὕτως ἀνέρχεται καὶ κατέρχεται, καταλήγων τὴν μελωδίαν εἰς τὸ Α΄, ὅθεν ἤρξατο. Καὶ ταῦτα μὲν ἱκανὰ περὶ τῶν ἐναλλαγῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἤχων· νῦν δὲ περὶ τῶν λοιπῶν μερῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς λέγομεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ ἀργίων καὶ μελοποιΐας.

§ 139. Εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς μουσικῆς κατὰ τὸν Πλάτωνα (α) καὶ Εὐκλείδην (β) διακρίνονται οἱ ἦχοι, αἱ συμφωνίαι, τὰ διαστήματα, τὰ γένη, οἱ ἦχοι, ἤ τρόποι τῆς μελῳδίας, αἱ ἐναλλαγαί, ὁ ρυθμός, καὶ ἡ μελοποιΐα. Καὶ περὶ μὲν τῶν ἤχων διελάβομεν εἰς τὸ Α΄ καὶ Β΄ κεφάλαιον αὐτοῦ τοῦ συγγράμματος. Περὶ δὲ συμφωνιῶν εἰς τὸ Γ΄ καὶ Δ΄ κεφάλαιον. Περὶ δὲ διαστημάτων εἰς τὸ Ε΄ κεφάλαιον. Περὶ δὲ γενῶν εἰς τὸ ς΄ κεφάλαιον. Περὶ δὲ τρόπων τῶν μελῳδιῶν εἰς τὸ Ζ΄ καὶ Η΄ κεφάλαιον. Περὶ δὲ ἐναλλαγῶν τῶν

(α). Πολιτικ. βιβλ. γ΄. (β). Εἰσαγ. ἁρμον. μέρ. Ι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἤχων εἰς τὸ Θ' κεφάλαιον. Μένει δὲ εἰς τὸ παρὸν Ι' καὶ τὸ τελευταῖον κεφάλαιον νὰ διαλάβωμεν περὶ ρυθμοῦ, ἢ ἐκκλησιαστικώτερον εἰπεῖν, περὶ ἀργίας, κατὰ τὴν προπαίδειαν τῆς Παπαδικῆς, καὶ μελοποιίας. Καὶ ὅσον περὶ τοῦ ρυθμοῦ, πρῶτον μὲν ἐκθέτομεν τὰ ὅσα ἐξ Ἑλλήνων συγγραφέων (ὡς ὑποσημειοῖ τὰ ὀνόματα αὐτῶν) ἐρανισθεὶς ὁ Γάλλος συγγραφεὺς τοῦ νέου Ἀνεχάρσεως, περὶ τοῦ μέρους αὐτοῦ τῆς μουσικῆς διαλαμβάνει· εἶτα δὲ ἐπισυνάπτομεν καὶ ἡμεῖς ὀλίγους τινὰς στοχασμούς, ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτοὺς ἐρανισάμενοι.

«Α'. Ὁ ρυθμὸς ἐν γένει (πλάττει αὐτὸς ὁ Γάλλος συγγραφεὺς νὰ δι-» δάσκηται ὁ Ἀνάχαρσις αὐτοῦ ἀπὸ ἕνα Ἕλληνα) ὑπάρχει μία κίνησις γε-» νομένη κατὰ διαδοχήν, καὶ ὑποκειμένη εἴς τινας ἀναλογίας. Διακρίνεται » ἡ κίνησις αὐτὴ εἰς τὴν πτῆσιν ἐνίοτε τῶν πτηνῶν, εἰς τὴν κροῦσιν τῶν » ἀρτηριῶν, εἰς τοὺς πόδας ἑνὸς χορευτοῦ, καὶ εἰς τὰς περιόδους ἑνὸς λό-» γου. Ἰδικιτέρως δὲ εἰς μὲν τὴν ποιητικὴν ὁ ρυθμὸς ὑπάρχει ἡ σχετικὴ » διαμονὴ τῶν χρόνων ὁποῦ μεταχειρίζονται εἰς τὸ νὰ προφέρουν τὰς συλ-» λαβὰς ἑνὸς ποιητικοῦ στίχου· εἰς δὲ τὴν μουσικὴν ὁ ρυθμὸς ὑπάρχει ἡ » σχετικὴ διαμονὴ τῶν ἤχων, ἢ φθόγγων, ἐξ ὧν συντίθεται τὸ ὁποιονοῦν » ἆσμα.

» Β'. Ὅτε πρῶτον ἤρξατο ἡ μουσική, ὁ ρυθμὸς αὐτῆς ἐξωμοιοῦτο κατ' » ἀκρίβειαν μὲ ἐκεῖνον τῆς ποιητικῆς· γινώσκει ἕκαστος, ὅτι εἰς τὴν ἑλλη-» νικὴν γλῶτταν ἡ κάθε συλλαβὴ ὑπάρχει βραχεῖα ἢ μακρά· καὶ ἀνίσως διὰ » νὰ προφέρῃ τινὰς τὴν βραχεῖαν ἐξοδεύει ἕνα λεπτὸν χρόνου, διὰ τὴν μα-» κρὰν πρέπει νὰ ἐξοδεύῃ δύο· ἐκ τῆς ἑνώσεως διαφόρων συλλαβῶν μακρῶν » ἢ βραχειῶν ἐκτελεῖται ὁ ποῦς, καὶ ἐκ τῆς ἑνώσεως πολλῶν ποδῶν τὸ » μέτρον τοῦ ποιητικοῦ στίχου· ὁ κάθε ποῦς ἔχει μίαν κίνησιν, ἕνα ρυθμὸν » διῃρημένον εἰς δύο χρόνους· ὁ μὲν ἐξοδεύεται εἰς τὴν κάθοδον τῆς χειρός, » ὁ δὲ εἰς τὴν ἄνοδον.

» Γ'. Ὁ Ὅμηρος καὶ οἱ συγγραφεῖς αὐτοῦ ποιηταὶ ἐμεταχειρίζοντο » κοινῶς ἐκεῖνον τὸν Ἡρωϊκὸν στίχον, τοῦ ὁποίου ἡ ἔκτασις ἐμετρεῖτο ἀπὸ » ἓξ πόδας, καὶ περιεῖχεν ἕκαστος τούτων δύο μακρὰς συλλαβάς, ἢ μίαν » μακράν, μεθ' ἧς δύο βραχείας· οὕτω λοιπὸν τέσσαρα συλλαβικὰ λεπτὰ » ἀποκαθιστῶσι τὴν διαμονὴν ἑνὸς ποδός, καὶ εἰκοσιτέσσαρα τοιούτων λε-» πτῶν τὴν διαμονὴν ἑνὸς ἡρωϊκοῦ στίχου.

» Δ'. Ἀπὸ ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν παρετηρήθη, ὅτι μία πολὺ ὁμοειδὴς » κίνησις διέταττε τὸν δρόμον τῶν τοιούτων στίχων, καὶ ὅτι πολλαὶ μὲν ἐμ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

» φαντικαὶ καὶ ἠχώδεις λέξεις δὲν ἠδύναντο νὰ ἐμβοῦν εἰς τοὺς στίχους
» αὐτούς· μὲ τὸ νὰ ὑπέκειντο εἰς τὸν ρυθμὸν αὐτῶν, ἄλλαι δὲ διὰ νὰ δυνη-
» θῶσι νὰ ἔμβουν ἠναγκάζοντο νὰ ἐπακουμβήσουν εἰς τὴν προσεχῆ λέξιν·
» ἑπομένως ἐπεχειρίσθησαν νὰ πλουτίσωσιν ἄλλους τινὰς νέους ρυθμοὺς εἰς
» τὴν ποιητικήν, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς κατὰ πολλὰ ηὐξήθη μετὰ ταῦτα,
» διὰ σπουδῆς τοῦ Ἀρχιλόχου, τοῦ Ἀλκαίου, τῆς Σαπφοῦς, καὶ ἄλλων
» πολλῶν ποιητῶν, τοὺς ὁποίους αὐτοὺς ῥυθμοὺς διακρίνουσι τὴν σήμερον ἐπὶ
» τρία κυριώτερα μέρη.

» Ε'. Εἰς μὲν τὸ πρῶτον γένος ἡ ἄνοδος τῆς χειρὸς ὑπάρχει ἴση μὲ
» τὴν κάθοδον, καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ μέτρον δύο ἴσων χρόνων, εἰς δὲ τὸ δεύ-
» τερον γένος ἡ διαμονὴ τῆς ἀνόδου τῆς χειρὸς ὑπάρχει διπλασία τῆς κα-
» θόδου, καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ μέτρον δύο ἀνίσων χρόνων, ἢ τριῶν ἴσων χρό-
» νων· εἰς δὲ τὸ τρίτον γένος ἡ διαμονὴ τῆς ἀνόδου ὑπάρχει πρὸς τὴν
» διαμονὴν τῆς καθόδου, ὡς 3 πρὸς 2, τουτέστιν ὑποτιθέντων τῶν σημα-
» δίων τῶν ῥθόγγων ἰσοχρόνων, ἐξοδεύονται ἐξ αὐτῶν τρία εἰς τὸν χρόνον
» τῆς ἀνόδου καὶ δύο εἰς ἐκεῖνον τῆς καθόδου, διακρίνουσι δὲ καὶ τέταρτόν
» τι γένος, ὅπου ἡ σχέσις τῶν χρόνων, ὡς 3 πρὸς 4, ἀλλ' ὑπάρχει ὀλίγον
» ἐν χρήσει.

» Ζ'. Ἐκτὸς αὐτῆς τῆς διαφορᾶς τῶν γενῶν, ἔσεται μία ἄλλη μεγα-
» λητέρα προερχομένη ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συλλαβῶν, τῶν περιεχομένων εἰς
» ἕνα ἕκαστον τοῦ ῥυθμοῦ χρόνον. Οὕτως οὖν εἰς μὲν τὸ πρῶτον γένος ἡ
» ἄνοδος τῆς χειρὸς καὶ ἡ κάθοδος δύνανται ἑκάστη νὰ σύγκηται ἀπὸ ἕνα
» μόνον συλλαβικὸν χρόνον, ἢ ἀπὸ μίαν βραχεῖαν συλλαβήν· πλὴν δύνανται
» ἑκάστη νὰ σύγκηται προστὶ ἀπὸ 2, ἀπὸ 4, ἀπὸ 6 καὶ ἀπὸ 8 συλλαβικὰ
» μερίδια χρόνου· τοῦθ' ὅπερ ποιεῖ ἐνίοτε νὰ περιέχῃ τὸ ὁλοσχερὲς μέτρον,
» μίαν συμβίβασιν συλλαβῶν μακρῶν καὶ βραχέων, αἱ ὁποῖαι νὰ ἰσομετρῶν-
» ται μὲ 16 συλλαβικὰ μερίδια χρόνου· εἰς δὲ τὸ δεύτερον γένος αὐτὴ ἡ
» συμβίβασις δύνατκι νὰ ὑπάρχῃ ἀπὸ 18 συλλαβικὰ μερίδια χρόνου· τελευ-
» ταῖον εἰς τὸ τρίτον γένος ὁ εἷς τῶν χρόνων δύναται νὰ λάβῃ ἀπὸ 3 βρα-
» χείας ἕως 15, καὶ ὁ δεύτερος ἀπὸ 2 βραχείας ἕως 10, ἤγουν τὸ ἀνάλογον,
» εἰς τρόπον, ὅτι ἐὰν τὸ μέτρον ὅλον περιέχει 25 μερίδια χρόνου περισσεύει
» ἓν τούτων τῶν μεριδίων, τὸ ὕφος τοῦ ἡρωϊκοῦ στίχου· καὶ δύναται νὰ
» περιέχῃ ἕως 18 συλλαβὰς μακρὰς καὶ βραχείας.

» Η'. Ἐὰν εἰς τὴν ποικιλίαν ὁποῦ ἐμποιεῖ εἰς τὸν ρυθμὸν αὐτὸ τὸ τα-
» χύτερον, ἢ βραδύτερον ῥεῦμα τῶν συλλαβικῶν μεριδίων τοῦ χρόνου, ἑνώσῃ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

» τις ἐκεῖνο ὁποῦ προέρχεται ἀπὸ τὴν μίξιν καὶ ἕνωσιν τῶν διαφόρων ρυθ-
» μῶν· καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ γεννᾶται ἀπὸ τὴν καλὴν ἐκλογὴν τοῦ μουσικοῦ, ὅταν
» κατὰ τὸν χαρακτῆρα τῶν ἐκτεθησομένων παθῶν ταχύνῃ ἢ βραδύνῃ τὸ
» μέτρον τοῦ ρυθμοῦ χωρὶς ὅμως νὰ ἀλλοιώσῃ αὐτοῦ τὰς ἀνκλογίας, αὐτὸς
» θέλει συμπεράνει, ὅτι εἰς μίαν ἁρμονικὴν μελῳδίαν, τὸ οὗς ἡμῶν πρέπει
» νὰ εὑρίσκηται ἀδιαλείπτως σειόμενον ἀπὸ κινήσεις αἰφνιδίους, ὁποῦ ἐξυ-
» πνοῦσιν αὐτὸ καὶ ἐκπλήττουσι.

» Θ'. Γραμμαί τινες τεθειμέναι εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς μουσικοῦ συνθέ-
» ματος ἐδείκνυον αὐτοῦ τὸν ρυθμόν, καὶ ὁ κορυφαῖος τῶν μουσικῶν τῶν
» ἐκτελούντων τὴν ἁρμονικὴν συμφωνίαν, ἐστὼς εἰς ὑψηλότερον τόπον ἐδεί-
» κνυε τὸν ρυθμὸν αὐτὸν εἰς τοὺς μουσικοὺς καὶ χορευτὰς ὁποῦ προσεῖχον
» εἰς τὰς αὐτοῦ χειρονομίας· παρετήρησα (εἶπεν ὁ Ἀνάχαρσις εἰς τὸν διδά-
» σκοντα αὐτόν) ὅτι οἱ κορυφαῖοι αὐτοὶ διδάσκαλοι ἔτυπτυν τὸ μέτρον αὐτό,
» ὁτὲ μὲν διὰ τῆς χειρός, ὁτὲ δὲ διὰ τοῦ ποδός· εἶδον μάλιστα τινὰς ἐξ
» αὐτῶν ἔχοντας σίδηρον εἰς τὸ ὑπόδημα, καὶ ὁμολογῶ, ὅτι τὰ ταραχώδη
» κτυπήματα αὐτῶν ἐσύγχιζον τὴν προσοχὴν καὶ τὴν ἡδονήν μου· ὁ φιλότι-
» μος, (ὁ διδάσκων τὸν Ἀνάχαρσιν) μειδιάσας ἐπὶ τούτῳ (δικαιολογῶν ἄρα
» αὐτὸν) ἐξηκολούθησε νὰ λέγῃ.

» Ι'. Ὁ Πλάτων παρομοιάζει τὴν ποίησιν ἄνευ μελῳδίας, μὲ ἓν πρό-
» σωπον ὁποῦ ἀπώλεσε τὴν ὡραιότητά του, ἀπολύων τὸ ἄνθος τῆς αὐτοῦ
» νεότητος· ἐγὼ δὲ ἤθελον παρομοιάσῃ τὸ μέλος δίχα ρυθμοῦ μὲ ὡραιό-
» τητάς τινας καλῶς ἐζωγραφισμένου προσώπου, ψυχῆς ὅμως καὶ προφορᾶς
» ἐστερημένου, καὶ μάλιστα μὲ τὸ μέσον αὐτοῦ τοῦ ρυθμοῦ, ἡ μουσικὴ διε-
» γείρει τὰς κινήσεις ὁποῦ ποιεῖ εἰς ἡμᾶς νὰ δοκιμάζωμεν· ὁ μουσικὸς εἰς
» τὴν μελοποιΐαν δὲν ἔχει τρόπον τινὰ ἄλλο, παρὰ τὴν ἀξιότητα τοῦ νὰ
» προσαρμόσῃ τὸν ρυθμόν· ὅλοι οἱ ρυθμοὶ ἔχουσιν ἰδιότητας ἐμφύτους καὶ
» διωρισμένας· ἂς ἠχήσῃ ἡ σάλπιγξ ἀδιακόπως ἕνα ρυθμὸν βίαιον καὶ ὁρ-
» μητικόν, καὶ θέλετε νομίσει, ὅτι ἀκούετε τὰς φωνὰς τῶν μαχομένων, καὶ
» ἐκείνας τῶν νικητῶν, θέλετε ἐνθυμηθῆ τὰ ἡμέτερα τοῦ πολέμου ἄσματα
» καὶ τοὺς ἡμετέρους πολεμικοὺς χρόνους. Ἂς φέρωσι πολλαὶ φωναὶ εἰς τὴν
» ἀκοὴν ἤχους, οἱ ὁποῖοι νὰ ἐξακολουθῶνται ἡσύχως μὲ τερπνότητα καὶ
» ἁρμονικὸν τρόπον, καὶ θέλετε γνωρίσει εἰς ἑαυτὸν μίαν ὑπεράνθρωπον
» κατάστασιν. Ἐὰν δὲ καὶ τὰ ἄσματα αὐτῶν τῶν φωνῶν περιέχωσι θείους
» ἐπαίνους, τότε θέλετε αἰσθανθῆ ἑαυτὸν διατεθειμένον εἰς τὸ σέβας, ὁποῦ
» ἐμπνέει ἡ θεϊκὴ παρουσία, καὶ τοῦτο ἐκτελεῖ ὁ ρυθμός, ὁ ὁποῖος εἰς τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

» ἡμετέρας θρησκείας τὰς τελετὰς διευθύνει τοὺς χορούς καὶ τοὺς ἱεροὺς
» ὕμνους.

» Κ'. Ὁ χαρακτὴρ τῶν ρυθμῶν περιορίζεται κατ' ἀκρίβειαν, ὥστε ἡ
» μετάθεσις μιᾶς συλλαβῆς ἀρκεῖ διὰ τὴν αὐτοῦ ἀλλοίωσιν. Ἡμεῖς ἐγκρί-
» νομεν συνεχῶς εἰς στιχουργίαν δύο πόδας, τὸν ἴαμβον καὶ τὸν τροχαῖον
» συντεθειμένους καὶ τοὺς δύο αὐτοὺς ἀπὸ μίαν μακρὰν συλλαβήν, καὶ ἀπὸ
» μίαν βραχεῖαν, μὲ διαφοράν, ὅτι ὁ μὲν ἴαμβος ἄρχεται ἀπὸ βραχεῖαν, ὁ
» δὲ τροχαῖος ἀπὸ μακράν· οὗτος συμβάλλει εἰς τὴν βραδύτητα ἑνὸς χω-
» ρικοῦ χοροῦ· ὁ ἄλλος εἰς τὴν ἔνθερμον ἑνὸς ἐνεργητικοῦ λόγου· καὶ φαί-
» νεται ὅτι ὁ μὲν ἴαμβος ποῦς εἰς κάθε φορὰν ὁποῦ ἐπαναλαμβάνεται, ἐξά-
» πτει περισσότερον, ὁ δὲ τροχαῖος, ὅτι ὑστερεῖται ἐκ τῆς ἐξάψεως ὁποῦ
» εἶχε. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ μὲν σατυρικοὶ ποιηταὶ μεταχειρίζονται τὸν πρῶ-
» τον, συνθέτοντες κατὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν· οἱ δὲ ποιηταὶ τῶν δραμάτων
» κινοῦσι μὲ τὸν δεύτερον εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ θεάτρου τοὺς χοροὺς τῶν γε-
» ρόντων.

» Λ'. Δὲν ὑπάρχει κἀμμία κίνησις εἰς τὴν φύσιν καὶ εἰς τὰ ἡμέτερα
» πάθη, ὁποῦ νὰ μὴ εὑρίσκῃ εἰς τὰ διάφορα εἴδη τῶν ρυθμῶν ἀνταποκρινο-
» μένην κίνησιν, ὁποῦ νὰ γίνεται ἀπεικόνισμα ἐκείνης. Αἱ σχέσεις αὐταὶ
» εἰσὶ τόσον στεθεραί, ὥστε ἓν ἅτμα ἀπόλυσιν ὅλας αὐτοῦ τὰς χάριτας,
» εὐθὺς ὁποῦ συγχυσθῇ ὁ προσδιορισμένος αὐτοῦ τακτικὸς δρόμος· καὶ ἡ
» ἡμετέρα ψυχὴ δὲν δέχεται εἰς τοὺς δέοντας χρόνους τὴν περιοδικὴν ἐξα-
» κολούθησιν τῶν ρυθμῶν αἰσθημάτων ὁποῦ προσμένει. Κατὰ τοῦτο οἱ ἀνα-
» δεχόμενοι τὰ ἡμέτερα θέατρα, καὶ τὰς πανηγύρεις τῶν ἑορτῶν δὲν παύ-
» ουσιν ἀπὸ τοῦ νὰ γυμνάζωσι τοὺς πράκτορας, εἰς οὓς ἐμπιστεύονται τὴν
» φροντίδα τῆς ἑαυτῶν δόξης· μάλιστα δὲ εἰμὶ πεπληροφορημένος, ὅτι ἡ
» μουσικὴ χρεωστεῖ μεγάλον τι μέρος τῶν καλῶν αὐτῆς ἐκβάσεων εἰς τὴν
» καλὴν ἐξακολούθησιν, καὶ ἐπὶ πᾶσιν εἰς τὴν ἀκριβῆ προσοχήν, μὲ τὴν ὁ-
» ποίαν οἱ ᾄδοντες μουσικοὶ ἤθελαν δυνηθῆ νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν μουσι-
» κὴν κατὰ τὰς κινήσεις ὁποῦ ἐγείροντα παρ' ἄλλων εἰς αὐτούς».

§ 140. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ ρυθμῶν (ἀπὸ α' ἕως λ') ὁ πολὺς καὶ θαυ-
μάσιος συγγραφεὺς τοῦ νέου Ἀναχάρσεως· ἐρχόμενοι δὲ εἰς τὴν προπαί-
δειαν τῆς Παιδικῆς, δὲν εὑρίσκομεν λεπτομερῆ διδασκαλίαν περὶ ρυθμῶν
καὶ μελοποιΐας, εἰμὴ μόνον μικράν τινα ἑρμηνείαν περὶ σημαδίων, χειρονο-
μίας, καὶ περὶ ἀργίας. Καὶ ἡ μὲν χειρονομία εἰς τὴν προπαίδειαν αὐτὴν
θεωρεῖται οὐ μόνον ὡς μέτρον χρόνου, ἀνερχομένης δηλαδὴ τῆς χειρὸς καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κατερχομένης, ἀλλὰ προσέτι ὡς παρέχουσα κυριωτέρως εἰς τοὺς φθόγγους ὀξύτητά τινα (§ 10) ἢ ἐπίτασιν, διὸ καὶ κατὰ τὰς ποικιλίας τῶν σχημάτων αὐτῆς διαρόρους ὀνομασίας λαμβάνουσι τὰ σημάδια τὰ δηλοῦντα εἰς τὰς γραμμὰς ἢ θέσεις τοὺς διαφόρους τῆς χειρονομίας αὐτῆς τρόπους καὶ σχηματισμούς. Αἱ δὲ ἄργιαι ἀναφερόμεναι κυριώτερον εἰς τὸν ρυθμὸν θεωροῦνται ὡς μέτρον τοῦ χρόνου ταχύτερον ἢ βραδύτερον. Καὶ τὰ μὲν σημάδια αὐτά, τὰ εὑρισκόμενα εἰς τὴν προπαίδειαν τῆς Παπαδικῆς, διαιροῦνται εἰς φωνητικά, ἅπερ εἰσὶ δέκα καὶ πέντε, καὶ εἰς ἄρωνα περίπου τριάκοντα καὶ ἑπτὰ τὸν ἀριθμόν, ἅτινα λέγονται καὶ μεγάλαι ὑποστάσεις. Αἱ δὲ ἄργιαι εἰς τὴν προπαίδειαν αὐτὴν ἐπαριθμοῦνται τρεῖς καὶ ἥμισυ. Καὶ πρῶτον μὲν περὶ τῶν σημαδίων λέγομεν, εἶτα δὲ καὶ περὶ ἀργίων ἐροῦμεν.

Περὶ σημαδίων.

§ 141. Ἡ ἀρχή, ἡ μέση καὶ τὸ τέλος, καὶ τὸ σύστημα ὅλων τῶν σημαδίων τῆς μουσικῆς τέχνης τὸ ἴσόν ἐστιν. Ἐπειδὴ πᾶσαι αἱ μελῳδίαι, αἱ διὰ τῶν σημαδίων αὐτῶν ἐμφαινόμεναι, ὅπου ἂν ποιήσωσι κατάληξιν, τὸ πρῶτον αὐτὸ ἴσον ὡς ἀρχὴν τοῦ συστήματος αὐτῶν θεωροῦσι, πρὸς ὃ ἡ διὰ δύο, ἡ διὰ τριῶν καὶ αἱ λοιπαί· ἀλλέως μελῳδία ἢ φωνὴ μελῳδίας οὐ κατορθοῦται· διὸ φωνεῖται μὲν τὸ ἴσον καὶ χειρονομεῖται ὡς μέτρον χρόνου, οὐ μετρεῖται δὲ μὲ τὸ νὰ μὴ δύναται νὰ σημαίνῃ μόνον ὄν, ὀξύτητα ἢ βαρύτητα, ἀλλὰ φυλάττει τὴν ἰσότητα ἢ ὁμοφωνίαν.

§ 142. Τῶν δὲ φωνητικῶν σημαδίων (§ 140) ἄλλα εἰσὶν ἀνιόντα, ἄλλα δὲ κατιόντα. Καὶ ἀνιόντα μὲν ὀκτώ. Τὸ ὀλίγον, ἔχον φωνὴν μίαν, ἡ ὀξεῖα φωνὴν μίαν, ἡ πεταστὴ φωνὴν μίαν, τὸ κούφισμα φωνὴν μίαν, τὸ πεταστὸν φωνὴν μίαν, (ἢ πελαστὸν) τὰ κεντήματα (ὧν ὁ χρόνος συμμίγνυται θαυμασίως μὲ τὸν χρόνον τοῦ πρὸ αὐτοῦ φθόγγου) φωνὴν μίαν, τὸ κέντημα φωνὰς δύο, καὶ ἡ ὑψηλὴ φωνὰς τέσσαρας. Κατιόντα δὲ ἕξ· ἡ ἀπόστροφος ἔχουσα φωνὴν μίαν, αἱ ἀπόστροφοι, οἱ σύνδεσμοι φωνὴν μίαν, ἡ ἀπορροὴ φωνὰς δύο, τὸ κρατημοϋπόρροον φωνὰς δύο, τὸ ἐλαφρὸν φωνὰς δύο, καὶ ἡ χαμηλὴ φωνὰς τέσσαρας. Καὶ πάλιν τά τε ἀνιόντα καὶ τὰ κατιόντα, ὑποδιαιροῦνται εἰς σώματα καὶ εἰς πνεύματα· καὶ ἐκ μὲν τῶν ἀνιόντων ὑποτίθενται σώματα τὰ πρῶτα ἕξ, πνεύματα δὲ τὰ δύο τελευταῖα, ἤγουν τὸ κέντημα καὶ ἡ ὑψηλή· ἐκ δὲ τῶν κατιόντων ὑποτίθενται σώματα τὰ πρῶτα δύο· πνεύματα δὲ τὰ δύο τελευταῖα, ἤγουν τὸ Ἐλαφρόν, καὶ ἡ χαμηλή. Διακρίνουσι δὲ τὰ σώματα τῶν πνευμάτων, καθότι τὰ μὲν σώματα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἵστανται μόνα, τὰ δὲ πνεύματα οἷον ἐν τῷ ζῴῳ δέονται σώματος πρὸς σύστασιν, κἀνταῦθα αὐτὸ τὸ παράδειγμα ἐκ μερικῆς τινος ὁμοιώσεως, οὐχὶ δὲ κατὰ τέλειον λόγον. Καὶ προσέτι τὰ ἄνω ὑποτεθέντα σώματα ὑποτάσσονται εἰς τὰ πνεύματα, οὐχὶ δὲ καὶ ἀνάπαλιν· ἡ δὲ ἀπορροὴ εἰς τὸ ἐξ αὐτῆς συντεθειμένον κρατημοϋπόρροον, οὔτε σώματά εἰσιν, οὔτε πνεύματα.

§ 143. Ἰστέον οὖν, ὅτι τὸ ὀλίγον, ἡ ὀξεῖα, ἡ πεταστή, τὸ κούφισμα, τὸ πελαστόν, καὶ τὰ δύο κεντήματα εἰσὶ μὲν σώματα καὶ ἔχουσι φθόγγον ἀνιόντα ἕνα, πλὴν ἡ χειρονομία αὐτῶν διαφέρει, ἐπειδὴ εἰς μὲν τὸ κούφισμα, φέρ' εἰπεῖν, ἡ χειρονομία μεθ' ἧς καὶ ἡ φωνὴ ἀνέρχεται μὲ φθόγγον ἕνα, πλὴν ἡσυχότερον τοὐτέστιν, ἐλαττουμένης τῆς ἐπιτάσεως (§ 10) τῆς φωνῆς, εἰς δὲ τὴν ὀξεῖαν ἀνέρχεται τὸν φθόγγον ἡ φωνὴ μὲ αὔξησίν τινα, εἰ καὶ λεπτοτάτην, ἢ τῆς ἐπιτάσεως, ἢ τῆς ὀξύτητος, ἢ καὶ τῶν δύο, τρόπον τινὰ καθὼς εἰς τὰς ὀξυτόνους συλλαβάς· εἰς δὲ τὴν πεταστὴν ἀνέρχεται ἡ φωνὴ τὸν φθόγγον μὲ ἔτι μείζονά τινα ὀξύτητα, ἢ ἐπίτασιν τῆς φωνῆς, ἀπροσδιόριστον μὲν ἐν γένει προσδιωρισμένον δέ πως ὑπὸ τῶν ἀρώνων σημαδίων, καὶ ἀπὸ τὴν φυσικήν, ἢ ἐκ προσποιήσεως κίνησιν τῶν παθῶν τοῦ μελῳδοῦντος· οἱ ἄριστοι τῶν μουσικῶν γνωρίζουσι καλῶς πόσην χάριν αἱ τοιαῦται ἀνεπαίσθητοι σχεδὸν ὀξύτητες, καὶ ἐπιστάσεις τῶν φθόγγων ἐμποιοῦσιν εἰς τὰ ᾄσματα· καὶ ὅτι ἡ μία γενομένη ἀντὶ τῆς ἄλλης, ἤγουν ἡ ὀξυτέρα, ἢ πλέον ἐκτεταμμένη, ἀντὶ τῆς ἧττον ὀξείας, ἢ ἧττον ἐπιτεταμμένως ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸ ᾆσμα τὴν ζωηρότητα αὐτοῦ, καὶ χάριν ὄχι ὀλίγην, καθά φησι καὶ ὁ σοφώτατος Ψελλὸς εἰς τὸ τέλος τοῦ περὶ Μουσικῆς συντάγματος αὐτοῦ οὕτως, αὐτολεξεί: «οὐ γὰρ τῇ τῶν διαστημάτων μόνῃ μεταφορᾷ, οὐδὲ τῇ μόνῃ τούτων » διαφορᾷ· ἀλλὰ καὶ ταῖς σχολαιοτέραις, καὶ ταχηναῖς, μεταβάσεσι, διμοναῖς » καὶ ροαῖς, καὶ ταῖς τῶν ἐπῳδῶν, καὶ κρουσμάτων ποικίλαις μεταχειρήσεσι, » τὰ μυρία τῶν μελῳδιῶν, καὶ ποικίλα κατασκευάζεται»· ὅσοι δὲ στοχάζονται περιττά μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ φωνητικὰ σημάδια, παριστῶντες διὰ τούτου τοὺς σοφοὺς αὐτῶν ποιητὰς ὡς περιττολόγους, οἱ τοιοῦτοι δεικνύουσιν αὐτοὶ ἑαυτοὺς ὅτι πολὺ ἀπέχουσιν ἀπὸ τὰ μέτρα τῶν ποιητῶν ἐκείνων, οἵτινες κρίνοντες ἀναγκαῖα ὅλα τὰ φωνητικὰ σημάδια, ἐσύστησαν αὐτὰ καὶ μετεχειρίσθησαν πρεπόντως, αὐτοὶ οὖν πῶς οὐ δεικνύουσι μᾶλλον, ὅτι τὴν δύναμιν αὐτῶν τῶν σημαδίων ἀγνοοῦσι, καθὼς οἱ τὴν Ἑλληνικὴν ὀρθογραφίαν ἀναιρέσαι βουλόμενοι ἀγνοοῦντες τὴν δύναμιν αὐτῆς;

§ 144. Τὰ δὲ ἄφωνα σημάδια (§ 140.) ἄνευ τοῦ ἴσου (ἐπειδὴ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἄφωνον (§ 141.) καὶ «ἑπτὰ φωναὶ διπλασμόν», ἤγουν τὴν δι' ὀκτὼ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οὐ ποιοῦσιν ἐὰν μὴ ληφθῇ ὡς φωνούμενον καὶ τὸ ἴσον) εἰσὶ ταῦτα: Διπλῆ, παρακλητική, κράτημα, κύλισμα, ἀντικενωκύλισμα, τρομικόν, ἐκστρεπτόν, τρομικοσύναγμα, ψηφιστόν, ψηφιστοσύναγμα, γοργόν, ἀργόν, σταυρός, ἀντικένωμα, ὁμαλόν, θεματισμὸς ἔσω, ἕτερος ἔξω, ἐπέγερμα, παρακάλεσμα, ἕτερον, ξηρὸν κλάσμα, ἀργοσύνθετον, γοργοσύνθετον, οὐράνισμα, ἀπόδερμα, θὲς καὶ ἀπόθες, θέμα ἁπλοῦν, χόρευμα, ψηφιστοπαρακάλεσμα, τρομικοπαρακάλεσμα, πίασμα, σεῖσμα, σύναγμα, ἔναρξις, βαρεῖα, καὶ λύγισμα.

§ 145. Τῶν δὲ σημαδίων αὐτῶν ἡ σημασία καὶ χειρονομία γραφῇ οὐ διδάσκεται· καθὼς καὶ οἱ τρόποι, τά τε σχήματα τῶν ρητόρων, τὰ ἐπιτήδεια εἰς τὸ κινῆσαι τὰ πάθη, ἀλλὰ μόνον διὰ ζώσης φωνῆς καὶ αἰσθητῶν τοῦ διδασκάλου κινήσεων· ὅθεν διὰ τὸν λόγον, καθ' ὃν δὲν ὀνομάζεται τέλειος ρήτωρ ὁ ταῦτα τὰ ρητορικὰ σχήματα καὶ τὰς λεπτολογίας τῶν τρόπων ἀγνοῶν, οὕτως οὐδὲ ἐκκλησιαστικὸς μουσικὸς λέγεται πρεπόντως ὁ μὴ μαθών, ὅσον τὸ δυνατὸν ἐκ παραδόσεως τὰ μέλη καὶ τοὺς σχηματισμοὺς αὐτῶν τῶν σημαδίων. Τούτων τὰ πλεῖστα εὑρίσκονται εἰς τὴν προπαίδειαν τῆς Παπαδικῆς ὑπὸ τῶν ποιημάτων τῶν ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν συναχθέντα, ἢ μᾶλλον ἐκεῖνα συνετέθησαν κατὰ ταῦτα. Καὶ εἴθε τὸ πανάγιον Πνεῦμα νὰ φωτίσῃ τοὺς ἐνεστῶτας διδασκάλους τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς διὰ νὰ παραδίδωσιν εἰς τοὺς ἰδίους μαθητὰς τὴν προπαίδειαν ἐκείνην, ἥτις συνίσταται ἀπὸ θέσεις καὶ γραμμάς, ὅπου εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ μουσικὰ βιβλία ἔμαθον, πρὸς εὐκολίαν μεγαλωτάτην, καὶ ταχεῖαν ἐπίδοσιν τῶν σπουδαζόντων εἰς αὐτούς. Τὰ δὲ μέλη αὐτῶν τῶν σημαδίων καὶ θέσεων τῶν εἰς τὴν προπαίδειαν αὐτὴν εὑρισκομένων εἰσὶ τῳόντι σεμνά, τὴν διαπασῶν οὐχ ὑπερβαίνοντα (καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ προσόμοια μέλη). Ἔτι δὲ ὁμοιάζουσι πως καὶ μὲ ἐκεῖνα τὰ εἰρημένα ἄσματα (§ 139 Ι') καὶ ἀποποιοῦνται τὴν ἀηδῆ σύγχυσιν καὶ ταραχὴν (§ 139 Θ') ἐπειδὴ καὶ αὐτὰ ἀπὸ σοφοὺς συνεκροτήθησαν καὶ ἁγίους ἄνδρας.

Περὶ Ἀργίων.

§ 146. Αἱ δὲ ἄργιαι (§ 140) ἐπαριθμοῦνται εἰς τὴν προπαίδειαν τῆς Παπαδικῆς τρεῖς καὶ ἥμισυ· ἡ διπλῆ, τὸ κράτημα καὶ οἱ δύο ἀπόστροφοι (ὁ μὲν δι' ἀργίαν, ὁ δὲ διὰ κατάβασιν) οἱ σύνδεσμοι, τὸ δὲ τσάκισμα ἢ κλάσμα, ἔχει τὴν ἥμισυ ἄργιαν· εἰς τὰς ἀργίας ὑπάγονται προσέτι τὰ σημάδια ταῦτα ἀργόν, γοργόν, καὶ γοργοσύνθετον· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἄργια τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κρατήματος, τῆς διπλῆς καὶ τῶν συνδέσμων πρὸς τὴν ἄργιαν τοῦ κλάσματος ὑπάρχει ὡς 2 πρὸς 1 καὶ τοῦ κλάσματος ἡ ἄργια πρὸς ἐκείνην τοῦ γοργοῦ ὁμοίως ὑπάρχει ὡς 2 πρὸς 1, καὶ τοῦ γοργοῦ αὐτοῦ ἡ ἄργια πρὸς ἐκείνην τοῦ γοργοσυνθέτου τὸν αὐτὸν ἔχει λόγον ὡς 2 πρὸς 1· ἄρα ἡ ἄργια τῶν τριῶν, ἤγουν κρατήματος, διπλῆς καὶ συνδέσμου πρὸς ἐκείνην τοῦ γοργοσυνθέτου ὑπάρχει ὡς 2 πρὸς $\frac{1}{4}$, ὡς 8 πρὸς 1, τοὐτέστιν ἡ διπλῆ πρὸς τὸ γοργοσύνθετον ἐν λόγῳ συνθέτῳ τῶν τριῶν λόγων αὐτῶν· καὶ οὕτω τὸ μέτρον τοῦ χρόνου (§ 139) σημειοῦται διαιρεθὲν εἰς 8 μέρη.

§ 147. Οἱ ψάλται τόσον εἰς τὴν ἡμετέραν ἐκκλησιαστικὴν μουσικήν, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἐξωτέραν συνηθίζουσι νὰ θεωρῶσι τὴν ἀνταπόκρισιν τῶν φθόγγων (contra punctaum λατινιστὶ λεγομένην) διχῶς· τὴν μὲν καλοῦντες ἁπλῆν ἀνταπόκρισιν, τὴν δὲ σχηματώδη ἢ ἀνθηράν. Καὶ ἁπλῆν μὲν ἀνταπόκρισιν λέγουσιν, ὅταν δύο φθόγγοι ἠχοῦνται εἰς τὸν χρόνον φέρ' εἰπεῖν ἑνὸς κρατήματος, καὶ ἄλλοι δύο φθόγγοι πάλιν ἠχοῦνται εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον, οἷον τε τε, τε τε· ἢ ἐκκλησιαστικώτερον εἰπεῖν, ὅταν δύο τινὲς ψάλλουσιν ὁμοῦ μετροφωνίαν, ἐκφωνοῦντες τὰς συλλαβὰς τῶν λέξεων ὁμοῦ, καὶ εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον· σχηματώδη δὲ ἀνταπόκρισιν τῶν φθόγγων λέγουσιν, ὅταν εἰς τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἠχοῦνται δύο φθόγγοι, ἀνταποκρίνονται ἄλλοι περισσότεροι, φέρ' εἰπεῖν δέκα, οἷον τερεεριρεμ, τερεερίρεμ, ἢ εἰς τὸ αὐτὸ ἴσον, ἢ εἰς ἴσον διαφορετικόν, ἢ ἄλλοι μὲν ἄνω, ἄλλοι δὲ κάτω, φθάνει μόνον ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος αὐτῶν τῶν δέκα φθόγγων νὰ ἀνταποκρίνωνται εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον, μὲ τὴν ἀρχὴν καὶ μὲ τὸ τέλος ἐκείνων τῶν δέκα φθόγγων, ἢ εἰς ἄλλον φθόγγον μὲ ἐκείνους σύμφωνον, ὡσὰν νὰ ἔψαλλεν εἷς τις μετροφωνίαν καὶ ἕτερος τις μέλος, πλὴν καὶ οἱ δύο ἐκφωνοῦντες τὰς συλλαβὰς τῶν λέξεων εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον· μάλιστα δὲ εὑρίσκονται πολλάκις εἰς ἐκκλησιαστικὰ κρατήματα τέσσαρα, πέντε, ἢ καὶ περισσότερα ἴσα κατὰ σειρὰν καθὼς εἰς τὸ «Ἅπας γηγενὴς» τοῦ κὺρ Δανιὴλ Πρωτοψάλτου, εἰς τὸν χρόνον τῶν ὁποίων ἔχει ἄδειαν ὁ ἔμπειρος ποιητὴς νὰ ἀνέλθῃ, ἢ νὰ κατέλθῃ ἐπιτηδείως φθόγγους περισσοτέρους, ἢ ὀλιγωτέρους, ἤγουν συντομωτέρους, ἢ ἀργοτέρους, φθάνει μόνον ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος αὐτῶν τῶν φθόγγων νὰ συμφωνῇ μὲ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος ἐκείνων τῶν ἴσων· ὑπάρχει δὲ καὶ ἄλλη ἀνταπόκρισις φθόγγων, εἰς τὴν ὁποίαν μιγνύονται ἐνίοτε συμφωνίαι μετὰ τῶν ἀσυμφωνιῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τοῦτο χρειάζεται πολὺ μεγαλητέρα ἐπιτηδειότης, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀνταπόκρισις αὐτὴ τῶν φθόγγων ὠνομάσθη σοφωτέρα. Καὶ ἐκ τούτων γίνεται φανερόν, ὅτι ἡ ἁπλῆ ἀνταπό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κρισις τῶν φθόγγων προσδιωρισμένη ὑπάρχει εἰς ὅλους τοὺς ψάλλοντας, καὶ ὅλοι αὐτοὶ ἀνέρχονται καὶ κατέρχονται ὁμοῦ ὅλους τοὺς φθόγγους· αἱ δὲ λοιπαὶ δύο, καὶ μάλιστα ἡ ἀνθηρά, ἤ ἐκκλησιαστικώτερον εἰπεῖν τὸ μέλος κρέμαται ἀπὸ τὴν γύμνασιν καὶ εὐστροφίαν τῆς φωνῆς ἑκάστου, καὶ σφάλλουσι προφανῶς ὅσοι ἐπιχειρίζονται νὰ προσδιορίσωσι διὰ τόνων τὰς λεπτότητας καὶ χάριτας αὐτοῦ τοῦ μέλους, οἱ ὁποῖοι γίνονται κατ' ἀνάγκην φυσικὴν διαφορετικοὶ εἰς τὸν καθένα. Τὸ ἐλεύθερον τῆς ἀνθηρᾶς αὐτῆς ἀνταποκρίσεως τῶν φθόγγων ὑπάρχει γνωστόν, καὶ εἰς τοὺς ἐξωτερικὰ δι' ὀργάνων ᾄδοντας, εἰς τρόπον, ὅτι τὸ αὐτὸ ᾆσμα εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον ᾀδόμενον, φαίνεται πάντη διαφορετικόν, καὶ μὲ στροφὰς περισσοτέρας κατὰ τὴν διάφορον γύμνασιν καὶ ἐπιτηδειότητα τοῦ ᾄδοντος, ἤ τοῦ ἠχοῦντος.

§ 148. Αἱ λεπτότηται εὐστροφίαι ἤ συμβιβασμοὶ (§ 146) αὐτοὶ τῶν φθόγγων πολλάκις εἰς γραφὴν δὲν ὑπάγονται, ὡς χρώμεναι λεπτοτάτῳ μέρει τοῦ τόνου· καὶ οἱ διδάσκαλοι τῆς μουσικῆς δὲν ἔχουν σημεῖον εἰς τὸ νὰ παραστήσωσι μοναχόν, ἤτταν τοῦ τεταρτημορίου τοῦ τόνου μέρος· ὑπάρχουσι δὲ αἱ τοιαῦται εὐστροφίαι διαφόρων εἰδῶν, ἄλλαι εἰσὶν ἡδονικαί, ἄλλαι εὔθυμοι, καὶ ἄλλαι σεμναί, ταῖς ἱεροπραξίαις ἀνήκουσαι. Ὅσοι δὲ ἐγυμνάσθησαν ἐπιμόνως νὰ διακρίνωσιν αὐτὴν τὴν διαφορὰν ψάλλουσιν ἀπαράλλακτα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὡσὰν νὰ ἔψαλλον εἰς ἕνα συμπόσιον, ἤ καμμίαν ἀσελγῆ ὑπόθεσιν ἐρωτικήν. Τὸ ὕφος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἔχει τὴν περισσοτέραν σεμνότητα, καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ διαφυλάξῃ αὐτὸ σῶον καὶ ἀλώβητον μέχρι τέλους. Τοῦτο δὲ βλέπω, ὅτι ὁ σχηματισμὸς τῶν μεγάλων ἐκείνων ὑποστάσεων (§ 144) ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν διαφθείρεται, ἐπειδὴ οἱ μαθηταὶ δὲν μανθάνουσι διὰ ζώσης φωνῆς τοὺς σχηματισμοὺς αὐτῶν τῶν ὑποστάσεων, ἀλλὰ πάσχουσι μὲ ἐξήγησίν τινα νὰ τὰς μανθάνωσιν, αἱ ὁποῖαι ἐξηγήσεις, ὁποῖαι καὶ ἂν ὦσιν, ἔπρεπε νὰ χρησιμεύουν εἰς τὸ νὰ ἀνακαλῇ εἰς τὴν μνήμην του ὁ μαθητὴς τὰς ὑποστάσεις αὐτάς, ἀφοῦ τὰς μάθῃ διὰ ζώσης φωνῆς καὶ τὰς γνωρίζει· ὄχι δὲ αἱ ἐξηγήσεις νὰ προξενήσωσιν εἰς τὸν μαθητὴν τελείαν τῶν παλαιῶν μουσικῶν βιβλίων ἀκαταληψίαν, καὶ ἑπομένως νὰ ὑστερήσωσιν αὐτὸν ἀπὸ τὸν σεμνὸν ἐκκλησιαστικὸν σχηματισμόν, τοῦ ὁποίου ἡ λεπτότης καὶ εὐστροφία, ὡς ἤδη εἶπον, εἰς ἐντελῆ καὶ ἀκριβῆ γραφὴν δὲν ὑπάγεται.

§ 149. Ἐπισφραγίζομεν δὲ τὸ περὶ ἀργίων καὶ μελοποιΐας αὐτὸ κεφάλαιον, ἐκθέτοντες αὐτολεξεὶ τὰ ὅσα ὁ Λαμπαδάριος κύριος Μανουὴλ ὁ Χρυσάφης, ὁ ὄντως ἐκκλησιαστικὸς μουσικὸς περὶ τῶν σημαδίων καὶ ἐκθέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σεων τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς λέγει ὧδέ πως: «Θέσις λέγεται ἡ τῶν
» σημαδίων ἕνωσις, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ μέλος· καθὼς γὰρ ἐν τῇ γραμματικῇ
» τῶν εἰκοσιτεσσάρων στοιχείων ἕνωσις συλλαβισθεῖσα ἀποτελεῖ τὸν λό-
» γον, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ τὰ σημάδια τῶν φωνῶν ἑνοῦνται ἐπιστημό-
» νως, καὶ ἀποτελοῦσι τὸ μέλος, καὶ λέγεται τὸ τοιοῦτον τότε θέσις.
» Ἀλλὰ μήτε τὸν δρόμον, ὦ οὗτος, τῆς μουσικῆς ἁπάσης τέχνης καὶ τὴν
» μεταχείρισιν ἁπλῆν τινα νομίσας καὶ μονοειδῆ, ὥστε τὸν πονήσαντα
» στιχηρὸν καλοφωνικὸν μετὰ θέσεων ἁρμοδίων μὴ μέντοιγε, καὶ ὁδὸν τη-
» ρήσαντα στιχηροῦ, καλῶς ἡγεῖσθαι τοῦτον πεποιηκέναι, καὶ τὸ ποιηθὲν
» ὑπ' αὐτοῦ καλὸν ἁπλῶς εἶναι, καὶ μώμου παντὸς ἀνεπίδεκτον. Ἐπεὶ εἴ γε
» μεταχείρισιν στιχηροῦ τὸ ὑπ' αὐτοῦ γενόμενον οὐκ ἔχει, τῳόντι οὐκ
» ἔστιν ἀνεπίληπτον μὴ τοίνυν νόμιζε ἁπλῆν εἶναι τὴν τῆς ψαλτικῆς μετα-
» χείρισιν, ἀλλὰ ποικίλην τε καὶ πολυσχιδῆ· γίνωσκε γὰρ πολύ τι διαφέρειν
» ἀλλήλων τὰ στιχηρὰ καὶ τὰ κρατήματα, καὶ τὰ κατανυκτικὰ καὶ μεγα-
» λυνάρια, καὶ οἱ οἶκοι κατὰ τὰς μεταχειρίσεις αὐτῶν καὶ τὰ λοιπά, περὶ ἃ
» τέχνη καταγίνεται· ἄλλη γὰρ ὁδὸς καὶ μεταχείρισις στιχηροῦ, καὶ ἄλλη
» κατανυκτικοῦ, καὶ ἄλλη κρατήματος· ἄλλη χερουβικοῦ, καὶ ἀλληλουα-
» ρίου, ἑτέρα εὔθεντοι κἂν τοῖς καλοφωνικοῖς στιχηροῖς, οἱ τούτων ποιηταὶ
» τῶν κατὰ τὰ ἰδιόμελα μελῶν οὐκ ἀφίστανται, ἀλλὰ κατ' ἴχνος ἀκριβῶς
» ἀκολουθοῦσιν αὐτοῖς, καὶ αὐτῶν μέμνηνται, οἷον ἐν μέλεσι, διὰ μαρτυρίαν
» τῶν ἐκεῖσε κειμένων ἕνια παραλαμβάνουσιν ἀπαραλλάκτως, καθάπερ δὲ
» καὶ ἐν τῷ στιχηραρίῳ κεῖνται, καὶ τὸν ἐκεῖσε δρόμον παρ' ὅλον τὸ
» ποίημα τρέχουσιν ἀμετατρεπτί, καὶ τῷ τροπαρίῳ τοῦ ποιητοῦ ἀεί ὁ
» δεύτερος ἕπεται· καὶ οὕτως ὁ μετ' αὐτόν, καὶ πάντες ἁπλῶς ἔχονται τῆς
» αὐτῆς ὁδοῦ. Ὅτι δὲ τοῦθ' οὕτως ἔχει, καθάπερ ἐγὼ φημὶ νῦν, δῆλον
» ἐντεῦθεν. Ὁ γὰρ χαριτώνυμος μαΐστωρ ὁ Κουκκουζέλης ἐν τοῖς ἀναγραμ-
» ματισμοῖς αὐτοῦ, τῶν παλαιῶν οὐκ ἐξίσταται στιχηρῶν, ἀλλὰ κατ' ἴχνος
» ἀκολουθεῖ δυνάμενος ἂν πάντως, καὶ αὐτός, ὡς οἱ νῦν, καὶ πολὺ μᾶλλον
» εἴπερ οὗτοι, μέλη μόνα ποιεῖν ἴδια, μηδέν τι κοινωνοῦντα τοῖς πρωτο-
» τύποις αὐτῶν στιχηροῖς· ἀλλ' εἰ οὕτως ἐποίει, οὔτε καλῶς ἐποίει, οὔτε
» τῆς ἐπιστήμης προσηκόντως ἐπαίων ἐδόκει. Διὸ καὶ κατ' ἀκρίβειαν τοῦ
» τῶν παλαιῶν στιχηρῶν ἔχεται δρόμου, καὶ αὐτῶν οὐ πάνυ τι ἐξίσταται,
» τοῖς τῆς ἐπιστήμης νόμοις πειθόμενος. Κἂν τοῖς κατανυκτικοῖς τὸν πρὸ
» αὐτοῦ τῇ τέχνῃ εὐδοκιμήσαντα μιμεῖται ὁ μετ' αὐτόν. Καὶ ἐν τοῖς κρα-
» τήμασι, καὶ ἐν τοῖς μεγαλυναρίοις ὁμοίως, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς χερουβικοῖς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

» ὕμνοις, κομματιαστῶν τῶν ἐν αὐτοῖς μελῶν ὄντων, εὕροι τις ἄν, τοὺς
» πάντας ποιητὰς σκοπούμενος ἀκριβῶς, ἐπίσης τε χρωμένους αὐτούς, καὶ
» συμφωνοῦντας ἀλλήλοις· οὐ μὴν δ' ἀλλὰ κἂν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ τῷ
» αὐτῷ χρῶνται κανόνι καὶ τῇ αὐτῇ συνηθείᾳ καὶ τῷ πολυελαίῳ, καὶ τοῖς
» ἀντιφώνοις λεγομένοις, καὶ τοῖς οἴκοις ὁμοίως· τῶν οἴκων δέ γε πρῶτος
» ποιητὴς ὁ Ἀνανεώτης ὑπῆρξε, καὶ δεύτερος ὁ Γλυκὺς τὸν Ἀνανεώτην
» μιμούμενος· ἔπειτα τρίτος ὁ Ἠθικὸς ὀνομαζόμενος, ὃς διδασκάλοις ἐπόμε-
» νος τοῖς εἰρημένοις δυσί. Καὶ μετὰ πάντας αὐτοὺς ὁ χαριτώνυμος Κουκ-
» κουζέλης, ὃς καὶ μέγας τῳόντι διδάσκαλος ἦν, εἵπετο δ' οὖν ὅμως κατ'
» ἴχνος αὐτοῖς, καὶ οὐδέν τι τῶν ἐκείνους δοξάντων καὶ δοκιμασθέντων
» καλῶς δεῖν ὡς τὸ καινοτομεῖν, διὸ οὐδὲ ἐκαινοτόμει, ὁ δὲ Λαμπαδάριος
» Ἰωάννης, τούτων ὕστερος ὤν, κατ' οὐδὲν ἐλαττούμενος τῶν προτέρων,
» καὶ αὐταῖς λέξεσι γράφων ἰδίᾳ χειρὶ ἔφη. Ἀκάθιστος ποιηθεῖσα παρ'
» ἐμοῦ Ἰωάννου τοῦ Λαμπαδαρίου τοῦ Κλαδᾶ, μιμουμένη κατὰ τὸ δυνατὸν
» τὴν παλαιὰν Ἀκάθιστον· καὶ οὐκ ἠσχύνετο γράφων οὕτως, εἰ μὴ μᾶλλον
» καὶ ἐσεμνύνετο, καὶ τοῖς λοιποῖς ὅπερ ἐνομοθέτει διὰ τοῦ καθ' ἑαυτὸν
» ὑποδείγματος τοῦ τῶν παλαιοτέρων ζήλου μηδόλως ἐξίστασθαι, μηδὲ
» καινοτομεῖν τι παρὰ τοῦ καθήκοντος δόξαντα καλῶς ἔχειν αὐτοῖς, καὶ κα-
» λῶς γε ποιεῖν ἐκεῖνος τε οὕτως ἐφρόνει, καὶ φρονῶν ἔλεγε, καὶ λέγων οὐκ
» ἐψεύδετο, ἀλλὰ τοὺς παλαιοὺς ἐμιμεῖτο τῶν ποιητῶν τοὺς τῇ ἐπιστήμῃ
» ἐνδιαπρέψαντας. Καὶ ἡμεῖς, εἴ γε μὴ μέλλοιμεν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς
» κατ' ἐπιστήμην ἀκριβείας διαμαρτάνειν, ποιεῖν οὕτω προσήκει· καὶ ποι-
» οῦντας μέμψιτ' ἂν ὀρθῶς οὐδὲ εἷς, εἰ μὴ μᾶλλον καὶ ἐπαινέσειεν. Εἰ δὲ
» κἀγὼ ταῦτα ποιῶν, τῆς τῶν παλαιῶν μιμήσεως οὐκ ἀφίσταμαι, οὐδ' ἐκ-
» στήσομαι, ἕως ἂν περὶ τοιούτων ὑγιαίνοντι κριτηρίῳ δύναμαι χρῆσθαι·
» ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν εἴποιμι τὴν ἀλαζονίαν καὶ τὸν τύφον ἀποπεμπόμενος·
» ἄλλοι δὲ οἷς τούτων ἐμέλησε, καὶ ἡ ἀλήθεια παρὰ πάντα πεφίληται,
» κρινοῦσί τε καὶ ἐροῦσιν. Εἶδες ὡς οἱ πρὸ ἡμῶν διδάσκαλοι πάντες σύμ-
» φωνοι ἦσαν ἀλλήλοις καὶ ἑαυτοῖς, καὶ οὐδὲ ἐν οὐδενὶ διεφέροντο, τῷ
» πρωτοτύπῳ κανόνι τῆς ἐπιστήμης ἑπόμενοι; Ἀλλ' ἐπεὶ ταῦθ' ἱκανῶς
» εἴρηται, οὐ παρὰ πᾶσι γινωσκόμενα, πᾶσι δὲ ὀφειλόμενα γινώσκεσθαι,
» τῆς γε τῆς ἐπιστήμης ταυτησὶν ἀντιποιουμένους.

» Πρῶτον οὖν ἐστὶ τὸ ποιεῖν τινα θέσεις προσηκούσας καὶ ἁρμοδίας,
» ἑπόμενον τῷ ὅρῳ τῆς τέχνης.

» Δεύτερον τὸ μὴ ἐγκύπτειν τῷ βιβλίῳ καὶ ὁρᾷν, ἀλλὰ καὶ χωρὶς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

» βιβλίου γράφειν ἀσφαλῶς, καὶ ὡς ἡ τέχνη βούλεται, εἴ τί ἄν τις τάξειεν
» γράφειν.

» Τρίτον, τὸ ἀμελετήτως μὴ προδιασκεψάμενον, ἀλλ' ἅμα τὸ θεάσα-
» σθαι, δύνασθε παντοῖα ψάλλειν μαθήματα παλαιά τε καὶ νέα, τοῦ ἀ-
» πταίστου πάντα πάντως ἐχόμενον.

» Τέταρτον, τὸ ψάλλειν μὲ ἄλλον, αὐτὸ δὲ τὸ ψαλλόμενον γράφειν τε
» καὶ ψάλλειν ὁμοίως ἐκείνῳ.

» Πέμπτον, τὰ παντοῖα εἰπεῖν μαθήματα ἴδια, ἢ οἴκοθεν κινούμενον,
» ἢ ἐξ ἑτέρου ἐπιτάγματος, καὶ μετὰ μελέτης, καὶ ταύτης ἐκτός.

» Ἕκτον, ἡ τῶν ποιημάτων κρίσις ἐστὶν ἴσως μὲν καὶ τὸ δύνασθαι
» κρίνειν τὸ ποιηθέν, καθότι καλῶς ἂν ἔχῃ καὶ ἀσφαλῶς καὶ καθότι μὴ ἴσως
» δὲ καὶ τὸ δύνασθαι γνωρίζειν ἀπὸ ἀκοῆς μόνης, τὸ δὲ τοῦ δέ τινος ποίη-
» μα, ὅπερ δὴ κάλλιστόν ἐστι πάντων τῶν ἐν τῇ τέχνῃ.

» Τούτων δὲ τῶν εἰρημένων ἓξ κεφαλαίων, ὁ τὴν ἐπιστήμην ἔχων, καὶ
» δυνάμενος ὡς ἡ τέχνη βούλεται χρῆσθαι αὐτοῖς, διδάσκαλος τέλειος ὤν,
» ποιήτω τε ποιήματα, καὶ γραφέτω καὶ διδασκέτω, καὶ ψήφους κρίνων
» ἐξαγαγέτω περὶ τῶν οἰκείων, καὶ ὧν ἄλλοι ποιοῦσι, μᾶλλον δὲ περὶ τού-
» των, τὰ γὰρ ἴδια αὐτὸς μὲν ἀκολουθῶν τῇ τέχνῃ συνθέσει, τὴν δὲ περὶ
» αὐτῶν ἕξουσιν ἕτεροι ψῆφον, διὰ τὸ τὴν εὔνοιαν πεφυκέναι, μὴ ἀδεκά-
» στους ἐξάγειν τὰς ψήφους, αὐτὸν δὲ εὔνως ἔχειν τοῖς ἑαυτοῦ κἂν ὁποῖα
» τύχωσιν ὄντα. Ὁ δὲ μήτε τὴν ἐπιστήμην αὐτῶν ἔχων, μήτε διὰ τοῦτο
» δυνάμενος χρῆσθαι αὐτοῖς, σιγάτω λοιπόν, τοῦτο βέλτιον τοῦ μὴ σιγᾷν
» ἡγησάμενος, καὶ ἀσφαλέστερον ἢ εἰ μὴ σιγᾷν βούλοιτο (τοῦτο δὲ δήπου-
» θεν ἔξεστι τῷ βουλομένῳ παντὶ) ἀλλ' οὐδένα δυνήσεται πείσειν φαῦλον,
» ὡς αὐτὸς ἐστὶν ἑκοντὶ γίνεσθαι, καὶ νομίζειν ἅπερ αὐτὸς νενόμικεν».

§ 150. Ἐκ τούτων οὖν ἁπάντων δῆλον ὅτι ἐκ μόνης τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τῶν ἐν τῇ προπαιδείᾳ τῆς Παπαδικῆς παντοίου εἴδους θέσεων, ἀργίων τε καὶ σημαδίων, δύναταί τις νὰ ἐκτελέσῃ ἐντελῶς αὐτά, ἅπερ διέξεισιν ὁ σοφὸς οὗτος ἀνήρ, καὶ τῳόντι ἐκκλησιαστικὸς μουσικός.

Καὶ προσέτι γίνεται δῆλον, ὅτι οὐδεὶς τῶν δι' ὀργάνων ψαλλόντων ἐξωτερικῶν δύναται εἰς τὸ εἶδος τῆς μουσικῆς του νὰ ἐκτελέσῃ τὰ ὅσα προτερήματα εἰς προσευχὴν πρέποντα, ἔχει ἡ διὰ ζώσης φωνῆς ἡμετέρα ἐκκλησιαστικὴ μουσική, ὡς ἐπινοηθεῖσα καὶ συντεθεῖσα παρὰ σοφῶν τῳόντι καὶ ἐναρέτων ἀνδρῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

ἀπαγγελθεῖσα κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἐπιδόσεως τῶν ἀπολυτηρίων εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Συλλόγου, τῇ 19 Μαΐου 1902 ἐν τῇ πατριαρχικῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ, ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς σχολῆς Γ. Ι. Παπαδοπούλου.

Παναγιώτατε Δέσποτα,
σεβασμιώτατοι ἱεράρχαι,
ἐξοχώτατε πρεσβευτὰ τῆς Σερβίας,
ἐρίτιμε ἀντιπρόσωπε τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ρωσσίας,
φιλόμουσοι κυρίαι καὶ κύριοι.

Ὀλυμπιὰς συμπεπλήρωται ἀφότου, τῇ χάριτι τοῦ οὐρανίου Πατρός, ἐν τῇ παλαιδόξῳ καὶ ἱστορικῇ ταύτῃ πόλει, ἐν ᾗ ἐβίωσαν καὶ ἐκλείσθησαν ὁ Ρωμανὸς μελῳδὸς καὶ ἡ Κασσιανή, ἐν ᾗ ὁ ἡδυμελίφθογγος Κουκκουζέλης καὶ ὁ μουσικώτατος Πέτρος ὁ Πελοποννήσιος ἀπεθανάτιζον ἑαυτοὺς διὰ τῶν μελιρρύτων αὐτῶν μουσουργημάτων, ἐν ᾗ πλανῶται εἰσέτι ἡ σκιὰ τῶν ψαλμῳδῶν αὐτοκρατόρων Θεοφίλου, Λέοντος τοῦ σοφοῦ, Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, Θεοδώρου τοῦ Λασκάρεως, Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου καὶ ἄλλων μεμιγμένη μὲ τὰ μελισταγῆ ᾄσματα αὐτῶν,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐν τῇ πόλει, λέγω, ταύτῃ, καθιδρύθη τὸ μουσικὸν τοῦτο ἐργαστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναγεννᾶται τὸ ἀρχαῖον καὶ ἁγνὸν ᾄσμα τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ εὐγενεῖ ἁμίλλῃ τῆς καλλιεργείας τῆς ἱερᾶς τέχνης, δι' ἧς οἱ πατέρες ἡμῶν ἐπὶ ΙΘ' αἰῶνας ἐδοξολόγουν ἐν τοῖς ναοῖς τὸν Ὕψιστον.

Εὐγνωμοσύνη τοίνυν γενικὴ προσήκει εἰς τοὺς σχόντας τὴν ἀρχεβουλίαν τοῦ μεγάλου τούτου ἀγῶνος, τοῦ πολλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἐπαγγελλομένου ἀγαθὰ τῇ μουσικῇ τέχνῃ, καὶ εἰς ἐκείνους οἵτινες πλήρεις ἱεροῦ ζήλου καὶ αὐταπαρνήσεως ὑποδαυλίζουσι καὶ συντηροῦσιν ἀκοίμητον τὸ πῦρ τῆς μουσικῆς ταύτης Ἑστίας, προσατενίζοντες πρὸς τὴν ἀγαστὴν καὶ εὐγενῆ ἰδέαν τῆς διασώσεως τῆς ἱερᾶς βυζαντινῆς μουσικῆς, καὶ ἀναβαπτίζοντες τὴν νέαν γενεὰν εἰς τὰ ὑγιᾶ νάματα αὐτῆς διὰ τῆς Μουσικῆς ταύτης Σχολῆς τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, ἀριθμουμένης κατὰ χρονολογικὴν τάξιν δεκάτης ἐκ τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν ἱδρυθεισῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἐξ ἧς ἀποφοιτῶσι σήμερον δέκα καὶ τρεῖς μουσόφιλοι νέοι, πρὸς οὓς συνήλθομεν ἐνταῦθα ἵνα πανηγυρικῶς ἀπονείμωμεν τὰ ἀριστεῖα τῶν πόνων αὐτῶν, τὰ νενομισμένα ἀπολυτήρια. Ἐκ τούτων οἱ πέντε ἤτοι οἱ κκ. Παναγιώτης Παπαευστρατίου, Δημήτριος Σλαύτζοβιτς, Παναγιώτης Καραμανίδης, Γεώργιος Μπολιτάκης καὶ Εὐστάθιος Τσουρούκογλους, τυγχάνουσι καὶ ἐκ τῶν ἐφετεινῶν τελειοφοίτων τῆς Μεγαλωνύμου τοῦ Γένους Σχολῆς, νέοι κατηρτισμένοι καλῶς ἐν τοῖς γράμμασι καὶ καλῶς ἐν τῇ ἱερᾷ μουσικῇ.

Τὴν διεύθυνσιν δὲ τῆς Μουσικῆς ταύτης Σχολῆς ἀναλαβὼν κατὰ τὸ τέταρτον τοῦτο σχολικὸν ἔτος, τῇ προτάσει τῆς ἐφορίας, τῇ ἐγκρίσει τοῦ Συλλόγου καὶ ταῖς εὐλογίαις τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', ἐμφανίζομαι πρὸ τῆς γεραρᾶς ταύτης ὁμηγύρεως ἵνα ἐκφράσω διὰ βραχέων τὰ ἐν αὐτῇ πεπραγμένα. Ἐκφράζων δὲ τὴν βαθεῖάν μου εὐγνωμοσύνην ταῖς ἀρχαῖς τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς Σχολῆς διὰ τὴν τιμήν, δι' ἧς περιέβαλόν με, προβαίνω ἐπὶ τὰ καθέκαστα τῆς ἐκθέσεώς μου, ἐξαιτούμενος εὐλαβῶς τὴν ὑμετέραν προσοχὴν σὺν τῇ παρακλήσει ὅπως μὴ τοῦ λόγου τὴν ἀμετροέπειαν αὐστηρῶς κρίνητε, ἀλλὰ τὴν ἐπιτελεσθεῖσαν ἐργασίαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Καὶ ἐν πρώτοις ὁμολογῶ ὅτι ἀφ' ἧς ἡμέρας τὸ πηδάλιον τῆς διευθύνσεως ἐδόθη εἰς ἐμὲ, βούλησιν καὶ προαίρεσιν ὡς θώρακα περιβαλλόμενος, συμπάσας τὰς ἐνούσας μοι δυνάμεις εἰς τὸ βαρὺ λειτούργημα ἀφιέρωσα. Δὲν εἶναι κόμπος, δὲν εἶναι περιφιλαυτία, ἐὰν εἴπω ὅτι πᾶσα σκέψις, πᾶσα ἐνέργεια, φροντὶς καὶ προσπάθειά μου εἰς οὐδὲν ἄλλο ἀπέβλεπεν ἢ εἰς τὴν πρόοδον τῆς σχολῆς καὶ τὴν κανονικὴν αὐτῆς πορείαν. Καὶ ὁμολογουμένως, κατωρθώθη ἡ λειτουργία αὐτῆς ν' ἀποβῇ ἀρίστη καὶ ἡ πορεία κανονικωτάτη.

Τὸ παρὸν σχολικὸν ἔτος ἤρξατο τῇ 5 σεπτεμβρίου παρελθόντος ἔτους. Πάντες δὲ οἱ μαθηταὶ σπουδάζουσιν εἰς τὴν ἡμετέραν σχολὴν ὅλως δωρεάν. Οἱ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐγγραφέντες εἰς τὴν σχολὴν μαθηταὶ ἀνῆλθον εἰς 193, ὡς ἐκ τοῦ ἐπισυνημμένου καταλόγου δείκνυται, οἵτινες διακρίνονται εἰς παλαιοὺς 96 ἀνανεώσαντας τὴν ἐγγραφὴν δυνάμει τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς σχολῆς ἐκδοθέντων ἐνδεικτικῶν, νεωστὶ δὲ προσελθόντας 97 πρὸ τῆς κατατάξεως δοκιμασθέντας ὡς οἷόν τε ἀκριβῶς καὶ ἐπισταμένως. Ὡς παρατηροῦμεν δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν λίαν ἐξωγκώθη. Ἀποδοτέα δὲ ἡ ἐξόγκωσις αὕτη τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ σχολῇ ἐγγραφέντων ἐφέτος μαθητῶν, τοῦτο μέν, εἰς τὴν πρὸς τὴν πάτριον μουσικὴν δίψαν τῆς ὁμογενοῦς νεολαίας, τοῦτο δὲ, εἰς τὴν φήμην, ἣν σὺν τῷ χρόνῳ ἀποκτᾷ ἡ καρποφόρως λειτουργοῦσα ἡμετέρα σχολή, ἅμα δὲ καὶ εἰς τὴν πρόνοιαν, ἥν, πατριαρχικῇ κελεύσει, ἡ διεύθυνσις τῆς σχολῆς ἔλαβε πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν πέρυσι τὸ πρῶτον ἀπολυθέντων τῆς σχολῆς 12 τελειοφοίτων αὐτῆς εἰς ψαλτικὰς θέσεις ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου. Οὕτω ἐκ τῶν πεισυνῶν 12 τελειοφοίτων ὁ Δημήτριος Φωκαεὺς διωρίσθη α' ψάλτης τῆς ἐν Μουχλίῳ ἐκκλησίας τῆς Παναγίας, ὁ Ἰωάννης Παναγιωτάκης β' ψάλτης τῆς ἐν Βλάγκᾳ ἐκκλησίας τῶν ἁγίων Θεοδώρων, ὁ Ἰωάννης Δούκας α' δομέστικος τῆς ἐν Πέραν ἐκκλησίας τῆς ἁγίας Τριάδος, ὁ Βασίλειος Καμαράδος, α' δομέστικος τῆς ἐν Γαλατᾷ ἐκκλησίας τῆς Παναγίας Καφατιανῆς, ὁ Γεράσιμος Παπαδόπουλος, ἱεροψάλτης καὶ διδάσκαλος εἰς Δημοκράνεια τῆς ἐπισκοπῆς Μετρῶν, ὁ Θωμᾶς Μπαρτζάνας, ἱεροψάλ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

της καὶ διδάσκαλος εἰς Νικούπολιν τῆς Μ.Ἀσίας, ὁ Ἀντώνιος Καρδαμένης ἱεροψάλτης εἰς Συνασὸν τῆς Μ. Ἀσίας, ὁ Κωνσταντῖνος Μπεκιάρης ἱεροψάλτης τοῦ ἐν Ἑπταπυργίῳ ναοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Ὀρφανοτροφείου, ὁ Νικόλαος Λουκᾶς, διδάσκαλος καὶ ἱεροψάλτης ἐν Ἀργυρουπόλει τῆς ἐπαρχίας Χαλδείας, ὁ Κυριακὸς Πυλιαρός, β΄ ψάλτης τῆς ἐν Χάλκῃ ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Κρημνοῦ, ὁ Γεώργιος Γιαννάκης εἰς Μυριόφυτον, καὶ ὁ Λεωνίδας Χριστοδούλου εἰς τὴν ἐπαρχίαν Χαλκηδόνος. Ἂν δὲ προστεθῇ ὅτι ἐκ τῶν μαθητῶν τῶν σπευσάντων εἰς τὴν ἡμετέραν σχολὴν οἱ 124 εἶναι ἐγγεγραμμένοι καὶ εἰς τὸ μαθητολόγιον τῆς Μεγάλης τοῦ Γ. σχολῆς, τὸ τοιοῦτον δέον νὰ θεωρηθῇ εὐοιώνιστον καὶ λίαν παρήγορον, καθότι βλέπομεν πλέον ὅτι ἡ τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ Κουκκουζέλη τέχνη περιέρχεται εἰς χεῖρας λογίων νέων, παρ' ὧν πολλὰ αὕτη δικαιοῦται νὰ προσδοκᾷ.

Ἐκ τῶν προσελθόντων μαθητῶν 62 ἐνεγράφησαν εἰς τὴν Α΄ τάξιν τὴν καὶ προκαταρκτικήν, εἰς τὴν Β΄ 37, εἰς τὴν Γ΄ 52, καὶ εἰς τὴν Δ΄ τὴν καὶ ἀνωτάτην 42. Ἀλλ' ὁ ἀρχικὸς ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν βραδύτερον ὑπεβιβάσθη εἰς 160, καθότι δύο ἐξ αὐτῶν ἀπεβίωσαν, 4 ἀπεχώρησαν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ ἕνεκα διαφόρων λόγων, οἱ πλεῖστοι δὲ ἐκ τῶν ἐγγραφέντων, προνοίᾳ ἐκκλησιαστικῇ, ἱεροψαλτῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κων)πόλεως ἐν τῇ Γ΄ καὶ Δ΄ τάξει πρὸς ἀρτιωτέραν μόρφωσιν καὶ τελειοτέραν ἐκμάθησιν τῆς μουσικῆς, ἀπεχώρησαν δηλώσαντες μετὰ ὀλιγοχρόνιον ἐν τῇ σχολῇ φοίτησιν ὅτι ἀδυνατοῦσι διὰ λόγους φιλοτιμίας νὰ συσπουδάζωσιν ἐν τῇ σχολῇ μετὰ συμμαθητῶν ἀγόντων τὸ στάδιον τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας, καὶ ἐπέδωκαν μάλιστα τῇ Α. Θ. Π. καὶ ὑπόμνημα εἰς ὃ ὑπέγραψαν καὶ ἄλλοι ἱεροψάλται μέλη τε καὶ μὴ τοῦ Συλλόγου, ἐκ τῶν ἀπὸ τετραετίας βαρέως φερόντων τὴν ὕπαρξιν τοῦ τε Συλλόγου καὶ τῆς Σχολῆς.[1] Ἐξηγοῦμαι.

---

1. Ἰδοὺ οἱ ὑπογράψαντες τὸ ὑπὸ ἡμερ. 10 σεπτεμβρίου 1901 ὑπόμνημα: Πολ. Γ. Παχείδης, α΄ ψάλτης Παναγίας Καφατιανῆς Γαλατᾶ. Νικόλαος Γ. Ραιδεστηνός, α΄ ψάλτης τοῦ ἐν Γαλατᾷ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγ. Νικολάου. Γεώργιος Π. Βινάκης, α΄

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Εἴθισται, Παναγιώτατε Δέσποτα καὶ λοιπὸν φιλόμουσον ἀκροατήριον, εἴθισται πάντα τὰ σωματεῖα εἴτε συντεχνικὰ εἴτε ἐπιστημονικὰ νὰ συνεργάζωνται καὶ συμπράττωσι πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ καλλιέργειαν τῆς τέχνης ἢ ἐπιστήμης, ἧς μύσται τυγχάνουσιν οἱ ἑταῖροι αὐτῶν. Παραδόξως πως ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἱδρύματι τὴν τοιαύτην κοινοπραγίαν πρὸς εὐόδωσιν τοῦ σκοποῦ τοῦ τε Συλλόγου καὶ τῆς Σχολῆς δὲν θὰ εὕρητε· καὶ ἰδοὺ διατί. Τινὲς τῶν ἱεροψαλτῶν τῶν τὰς κεντρικὰς θέσεις κατεχόντων καὶ πρωτευόντων θεωρουμένων, δυσμενῶς εἰσὶ διατεθειμένοι πρὸς τὸ συλλογικὸν ἔργον, τοῦτο μέν, διότι διὰ τοῦ Συλλόγου καὶ τῶν ἐν ταῖς συνε-

---

ψάλτης τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τῶν Χίων Γαλατᾶ. Θεμιστοκλῆς Δ. Βυζάντιος, μουσικοδιδάσκαλος. Κυριακὸς Β. Μαυρίδης, α' ψάλτης ἁγίου Νικολάου Τσιβαλίου. Θ. Γαϊτανάκης, α' ψάλτης Ζωοδόχου Πηγῆς. Κωνστ. Κ. Κλάββας, β' δομέστικος τῆς Μ. Ἐκκλησίας. Νικόλαος Παγανᾶς, μουσικός. Π. Παρρησιάδης α' ψάλτης τῆς ἐνορίας Χάλκης. Γ. Ἀδαμαντίδης, α' ψάλτης Ξηροκρήνης. Ἀλέξ. Κωνσταντινίδης, α' ψάλτης Βεβεκίου. Θεοδόσιος Κιουμούσογλου, α' ψάλτης Ποτηρᾶ. Γεώργιος Γλυκέος, α' ψάλτης ἁγίου Κωνσταντίνου Ὑψωμαθείων Κωνσταντῖνος Νικολαΐδης, β' ψάλτης Εὐαγγελιστρίας ἐν τοῖς Πρόποσι Ταταούλων. Γεώργιος Κ. Μήλιος, α' ψάλτης ἁγίου Μηνᾶ Ὑψωμαθείων. Θεόγνωστος Α. Ἀραβίδης, ἱεροψάλτης. Ἰωάννης Κυριακίδης, ἱεροψάλτης. Φώτιος Νικολάου, β' ψάλτης Ὀρτάκιοϊ. Πάτροκλος Δημόπουλος, α' ψάλτης ἁγίων Ἀποστόλων Φερίκιοϊ. Θ. Α. Βογιατζόγλους, α' ψάλτης Τεκφοὺρ σεραΐου. Ἰωάννης Χατζῆ Κωνσταντῆς, α' ψάλτης Εὐαγγελιστρίας ἐν τοῖς Πρόποσι Ταταούλων. Ἀναστάσιος Κ. Μήλιος, β' ψάλτης ἁγίου Δημητρίου Ξυλοπόρτης, Ἀντώνιος Παλαμάρης, β' ψάλτης ἁγ. Ἀθανασίου Ταταούλων. Φώτιος Νικολάου, β' ψάλτης ἁγ. Ἀποστόλων Φερίκιοϊ. Ἀθανάσιος Τριανταφυλλίδης. Γρ. Π Πασχαλίδης, β' ψάλτης τῆς ἐκκλησίας τῶν Εἰσοδίων Πέραν. Μιχαὴλ Μουρκίδης, α' ψάλτης ἁγ. Τριάδος Πέραν. Ἀνδρέας Καμίλης, β' ψάλτης τῆς ἐκκλησίας ἁγίας Τριάδος Πέραν. Δ. Γ. Κυφιώτης, β' ψάλτης Παναγίας Καφατιανῆς ἐν Γαλατᾷ. Ἰωάννης Καπαγιαννίδης, α' δομέστικος Παναγίας Καφατιανῆς. Θεόδωρος Λαμπρινίδης, α' ψάλτης Κουσγουντζουκίου. Σταῦρος Ζεμπουλίδης, α' ψάλτης ἁγιοταφιτικοῦ μετοχίου. Κωνσταντῖνος Δημητριάδης, α' ψάλτης Βελιγραδίου. Ἰωάννης Ἀγαδάκης, β' ψάλτης ἁγίου Νικολάου Γαλατᾶ. Α. Ἀργυριάδης, α' ψάλτης Βεσικτασίου Πασᾶ Μαχαλέ Βασίλειος Κυριακίδης, β' ψάλτης Ἐξ Μαρμάρων. Μιλτιάδης Κανοναρχόπουλος, α' ψάλτης Ἀναλήψεως Ὑψωμαθείων. Ἐμμανουὴλ Μιχαηλίδης, β' ψάλτης Ἀναλήψεως Ὑψωμαθείων. Σωτ. Ὀρεστίδης, β' ψάλτης Μουχλίου. Βασίλειος Παπαδόπουλος, β' ψάλτης Ταξιαρχῶν Βαλατᾶ. Γεράσιμος Μακρίδης, α' ψάλτης Διπλοκιονίου. Ἐλευθέριος Μαυρογένης, α' ψάλτης Παναγίας Μουχλίου. Θεόδωρος Δημητριάδης, β' ψάλτης Παναγίας Διπλοκιονίου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δριάσεσιν αὐτοῦ ἐπιστημονικῶν συζητήσεων αἱ περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστ. μουσικῆς γνώσεις αὐτῶν ἀπεδείχθησαν σμικραὶ καὶ ἐλάχισται, προσηκόντως δὲ ἐξετιμήθησαν καὶ ἀνῆλθον εἰς περιωπὴν οἱ ἀληθεῖς ἐπιστήμονες, οἱ ἐμβριθῶς τὸ μουσικὸν θέμα μελετήσαντες ἐπὶ ὅλας δεκάδας ἐτῶν καὶ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς θείας τέχνης ἐμβριθῶς ἐγκύψαντες, τοῦτο δέ, διότι ὑπὸ τοῦ Συλλόγου καθιδρύθη ἅμα τῇ συστάσει του καὶ ἡ Μουσικὴ Σχολή, ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῆς ὁποίας σημαντικῶς οὗτοι ζημιοῦνται, διότι οὐδεὶς πλέον ἱεροψάλτης ἢ ἐραστὴς τῆς μουσικῆς προσφεύγει εἰς τὰ φῶτα αὐτῶν, ἀφοῦ ὑφίσταται σχολὴ δωρεὰν καὶ ἄνευ διδάκτρων μορφοῦσα μουσικῶς διὰ διδασκάλων δεδοκιμασμένης ἀξίας τοὺς βουλομένους νὰ σπουδάσωσι τὴν θείαν τέχνην. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν ψαλτῶν τῆς Α΄ τάξεως καὶ οἱ τῆς Β΄ καὶ Γ΄ τάξεως δὲν θέλουσι φαίνεται νὰ ὑποστηρίξωσι τὸ ἔργον τῆς σχολῆς, διότι τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀδυναμίαν περὶ τὴν ψαλτικὴν τέχνην γινώσκοντες κατανοοῦσιν ὅτι ἀναμφιβόλως σὺν τῷ χρόνῳ θὰ ἀπολέσωσι τὰς θέσεις ἃς νῦν κατέχουσιν, ὡς ἐκ τῆς παρατηρουμένης δικαίας προτιμήσεως τῶν τελειοφοίτων τῆς σχολῆς ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων εἰς τὰς παρ' ἡμῖν ἐκκλησίας. Ἐντεῦθεν ἡ μανιώδης καταφορὰ μερίδος τινὸς τοῦ παρ' ἡμῖν ψαλτικοῦ ὁμίλου κατὰ τοῦ συλλογικοῦ μουσικοῦ σώματος καὶ κατὰ τῶν σωματαρχῶν αὐτοῦ. Ἀλλ' οἱ σωματάρχαι κυβερνῶντες τὸ συλλογικὸν ἔργον ὑπὸ τὰς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν σκέπην τοῦ πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ τοῦ βαθυγνωμόνως κατανοήσαντος τὰ ἐλατήρια τῶν εἰς σκότια ἔργα ἐνασκουμένων, τὸν ἱερὸν ἀγῶνα εὐθαρσῶς ἐξακολουθοῦσιν ἀγωνιζόμενοι. Ἀντὶ εὐχαριστιῶν ὀνειδισμοὺς καὶ προπηλακισμοὺς εἰθίσθημεν ν' ἀκούωμεν. Ἀπτόητοι δὲ καὶ ἀκατάβλητοι βαδίζομεν τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος. Ὁ ἔχων συναίσθησιν τοῦ καθήκοντος ὑπηρετεῖ τὸ πανάγιον θέλημα τοῦ Κυρίου ὡς πιστὸς ἐργάτης αὐτοῦ, ἀπτόητος πρὸ τοῦ κινδύνου, ἄτρωτος πρὸ τῆς διαβολῆς, δέχεται μετὰ θάρρους τὴν ἀγνωμοσύνην, τὴν πικρὰν ταύτην ἀμοιβὴν τῆς ἀνθρωπότητος πρὸς τοὺς τὰ ὅσια διαπράττοντας. Τίς θὰ ἀρνηθῇ ὅτι ἐν τῷ ζήλῳ ἡμῶν ὑπὲρ τῆς διασώσεως καὶ καλλιεργείας τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μουσικῆς οὐκ ὀλίγα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

συμφέροντα ἡμῶν ἐν ἤττονι μοίρᾳ θέμενοι, διευθύνομεν τὴν σχολὴν ἀντὶ σμικροῦ μισθαρίου ἐφέτος ὁρισθέντος, ἐξακολουθοῦμεν δὲ ἄνευ ἀμοιβῆς διδάσκοντες εἰς τὴν σχολὴν ἡμῶν ἐν δυσὶ τάξεσι τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἅμα δὲ ἐργαζόμενοι δωρεὰν καὶ ἐκτελοῦντες καὶ πάσας τὰς ἐντολὰς τοῦ Συλλόγου εἰς βίρος τοῦ ἡμετέρου βαλαντίου ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ σωματείου ἤτοι ἀπὸ τετραετίας, χωρὶς οὐδὲ κατὰ ἕνα ὀβολὸν νὰ ἐπιβαρύνωμεν τὸ συλλογικὸν ταμεῖον ; Ταῦτα δὲ πάντα διότι τὸ μουσικὸν τοῦτο ἐργαστήριον κατὰ τὰ πρῶτα ταῦτα ἔτη τοῦ βίου αὐτοῦ ἔζησεν ἐν στερήσεσι καὶ ἐχρειάζετο ἀκαταπόνητος καὶ μέχρις ἐθελοθυσίας φθάνουσα ἐγκαρτέρησις ἵνα μὴ καταρρεύσῃ τὸ ἔργον ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἀποθαρρύνσεως.

Ἀλλ' ἤδη ἂς ἐπανέλθωμεν, ὁπόθεν παρεξέβημεν.

Ἡ σχολὴ εἰσῆλθεν εἰς τὴν τροχιὰν αὐτῆς διὰ τῆς ἀκριβοῦς ἐφαρμογῆς τοῦ τελειοποιηθέντος ἐν πολλοῖς προγράμματος αὐτῆς. Τὰ μαθήματα ἐγίνοντο τακτικώτατα πεντάκις τῆς ἑβδομάδος ἐν ταῖς αἰθούσαις τῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς, ἥτις φιλοξενεῖ ἡμᾶς ἀπὸ τριετίας, καὶ πρὸς ἣν ἐκφράζομεν τὰ εὐχαριστήρια τοῦ ἡμετέρου σωματείου.

Κατὰ τὸ σχολικὸν τοῦτο ἔτος ἐγένοντο αἱ ἑξῆς μεταβολαὶ εἰς τὸ διδάσκον προσωπικόν: Ἐν τῇ ἀνωτάτῃ τάξει ἀντὶ τοῦ κ. Νηλέως Α. Καμαράδου ἕνεκα λόγων ὑγείας ὑποβαλόντος ἐν ἀρχῇ τοῦ σχολικοῦ ἔτους παραίτησιν, προσελήφθησαν διὰ τὸ μάθημα τῆς ψαλμῳδίας ὁ ἄρχων Πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Γ. Βιολάκης, διὰ δὲ τὸ μάθημα τῆς θεωρίας καὶ ὀρθογραφίας τῆς μουσικῆς ὁ κ. Ἀλέξ. Βυζάντιος. Τοῦ κ. Βυζαντίου ἀναγκασθέντος ἕνεκα λόγων ὑγείας νὰ διακόψῃ τὰς παραδόσεις αὐτοῦ μετὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Δωδεκαημέρου, προσεκλήθη ἀντ' αὐτοῦ ὁ κ. Ν. Α. Καμαράδος, ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ ἀνακτησάμενος τὴν ὑγείαν αὐτοῦ, προθύμως καὶ μετὰ ζήλου ἀνέλαβε νὰ συνεχίσῃ τὴν εἰς τὴν σχολὴν ἡμῶν λίαν καρποφόρον διδασκαλίαν του.

Τὸ προσωπικὸν τῆς σχολῆς ἀπετέλουν ἐφέτος ἓξ διδάσκαλοι. Ἐκτὸς τῶν ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀναδιορισθέντων κκ. Ι. Ναυπλιώτου, Φωτίου Παπαδοπούλου καὶ τοῦ λέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γοντος, οἱ λοιποὶ τρεῖς, ἤτοι οἱ κκ. Γ. Βιολάκης, Πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας, Ἀλέξ. Βυζάντιος καὶ Πέτρος Φιλανθίδης τὸ πρῶτον ἐπὶ τὰς διδασκαλικὰς ἕδρας τῆς σχολῆς ταύτης ἐκλήθησαν. Καὶ ὁ μὲν ἄρχων Πρωτοψάλτης γνωστότατος τοῖς πᾶσι τυγχάνει, διὸ καὶ ὅλως περιττὸς ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος, ὁ κ. Ἀλέξ. Βυζάντιος τυγχάνει ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων παρ' ἡμῖν μουσικοδιδασκάλων, μαθητὴς γενόμενος τοῦ μουσικωτάτου Πέτρου Συμεών, πρωτοψάλτου τοῦ ἁγιοταφιτικοῦ μετοχίου καὶ ἐκ τῶν δεξιώτατα χειριζομένων τὴν Πανδουρίδα· ἐδίδαξε δὲ τὴν μουσικὴν τῷ 1882 καὶ εἰς τὴν ἐν Γαλατᾷ Μουσικὴν σχολὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου καὶ ἐπὶ διετίαν εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Θεολογικὴν Σχολήν, ἔψαλεν εὐδοκίμως εἰς διαφόρους ἐκκλησίας τῆς βασιλευούσης καὶ τῶν ἐπαρχιῶν Νικομηδείας καὶ Προύσης, ἐξέδωκε δὲ τῷ 1884 τὸ «Μουσικὸν Δωδεκαήμερον», τῷ 1886 τὰ «Ἕνδεκα ἐωθινὰ» καὶ τῷ 1900 τὸ «Χερουβικάριον». Ὁ δὲ κ. Πέτρος Γ. Φιλανθίδης, πρωτοψάλτης τῆς μητροπόλεως Κυζίκου, τυγχάνει λογιώτατος μουσικός, μαθητὴς γενόμενος Ἰωάννου τοῦ πρωτοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ Ἰωάννου τοῦ Καβάδα, ἀπὸ τεσσαρακονταπενταετίας ψάλλων καὶ διδάσκων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κυζίκου, ἐνεργήσας δὲ διὰ πολλῶν κόπων καὶ μόχθων καὶ δαπανῶν μεγάλων συλλογὴν ἐθνικῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων· ἐπίτηδες δὲ ἐκλήθη ὑπὸ τῆς ἐφορίας τῆς ἡμετέρας σχολῆς ἐκ Πανόρμου ὡς διδάσκαλος τοῦ μουσικοῦ τούτου ἱδρύματος ἕνεκα τῆς μεγάλης μουσικῆς αὐτοῦ ἐμπειρίας καὶ ἱκανότητος.

Ἐκ τῶν ἓξ διδασκάλων ὁ κ. Π. Φιλανθίδης ἐδίδαξε τὴν ψαλμῳδίαν εἰς τὴν Α΄ τάξιν τῆς ἡμετέρας σχολῆς κινήσας τὸν θαυμασμὸν τοῦ ἀκροατηρίου κατὰ τὰς πρότριτα γενομένας ἐξετάσεις, καθότι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εὑρέθησαν ἐγκρατεῖς καὶ τῶν ὀκτὼ ἤχων, διακούσαντες ὁλόκληρον τὸ Ἀναστασιματάριον. Εἰς τὴν Β΄ τάξιν τὴν ψαλμῳδίαν ἐδίδαξεν ὁ ἐπιμελῶς τὸ καθῆκον αὐτοῦ τελῶν ἀπὸ διετίας εἰς τὴν σχολὴν κ. Φώτιος Παπαδόπουλος. Εἰς τὴν Γ΄ τάξιν τὴν ψαλμῳδίαν ἐδίδαξεν ὁ φερέπονος κ. Ἰάκ. Ναυπλιώτης, τὸ θεωρητικὸν τῆς μουσικῆς μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου ὁ κ. Ἀλέξ. Βυζάντιος, κατόπιν δὲ ὁ κ. Ν. Α. Καμαράδος, καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς ὁ ταῦτα λέγων. Εἰς τὴν Δ΄ τάξιν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν ψαλμῳδίαν ὡς καὶ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Τυπικὸν ἐδίδαξεν ὁ γεραρὸς πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας, τὴν θεωρίαν καὶ τὴν ὀρθογραφίαν τῆς μουσικῆς μέχρι τοῦ Δωδεκαημέρου ὁ κ. Ἀλέξ. Βυζάντιος, μετὰ ταῦτα δὲ ὁ κ. Ν. Α. Καμαράδος, καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς μουσικῆς ὁ σήμερον ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου λογοδοτῶν.

Ἐν τῇ Α΄ τάξει εἰς 135 ὡριαῖα μαθήματα ὁ κ. Π. Γ. Φιλανθίδης ἐδίδαξε τὰς ὑπὸ τοῦ κ. Φωτίου Παπαδοπούλου ἐκδοθείσας «Στοιχειώδεις γνώσεις τῆς ἐκκλ. μουσικῆς» ὡς καὶ ὁλόκληρον τὸ Ἀναστασιματάριον Ἰωάννου τοῦ πρωτοψάλτου. Ἐν τῇ Β΄ τάξει ὁ κ. Φ. Σ. Παπαδόπουλος εἰς 114 μαθήματα ἐδίδαξεν ἐκ τοῦ Ἀναστασιματαρίου τὰ εἰς ἦχον Β΄, Γ΄, Δ΄, πλ. Α΄, πλ. Β΄ καὶ Βαρὺν ψαλλόμενα Ἀναστάσιμα στιχηρὰ ἐν τοῖς ἑσπερινοῖς καὶ τῷ ὄρθρῳ εἱρμολογικῶς τε καὶ στιχηραρικῶς, τὰ Ἑωθινὰ τῶν ἓξ τούτων ἤχων, ὡς καὶ 76 δοξαστικὰ καὶ ἰδιόμελα ἐκ τοῦ Δοξασταρίου Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου. Ἐν τῇ Γ΄ τάξει εἰς 116 ὡριαῖα μαθήματα ὁ κ. Ι. Ναυπλιώτης ἐδίδαξεν ἐκτὸς τῆς πέρυσιν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ λογοδοσίᾳ ἀναγραφείσης ὕλης, καὶ ἐκ τοῦ Εἱρμολογίου τὰς Καταβασίας τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τῶν Θεοφανείων, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τῆς Τυροφάγου καὶ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ. Ἐκ τοῦ Α΄ τόμου τῆς Πανδέκτης τὸν «Ἥλιον κρύψαντα», ὅπερ ἐψάλη, κελεύσει πατριαρχικῇ, καὶ ἐν τοῖς πατριαρχείοις ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς ρηθείσης τάξεως τῇ ἑσπέρᾳ τῆς Μ. Παρασκευῆς ἐν τῇ περιαγωγῇ τοῦ ἱεροῦ Ἐπιταφίου. Ἐκ τοῦ Α΄ τόμου ἐδίδαξε προσέτι τὸ κράτημα τοῦ «Ἀναστάσεως ἡμέρα» Χρυσάφου τοῦ νέου, τὸ «Κατευθυνθήτω» τῶν Προηγιασμένων, τὸ «Νῦν αἱ δυνάμεις» καὶ τὸ «Γεύσασθε» Ἰωάννου τοῦ Κλαδᾶ, «Νῦν αἱ δυνάμεις» Ἰακώβου τοῦ πρωτοψάλτου, τὸ «Γεύσασθε» Γεωργίου τοῦ Κρητός, Κεκραγάριον τοῦ γ΄ ἤχου Ἰακώβου τοῦ πρωτοψάλτου μετὰ τοῦ «Κατευθυνθήτω» καὶ «Τὴν ὡραιότητα τῆς παρθενίας σου». Ἐκ τοῦ Β΄ τόμου τῆς Πανδέκτης τὸ «Προσταχθέν», τὸ εἰς μέλος ἀρχαῖον Ἀλληλουάριον, τὸ «Ἰδοὺ ὁ νυμφίος», «Ὅτε οἱ ἔνδοξοι μαθηταί», τὸ κράτημα τοῦ «Δοῦλοι Κύριον», πολυέλεον τοῦ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος εἰς ἦχον Πλ. Δ΄, κράτημα τοῦ πολυελέου «Λόγον ἀγαθόν», πασαπνοάριον Βυσσινόγραφον Πέτρου τοῦ Πελοποννη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σίου εἰς ἦχον πλ. β΄ μετὰ τοῦ κρατήματος, δοξολογίαν εἰς ἦχον Α΄ Π. Πελοποννησίου, τὸ νεκρώσιμον «Ἅγιος ὁ Θεός», Δύναμις τοῦ Βήματος τὸ συνειθισμένον, τὸ τοῦ Κρητός, καὶ τὸ «Ὅσοι εἰς Χριστόν», χερουβικὰ τῆς ἑβδομάδος Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου, κοινωνικὰ τῆς ἑβδομάδος καὶ χερουβικὰ Κωνσταντίνου τοῦ Βυζαντίου εἰς ἦχον Α΄ καὶ Β΄, «Τοῦ Δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ», «Ἐξηγέρθης ὡς ὁ ὑπνῶν Κύριος» καὶ τὸ «Σῶμα Χριστοῦ».

Ἐν τῇ Δ΄ τάξει εἰς 68 μαθήματα ὡριαῖα ὁ ἄρχων Πρωτοψάλτης συνυπουργοῦντος ἐν τῷ μαθήματι τῆς ψαλμῳδίας καὶ τοῦ κ. Ι. Ναυπλιώτου ἐδίδαξεν ἐκ τοῦ ἀργοῦ Δοξασταρίου Ἰακώβου τοῦ Πρωτοψάλτου 24 ἰδιόμελα ἀνὰ τρία ἐξ ἑκάστου ἤχου. Ἐκ τῶν μεγάλων Ἀνοιξανταρίων Ἰωάννου τοῦ Κουκκουζέλη στίχους τινάς, ἐκ δὲ τῶν χερουβικῶν Γρηγορίου τοῦ Πρωτοψάλτου τὰ εἰς ἦχον Α΄ Β΄ Γ΄ καὶ Δ΄.

Ἐν πάσαις δὲ ταῖς τάξεσι γενικῶς ἡ διδασκαλία τῶν μαθημάτων ὑπὸ τὴν ἄμεσόν μου ἐποπτείαν καθ' ἑκάστην γινομένη ὑπῆρξε λίαν καρποφόρος, ἐφ' ᾧπερ καὶ ἀνομολογῶ ἐν τῇ πανδήμῳ ταύτῃ τελετῇ τὸν ζῆλον, τὴν εὐσυνειδησίαν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν, μεθ' ὧν τὸ διδάσκον προσωπικὸν ἐξεπλήρωσε τὸ ἑαυτοῦ καθῆκον. Ἡ σχολὴ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἐκφράζει αὐτοῖς δι' ἐμοῦ τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς.

Ἀντάξιοι τῶν προσδοκιῶν τῆς σχολῆς ὑπῆρξαν πάντες οἱ μαθηταὶ αὐτῆς, ἰδίᾳ δὲ ἡ ἐκ 13 μαθητῶν συγκειμένη τάξις τῶν τελειοφοίτων, οἵτινες πρὸ τετραετίας ὅτε ἱδρύθη ἡ ἡμετέρα σχολή, αὐτοὶ πρῶτοι ἔσπευσαν νὰ ποτισθῶσι τὸ ἁγνὸν γάλα τῆς ἱερᾶς μουσικῆς. Ἐκ τούτων οἱ 10 ἔτυχον τοῦ βαθμοῦ **ἄριστα**, οἱ δὲ τρεῖς τοῦ βαθμοῦ **πάνυ καλῶς**.

Αἱ εὐχαριστίαι καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη τῆς σχολῆς ἀπονέμονται ὁμοίως καὶ εἰς τὴν σεβαστὴν ἐφορίαν αὐτῆς, ἀποτελουμένην ἐν ἀρχῇ τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἐκ τοῦ γεραροῦ μητροπολίτου ἁγίου Ἀμασείας, τοῦ ἄρχοντος Μ. Χαρτοφύλακος τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Μ. Γεδεών, τοῦ πανοσιολ. Μ. Συγκέλλου κ. Νικοδήμου καὶ τῶν ἐλλογιμωτάτων καθηγητῶν κ.κ. Κ. Ζαχαριάδου καὶ Εὐαγγέλου Ἀμαξοπούλου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Βραδύτερον δὲ ἀντὶ τοῦ κ. Γεδεὼν ἐξελέγη ὁ σεβαστὸς τῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς σχολάρχης μητροπολίτης Σάρδεων κ. Μ. Κλεόβουλος, πρὸ μηνὸς δὲ ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Παμφίλου κ. Μελισσηνός, πληρώσας τὸ κενὸν ὅπερ κατέλιπεν εἰς τὴν ἐφορίαν τῆς σχολῆς ἡ ἀπότομος καὶ ἀπροσδόκητος ἐξαφάνισις ἐκ μέσου ἡμῶν τοῦ ἐκ τῶν κορυφαίων καθηγητῶν τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς Εὐαγγέλου Ἀμαξοπούλου, τοῦ πολυτίμου ἐκείνου ἀνδρός, τοῦ τιμήσαντος τὴν ἐπιστήμην τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, τοῦ στωμύλου ἀγορητοῦ, τοῦ εὐρυμαθοῦς καὶ ἐγκυκλοπαιδικωτάτου ἐπιστήμονος, οὗ τὴν θρηνουμένην προσωπικότητα ὁ ἡμέτερος Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος, ὁ προσηκόντως ἐκτιμήσας καὶ τὰς μουσικὰς αὐτοῦ γνώσεις, δὲν θὰ λησμονήσῃ ταχέως.

Ὑπὲρ τῆς σχολῆς προσήνεγκον κατὰ τὸ ἐκπνεῦσαν σχολικὸν ἔτος πρῶτος ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ' εἴκοσι (20) λίρας Τουρκίας, τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον τῶν Πατριαρχείων εἴκοσι καὶ πέντε (25) λίρας Τουρκίας, ἀνὰ πέντε (5) λίρας Τουρκίας ὁ πανοσιολογιώτατος Σκευοφύλαξ τοῦ Παναγίου Τάφου ἀρχιμανδρίτης κ. Εὐθύμιος καὶ οἱ ἐρίτιμοι κ.κ. Δημοσθένης Εὐγενίδης καὶ Θεόδωρος Μαυρογορδάτος, πέντε (5) εἰκοσάφραγκα ὁ μακαριώτατος πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Δαμιανός, πεντήκοντα (50) φράγκα ὁ ἐν Μόσχᾳ ἀγιοταφίτης ἀρχιμανδρίτης κ. Ἀθανάσιος, ἀνὰ δύο (2) λίρας Τουρκίας ὁ ἐξοχώτατος πρεσβευτὴς τῆς Σερβίας κ. Σάββας Γκρούϊτς καὶ ὁ ἐξοχώτατος κ. Κωστάκης Βαϊάνης ἐφέντης, καὶ ἀνὰ μίαν (1) λίραν ὁ σεβ. μητροπολίτης Προύσης κ. Ναθαναήλ, ὁ ἐξοχώτατος κ. Ἀλέξ. Καραθεοδωρῆς πασᾶς καὶ ὁ ἐπίτροπος τοῦ ἁγίου Ὄρους πανοσιολογιώτατος κ. Γεράσιμος Λαυριώτης. Πρὸς πάντας τούτους τοὺς προθύμους ἀρωγοὺς τῆς ἡμετέρας σχολῆς καὶ δημοσίᾳ ἐκφράζομεν τὰς εἰλικρινεῖς εὐχαριστίας ἡμῶν.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω δωρεῶν, μετὰ χαρᾶς ἀναγγέλλομεν ὅτι ἐθνικὸς εὐεργέτης καὶ τῆς μουσικῆς ὀτηρὸς προστάτης, ὁ ἐρίτιμος κ. Εὐστάθιος Εὐγενίδης ἐδωρήσατο εἰς τὴν σχολὴν πεντήκοντα λίρας Τουρκίας. Ἀπὸ καρδίας εὐχαριστοῦντες τῷ φιλογενεστάτῳ εὐεργέτῃ τοῦ ἡμετέρου Σωματείου, πεποίθαμεν ὅτι οὗτος καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐς τοὐπιὸν θὰ μεριμνᾷ ὡς περὶ ἰδίου αὐτοῦ ἔργου περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ, δι' ὃν τὴν προσφορὰν ἐποιήσατο ἵνα ὁ ἅγιος σκοπὸς τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς Σχολῆς τελεσφορώτερον πραγματωθῇ.

Τὸ παρουσιαζόμενον δὲ ἐφέτος ὑπερπεντηκοντάλιρον ἔλλειμμα τῆς ἡμετέρας σχολῆς, τῆς δεομένης νῦν ἐτησίως 180 λιρῶν Τουρκίας, λίαν προσεχῶς καλύπτεται ὡς ἑξῆς: Ἀγαστῇ πατριαρχικῇ προνοίᾳ, ἐξεδόθη ἐγκύκλιος τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας, δι' ἧς προτρέπονται αἱ ἐπιτροπαὶ τῶν ναῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως νὰ χορηγῶσιν ἑκάστη ἐτησίως εἰς τὸν ἡμέτερον Σύλλογον ὑπὲρ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς αὐτοῦ χρηματικὸν ποσὸν οὐχὶ ὀλιγώτερον τῆς μιᾶς λίρας Τουρκίας. Οὕτω καλυφθήσεται σὺν Θεῷ καὶ τὸ ἔλλειμμα τῆς σχολῆς.

Ἀλλ' ἐνταῦθα στῶμεν πρὸς στιγμήν. «Τίνα εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ἣν χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν;» ἔγραφεν ὁ τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος Παῦλος. Τίνα εὐχαριστίαν διερωτώμεθα καὶ ἡμεῖς καὶ τίνα ἔπαινον δυνάμεθα τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ Ὑμῶν, Παναγιώτατε πάτερ καὶ δέσποτα, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ, ἣν χαίρομεν δι' Ὑμᾶς, ἀκούοντες πανδήμως καὶ μελιφραδῶς κηρυττόμενον ἐνταῦθα ὅτι υἱοθετεῖτε τὸ ἱερὸν καὶ ἐθνικὸν ἔργον τοῦ σεπτοῦ προκατόχου ὑμῶν Κωνσταντίνου τοῦ Ε', καὶ ὁρῶντες τὴν ἐπὶ τὸ σωματεῖον καὶ τοὺς κυριωτάτους μοχλοὺς αὐτοῦ ἐκχεομένην πασιφανῶς πατρικὴν ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν; Εὐλογητὸν εἴη τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου Θεοῦ. Ὀρφανοὺς ἐνομίσαμεν ἑαυτοὺς πέρυσιν ἐπὶ τῇ ἀποχωρήσει, κατὰ θείαν βουλήν, ἐκ τῆς διοικήσεως τῶν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ γεραροῦ ἐκείνου ἱδρυτοῦ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου Κωνσταντίνου τοῦ Ε'. Καὶ ὅμως μετ' ἀνακουφίσεως ἀνεπέμψαμεν ἐγκαρδίους εὐχαριστίας εἰς οὐρανούς, ὅτε διὰ τῆς ψήφου κλήρου καὶ λαοῦ ἀνῆλθε τὸ δεύτερον εἰς τὸν θρόνον τῶν Χρυσοστόμων καὶ Φωτίων ἡ Ὑμ. Θ. Π., Ἧς ἡ πρὸς τὴν πάτριον μουσικὴν στοργή, ἀγάπη καὶ λατρεία ἦσαν γνωστὰ ἡμῖν ἐκ τῆς πρώτης Αὐτῆς πατριαρχείας, ὅτε καὶ μουσικαὶ ἐπιτροπαὶ συνεκροτήθησαν καὶ Μουσικὴ Σχολὴ συνέστη. Τὰ σπλάγχνα ἡμῶν εὗρον παρήγορον βάλσαμον ὅτε τηλεγραφήσαν-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τες συγχαρητηρίως τῇ 25 μαΐου π. ἔ. ἐλάβομεν ἐξ Ἁγίου Ὄρους τὸ πλῆρες ἐκτιμήσεως τοῦ σκοποῦ τοῦ Συλλόγου καὶ μεστὸν ἐπαγγελιῶν πολυτίμων σεπτὸν ἀπαντητικὸν πρὸς τὸν Σύλλογον εὐχαριστήριον τηλεγράφημα. Τὴν φιλόστοργον φροντίδα περὶ τῆς εὐπρεποῦς λειτουργίας τοῦ τε Συλλόγου καὶ τῆς Σχολῆς μετ' εὐλόγου χαρᾶς διεκρίναμεν βλαστάνουσαν ἐκ τῆς καρδίας τῆς Ὑμ. Θ. Π. καθ' ὅλον τὸ σχολικὸν τοῦτο ἔτος. Εἰς τὴν πρωτοβουλίαν αὐτῆς ὀφείλεται ἡ ὑπὲρ τῆς σχολῆς ἐξ 25 λιρῶν Τουρκίας ψηφισθεῖσα ὑπὸ τῶν Δύο Σωμάτων συνδρομὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου. Εἰς τὴν πρωτοβουλίαν ὡσαύτως Αὐτῆς ὀφείλεται καὶ ἡ ἤδη ἀποσταλεῖσα ἐγκύκλιος τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας εἰς τὰς ἐπιτροπὰς τῶν ναῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς ὑλικὴν ὑποστήριξιν τῆς σχολῆς· εἰς τὸν Πατριάρχην ὀφείλεται ἐν μεγάλῳ βαθμῷ καὶ ἡ πεντηκοντάλιρος δωρεὰ τοῦ φιλογενεστάτου κ. Εὐσταθίου Εὐγενίδου. Διό, μετ' εὐγνώμονος καρδίας τὴν ἱερὰν ταύτην στιγμήν, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἐπαναλαμβάνομεν πρὸς Ὑμᾶς τὴν ἀποστολικὴν φωνὴν «παρεκλήθημεν ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ τῇ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ ἡμῶν,» καὶ ὁλοψύχως διαβεβαιούμεθα ὑμᾶς ὅτι «χάριν ἔχομεν καὶ παράκλησιν πολλὴν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ ὑμῶν». Πεποίθαμεν δὲ ὅτι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἡ Ὑμ. Θ. Π. ὡς πατριάρχης καὶ ἐθνάρχης, περιστοιχούμενος ὑπὸ Συνόδου, περιλαμβανούσης ἱεράρχας κρατίστους, κεκτημένους πάντα τὰ ἠθικὰ καὶ πνευματικὰ προσόντα τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς σοφῶς βεβουλευμένην δρᾶσιν, περιστοιχούμενος ὑπὸ συμβούλων, ἀληθῶν τοῦ ἔθνους λογάδων, ἐπιφανῆ μέχρι τοῦδε παρασχόντων τεκμήρια τῆς ἀριστοκρατίας τῆς διανοίας καὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν, πεποίθαμεν, λέγω, ὅτι τελεσφορώτερον θέλει ἐργασθῆ πρὸς ὑλικὴν ἐξασφάλισιν τῆς σχολῆς ταύτης, ἥτις εἶναι ἡ μόνη ὑπάρχουσα ἀνὰ τὸ ὀρθόδοξον πανελλήνιον, καὶ τῆς ὁποίας ἡ καρποφόρος ἐργασία καὶ ἡ εὐεργετικὴ ἐπιρροὴ φιλοστόργως θὰ ἐξαπλωθῇ καὶ ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου καὶ συμπάσης τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς. Δὲν ἀρκεῖ δὲ μόνον ὁ Πατριάρχης νὰ καταβάλῃ ἡρωϊκὰς προσπαθείας διὰ τὴν εὐόδωσιν τοῦ ἁγίου ἔργου τοῦ Συλλόγου, πρέπει καὶ ἡ κοινωνία νὰ φανῇ πρόθυμος πρὸς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑποστήριξιν ἡμῶν εἰς τὸν εὐγενῆ καὶ ἐθνοπρεπῆ ἀγῶνα. Πρόκειται ἄλλως τε περὶ ἔργου, οὗ ἡ ὑποστήριξις ἀποτελεῖ ὑπέρτατον καθῆκον παρὰ παντὶ ἀνθρώπῳ, συναισθανομένῳ τὰς πρὸς τὸ ἔθνος του ὑποχρεώσεις αὐτοῦ. Ἡ κανονικὴ λειτουργία τῆς Μουσικῆς Σχολῆς, ἡ τακτικὴ ἔκδοσις τοῦ Περιοδικοῦ συγγράμματος, τὰ προκηρυσσόμενα Διαγωνίσματα εἶναι γεγονότα ψηλαφητῶς μαρτυροῦντα τὴν εὐδόκιμον καὶ προοδευτικὴν πορείαν τοῦ σωματείου ἡμῶν. Διὰ τῆς εὐγλωττίας τῶν πραγμάτων ἀπέδειξεν ὁ ἡμέτερος Σύλλογος ὅτι ἔχει ἀναμφισβήτητα δικαιώματα εἰς τὰς συμπαθείας τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὴν προστατευτικὴν τοῦ καλοῦ ἀγῶνός του ἐνθάρρυνσιν. Ἂν ἀληθεύῃ ὅτι τὸ ἡμέτερον Σωματεῖον καλλιεργοῦν τὴν ἱερὰν βυζαντινὴν μουσικὴν ἐκπληροῖ ἓν λαμπρὸν ἰδεῶδες, δύναται ἀναντιρρήτως ν' ἀξιοῖ τὴν τιμὴν καὶ τὴν ὑποστήριξιν Ἐκκλησίας τε καὶ Γένους. Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι ἡ κοινωνία προβαίνει συχνάκις εἰς ἐκδηλώσεις συμπαθείας πρὸς τὸ ἡμέτερον ἐθνικώτατον ἔργον, ἀλλ' εἶναι δίκαιον νὰ ὁμολογήσωμεν ἅμα ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην οὐ μόνον φωτὸς ἀλλὰ καὶ θερμότητος. Μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦτον δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι θὰ δυνηθῇ ν' ἀποδώσῃ τοὺς καρποὺς ἡ σχολή, τῶν ὁποίων τόσον εὐοίωνα πρωτόλεια μᾶς παρέχει. Εὐχηθῶμεν δὲ ὅπως τὸ μετὰ μικρὸν ἀνατέλλον Ε' σχολικὸν ἔτος εἶναι ἡ αὐγὴ ἀτελευτήτου σειρᾶς δωρεῶν ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας σχολῆς καὶ τοῦ Συλλόγου πρὸς ἀνέγερσιν ἰδιοκτήτου καταστήματος παγιοῦντος καὶ ἀπομαρμαροῦντος οὕτως εἰπεῖν τὴν ὕπαρξιν καὶ ἐνέργειαν τοῦ μουσικοῦ τούτου ἐργαστηρίου.

Καὶ νῦν τὸν λόγον στρέφομεν πρὸς ὑμᾶς τοὺς σήμερον ἀποφοιτῶντας τῆς σχολῆς ἡμῶν, οὓς ἠξιώθημεν νὰ ἴδωμεν τελειοποιηθέντας ἐν τῷ σταδίῳ τοῦ μουσικοῦ τούτου φυτωρίου. Ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, καθ' ἣν ἡ Σχολὴ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἐν εὐχαῖς καὶ χρησταῖς ἐλπίσι καλεῖ ὑμᾶς ὑπὸ τὴν ἱερὰν σημαίαν τῶν δαδούχων τῆς ἱερᾶς μουσικῆς, ὑπενθυμίζομεν ὑμῖν ὅτι ὀφείλετε νὰ ἔχητε πάντοτε ἐστραμμένην εὐγνωμόνως τὴν προσοχὴν πρὸς τὴν φιλοστόργως γαλουχήσασαν καὶ ἐκθρέψασαν ὑμᾶς σχολήν, καὶ ὅτι ὀφείλετε ν' ἀποβῆτε ἡμέραν τινὰ ἀγλαΐσματα αὐτῆς· ἐν τῇ μνήμῃ ὑμῶν ἀνιδρύσατε περικαλλὲς ἡρῷον τοῖς ὀτρηρῶς μοχθήσασιν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑπὲρ τῆς μουσικῆς μορφώσεως ὑμῶν, καὶ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ αὐτοῦ νὰ καίητε ἰσοβίως τὸ ἀγνὸν θυμίαμα τῆς εὐγνωμοσύνης. Πολλοὶ ἐκ τῶν ξενομανούντων ἡμῶν ὁμογενῶν θὰ προσπαθήσωσι νὰ μεταδώσωσιν εἰς ὑμᾶς ὀθνείας ἰδέας περὶ τῆς πατρίου μουσικῆς· ἀλλὰ ὑμεῖς βύσατε τὰ ὦτα, ἵνα μὴ ἀφίστασθαι τῶν πατρίων. Μὴ λησμονήσατε ὅτι ἡ βυζαντινὴ μουσικὴ ἀπὸ τοῦ Μεσαίωνος μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἔζησε βίον ἀδιάσπαστον· οὐδὲ εἷς ἐξέλιπε κρίκος τῆς ἁλύσσεως, ἥτις συνδέει τὴν σημερινὴν μουσικὴν μετὰ τῆς τοῦ θείου Δαμασκηνοῦ. Προσπαθήσατε δὲ νέαν ζωὴν νὰ μεταγγίσητε εἰς τὴν μουσικὴν ἵνα φθάσῃ εἰς τὸ καλλιτεχνικὸν ὕψος, ἐξ οὗ κατέπεσεν, ὁδηγὸν καὶ γνώμονα ἔχοντες τὸ «Αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπερόχους ἔμμεναι ἄλλων, μηδὲ γένος πατέρων αἰσχυνέμην οἱ μέγ' ἄριστοι ἐγένοντο».

Καὶ νῦν καιρὸς πλέον τοῦ τερματίσαι τὸν λόγον καὶ τὸ πέρας ἐπιθεῖναι τῇ ἐκθετικῇ ταύτῃ λογοδοσίᾳ διὰ τῆς ἐπιτελέσεως σπουδαιοτάτου καθήκοντος. Καιρὸς εἶναι νὰ ἀνυψώσωμεν μετ' εὐγνώμονος καρδίας τὴν διάνοιαν ἡμῶν πρὸς τὸν φιλομουσότατον ἡμῶν Ἄνακτα Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Χαμὴτ Χὰν αὐθέντην ἡμῶν, ὑπὲρ οὗ ἂς εὐχηθῶμεν ὅπως διαφυλάττῃ αὐτὸν ὁ Ὕψιστος ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ ἐπ' ἀγαθῷ τῶν πιστῶν αὐτοῦ ὑπηκόων.

Εὐχαριστίας θερμὰς ἀπονέμομεν πρὸς τοὺς σεβασμιωτάτους συνοδικοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄλλους ἱεράρχας τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς τιμήσαντας τὴν τελετὴν ταύτην διὰ τῆς παρουσίας αὐτῶν.

Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς τὸν ἐξοχώτατον πρεσβευτὴν τῆς Σερβίας κ. Σάββαν Γρούϊτς διὰ τὴν εὐγενῆ προθυμίαν, μεθ' ἧς ἐδέξατο τὴν πρόσκλησιν τῆς Σχολῆς καὶ ἐτίμησε διὰ τῆς παρουσίας αὐτοῦ τὴν ἑορτὴν ταύτην.

Εὐχαριστοῦντες δὲ θερμῶς καὶ τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ ἐξοχωτάτου πρεσβευτοῦ τῆς Ρωσσίας κ. Ζηνοβιὲφ ἐπὶ τῷ ὅτι ἐτίμησε τὴν τελετὴν ταύτην, παρακαλοῦμεν ὅπως γένηται διερμηνεὺς τῶν πρὸς τὴν Α. Ἐξοχότητα βαθυτάτων ἡμῶν εὐχαριστιῶν.

Μεθ' ὑποκαρδίου ἐν τέλει σεβασμοῦ τὴν ἀποστροφὴν ποιοῦμαι πρὸς τὸν εὐδοκήσαντα νὰ τιμήσῃ αὐτοπροσώπως καὶ νὰ προε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δρεύσῃ τῆς τελετῆς ταύτης παναγιώτατον οἰκουμενικὸν πατριάρχην Ἰωακεὶμ τὸν Γ΄, πρὸς ὃν διερμηνεύω ἐπὶ τούτῳ τὴν ἄκραν τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς Σχολῆς εὐγνωμοσύνην· αἴρω δὲ χεῖρας ἱκέτιδας πρὸς τὸν οὐρανὸν ὅπως ὁ οὐράνιος τῆς Ἐκκλησίας Νυμφίος ἐπὶ μήκιστον κρατύνῃ Σέ, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἀσινῆ καὶ ἀκμαῖον ἐπὶ τοῦ περιδόξου οἰκουμενικοῦ θρόνου, ὃν τὸ δεύτερον ἤδη καταγλαΐζεις πρὸς δόξαν καὶ εὔκλειαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους. Γένοιτο.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΑΤΑ

ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΧΟ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Αὔξων ἀριθμός	Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον	Πατρὶς
		ΤΑΞΙΣ
1	Χρυσόστομος Κοντονασόπουλος	Μακεδονία
2	Τριαντάφυλ. Κοντονασόπουλος	»
3	Σόλων Ποσάντζης	Νάξος
4	Ἰωάννης Νικολαΐδης	Ἰκόνιον
5	Γεώργιος Ἀναγνωστίδης	Μέτραι
6	Κωνσταντῖνος Παναγιώτου	Κωνσταντινούπολις
7	Μενέλαος Σεβαστιάδης	Μιτυλήνη
8	Ἀντώνιος Κρασᾶς	Κωνσταντινούπολις
9	Ἀνάργυρος Ζουμπούλογλους	Ἰκόνιον
10	Κωνσταντῖνος Ζαννῆς	Κωνσταντινούπολις
11	Μιχαὴλ Καραβίας	»
12	Γεώργιος Τούμπανος	»
13	Γαβριὴλ Βλασιάδης	»
14	Δημήτριος Γεωργίου	Περίστασις
15	Ἰωάννης Σφακιανούδης	Χίος
16	Ἰωάννης Χατζησάββα	Ἀλάτσατα
17	Νικόλαος Ζήκας	Μακεδονία
18	Ἀναστάσιος Μισιρλόγλους	Πάνορμος
19	Στυλιανὸς Στυλιανίδης	Κωνσταντινούπολις
20	Κωνσταντῖνος Ἀλεξιάδης	Χρυσούπολις
21	Βασίλειος Τσάβαλος	Ἤπειρος
22	Ἀριστοκλῆς Ἀλεξιάδης	»
23	Δημήτριος Σακελλαρόπουλος	Σπάρτη
24	Νικόλαος Μαργαρίτογλους	Λάμψακος
25	Ἰορδάνης Παπαδόπουλος	Νικομήδεια
26	Ἀρίων Σταυρίδης	Μιτυλήνη
27	Χρῆστος Παράσχος	Χιλή
28	Ἰωσὴφ Παπάζογλους	Καισάρεια
29	Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος	Τριγλία
30	Παναγιώτης Ἀντωνίου	Κωνσταντινούπολις
31	Γεώργιος Χατζῆ Ἰωακείμ	Κοτύωρα
32	Σάββας Ἐσπιεὺς	»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΛΟΓΟΣ

ΛΗΣ ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΕΤΟΣ 1901—1902.

Ἐπάγγελμα	Ἡλικία
ΠΡΩΤΗ	
Μαθητὴς τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς	13
» »	14
» »	15
» »	17
» »	17
» »	12
» »	14
» »	18
» »	18
» »	16
» »	16
» »	15
» »	14
» »	14
» »	10
» »	11
» »	18
» »	17
» »	17
» »	20
» »	16
» »	17
» »	14
» »	19
» »	17
» »	16
» »	17
» »	16
» »	16
» »	14
» »	14
» »	16

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Αὔξων ἀριθμός	Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον	Πατρὶς
33	Περικλῆς Ἰωάννου	Ραιδεστὸς
34	Δημήτριος Μεραβίδης	Κάλαβρα
35	Βασίλειος Βλάχος	Ραιδεστὸς
36	Γρηγόριος Τουρίδης	Χαλκηδὼν
37	Δημήτριος Καλογερίδης	Κριθία
38	Χουρμούζιος Δημητρίου	Μ. Τσεκμετζὲς
39	Ἀθανάσιος Ἰωαννίδης	Νικομήδεια
40	Νικόλαος Σφακιανούδης	Χίος
41	Κωνσταντῖνος Καρατζόπουλος	Χιλὴ
42	Παρασκευᾶς Λαζαρίδης	Ἰνέπολις
43	Κυριακὸς Λαζαρίδης	»
44	Δημήτριος Τριανταφυλλίδης	Ἤπειρος
45	Χρῆστος Μπονάτσος	Μιτυλήνη
46	Ζαχαρίας Βλασίου	Ἀρναούτκιοϊ Δέρκων
47	Ἰωάννης Παπαακακιάδης	Ἰκόνιον
48	Γεώργιος Μανιώτης	Σκίαθος
49	Χρυσόστομος Γεωργίου	Προκόπιον Ἰκονίου
50	Γεώργιος Ξανθόπουλος	Κωνσταντινούπολις
51	Γεώργιος Ἀναγνωστίδης	Μέτραι
52	Δημήτριος Καρασάββας	Νεάπολις Μ. Ἀσίας
53	Ἰωάννης Κανέλλος	Κωνσταντινούπολις
54	Θεόδωρος Κοντόφρυος	»
55	Νικόλαος Ἀντωνίου	»
56	Νικόλαος Σκουλάτος	Νάξος
57	Παναγιώτης Γαλάτης	Χίος
58	Δημήτριος Βαπόρης	Τῆνος
59	Γεώργιος Παπαδόπουλος	Κωνσταντινούπολις
60	Θεόδωρος Βογιατζόγλους	Κύζικος
61	Χαράλαμπος Σμιθ	Κωνσταντινούπολις
62	Δημήτριος Θεοδοσίου	Ἀρδαμέριον

ΤΑΞΙΣ

63	Δημήτριος Βασιάδης	Ἐπιβάται
64	Ἀναστάσιος Ἐφραιμίδης	Θεοδοσιούπολις
65	Βασίλειος Παπᾶ-Παρθενίου	Κωνσταντινούπολις
66	Γεώργιος Ἀχτσόγλους	»
67	Ἰωάννης Χριστοφορίδης	Μάδυτος
68	Βασίλειος Καλακίδης	Χίος
69	Ἀναστάσιος Χαραλάμπους	Προῦσα
70	Παρασκευᾶς Λαγόπουλος	Χιλὴ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐπάγγελμα	Ἡλικία
Μαθητὴς τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς	16
» »	16
» »	15
» »	16
» »	18
» »	15
» »	15
» »	15
» »	17
» »	16
» »	14
» »	15
» »	15
» »	17
» »	20
» »	18
» »	13
» »	17
» »	17
» Ἐμπορικῆς σχολῆς «Χαμηδιέ»	25
6′ ψάλτης τῆς ἐν Μ. Ρεύματι ἐκκλησίας Ταξιαρχῶν	47
κανονάρχης	15
μαθητὴς τῆς ἀστικῆς σχολῆς Ἐδιρνέκαπου	12
ζωγράφος	14
ὑπάλληλος τῶν πατριαρχείων	22
ἐμποροϋπάλληλος	20
μαθητῆς τῆς σχολῆς Ξυλοπόρτης	14
μαθητῆς τῆς ἀστικῆς σχολῆς Ἐδιρνέκαπου	14
κανονάρχης τῆς ἐν Πέραν ἐκκλησίας ἁγ. Τριάδος	14
ἐμποροϋπάλληλος	20

ΔΕΥΤΕΡΑ

Μαθητὴς τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς	13
» »	15
» »	13
» »	16
» »	16
» »	19
» »	13
» »	18

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Αὐξων ἀριθμὸς	Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον	Πατρὶς
71	Ἰωάννης Βασιλειάδης	Κρήνη
72	Θεοδόσιος Μυλωνάδης	Χίος
73	Μιχαὴλ Ἰωαννίδης	Καισάρεια
74	Ἰωακεὶμ Ἀλεξιάδης	Προῦσα
75	Θεόδωρος Γλαράκης	Προικόννησος
76	Μιχαὴλ Μποσίνης	Χίος
77	Κωνσταντῖνος Ἀϊβάζης	Ἀλάτσατα
78	Ἰωάννης Πατρογιάννης	Ψαρὰ
79	Δημήτριος Κατσώνης	Μιτυλήνη
80	Ἀντώνιος Παπαευστρατίου	Χιλὴ
81	Γεώργιος Λογοθετίδης	Περίστασις
82	Ἀλέξανδρος Βαφείδης	Χιλὴ
83	Σωκράτης Κωνσταντίνου	Μαρμαρᾶς
84	Ἀρεταῖος Ἀργυριάδης	Ἐπιβάται
85	Θεόδωρος Εὐκαρπίδης	Κερασοῦς
86	Εὐθύμιος Ἀντωνιάδης	Βουρδούριον Πισσιδείας
87	Πέτρος Νάκου	Δέλβινον
88	Γεώργιος Βασιλειάδης	Καρὰ Ἰσσὰρ Σαρκῆ
89	Εὐάγγελος Λέττας	Ἤπειρος
90	Λύσανδρος Θεοδωρίδης	Κασταμονὴ
91	Μόσχος Χατζόγλους	Νίσυρος
92	Ἀλέξιος Ἐλμάογλους	Τύανα
93	Ἰωάννης Κουρναρόπουλος	Βρύουλλα
94	Γεώργιος Δημητρίου	Μυριόφυτον
95	Γεώργιος Παπαϊωάννου	Ἰωάννινα
96	Θεόδωρος Λαζαρίδης	Κωνσταντινούπολις
97	Κύριλλος Νικολαΐδης	Ἰκόνιον
98	Ἀθανάσιος Παπαθεοδώρου	Ἀλιβέριον Καρυστίας
99	Ἀθανάσιος Πλαταμώνας	Ἀρδαμέριον
		ΤΑΞΙΣ
100	Γεώργιος Κοντονασόπουλος	Μακεδονία
101	Χαρίλαος Φιλανθίδης	Κύζικος
102	Λάζαρος Χαλεπλόγλου	Νεάπολις Καππαδοκίας
103	Σωκράτης Παπαδόπουλος	Κωνσταντινούπολις
104	Μιλτιάδης Τζώνης	Σιάτιστα
105	Φώτιος Λαμπαδαρίδης	Κωνσταντινούπολις
106	Ἄκρατος Χρυσοστομίδης	Συνασὸς
107	Κωνσταντῖνος Χριστοφορίδης	Μάδυτος
108	Μιχαὴλ Θέμελις	Κάλυμνος
109	Γεώργιος Πετρίδης	Κωνσταντινούπολις
110	Γεώργιος Μισαηλίδης	Σινώπη

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐπάγγελμα	Ἡλικία
» »	18
» »	15
Μαθητὴς τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς	15
» »	17
» »	17
» »	15
» »	16
» »	19
» »	20
» »	16
» »	17
» »	17
» »	14
» »	14
» »	20
» »	16
» »	13
» »	20
» »	18
» »	18
ἱεροψάλτης	25
παντοπώλης	35
ὑπάλληλος	20
ὑπάλληλος τῶν πατριαρχείων	18
» »	22
β' ψάλτης τοῦ ναοῦ τῶν Βλαχερνῶν	32
τυροπώλης	33
ὑπάλληλος	22
»	23
ΤΡΙΤΗ	
Μαθητὴς τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς	17
» »	13
» »	16
» »	18
» »	17
» »	13
» »	18
» »	18
» »	20
» »	17
» »	19

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Αὐξων ἀριθμός	Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον	Πατρὶς
111	Ξενοφῶν Κυριακοῦ	Κωνσταντινούπολις
112	Σεραφεὶμ Χαραλάμπους	»
113	Κωνσταντῖνος Δημητρέλης	Καρπενήσιον
114	Γεώργιος Ἀναγνωστίδης	40 Ἐκκλησίαι
115	Ἠλίας Γερακόπουλος	Βασιλικὸς Θρᾴκης
116	Νικόλαος Σταμπουλίδης	Ἐπιβάται
117	Λάζαρος Λαζαρίδης	Βίγα Κυζίκου
118	Νικόλαος Πρινάρης	Μιτυλήνη
119	Χρυσόστομος Κανάκης	Σηλύβρια
120	Βασίλειος Ἀγγελίδης	Δημοκράνεια Μετρῶν
121	Θεμιστοκλῆς Χωραφιάδης	Ἐπιβάται
122	Νικόλαος Σαρρῆς	Κωνσταντινούπολις
123	Λεωνίδας Γιασημακόπουλος	»
124	Ἰωσὴφ Ἀλιτσόγλους	Καισάρεια
125	Σπυρίδων Βρουζιόπουλος	Ἤπειρος
126	Κυριακὸς Τζανόπουλος	Κωνσταντινούπολις
127	Τιμόθ. Εὐαγγελινίδης διάκονος	Μιτυλήνη
128	Ἰωάννης Τοπίδης	Κωνσταντινούπολις
129	Ἡσύχιος μοναχὸς Λαυριώτης	Μάδυτος
130	Ζαφείριος Ἀθανασιάδης	Νικομήδεια
131	Κωνσταντῖνος Δημητριάδης	Κωνσταντινούπολις
132	Νικόλαος Μιχαηλίδης	»
133	Σωτήριος Ὀρεστίδης	»
134	Βασίλειος Κυριακίδης	»
135	Μιλτιάδης Κανοναρχόπουλος	»
136	Δημήτριος Παπαδάκης	Κρήτη
137	Γεώργιος Ἀγγελίδης	Κωνσταντινούπολις
138	Μενέλαος Ταρλίδης	»
139	Σωτήριος Ἁμαξόπουλος	»
140	Νικόλαος Συλλημερτίδης	Βῶλος
141	Ἀλέξανδρος Κωνσταντινίδης	Κωνσταντινούπολις
142	Ἰωάννης Σαββίδης	»
143	Φιλοκτήτης Τσελέντης	Κεφαλληνία
144	Ἀνδροκλῆς Εὐαγγελίδης	Σιγὴ Προύσης
145	Ἀθανάσιος Κρητικοῦ	Ἄνδρος
146	Κωνσταντῖνος Λαζαρίδης	Βουγιούκδερε
147	Νικόλαος Δημητριάδης	Ραιδεστὸς
148	Φώτιος Ἰακωβίδης	Κωνσταντινούπολις
149	Μιχαὴλ ἱεροδιάκονος	Χίος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐπάγγελμα	Ἡλικία
Μαθητὴς τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς	17
» »	14
» »	17
» »	18
» »	15
» »	18
» »	18
» »	22
» »	27
» »	19
» »	14
» »	15
» »	16
» »	16
» »	19
» »	17
» »	22
» »	19
ὑπάλληλος ἐν τῷ ἁγιορειτικῷ μετοχίῳ	24
ἱεροψάλτης	45
α΄ ψάλτης τῆς ἐν Βελιγραδίῳ ἐκκλ. τῆς Παναγίας	40
β΄ ψάλτης τῆς Παναγίας Παλαιοῦ Μπάνιου	25
β΄ ψάλτης τῆς ἐν Μουχλίῳ ἐκκλησίας τῆς Παναγίας	40
β΄ ψάλτης τῆς ἐν Ἓξ Μαρμάροις ἐκκλ. τῆς Παναγίας	31
α΄ ψάλτης τῆς ἐν Ὑψωμαθείοις ἐκκλησίας τῆς Ἀναλήψεως	45
ξυλουργὸς	28
β΄ ψάλτης τῆς ἐν Σωσθενίῳ ἐκκλησίας	20
β΄ ψάλτης τῆς ἐν Ἐδιρνέκαπου ἐκκλ. καὶ διευθυντὴς τῆς αὐτόθι ἀστικῆς σχολῆς	33
β΄ ψάλτης τῆς ἐν Σαρμασικίῳ ἐκκλ. τοῦ ἁγ. Δημητρίου	24
β΄ ψάλτης τῆς ἐν Βαλουκλῆ ἐκκλ. τῆς Ζωοδ. Πηγῆς	35
α΄ ψάλτης τῆς ἐν Βεβεκίῳ ἐκκλ. ἁγ. Χαραλάμπους	45
β΄ ψάλτης τῆς ἐν Βαφεοχωρίῳ ἐκκλησίας	42
β΄ ψάλτης τῆς ἐν Βελιγραδίῳ ἐκκλησίας	19
παιδονόμος τῆς ἀστικῆς σχολῆς Μαρασλῆ	23
ἱεροψάλτης	19
ὑπάλληλος	16
ράπτης	41
ὑπάλληλος	19
ἐν τῇ ἐν Βλάγκᾳ ἐκκλησίᾳ ἁγ. Θεοδώρων	31

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Αὐξων ἀριθμὸς	Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον	Πατρὶς
150	Κυριακὸς Νικολαΐδης	Κωνσταντινούπολις
151	Μιχαὴλ Χατζῆ Ἀθανασίου	Κρήνη
		ΤΑΞΙΣ
152	Ἀργύριος Κοκκινάκης	Χίος
153	Ἐμμανουὴλ Σωτηριάδης	Κωνσταντινούπολις
154	Παναγιώτης Καραμανίδης	»
155	Δημήτριος Γαβριὴλ	Μαρώνεια
156	Παναγιώτης Παπαευστρατίου	Χιλὴ
157	Κωνσταντῖνος Παπᾶ Γιαννάκης	Σάμος
158	Χαραλάμπης Ἀντωνιάδης	Προικόννησος
159	Εὐστάθιος Τσουρούκογλους	Ἰντσεσοῦ
160	Σοφοκλῆς Κομνηνὸς	Γκιουμουλτζίνα
161	Χρύσανθος ἱεροδιάκονος	Μάδυτος
162	Δημήτριος Γεωργιάδης	Μακεδονία
163	Δημήτριος Σλαύτζοβιτς	Κωνσταντινούπολις
164	Δημήτριος Μπαλτᾶς	»
165	Γεώργιος Μπολιτάκης	»
166	Ἰωάννης Βαϊράμογλους	Νίγδη
167	Στέφανος Λαυριώτης διάκονος	Μαρμαρᾶς
168	Δημήτριος Βαφειάδης	Κωνσταντινούπολις
169	Ἰωάννης Ἀγαδάκης	»
170	Ἀντώνιος Παλαμάρης	Τῆνος
171	Ἡσαΐας Καμπάνης	Κύζικος
172	Θεόγνωστος Ἀραβίδης	Κωνσταντινούπολις
173	Γεώργιος Γεωργαντίδης	Μάδυτος
174	Νικόλαος Κωνσταντινίδης	Σιάτιστα
175	Βασίλειος Κουβακᾶς	Χίος
176	Θεοδόσιος Θεοδοσιάδης	Συνασὸς
177	Ἐλευθέριος Μαυρογένης	Σίφνος
178	Γεώργιος Γλυκέας	Ραιδεστὸς
179	Κωνσταντῖνος Μαυρίδης	Κωνσταντινούπολις
180	Θεόδωρος Γαϊτανάκης	»
181	Θεόδωρος Λαμπρινίδης	»
182	Φώτιος Φιδάνης	Σπάρτη Πισσιδείας
183	Θεμιστοκλῆς Βογιατζόγλους	Κύζικος
184	Παντολέων Μελαγχροινούδης	Χίος
185	Ἰωάννης Ποτέσσαρος	Κωνσταντινούπολις
186	Βασίλειος Συνοδινὸς	Καστανέα τῆς ἐπ. Δέρκων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐπάγγελμα	Ἡλικία
δομέστικος τῆς ἐν Βλάγκᾳ ἐκκλ. ἁγίων Θεοδώρων	19
δομέστικος τοῦ ἐν Φανκρίῳ ἁγιοταφ. μετοχίου	21
ΤΕΤΑΡΤΗ	
Μαθητὴς τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς	18
» »	15
» »	18
» »	15
» »	20
» »	20
» »	16
» »	19
» »	18
» »	25
» »	18
» »	25
» »	15
» »	19
» »	17
» »	28
β' ψάλτης τῆς ἐν Γαλατᾷ ἐκκλησίας τοῦ ἁγ. Ἰωάννου	28
β' ψάλτης τῆς ἐν Γαλατᾷ ἐκκλησίας ἁγ. Νικολάου	36
β' ψάλτης τῆς ἐν Ταταούλοις ἐκκλησίας ἁγ. Ἀθανασίου	50
κανονάρχης τῆς ἐν Πέραν ἐκκλησίας τῶν Εἰσοδίων	16
ἱεροψάλτης	35
β' ψάλτης τῆς ἐν Βλάγκᾳ ἐκκλησίας τῶν ἁγ. Θεοδώρων	32
α' ψάλτης τῆς ἐν Χάλκῃ ἐκκλησίας ἁγ. Γεωργίου Κρημνοῦ	28
β' ψάλτης τῆς ἐν Ποτηρᾷ ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου	20
α' ψάλτης τῆς ἐν Ποτηρᾷ ἐκκλησίας ἁγ. Γεωργίου	32
α' ψάλτης τῆς ἐν Μουχλίῳ ἐκκλησίας τῆς Παναγίας	29
α' ψάλτης τῆς ἐν Ὑψωμαθείοις ἐκκλ. τοῦ ἁγ. Κωνσταντίνου	38
β' ψάλτης τῆς ἐν Τσιβαλίῳ ἐκκλησίας τοῦ ἁγ. Νικολάου	22
α' ψάλτης ἐν τῇ ἐν Βαλουκλῇ ἐκκλ. τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς	48
α' ψάλτης ἐν Κουσγουντζουκίῳ	27
α' ψάλτης ἐν Κουρούτσεσμε	54
α' ψάλτης ἐν Τεκφοὺρ-σεραίῳ καὶ διδάσκαλος αὐτόθι	37
β' δομέστικος τῆς ἐν Πέραν ἐκκλησίας τῶν Εἰσοδίων	26
β' ψάλτης τοῦ ναοῦ τῆς ἑλληνικῆς πρεσβείας	20
ὑποδηματοποιὸς	22

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Αὐξων ἀριθμός	Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον	Πατρίς
187	Ἐλευθέριος Μιχαὴλ Ἰκτροῦ	Ραιδεστὸς
188	Νικόλαος Ἰωαννίδης	Τζαβὼ Σηλυβρίας
189	Νικόλαος Βλαχόπουλος	Κωνσταντινούπολις
190	Ἰωάννης Κατεπόδης	»
191	Θεόδωρος Σταυρίδης	Ραιδεστὸς
192	Ἀντώνιος Κρασᾶς	Κωνσταντινούπολις
193	Ἀλέξανδρος Καλπακτζόγλους	»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐπάγγελμα	Ἡλικία
α΄ ψάλτης τῆς ἐν Ταταούλοις ἐκκλ. ἁγ. Ἀθανασίου	36
α΄ ψάλτης ἐν Ἁγίῳ Στεφάνῳ	35
β΄ δομέστικος τῆς ἐν Πέρᾳ ἐκκλ. ἁγ. Κωνσταντίνου	18
α΄ ψάλτης ἁγίας Κυριακῆς Κοντοσκαλίου	30
ἱεροψάλτης	22
β΄ δομέστικος τῆς ἐν Πέρᾳ ἐκκλ. ἁγ. Κωνσταντίνου	19
α΄ δομέστικος τῆς ἐν Πέρᾳ ἐκκλ. ἁγ. Κωνσταντίνου	20

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΚΘΕΣΙΣ

τῶν κατὰ τὸ Δ΄ συλλογικὸν ἔτος πεπραγμένων, ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ τῆς 20 σεπτεμβρίου 1902 ΠΣΤ΄ τακτικῇ συνεδριάσει ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ἀμασείας Ἀνθίμου.

Φιλόμουσοι συνάδελφοι,

Τέσσαρα ἔτη παρῆλθον, ἀφ' ἧς ἡμέρας, τῇ σεπτῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ τότε πατριαρχεύοντος παναγιωτάτου Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄ συνελθόντες ἐν τῷ πατριαρχικῷ τούτῳ οἴκῳ συνεστήσαμεν τὸν Ἐκκλησιαστικὸν Μουσικὸν Σύλλογον. Ἔρχομαι δὲ σήμερον νὰ ρίψω διαβατικόν τι βλέμμα εἰς τὰς κατὰ τὸ τελευταῖον Δ΄ συλλογικὸν ἔτος πράξεις, ὧν ἡ λεπτομερὴς ἔκθεσις εὕρηται ἐν τοῖς δημοσιευομένοις τεύχεσι τοῦ Περιοδικοῦ συγγράμματος τοῦ Συλλόγου. Πράττω δὲ τοῦτο ἐνωρίτερον κατὰ δέκα ἡμέρας ἐν σχέσει πρὸς τὰς διακελεύσεις τοῦ Κανονισμοῦ ἡμῶν, καθόσον μετὰ τριήμερον τὸ χαίρειν ἐῶν τῇ βασιλευούσῃ ἐπιστρέφω εἰς τὴν ἐπαρχίαν μου.

Μέλη τοῦ Συλλόγου. Εἰς τὴν φάλαγγα τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο προσετέθησαν 108 μέλη, ὧν 82 ἐπίτιμα, 19 τακτικὰ καὶ 7 ἀντεπιστέλλοντα. Ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν παρητήθησαν 7, διεγράφησαν 16, ἀπεβίωσαν δὲ δύο, ὁ ἐκ τῶν πατριαρχικῶν ἐφημερίων Στέφανος Βυζάντιος καὶ ὁ πολύκλαυστος καθηγητὴς τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς Εὐάγγελος Ἀμαξόπουλος. Ὁ Σύλλογος ἐθρήνησε τὴν ἀπώλειαν ἑνὸς ἐπιτίμου μέλους, τοῦ ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ τῆς Ρουμανίας Ἀλεξάνδρου Γκίκα.

Ἀναγνώσματα. Εἰς τὰς συγκροτηθείσας ἐννέα τακτικὰς συνεδριάσεις τῆς ὁλομελείας ἀνεγνώσθησαν ἐκθέσεις τῶν διαφόρων ἐπιτροπῶν καὶ ἀναγνώσματα ὑπὸ διαφόρων μελῶν τοῦ Συλλόγου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ κ. Κ. Α. Ψάχος ἀνέγνω τὴν παρ' αὐτῷ σωζομένην ἐπιστημονικὴν μουσικὴν μελέτην ἐπὶ τῆς θεωρίας τῆς κλίμακος τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου τοῦ Γένους Α. Σπαθάρη. Ὁ κ. Π. Γ. Φιλανθίδης εἰς 4 συνεδριάσεις ἀνέγνω τὴν πραγματείαν του «Περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀσιατικὴν καὶ τὴν εὐρωπαϊκήν, μέλψας ἅμα καὶ διάφορα ἐθνικὰ δημώδη ᾄσματα σχετικὰ πρὸς τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον ἐπραγματεύθη. Ὁ αὐτὸς ἀνέγνω καὶ ἑτέρας δύο αὐτοῦ μελέτας «Περὶ τῶν δημωδῶν ἡμῶν μελῳδιῶν ἐν γένει καὶ τῶν διαφόρων ἐν αὐτοῖς ρυθμῶν ἰδίᾳ», καὶ «Περὶ τῶν ἐν ταῖς δημώδεσι μελῳδίαις διαφόρων ρυθμῶν». Ὁ κ. Ν. Παγανᾶς «Ἀναίρεσιν τῶν γραφέντων ὑπὸ τοῦ Ducoudray περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς»· ὁ ἐκ τῶν ἀντεπιστελλόντων μελῶν κ. Ἀλέξανδρος Λαυριώτης ἀπέστειλε πρὸς ἀνάγνωσιν μελέτην «Περὶ χειρονομίας» ἀντιγράψας αὐτὴν ἐκ τοῦ ἀνεκδότου λεξικοῦ Μαξίμου τοῦ Μαργουνίου ἐπισκόπου Κυθήρων, ὁ κ. Π. Γ. Παχείδης «Περὶ ρυθμοῦ», καὶ ὁ κ. Γ. Βιολάκης πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας εἰς δύο συνεδριάσεις ἀνέγνω τὸ παρ' αὐτῷ σωζόμενον ἀνέκδοτον Θεωρητικὸν τοῦ ἰατροφιλοσόφου Βασιλείου Στεφανίδου τοῦ Βυζαντίου.

Μουσικὰ Διαγωνίσματα. Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὁ Σύλλογος, συνῳδὰ τῇ ρητῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ ἀγωνοθέτου πατριάρχου πρώην Κων)πόλεως Κωνσταντίνου τοῦ Ε', προεκήρυξε διὰ τῶν ἐφημερίδων τὸ δεύτερον ἤδη τὸ γνωστὸν Κωνσταντίνειον Διαγώνισμα περὶ στιχομετρήσεως τῆς Ὀκτωήχου καὶ τῆς εὑρέσεως τῆς σχέσεως τοῦ ποιητικοῦ πρὸς τὸν μουσικὸν ρυθμόν. Προσθετέον δ' ἐνταῦθα ὅτι ἡ Α. Θ. Π. ἠγαθύνθη τῇ εἰσηγήσει τοῦ λυσιτελέστατα ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ Συλλόγου πάντοτε ἐργαζομένου κ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου, νὰ δηλώσῃ εἰς τὸν Σύλλογον ὅτι τὸ ἐξ ἑκατὸν (100) λιρῶν Ἀγγλίας ποσόν, ὅπερ πρὸ διετίας κατέθεσεν εἰς τὴν Λυωνικὴν Πίστωσιν ὡς ἆθλον διὰ τὸν φιλοπονήσοντα τὸ ὁρισθὲν Διαγώνισμα ἐν ᾗ περιπτώσει οὐδὲν τῶν σταλησομένων πονημάτων μέχρι τῆς 4 δεκεμβρίου 1902 ἤθελε βραβευθῆ, δωρεῖται εἰς τὸν Σύλλογον ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς ἀποθεματικὸν κεφάλαιον, οὗτινος οἱ τόκοι ἐτησίως θὰ χρησιμεύωσι πρὸς βράβευσιν μονογραφιῶν σχετιζομένων πρὸς τὸ θέμα τοῦ Διαγωνίσματος. Ὁ μουσοτραφὴς πατριάρχης ἕνεκα τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πρὸς τὸν Σύλλογον γενναιοδώρου αὐτοῦ δηλώσεως ἀνεκηρύχθη **Μέγας Εὐεργέτης** τοῦ Σωματείου.

Ὑπὸ τοῦ Συλλόγου κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο δὲν προεκηρύχθη Διαγώνισμα πρὸς μελοποίησιν ὕμνου εἰς τὸν πάτρωνα τοῦ Συλλόγου ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, καθότι καθιερώθη ὡς ἐπίσημος συλλογικὸς ὕμνος ὁ ὑπὸ τοῦ ἐγκρίτου μουσικολόγου καὶ μουσουργοῦ κ. Μάρκου Βασιλείου, τακτικοῦ μέλους τοῦ Συλλόγου μελισθείς, ὅστις ψαλεὶς τῇ 19 μαΐου κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἐπιδόσεως τῶν ἀπολυτηρίων εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Συλλόγου ἔτυχε τῆς γενικῆς τοῦ Σωματείου ἐπιδοκιμασίας καὶ ἐγκρίσεως, ἅτε μεμελισμένος διὰ μέλους σοβαροῦ καὶ ἀρχαΐζοντος.

Διαρκεῖς ἐπιτροπαί. Ὁ Σύλλογος διὰ τῶν τεσσάρων ἐπιτροπῶν αὐτοῦ, τῆς ἐπὶ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς Ἐφορευτικῆς, τῆς Τεχνικῆς, τῆς ἐπὶ τῶν Διαγωνισμάτων καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ Περιοδικοῦ Συντακτικῆς ἀσχολεῖται πρὸς τελεσφόρον ἐξάνυσιν τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ αὐτοῦ. Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν ἐργασίαν τῆς ἄριστα λειτουργούσης Μουσικῆς Σχολῆς, ἧς ἐποπτεύει ἡ Ἐφορευτικὴ Ἐπιτροπή, περιττὸν ν' ἀναφέρω τι, ἀφοῦ τὰ κατὰ τὴν σχολὴν ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ ἐξέθηκεν ὁ ἀκούραστος διευθυντὴς αὐτῆς κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος εἰς τὴν τῇ 19 μαΐου ἀναγνωσθεῖσαν πανδήμως ὡραίαν λογοδοσίαν αὐτοῦ, δημοσιευομένην εἰς τὸ ὑπὸ τὰ πιεστήρια Ε' Τεῦχος τοῦ Περιοδικοῦ συγγράμματος τοῦ Συλλόγου. Ἐφέτος δὲ ἡ σχολὴ λειτουργεῖ ἔχουσα ἐκτὸς τοῦ διευθυντοῦ τέσσαρας διδασκάλους, ὧν ὁ κ. Π. Γ. Παχείδης διδάσκει εἰς τὴν Α' τάξιν τὴν προκαταρκτικήν, ὁ κ. Φώτιος Σ. Παπαδόπουλος εἰς τὴν Β' τάξιν, ὁ κ. Ἰάκωβος Ναυπλιώτης εἰς τὴν Γ' καὶ ὁ κ. Νηλεὺς Καμαράδος εἰς τὴν Δ' τὴν καὶ ἀνωτάτην. Ἐνταῦθα μετ' εὐγνωμοσύνης σημειῶ ὅτι προνοίᾳ τοῦ παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' ὁσημέραι ἡ Μουσικὴ Σχολὴ οἰκονομικῶς ἐξασφαλίζεται, καθότι, ἀξιοζήλῳ πατριαρχικῇ προνοίᾳ, ὡς τακτικὸν πόρον θὰ ἔχῃ τοὐντεῦθεν τὴν καὶ ἐτησίαν συνδρομὴν τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κων)πόλεως.

Ρητέον δὲ ἐνταῦθα ὅτι μετ' ἐπαινετοῦ ζήλου εἰργάσθη καὶ ἐργάζεται ἡ Τεχνικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Συλλόγου συνελθοῦσα εἰς ἱκανὰς καὶ πολυώρους συνεδριάσεις, καθ' ἃς ἐμελετήθησαν ἐκ τῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τύποις ἐκδεδομένων μουσικῶν βιβλίων τὸ «Ἱερατικὸν Ἐγκόλπιον» τοῦ ἱεροψάλτου κ. Δημ. Κυφιώτου, ὁ «Μουσικὸς Κόσμος» τοῦ μουσικολόγου κ. Ν. Παγανᾶ, καὶ τὸ πενταπλοῦν «Θεοτόκε παρθένε» τὸ ἐκδοθὲν ὑπὸ τῶν δομεστίκων τῆς Μ. Ἐκκλησίας· ἐκ δὲ τῶν ἀνεκδότων τὸ «Πεντηκοστάριον» τοῦ πρωτοψάλτου Μιτυλήνης κ. Σίμου Ἀβαγιανοῦ, ὁ πατριαρχικὸς ὕμνος τοῦ ἱεροψάλτου κ. Βασιλείου Γεωργιάδου, τὸ «Ἐκκλησιαστικὸν Μουσικὸν Δελτίον» τοῦ ἐν Χατζηγηρίῳ τῆς Κεσσάνης ἱερέως κ. Συμεὼν Μανασσείδου, καὶ τὰ δημώδη ᾄσματα τοῦ ἐν Βίγλᾳ μουσικοῦ κ. Θεοδώρου Τσακάλογλου. Προσθετέον δ' ὅτι ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, συνοδικῇ διαγνώμῃ, ἀπέστειλεν εἰς τὸν Σύλλογον κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο δύο πιττάκια· καὶ διὰ μὲν τοῦ πρώτου παραπέμπει γράμμα καθολικοῦ τινος μοναχοῦ ἐκ Ρώμης, τοῦ Οὔγκω Γκάϊσσερ, ὑποβαλόντος ἔντυπον μελέτην περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, διὰ δὲ τοῦ δευτέρου ἐπιστολὴν τοῦ κ. Ν. Λεβίδου, βουλευτοῦ Ἀττικῆς ἐν τῇ βουλῇ Ἀθηνῶν, δι' ἧς προβάλλονται ἀπορίαι τινὲς καὶ ἐρωτήσεις περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς. Δίκαιον δὲ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ Τεχνικὴ Ἐπιτροπὴ παρέσχε τὴν σύμπραξιν αὐτῆς εἰς τὸ προεδρεῖον πρὸς μελέτην τῶν ῥηθεισῶν ἐπιστολῶν καὶ γνωμάτευσιν καὶ ἰδίᾳ πρὸς λύσιν τῶν ἀποριῶν τοῦ κ. Λεβίδου.

Ταμεῖον. Τὴν κατάστασιν τοῦ ταμείου, ὅπερ δεξιώτατα διαχειρίζεται ὁ ζηλωτὴς τοῦ συλλογικοῦ ἔργου ἐργάτης πανοσιολογιώτατος Μ. Σύγκελλος κ. Νικόδημος, θὰ μάθητε, κύριοι, ἐκ τῆς σήμερον ἐκλεγησομένης τριμελοῦς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς. Ὡσαύτως οὐδένα λόγον ποιοῦμαι περὶ τῶν ὑπὲρ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς γενομένων δωρεῶν, διότι αὗται ἀνεγράφησαν ἐν λεπτομερείᾳ ἐν τῇ δημοσιευομένῃ λογοδοσίᾳ τῆς διευθύνσεως τῆς σχολῆς. Νέαν δωρεὰν γενναίαν, ἀξίαν ἀναγραφῆς ἔχομεν τὴν πεντηκοντάλιρον τοῦ ἐριτίμου ὁμογενοῦς κ. Κωνσταντίνου Εὐστρατίου Σεβαστοπούλου, ὀφειλομένην πανθομολογουμένως εἰς τὴν ἱκανότητα καὶ τὴν ἀναμφισβήτητον πρὸς τὸν Σύλλογον καὶ τὴν Σχολὴν στοργὴν καὶ ἀφοσίωσιν τοῦ κ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου. Ὁ κ. Σεβαστόπολλος πεποίθαμεν ὅτι θὰ δωροφορήσῃ τὸν Σύλλογον καὶ διὰ γενναιοτέρας δωρεᾶς.

Βιβλιοθήκη. Εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου, διευθυνο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μέν.ν ὑφ' ἑνὸς τῶν μάλιστα διακεκριμένων καὶ ζηλωτῶν μελῶν τοῦ προεδρείου, τοῦ κ. Χρήστου Παπαϊωάννου, προσηνέχθησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὰ ἑξῆς βιβλία: Ὑπὸ τοῦ κ. Βασιλείου Σαρακιώτου βέη, ἐπιτίμου μέλους τοῦ Συλλόγου, πολύτιμον ἀρχαῖον μουσικὸν χειρόγραφον, ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου κ. Γ. Δ. Κρατεροῦ δέκα ἀντίτυπα τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων παιδαγωγικῶν βιβλιαρίων, ὑπὸ τοῦ χατζῆ παπᾶ Ἀθανασίου Φωτακίδου ἐκ Σκοποῦ τῶν 40 Ἐκκλησιῶν δύο μουσικὰ βιβλία γεγραμμένα πρὸ δύο αἰώνων, ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Δ. Παχτίκου τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντα ἀρτίως δύο τεύχη ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ μελοποιΐα τῶν χωρικῶν καὶ τῶν κομμῶν Ἰφιγενείας τῆς ἐν Ταύροις», ὑπὸ τοῦ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει κ. Ἀλεξ. Λαυριώτου φωτογραφικὰ πανομοιότυπα τοῦ ὁσίου Ἰωάννου τοῦ Κουκκουζέλη καὶ τοῦ Πρωτοψάλτου Ἰωάννου τοῦ Γλυκέως, ἅπερ ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 165 θεσ. Λ. ἀρχαίου μουσικοῦ χειρογράφου τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῆς Μεγίστης Λαύρας, καὶ ὑπὸ τοῦ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτου κ. Κωνσταντίνου Μαυραγάνη χειρόγραφον περιέχον τρία ᾄσματα τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων ἀνέκδοτα. Τοῦ λόγου ὄντος περὶ τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Συλλόγου πεποίθαμεν ὅτι διὰ τῶν ἀποτελεσματικῶν ἐνεργειῶν τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Ἀγκύρας λίαν προσεχῶς θὰ πλουτισθῇ αὕτη διὰ σπανίου ἀρχαίου μουσικοῦ βιβλίου ἀνήκοντος εἰς τὴν κοινότητα Ἀγκύρας, καὶ περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ὁποίου μᾶς ἐπληροφόρησεν ὁ ἀρχαιόφιλος ὁμογενὴς κ. Λεωνίδας Καλαμίδας, μηχανικός. Πρὸς τοὺς προμνησθέντας δωρητὰς ἐκφράζει ὁ Σύλλογος τὰς θερμοτάτας αὐτοῦ εὐχαριστίας.

Ὀργανοθήκη. Ἡ ὀργανοθήκη τοῦ Συλλόγου ἐπλουτίσθη δι' ἑνὸς ἔτι μουσικοῦ ὀργάνου, ὅπερ ἀνῆκον εἰς τὸν ἀοίδιμον μητροπολίτην Νικοπόλεως Κοσμᾶν, τῇ συγκαταθέσει τῆς δημογεροντίας Πρεβέζης, ἀπεσπάσθη ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀειμνήστου ὑπὸ τοῦ ἐξαρχικῶς σταλέντος εἰς Πρέβεζαν πανοσιολογιωτάτου ἁγίου Δευτερεύοντος κ. Παρθενίου Βαρδάκα καὶ ἐδωρήθη εἰς τὸν Σύλλογον.

Περιοδικόν. Ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπή, τῇ ἀποφάσει τοῦ Συλλόγου, θὰ συμπεριλάβῃ εἰς τὸ Περιοδικὸν καὶ θὰ δημοσιευθῇ τμηματικῶς τὸ παλαιογραφικὸν σύγγραμμα τοῦ μακαρίτου μουσικοδιδασκάλου Χ'' Παναγιώτου Κηλτζανίδου, ὅπερ ἤδη εὑρηται εἰς χεῖρας τοῦ ἐθνικοῦ εὐεργέτου Γρηγορίου Μαρασλῆ. Ὁ Σύλλογος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐζήτησε τὴν ἀρωγὴν τοῦ φιλογενεστάτου ὁμογενοῦς διὰ σπουδαιοτέραν ἀνάγκην αὐτοῦ.

Καταπαύων τὴν σμικρὰν ταύτην λογοδοσίαν μου καὶ προσεπιδηλῶν ὅτι λίαν προσεχῶς ἀπέρχομαι εἰς τὴν ἐπαρχίαν μου, ὑποβάλλω εἰς ὑμᾶς τὴν ἀπὸ τῆς προεδρικῆς θέσεως παραίτησίν μου, εὐχόμενος ἐγκαρδίως ὅπως ὁ ἐκλεγησόμενος διάδοχός μου, ὅστις παραλαμβάνει τὸν Σύλλογον οὐχὶ νήπιον ἀλλ' εἰς τὸ στάδιον τῆς νεανικῆς αὐτοῦ ἡλικίας, διαπράξῃ ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ καὶ τῶν συμφερόντων τοῦ Συλλόγου μεγάλα καὶ ἔνδοξα ἔργα, ὅσα αἱ περιστάσεις δὲν ἐπέτρεψαν εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τοὺς ἐν τῷ Προεδρείῳ ἀκουράστους συναδέλφους μου νὰ διαπράξωμεν. Ἀποχωρῶν ἤδη ἐκ τοῦ Προεδρείου εὐχαριστῶ θερμῶς πάντα τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου τὰ τιμήσαντά με εἰς τέσσαρας συλλογικὰς περιόδους διὰ τῆς ψήφου των. Εὐχαριστῶ πάντα τὰ μέλη τοῦ Προεδρείου τὰ ἀνακουφίσαντά με ἐπὶ τετραετίαν ὡς ἔγγιστα ἐκ τῶν προεδρικῶν κόπων καὶ ἰδίᾳ εὐχαριστῶ τὸν περισπούδαστόν μοι γενικὸν γραμματέα τοῦ Συλλόγου κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλον, ὅστις ὑπῆρξεν ἀληθῶς ὁ δεξιός μου βραχίων ἐν τῇ ἐξασκήσει τοῦ βαρυτάτου προεδρικοῦ μου ὑπουργήματος.

ΕΚΘΕΣΙΣ
ΤΗΣ ΕΞΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

('Ανεγνώσθη ἐν τῇ ΠΖ' τακτικῇ συνεδριάσει, τῇ 31 'Οκτωβρίου 1902).

Σεβασμιώτατε ἅγιε πρόεδρε,

Διορισθέντες οἱ ὑποφαινόμενοι ἵνα ἐξελέγξωμεν τὴν κατὰ τὸ ἤδη λῆξαν Δ' ἔτος (1 Νοεμβρίου 1901—31 'Οκτωβρίου 1902) οἰκονομικὴν διαχείρισιν καὶ κατάστασιν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, σπεύδομεν κατ' ὀφειλὴν ἵνα ὑποβάλωμεν τὸ πόρισμα τῆς ἡμετέρας ἐργασίας, ἔχον ὡς ἑξῆς:

Αἱ ἐκ τακτικῶν καὶ ἐξ ἐκτάκτων συνδρομῶν πρόσοδοι τοῦ τα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μείου ἀνῆλθον κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς γρόσια 29,466, αἱ δὲ δαπάναι εἰς γρόσια 28,969, ὥστε ἀπομένει περίσσευμα ἐκ γροσίων 497. Περὶ τῆς χρηστότητος ἐν τῇ διαχειρίσει τοῦ ταμίου πανοσιολογιωτάτου Μεγ. Συγκέλλου κ. Νικοδήμου, ἀνθαμιλλωμένης πρὸς τὴν προθυμίαν καὶ τὸν ὑπερβάλλοντα ζῆλον αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς τῶν συμφερόντων τοῦ ἡμετέρου Σωματείου, πᾶς ἔπαινος ἥττων τυγχάνει τῆς πραγματικῆς ἀξίας· ἐφ' ᾧ πολλαὶ ὀφείλονται εὐχαριστίαι τῇ Α. Πανοσιολογιότητι. Περὶ δὲ τῆς ἀκριβείας καὶ τάξεως τῆς κρατούσης ἐν τοῖς Ἀρχείοις καὶ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ καὶ Ὀργανοθήκῃ τοῦ Συλλόγου, ἡ Ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ δίκαιον θεωρεῖ ἵνα ἐξάρῃ ταύτην ἰδιαζόντως, μὴ δισταζουσα νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι δύναται νὰ ὑπερηφανεύηται καὶ καυχᾶται δι' αὐτὴν τὸ ἡμέτερον Σωματεῖον, ὀφεῖλον θερμὰς ὡσαύτως εὐχαριστίας τῷ τε γενικῷ γραμματεῖ αὐτοῦ κ. Γ. Παπαδοπούλῳ καὶ τῷ βιβλιοφύλακι καὶ ὀργανοφύλακι κ. Χρήστῳ Παπαϊωάννου.

Ἐπὶ τούτοις δὲ ἐκδηλοῦντες τὴν ἐνδόμυχον εὐφροσύνην ἡμῶν διὰ τὴν ἐπιτελεσθεῖσαν οἰκονομικὴν πρόοδον τοῦ Συλλόγου, ὀφειλομένην, καθ' ἡμᾶς, εἰς τὴν ὁσημέραι ἐπιτυγχανομένην μείζονα ἐκτίμησιν τοῦ σκοποῦ καὶ τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ, διατελοῦμεν

εὐπειθέστατοι

Ἐν Φαναρίῳ τῇ 21 Ὀκτωβρίου 1902.

Τὰ μέλη τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς

† **Ὁ Συνναΐδων Εὐγένιος**

ἀρχιμ. **Ἀντ. Ζ. Ἀντωνίνης**
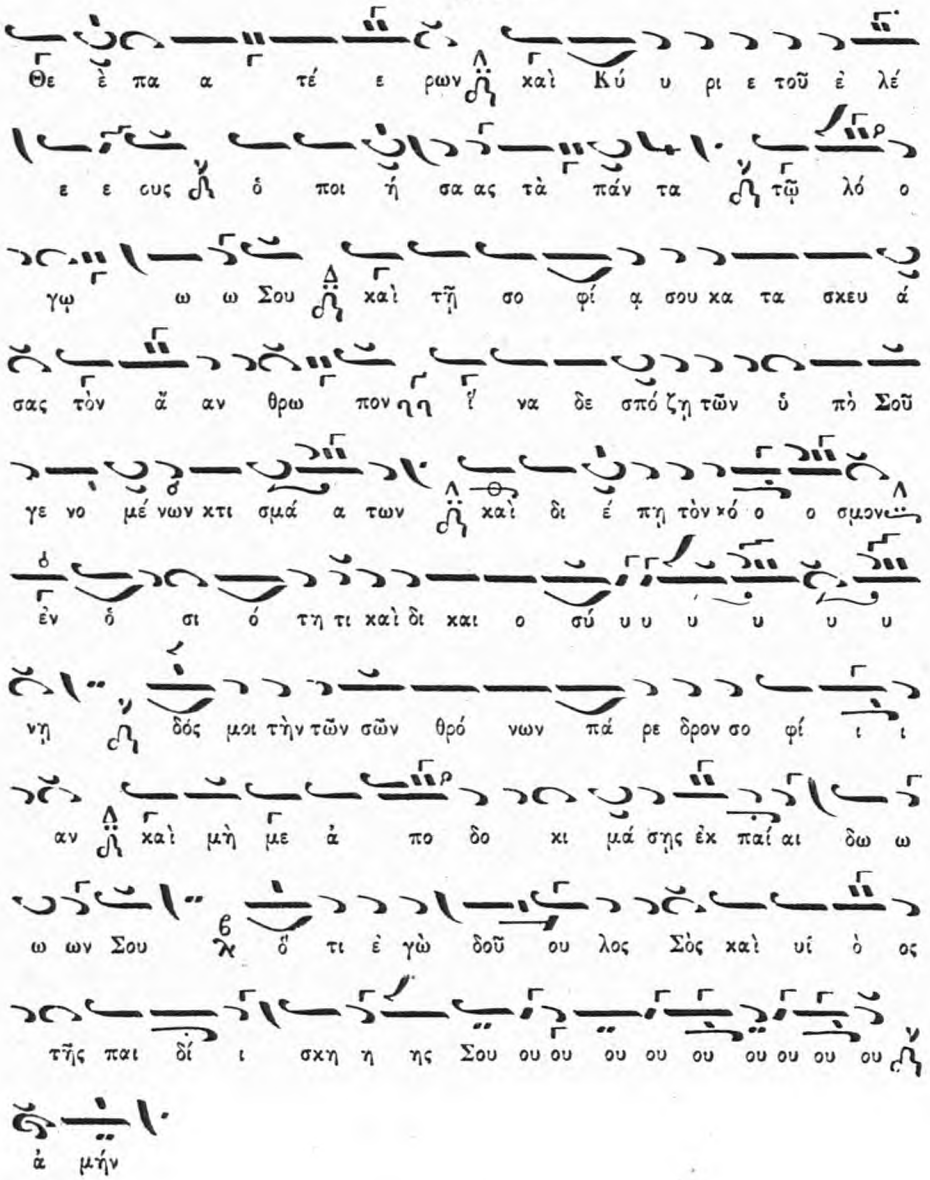
Μ. Βασιλείου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὕμνοι, ᾠδαὶ καὶ πολυχρονισμοί, μελοποιηθέντες ὑπὸ Μ. Βασιλείου γραμματέως τοῦ πατριαρχ. Γραφείου χάριν τῶν μαθητῶν τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐκκλησ. Μουσικοῦ Συλλόγου.

Ὕμνος εἰς Θεὸν
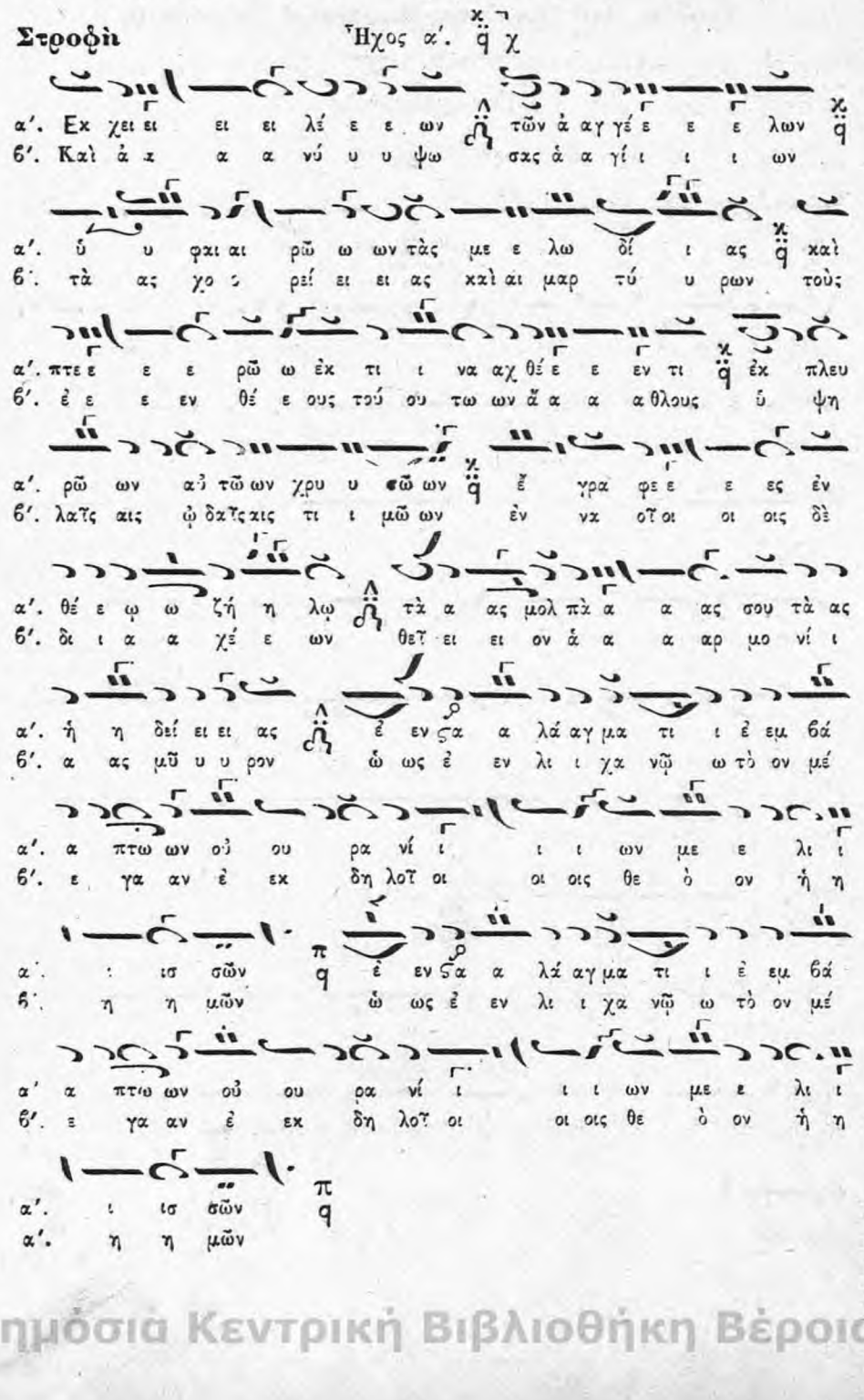
Ἦχος λ Νη.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

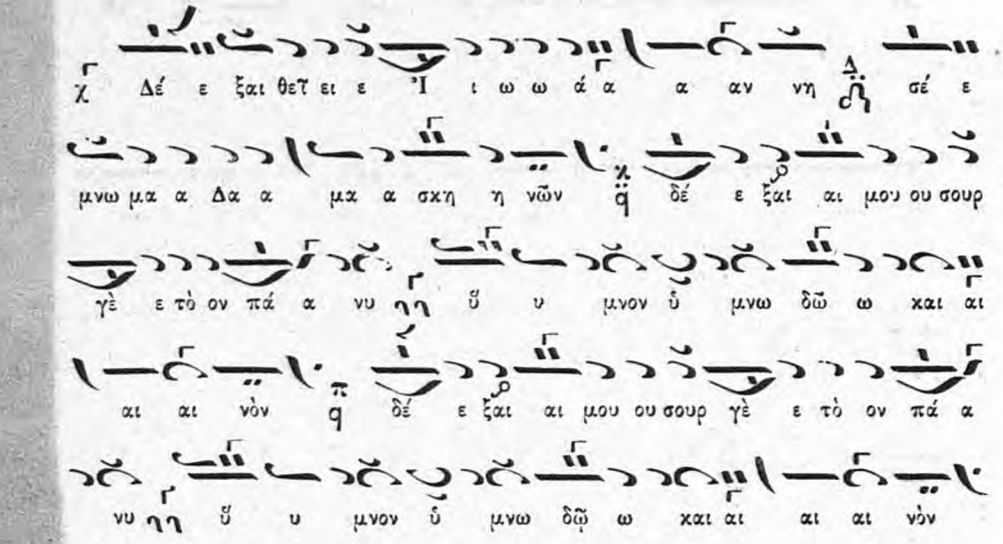
Ὕμνος εἰς ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, προκριθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἐκκλ. Μουσικοῦ Συλλόγου καὶ καθιερωθεὶς ἵνα ψάλληται εἰς τὰς ἐπισήμους τελετὰς καὶ πανηγύρεις αὐτοῦ.

Στροφὴ Ἦχος α΄.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐπῳδὸς

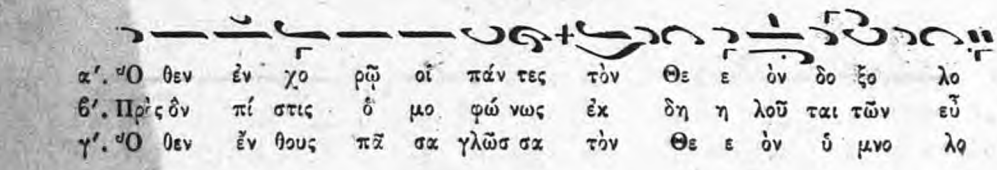

Ὕμνος εἰς τὴν Α.Α.Μ. τὸν Σουλτάνον, ποιηθεὶς ὑπὸ Ι. Δ. Ταντταλίδου διευθυντοῦ τοῦ Α΄. πατριαρχικοῦ γραφείου.

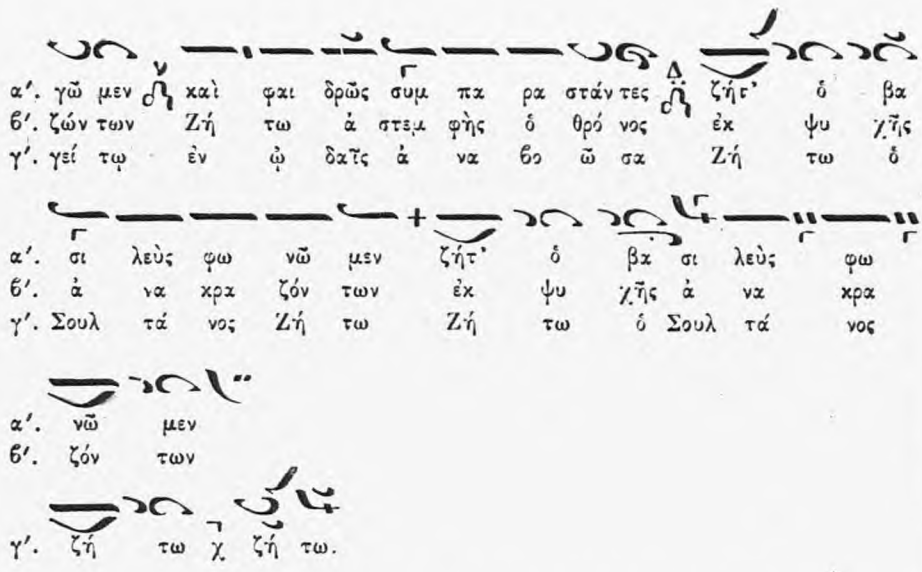
Στροφὴ Ἦχος Γ΄. Γα.

Ἀντιστροφὴ

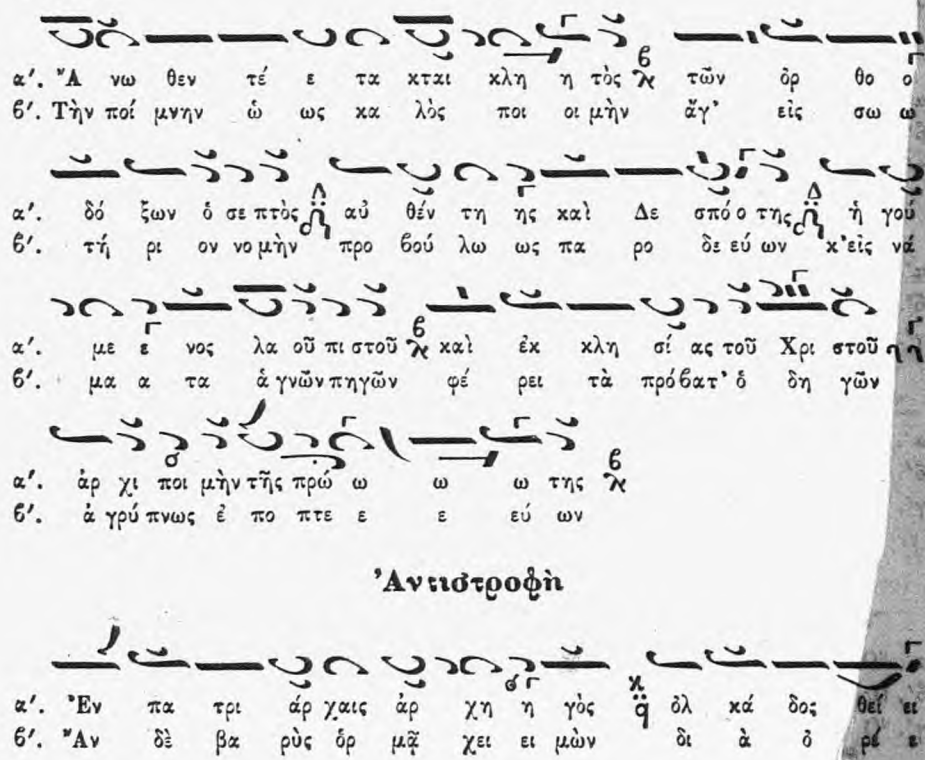

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Παιὰν πατριαρχικός, ποιηθεὶς ὑπὸ Ι. Δ. Τανταλίδου

Στροφὴ Ἦχος Βϐ.

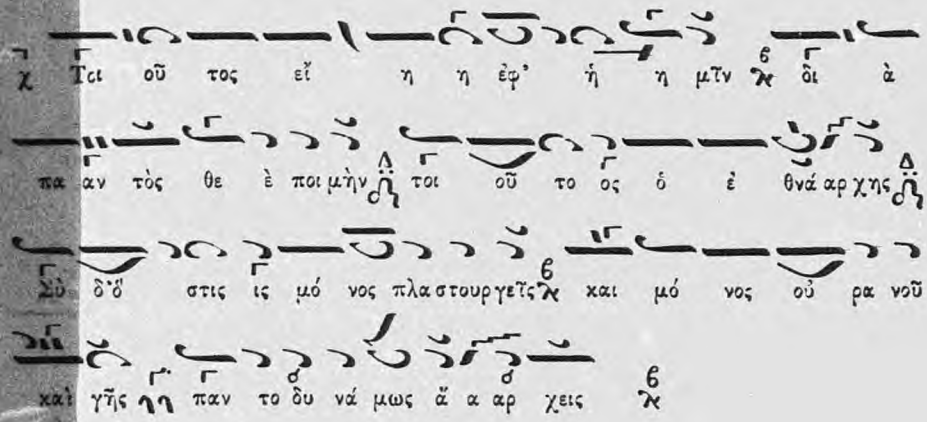

Ἀντιστροφὴ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Στροφὴ Ἐπῳδὸς α'. (δέησις)

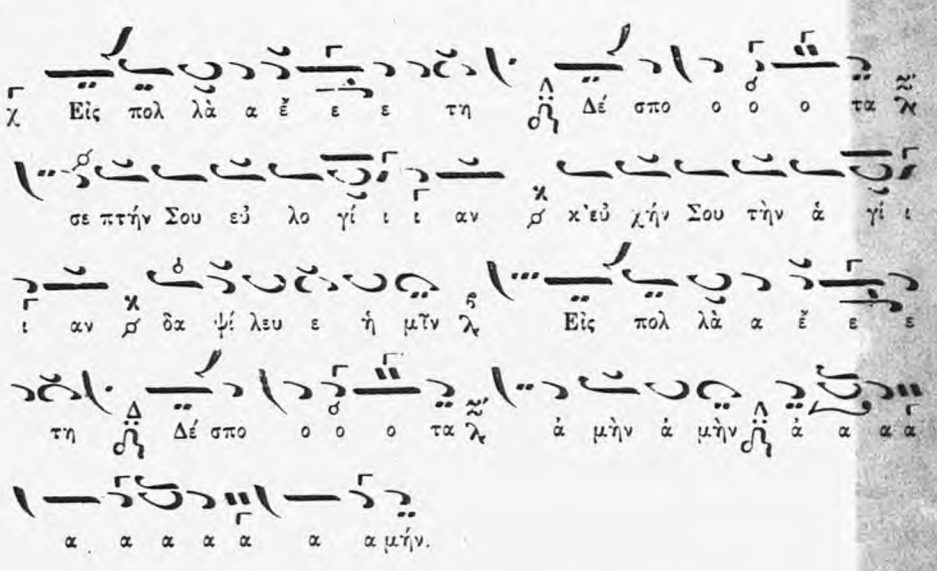

Ἀντιστροφὴ

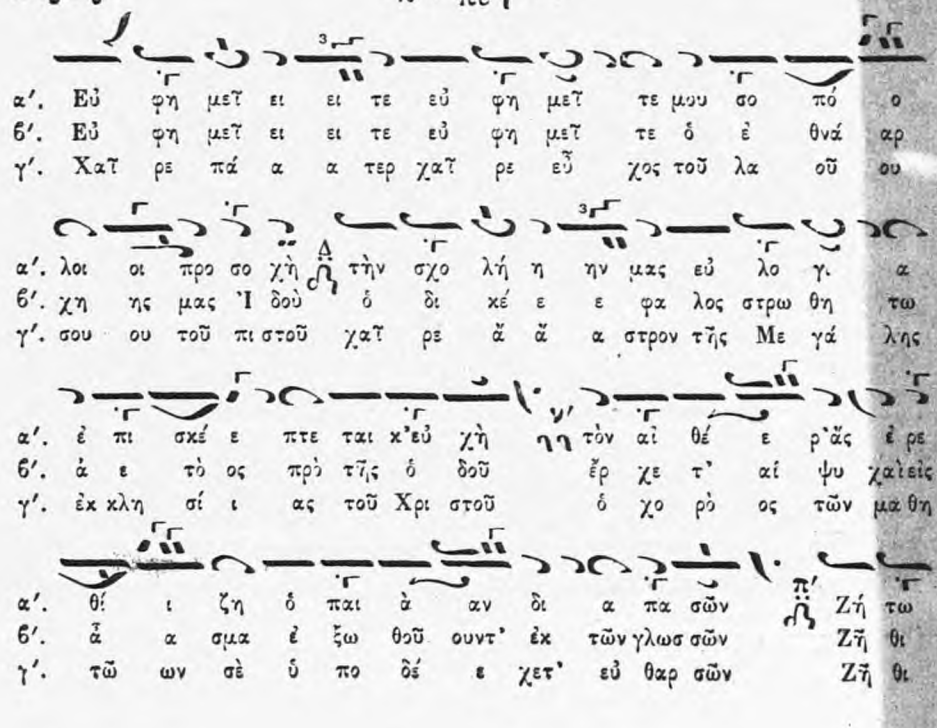
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἦσημος Ἐπῳδὸς β΄. (προσφώνησις)

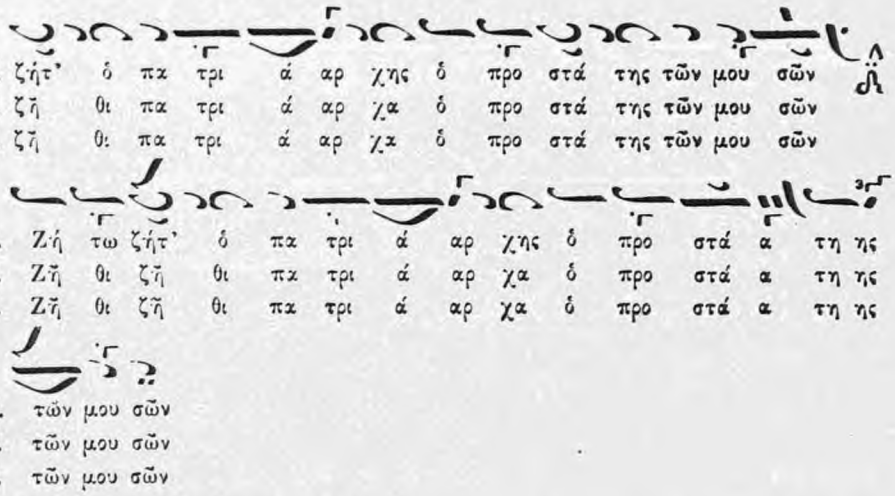

Παιὰν ἕτερος πατριαρχικός, ποιηθεὶς ὑπὸ Ἡλία Τανταλίδου

Στροφὴ Ἦχος πλ. Νη.
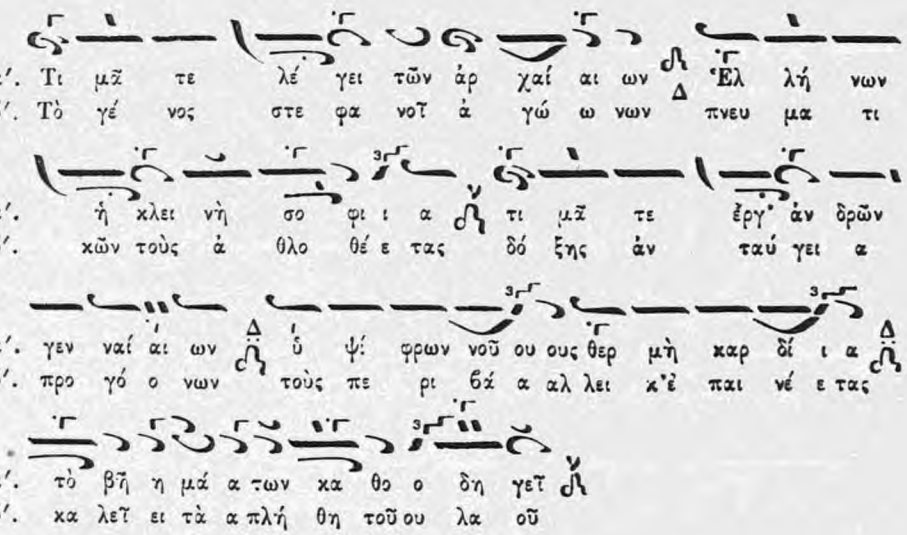

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

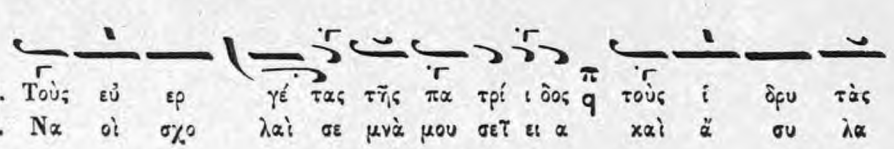

Διθύραμβος εἰς ἱδρυτὰς καὶ εὐεργέτας κοινῶν ἱδρυμάτων ποιηθεὶς ὑπὸ Ι. Δ. Τανταλίδου σεπτῇ ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Ἰωακεὶμ Γ′.

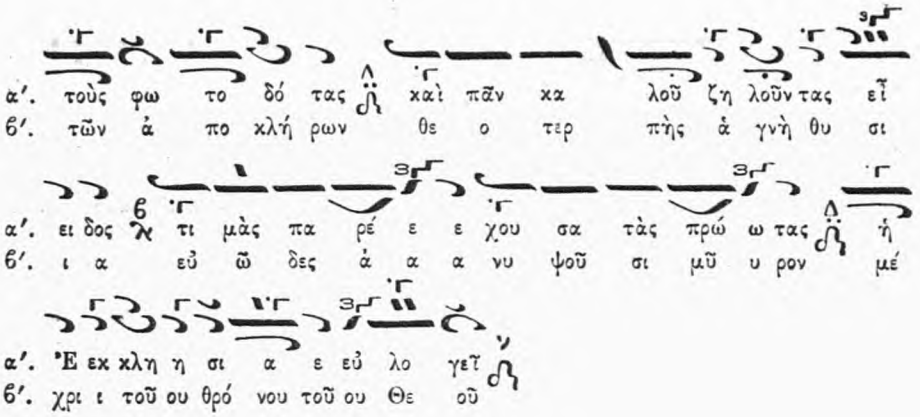
Στροφὴ Ἦχος Νη.
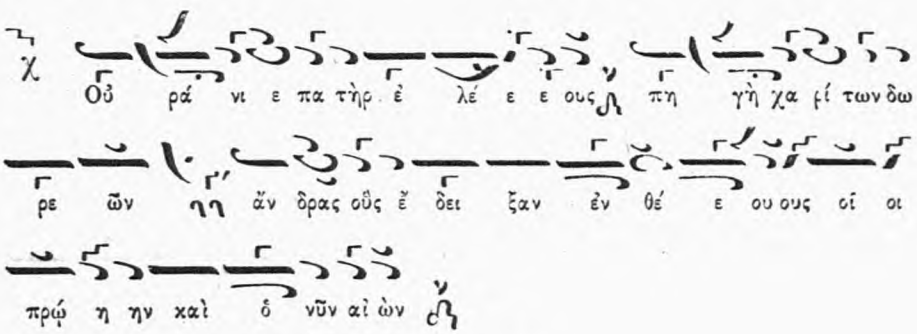

Ἀντιστροφὴ

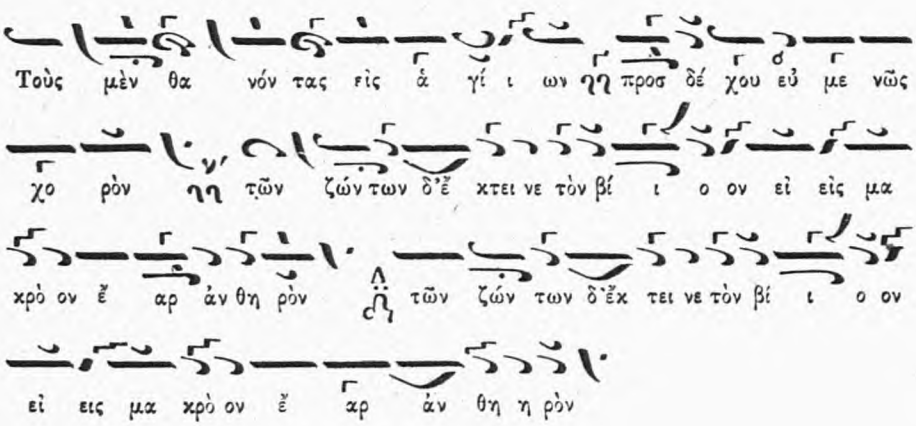
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Στροφὴ Ἐπῳδὸς (δέησις)

Ἀντιστροφὴ

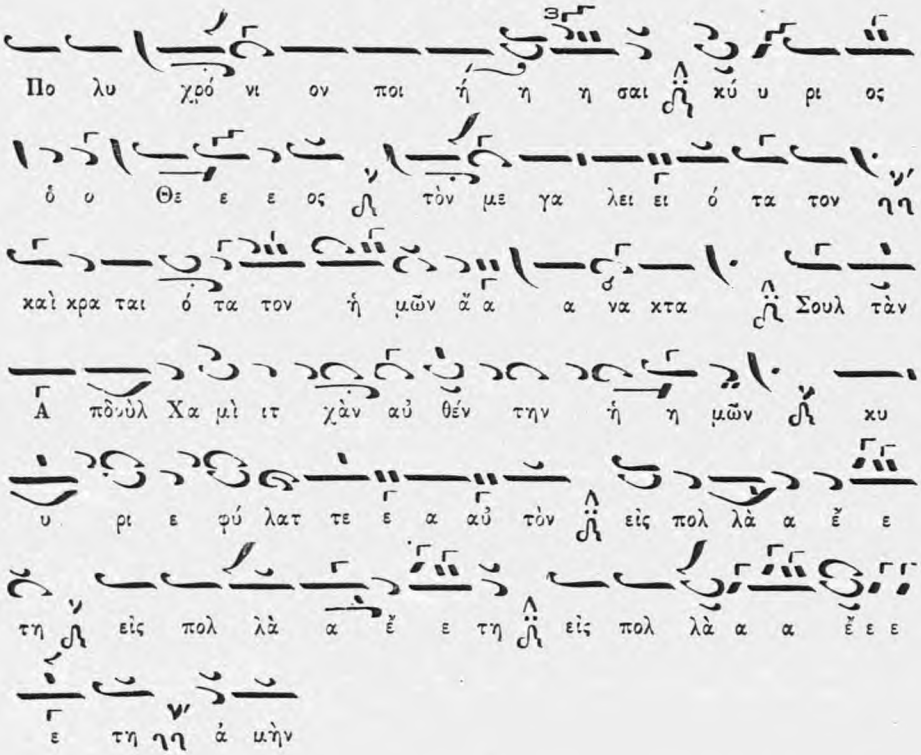

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΣΜΟΙ

Εἰς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτάνον

Ἦχος λα Νη. χ

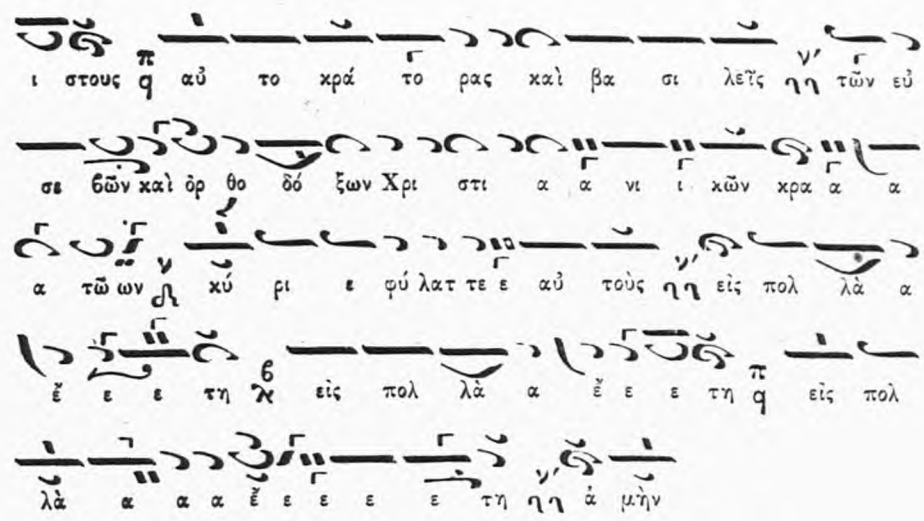

Εἰς τοὺς αὐτοκράτορας καὶ βασιλεῖς τῶν ὀρθοδόξων κρατῶν συντεθεὶς καὶ μελοποιηθεὶς σεπτῇ πατριαρχικῇ κελεύσει.

Ἦχος λα Νη.

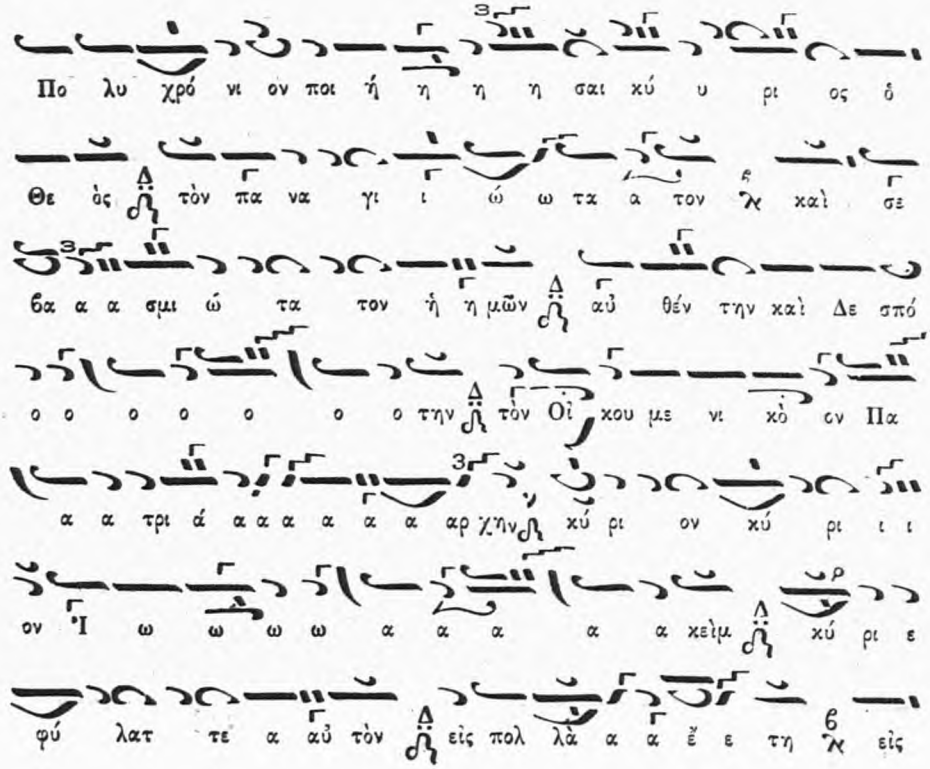

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

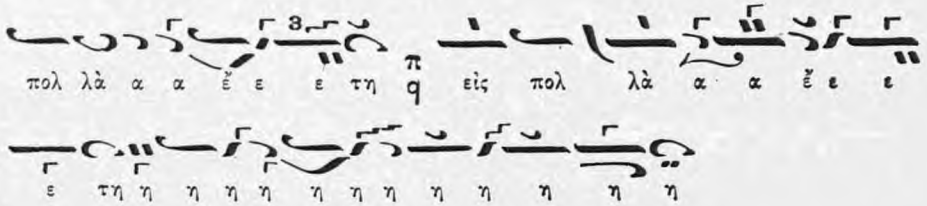

Εἰς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην

Ἦχος Δι.
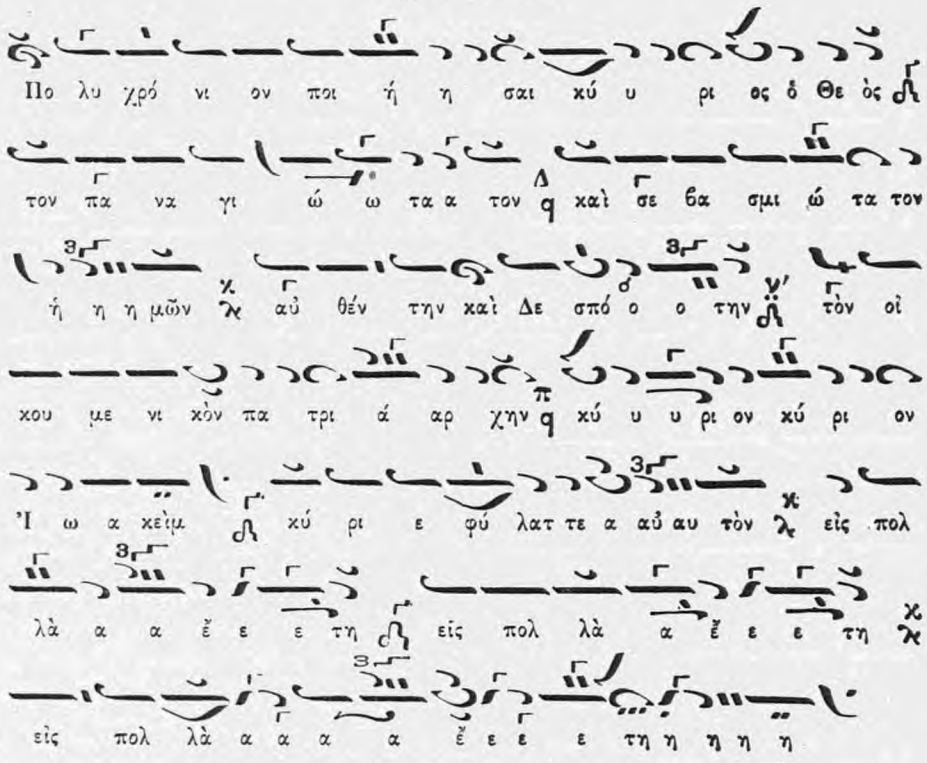

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

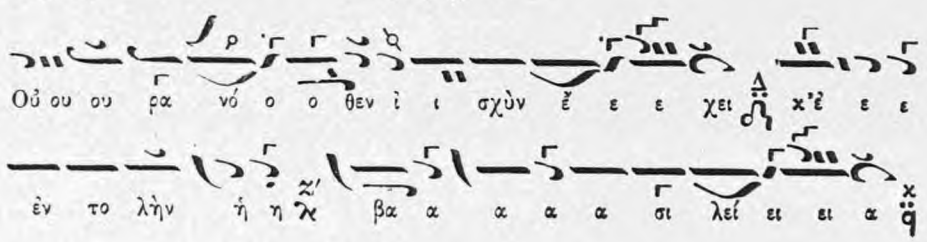
Ἕτερος εἰς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμ. Πατριάρχην

Ἦχος Γ'. Γα.

Ὑπὸ Γ. Βιολάκη Πρωτοψάλτου

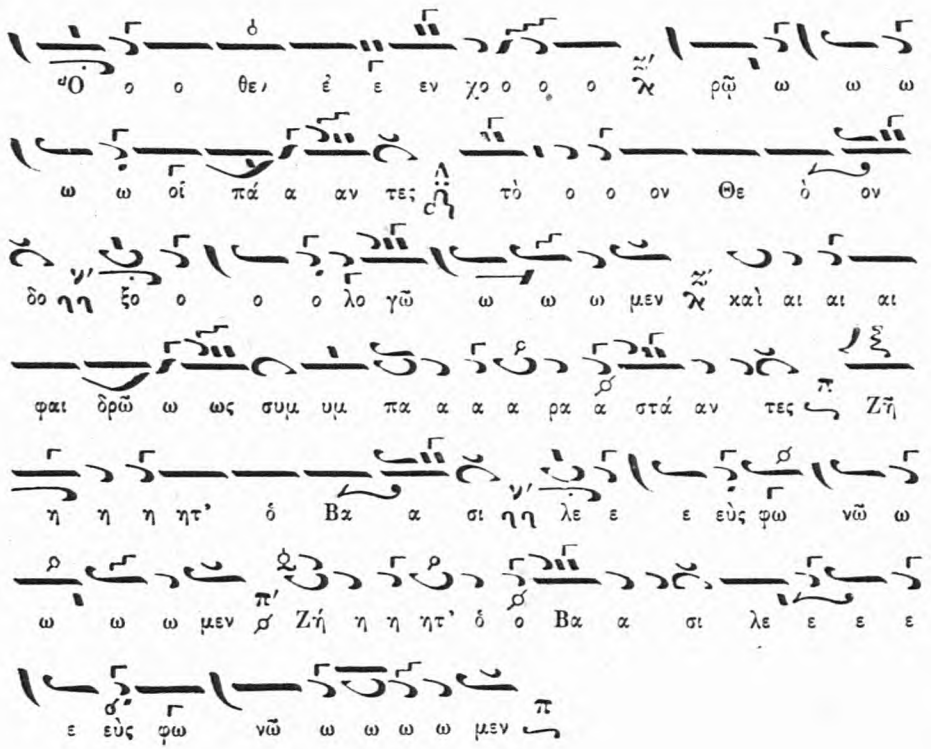
Στροφὴ Ἦχος Πα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας
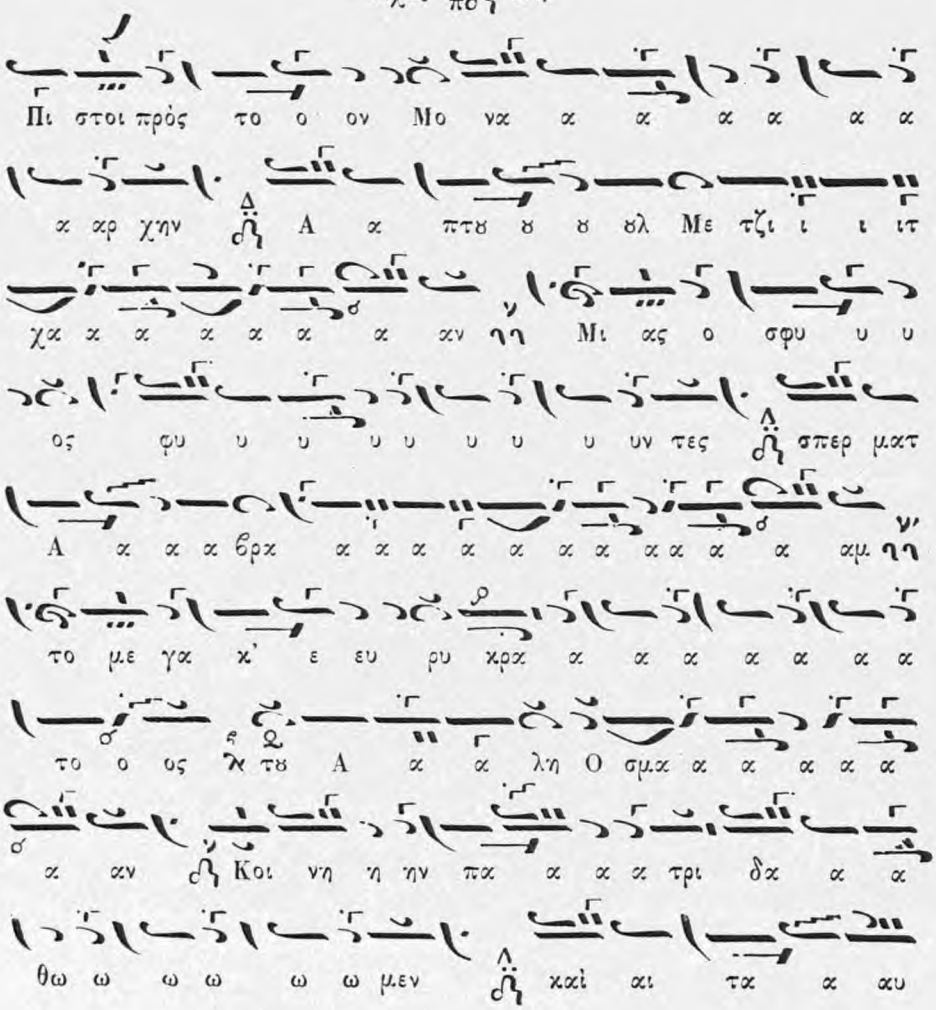

Ἀντιστροφὴ

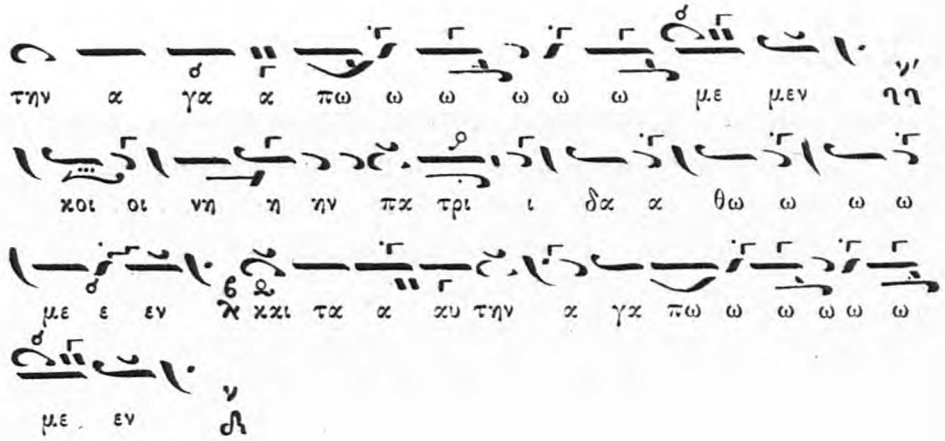
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὠδὴ εἰς τὸν Σουλτάνον Ἀβδοὺλ Μετζὶτ Χάν, παρόντα εἰς τοὺς ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι τοῦ Βοσπόρου τελεσθέντας γάμους τῆς θυγατρὸς Στεφανάκη βέη Βογορίδου μετὰ τοῦ Ἰωάννου Φωτιάδου πασᾶ, τελεταρχοῦντος τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἀνθίμου ς΄ τοῦ ἀπὸ Ἐφέσου.

Ἦχος πλ. Νη.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ ἥλιος τῆς δόξης τῶν Ὀθωμανῶν
τὸν μέσον πόλον τέμνων ἰσημερινῶς
τὸ θάλπος ἴσον νέμεις καὶ τὸ φῶς κοινὸν
ἐπίσης ἐλλαμφθῶμεν
ἐπίσης θερμανθῶμεν

Ὁ τῆς εἰρήνης μέδων τοῦ Μαχμοὺτ υἱὸς
ἐν μάρτυσιν ἀγγέλοις εἶπεν εἷς Θεὸς
μία πατρὶς τὸ κράτος εἷς δέ μοι λαὸς
λαοὶ ἀγαλλιῶμεν
εἰς δόξαν Θεῷ δῶμεν.
Πιστοὶ πρὸς τὸν Μονάρχην κ.τ.λ.

Σεπτὸς τοῖς πᾶσι, σέβας τὸν Θεὸν
ὁ τῶν σωμάτων μᾶλλον ἢ τῶν καρδιῶν
ἀνάσσων ὁ Σουλτάνος σώζεις τὸν λαὸν
τὸν σώστην ἐπιγνῶμεν
λαοὶ καὶ εὐλογῶμεν.

Τοῖς θρόνοις ἐφεδρεύει θέμις πατρικὴ
πρᾳότης αἰθριάζει λόγους δικαίους
ἡ δ' ἀρετὴ ἐν δόξῃ θριαμβευτικὴ
ὧ ταύτην ἀσπασθῶμεν
λαοὶ καὶ δοξασθῶμεν.

Ζωὴν τὸ τανῦν ἀπολαύειν καὶ τιμὴν
ἠσφάλισε καθάπαξ δίδωσι δ' ἡμῖν
πρὸς τὴν εὐημερίαν πᾶσαν ἀφορμὴν
αὐτῷ συμμορφωθῶμεν
λαοὶ καὶ εὐδαιμονῶμεν.
Πιστοὶ πρὸς τὸν μονάρχην κ τ.λ.

Ἀγάπα τὸν πλησίον νόμος τοῦ Χριστοῦ
τὸν βασιλέα τίμα δόγμα τοῦ πιστοῦ
πατρὶς, πατὴρ πατρίδος ἔρως τοῦ Χριστοῦ,
ἀλλήλους ἀγαπῶμεν
τὸν ἄνακτα τιμῶμεν.

Λαοὶ φυλαὶ καὶ γλῶσσαι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ
πατρὸς καὶ Βασιλέως παῖδες ἀγλαοῦ,
εἰς μίαν ἀρθρωθῶμεν σύστασιν λαοῦ,
ἀλλήλοις χεῖρα δῶμεν,
καὶ ἀδελφοὶ κληθῶμεν.

Τῶν ἄνακτος ἀξίως πάντες, μεριμνῶν
ὑψώσωμεν πατρίδος πύργον ἐρυμνὸν
ἐξ ἀδαμάντων δόξης πάντοθεν στιλπνὸν
κ' ἐν τούτῳ ὑψωθῶμεν
καὶ σώζοντες σωθῶμεν.
Πιστοὶ πρὸς τὸν Μονάρχην κ.τ.λ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὸν τοῦ Ὁμὰρ Χαττάπου Ἱερὸν Θεσμὸν
φερέγγυον ἀγάπης ἔχομεν χρησμὸν
τὸ αἷμα τούτων εἶπεν αἷμα εἶν' ἡμῶν
τὸ ῥῆμα σεβασθῶμεν
καὶ δεῦτε συναφθῶμεν.

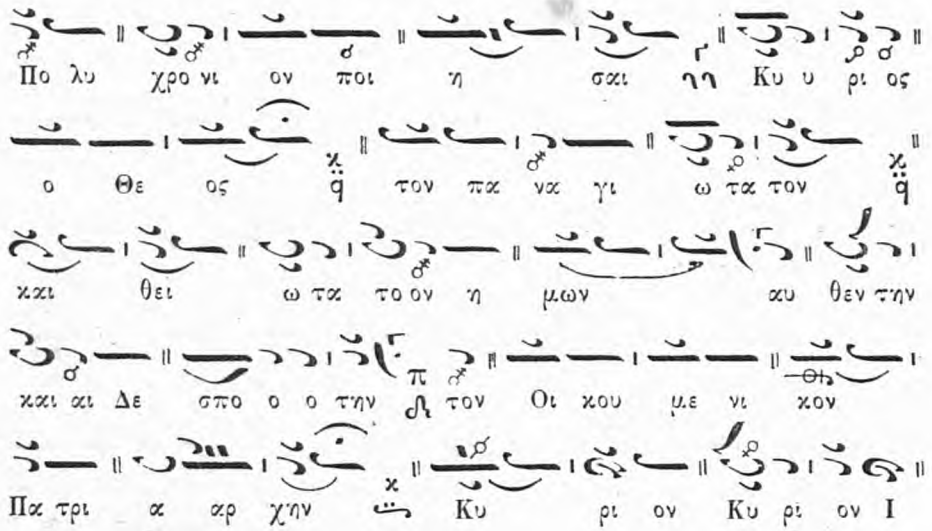
Ἀλλοτριότης πᾶσα ἔστω ἐκποδῶν
Χριστιανὸς καὶ Τοῦρκος ὁμοθυμαδὸν
τὴν πρὸς τὰ κρείττω πάντες στοίχωμεν ὁδὸν
ὦ τείνομεν χαρῶμεν
συμφιλιωθῶμεν

Παιδεία, νόμος, τάξις, σέβας ἀρετή,
κοινῆς πατρίδος ἔρως σύμπνοια πιστή,
Ἰδοὺ τί ὁ προστάτης πάντων ἀπαιτεῖ,
ὦ δῶμεν τούτῳ δῶμεν
ὦ πνέον ὦ ζῶμεν.
Πιστοὶ πρὸς τὸν Μονάρχην κ.τ.λ. *

Νέος πολυχρονισμὸς τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μελοποιηθεὶς ὑπὸ ΝΗΛΕΩΣ Α. ΚΑΜΑΡΑΔΟΥ.

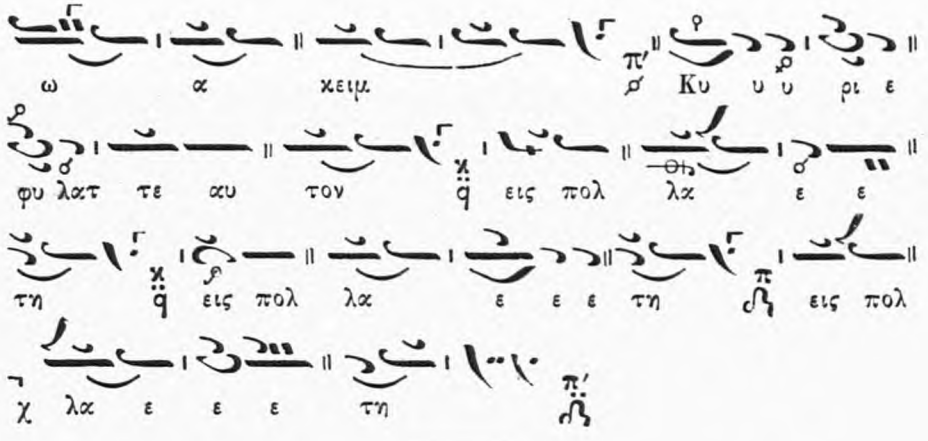
Ἦχος $\overset{\pi}{\underset{\pi}{\lambda}}$ ϑ $\overset{\pi}{\text{ϱ}}$ Ρυθμὸς ὅσημος διτρόχαιος δακτυλικὸς — Ὁ Ι Ἱ Ι

Χρόνος ὀλίγον γοργός.

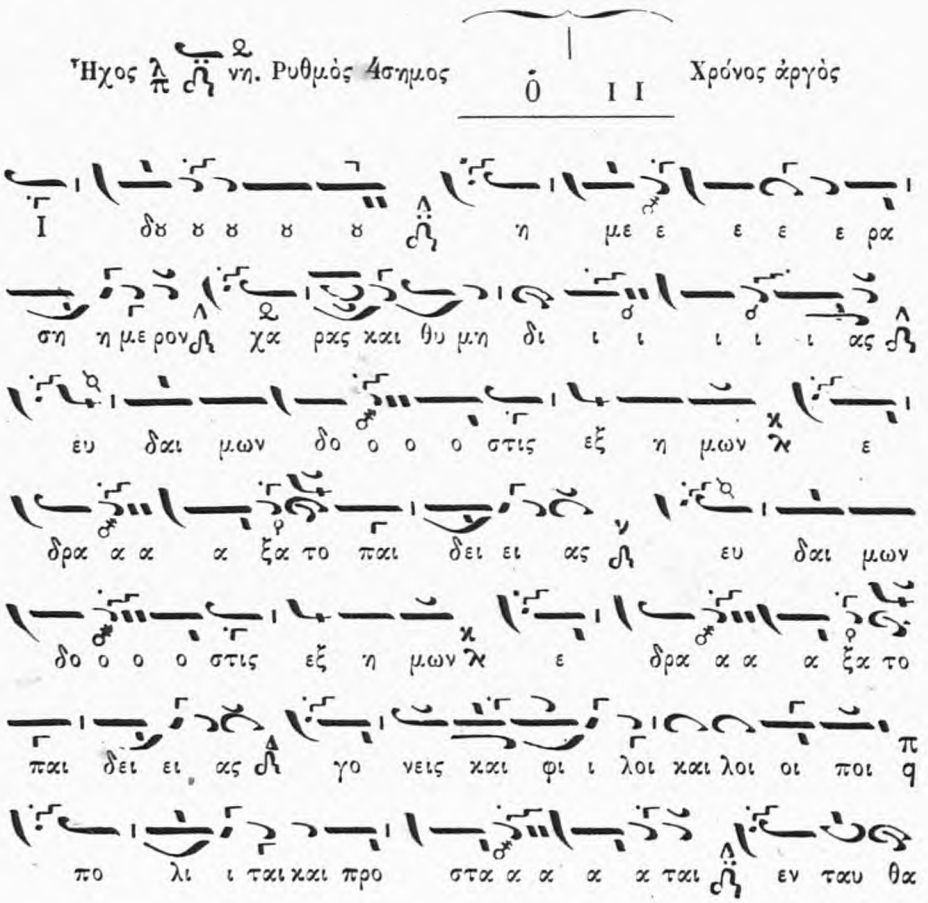
* Ἡ ᾠδὴ αὕτη ἐστιχουργήθη μὲν ὑπὸ Ἡλία Ταντολίδου, ἐμελοποιήθη δὲ ὑπὸ Ἰωάννου Πρωτοψάλτου, τότε Λαμπαδαρίου ὄντος, καὶ ἐψάλη ἐν τῷ μεγάρῳ Στεφανάκη βέη ὑπὸ τοῦ τότε Πρωτοψάλτου Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Ἰωάννου Λαμπαδαρίου, μετὰ τῶν δομεστίχων των, Στεφάνου καὶ Νικολάου. Ἀντεγράφη ὑπὸ Βασιλείου Ν. Καμαράδου, δημοσιεύεται δὲ μερίμνῃ καὶ ἀξιοζήλῳ προτάσει τοῦ κ. Βασιλείου Πανοικίδου δικηγόρου, τακτικοῦ μέλους τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἄσμα εἰς ἐξετάσεις σχολείων, μελοποιηθὲν ὑπὸ ΝΗΛΕΩΣ Α. ΚΑΜΑΡΑΔΟΥ.

Ἦχος πλ. δ νη. Ρυθμὸς Ἀσημος Χρόνος ἀργὸς

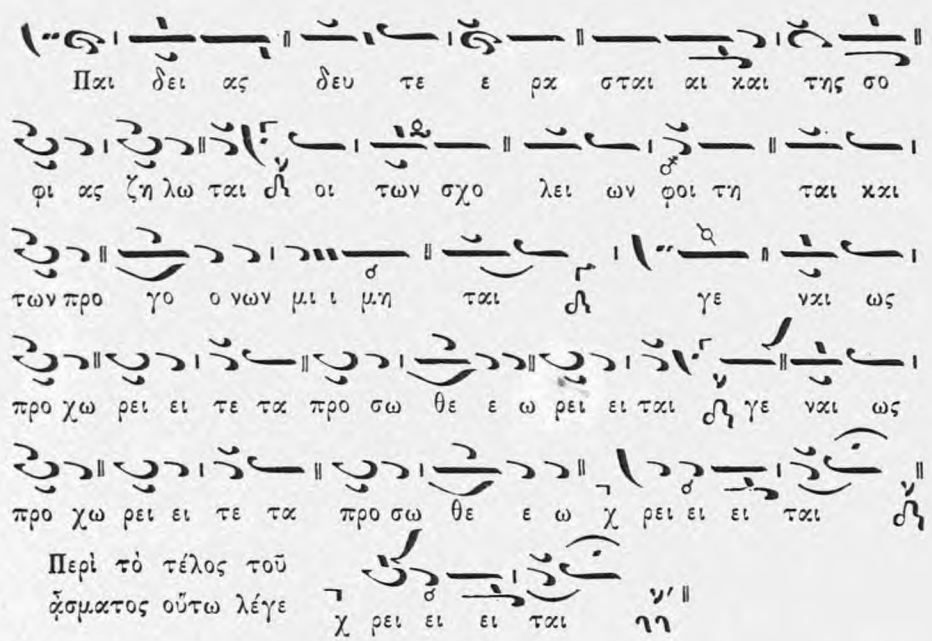

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐπῳδὸς, ἦχος ὁ αὐτὸς

Ρυθμὸς ἑξάσημος διτρόχαιος δακτυλικὸς Χρόν. ὀλίγον γοργὸς

Στροφὴ Α΄.

Ἰδοὺ ἡμέρα σήμερον χαρᾶς καὶ θυμηδίας,
εὐδαίμων δ' ὅστις ἐξ ἡμῶν ἐδράξατο παιδείας.
Γονεῖς καὶ φίλοι καὶ λοιποὶ πολῖται καὶ προστάται
ἐνταῦθα συναθροίζονται ἡ δὲ Πατρὶς καυχᾶται.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐπῳδὸς

Παιδείας δεῦτε ἐρασταὶ
καὶ τῆς σοφίας ζηλωταὶ
οἱ τῶν σχολείων φοιτηταὶ
καὶ τῶν προγόνων μιμηταὶ
γενναίως προχωρεῖτε,
τὰ πρόσω θεωρεῖτε.

Στροφὴ Β'.

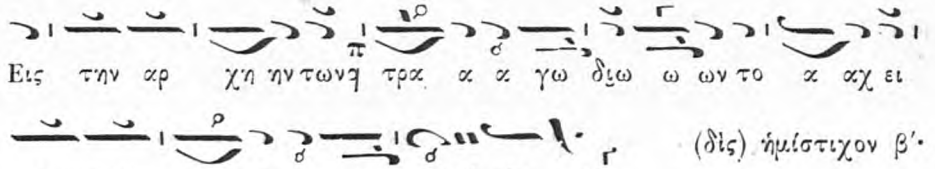
Καρποὺς ποθοῦσιν ἀγλαοὺς σπερμάτων εὐποιΐας
καὶ πολυτίμους θησαυροὺς ἀπὸ θερμῆς καρδίας,
τὸ πρὶν οἱ γεωργήσαντες μετὰ πολλῆς θυσίας
καὶ ἤδη τὴν συγκομιδὴν τελοῦσι τῆς παιδείας.
Παιδείας δεῦτε κ.τ.λ.

Στροφὴ Γ'.

Θερμῶς εὐχαριστήσαντες λοιπὸν τοὺς διδασκάλους
γονεῖς ἐφόρους καὶ λοιποὺς μικρούς τε καὶ μεγάλους
εἰς τὸν ἀγῶνα εὐθαρσῶς προβῶμεν, ἡ δὲ νίκη
καὶ τὸ βραβεῖον θὰ δοθῇ εἰς ὅν τινα ἀνήκει.
Παιδείας δεῦτε κ.τ.λ.

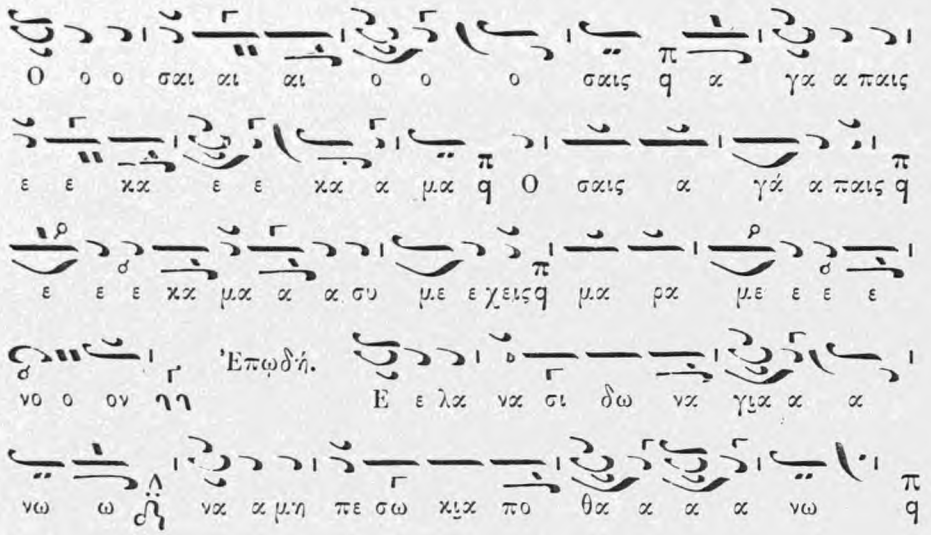
Ἄσματα δημώδη τονισθέντα ὑπὸ ΣΥΜΕΩΝ Α. ΜΑΝΑΣΣΕΙΔΟΥ, ἐπεξεργασθέντα δὲ ἀποφάσει τῆς Τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ «Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου» κατά τε Γραφὴν καὶ Ρυθμὸν ὑπὸ ΝΗΛΕΩΣ Α. ΚΑΜΑΡΑΔΟΥ.

Ἄσμα α'. Ἦχος ᾱ Πα. Ρυθμὸς 4σημος Ô I I Χρόν. ὀλίγον γοργὸς

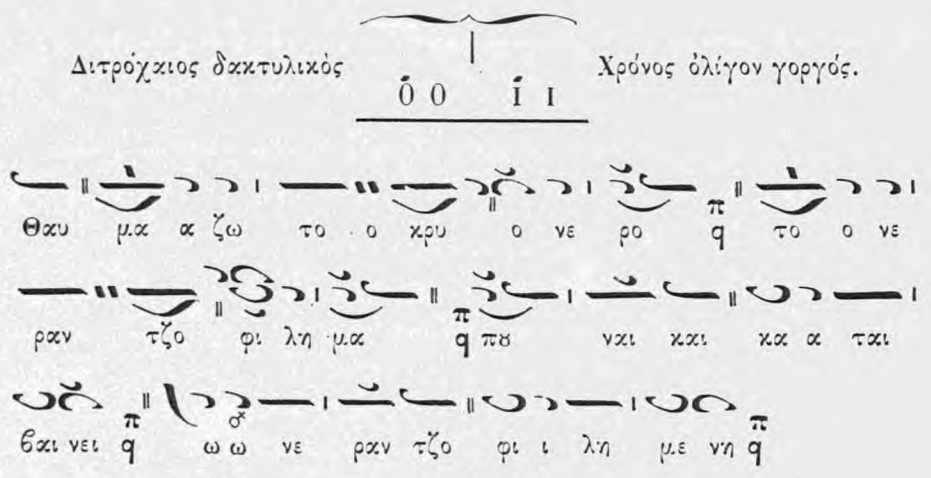
(δὶς) ἡμίστιχον β'.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

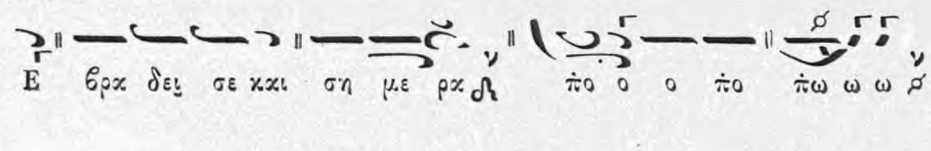

Ἆσμα β′. Ἦχος ἀ̈ Πα. Ρυθμὸς 6σημος

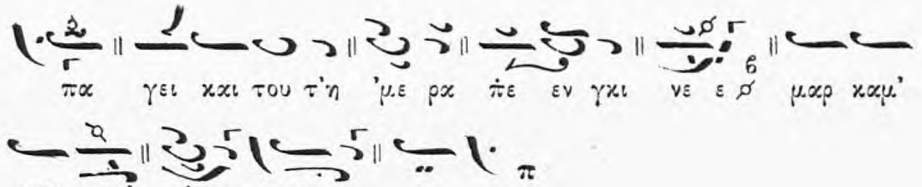
Διτρόχαιος δακτυλικὸς Χρόνος ὀλίγον γοργός.

Ἆσμα γ′. Ἦχος ἀ̈ Πα. Ρυθμὸς 4σημος Χρόνος μέτριος.

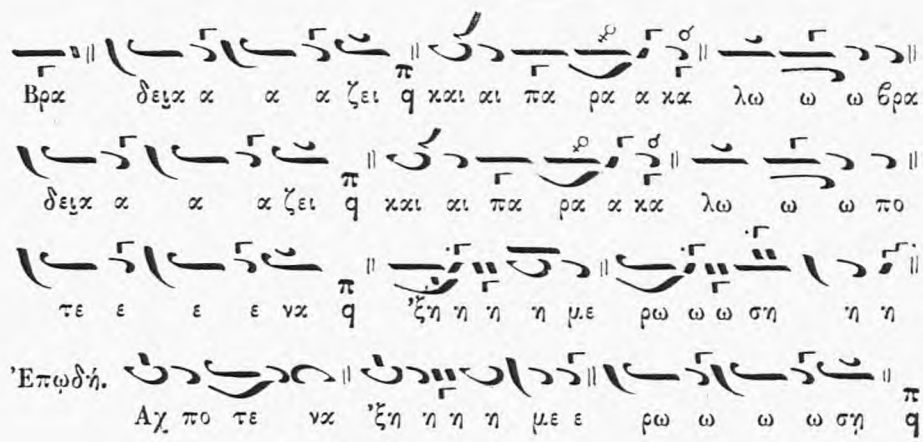

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

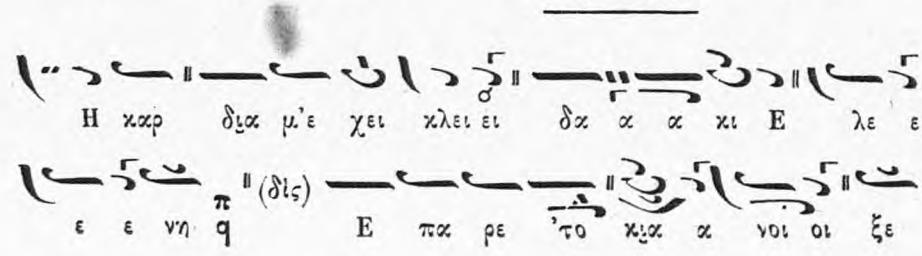
Δὲν σ' εἶδαν τὰ 'μματάκια μου, νὰ 'πάρ' ὁ νοῦς μ' ἀέρα.

Ἆσμα δ'. Ἦχος ᾱ Πα. Ρυθμὸς 4σημος Ο Ι Ι Χρόνος ὀλίγον ἀργός.

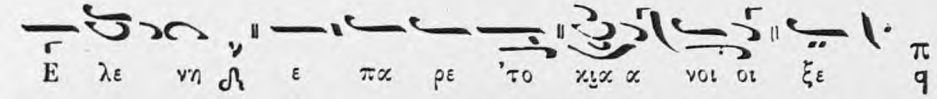

Νὰ 'δῶ τὰ 'μμάτια μου στεγνὰ
Κι ὁ νοῦς μου νὰ 'μερώτῃ.
'Επωδή. Ἄχ! κι' ὁ νοῦς μου νὰ 'μερώσῃ.

Ἆσμα ε'. Ἦχος ᾱ Πα. Ρυθμὸς 4σημος Ο Ι Ι Χρόνος μέτριος.

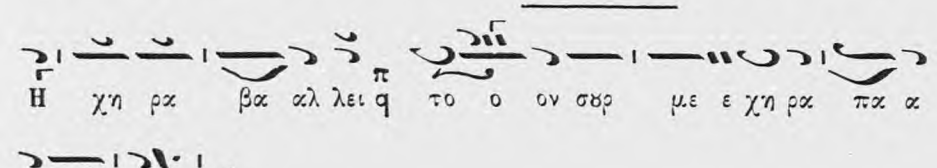

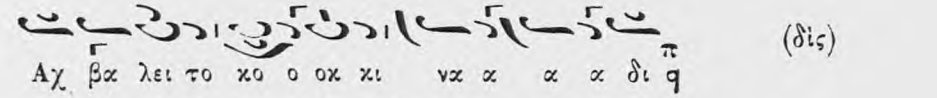
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἔχει μέσα περιβόλι. (Ἑλένη)
Ἔμβα καὶ σεριάνισε. (Ἑλένη)
Ἔμβα καὶ σεριάνισε.

Ἆσμα ς'. Ἦχος ἀ Πα. Ρυθμὸς 4σημος $\frac{\text{Ô}\quad \text{I I}}{|}$ Χρόν. ὀλίγον γοργός.

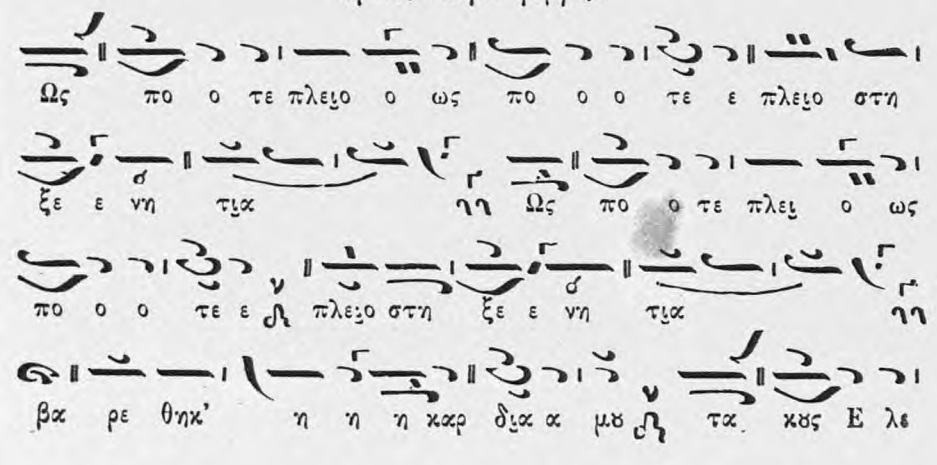

(δὶς)

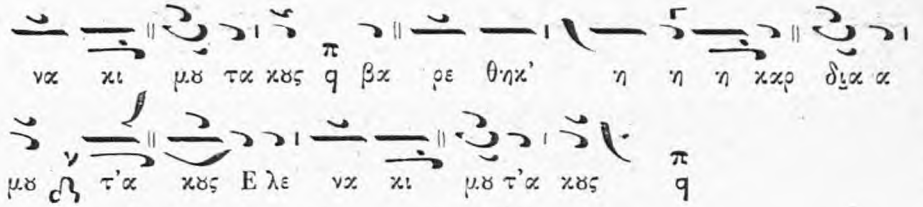
Βάλλει τὸ φέσι της στραβά
Χήρα παπαδιά
Ἄχ νὰ πάρῃ παλληκάρι. (δὶς).

Ἆσμα ζ'. Ἦχος ἀ Πα. Ρυθμὸς 6σημος. Διτρόχαιος δακτυλικὸς $\frac{\text{Ô Ô}\quad \text{I I}}{|}$

Χρόνος ὀλίγον γοργός.

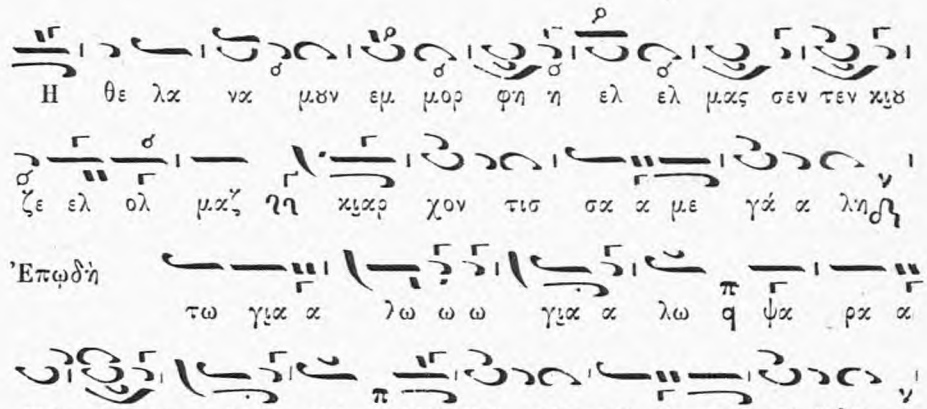

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

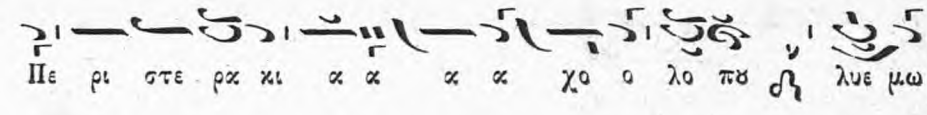
Καὶ σὺ δὲν τὰ βαρέθηκες τ' ἀναστενάγματά μου.

Ἄσμα ιʹ. Ἦχος ἀ Πα. Ρυθμὸς 2σημος 0 I Χρόνος μέτριος.

Νὰ τραγῳδοῦσα κ' ἔμορφα ἐλ ἐλμὰς κ.τ.λ. δὲν ἤθελ' ἄλλη χάρι.
Τὰ μεσάνυχτα (ἐπωδὴ) ν' ἀφήσῃς ἀνοικτά. (Δὶς μετὰ τῆς ἐπωδῆς)

Ἄσμα θʹ. Ἦχος ἀ Πα. Ρυθμὸς 4σημος 0 I I Χρόνος μέτριος.

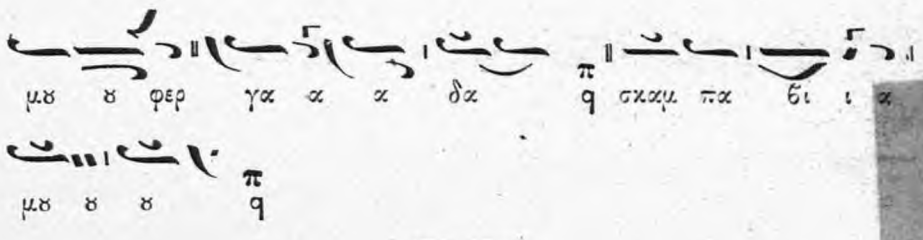

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

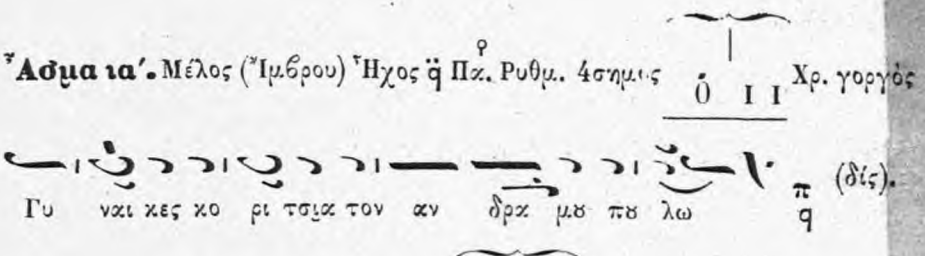
Ἆσμα ιʹ. Ἦχος ᾱ Πα. Ρυθμὸς 6σημος διτρόχαιος δακτυλικὸς Ὁ Ο Ἰ Ι

Χρόνος ὀλίγον γοργός.

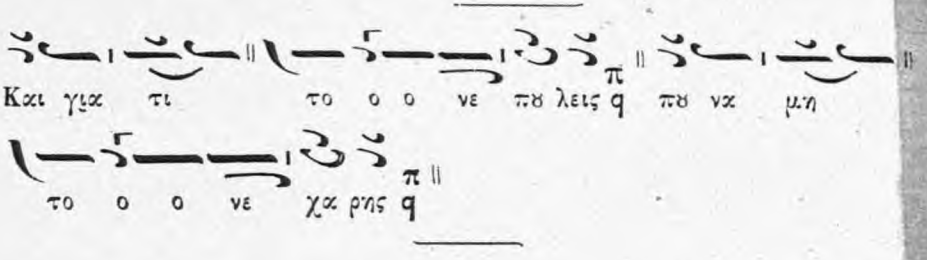
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἄσμα ια'. Μέλος (Ἰμβρου) Ἦχος ἀ Πα. Ρυθμ.. 4σημος Χρ. γοργὸς (δίς).

Ρυθμὸς 6σημος δακτυλικὸς Χρ. ὀλίγον γοργὸς

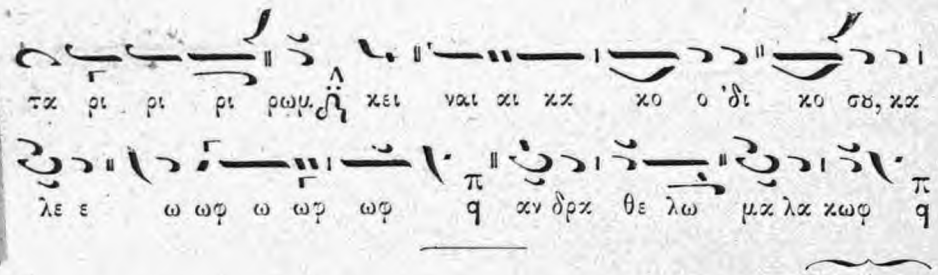

Ἄσμα ιβ'. Ἦχος ἀ Πα. Ρυθμ. 6σημος διτρόχαιος δακτυλικὸς

Χρόνος ὀλίγον γοργός.

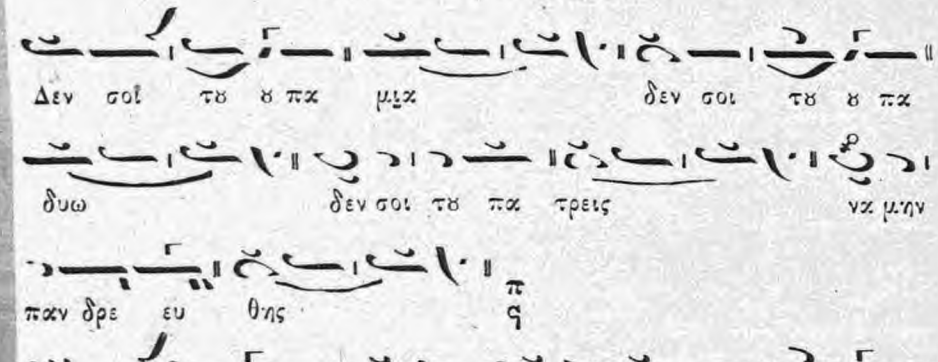

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἆσμα ιγ'. Ἦχος ἀ Πκ. Ρυθμ. Θσημος. Διτρόχαιος δακτυλικὸς 0 0 ί ι

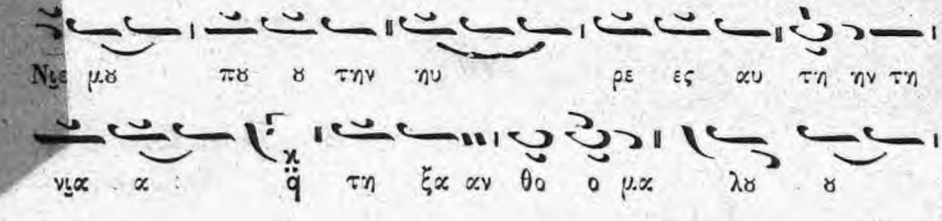
Χρόνος ὀλίγον γοργός.

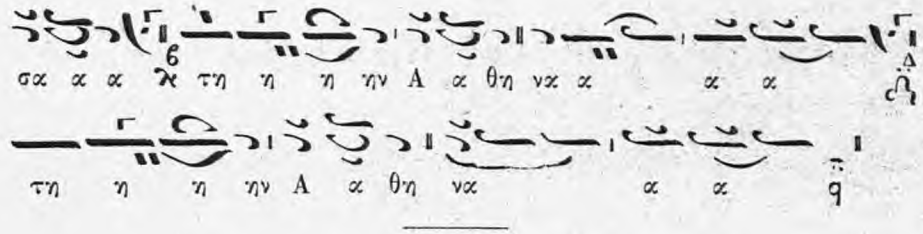
Ἆσμα ιδ'. Ἦχος ἀ Πκ. Ρυθμὸς Θσημος. 0 2 0 ί ι Χρόνος γοργὸς

(Ἐκ τῶν τοῦ Σ. Μανασσείδου)

Τονισθὲν ὑπὸ Νηλέως Α. Καμαράδου

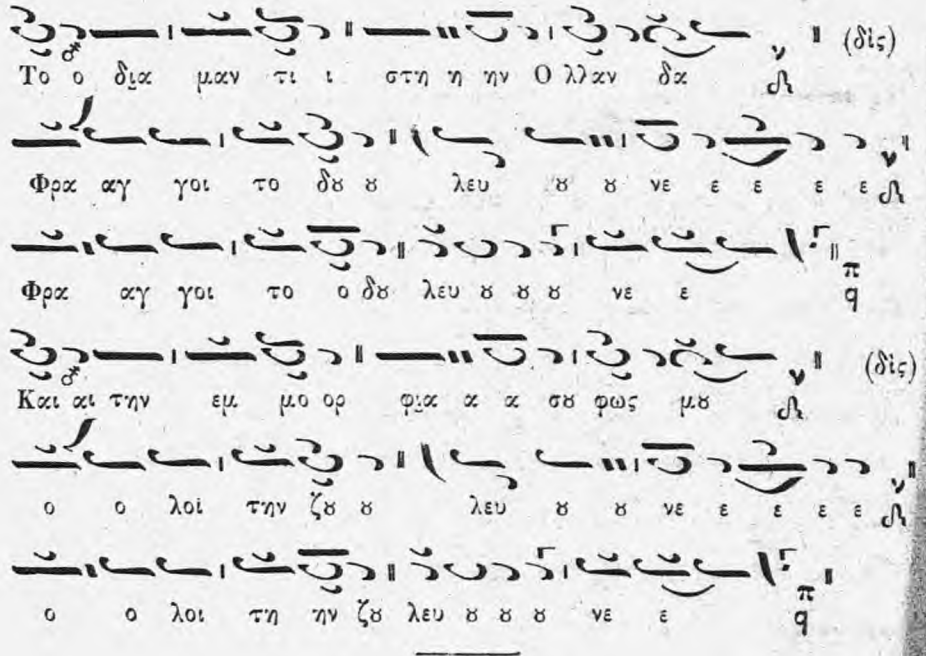
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἆσμα ιε'. Ἦχος δ Πα. Ρυθμὸς Θσημος. ὁ ὲ ὁ ἱ.ι Χρόνος γοργός

(Ἐκ τῶν τοῦ Σ. Μανασσείδου)

Τονισθὲν ὑπὸ Νηλέως Α. Καμαράδου

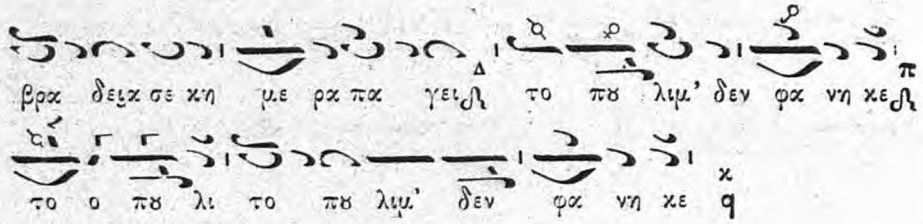
Ἦχος πλ. τοῦ α'.

Ἆσμα α'. Ἦχος ἀ δ Ρυθμ. 4σημος (ἀνάπαιστος ἀπὸ θέσεως) ὁ ὁ ἱ

Χρόνος ὀλίγον μέτριος.
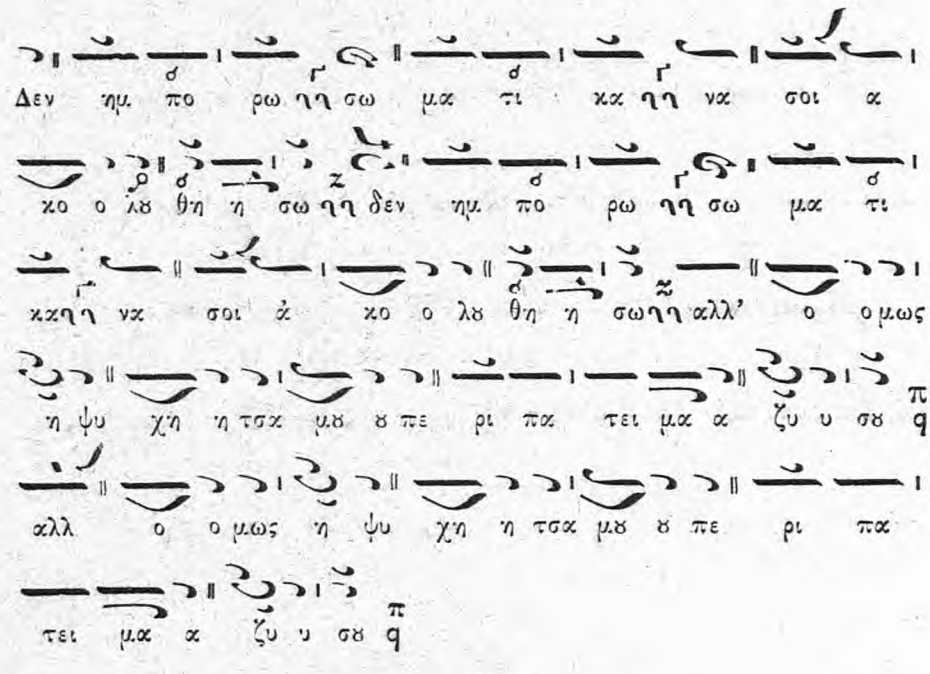

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

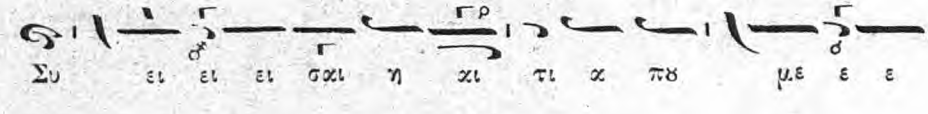
Ποιὸς τὸ ἔβαλε 'στὰ λόγια καὶ τῷ κακοφάνηκε.

Ἄσμα 6'. Ἦχος λ ἀ Πκ. Ρυθμ. 6σημος. Διτρόχαιος δακτυλικός Ó O Í I

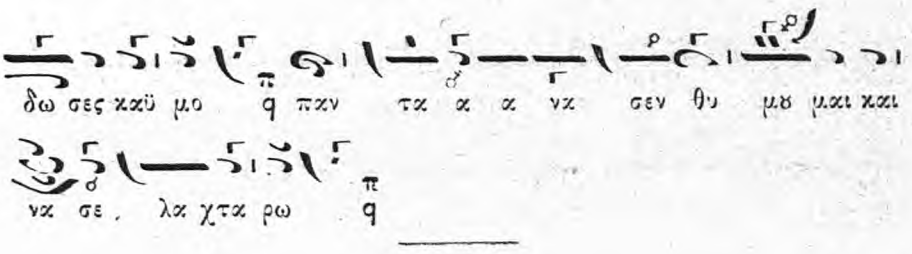
Χρόνος ὀλίγον γοργός.

Ἄσμα γ'. Ἦχος λ ἀ Πκ. Ρυθμ. 3σημος Ó I Χρόνος ὀλίγον μέτριος.
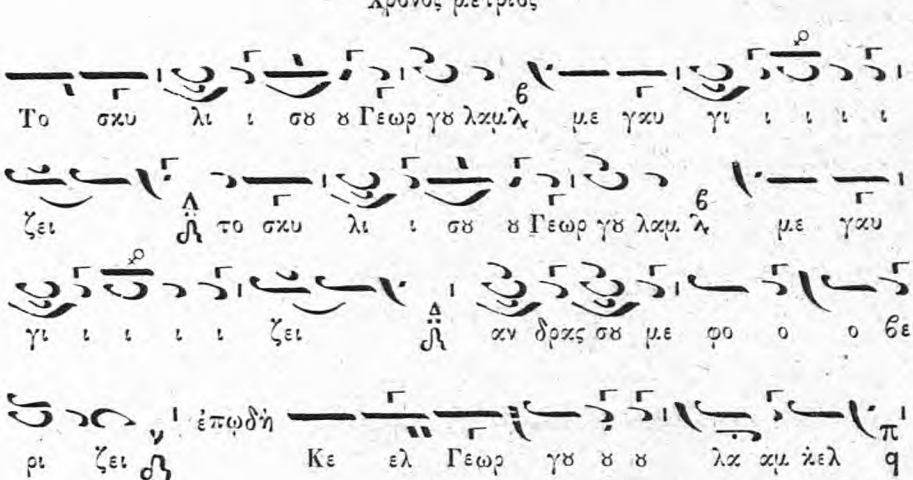

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἦσμα δ΄. Μέλος (Ἰμβρου). Ἦχος λ π ϙ Πα. Ρυθμὸς 4σημος

Χρόνος μέτριος
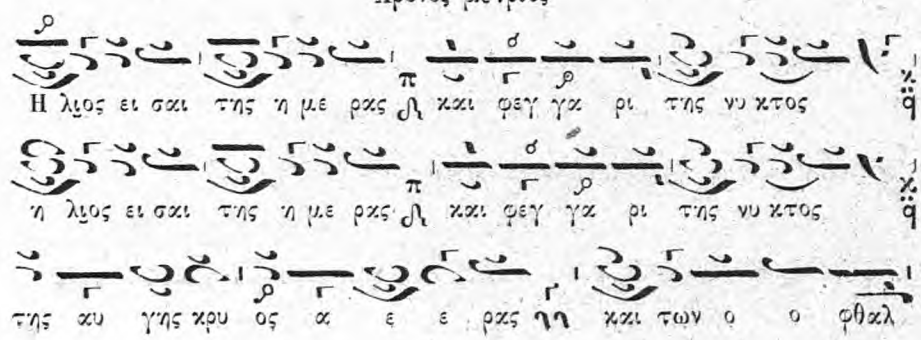

(δὶς) ἀπὸ τοῦ ἄνδρας σου, μετὰ τῆς ἐπῳδῆς

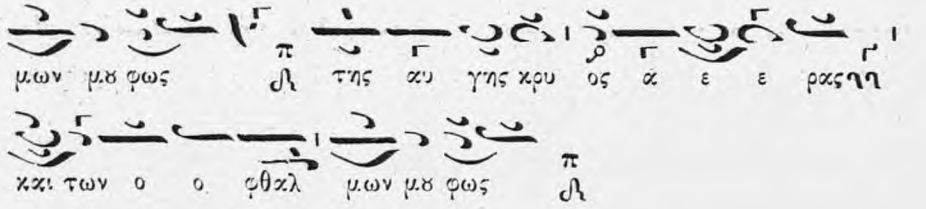
Ἦσμα ε΄. Ἦχος λ π ϙ Πα. Ρυθμ. 6σημος (μολοσσὸς ἀπ' ἄρσεως)

Χρόνος μέτριος

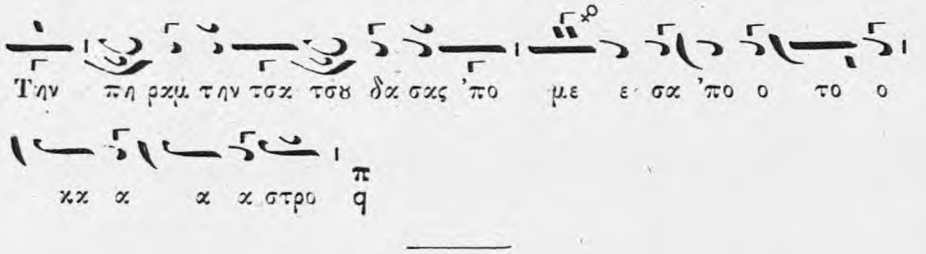
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἄσμα στ'. (Παιδιᾶς) Ἦχος λ π ἀ Πα. Ρυθμὸς 4σημος

Ὁ ΙΙ

Χρόνος μέτριος.

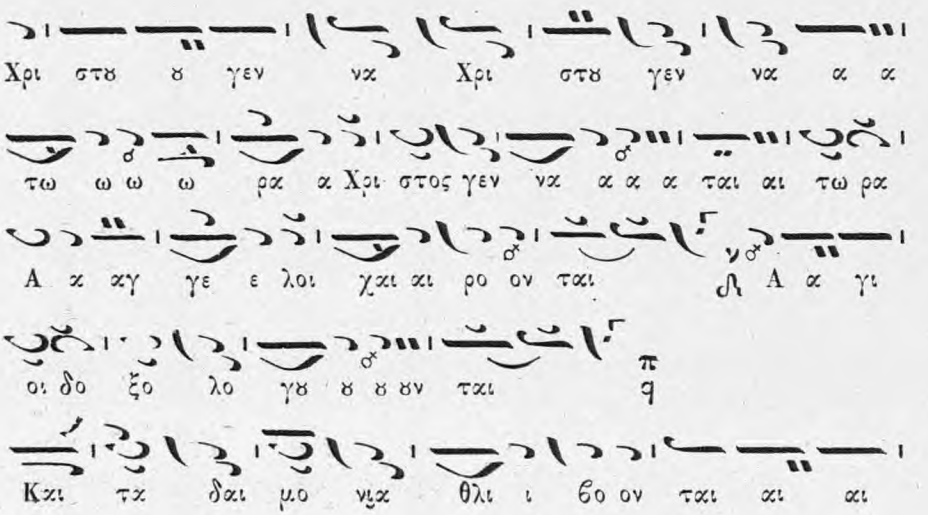

Ἄσμα ζ'. (Μέλος Αἴνου) Ἦχος λ π ἀ Πα. Ρυθμὸς 4σημος

(Σπονδεῖος ἁπλοῦς)

Ὁ Ἱ

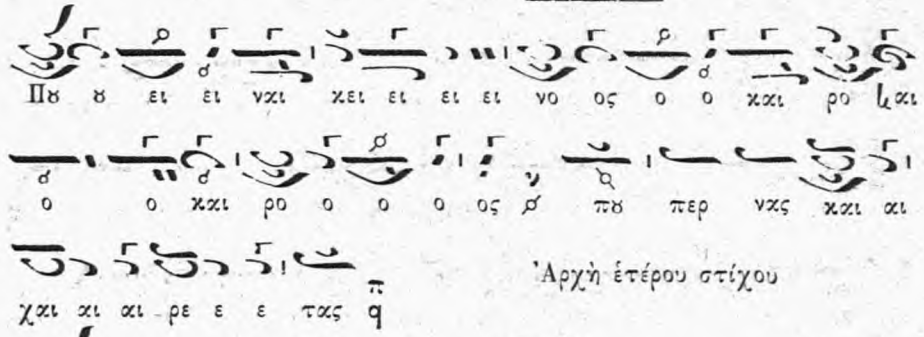
Χρόνος γοργός.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

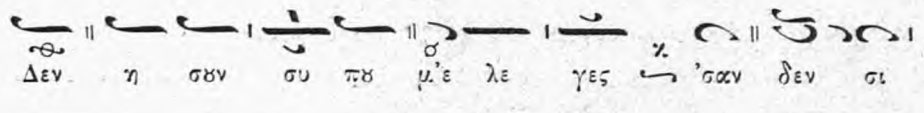
Ἄσμα ιʹ. Ἦχος λ π ̈ q Πα. Ρυθμὸς 4σημος Ὁ ΙΙ Χρόνος μέτριος.

ἀπ' τὴ χαρά σου 'πέτας[1].

Ἄσμα θʹ. Ἦχος λ π ̈ q Πα. Ρυθμὸς 5σημος (Παίων τρίτος) ΙΙ ΟΟ

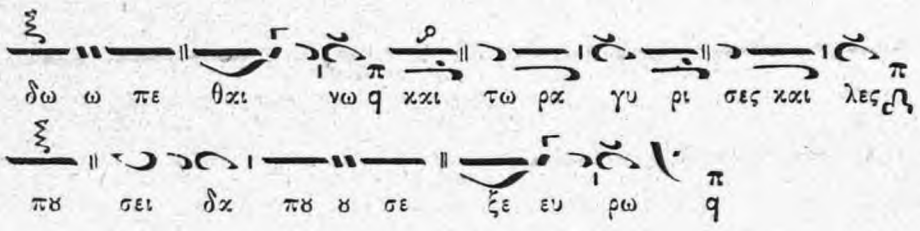
Χρόνος ὀλίγον γοργός.

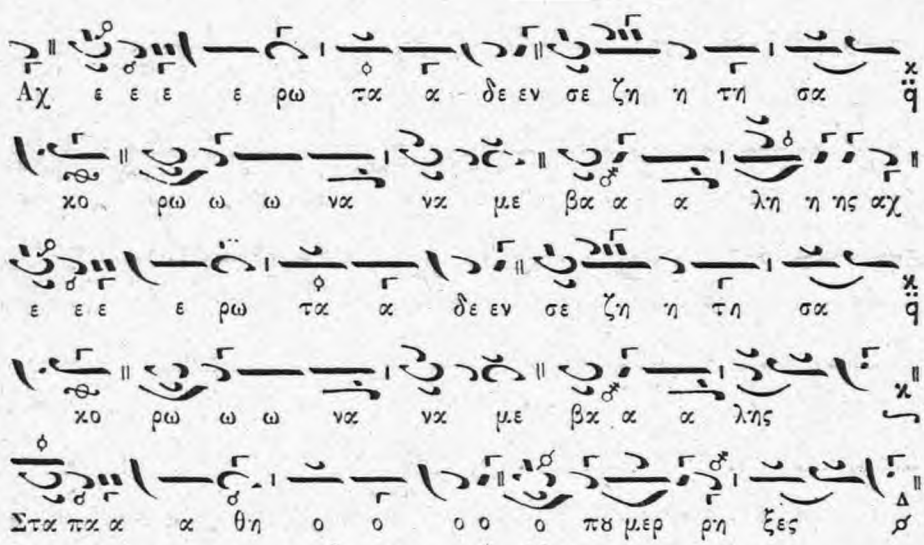
---

1. Τὸ μέλος περατοῦται διὰ τῆς ἐναρξεως νέου στίχου, καὶ ἄρχεται πάλιν διὰ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς τοῦ αὐτοῦ στίχου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

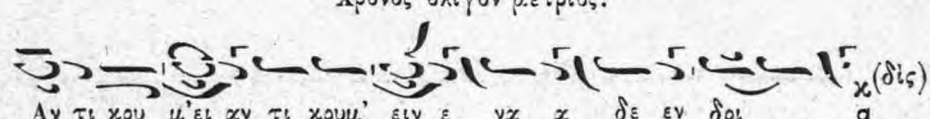

Ἄσμα ι΄. Ἦχος λ ϊ Πα. Ρυθμὸς 8σημος 0 0 0 ι ι Χρόνος μέτριος.

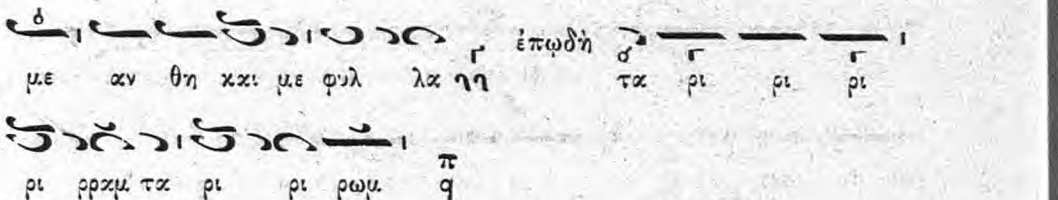

Ἄσμα ια΄. (Συρτὸς χορὸς) Ἦχος λ ϊ Ρυθμ. 4σημος 0 ι ι

Χρόνος ὀλίγον μέτριος.

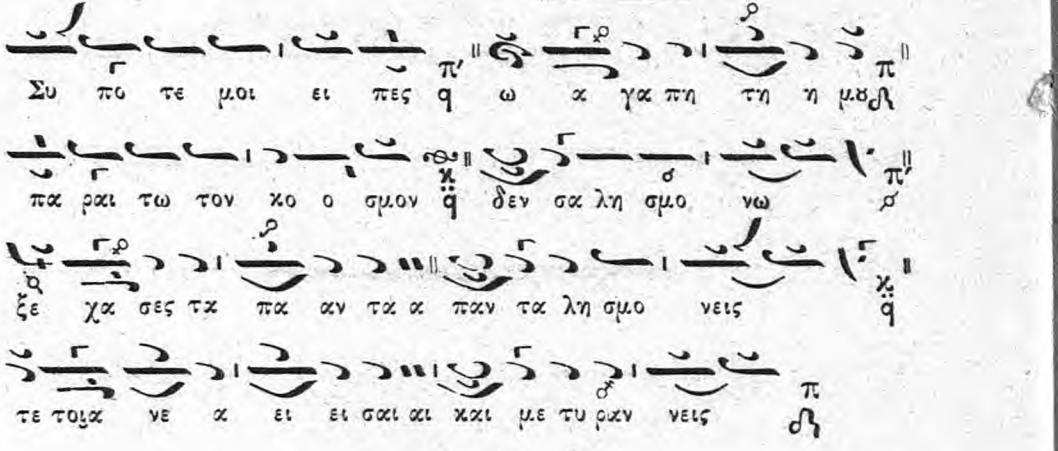

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐκεῖ κοιμᾶτ' ἡ ἀγαπῶ καὶ ἡ δική μου μοῖρα (ἐπωδή).

Ἆσμα 16'. Ἦχος Πα. Ρυθμ. 8σημος Χρόν. ὀλίγον γοργ.

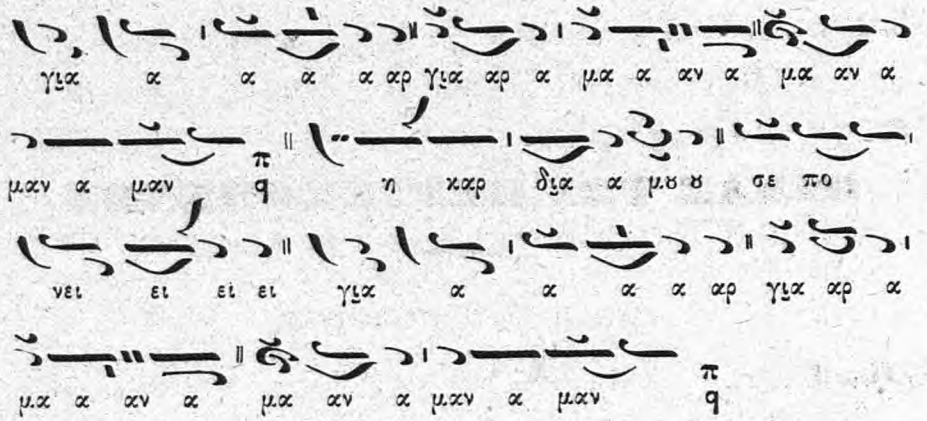
Ἆσμα 17'. Ἐτονίσθη ὑπὸ **Νηλέως Α. Καμαράδου** (μέλος ἀσιατικόν)

(Ἐκ τῶν τοῦ Σ. Μανκσσείδου

Ἦχος Ρυθμ. Θσημος Χρόνος γοργός.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Σ' εἶσαι πρώτη μου ἀγάπη, σ' εἶσαι κ' ἡ παντοτεινή.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Ἐπίτιμα . . . . . Σελ. 3— 7
Ἀντεπιστέλλοντα . . . . . » 7— 8
Τακτικά . . . . . » 8— 9
Εὐεργέται Μεγάλοι Δωρηταί, Δωρηταί . . . . . » 9— 10

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ

Ἀπὸ τῆς ΟΗ' μέχρι τῆς ΠΖ'. . . . . » 11—117
Εὐχαριστήριοι ἐπιστολαὶ ἐπιτίμων μελῶν . . . . . » 118—128

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ. Λόγος πανηγυρικὸς ἐν δακτυλικοῖς τονικοῖς ἑξαμέτροις ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὴν Γ' ἐπέτειον ἑορτὴν τοῦ Συλλόγου τελεσθεῖσαν τῇ 4 δεκεμβρίου 1901 . . . . . » 129—135

Γ. Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ. Προσφώνησις γενομένη ἐξ ὀνόματος τοῦ Προεδρείου κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τοῦ Συλλόγου τῇ 4 δεκεμβρίου 1901 . . » 136—140

Κ. Α. ΨΑΧΟΥ. Ἡ τελευταία ἐπὶ τῆς θεωρίας τῆς Μουσικῆς ἐπιστημονικὴ ἐργασία τοῦ Ἀνδρ. Σπαθάρη . . . . . » 141—152

Π. Γ. ΦΙΛΑΝΘΙΔΟΥ. Ἡ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ἐν σχέσει πρὸς τὰς τῶν ἄλλων ἐθνῶν . . . . . » 153—176

Π. Γ. ΦΙΛΑΝΘΙΔΟΥ. Περὶ τῶν δημωδῶν ἡμῶν μελῳδιῶν ἐν γένει καὶ τῶν διαφόρων ἐν αὐτοῖς ρυθμῶν ἰδίᾳ . . . . . » 177—195

Π. Γ. ΦΙΛΑΝΘΙΔΟΥ. Πῶς δεῖ γράφειν καὶ ἐκτελεῖν τὰς δημώδεις μελῳδίας . . . . . « 196—207

Γ. ΒΙΟΛΑΚΗ. Σχεδίασμα περὶ Μουσικῆς ἰδιαίτερον ἐκκλησ. Βασιλείου Στεφανίδου τοῦ Βυζαντίου τοῦ ἐκ διαφόρων ἐπισήμων ἀκαδημιῶν ἰατροφιλοσόφου. » 207—279

Γ. Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ. Λογοδοσία ἀπαγγελθεῖσα κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἐπιδόσεως τῶν ἀπολυτηρίων εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς Ἐκκλησ. Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Συλλόγου, τῇ 19 μαΐου 1902 ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ . . . » 280—307

ΑΜΑΣΕΙΑΣ ΑΝΘΙΜΟΥ. Ἔκθεσις τῶν κατὰ τὸ Δ' συλλογικὸν ἔτος πεπραγμένων, ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ τῆς 20 σεπτεμβρίου 1902 ΠΣΤ' τακτικῇ συνεδριάσει. » 308—313

Ἔκθεσις ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς . . . . . » 313—314

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΜΟΥΣΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

ΜΑΡΚΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. *Ὕμνοι, ᾠδαὶ καὶ πολυχρονισμοὶ μελοποιηθέντες χάριν τῶν μαθητῶν τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Συλλόγου* . . . . . » 315—326

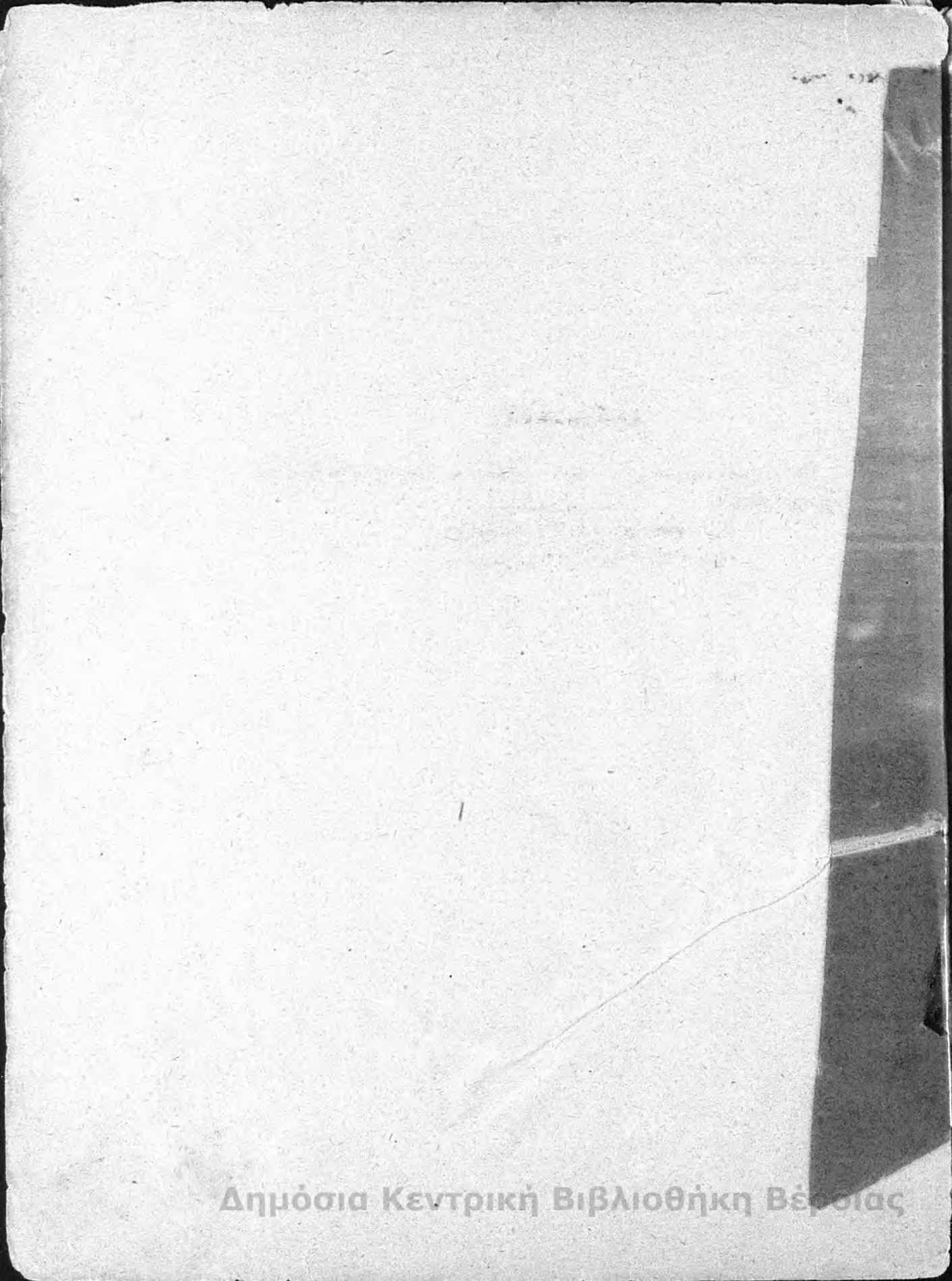
ΙΩΑΝΝΟΥ ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΟΥ. *Ὠδὴ εἰς τὸν Σουλτάνον Ἀβδοὺλ Μετζὶτ Χάν* » 327—329

ΝΗΛΕΩΣ ΚΑΜΑΡΑΔΟΥ. *Νέος πολυχρονισμὸς τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου* . . . . . » 329—330

ΝΗΛΕΩΣ ΚΑΜΑΡΑΛΟΥ. *Ἄσμα εἰς ἐξετάσεις σχολείων.* . . . . . » 330—332

ΣΥΜΕΩΝ ΜΑΝΑΣΣΕΙΛΟΥ. *Ἄσματα δημώδη* . . . . . » 332—347

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Ἐν τῇ 115 σελίδι, στίχῳ 11 τοῦ Δ' τεύχους τοῦ Περιοδικοῦ συγγράμματος τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου

ἀντί: εἶναι κατὰ 90 0]0 παρεφθαρμένα

γράφε: εἶναι κατὰ 10 0]0 παρεφθαρμένα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ

ΜΑΡΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ (πρόεδρος)
Γ. Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΣ
ΝΙΚ. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ ἰατρὸς
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ
ΙΑΚΩΒΟΣ ΝΑΥΠΛΙΩΤΗΣ
ΜΙΧΑΗΛ ΜΟΥΡΚΙΔΗΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΑΠΛΩΣΙΣ

Ἡ τιμὴ τοῦ παρόντος Ε' τεύχους διὰ τὰ μὴ μέλη τοῦ Συλλόγου ὥρισται εἰς γρόδια τεσσαράκοντα ἀριθμ.(40).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας